

UNIVERSITY OF TORONTO DUPL

3 1761 00315962 1

91

999

T

SUPPLEMENTUM
ARISTOTELICUM

EDITUM CONSILIO ET AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

VOLUMINIS II

PARS II ALEXANDRI SCRIPTA MINORA RELIQUA

PA
3902
A43
1885
v. 2
pars 2

BEROLINI

TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI

MDCCLXXXII

Alexander, of Aphrodisias

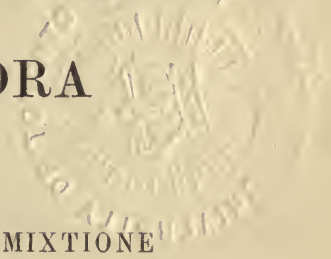
ALEXANDRI APHRODISIENSIS

PRAETER COMMENTARIA

SCRIPTA MINORA

[PT. 2]

QUAESTIONES · DE FATO · DE MIXTIONE

CONSILIO ET AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

EDIDIT

I V O B R U N S

199912
15/1/26

BEROLINI

TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI

MDCCLXXXII

I

DE QUAESTIONIBUS

Duo diversa Problematum corpora contineri Quaestionum quae feruntur quattuor libris codex Venetus (de quo cf. p. XV) docet. quorum prius physici argumenti, quod tribus libris constat, integrum videtur esse, alterius, quo moralia continentur, primus tantum liber servatus est. inscriptione differunt, nam illius *σχολικαὶ ἀπορίαι καὶ λύσεις* nomen est, huius *προβλήματα*. moralis autem argumenti conspectui si praescriptum est in Veneto *σχολικῶν ἀποριῶν καὶ λύσεων κεφάλαια*, hoc fortasse post coniunctionem demum physicorum cum moralibus factum est.

Sed nolimus de nominibus certare idem significantibus, si de re constat. hoc autem quaeritur, num iure sive problemata sive *ἀπορίαι* his collectionibus inscribatur. patet enim vel obiter inspicienti neutram unius generis argumento compleri et inesse in quatuor his libris praeter problemata multa alia. quare FREUDENTHAL libri „Die durch Averroes erhaltenen Fragmente Alexanders zur Metaphysik des Aristoteles“ paginae 13 haec adnotavit: „Dieser Titel (Quaestiones), wie die Bezeichnung der Schrift als einer Sammlung von *ἀπορίαι καὶ λύσεις* ist ganz unzutreffend, da wir vielmehr hier, wie im sogenannten zweiten Buch der Psychologie eine nicht von Alexander ausgegangene Zusammenstellung von Entwürfen, Summarien, Auszügen aus exegetischen Collegien, Dialogen und wenigen von Alexander für die Veröffentlichung bestimmten Abhandlungen anzuerkennen haben.“

Cuius iudicii parti adstipulor. qua de re dissentiam a viro doctissimo, patebit, si singulas Quaestionum partes accuratius examinavero. Exordiar autem ab eis physicorum librorum capitibus, quae vera problemata sunt. horum si, qua forma composita sint, quaerimus, duo

sunt genera. prioris ea sunt, quae ad normam interrogationis redegit auctor, alterius ea, in quibus dubitatio iusta argumentatione explicatur. omnibus autem hoc proprium est, quod dubitationi additae sunt causae dubitationis. quod inter prioris generis exempla interdum ita institutum est, ut condicionali enuntiato illud exponatur, quocum luctari videtur sententia, de qua quaeritur. huius generis est I, 20 (33, 24): εἰ ὁ ὕπνος διὰ τὴν τοῦ συμφύτου ἡμῶν θερμῶς εἰς τὸ ἐντὸς ἀντιπερίστασιν, τοῦ δὲ θέρους ἀντιπεριέστηκε μᾶλλον τὸ θερμὸν εἰς τὸ ἐκτός, διὰ τί τοῦ θέρους ἐσμὲν ὑπνωτικώτεροι; <ἦ> εἴ γε ὁ ὕπνος γίνεται τῷ κτλ. praeterea II, 6. 7. 8. 9. Saepius interrogationem ipsam sequitur brevis expositio pendens plerumque a particula γάρ (δὲ 61, 7 καὶ 63, 33 εἴ γε 87, 6), qua sententiae proponuntur ex quarum discrimine haereat dubitatio. haec habes I, 5 (13, 9: εἰ αὐξεται τὸ ὑποκείμενον τῷ αὐξέσθαι λεγομένῳ (ὑπομένει δὲ καὶ ἡ ὕλη, οὐ μόνον τὸ εἶδος· οὐ γὰρ δὴ πᾶσα ἀλλάσσεται), διὰ τί κατὰ τὸ εἶδος μόνον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ κατὰ τὴν ὕλην ἢ αὐξήσεις; οὐ γὰρ πᾶσα ἡ ὕλη ἢ ἐν τοῖς αὐξομένοις ἀλλάσσεται, ἀλλὰ μένοντός τινος ἐξ αὐτῆς ἄλλη προσγίνεται· οὐδὲ γὰρ ἂν ἐσώζετο τὴν ἀρχήν, οὐδ' ἂν τὸ εἶδος ἔμενεν τῆς προϋπαρχούσης ὕλης. οὐ γὰρ ἐν τῷ τοσηθέ τι εἶναι τῇ ὕλη τὸ εἶναι ὕλη, ὥσπερ οὐδὲ τῇ σαρκί. ἦ δύο ὄντων περὶ τὸ αὐξόμενον ποιῶν τε καὶ ποσοῦ κτλ. eiusdem generis sunt I, 6. 9. 12. II, 11. 16. 20. III, 4.

Alterius classis aporiarum initium est, ut dixi, brevis, sed perfecta absolutaque argumentatio, cuius summa id placitum est, de quo dubitatur. Exemplum sit I, 7 (15, 26—31): εἰ τοῖς κινουμένοις πᾶσιν ἐξ ἐναντίου εἰς ἐναντίον ἢ μεταβολή, τὰ δ' αὐξόμενα καὶ μειούμενα κινεῖται, εἴη ἂν καὶ τούτοις ἐξ ἐναντίων εἰς ἐναντία ἢ μεταβολή. γίγνεται δ' αὐτοῖς ἢ μεταβολή εἰς μέγεθος καὶ μικρότητα· τῷ μὲν γὰρ αὐξομένῳ εἰς μέγεθος ἢ ἐπίδοσις, τῷ δὲ μειουμένῳ εἰς μικρότητα ἢ συστολή. ἐναντίον (ἄρα) τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν. ἀλλ' οὐ δοκεῖ, ὡς διὰ πλείονων Ἀριστοτέλης ἐν κατηγορίαις ἔδειξεν. ἦ οὐχ ἁπλῶς εἰς μέγεθος καὶ μικρότητα <ἦ> μεταβολή τοῖς αὐξομένοις τε καὶ μειουμένοις. Praeterea ex hoc genere sunt I, 8. 10. 15. 22. 23. 26. (cf. p. VII, adn.) II, 4. 5. 19. III, 5.

Dubitanter his adiungo II, 28, etsi externa specie commendatur. desideratur autem ante ἢ εἴη (78, 6) ipsa dubitationis expositio. an exciderunt post explicatam inter speciem et materiam similitudinem pauca verba, quibus de differentia earum dubitabatur? talis enim quaestionis responsum inde a 78, 7 legitur. denique II, 14 huc pertinet, etsi nunc solutio, non dubitationis constitutio caput incipit (59, 4). fortasse enim ea verba, quae nunc capitis rubrum esse videntur, olim eius initium forma-

bant, a quibus penderet solutio. cui coniecturae succurrit capitum index libro praefixus, in quo diversa a 59,1—3 inscriptio legitur.

Atque haec de quaestionum constitutione. solutionem quae inducat sollemnis est particula ἤ, quae interdum excidit in Veneto, ut 14,16 20,26 24,29 33,28 51,4 87,8, sed plerumque iam pridem restituta est. Debebam in textum eam recipere 33,28, nondum adscripsi 61,8. rarius denique praeter ἤ usurpatur ἀρα 47,31 55,24 et μήποτε 42,25.

Videmus igitur eum, qui haec problemata confecit, severiores in formandis singulis leges sibi non imposuisse. ita praeter varietates iam observatas modo una modo pluribus solutionibus enodavit τὸ ζήτημα (plures invenimus I, 7. 8. 10. 20 II, 3). interdum etiam interrogationi alias adnectit (ἐπιζήτησι) I, 6 III, 5 vel difficultates in quibus aporia posita est, auget, cf. I, 26¹⁾. solet aporiam quam brevissime exponere neque, ubicunque haec ad interrogationem redacta est, longius exspatiatur. tantum inter ea capita, ubi solutionem plena argumentatio praecedit, inveniuntur, quae solitum 6—8 versuum spatium excedant: I, 26 (41,21—42,25) III, 5 (87,24—88,19). denique scriptor modo ipse ex rerum contemplatione ad dubitationem pervenisse videtur modo scrupulum ex Aristotelicis scriptis expiscatur: I, 7. 15. II, 6. 8. III, 5.

Haec omnia autem licet varia veste velata, tamen auctor sciens ad unam cogitandi normam exegit et aliena sunt ab hypomnematico genere. nam etsi cultiore stilo non perpolita sunt, certum tamen cognoscitur artis dialecticae artificium certumque studium diversa colligendi uni tractandi rationi apta, quale non is adhibet, qui ut memoriae succurrat chartam implet. Scribuntur talia ut edantur.

Iam vero singuli tres physici libri continent 26+28+15 capita, quorum tertia pars occupatur problematis. Problemata enim sunt in libro primo 12 in altero 13, in tertio 2. quare nunc minus confidenter adstipulaberis FREUDENTHALIO ἀποριῶν titulum opinato ineptissimum esse nec posse ab Alexandro inventum esse, si videris tertiae certe parti

¹⁾ Nondum in editione mea aporiae I, 26 textum ita proposui, ut, cuius generis sit, appareat. colliguntur enim usque ad 42,25 difficultates, quae oriuntur, „εἰ τις λέγει ἐν τῇ ὕλη γίνεσθαι τὸ εἶδος καθ' αὐτό. primum συμφθελοῦτ' ἂν ἡ ὕλη τῷ εἶδει φθειρομένῃ, nam materia non potest esse sine sua specie.“ patet hanc causam artissime ad priora sese adplicare nec tolerari inter φθειρομένῃ (24) et οὐ γὰρ (25) alienam sententiam. tamen, ut nunc est, separantur verbis ἢ καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ ἐστὶ τῆς ὕλης τὸ εἶδος, quibus olim in margine lector totius capituli argumentum comprehendit. — praeterea autem primae huius difficultatis finis deest, quam apparet nondum ad exitum perductam esse, ubi (42,3) ad novam transitur particula εἴ. ante hanc igitur ponas lacunae signa.

huius collectionis ne excogitari quidem posse inscriptionem magis idoneam.

Verum est: tertiae tantum parti apta est. et manet haec difficultas, etiamsi reliqua perscrutantibus augetur numerus problematum. potest enim auctor, quem vidimus rem, non formae aequabilitatem curasse, problematis destinavisse etiam II, 23, ubi vanae Empedoclis Democriti Diogenis de magnete opiniones et quod de vera quaerendi ratione (*ἀναγκαῖον ἐζητηθέναι* 74,5) ipse praefatur respondent fero aporiae constitutioni, sequitur solutio difficultatis: Alexandri explicatio. deinde ut II, 5 iusto problemate pugnat contra Stoicorum de libera voluntate opinionem, potest etiam ut insereretur problematis I, 4 scripsisse, quo illorum de eo quod fieri potest doctrinam refellit. pendet enim certe haec disputatio a tacita quaestione *εἰ πάντων γινομένων καθ' εἰμαρμένην σῶζεται τὸ δυνατὸν καὶ ἐνδεχόμενον*, cuius quattuor responsa ut variae unius aporiae solutiones proponuntur. affine denique huic quaerendi generi patet esse I, 21, de quo, quia solutio post εἶναι (35,8) mihi videtur mutila esse, nil certi affirmaverim.

Nunc vero ad diversum genus venimus. nam ex alia palaestra in has aporias irrepsisse ea capita, quae *ἐξηγήσεων* titulo designantur, nemo negabit. sed ne haec quidem accuratius inquirenti ex uno fonte derivanda esse videbuntur. nam inter quattuordecim *ἐξηγήσεις* quinque tantummodo hoc nomine ita dignae sunt, ut olim integri commentarii partes fuisse possint: II, 2. 24. 26 III, 7. 9. contra ne I, 11 ex commentario ad Aristotelis psychologiam desumptum esse putemus, aut II, 22 ex interpretatione librorum De corruptione et generatione, diserte monemur. in illo enim capite (21,18) legimus *ὅτι μὲν οὖν... εἴρηται μοι ἐν τῷ εἰς ἐκεῖνο (τὸ πρῶτον Περὶ ψυχῆς) ὑπομνήματι*, huius ex inscriptione comperimus aliam interpretationem in Alexandri commentario propositam esse (*ἐξηγήσεις ἄλλως ἔχουσα παρὰ τὴν ἐν τῷ εἰς αὐτὸ (τὸ δεύτερον Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς) ὑπομνήματι*). habemus igitur commentariorum quasi epimetra quaedam, in quibus difficiliore Aristotelici loci, de quorum significatione a Peripateticis dubitabatur, separatim tractantur. quod ut clarius pateat, conducet haec exscribere 21,14: *ἐζητεῖτο πῶς εἴρηται... 28,8: ἠπόρησε τί ποτ' ἐστὶ τὸ εἰρημένον διὰ ταύτης τῆς λέξεως* ib. 16: *τό τε λέγειν... ἀπορήσαι τις ἂν (ad ἠπόρησε, si Alexander hoc caput scripsit, supplendus est „interpres cuius nomen tacetur“, cf. 122,34 123,4) 81,17: ἐζητήθη καθόλου ὑπὸ τῆς ἐξηγήσεως 90,3: δοκεῖ μοι ὁ νοῦς τοῦ λεγομένου... τοιοῦτος εἶναι*. sentis haec cognata esse cum aporiis neque

differt a dubitationis constitutione 81,8—29, sequitur λύσις cum particula μήποτε'. 76,16 incipit quaestio: πρὸς τί —, sequitur expositio aporematis: ἀλλ' εἰ —. solutionem introducit solita particula ἤ. similis indolis est etiam I, 24 (cf. 38,14 δύναται τις...).

Accedunt igitur problematis novae copiae: et I, 4. 21 II, 23 et I, 11. 16. 24 II, 22. 25 III, 2. 6, quae si priori computo adnumeraveris, existet haud exigua collectio 37 quaestionum i. e. physicorum librorum dimidiata pars.

Nondum egi de ἐξηγήσεων II, 27 et III, 3, quae, cum neque dubitetur neque verba Aristotelis illustrentur, adtribui possunt neque interpretationibus neque problematis. accessimus hic ad tertium scriptionis genus, quo partes librorum Aristotelicorum non explicantur, sed ad primarias sententias, quas contineant, quasi reducuntur. talem argumenti comprehensionem libri De anima II capitibus 1 et 2 adhibitam continet II, 27, eiusdem libri summarium capituli quinti III, 3. eo tantum differunt, quod III, 3 et uberiolem et breviolem analysin praebet. interpretationes autem haec inepte vocari et per se patet et docent eiusdem generis reliquiae III, 10 et 14, quorum alterum genuinam inscriptionem servavit: Ἐπιδρομή. sed difficile est originem horum capitum explicare. talia enim et discipuli possunt exercitationis causa scripsisse et magister discipulis dictasse, quibus in lectione uterentur. certum hoc tantum est Alexandrum haec neque edidisse neque ad edendum scripsisse. collecta autem esse talia interpretationis subsidia post mortem eius nescio an testimonio sit vetustum scholium adscriptum ad I, 2 ἄμεινον τέτακται τοῦτο τὸ πρόβλημα ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Λέξεων τινων ἐκ τοῦ Περι αἰσθήσεως καὶ αἰσθητοῦ ἐξηγήσις καὶ ἐπιδρομή.

Ferebantur igitur praeter commentaria reliquiae interpretationis Alexandri editae ex scholae memoria. quae si extabant ad librum Aristotelis De sensu, probabile est fuisse alias, quae ad Physicam auscultationem, De anima, De corruptione et generatione alia pertinerent.

Iam vero λέξεων ἐξηγήσις quid sit, non est dubium; nimirum interpretationum collectio singulorum locorum. ἐπιδρομῆς autem notionem²¹⁾ et licebit et oportebit ex Quaestionibus constituere, ex quibus patet duas diversas hoc nomine comprehendere significationes. atque de priore dixi, qua notantur singulorum capitum Aristotelicorum summaria sive analyses. haec autem non cadit in eam commentationem (I, 2), quam pertinere illud scholium dixit ad λέξεων ἐξηγήσιν καὶ ἐπιδρομήν. atqui ne interpretatio quidem continetur hoc capite, quo breviter Peripateticae cuiusdam

doctrinae particula adumbratur. concludemus igitur non solum librorum, sed etiam praeceptorum Aristotelicorum summaria ἐπιδρομὰς vocari. quod quam recte conclusum sit, probatur capite XXV moralium problematum, ubi brevis virtutum secundum Aristotelem descriptio hoc nomine traditur. latius igitur patere hanc inscriptionem λέξεων ἐξήγησις καὶ ἐπιδρομή, quam ex accurata verborum interpretatione videtur, sciebat illius scholii auctor. videlicet magistri est discipulis non solum singula verba philosophi interpretari vel explicare dispositionem operum Aristotelicorum, sed ipsa placita lucide exponere.

Igitur ex tali collectione non solum verisimile est provenire II, 2. 24. 26. III, 7. 9; II, 27. III, 3. 10. 14, sed potest etiam illud et brevitate et perspicuitate excellens I, 2 discipulis dictitasse Alexander. similia autem sunt I, 1. 3. 18. 19. II, 1. 10. 15. 17. 18. III, 8. 11, quibus omnibus, si singulis titulum excogitare deberemus, non liceret meliore formula uti, quam illa, quae in primo capite adhibita est: διὰ τίνων ἂν τις κατὰ Ἀριστοτέλη συστήσῃ κτλ. accedunt I, 13. II, 12. 13, quae eadem brevitate utuntur contra adversarios.

Noli vero credere haec omnia ex ore dictantis excepsisse auditores. ex multis unam viam indicavi, qua fortasse nonnulla huius generis capita explicanda sint. alia possunt fragmenta esse continuae scriptionis, quam Alexander paravit. unum denique (III, 12) ex eius generis esse videtur commentationibus, quales in mantissa libri de anima collectae sunt, olim fortasse separatim a scriptore emissae. deinde hoc reputandum est: ut illarum collectionum auctoribus praeter chirographa discipulorum patuisse probabile est scrinia philosophi, ita ipsas Alexandri schedas inesse in Quaestionibus certum est.

Hoc patet ex quarto scriptorum genere, ex quo Quaestiones compositae sunt, fragmenta dico. huius enim unum certum extat et maxime notabile exemplum II, 21. initium hoc est dialogi de providentia, quem publico usui certe destinavit auctor, sed non perfecit. qui ubi in eo est, ut contra Platonicos, quid Aristoteles de providentia consuerit, explicet, desinit fragmentum, in quo — ut nunc est — examinatur, utrum iure an iniuria quaeratur, εἰ ἡ πρόνοια προηγουμένως ἢ κατὰ συμβεβηκός. verba igitur, quae huic capiti praescripta sunt, fragmento praemisit editor, non inscriptio sunt dialogi, quem Alexander scripturus erat. praeterea moneo ex hoc fragmento originem duxisse ineptias, quibus aliquis primi libri caput 14 implevit. conferas enim I, 14 cum 70, 2—7.

Deinde fragmenta esse alterum de prima essentia (39, 9—40, 9), al-

terum de providentia (40,10—41,19), quae sub editoris manu male coaluere, docui Mus. Rhen. 45,223 sq. neque aliter iudicabit de I, 17 et II, 26 is, qui quomodo auctor aut integra disputatione aut problemate ad finem perducto hoc argumentum tractaverit, ex De anima II 119,21 sq. et Quaest. I, 26 cognoverit.

Vides quam dispares sint partes, ex quibus physici Quaestionum libri constant, quas non possit ipse auctor ita composuisse. immo debetur hoc tam imperito homini, ut ne discipulum quidem fuisse eum Alexandri liceat suspicari. nullam enim in disponendis his variis secutus legem problemata interpretationes fragmenta omnia turbavit et cohaerentia separavit, ut I, 19 et II, 15 vel I, 17. 26. II, 26. ubi autem fontes, quibus usus est, idem bis praebuerunt, hoc non vidit, sed utrumque recepit. I, 11^a enim et I, 11^b ad verbum concinunt, eo tantum differunt, quod iterato capiti 11^b paragraphus accessit, quae 11^a deest. inepte igitur inscriptum est alteri capiti ἄλλως ἐπιμελέστερον τεταγμένον. item casu, non ratione ductus in commentationum numerum recepit memoriae definitionem III, 1. fragmentum esse II, 21 non perspexisse eum patet ex inscriptione, quam ei finxit. vidimus enim saepe falsos capitum indices redactori deberi. dixi de I, 11^b. II, 27. III, 3. item, postquam diversa coniunxit I, 25, obscuravit hoc rubro εἰς τὰ περὶ προνοίας τινὰ συντελοῦντα. eandem manum mihi videor agnoscere I, 2 περὶ χρώματός τινα et III, 13 περὶ τοῦ ἐφ' ἡμῶν τινα. porro suspecti mihi sunt I, 8. 22. II, 7. sed alia genuina sunt, ut I, 1. 13. II, 22.

Quo tempore compositi sint libri physici, certo constitui nequit. sed videtur mihi satis longo post Alexandri mortem tempore hoc factum esse ab homine, cui diversae ex Alexandri schola reliquiae fortasse ne tum quidem integrae praesto erant. nihil autem praeter has recepit. nam ex vasta illa problematum congerie, quam illustris interpretis nomine falso ornabant posteriora saecula — ea dico, quae et DAVIONUS primum edidit et post BYSSEMAKERUM USENERUS¹⁾, ne vestigium quidem invenitur in his libris.

Nunc priusquam ad moralem librum me vertam, operae pretium erit quaerere, num comparato libro altero De anima eis, quae de Quaestionum libris I, II, III disputavi, aliqua lux accedat. nam etiam haec libri de anima mantissa varia argumenta continet, quare FREUDENTHALIO eiusdem videbatur esse generis atque Quaestiones.

¹⁾ Alexandri Aphrod. q. f. Problematorum liber III et IV rec. H. Usener. libellus e programmate gymnasii r. Ioachimici Ber. seorsum editus. Berolini 1859. 4°.

Continet autem Mantissa primum minores commentationes ab ipso Alexandro ad finem perductas et ex parte ni fallor editas, cuius generis in Quaestionum I—III praeter III, 12 exemplum non obvenit: de anima mutilam 101,1—106,17, de mente 106,19—113,24, de visu secundum Aristotelem 141,30—147,25, de colore 147,27—150,18, de primo familiari 150,20—153,27, specie non differre virile et muliebre 168,22—169,32, de libera voluntate 169,34—172,15 et 172,17—175,32, de casu 176,2—179,23, de fato 179,25—186,31. quod superest (113,26—141,28 153,29—168,21) occupant satis singularis generis hypomnemata. collectanea enim sunt, in quibus ut in armamentario maximam argumentorum copiam coacervavit auctor, quibus ad defendenda quaedam placita uteretur occasione oblata. dogmata enim quibus inserviunt haec subsidia pleraque ita expressa sunt, ut aperte adversariorum ratio habita sit. cf. 118,5 ὅτι πλείους αἱ τῆς ψυχῆς δυνάμεις καὶ οὐ μία 119,21 ὅτι οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ ἡ ψυχὴ 122,16 ὅτι αἱ ποιότητες οὐ σώματα 125,5 πρὸς τοὺς μηδὲν τῶν τεττάρων σωμάτων ἃ στοιχεῖα λέγομεν κατ' ἴδιαν ὀφίστασθαι λέγοντας 127,27 πρὸς τοὺς δι' ἀκτίων λέγοντας γίνεσθαι τὸ ὄραν 130,14 πρὸς τοὺς διὰ τῆς τοῦ ἀέρος συνεντάσεως τὸ ὄραν ποιῶντας 134,29 πρὸς τοὺς διὰ τῆς τῶν εἰδώλων ἐμπτώσεως τὸ ὄραν λέγοντας γίνεσθαι 136,29 πρὸς τοὺς διὰ τῆς ἀπορροίας τῆς ἀπ' ἀμφοῖν τὸ ὄραν λέγοντας 138,3 ὅτι μὴ σῶμα τὸ φῶς 139,29 ὅτι σῶμα διὰ σώματος ἀδύνατον διήκειν 159,15 ὅτι οὐκ αὐτάρκης ἡ ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν.

Permira autem est et prorsus singularis argumentorum constipata multitudo. ita p. 113,26—116,37 continent eiusdem praecepti viginti diversas demonstrationes, p. 118,6—119,20 sedecim, p. 122,17—125,4 duodeviginti, p. 126,25—127,26 septem. cetera ipse perlustres: idem ubique consilium cognosces. ut demonstretur ὅτι μὴ αὐτάρκης ἡ ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν, in unum coacta sunt 37 argumenta. vides hic pharetram paratam esse, quae pugnanti sine mora suppeditet sagittas. deinde hoc peculiare est his collectaneis, quod minor pars argumentorum copiosius explicata est. non tam argumenta sunt, quam indicia, quibus ducti facile argumentum inveniamus. hinc mira illa brevitatis, qua paucis versibus saepe plura comprimuntur; cf. 115,6—14 (3 argumenta) 118,19—23 (4) 118,38 (2), praeterea 119,15—20 123,17—23 135,29—32. forma quoque, qua utitur, indicat noluisse auctorem has copias ad legentium usum expolire. solet enim sexcenties iterata particula ἔτι ea conserere, cui perraro (131,8 118,10) ἔπειτα substituitur. ubi interrogando argumentatur, πῶς et διὰ τί singulas refutationes inducunt. (cf. 135,21 sq.)

Vix expectamus in tam concisa scribendi brevitate scriptorem de

consilio suo locuturum esse. tamen non facuit, eur haec scripsisset. legas haec 118,6 ὅτι... δεικτέον ἔκ τε τῆς ... ἔπειτα ... ὅτι γὰρ ... δείξιμεν 113,28 ὅτι ... καὶ ἔκ τῶνδε τῶν λόγων δειχθείη ἂν 114,6 ἂν δὲ ἐνιστάμενοι... λέγωσιν, ῥητέον, ὅτι 122,21 τοῦτο δὲ τῆ ἐπαγωγῆ πιστωτέον. ex talibus locutionibus nonne patet ipsum auctorem fateri, se non ipsa argumenta exponere, sed viam monstrare qua ad ea perveniri possit?

Vix recte autem FREUDENTHAL dixisse videtur eiusdem prosapiae esse Quaestiones et Mantissam. in physicis certe libris, si unum III, 12 exceperis, nil inest quod cum illius aut commentationibus aut collectaneis vel comparari possit. eo tantum congruunt, quod utrumque opus sic non ab Alexandro editum est. in utroque quidem insunt, quae aut edidit aut ad edendum scripsit ille, sed ut in Quaestionibus diversa miscuit cum problematis, ita in mantissa cum commentationibus collectanea.

Redactoris vestigia in Quaestionibus crebra et aperta sunt, in Mantissa fere latent, sed non desunt. puto enim verba quae inepte priori de libera voluntate commentationi praescripta sunt, τῶν παρὰ Ἀριστοτέλους περὶ τοῦ ἐφ' ἡμῶν a redactore addita esse. nam doctrina, quae hoc capite commendatur, et cum sequente de eadem re argumentatione et cum Alexandri Aristotelisque opinione aperte pugnat. noli autem ideo putare haec non scripta esse ab Alexandro. nam ut de mente 110,4sq. rettulit, quibus minime adstipulatus est, potest etiam liberae voluntatis explicationem narasse, a qua ipse abhorreret. ut illo loco servavisse (δισωσάμην) se opinionem alicuius dixit, de cuius persona nobis non constat, ita hic de alicuius sententia refert (ἐλέγετο δὲ τις καὶ τοιάδε δόξα), cuius nomen nos plane latet.

Itaque redactoris acumen in utroque opere simile fuit. eundem fuisse inde non colligam. simile autem est, quod in utroque a redactore inventum est, nomen libri. nam ut in Quaestionibus a praestantissima collectionis parte totam farraginem redactor denominavit ἀπορίας, ita a primi capituli argumento, quod est περὶ ψυχῆς, universae collectionis inscriptio deducta est.

Viam munivimus, qua ad moralia accedamus. Mantissae enim similior est hic liber, quam physicorum librorum. hic occurrunt collectaneis illis, quae in physicis desunt, valde similia capita, de quorum consilio eisdem formulis loquitur scriptor: δεικτέον, ὅτι... δεικνῶσι δ' ἂν τις 142,23 ὅτι ... δεικτέον ... ἔτι. crebro obvenit inter singula argumenta ἔτι cf. 138,11. 14 139,23. 25 140,7 142,8. artae autem cognationis qua coniunctus est cum mantissa moralis liber non extat testimonium magis luculentum, quam Probl. mor. 22 quocum conferas De an. 153,29. in utroque demonstratur ὅτι ἀντακολουθοῦσιν αἱ ἀρεταί. Mantissae caput

ex genere est collectaneorum; igitur incipit: τὸ τὰς ἀρετὰς ἀντακολουθεῖν ἀλλήλαις καὶ ταύτη μὲν ἄν δεικνύοιτο, sequuntur septem argumenta, quorum 2—7 particula ἔτι conseruntur. Problematum capiti initium est fere idem: ὅτι ἀντακολουθοῦσιν αἱ ἠθικαὶ ἀρεταὶ δεικτέον καὶ ἀπὸ ἐτ, ut in mantissa, alteram demonstrationem introducit ἔτι. sed tertia non sequitur, media altera terminatur fragmentum. vides ex eodem penu desumptum esse utrumque et casu factum esse, quod duo, non unum caput formant. — ita in Mantissa animam incorpoream esse et ex ipsa re vicies demonstratur et contra varia adversariorum conamina quinques defenditur cf. 114,6—24 (quod melius 116,37 posuisset redactor) 116,37—118,4. similiter in Problematis post tria argumenta 138,8—20 (cf. ἔτι v. 11 et 14) sequitur triplex defensio (cf. τὸ δὲ λέγειν 138,20. 28. 30). cf. 154,15 155,6. 19. 29 156,10. 19.

Itaque ne moralis quidem liber constat ex meris problematis. immo inter huius capita non sunt problemata 2. 3. 4. 6. 9. 10. 11. 13. 15. 19. 20. 21. 22. 23. sed ne haec quidem unius generis. de collectaneis dixi, alia possunt comparari cum physicorum capitibus de quibus dixi p. X, 13sq., quae utrum ex scholae reliquiis an ex scriniis philosophi provenerint incertum est. nec desunt aperta fragmenta, ut 3 (ubi verbis κατ' αὐτοὺς adversarii respiciuntur, de quibus antea non dictum est; cf. λαμβάνοι et ἐλάμβανε 122,34 123,4) 15. 19. 22. initio ad aporiarum exemplum formata sunt 18. 27, ceterum a collectaneis non diversa (etiam hoc in Mantissa invenitur cf. 122,17). accedunt duae interpretationes 12. 29 et una epidrome 25, de qua dictum est.

Restant 1. 5. 7. 8. 14. 16. 24. 28, quibus dubius sum num 17 adnumerem. hic habes eam libri partem, quae, ut in physicis, caussa fuit inscriptionis toti collectioni: problemata sunt, non diversa a physicis; igitur de his non opus est singillatim disputare. moneo tantum, in quinto bis ἐπιζητεῖσθαι, et singulis interrogationibus singula responsa addita esse, ita ut tres plenae quaestiones hic coniunctae sint.

Quare similis est huius libri origo atque physicorum. neque redactoris varia miscentis ingenium dispar fuit, qui cohaerentia secrevit (8. 28) et non vidit ad verbum congruere 26 et 23 inde a 144,34. nimirum idem et physicam et moralem collectionem instituit et a problematum parte utramque denominavit. „primus“ autem liber si moralibus praescriptus est, hoc ad Alexandri problemata non redit, sed ex collectione, quae erat fortasse trium librorum ut physica, periere ei libri, qui primum olim sequebantur.

II

DE CODICIBUS QUAESTIONUM

Alexandri Quaestiones edidi ad normam eius codicis, quo uno nobis servatae sunt, VENETI MARCIANI 258. de quo copiose egi in praefatione V voluminis prioris p. Vsq. nunc haec et repeto et addo.

Membranaceus est saeculi decimi, foliis constat 324 formae minoris, hoc ordine Quaestionum libros continet: fol. 1—36^v librum vulgati ordinis quartum, 37^r—69^r librum primum, 261^r—290^v secundum, 291^r—324^v tertium. intermediam partem De anima libri duo qui feruntur et De fato commentatio occupant. quarti autem vulgati ordinis libri titulus est in Veneto σχολικῶν¹⁾ ἠθικῶν προβλημάτων βιβλίον α , cum capitum enumerationi verba praeposita sint σχολικῶν ἠθικῶν ἀποριῶν καὶ λύσεων κεφάλαια iterata in calce libri, cui praeterea littera Z subscripta est, quae quid significet non video¹⁾. differt physicorum librorum nomen: φυσικῶν σχολικῶν²⁾ ἀποριῶν καὶ λύσεων α β γ . inde patet non unum, sed duo opera Quaestionibus contineri, quorum prioris praeter primum ceteri periere libri, alterius tres extant. servaverunt pristinam hanc distinctionem soli Marciani 258 et 261. reliqui eo utuntur ordine, quo Victor Trineavellus, princeps editor, libros disposuit.

Eadem diligentia, qua ex vetusto exemplo De anima librum cum V¹ mantissa descripsit librarius codicis V, usus est in Quaestionibus. minoris quidem voluminis particulas ut μέν, δέ, γάρ similia saepe aut supra aut infra versum addidit, sed raro inveniuntur voces, quas in textu omissas in margine debebat supplere, cf. 123,27 128,1 131,9 140,13 146,3

¹⁾ Ζ(ητητέον) supplendum esse suspicatur Diels, i. e. quaerendi sunt libri morales qui post primum desunt. similiter hoc signum in lacunis vel mendis a librariis interdum adhiberi notum est.

²⁾ σχολίων ante secundum et tertium librum.

159,23. rarius tota enuntiata margini adscripsit, ut 83,23 100,27 130,15. saepius peccavit in fine versuum ita ut sive litteras sive syllabas omittet: 5,24 9,19 15,28 37,9 89,1 99,24 108,33 119,9 122,12 125,11 129,22 130,17. 32 134,25. verborum ordinem immutavit 50,19 115,7 129,20 et saepe eum correxisse id quod primo scripserat magna liturarum copia indicat, quas omnes ne minoribus quidem neglectis adnotavi. raro autem priorem lectionem licet detegere, ut 7,4. 9. 23 9,6 17,10 25,6 158,28. contra fere desunt in Quaestionibus — id quod in libris De anima et De fato saepe animadvertimus — vestigia librarii de lectione describenda ita dubitantis, ut singulis litteris singulas alias suprascriberet (sed cf. 102,22). varias lectiones ex archetypo bis descripsit 7,10 et 54,8; item ex illo fluxerunt, quae addita sunt 142,7 et 144,34.

v. c. V Venio ad veterem correctorem, quem dixi (I p. IX) totum codicem cum prototypo contulisse et fortasse non diversum esse a primo librario. cuius etiam in quaestionibus non desideratur cura et industria. nam voculas omissas hic supplevit 2,29 131,31 syllabas addidit 134,25 litteras et omissas adscripsit 71,9 75,33 128,19 et corruptas correxit 63,13 72,28 102,12 131,30 134,13, interdum male servato archetypo deceptus est 102,20 et 29. sed haec minora sunt prae magno et gratissimo numero punctorum, quae ab eodem adposita esse et atramentum testatur et calami gracilitas et summa cautio atque modestia, qua usus est huius recensiois auctor alienissima a posterioris correctoris (V²) audacia, qui non tacite monuit, sed confidenter ea, quae displicuerant, mutavit. sunt autem tenuissima haec puncta aut supraposita singulis litteris aut in calce adpicta maxima ex parte eis, quae delendae videbantur. sic iure notantur e. gr. 48,1. 6 49,10. 28 81,28 129,1 130,15 159,24. deinde adhaerent sive litteris sive syllabis non quidem delendis, sed corruptis vel suspectis 21,16 50,2. 19. 21 55,22 72,22 99,24 107,7 116,11 139,12. aperte autem collatorem, non criticum adgnosimus e. gr. 160,2, ubi *μεγαλοι οδτε* dederat prima manus, quod postea m² optime mutavit in *μετὰ λόγου τε*. haec etsi non perspexit veter corrector vidit tamen id quod m¹ scripserat non prorsus consentire cum archetypi obscura lectione et errorem in *οι* et *τε* inesse recte monuit: *μεγαλοι οδτε*. eodem modo corruptelam indicavit 51,25 73,29, emendandi periculum non suscepit. de accentu ita dubitasse videtur 40,1 41,25 42,15 120,24. causa latet 51,28.

Archetypus

Prototypi igitur videmus eam fuisse condicionem quae describentes variis difficultatibus vexaret. accedit quod accentibus et aspirationis indicatione caruit. quae Veneti librarius cum de suo arbi-

trio addere deberet, saepe haesit; quo factum est, ut eae potissimum voces, quae diversa prosodia in varias notiones discedunt, ut ἦ ἦ ἦ ἦ ἦ ἦ vel ἀὲτῆ ἀὲτῆ ἀὲτῆ, saepe aut accentu aut spiritu aut utroque carerent. pauca delibabo ex multis 14,36 19,29 21,23 29,28 30,15 35,7 37,12 41,28 48,6 50,4 52,25 55,25 92,10 98,5 110,22 etc.

Deinde autem, id quod gravius est, saepenumero eis sive verbis sive verborum coniunctionibus spiritus et accentus deesse voluit, quae aut non intellexit aut corrupta esse plerumque recte suspicatus est. adponam nonnulla exempla

- 13,18 τὸ δὲ τόδε] τὸ το δε
 46,13 ?] πλάσμα τε
 48,14 συντελοῖ ἄν τι] τελειαντη
 49,10 γῆς] το η γῆς
 50,21 διαφοράν] διαφοραι
 53,7 ἦ εἰ] ειη
 65,12 ? πρώτα· ην
 69,7 ἦ τῆς] ἦτις
 72,1 δ' εἴπερ ἔσται] δὲ περσεθαι
 73,16 ?] καίειν αν καίειν
 87,12 τὰ] τὰ φθορα
 112,36 ἦ τῷ ἐκτός, (τῷ μὲν ἐκτός), ἀ] τῶν ἐνεκτος ἀ

Ingratum editori talia officium impingunt, ut omnes has omissiones tradat, haud nescius multas casui non consilio deberi. graviora igitur in annotationem recepi, quam ne nimis onerarem, reliqua in Additamento priore collegi.

Deinde continua scriptura vetustum exemplar scriptum fuit. quod diversa vitiorum genera docent, quae omnia hanc tantum explicationem admittunt. iam pridem restituta sunt haec οὐκαθόνατον 97,35 ἀλλατῆκεται 114,6 ἀποφρονήσεως 128,10 συνείδει 162,13 etc. paullo tectiora sunt, quae latent sub his: δ' εἰ (legas δεῖ) 14,22 ἀνομοίως (l. ἄν ὁμοίως) 26,1 ἀλλὰ σύμμετρον (l. ἀλλ' ἀσύμμετρον) 31,15 οὐδὲν τούτῳ (l. οὐδ' ἐν τούτῳ) 42,22 τούτου τὸ (l. τοῦ τοῦτο) 66,31 ἀλλὰ πιθανῶς (l. ἀλλ' ἀπιθάνως) 145,26 etc. saepius perperam discreta novam labem traxerunt, cuius generis mendorum satis magna copia nunc remota est, sed restare puto quae manum emendatricem expectent. certe de origine corruptelae non dubitabitur: 11,5 12,16 16,18 24,5. 28 25,13 36,20 40,13. 21 43,6 72,1 73,29 77,21 81,13. 26 85,32 98,1 103,22 105,3 107,37 145,33.

Uncialibus porro litteris exaratus fuisse videtur ille liber. quod suadent tales Veneti errores: πᾶν (legas τί ἄν) 66, 15 πᾶν (l. πάλιν) 63,33 δεῖ (l. ἀεὶ) 39,13 αὐτά (l. λυτά) 114,9 cf. 196,23, nisi haec ve-

tustiora sunt. hoc autem certum est, si uncialibus scriptus erat codex, ex quo fluxit Venetus, multa compendia intermixta fuisse, cuius scripturae generis imaginem nobis praebent in Veneto et capitum rubra et marginales adnotationes et argumenti conspectus primo physico libro et morali praefixus (nam pinax qui ante alterum et tertium physicorum legitur minusculis conscriptus est). tantus est numerus depravatarum syllabarum terminantium; cf. 7,2. 9 8,18 10,23. 24 12,17. 23. 27 15,19. 22 17,12 21,27 22,24 26,6 27,18. 28 29,5 31,5. 10. 20 36,25 39,17 48,3 70,28 83,4 112,3 etc. nolo hoc loco omnes Veneti corruptelas in sua genera distribuere. sed conducet duo breviter notasse, quae praeter ceteris respicere debeat emendaturus. latissime enim patet vocalium inter se et diphthongorum permutatio, quae non solum in *ei* et *ι*, *αι* et *ε* offendit, sed tanta est, ut cuiusvis vocalis cum unaquaque confusae haud difficile sit exempla deprehendere. deinde iterum miserrima omissionum copia conquerenda est, de qua dixi in praefatione vol. I, p. X. sed taedet singillatim referre et litteras et syllabas et voces et enuntiata quae excidere. legentibus enim ultro se obtrudet lacera archetypi species instar cribri perforati. raro contra removendae sunt otiosae litterae syllabaeve, ut 25,13 27,14. 15 35,25 66,7 77,22 129,1; et casu videntur olim e margine in textum irrepsisse pauca illa, quae recidere debui 23,24 26,20—22 48,4—5 67,22 sq. 92,32.

V² Venio nunc ad id genus lectionum, quod in libris de anima V² signavi. nam etiam Quaestiones doctus ille licet non eadem ubique industria pertractavit. permulta enim cum adnotaverit primo physico libro et moralibus problematis, rarescunt eius vestigia inde ab octavo capite libri alterius physici. confidentius autem nunc postquam accuratissime iterum codicem examinavi eidem tempori has lectiones deberi certum esse contendo, ab eodem homine provenire verisimile. certe nemo poterit diversis auctoribus sua reddere. nam litterarum primo obtutu prorsus similium discrepantiae (quas in litteris *δ* et *σ* esse non nego) tales sunt, quales facile homo doctus festinanter scribens admittat. neque ex atramento hic fuscior illuc atrior aliquid concludere licet. immo unum ubique adhibitum esse eae voces arguunt, in quibus eadem coloris diversitas apparet. — neque de auctoritate earum nunc aliter iudico. a viro provenerunt peritissimo, qui utinam omnes Alexandri libros pari cura pertractasset. eam enim operam praestitit scriptis per saecula neglectis, quam et postulamus et laudamus in primo editore. nam restituit hic litteras corruptas, prosodiam adpinxit, falso secreta recte distinxit, otiosa

rescidit, omissa supplevit, comparando ea, quae bis leguntur, recensuit, felici saepe acumine etiam e corruptioribus locis pristinum sensum elicit. ita plus centies in uno libro primo textum sanavit. noli autem id quod iudicii sanitati contigit subsidiis tribuere nobis ignotis. Vetant hoc loci fere sexaginta eiusdem primi libri, ubi critico res minus prospere successit. dubitantibus pauca expromam, quae sana quoque eum corrupisse et vix corrupta gravius obscurasse testantur. ita mutavit φύσιν 37,19 quod sanissimum est (cf. 47,32 49,4) in ὄλην, μὴ οὐσίας (41,18) cuius sensum exposui in Mus. Rhenano 45,230 sq. in μενούσης. delevit 41,2 τήν, quia εἶναι latere non vidit (cf. ib. 228), interpolavit 36,2 verba εἰ γὰρ πάντα, ubi lenissima mutatione pristinum restitui. item (37,30) ὄν τῆ ὄλη Dielesius vidit esse ὄν τι ἡ ὄλη. audacius V²: ὄν γὰρ τι ἡ ὄλη. omnia sana esse 36,2 modo pro ἐνὶ scripseris ἐν εἰ docuit Schwartz. ille ἐνὶ mutavit in ἐπινοία (nam in apparatu excidit V² ante B¹ quod corrigas).

Quare correcturas huius manus omnes accurate et adnotavi et pensitavi, sed sprevi ubi displicuere. neque eam secutus sum — nisi alia coegerunt — ubi ea, quae ἀσυνδέτως reliquerat incultum auctoris scribendi genus, copulavit.

Venetum bis ipse contuli 1881 et 1887. ubi nil adnotavi huius codicis lectionem confidas in textu impressam esse.

Praeter hunc sex mihi innotuerunt apographi codices Quaestiones continentes: duo Veneti, Estensis, Neapolitanus, Vindobonensis, Vaticanus.

VENETUM 261 descripsi vol. I p. X et ex codice V eum pendere docui B duobus locis 112,6 et 26, ubi evanidam Veneti V lectionem is qui B confecit omisit simul fenestra indicans aliquid deesse. addo 48,14 quo loco B pro vetusti Veneti corrupta lectione τελειαντη lacunam indicavit. propius hic abest a V quam reliqui, nam solus veterem moralis libri inscriptionem et multas Veneti V lectiones servavit a reliquis mutatas, e. gr. 11,5 οὐδὲ ἀδύνατα VB: οὐδὲ δυνατά FSLa (οὐδὲ δύναται G) 13,3 τὸ ἐφ' ὃν VB¹: τὸ ἕτερον GFS¹L: τὸ μὲν ἐν B²S²a 33,11 ζωτικῶ V¹B¹: δεκτικῶ V²B²S²a: ζῶφ μικρῶ GFS¹L 72,1 δὲ πέρεσθαι VB: δέ περ ἔσεσθαι sim. reliqui 150,9 δέδειχται VB: ἔτυχεν LSFa. non desunt omissiones huic codici propriae 31,24 162,15. 16. permirum autem est in tanta cum V similitudine id quod adnotavi ad 55,14 et 15, unde colligere oportet non descriptum esse ex ipso V codice B, sed intermedium esse inter ambos eum librum, cuius apographum est B. ille vero ad verbum consentiens cum V rara docti cuiusdam tentamenta passus est, quorum vestigium 55,14 in B transit.

G Alia via ex Veneto 258 descripti sunt MUTINENSIS ESTENSIS III G 6 cod. chartaceus foliorum 400 (ut adnotatum est in p. 1) numeris non signatorum, saec. XV—XVI scriptus; continet post Alexandri commentarium in Aristotelis De sensu et sensili et Procli elementa physica Quaestiones et librum De fato. sequuntur Ps. Alexandri aliorumque problemata varia.

F NEAPOLITANUS III D 12 chartaceus fol. 109 absolutus est die 27. mensis Junii 1523, ut testatur manus librarii Angeli Constantini. praeter Quaestiones nihil continet. cf. Cyrillus II, 384.

S VENETUS MARCIANUS append. A. IV, cod. X chartaceus fol. 141 saec. XVI—XVII continet ante Galeni definitiones medicas Alexandri Quaestiones et De fato. scriptus est τῷ εὐφροεῖ καὶ ἐλευθέρου τετοχηγῶτι ἀγωγῆς νεανίσκῳ Ἀντωνίῳ τῷ τοῦ μεγαλοπρεποῦς ἱππέως Ἀλοεισίου Μοκαινίκου (Mocenigo).

L VINDOBONENSIS cod. chartaceus fol. 104. „Primum ad Zenobium Acciaiolum Florentinum ordinis praedicatorum die 14 Ianuarii 1497, postea autem ad Ioannem Sambucum 1536, ut ipsi propria manu ibi testantur, olim pertinuit“ cf. Nessel IV, 18.

(G passim, FS magna ex parte ipse contuli, L totum contulit Mekler Vindobonensis.)

Communia sunt his libris haec: in omnibus problematum inscriptio ante moralem librum periit. deinde in tertio libro post οὕτως (103,21) inserunt καθ' οὗς (ὁ εἰς S) πλείους (πλείω G) τὰ ἄπειρα οὐδὲν ἂν εἴη τὸ, tum iterant verba ὡς μέρος usque ad αἴτιον, quae 102,11—30 suo loco legebantur. animadvertendum autem verba contra sensum iterata eis mendis carere quibus inquinata sunt eadem, ubi iusta sede extant (cf. 102,20. 21. 23). itaque casu in eum codicem, ex quo descripti sunt GFSL, irrepit folium ex alio codice, qui Venetum V cum maiore fide expressit. porro communis eis est magna in quarto libro lacuna, qua periire integra capita 5—8, quartum inde a verbis τῷ πλοῦτῳ (123,17), nonum usque ad verba προαιρούμενοι (129,23). accedunt minores omissiones, ex gr. in libro primo physico τὸ—τοιοῦτον 3,13—14 τοῦ—κινουμένου 3,18 ὡς σώματος 5,5 κατὰ 6,32 ὅσα—αὐτῷ 18,12 ἐνεργεία 29,23 τῷ—γίνεται γίνεται 38,29 (G hic non inspexi) ἐπὶ τούτων 39,28. exemplar autem lacunarum, ex quo fluxere, pro virili parte quisque ultro foedavit. exactam tabulam non desiderabis, sed scias nulli deesse suas lacunas, velut in F numeravi libri primi hiatus 12 maioris ambitus. accedunt corruptelae his quattuor peculiare, cf. ex libro primo 3,18 5,26 9,10 23,7. 21. 23. 30

26,18 28,4. 8 29,21 30,27 31,24 33,25. 26 36,11 37,13 38,11. 16. 25. 31 39,25 40,14. 19 41,2 (ubique cum V verum servavit B), nam neque ceterorum librorum menda colligam neque ea quae singuli suo Marte peccaverint.

Patrem autem codicum GFSL descriptum esse ex Veneto vel ex multis eorum lacunis cognoscitur. neque enim usquam hi libri opem ferunt, ubi in Veneto aliquid exidisse suspicamur, et 22,1 ὄν—ός ideo omissum est in GFSL, quia hoc enuntiatum manus altera Veneti adscripsit ex comparatione sequentis capituli.

Deinde perlustres eos locos, quibus utpote corruptis in Veneto accentus et spiritus desunt. adponam nonnulla

46,13 πλασμα τε V: πλάσμα τε G: πλάσμα τε SF: πλάσμα τέ L

53,7 ειη V: ειη FSL: ει G (ἤ ει Spengel recte)

48,14 τελοιαντη V: τελοϊαν τη F: τελοϊαν τη S: τελοϊαν τη L (συντελοῖ ἂν τη Vict. recte)

72,1 δὲ περὸσθαι V: δέ περ ἔσσεσθαι S: δ' ἐπερέσθαι GF: δὲ πέρεσθαι L (δ' εἴπερ ἔσται Aristoteles)

79,17 αυτον ου V: αὐτὸν οὐ FGS: αὐτὸν οὖ L (αὐτὰ recte a)

85,34 ἡ τω V: ἡ τὸ GF: ἡ τῷ SL (fortasse εἷη τῷ)

86,24 αἰσθησει η V: αἰσθησειη SL: αἰσθήσει ἡ GF (fortasse αἰσθησεως)

87,12 τὰ φθορα V: τὰ φθορὰ SL: ἐν τῇ φθορᾷ G: enuntiatum deest in F (τὰ recte Vict.)

105,16 τι ἡ V: τι ἦ F: τι ἦ SL (fortasse τοῖς)

112,36 τῶν ἐνεκτος δ V: τῶν ἐν ἐκτός δ FSG: τῶν ἐνεκτός δ L (Spengel recte: ἡ τῷ ἐκτός, <τῷ μὲν ἐκτός>, α̅)

Vides quam incerti, ubi dux deest quem sequantur, titubent. idem docent vestigia veteris correctoris modo pressa modo neglecta. exemplo sunt

49,10 τὸ ἡ γῆς V: γῆς F: τὸ ἡ γῆς S: τὸ ἡ τῆς L

28 ἡσ V: ἡ GF: ἡς SL

50,2 αὐτοῖς V: αὐτοῖς GFSL

19 τε V: τε SL: om. F

21 διαφοραῖ V: διαφορά SL: διαφορὰν FG

99,24 πλύ|νόμεν V: πλύνον μὲν GF: πλύνομεν LS

134,1 ἀδιαφόρων V: ἀδιαφόρων GFSL

25 φεροι | V (εν addit v. c.): φέροισεν S: φέροι GFL

Secundae manus proposita aut sequuntur omnes (20,13. 25 24,4. 5 25,30 27,9 28,11. 30) aut neglegunt (40,1 120,14 121,3. 5) aut in diversas partes discedunt (e. gr. GLV²: SFV¹ 20,26 — GV²: FSLV¹ 15,19 53,5 — GFSV²: LV¹ 36,14). sed observare licet, ut B soleat alteri manus obsequi, ita cum prima malle ire FGLS. ex quibus consecrarium est librorum GFSL archetypum secundam manum Veneti plerumque neglexisse, interdum secutum esse, haud raro autem et primam et

alteram manum servasse. nam etiam veteris correctoris monita ex parte videtur ille adnotasse, quod ex apographorum dissensu consentaneum est.

Sed propero ad finem et paucos locos adscribam ex quibus, quae sit horum codicum affinitas, praecipue eluceat

17,28 δὲ δεῖ καὶ V: δέδεικται FSL

31 ζητοῖτο V: ζητοίη τὸ GFSL

23,17 ἐπεὶ ὧν V: ἐπιῶν GL: ἐπὶ ὧν FS

26,8 χρωμ et lacuna 10 litterarum V¹: χρωμ(ενω) sive χρωμ(ενω) V²: χρῶμα μὲν ὄν GFSL

29,3 ἔτι ἀλδία μένοι V: αἷτια αἰεὶ διαμένοι GFSL

33,11 ζωτικῶ (δεκτικῶ V²) V¹: ζῶψ μικρῶ GFSL

57,10 ἔτι ὄν V: αἷτιον GSFL

112,26 διαλύσεως evanidum V: διαλύσεως GFSL

150,9 δέδεικται V: ἔτυγεν SFL

154,25 ἐν ἦν V²F: ἐνἦν V¹: ἐνην G: ἔνην L: εὔ ἦν S

159,14. 15 ζήσας ἀνειμένως FL: ζήσασαν εἰ μὲν ὡς V: ζήσας ἀνειμέν ὡς S

104,23 παρ' ὃ περαῖνον G: παρ' ὕπερ οἶνον V: παρ' ὕπεροῖνον F: παροπέροῖνον S: παρ' ὕπερ οἶνον L

In extremis duobus locis medela inventa est et a FL et a G. quam provenisse puto ex margine eius libri, ex quo ducti sunt GFSL. nam hunc, postquam descriptus est ex Veneto, a docto homine correctum esse loci docent haud pauci, ubi GFSL a Veneti corruptelis liberi sunt. sunt autem in primo libro gravissimi: 4,23 5,33 6,29 7,2 24,17 27,23 38,9 39,13 40,28. 29 41,15 cf. 5,26 9,10 31,24. habes causam, cur non plane neglexerim libros pessimos, sed et in libri primi adnotationem multa receperim, et Vindobonensis collationem in Additamento altero proponam, ne desit integer huius classis testis.

K VATICANUS URBINAS 54 chartaceus saec. XVI continet fol. 1—105^r Quaestiones, fol. 105^v—136^v librum De fato. accurate contuli librum De fato, quem vidi non quidem apographum esse, sed fratrem deteriorem libri anno 1536 impressi, qui ante librum De fato unicam usque ad annum 1842 continet Quaestionum editionem. cuius cum Vaticano eandem fore affinitatem suspicatio mihi probavit et quod singularis inscriptio *ζητήματα φυσικά περὶ ψυχῆς ἡθικά* praeter Vaticanum et editionem illam non invenitur et quod collata quattuor primi libri capita prorsus consentiunt cum ea, nisi quod unus Vaticanus omittit 4,22 alt. *μᾶλλον* 6,5—6 *καὶ—μόνοις* 6,13—14 *ἐν αὐτῶ—χρωμάτων*.

a Quare neglecto hoc libro vertam me ad editionem principem TRINCAVELLI, quae cum dedicatoria epistola ad PETRUM DANESIUM missa prodiit

anno 1536¹⁾. continet autem recensionem Quaestionum ex pluribus codicibus conflata, quos tamen omnes ex Veneto pendere probari potest.

Exeundum est a permultis locis, quibus a contra VB conspirat cum GFSL, e. gr. 3,26 4,2. 18. 23 5,2. 6 6,29 7,2 8,34 9,10 10,2. 4 12,12. 13 13,4. 30 16,35 46,19 50,4. 21 51,11. 28 56,1 102,20 105,16 110,23 112, 26. 36 130,16 133,28 137,16 139,2.

Sed alia praeter hos libros suppeditabant auxilia Trincavello vel quicumque in eius usum hanc editionem paravit. nam neque iteratur III, 102,11 sq. et integer est moralis liber et maxima pars lacunarum, quibus laborant GFSL, resarta est in a (etsi non prorsus desunt, hiat enim a cum illis 153,4 et 162, 17). accedit mira 55, 14. 15 cum uno Veneto 261 similitudo. gravius autem hoc est. leguntur in duobus Venetis B et S multae secunda manus correcturae valde memorabiles, B²S²a quarum maxima pars a Trincavello recepta est. cf. 3, 15. 18 7, 30 10,13 11,9 13,3 15,30 16,5 (ετι) 17,32 18,13. 16. 23 19,12. 18 23,8 27,13 29,19. 23 30,8. 9 32,22. 29 33,1. 28 34,6. 7 36,3. 8. 12. 25 38,23 39,13. 27 40,2. 9. 14. 21 41,28 etc. quas lectiones si quaerimus unde venerint in editionem principem, hoc certum est neque ex B neque ex S in eam migrasse. obstant enim primum aliae lectiones secundae Veneti 261 manus, quae neque in S neque in a inveniuntur 3,7. 26 4,10 5,20 6,8. 9 7,2 8,4 10,5. 24 11,5. 6. 33 12,2. 23. 25 18,4 19,29 25,8. 13 33,7 42,25 etc., deinde S² quoque sibi peculiare exhibet e. gr. 13,18 21,20 24,21 29,19, denique interdum et S² cum a conspirant contra B (5,33 7,5 8,18 12,17 48,3) et B² cum a contra S (121,21).

Quare haec mihi videtur origo fuisse codicis a Trincavello impressi. adhibuit huius auctor primum exemplar familiae FSGL, gemellum ut videtur codicis S. suadent hoc multi loci, ubi Trincavellus cum uno S congruit e. g. 20,29 25,12 27,28 29,9 33,18. 19 53,22 etc. deinde consulit Venetum 261, ex quo maximam partem supplevit earum lacunarum, quibus FSGL inquinantur, et redegit 55, 14. 15. sed accessit tertius codex, cui debentur eae lectiones, quae alteri manus codicum B et S cum a communes sunt. fuit is ipse quoque ex familia codicum FSGL, sed multifariam correctus ab homine docto saeculi XV, cui neque ingenium deerat neque audacia qua utebantur haec tempora. quis fuerit nescimus, sed nolo tacere summis laudibus praedi-

¹⁾ „Venetiis in aedibus Bartholomaei Zanetti Casterzagensis, aere vero et diligentia I. F. Trincaveli mense Aprili“ cf. Add.

cari a Trincavello DANESIUM, de quo haec ille: „tu mihi in Alexandri Quaestionibus quae ad calcem perductae ad editionem properant, eam operam et auxilium impertitus es, ut quidquid studiosi bonarum litterarum ex nostris laboribus se profecisse senserint, id vel maxime tibi debeant.“ ex hoc igitur libro non solum is, ex quo a impressa est, sed etiam codices B et S correcti sunt.¹⁾

Explicatur autem hac ratione, cur tot lectiones classis FSGL secunda manu in Venetum B venerint. nimirum huius familiae librum vir doctus ille correxit cf. 4,2. 23 7,2 8,34 10,28 11,1. 5 12,13 18,20 20,14. neque offendet, quod S² multas lectiones alterius Veneti 258 manus in S invexit, quas cum fratribus hic praeterierat. nam non solum coniecit, sed etiam ex Veneto B (quem scimus fere consentire cum V²) passim in spectro suum librum correxit. ita factum est, ut saepe S²a consentiant cum V²B: 19,7 21,27. 30 22,1 24,18. 19 (ubi B exhibet ἐστιν—εἶναι) 25, 22. 25 27,17 31,9 32,5 33,19 34,7. simul causam videmus, cur 46,10 130,13 cum uno Veneto B congruant S²a.

Ingeniose dixi coniecisse auctorem lectionum B²S²a signatarum. vel emendavit corrupta, e. gr. 11,9 15,30 16,5 (ἔτι) 17,32 18,13. 16 30,9 36,12. suspicio autem aliis praeter Venetum 258 fontibus eum usum esse quominus nascatur, haec tabula puto impediēt.

10,13 οὔτε γινόμενον: fortasse ἄτε γινόμενον: οὔτε <τὸ> γινόμενον S²B²a

13,3 ἐφ' ὃν V: ἕτερον correxit GFSL: μὲν ἔν B²S²a

32,29 δεκτικόν V: correxi δεικτικόν: αἴτιον S²B²a

34,12 πεσεῖται V¹: πέσει τε correxit V²: ἐκπεσεῖται S²a

36,25 τῆς εἰς V: γῆς εἰς correxit GF: τῆς <τινος> εἰς B²S²a

66,15 πᾶν V: τί ἄν correxit Spengel: παντοῖον B²S²a

103,22 οὔτε ἔτι V: οὐδέτι correxi: οὔτε S²a

104,23 παρ' ὅπερ οἶνον V: παρ' ὃ περαῖνον correxit G: παρ' ὅπερ εἶναι B²S²a

129,28 διαγεγόνασιν V: δι' ἃ γεγόνασιν correxi: <ὄν> διαγεγόνασιν B²S²a

Addas 70,30, ubi, quia οὐκ—αὐτὸ falso tribuerat interlocutori, ἡγομένην quod optimum est in ἡγοῦμαι pessumdat ἄρα ultro intruso, vel 36,3 ubi videre licet quomodo interpolationi secundae manus Veneti 258 novam adiungant B²S²a. porro cf. 46,1. 2 51,2 73,16 129,25.

¹⁾ Difficile vero est de eis secundae manus lectionibus iudicare, quae aut S aut B peculiare sunt aut alterutri cum a communes. latet enim, utrum hic accesserint, an illic omissae sint. atque levidensia sunt, quae unus S² praebet. tot autem et tam ingeniosae coniecturae, quae secundae Veneti B manui debentur, — etiam ad librum De fato in uno hoc codice leguntur notatu dignissimae eiusdem manus adnotationes — videntur ad huius codicis possessorem redire cum alienis sua inventa adnotantem. haec omnia diligenter collegi et in apparatu proposui.

Non licebat hanc de codicibus disputationem magis contrahere. Bagolinus sed eo brevius nunc de BAGOLINI (patris et filii) versione referam, quae primum¹⁾ prodiit Venetiis 1541 (editione anni 1559 usus sum). in adnotationem meam eam non recepi, quia confecta est ad exemplum talis libri, qualem modo descripsi. omnia enim additamenta adhibuit quae praebet B²S^a et consentit cum B 55,14. 15. hoc tantum addo ipsa editione Bagolinum non usum esse; verba saltem 136,3, quae a amisit, Bagolinus vertit.

Ab integris codicibus venio ad umbram codicis, quam retinuerunt lectiones, quas Monacensi exemplo editionis Venetae adscripsit PETRUS VICTORIUS, Vict. quas, cum ut ipse hic inspicerem hunc librum LAUBMANNI viri doctissimi benevolentia mihi contigisset, non ab una sed a diversis duabus manibus adpositas esse vidi. qua re inter vetustioreman et nitidiorē per omnes libros conspicuam, cui pleraeque lectiones debentur, distincti et neglegentiorē paulloque recentiorē, cui interrogationis signum in adnotatione adposui. sed has ipsas lectiones, de quibus dubitaveram, certe Victorii esse nunc scio, postquam benigne RUDOLFUS SCHOELL mea causa exemplar Monacense cum aliis Victorianis reliquiis comparavit. contra incertum esse me docet Schoell, utrum maior illa pars lectionum iussu Victorii a discipulo addita sit, an ab ipso Victorio priore tempore adscripta. sed hoc illo verisimilius esse. inveniri enim etiam hanc manum inter Victoriana, nam prorsus simili scriptura argumentum adnotatum esse margini Rhetoricorum ad Alexandrum.

Multas ex his lectionibus secutus sum, ut 13,26 24,9 28,10 29,22 48,6. 14. 17. 23. 30 49,13 (τῶ τῷ) 51,15 etc. quas unde sumpserit tacet Victorius, nisi quod 48,14 v(ariam) l(ectionem?) esse notavit et semel (20,22) ἴσως adscripsit, ex quo patet hanc certe lectionem coniecturae debere, non codicibus. alia addere possum aut falso aut inutiliter novata 6,1. 15. 23 12,17 13,25 19,12 24,1 26,5 29,21 31,6 40,1 46,24 48,25 49,24 etc. atque si quis ex 48,14 quo loco praeclare emendatur, quod in nostris codicibus corruptum est omnibus, concludere velit auxilia Victorio patuisse nobis negata, me non habebit adstipulantem. tanta enim est harum lectionum cum Veneto 261 cognatio (cf. 10,25 11,5 12,15 15,17. 22 18,4. 29 22,9 23,25 27,14. 15 28,23 36,8 40,14 etc.), ut hoc libro sive huius simili imprimis usum esse Victorium existimaverim, praeterea autem et suis aliorumque inventis et Aldino fortasse Aristotele (cf. 77,3 81,13 156,30. 33).

¹⁾ an 1516? Neutram editionem vidi, cf. Hoffmann Lex. bibl. p. 111.

Sp. Victorianis primum usus est SPENGLIUS, cui haec cum Trincavelli editione fundamentum fuere libri qui prodiit Monachii 1842. in quo multa editor emendavit, quae non potuit non expedire vir ut ille eximius. Sed plura expectamus a tali. nam pace viri doctissimi dictum sit festinationis, qua liber confectus sit, vestigia non prorsus latere.

Inter EXCERPTA manuscripta, quae mihi innotuerunt, nulla sunt, quae ad alium fontem redeant, quam librorum quos commemoravi. itaque quam brevissime de eis referam.

Sunt autem physicorum capita 1—16 libri alterius excerpta in HAVNIENSI, de quo mox iterum disputabo. quae a Veneto V pendere arguit vel una corruptela 48,14. sed non ex ipso descripta sunt, etsi cum fide eum repraesentare solent. fortasse Veneti 261 simili libro usus est excerptor, quia 55,14. 15 inter manuscriptos Hauniensis unus cum B consentit. quem si exscripsit excerptor, praeterea alios libros usurpavit, nam lectionem 48,14 non potuit ex B sumere. sunt autem etiam Hauniensi propria nonnulla, ut 47,25 48,7 49,11. 12.

R Codex PARISINUS 1996 miscellaneus saec. XVI continet fol. 5—9. quaestionem I, 4 II, 4. 5 III, 13. I, 4¹) contulit Immisch.

Codex LEYDENSIS Scaligeri 51 saec. XV—XVI continet fol. 1—3 quaest. I, 4 (cf. Catal. Bibl. publ. 1716 Lugd. p. 341); contuli ipse. et Parisinum et Leydensem ex capite collato I, 4 patet ex Veneti 258 apographo descriptos esse, cuius fere omnes lectiones exhibent, ubi non lacunis deformati sunt, quibus uterque abundat (cf. 9,14, ubi legas *μόνα* VBRS²) 10,23. 24. 30 11,5, 33 et cetera, quae ex R in adnotationem recepi, quocum semper consentit Leydensis. nam gemini sunt, quod etiam falsa utriusque inscriptio ἐκ τοῦ πρώτου βιβλίου τῶν ἠθικῶν προβλημάτων docet. ubi a Veneto dissentiunt, errores sunt. fructum ex neutro critici percipient.

N Moralis libri capita III, XXX, X excerpta leguntur in recentioribus nonnullis codicibus (LAVRENTIANO 85,1 VATICANIS 1622, 269 II BARBERINO II, 44 MUTINENSI 197 (II G 4) BEROLINENSI Access. 1889 304¹) commentarii Michaelis ad Aristotelis Ethica Nicomachea, fini libri quinti sine inscriptione

¹) Idem exhibent excerptum Parisini 2077 et 2544, hic sub eodem titulo, atque Parisinus 1996 et Leydensis. non contuli. in catalogo librorum Parisinorum (anni 1740 p. II) praeter hos libros recensentur hi: solutiones quarundam difficultatum: 1268. 1630 quaestiones naturales 1883. 1884. 1893. 2047. 2047 A 2048. 2230. 2381. 3044. omnes continent diversa sequioris aetatis problemata, Alexandri quaestiones non insunt (Immisch).

adiuncta. cuius rei notitiam accuratamque horum capitum cum quinque libris collationem comitati debeo GUSTAVI HEYLBUT, qui Mus. Rhen. 39,312 breviter rem exposuit. pendent autem ex eo libro, qui pater erat codd. FSGL. hoc docent cum lectiones 162,4. 5. 15. 16 (ubi N consentit cum VGFSL) et similis corruptela 162,6 tum communis lacuna αὐτῶν—κτῆσαι 131, 13 in L et N. accedunt et omissiones et vitia his excerptis propria, ut 121,16 ἀδικίας 26 ὅλως πόθεν 31 ἄδικον] δίκαιον 32 λέγομεν 33 λογικαί 122,19 ἀλλὰ] ἄμα 20 ἄλλοις λόγοις οὐδέ 22 δόξασθαι 162,2 μεταβάλλονται 4 τὰ μηδέτερου] μηδέτερον 7 ἐκώλυον αὐτῶ 21—22 ἀπ'—μεταβάλλει om. 23 γίνεται om. 163,4 τοιαῦτα om. 10—11 ἀλλ'—ἐναντίων bis. praeterea autem in primo et altero horum capitum critici alicuius vestigia cognoscuntur, qui 131,13 αὐτῶν post κτῆσαι supplevit, 131,8 τὰς ἀνθρώπου ἀρετὰς male mutavit, item 122,7 κακίαν <μεταβάλλειν> 19 <ἀγαθοῦς ἦ> κακούς 21 γὰρ οἱ αὐτοὶ . . . εἶεν ἄν. praecipue autem finis huius capituli memoratu dignum est, ubi notes: 24 οὕτως <ὡς> τὸ (fortasse recte), deinde ἧδῆ del. et <δῆ> ἦ 25: ἄπασιν 26 <πᾶν> δυνάμει et ὡς del. 27 <ἦ> εἰς bene.

VINDOBONENSIS CCCXI membranaceus in 4° nitide scriptus cum variis excerptis et philosophis et rhetoricis fol. 26^r—48^v septem moralis libri capita continet hoc ordine disposita: 25. 27. 29. 22. 24. 3. 10, quibus apud Nesselium (p. IV, p. 149) fictum nomen inditum est Alexandri, liber de virtutibus. excerpta sunt ex simili codice ac N, quod lacuna docet 131,13. sed desunt tertio capiti in M coniecturae codicum N. levioribus excerptis consentit M cum L. contulit Mekler.

III

DE CODICIBUS LIBRI DE FATO

V¹ Etiam libellum, quem De Fato ad Imperatores misit, licuit ex VENETO MARCIANO 258 edere. neque differt optimi libri indoles in hac argumenti parte. inveniuntur et crebrae sub primae manus scriptura liturae et voculae breviores sive infra sive supra versum additae. neque desunt eurae, qua vetustius exemplar descripsit librarius, testimonia, verborum dico sive syllabarum in suas partes nondum discriptas conglobationes, quibus quippe haud intellectis prosodiam ille non adpinxit cf. 176,3.7.21 185,7.8.25 186,27 187,8 189,16 193,16.17 195,15 197,6 203,4.

Paucas ut in ceteris partibus invenit in archetypo varias lectiones 164,7 167,14 171,25?, quod mirabere in libello omnium lectioni destinato. saepe inter scribendum substituisse manum primam iterumque examinasse quod scripserat hic quoque docent praeter lituras cum transposita verba (186,1 196,16 198,12 199,22) tum hi loci 182,2 202,2. 12. 13 203,18 ubi librarii sedulitatem adgnosemus de litterarum in vetusto exemplo evanidarum significatione dubitantis (cf. p. XVI).

V² Pertractavere libellum et vetus corrector et manus altera. huius autem post tertiam ab initio partem vestigia non inveniuntur neque ea quae huic parti praestitit aliter censebimus, quam supra factum est. proclive enim erat bonum supplementum excogitare ad 169,20 et adgnosemus felicem docti hominis manum emendatricem cum 165,1. 2. 10. 12 166,18. 19 167,12. 21 169,31 170,3 171,2. 5 (xai) 172,11. 13. 15. 25 173,24 175,18. 20 176,7 tum 165,20 172,28. sed hic quoque, ut par est, haud raro erravit is, qui ingenii tantum subsidiis instructus erat, neque vituperabimus vana tentamenta, ut 164,20 166,23 168,6 169,24—25 171,4. 5 172,14. 15 173,26, immo laudabimus eum ad gravius corrupta manum non admovisse, ut 165,3 166,28 170,25.

Per totum autem libellum veteris correctoris praenitent merita. v. c. V
 cui quid debeamus in nulla codicis regione magis elucet. primum igitur
 permulta correxit, cf. 176,16 179,23.24 (ϕ) 181,5 184,2 187,21.31 188,3.22
 193,4 (λέγεται) 194,1. 4. 10. 13. 14 196,27. 28. 29 200,30 202,24. 26 204,22
 207,7. 8. 28 210,18. tum plurimum profuit punctis adponendis, quibus in
 nulla codicis parte copiosius usus est. ita primum singulis punctis sin-
 gulas litteras deleuit 169,24 172,9 15 177,13 179,6. 10 180,10. 15 184,24
 186,24 194,24 195,19 203,26 204,10 205,2 206,19. 20 211,17 deinde sin-
 gulas litteras suspectas esse indicavit 180,7. 14 181,16 186,27 187,2
 porro singulis syllabis fidem derogavit 181,14 182,16 187,12 188,11
 196,14 204,3, vocem ut falsam damnavit 186,19 deleuit 176,23. pra-
 terea duobus punctis verba deleuit, ut ··γενομένη· (sic) 178,26 cf. 199,25
 208,12 et accentus damnavit 189,16. χάρει λέγει 187,1 quid sibi velit
 mihi non plane liquet. nam si lineola supraposita vice fungitur litterae
 ν, cur puncto littera ut corrupta notetur non patet. fortasse igitur hoc
 ita accipiendum est, ut lectiones puncto designatae 173,4 192,15 195,6
 196,2 200,26. his enim locis suis propositis punctum addidit vetus
 corrector, quo fortasse se ipsum dubitare fatetur. denique sunt, ubi
 signi consilium lateat: 166,5 173,27 175,7 180,21 181,25 et erravit ar-
 chetypi vetustate deceptus 173,5 179,23 182,32 186,27 193,4 196,23
 198,25.

Praeter Venetum mihi praesto fuerunt hi codices apographi, chartacei
 omnes, saeculo XV—XVI scripti

VENETUS MARCIANUS 261 (cf. p. XIX) B

VENETUS MARCIANUS App. cl. IV cod. 10 (cf. p. XX) S

MUTINENSIS ESTENSIS III G 6 (cf. ib.; in Quaestionibus idem mihi E
 erat G). contulit de fato librum Schwartz.

VATICANUS URBINAS 54 (cf. p. XXII) contuli ipse. K

HAVNIENSIS BVH 88 Fabr. forma octava, constat foliis 104 adglutina- H
 tis impressae Pselli in sex philosophiae modos introductioni; continet post
 philosophi argumenti nonnulla excerpta fol. 57—59 Alexandri de casu,
 59—64 de fato disputatiunculas ex libri De anima mantissa, fol. 64—94
 librum De fato ad imperatores, 94—104 excerpta ex Quaestionibus II,
 1—16 (cf. Ch. Graux *Not. somm. des ms. gr. de Copenhague* Paris 1879
 p. 104). contuli ipse.

PARISINUS 1868, miscellaneus, continet fol. 82^v sq.; librum De A
 fato inde a verbis ἀπαράβατόν τινα 166,2 usque ad finem. contulit
 Iulius Koch.

C PARISINUS 2049 continet post Themistii in Aristotelis De anima libros paraphrasin totum libellum De fato. partes contulerunt Immisch et Iulius Koch.

PARISINUS suppl. 292. continet inde a fol. 79^r totum libellum, sed 79^r et ^v initium usque ad verba ἀπαράβατόν τινα (excl.) „ex Aldino impresso transscriptum“, ut in margine legitur. sequitur 80^r idem quod in cod. 1868 inest, praemissis his verbis „Alexandri Aphrodisiensis (antea scriptum erat „ex Iamblichi“) tractatus περὶ τοῦ ἐφ’ ἡμῶν καὶ εἰμαρμένης, cui deest initium in volumine 683 bibliothecae regiae, ibi incipit verbis ἀπαράβατόν τινα.“ concludes ex Parisino 1868 descriptum esse suppl. 292: et removetur omnis dubitatio eo, quod in cod. 1868 leguntur pristinae computationis vestigia 683 et 2647. de his rebus edocuerunt me Immisch et Corssen. neglexi igitur hunc codicem.

Fragmentum denique continet libelli, i. e. initium usque ad verba κατὰ φύσιν (181,28)

D VOSSIANUS 25 miscellaneus fol. 149—163 (cf. Cat. Bibl. publ. Leyd. p. 396). contuli ipse.

T BERNENSIS 402 miscellaneus fol. 127—137 (cf. Hagen catalogus librorum Bernensium p. 365). partem olim contulit Usenerus et mecum benigne communicavit.

a^{1a} Accedunt ad novem hos libros TRINCAVELLI editiones duae, ALDINAE officinae prior anni 1534¹⁾, altera anni 1536 Zanettianae.

Haec omnia non exstarent, nisi unus Venetus 258 Alexandri librum servasset. quod ut intellegamus, non opus est difficiliore argumentatione. Eusebius testis est primum 166,28. 29 et 168,18, ubi Veneti lacunas unus EUSEBIUS supplet, libri omnes aequè hiant. Eusebium autem, quod in transcurso moneam, dolendum est, ea, quae ex hoc libello excerpserit, non ad verbum descripsisse. diligenter tamen omnia ex Gaisfordiana editione adnotavi, ex quibus videmus eum certe in posterioribus Alexandri verba libere immutasse. quod autem 167,24 et 168,6 cum Eusebio a² et recentiorum nonnulli recte καρπῶν et ἐστὴν pro καρπῶν et ἐσταν Veneti praebent, hoc puto coniectura factum esse. sed redeo ad propositum. ubicumque igitur gravius laborat Veneti textus, aegrotare etiam apographa consentaneum est, cf. 165,3 169,24 170,25 177,1. 14. 15. 20 185,6.7 187,8 205,1 212,10. 16. differentiarum autem, quae in eis obveniunt, praeter vitia et coniecturas

¹⁾ Omnia Themistii opera. Alexandri Aphr. libri duo De anima et De fato unus Venetiis 1534 (secundo folio Trincavelli epistola ad Contarenum legitur).

sequioris temporis explicationem optimam subministrant Veneti V correcturae, quas librarii pro suo quisque arbitrio modo secuti modo sprevere. hoc observavi e. c. 166,23 171,25 177,13 180,10 184,24 186,1 187,21 194,4. 14 196,18—27. 28. 29 199,22. 25 202,2 205,23. sed hoc mihi credas condonesque exactam harum minutiarum tabulam.

Iam vero in duas classes sevocantur apographa lacunis, qua laceri sunt 179,5—6 codices ACKDTa¹a² (item 204,4—5), integri mansere BHES. deinde in hac altera familia suum locum obtinent ES, qui et ES multis peculiaribus lacunis turbati sunt, et Veneti quasdam proprietates fidelius servaverunt quam ceteri. omittunt e. gr. 175,23 καί—σιγῆσαι 24 τινα 27 τὰ—ἐνδεχομένως. κατὰ—εἰμαρμένην autem ideo deest 169,20, quia haec verba m² margini adscripsit. ita soli ES retinere πάλιν 172,28. ceterum pessimi sunt hi fratres vitiisque referti: 165,24 οὐκ ἐδ' ἀβ καθόλου 171,15 ὅσον ἐπὶ] ὁ σωκράτης 172,28 ἐμμερόντων] κειμένων 177,12 post ναυμαχίαν addunt οὐκ ἔσται ναυμαχία, εἰ δὲ ἔσται μὲν — sed taedet haec amplius persequi.

Etiam alterius familiae certa sunt genera ACDTa¹ et Ka² et inter illa primum prorsus conspirare A et C notaverim. ita omittunt 166,12 AC ἔπραξαν 19 τὰ αἷτια 167,7 ὑπὸ τοῦ τεχνίτου 211,14 τε 20 ἐπιστήμη 29 γινόμενων. addunt 177,1 post ὄντα: οἷσι ἂν τοῖς μάντεσιν, legitur in utroque 167,13 τούτων τῶν αἰτίων τοσοῦτων 212,16 βίον] λόγον. — quorum fratrum deteriorem esse C apertum est. is solus omittit 167,10—11 τὸ τέλος—θεοῦ 201,12—13 εἰ—μέτρων 207,7—8 οὐκ—νόμος 211,8—9 τοῖς—εἶναι. itaque neglego hunc post 166,2; nam initium libri in C solo exstat.

Aldinae porro cum codice A similitudo est maxima. tamen neque ex Aa¹ hoc impressa est, neque hic ex illa descriptus. evitavit enim A haec Aldinae vitia 164,8 166,14 167,17 169,15 170,21 171,2 173,4. 11 176,1.16 179,12 180,12 182,2 183,9. 19. 187,25 189,3. 28 190,9. 19. 20 193,5. 9 194,11 196,27 200,22 203,2 205,20. 28 206,2 207,9 209,18 210,14. 18 211,15.

Accedunt in A aliae differentiae 173,2 τὸ γὰρ πρ. 14 προσειρημένην γρ. προηγουμένην 177,1 ὄντα οἷσι ἂν τοῖς μάντεσι δυνατοῖς 182,2 δυναμένων 15 τήν] καὶ 16 συνθέσεως 20 ὀλίγου 183,12 γίνοιτο 184,24 τῷ] τὸ 26 ὄντα] εἶναι 185,7 βουλοίμεθα 20 περιεστάσαι 31 συντελεῖ 187,1 πάντων 8 προσοῦσι τισὶν 188,23 τὸ ποιεῖν 190,14 εἶναι τὸ om. 19 τι καὶ ἐφ' 191,14 ἔχοντες 192,20 λογισμὸν 22 φησιν 23 ὁ τὲ μὲν μὴ οὕτως συμβαίνει 193,24 τὸ 27 ἀναγκάζοντας 195,8 ὁ περιπατῶν 18 αἷτιον 24 καὶ ἀείδεος 196,24 ὑπ' αὐτῶν om. 197,25 καὶ—νοσοῦντας om. 31 δεῖν 200,21 ποιῆσαι τῇ ποιῆσαι 201,8 δόνασθαι 12 οὐδ' ἂν] οὐ γὰρ 202,12 φησιν 24 γεννώμενον 203,23 τι καὶ ἀδίδως . . . τοῦ κόσμου 24 κατ' ἄλλον 206,12 χαρίεντα 207,27 συγχωροῦντας 28 αὐτοῖς] αὐτῇ

καὶ 210,5 ἀκόλουθα 212,5 ἡμεῖς 7 εἰς τοὺς θεοὺς 10 ἡμῶν 11 ἡμᾶς 15 τοῦτο γὰρ μόνον 16 βίον] λόγον 18 ὅμιν. praeterea cum V conspirat contra a¹ 179,12. 14. 23 186,27 188,13 192,19 193,4 194,24. adnota denique deesse in A 180,4—5 προδῆλωσ—παρειλήφασι 183,1—2 καὶ ἐνεργούσης 199, 2—4 ἀλλ’—κτώμεθα 204,9—10 μὴ φρονεῖν 207,18—19 οὐκ—ἐπανόρθωσις 210,9—10 οὐδὲ—δὲ. haec si exceperis et futilissima pauca, quae non commemoravi, sit tibi a¹ instar codicis A, ex cuius gemello accuratius confecto Aldinam provenisse patet.

DT Denique ad eundem fontem, ex quo manaverunt A Ca¹, redit etiam DT, quos geminos esse inde primum colligitur, quod in utroque fragmentum finitur isdem verbis simili modo depravatis (181,28) κατὰ φύσιν] κατάφασιν D κατάφουσιν T. deinde ex communione aliorum vitiorum 165,3 τ’ εἴη 21 ἀπερρημένος 166,10 δὲ] οὖν 12 τὰδε ἀντὶ τῶνδε μᾶλλον ὡς 167,11 εἷς τινος om. exceptis his minutis congruunt cum A Ca¹.

Ka² Vinculo vel artiore, quam A cum a¹, coniuncta est altera editio (a²) cum codice Vaticano K, de quo supra dixi. editione hic liber peior est, nam multa omisit, ut 176,7 ἐν οἷς ἐστὶν 178,2—3 ὁ δὲ—τοῦτο ἀδύνατον μὴ γενέσθαι etc. tamen quominus apographum eum esse putemus Aldinae, impediunt editionis quaedam menda, quibus K liber est. cf. 193,5 (περ τῶν). 9 197,2. 26 204, 24 205,7 (τι). 19 209,26. 26—27 (καίπερ θεμέλιος). praeterea videas quae ex eo adnotavi 188,13 192,23. 24 198,14. 15 206,23 210,7. sed haec ideo tantum adscribo, ut hunc codicem nunc plane neglegam. itaque tantum de editione loquar, in qua animadvertimus aliquam factam esse cum certa alterius familiae stirpe permixtionem. sunt enim in a² lectiones diversae ab a¹, quas invenimus etiam in ES. huius generis sunt, ut ex multis pauca eligam

185,25 συμφορον V: σύμφορον a¹: συμφῆρον ESa²

187,26 εἰ γὰρ οὕτως ἔτι δι’ ἡμῶν Va¹: ἐπεὶ γε οὕτως ὄντων ἡμῶν ESa²

189,14 τῶ γινομένῳ πράγματι Va¹: τοῖς γινομένοις πράγμασι ESa²

25 τύχης Va¹: ψυχῆς Ea²

191,2 βίος add. Ea²

et simile est 176,11, de quo loco inspicias adnotationem meam.

Quare videntur primum propria via e Veneto V emanasse archetypum et editionum et eius familiae, cuius nos depravatos tantum prognatos ES novimus. in conficiendo autem eo codice, ex quo Zanettiana impressa est, haec ipsa familia adhibita est, cuius auctorem non sine iudicio Venetum olim exscripsisse testantur etiamnum paucae lectiones, quas potui sequi codicum ES: 170,26 171,4 202,26.

a¹a² Sequitur ut Editiones inter se conferam. quas primum satis magna copia deturpat mendorum communium. alia deinde alterutri propria

sunt, etsi omissionibus parcius peccat a². quae quia in apparatu omnia proposui, hic praetereo. sed duo moneo. primum, discriminis quod intercedit inter duas editiones magnam partem ex Veneti correcturis profectam esse, cf. velim 166,18. 19. 23 169,24 171,25 172,13. 19. 25 173,24 etc. deinde, iam in eo codice, ad quem a¹ et a² quasi ad communem matrem redeunt, vestigia apparere artis criticae. nam in utroque recte mutatum est e. gr. 173,9 182,16 186,19 189,16 193,16. 17 falso 176,6 177,15. denique singulae editiones suum passae sunt redactorem, cuius rarius in a¹ obveniunt conamina, neque tamen desunt, velut 165,3 167,8 168,3 178,10. 11. plura invenies in a² 165,26 167,24 168, 6. 14 173,10. 15. 26 178,14 189,27 191,2. 24. 25 200,16 201,8 cf. praeterea 165,9. 23 168,19. 21 169,22 177,9 187,8. 26 201,10 202,10 203,17.

Restat ut Veneti 261 et Hauniensis rationem habeamus. quod de B illo p. XIX dixi, valet etiam hic. editori inutilis est, sed memoratu digna omnia, quae B² adnotavit. Hauniensis autem primo obtutu videtur directa via descendisse ex Veneto V, cuius et varias lectiones iterat et verba accentibus carentia anxie depingit 165,3 (ει) 187,8 (προσουτισιν ό), veteris correctoris monita sequitur, ubi a¹ et a² ea neglegunt 180,10 196,27. 28 199,22. 25. idem evitavit vitium editionum 193,5 (πάντων τῶν H) et negligere solet, quae illae novaverunt: 176,6 177,15 182,16 187,26 191,24. 25 193,16. 17. sed consentit H¹ cum a² 191,2 cum a¹ 170,26 cum E 186,30 189,16 192,20 195,26 (ώς) 196,16 198,25. maxima porro eorum pars, quae margini adscripsit librarius Hauniensis, ex E provenit 167,25 (ἔμοτα E) 170,25 173,15 181,11 183,17. 32 184,1. 2 187, 13. 24 192,18. postremo et in margine et in textu lectiones iuveniuntur quae ex libris mihi notis non desumptae sunt: 165,21 169,24. 30 171,5. 6 176,18 185,20 186,19 189,12 193,3 196,29 197,13. videntur igitur huius libri auctori praeter fidele Veneti apographum (nam ipsum Venetum non exscripsit cf. 194,4) cum alii tum eius familiae codex praesto fuisse, quam nos libris ES novimus.

Habes librorum catalogum, quo patebit cur Veneti lectiones cum pulvisculo exhauserim, ex apographis meo arbitrio mutuatus quae mihi digna viderentur. licebat autem eo parciolem esse, quia veterum editionum discrepantia ex consilio harum editionum accurate adnotata, quid litterae nascentes Alexandro cum profuerint tum nocuerint optime docet.

BAGOLINI versionem, quam ille primum edidit Venetiis cum Quaestionibus anno 1541, in apparatus non recepi. nam etsi certum librum inter eos quos supra examinavi non licet indicare, quem ille interpretatus

sit, dubitatione tamen exemptum est, praeter Veneti V apographa nihil ei suppeditasse. ne Eusebio quidem usus est, nam vertit 166,28—29 καὶ γὰρ—εἰρημένον] *etenim si nec omnia quae fiunt dictum numerum non excedunt* et 167,24 ubi verum vel ex a² potuit discere cum Veneto *fructuum quorundam attractiones*. dubitantibus hanc tabulam propono locorum in Veneto corruptorum et ad verbum a Bagolinis redditorum

165,2—3 ὦν—εἰπεῖν] *quorum in primis ea de re, quid esset maius quam ex Aristotelis sententia dicere*

170,24—171,1 ἄν—εἰμαρμένην] *nisi quid melius in ipsa factum ab ea quae secundum naturam emoverit, dolores sustinebunt, et mala patientur et in talibus exitus rursus vitae secundum fatum sunt*

185,7 ὄ—βουλευόμεθα *quod si non consuluerimus, fuisse si consulamus*

187,2 περὶ—καλόν] *ipsi pro ipsis sint bonum*

26 εἰ γὰρ—ἡμῶν] *nam si eo modo a nobis fiunt*

189,9—12 ἐπαύσαντο—νομοθέταις] *sed omittant sermonum ambitionem, concedantque id quod in nobis solutum esse liberumque arbitrium et auctorem in eligendis oppositisque agendis, in his quae hominibus occurrunt merito versari creditum, tum a vulgaribus quam a legislatoribus*

205,1—3 τὸ—πᾶν] *dicere vero praestare illos, qui non putant in servando actionem animalium impulsoriam servari iam et id, quod in nobis, eo quod non omne.*

Addo ipsum emblema, quod 165,24 casu irrepsit sensu plane carens, ab illo servatum esse. ex neutra editionum pendet Bagolinus, etsi cum utraque affinitate coniunctus est. consentit enim cum posteriore 177,20 187,8 189,25 191,2 201,10, cum utraque 182,16 186,19 189,16 199,22.25 ignorat autem posterioris emendationem 191,24.25 et prioris 165,3; lacunas, quae a¹ et a² communes sunt, explevit, et cum codice A et C consentit in notabili lectione (cf. p. XXXI) 177,1 οὐκ ἔσται δυνατὰ ὄντα οἷσι μάντεσι δυνατοῖς εἰδῶσιν μὲν αὐτὰ κεκωλυμένα] *non erunt possibilia entia: cum possint ipsi vates, qui quidem cognoscunt, ea ipsa impedivisse*. liber igitur sive libri, quibus Bagolini usi sunt, intermediarii iacent inter Venetum et editiones.

Ediderunt libellum post Trineavellum Ioannes CASELIUS Rostochii anno 1588, ANONYMUS cum latina versione Londini 1658, Ioannes ORELLI cum Hugonis Grotii versione latina Turici 1824.

CASELIUS quibus subsidiis usus sit, in praefatione, quo Andream PAULIUM adloquitur, „quocum ante duo et viginti annos in eodem contubernio Bononiae satis familiariter vixit“, et tacet neque nos cum difficultate quaerere oportet. nam Zanettianae editioni, cuius et vitia et omissiones repetit, tam arte se adplicavit, ut dubitare liceat, num Aldinam noverit. ei autem posterioris editionis exemplo, quo usus est, videntur ex libris manuscriptis, quos supra recensui, nonnullae lectiones adscriptae fuisse. ita explicatur e. gr. 196,16 209,26.27.

Ut Caselio Zanettiana, ita ANONYMO Aldina editionis fundamentum fuit. praeterea autem et illa ei nota fuit et Eusebius, ut in praefatione ipse fatetur: *quae in Aldinis exemplaribus Graecis truncata sunt aut quovis modo mutilata ex Eusebio partim ex coniectura non vana restituimus et versionem perspicuam magis quam concinnam adiecimus.* et supplevit quidem ex Eusebio 166,28—29, lacunas autem quas ex altera editione sarcire potuit hiantes reliquit. non desunt emendandi conamina Caselii audaciora, velut 177,1. 2. 5 180,16.

ORELLII editioni maxime profuit quod Hauuiensis collatione uti potuit; neque Caspari Orellii symbolis, quibus librum ornavit, sine fructu utere. ipse autem nec recensendi nec emendandi muneri par id quod ingenio peccavit ne diligentia quidem compensavit. nam adnotatio erroribus scatet.

Post Bagolinos elegantissime librum latine interpretatus est HUGO GROTIUS in libro *Philosophorum veterum de fato et de eo quod in nostra est potestate collectae partim et de graeco versae*, Parisiis 1624; Lugduni Batavorum 1648. 1679. germanice SCHVLTESS in libro *Bibliothek der griechischen Philosophen* T. IV p. 150 sq., gallice NOURISSON in libro *De la liberté et du hasard* Paris 1870.

Chrysippea ex Alexandri libro collegit et recensuit A. GERCKE in Supplementis annalium philologorum anni 1885 p. 691 sqq. nonnullos locos tractavit Heine in programmate „*Stoicorum de fato doctrina*“ Naumburgi 1855.

IV

DE CODICIBUS LIBRI DE MIXTIONE

Περὶ κράσεως καὶ ἀξέξεως huic libro inscripsi, et auctoritate motus codicis A, de quo infra disseram, et argumento libelli in quo περὶ κράσεως agitur ab initio usque ad 233,14, inde usque ad finem περὶ ἀξέξεως; cf. praeterea 214,17 216,14 218,14 228,6. de discrimine, quod inter κρᾶσιν et μίξιν intercedit, videas 228,26 sq., unde liquet Parisini R et Aldinae¹⁾ rubrum περὶ μίξεως falsum esse. tertium titulum Themistius praebet (Paraph. Phys. Ausc. 256,21) περὶ κράσεων, quo magis placet libris traditus. sed certo de hac re non licet diiudicare, quia non integer liber servatus est.

Codicum qui eum continent novi hos:

A VENETUS MARCIANUS 257, in 4° chartaceus fol. 283 saeculi circiter XII secundum Zanetti p. 127; rectius Morelli p. 144 saec. XIV eum attribuit. fol. 1—11 continet περὶ κράσεως καὶ ἀξέξεως, sequuntur Varia, quorum catalogum a Zanettio confectum Morellius correxit l. c. permultis compendiis parumque diligenter scriptus est, prima pagina temporis iniuriis attrita lectu difficillima est. bis ipse contuli 1881 et 1887.

Qui sequuntur codices saeculi sunt XV vel XVI

B Taurinensis 94 fol. 84 inter varia excerpta mathematica et philosopha hunc libellum continet fol. 43—55. contuli ipse. cf. Pasini catalogum I, 184.

R Parisinus 1848 continet f. 136—147 nostrum libellum (contulit Elter)

S Parisinus 2540 f. 93—138 (contulit Elter)

P Parisinus 2028 f. 107—131 (contuli ipse. omnes tres libri Parisini Ioannis Francisci Asulani erant, ut ipse in primo folio adnotavit)

¹⁾ Ex Aldina autem videtur in Parisinum R titulus venisse. nam in hoc alia manu additum est testante Eltero.

Vaticanus 1302 f. 203—218 (contuli ipse)

C

Escorialensis X,I, 11 (cf. Miller 350) f. 64—79 (initium contulit L Bethē).

Accedit Aldina editio anni 1527 Philoponei commentarii ad Aristotelis De generatione et corruptione et Alexandri ad Meteorologica, quorum in calce impressus est hic liber sub titulo *περὶ μίξεως*.

Discedunt hi libri in tres classes, quorum primae unus testis est Venetus A, altera formatur his quinque BSCPL, tertia Parisino R et Aldina. hanc autem ex Parisino R vel gemino huius libri provenisse lacuna testatur 223,34 et adnotationis meae quaevis pagina.

BCPSL eodem originis vinculo contineri iterum et omissiones et menda demonstrant his quinque communia. conferas 213,21 214,28 215,13 218,20 219,2 223,16 224,3 225,16.22 229,34 238,14 etc. alia possum addere, quae in adnotationem non recepi, ut 222,20 *ἀπειρών]* *ἄπειρον* BCPS 26 *κρᾶσιν* BCPS, sed haec suffieunt. Escorialensem L ut confidenter his adnumerem, etsi pars eius tantum mihi nota est, movet me 213,21 *γίνεσθαι]* fenestra L et 213,23 *τούτω τραπέντες*.

Nunc si quaerimus, quibus affinitatis gradibus hi libri distineantur, ^{Archetypus} A primum veri simillimum est patrem esse A codicum BCPS. nam si 213,21, ubi *γίνεσθαι* posui, in Veneto, cuius primam paginam dixi madore et frictione laesam esse, huius verbi intermortua vix vestigia deteguntur, fenestra in BL hiat, cum CPS a verbo *τᾶλλα* sine lacunae indicio ad *ἐφ'* transeunt, B et L religiose, CPS neglegenter codicem A repraesentare videmus. accedit, quod et 218,5 et 229,34 idem suadent. quod si verum est, porro sequitur ex his locis

235,4 *μῦς* ex corr. ARa: om. BSP: fenestra C

238,14 *ἐναίμων* ARa: fenestra BCPS

non ex ipso Veneto singulos descriptos esse, sed ex eius apographo nescio qua causa duobus his locis mutilato. praeterea pauci et levissimi errores in hoc libro correcti erant (cf. 215,13 218,33.34 221,17.29 (nam etiam in B videtur *διαρουῶντα* esse) 227,1.6 231,17 236,3) temere mutatum 225,16, ubi Alexandri verba restituit Schwartz *μέχρι φωνῆς αἰδῖος αὐτοῖς*, quod excepta una littera servavit A (*μ. φ. αἰδοῖος αὐ.*), illi autem *μ. φωνῆσαι δ' αὐτοῖς*. neglegentissime autem confectum esse librum, ex quo fluxerunt BCPS, pleraque vitia indicant filiis communia, quorum partem supra proposui. accedunt singulorum delicta, quae taedet singillatim proponere. hoc tantum ex accurata omnium collatione commemorabo, minime inter hos peccare Taurinensem, plurima et fere incre-

dibilia Parisinum S. raro in singulis inveniuntur lectiones consideratione dignae, ut 215,29. 30 223,14 227,5. 21 229,2. 3 231,13. levia sunt et ex parte videntur ad Parisinum R redire.

A² Neque multa adscripsit altera Veneti manus neque quae adscripserit, certo mihi licuit circumscribere. videntur autem primae manus correctione esse eae, quibuscum consentiunt BCPS, ut 216,26. 31 235,2—3. contra iure mihi videor correctori aetatis minoris tribuere ea, quae coniectura ex parte falsa inventa sunt, ut ἐστιν εἶναι 214,11 et 214,29. 31. secutus sum eam 217,1 232,21. alia ex Parisino R recte desumpsit: 214,27 219,2 233,28 235,6 236,26.

R Restat igitur, ut de Parisino R iudicem. non pendet ex fonte codicum BCPS, nam 213,21 235,4 238,14 non est lacunosus. cum A autem hic quoque mire consentit. ita religiose compendium servavit, quod etiam in A exstat pro ὀλιγαῖς neglegenter formatum (223,16); hoc BCPS falso solverunt in ὀλιγαῖς, a ut non intellectum omisit vacuo relicto. genuinum praebet R, ubi A corruptus est, non saepe quidem, sed praebet unus 213,9 216,20 228,9 237,28. 31; accedunt ei loci, ubi A² dixi ex R Venetum correxisse. sed obstat his virtutibus multo maior pars depravatarum lectionum, quas ex adnotatione nolo hic repetere. qua re verisimilius est, Parisinum quoque R apographum quam fratrem esse Veneti. certe hic fundamentum recensionis debet esse, quem in apparatu cum Parisino R integrum proposui ex BCPS graviora tantum adnotans. — Denique moneo lacunam in archetypo indicatam fuisse 229,21.

Venimus ad veteres versiones latinas, quarum duas novi CANINII Angliariensis, quae primum prodiit Venetiis 1555¹⁾ (editione usus sum anni 1559), et Iacobi SCHECKII (Tubingae 1540). neutram in adnotationem criticam recepi. nam Caninium sive Aldina sive gemello codicis R usum esse demonstrat lacuna, quae 223,34 his cum Caninii interpretatione communis est. item 225,16 in verbis interpretis „cum vero talis sit, necessario alterutrum ipsis duntaxat dicendum erit“ cognoscitur Parisini R lectio τοιοῦτος δὲ ὢν εἴη ἂν μέχρι φωνῆσαι δύο ἀποτοῖς μόνης. neque tacebo in media parte huius versionis magnam hiare lacunam. desunt enim Alexandri verba τὰ μὴ γινόμενα usque ad μεταβολήν (229,4—230,13). quae utrum in officina perierint latina an ad graecum exemplar mutilum referendum sit quod desunt, nescio, sed memorabile est post magnum

¹⁾ Cf. Hoffmann Lex. Bibl. I, 111.

hiatum sequi apud Caninium eius enuntiati abruptum membrum per se sensu cassum, quocum ad verbum consentit initium fol. 145^v graecae Aldinae.

Etiam SCHECKIUS ex Aldina pendet, quamquam quominus accuratius hoc persequar obstat neglegentissima et semibarbara huius versionis natura. quae quanta oscitantia conscripta sit, duo liceat exempla proponere. verba 225,13—18 ἔτι—σύγκριμα] p. 58 ita vertit: *Adhaec Deus ille per omnia permeans, materia ipsa tempore esset posterior, siquidem materiatum corpus omne, materia ipsa posterius est, Deus autem tale corpus est, quapropter duo principia non erunt, quae oratio eorum prae se fert, sed revera tantum unum erit, atque ille Deus procreatus ex materia aut elementum quoddam erit aut ex elementis concretus.* 222,31—223,7 οὐτε—λέγειν] (p. 55) *atqui forma nulla separatim esse potest, absque eo in quo defixa est, ipsumque lumen nisi in pellucido separatim nemo intueri potest, neque anima sine corpore separatim consistit, et ut uno verbo dicam, quid absurdius cogitari potest, quam materiam cum sua forma misceri. quam rursus ridiculum illud etc.*

Edidit libellum nostratum unus IDELER in Aristotelis Meteorologicorum vol. II p. 589—624 Lipsiae 1836, si editionis nomine ornare volumus Aldinae apographum neglegentissime (desunt enim non solum verba, sed tota enuntiata) confectum, in quo sanata quidem sunt pauca, sed multa mutata, quae vir doctissimus, si rem iterum pensitasset, ipse removisset.

Multo plura debeo Ottoni APELT, qui doctissima commentatione inserta Philologi volumini XLV p. 82 sq. libellum nostrum persecutus alia feliciter emendavit aliis prudenter medelam praeparavit.

Habes subsidia, quibus usus sum in singulis Alexandri scriptis. nondum vero de auxilio dixi, quod mihi per omnia aequae paratum fuit iucundissimum, HERMANNI DIELS et EDUARDI SCHWARTZ amicorum. quorum opera factum est, ut viam emenso non tam molestiarum, quibus non caruit iter, surgat recordatio, quam laetissima laborum communionis memoria. qui viri doctissimi, dum in corrigendis typhothetae erroribus me adjuvant, quantum studium emendandis ipsius Alexandri vel difficillimis librorum partibus impertiverint, mecum admirabuntur legentes sentientque, quid debeat haec editio illorum acumini. VSENERUS autem, qua est erga me benevolentia, gratissima etiam hoc volumen ornare dignatus est symbola, quam invenient legentes in Addendis, ubi ea descripsi, quae in exemplo quo utitur VSENERUS Quaestionum Spengeliana-
narum adnotavit.

A D D I T A M E N T U M I

(cf. p. XVII)

5,3 περας 6,14 δε 7,8 και 25 ἀδίου 12,5 το 13,9 το 16,3 το 32.33 ὑπερβολη 20,3 ἀσθενεῖαι 24 δε 21,5 τα 14 περι 15 οὐδέν 22,18 το 23,21 ἐκείνῳ 24,29 αμα (corr. V²) 26,24 καλον || οὐδενος 25 ὑπο 26 το 31,4 ἀντι 32,12 δε 33,21 ἐπι 35,2 και 6 δε 36,8 προτερον 37,18 ἐπι 38,6 pr. δε 9 αὐτῶι (corr. V²) 39,7 το 40,24 μεν Π 46,17 μεν 47,11 παλιν 24 δε 49,14 εν 50,11 δε 51,16 δε (sic) 52,27 εἰχεν 53,10 pr. τηι 23 pr. λευκον 54,15 pr. ζωη 24 alt. προσ (et 26) 60,9 συνεισαγειν 20 τοτε 28 alt. το 64,27 pr. των 71,5 εἰσιν 21 τα 73,29 δια 74,12 δε 75,23 μεταβολη || οὐδε 24 τοδε 29 pr. το 78,29 δη 85,17 αἰσθητα 86,2 παθος 90,10 το 16 αἰσθητήριον 91,12 διαφοραι 32 ἡμᾶς 94,23 κριναι || κχωρισμενά 96,5 το 99,31 τῶι 104,4 δε 23 το 27 περαίνειν] ante ρ litura 1 litt. 105,2 προσ 107,2 γενοιτο 112,4 ὀπτῶμενῳ sic 28 μεν 115,34 μεριστον 119,9 του 16 το 17 pr. μη 120,21 ἦδοναι 127,11 ταις 17 αἱρεται 129,21 αὐτα 130,30 οὐδεις 131,2 το 7 το 12 ante κτώμεθα lit. 1 litt. 16 το 24 ante ἀξιώων lit. 1 litt. 34 το 132,1 τα 2 pr. το 133,15 ἐκῶων] ^v
ante ω lit. 1 litt. 29 ἦδε bis 134,18 τοῦτο (v addit v. c.) 136,4 χωρισ 21 pr. περι 138,9 alt. τα 15 αὐτοῦ 25 αὐτῶων || τα 28 δε 140,5 αὐτὸ 9 pr. το 15.16 χρῆσάμου] χ in lit. 18 αὐτὸ 23 αὐτό 29 τον 141,19 δε 143,14 pr. και 16 μεν 17 ἦδονη 27 τον 32 το 146,7 μεταμελλαι 13 αὐτάς 24 ἦμιν 25 αὐτῆν 147,10 και in lit. 12 αὐτάς 148,8 τινὰ] τι in lit. 29 αὐτῆ 149,7 προειρημένων] ει in lit. 13 γνωσις 14 ἀρετη 17 μεν 28 περι 33 γαρ 150,1 pr. δε 4 δε 10 το 11 ἀρετῶων] ἀ in lit. 151,7 πρῶτων 13 παρα 155,17 τα 156,29 γαρ 158,19 αὐτοῖς] αὐ in lit. 29 την 159,28 ante πράττει lit. 1 litt. 26 ακούσια 160,3 τα 7 δε 19 δη 162,2 το 14 μεν 168,5—8 κατα 16 κατα 169,17 ἦμιν 30 το 171,1 πάλιν] v in lit. 18 δε 173,27 ἀναιρειν 174,28 της 175,20 οὐδε 185,26 τὰ δε 189,4 και 197,26 φροντίδων] inter ρ et o lit. 1 litt. 202,23 λέγομενα 209,5 τῶων.

A D D I T A M E N T U M I I

(Notantur lectiones Vindobonensis quae a Veneto V sive ab alterutra eius manu discrepant, cf. p. XXII)

45,28 τοῖς—τό] τῆς κατά 32 τὸ ἀμερὲς 46,3 ἐν τῷ πλ. || ἀδιαιρέτου 6 λέγει 13 ἐφι-
στάμενον || πλάσμα τὲ 15 ἢ 19 πόσω τῷ 24 ἢ κινεῖται αὕτη αὕτη ἢ καὶ αὕτη κινου-
ται (sic) ἄν 26 ἐξίστατο 47,3 ἢ || αὐτήν 5 φαμεν om. || αὐτοῦ κινεῖν 8 ἢ 19 καθότι
25 τὸ 48,1 εἰ] ἦει 2 πᾶν γὰρ σῶμα om. 3 ἀπλῶς 6 τοὺς || αὐτὸν || αὕτη 8 τελεῖ
14 τελοίαν τῆ 15 τὸ πυρὶ 18 ἐκεῖ τὸ (et 20) 25 ἄμοιρα 30 ἢ 49,10 τὸ ἦ τῆς 13 με-
ταλαμβάνειν. τοῦτο πλέον ἔξον 27 μὲν οὔσα 28 ἦς 33 γεινῶν τι 50,2 αὐτοῖς 4 αὕτη ||
τοῖς τούτων 4 ἢ παντῆ 5 μέντοι || ἐναντίων 6 ἄλλοι ἄν 11 αἴτια 19 τε 19. 20 καὶ
τὸ εἶδος αὐτοῖς 21 διαφορὰ 30 μὴ ἐφ' 31 τοῦτο 51,2 ἡμῖν 3 δ 4 ἢ om. 7 ὡσπερ]
ῶσω ἐν 20. 21 ἀδύνατον τὸ οὖν 25 σῶζοιτο ex sil. || κατὰ οὐσίαν πάντα 27. 28 τὸ καθ'
28 τῷ τὸ 52,3 οὐ τὸ 5 μὴν ἐπὶ τῆς αὐτοῖς 12 αὐτὸς om. || ἢ ἕκαστον 20 εἰ om. 23 ἢ
25 ἢ τούτων || ἐν τῷ || φύσει 27 εἰ || 29 ποιῶ 30 αὐτῆς 53,1 δν] ἐν 2 οὖ] οὐκ 4=V¹
5 πολλοὺς ὁ 7 εἶη 8 ὅποιον 12 ἦ 13 οὐκ ἔστι 23 τὸ 30 μὲν εἰ 54,8 ὄρον λόγον
10 δυνάμεναι 19 ἢ om. 25 αὐτῆ e. s. 30 ἢ 55,4 τὴν ψυχὴν 7 καὶ om. 8 ἦν δὴ
9 οὖν 11 δν om. 12 τι δν] ἐν 14—17 = V¹ 19 ἔστιν ἦ τε 22 αὐτοῦ 23 οὖ 25 ἦ
27 μὲν om. 56,1 ἢ οὐδὲν ἢ || καὶ om. 4 τῷ] τῶν || ἐνέργεια || μετὰ συν sic || τι 5 ἐνέρ-
γετὰ τε καὶ εἶναι καὶ ἐν ὑπ. 6 ὦν] ἐν 10 ἔν 13. 14 αὕτη 21. 22 = V¹ 23 τοῦ ἐκ
τοῦ ἐν 25 οὐδὲ] τοῦδε 27 ἐκ—γίνεσθαι om. 28 αἰτιῶν 29 alt. καὶ om. 30 τούτων
δεικτικὴ 31 καὶ εἰ 32 ἢ αὐτῶν ἐν 57,1 οὔσιν 3 ἢ ἢ 7 οὖ] εὔ 10 αἴτιον 19 τὴν ἴσον
26 δ || ἢ τὴν 27 ἔτι ἔτι ἄν 58,7 γὰρ μὴ 9 ἦ] ἦ || τῆς] τῆ 11 πρὸ τοῦ 13 τὸ 24 τὸ
om. 58,2 οὐδ'] ὄσα ὁ 6 κοινὸν τὸ 8 τὸ τῷ 9 ἐνίων 13 ὄστε 17 ὦν || τοῖς 18 οὔτος]
οὔτε 59,29 εἰ γε ex sil. 60,2 τὴν] τῶν 4 εἰ τι 5 ἀεὶ, εἰς τὸ μεταβάλλειν in mg. L¹: εἰς
τὸ ἐναντίον τι 8 ἢ 10 τούτων αὕτη 14 αὐτῶ 17 τῷ ἐναντίω L¹ τῶν ἐναντίων L²
18 ἀδύνατον 27 διαφορὰ 61,5 τοῦ om. 9 ταύτην 25 παρ' αὐτοῦ 62,4 τὰ γὰρ 12 ἐπι-
τροφή 13 τὸ] τοῦ 28 ὀρίστω 30 μὲν οὖν 32 δι] δεῖ 63,2 μόνης 3 δ' οὔτω κ. 4 αὐ-
ται 7 οὐδὲ βᾶσιν] οὐδ' εὔασιν 9 ἐν om. 11 τινα τάξει εἶναι ex sil. 12 ἔχοι 13 προ-
νοήσαντος 16 προνοήσοντος 17 μέρος 64,7 τὰς om. 8 ἦν] καὶ || alt. ἦν om. 11 δ]
οὔ 22 τοῦ ἐν om. 32 ἐμμένον 65,1 μεταβάλλοντα 12 τε τὰ || πρῶτα ἦν 22 ἀπο-
κρίνεσθαι 24 οἱ ex sil. 66,2 προτιθεσθαι 32 ἔπεσθαι 67,4 λέγοντες εἶναι ex sil.
9 μονάς 11 ἀλλ' οὐ 26 ἢ 31 προνοουμένων || ὀρώμεν] ὀρών ἐν 68,1 οὔτοι γε
τρώπων ex sil. 69,1 ἄτοπον ἄν εἶναι δόξειε παντάπασι τούτω (ἔξειε παντάπασι del. et δὲ
ex δὲ) ὅ χάριν om. 7 ἦτις χιονος ἀναφελῆται sic 9 τῆς om. ex sil. 10 τὸ εἶναι
20 αὐτῶν 26 τι μὴ 70,11 τινα ex sil. 28. 29 οὔτε ἀξ. 33 αὐτόν 71,6 εἰσὶν
9 δειχθῆτο 13 εἶη 26 εἶη 72,1 δὲ πέρεσθαι 12 πρὸς om. 13 τῆς τοῦ 15 φέρεσθα

22 αὐτῆς 28 τε || και om. 73,2 κινεῖ τὰ] κινεῖται 4 κέρα || οἰδ' ἐπ. 6 ἔχει 10 οἷς πᾶ-
 σιν ἐξ 14 pr. και om. 16 καιεν ἂν καιεν || τὸ ex sil. 29 οὐκ ἄλλα 74,1 ἡ ἰκμάς
 2. 3 ἀπὸ τούτων εἰκός 16 τὴν σ. 21 πᾶν τῷ 27 σιδηρῆ τις || ἐξ ἰκασμένης 75,7 ἐπεὶ
 8 ἐπὶ 17 ἦν 18 αὕτη 19 εἶδους 28 ἐκάστην ex sil. 30 λέγεται 33 ἐπὶ 76,6 ζωὴ ἦτις
 11 ἡ ψυχὴ 17 τῷ φυσικῷ 23 τε και στάσεως om. 26 ἂν om. || οὔσα] οὔπω 77,2 λέγων
 μὲν 17 πρὸ om. 78,2 διαφορὰν ex sil. 6 ἢ 14 ταυτὸ 17 εἰς τῷ 24 ἐν ἀπλοῦς 79,5 αἰ
 τὸ] και τὸ 8 μέρος 9 οὖν] νοῦν 17 αὐτὸν οὔ. 81,17. 18 εἰ 28 μὲν ἢ 82,3 συ-
 τελοὶ ἡ 17 εἶεν] εἰ ἐν 20 αὕτη 26 πρῶτον 30 ὑπὲρ 83,2 αὕτη corr. ex αὕτη 15 γε-
 νομένην ὁ μὲν ἦν ὁμοίως 26 οὔ και τῶν 31 δεῖξας ὀῆτι μὴ 35 οὐ om. 84,26 ἂν
 τὴν (sic) 85,8 οἴονται δὲ 19 ὑπερθεμένους 32 ὑπὸ] ἐπὶ 34 ἡ τῷ 86,2 ἐπὶ τὰ
 8 τῷ εἶναι τὸ δὲ 23 εἰ 24 αἰσθησείη 26 ἑαυτῷ 30 μὲν 35 πάσχειν 87,2 φθορὰ
 3 (et 10) προσόντος 10 ἢ 12 τὰ φθορὰ 23 αἰεῖ] δε sic 88,5 οἰόν] δι' ὅν 13 ὁ δὲ
 19 ἢ ἡ 21 ἢ εἰ 24 εἰς τὸ 25 ἐνδεχομένων 27 και om. 33 τοῦ om. || ἔπεσται 89,1 ὑπο-
 θέσεως 3 ἦει 4 ἢ 7 και εἰ 16 πᾶν τῶν 17 ἢ 30 ἐκλίπειν || αὐτοὶ ex sil. 33 μῆδτερον
 90,5 αἰσθησιν ἔχονεν 6 τῶν μὴ 12 alt. ἔχονεν αἰσθησιν ex sil. 18 ἀντικρὺς ex sil. || τοῦτο
 91,15 δὲ om. 30 ἀναλήψει 31 αὕτη ἦδη 92,2 αὕτη ἡ 10. 11 αὐται 14 εἰη 17 ἔξην
 27. 28 κεχωῶσται 33 και λέγει 93,19 τὸ αἰσθητὸν 26 αἰσθητῶν 94,9 δὲ μὴ 13 κεχω-
 ρισμένον 18 εἰ 20 ἡ μίαν || ἡ (et 21. 22. 23) 22 οὖν και δυοὶ 26 αὕτη 95,1 αἰσθάνεσθαι
 7 ἔδειξεν οἶον τε μὴ ὁμοίον τε χρ. τὰς 8 μὴ] ἢ || ἢ μὴ ἐν 11. 12 οὐδὲν ἄλλο 25 ἀνακι-
 νήσεις 29 τόνδε 30 αὐτῷ ἢ 31 τῷ τε 32 ἀδιαρετον 36. 37 ἐναντίων 96,8 μὲν εἴη 10 ἡ
 (ex corr.) μία 12 φ 24 κεχωρισμένων 36 τὰ om. 37 οἶον] δι' ὅν 97,1 τὰ om. ex sil.
 5 ἐφόδια δίδοται 15 μία om. 20 διὰ] κατὰ 28—29 κριναί—ἐναντία om. 31 pr. τὸ] τι ||
 τῷ
 ταυτῷ 34 τὸ μέντοι 98,3 ἔτι] ἐστι 5. 6 ἡ δύναμις ἡ 22 ἀπὸ τοῦ 29 ἔχη 30 ἡ 99,9 γλυ-
 κὴν 12 λέγομεν ἡ τὸ τοῦ 24 πλύνομεν αὐτὸ 34 και μεταβολαῖς 100,2 ἦν 4 εἰς om. 14 ὅτι
 15 δὲ 22 διὰ om. 23 ὕδατι ἡ τιθέντα 101,8 αἰ ἀπολωνυμῖαι 10 ὑποτιθέντα 11 πέρας
 τι 13 pr. ἡ 16 διὰ τοῦ 19 τῷ ὡς 22 ἡ μὴ 102,2 ἂν ex sil. 6 οὐ 11 τὸ πᾶν L 12 τι
 L^a || μέρος L: μέρος L^a 13 κακεῖνο ἦς L^a 15 εἴη om. L || ἐφ' ᾧ L^a 17 μ. αὐτῶν L: μ.
 αὐτοῦ L^a || ἡ ἀντὶ τοῦ L: εἴη ἀντι L^a || ὄν] ὁ L: ὄν L^a 18 εἰ—πεπερασμένον om. L: exh.
 L^a 20 τί ἐστι L: τις εἷς τι L^a || αὐτὸν ὄν L: ὄν L^a 21 ὑπ' αὐτοῦ L^a: ὑφ' αὐτοῦ L 22 τι
 τοῦτο L: δὲ ἐστὶν τί ἐστὶν ὄν τοῦ τε L^a 23 εἶσο (cf. meam coniecturam) 28 ἐπιστητοῦ L^a:
 ἐπικτήτου L || τῷ] τοῦ 29 τὸ om. L^a || τεταγμένως L: τεταγμένον L^a 103,2 οὐ χάρις
 4 τοῦτο ex sil. 7 τάξιν 8 τὴν δὲ ἀπ. 20 ἄλλω 21 οὔτος || de emblemate cf. adnotationem
 30 τοῦτω 31 δύο] δι 104,1 ἀπερὺς εἶναι τὰς 12 ὄσων] ὦν 22 πᾶν τὸ πεπε-
 ρασμένον 23 παρ' ὁ περ οἶνον 105,4 γινόμενοις 8 τῆς περὶ 16 δὲ ἦν || τι ἡ 106,29 τε
 om. 31 πᾶσαν ex sil. 39 ἀντίβανος 107,7 μόνων τῶν ζ. 16 οὔ 22 τὸ ὄσον 108,6 τὸ
 19 πόρος 23 πραγματεῖαν 29 ἐξ ἐκότερον 32 και τὰς 33 πασχόντων 109,10 ἡ εἰ 30 τε
 om. 34 λόγων 110,15 και τοῖς 18 ἀσθενέστερα 22 αὕτη 23 ἢ om. 34 πεσόντος 111,7 ὅτε
 16 περὶ τὰς τεύσεως 35 τότε] τε 36 ξηρότερον 112,6 πάλιν 15 παθητικόν 21 οὐ τῷ] τὸ
 26 διαλύσεως 30. 31 πῆγγυσθαι 35 τὸ και τὰ] και τὸ 36 τῶν ἐνεκτὸς α ὑπὸ 113,1 τῷ
 7 λέγει 12 ἀμα] ἀνα 21 εἰ πῆγγυται] ὑπῆγγυται 33 πῆγγυται || alt. και om. 114,10 οἰ-
 κεῖα 22 εἰς τὸ ἐν 31 ὄρος 33 γῆν 115,5 ἐπειδὴ 7 ψυχρῷ τε και θερμῷ 33 οὐ πάλιν οὐ
 116,4 ἀλλ' ὅτι 11 ἡ 118,2 ἀπορία || τοὺς τε ζ. || λέγοντας και λέγειν 119,6 δυναμένων
 9 δύναμιν 25 τὸ om. 26 pr. τὸ om. 26. 27 ὑκεῖαμθα 28 ἐκείνων ἀλλὰ 34 αἰρετὸν
 120,3 ὁμοιοειδεῖς 9 ἄρα] ὄρα 13 ἐνεργεῖαις 13. 14 αὐτῶν οὖν διαιροῖντο 14 αὐται 15 αἰ
 ἡδ. ex sil. 17 γὰρ ἐπὶ πλ. 20 ἡδονῆς τῆ δ'] ἡδονῆ || παρακολουθεῖ 22 ὁμολογεῖται e. s.
 24 αὐται 28 ἀηδῆς 28. 29 αὐταῖς 31 ἔπεται 121,3 ταῖς ἐπὶ] ἐπὶ ταῖς ἐν 5 ὁ] ἀς
 9 ἄλλην 11 ταῖς e. s. 14 τε και e. s. 16 ἀναπόβληται 24 ἀναποβλήτους 28 οὔ δὲ 31 και
 ὥσπερ 122,8 εὐαπόλητον 9. 10 οὐ βράδια] οὔσα διὰ 12 μόνιμον 14 αὕτη 20 ἐν om.
 25 ἄπαν τὰ 123,5 αὐτὸ 123,17—129,23 τῷ πλοῦτῳ—προαιρούμενοι om. 129,25 αὐτοῖς
 27 αὐτοῖς αἴτιοι 130,6 ἡμέλων 4 τι τοιοῦτο 7 εἰ μὲν om. 15. 16 οὐ βία—ἀμαρτό-
 μενα his 21 εἰ ἐνόν] εἶεν ἂν 22 αἰ δὲ 24 αἰεῖ] δῆ 30 αὐτοῖς 131,9 ὁ γὰρ ἀνθρώπος

13 αὐτῶν—κτῆσαι om. 25 τὸ ἀκούσιον τοῦ ἔκουσίου 27 γένος] τινός 29 ἐν 30 ἡ om. || διπλῆ || ἑκατέρω 30. 31 ἀντικειμένου γὰρ 31 ἢ 132,7 ἐπὶ e. s. || τοῦτον 8 μέσειν 12 τὸ σημαίν. 14 ὄν om. e. s. 16 τὸ 21 ὄτι—ἦ] δ τὸ ἐνῆ 24 μὲν γὰρ e. s. 25 λέγομεν || δὲ τοῦ 28 τοῦ 32 πράττοντι || πρόκειται 33 ὄν om. 133,4 ἡπτωμένους || αὐτῆς 8 κινήσας 10 ποιῆσαι || συνήθη 21 κατὰ 24 ἐνεργεῖαι, ἐφ' ὧν (corr. in αἷς) γίνονται 25 τὰς—γίνονται om. 28 ταῦτα 31 περιγίνεσθαι e. s. 134,1 ἐνός om. || ἀδιαφόρων 8 τῶνδε τῶνδε τῶν 8—9 ὡς—ἡδοναῖς om. 10 φθαρτικά. καὶ 13 αἰρετώτερα || ποιήσασαι 14 ἐνεργειῶν τῶν om. 18 εἰς] ἐπ' 20 εἰ e. s. || αἰ om. e. s. 25 φέροι 30. 31 δυνήσονται 31 χωρήσονται 135,2 αὕτη ἀπ. 7 ἑκάστην e. s. ἡ πρώτων μὲν εἰεν ταῖς 15 τε καὶ ταῖς e. s. 18 ἐν ταῖς] αὐταῖς 20 αἰ om. e. s. || ἄριστα || ἑκατέρω 28 οὖν om. 31. 32 παρακέκλιται 136,10 αἰσθανόμεθα om. 17 ἡ om. e. s. || τῶν αὐτῶν] τούτων 20 τοιοῦδε 24 τῶν] τὸ 25 συντεινόντων 26 δὲ καὶ || αὐτὸ 137,6—8 ὡς—γινόμενας om. 10 πᾶν 14 alt. καὶ om. e. s. || τῷ ἀγ. 16 δὴ 18 ἐκείνοις om. || ἔτι om. 20 λύπη ἔσται 22 ἐπαινετά] ἔσται δυνάμεις 24 τε om. 26 αὕτη 28 ἐνέργεια 29 γούν 32 ὥστ' ἡ || ἡδονῆ 33 πρώτου 36 alt. δὲ om. 138,3 αὐταῖ 5 ἐν τῇ αὐτῇ χώρα 11 αὐτὸ || μόνον εἴη ἡδ. 12 αἰρετὸν καὶ || ἔσται coll. post. ἐκεῖνα 14 ἀνδρίαν 17 ἂν οὖν 24 αἰ ζῆμίαι 26 εἶναι om. 27 γε 28 αὐτάς 139,2 ἦ 3 ἡδὺ δ 8 ἔκουτὸ 10 δὲ om. 12 ἐρυσθαίνεσθαι 13 γινόμενον ἔτι 15 αἰ ἡδῆς αἰ ἡδοναῖ 19 ἡδοναῖ—σπουδαζομένων om. 21 λυπῆ 22 ἄλλων 23 αὐτῆς 25 εἰεν ἂν || τῷ εἶδει om. 26 τῆν om. || ἡδονῆ || ἡσθῆναι 30 γρηῆσιμον 31 ἀναρεῖ τὸ 140,2 δὲ om. 3 ἔχον om. 4 ἑάσαι 5 τὸ] τοῦτο 6 δ τὸ 11 τὸ 18 μένει || δ τῷ 20 τοῖς om. 21 τούτου 22 οὐδὲ τὸ πρὸς 24 δεῖ 27 ἦδε δόξα 28 συναναρεῖται 31 πάντα 141,7 γε ἐπιστήμης 8 εἴη ἡμῖν 9 ἐσμὲν δὲ ἄνθρωποι om. 10. 11 ἐπιστήμην τε καὶ ἀλήθειαν οὔτε 11 ἐν τοῖς om. 20 φησὶν αὐτὸ εἶναι λοιπόν 20. 21 δὴ τῆν] διὰ τὸ 21 τὸν—ἀδοξίας om. 27 τῆς om. 32 αὐτοῖς αὐτοῖς 142,3 ἀποκέκλιται 4 ἔδει 6 φόβος om. 7 αὐτόν 9. 10 νομίζων 14 ἐπ' αὐτοῖς] ἑκουτοῖς 18 ἐπ' αὐτῆς 25 ἐκ τε τοῦ 143,5 αὐτῆ 9 ἡ 12 ἡ οὐκ 22 εἰ om. e. s. 26 ἡ om. 27 μᾶλλον ἂν || ἐνεργεῖα 28 ἐνεργεῖν 29 αὕτη 31 ἀνεμποδίστως 144,4 οὖν om. 6 ἐνέδειξα. τὸ δια τοῦτο τε 8 χάριν τῆς ἡ. 10 γε 16 διὰ τὰς om. || ἐν ταῖς || γινόμενας 22 τούτων 25 παραμυθούμενοι 30 αὐτόν 145,1 δι' αὐτῆς 2 ἔχοντες 6 ἡ εἰ μὴ 9 ἔλαττον αἰσχροῦν ὡς οὐδὲν ἕκαστον || αἰρετὸν 10 αὐτῆ || παρασκευάζον 11 εἶναι ἡ 13 ἡ om. 16 τὸ 20 αἰ om. || αἰ αὐται 26 ἀπιθανῶς || οἱ συγγ. 27 παρεσκευασμένον 31 τερπνὸν 146,7 κακῶν || λυπηραὶ 15 αἰρεταὶ 20 τῆν om. e. s. || διὰ 24 φ. κοιν. 26 αἰρετὰ 28 ἐν αὐταῖς 29 δι' αὐτῶν || ἐκάστης 30 ἀρετῆ || αὕτη 147,1 ἦν 4 ἐπ' αὐτῷ 5 ὡς οἰκία 12 τε om. 13 αἰρετὸν 22 τουτέστιν 27 ἐν τοῖς 28 κοινωνία 30 ἀνθρώπων 148,1 pr. τῶν om. 3 εἴη ἂν om. || αὐτόν 8 δὲ τὸ 10 ἡ om. 21 τέλος om. 24. 25 καὶ οἰκείον 27 ζητεῖν τε 31 τε e. s. || τελείω 149,4 δὲ 5 ἐπιδέχεσθαι || λόγον 9 ὀρεκτικῆς αἰ τε 13 διανοητικῆς ἐνεργείας 15 ἐκάστη 21. 22 τε καὶ ἔλλειψις 32 ταύτας 150,5 alt. δὲ om. 8 μέσου 9 ἔτυχεν 10 εἴη 17 αἰ om. 24 οὕτως λεγομένης λογικῆς 27 λογικόν τε 33 δὲ om. 35 φασιν 36 αὕτη 151,2 ἔχειν 7 τι δ καὶ 8 οὕτως] ὄντως 9 εὔρεσιν—ἀρχῶν om. 19 ἀλλ' ἡ e. s. 22 καλοῦ τὸ 24 γρῆ om. 27 ἡ εἰ 28 ὑμῖν 29 αὐτῆ 30 οὐδὲν 30. 31 ἐκείνη 152,1 λέγει 6 αἰ om. 9 συντελεῖν 12 ἀλλ' ἀπιθάνως 13 συγχωροῦσιν τὸ 19 οὓς ης sic 20 πῶς οὐ 27—28 καὶ μηδεμίαν—ἐνεργείας om. 152,35 αὐτὸ] τό 153,4—5 καὶ ἐπὶ—ἀλλά om. 8 καύτη 9 ὁμοιος e. s. 10 pr. ἐπὶ om. 11 τε om. 14 ἀποδίδωσι 16 δεχομένω 17 φευκτέα || τὸ μέσον 18 ἐν τῷ 23 ποιεῖ om. || μέσα σύμμετρά τε 25 alt. δὲ om. 28 τὰ αὐτὰ 154,1 τοῖς 3 προχειριζόμενοις 4. 5 φυλασσομένης 5 ἐντυγχάνει 8 φυλάττομεν ἡ 9 κατ' αὐτὰ 12 pr. καὶ om. 16 τι 21 τούτοις 24 δεῖσθαι 27. 28 ἑκατέρας 28 ὀρισθέντος 155,8 τῶν ἄκρων 12 αὕτη ἀρετῆ 15 ἐν om. 18 ἐναντία 19 δεῖσει 20 ἀλλ' 23 ἀ μέσως 24 pr. ἄκρων || alt. ἄκρων 26 ταῦτόν εἶναι ἄμα || alt. εἶναι om. 31 τοῖς 34 οὐδὲν 156,1 μέσοις om. || κατὰ τέχνην 3 ἐν] ἐπὶ 6 ἀλλ' οὐδὲ || δὲ om. 9 φῆσαι 13 ἡ om. 16 δὲ om. 19 αἰρετὰ 21 καταλειπόμενον 25 λεγόμενα 28 ἐπιχειρεακία 32 ἁμαρτάνει || τε τὰ 33 ὀτιοῦν] τί οὖν 35 καὶ τὸ θειλ. || μεστότητας 157,2. 3 ἔλλειψις—ἔλλειψις om. 4 τὸ semel || εἶναι πως μ. 10 γένος ὅλον 14 ἔχειν πρὸς 15 εἶπετο τὸν μὲν 20 ἦν || τε-

λείων 22 ἔχει 24 πάσαις 26 παντί 27 τὴν 28 τὰδε] τήνδε || τῆνδε δὲ 29. 30 ἐκάστη 158,6 φαινομένου ἀγαθοῦ 7. 8 τοιοῦτο 10 αὐτοῦ 12 ἀθαίρετος 14 αἰρεθήσεται 19 πάντα 22 ἐστὶν ἐσμέν 23 αἱ δὲ ἐν. ἐφ' ἡμῶν 24 διὰ 159,2 πρ. καὶ] ἡ || ἀκούσια 7 αὐτῆς 10 τῶν τοιούτων] τούτων 14 οὐκ ἔξωθεν ποιεῖ om. 16 αἰτία] διὰ τί 18 τε καὶ 22 ἔχον 23 τὰς καθ' 28 δι' αὐτὰ 30 ποιεῖ 33 ὀριζόμεθα 34 ἀκουσίων 160, 1—2 γινόμενα—προαίρεσιν om. 2 μετὰ λόγου τε 3 διδ] δὲ 10 περὶ om. 12 γίνεται 14 αὐτοῦ 15 οἶον || γίνονται 18 βουλευτὰ 21 συντελοῦντες καὶ || τε καὶ τέλος 25 ἡ ἔρ. 27 τὰ om. 29 ἐκουσίως || κατὰ ταύτας τ.? 31 ἐκτώμεθα || γὰρ om. || πρ. πράττειν] πρᾶξιν || γινόμεθα 32 ὡς γὰρ 37 εἰ om. 161,2 ἐπ' om. 3 ἐκάστο sic 5 λέξεως 8 τοῖς τοιαύτοις 14 δεῖ] δὴ 16 εἰ om. 17 κρινεῖ 19 καὶ αἱ ἀρεταὶ 20 αὐταὶ φ. 21 αὐτῆ—φύσει] αὐτῆ δὲ φύσει 25 ἔγοι—κτῆσαιτο] οὐχ οἴου δανακτῆσαιτο (sic) 26 φῆναι bis 162, 1 ἡ ἐστίν? || ἔξις ἡ 4. 5 = V, sed τούτων 6 ἡδόντα || τῶν 7 εἶη ἂν 8 μεταβάλλειν 9 δὲ ἡ om. || τοιαύτης 10 γίγνοιτο 12 ἡ ὕλη om. || ἐξῆς 13 ἐν εἶδει || γινόμεναι 14 κυρίως] καλῶς || καὶ ἐκ τῆς στ. 14. 15 ὡς ἐν ὑποκειμένου 16 εἶναι om. 17 τινος εἶναι 11 οὐ γὰρ—τινος om. 18 χωρὶς τῆς || τὸ 24 μεταβάλλουσα 25 τὰ 28 αὐτοῖς om. 163, 1 εἰς ὃ || μὲν om. || alt. αἱ om. 4 ἡ 5 τῆς στερήσεως 6 ἀφ' ὧν || ἡ om.

A D D E N D A

Ad Praef. p. XXIII. Debeo hanc notitiam Boyseno meo, qui de exemplo Bibliothecae Berolinensis regiae haec mihi scripsit: „Das Exemplar der Berliner Bibliothek unterscheidet sich von den übrigen nur dadurch, dass es nach Alexander De fato, womit jene abschliessen, noch des Magentinus Commentar zu den Analytica enthält, mit besonderer Paginirung fol. I—XLV, fol. XLV^b des Magentinus giebt die auf dem Titelblatt hier wie sonst fehlenden Angaben über Druckerei und Druckort. Dass diese auch für Alexander gelten, beweist das auf Titel- und Schlussblatt (fol. XLV^b) gleiche Druckerzeichen (Knabe mit Oelzweig und der Umschrift οὐ μετὰ πολὺ ἀνὴρ ἐσόμενος). Dass der Magentinus nicht bloss angebunden ist, geht aus dem Registrum der Bogencustoden hervor, welches ebenfalls fol. XLV^b steht „a b c d e f g h i k l m n o aa bb cc dd ee ff quaterniones omnes praeter a et ff terniones“. Mit aa beginnt der Magentinus. g—o fehlen und enthielten wol die in sämtlichen bekannten Exemplaren fehlenden Nummern des Titelblattes (cf. Hoffmann lex. Bibl. I, 114 Orelli Al. de fato p. VI xyz Rhein. Mus. 23, 670)“. ceterum eadem Magentini editio a Panzero Ann. typogr. VIII, 556 No. 1908 memoratur coniuncta cum Ioannis Grammatici Philoponi in priora analytica Aristotelis commentario.

Deinde quas in extrema praefatione commemoravi emendationes has debeo Usenero:

- 101,10 ὁ λόγος (ὁ) δεικνύναι
 18 ἀντιμαρτυροῦν, ἐνῆν τῷ λόγῳ πιθανότης (τις)
 21 οὐ μὴ δὲν ἐκτός
 22 ἐκτός τι cum Spengelio, deinde ὄν del.
 27 δεῖν del. || παρὰ τῶν
 28 μεταφέρωντ'
 103,34 εἰ δ' ἀναγκαῖον || τυχόν τι μέγεθος
 104,4 ἐκ τοῦ μεταξὺ
 26 αὐτοῦ
 105,7 λαμβάνειν
 14 καὶ σώματα
 126,14 ἡδονῆ καὶ ὁ πόνος
 145,4 τὸ γινόμενον ἀπ' αὐτῶν

Postremo pauca adscribam quae impressis Quaestionibus mihi videor invenisse:

- 35,9 ante τί οὖν non pauca deesse videntur
 41,25 ἡ καὶ—εἶδος ex margine irreperunt
 42,3 αὐτῷ * * *. ἔτι τε
 61,8 (ἡ) καθ' οὗς
 71,3 Quaestionis II, 22 sensum, quem, cum editionem meam prelis dedi, nondum perspexeram, explicavi in Programmate Universitatis Kiliensis „De Dione et Aristotele critica et exegetica“ 1892, quod velim conferas p. 19—27. ipsa autem Alexandri verba, quomodo mihi videantur restituenda esse, hic iterò:

Εἰ ἐν οἷς τὸ ὕστερον ἐξ ἀνάγκης, ἐν ἐκείνοις μόνις ἀληθῆς δειχθεῖη τὸ “εἰ τὸ πρῶτον, ἐξ ἀνάγκης τὸ ὕστερον”, ἐπὶ δὲ τῆς εἰς ἄπειρον γενέσεως οὐκ ἔστι τὸ ὕστερον ἐξ ἀνάγκης τῇ μὴδὲ γίνεσθαι [τὸ] αὐτό, οὐδ’ ἂν πρὸ τοῦ ἐσχάτου γινομένου ἀπλῶς ἂν τι ἐξ ἀνάγκης γίνοιτο τῇ μόνως τῶν μεταξὺ τὸ τελευταῖον τὸ ἀναγκαῖον ἀπλῶς ἔχειν παρὰ τοῦ τέλους, εἰ τοῦτο ἀπλῶς τὸ γινόμενον ἐξ ἀνάγκης. εἰ γὰρ ἐκεῖνο ἐξ ἀνάγκης ἀπλῶς, τότε καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ ἐξ ἀνάγκης ἔσται, τῶν μεταξὺ τοῦ [τε] [cum Spengelio] ἐπ’ ἄπειρον γινομένου ἕκαστον ἐξ ὑποθέσεως τὸ ἀναγκαῖον ἔχον. εἰ γὰρ τὸ ἐν τοιοῦτο ἔσται, δεῖ καὶ τοιοῦτο εἶναι τὸ πρὸ αὐτοῦ, καὶ ὁμοίως πάλιν ἐκεῖνο τὸ [cum Victorio] ἀναγκαῖον ἔξει· (ἀπλῶς) γὰρ ἐκεῖνο ἔσται ἐξ ἀνάγκης, εἰ τὸ μετὰ τοῦτο, καὶ οὕτως προΐόντων. ἐπεὶ (δὲ) μὴδὲν ἐσχάτον ἔστι τοῦ ἀπειρου, (οὐ ἀπλῶς) ἐξ ἀνάγκης μέλλοντος γίνεσθαι, ἀπλῶς ἐξ ἀνάγκης ἐγένετο καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ, οἷς πάλιν ἐξ ἀνάγκης γινομένοις εἴπετο καὶ τὸ τελευταῖον ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι, εἰ τὰ πρῶτα, οὐκέτ’ ἐπὶ τῶν οὕτω γινομένων ἔσται λαβεῖν τὴν τοιαύτην ἀκολουθίαν τὴν “εἰ τὸ πρῶτον, ἐξ ἀνάγκης τὸ ὕστερον”.

Praeterea scribas 72,6 ἀναγκαίως ἔπεσθαι τούτῳ et ἐγένετο (τὸ) εἰ. denique debbam in inscriptione huius capitis Aristotelica verba (71,7) cum codice E ita scribere ἀλλ’ οὐδ’ ἐξ ὑποθέσεως.

C O R R I G E N D A

(in adnotatione)

- 7 adnotationem ad v. 15 deleas et substituas „14 περὶ V Vict. Sp.: πέρας FGSLa“
- 8,18 pro „τὸ V“ legas „το V“
- 9,8 post „δυνατόν] α s. v. V“ deleas „:“
- 14 pro „μόνα VBR²S²“ legas „μόνα VBR²S²“
- 10,13 post „fortasse ἄτε γινόμενον“ deleas: „B“
- 13,17 pro „(ἐν om. FL)“ legas „(ἐν om. GL)“
- 18 post „τὸ δὲ δὲ S²“ addas „τὸ δὲ τὸ δὲ B²“
- 15,17 pro „τοῦ V¹GVSLa“ legas „τοῦ V¹GSLa“
- 18,13 pro „χαθ' ἃ V²B¹S² Vict. Sp.“ legas „χαθ' ἃ V²BS² Vict. Sp.“
- 24 in extrema adnotatione legas non 21, sed 29
- 26,10 pro „ἀγένητα Sp.“ legas „γένητα Sp.“
- 30,14 alterum adnotationem legas sic „alt. δὲ VB Vict. Sp.: τε GFSLa“
- 31,18 pro „ὑπάρξεως G“ legas „ὑπάρξεως G²“
- 35,7 pro „ἄτῃ GFBSLa“ legas „ἄτῃ V²GFBSLa“
- 9 „ἦ V¹ (corr. V²)“ referas ad ἦ (v. 10)
- 36,1 post „ἔπ' ἂν εἶη“ excidit „coni. Sp.“
- 3 ante B¹ addas „V²“
- 8 „ὄν et q. s.“ referas ad v. 9
- 37,19 ante „BS²a Sp.“ addas „V²“
- 40,1 post „ἀτῷ τε GFBSL“ addas „a“
- 45,26 26 corrigas in 25
- 27 27 corrigas in 26
- 48,1 pro „εἶη FS“ legas „εἶη F²S“
- 50,17 17 corrigas in 7
- 31 verba „τὸ VH et q. s.“ novam adnotationem incipiunt
- 60,30 pro „ἐναντία S¹B¹a Sp.“ legas „ἐναντία S²B²a Sp.“
- 69,7 pro „εἶ τις GFV Vict.“ legas „εἶ τις GF Vict.“
- 71,21 pro „τὰ V“ legas „τα V“
- 83,15 post „ὁμοίως VFBSa“ deleas „Sp.“
- 85,33 33 corrigas in 34
- 91,5 pro „τε]“ legas „alt. τε]“
- 95,7 pro „τὰς BSa²“ legas „τὰς BS²a“
- 130,30 pro „ἀῦτοι a Sp.“ legas „ἄῦτοις a Sp.“
- 158,13 post „ἦ εἰ (ἦει G ἦ εἰ Vict. ἦ εἰ L)“ deleas „:“
- 161,27 post „λαμβάνει a“ deleas „Sp.“
- 169,21 addas „ἴππων a¹“
- 191,27 addas „ἔχοι a¹“
- 196,18 in prima ad verba πῶς οὐ adnotatione legas non „Va¹: ὡς οὐν a²“, sed „V: ὡς οὐν a¹²“
- 18 post verba tertiae adnotationis „οὐδὲ γὰρ μὴ τῷ a²:“ addas „οὐ γὰρ μὴ τῷ a¹“
- 197,5 pro „ἔτι V¹a¹²“ legas „ἔτι Va¹²“
- 199,25 ἐξείσεως sic Venetus (puncta addidit v. c.)
- 219,2 post „οἶαν A¹“ addas: „a“
- 227,1 pro „AR“ legas „AB“

ALEXANDRI
SCRIPTA MINORA
RELIQUA

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΦΡΟΔΙΣΙΕΩΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΠΟΡΙΩΝ
 ΚΑΙ ΛΥΣΕΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ
 ΚΕΦΑΛΑΙΑ |

Ed.
 Spengel.
 p. 11

- α. Διὰ τίνων ἂν τις συστήσαι τὸ πρῶτον αἷτιον κατὰ Ἀριστοτέλη. 1
- 5 β. Περὶ χρώματός τινα. 5
- γ. Τίνων ὄρισμοί.
- δ. Σχόλιον ἐν διαλόγῳ περὶ τοῦ, εἰ πάντα γίνοιτο καθ' εἰμαρμένην, ἀναιρεῖσθαι τὸ δυνατόν καὶ ἐνδεχόμενον.
- ε. Διὰ τί ἡ αὔξησις κατὰ τὸ εἶδος μόνον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ κατὰ τὴν ὕλην. 10
- 10 ς. Πῶς εἰ μᾶλλον τὸ ὕδωρ ὕδωρ κατὰ τὸ ψυχρὸν ἢ κατὰ τὸ ὑγρὸν, ἡ μὲν εἰς τὸ θερμὸν αὐτοῦ ἐκ τοῦ ψυχροῦ μεταβολὴ οὐ φθείρει αὐτό, ἡ δὲ ἐκ τοῦ ὑγροῦ εἰς τὸ στερεὸν φθείρει. 15
- ζ. Πῶς οὐκ ἐναντία τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν, εἴ γε εἰς ἐναντία μὲν ἡ μεταβολή, τὸ δὲ ἀυξόμενον καὶ μεινόμενον εἰς ταῦτα μεταβάλλει. 2
- 15 η. Πρὸς τὸ μὴ εἶναι τὸ εἶδος ἐν τῇ ὕλῃ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ.
- θ. Πῶς οὐχὶ τῇ εὐξείᾳ ἡ νόσος ἀντίκειται μᾶλλον τῆς καχεξίας. 5
- ι. Πῶς εἰ τέσσαρα τὰ αἷτια, οὐκ ἔστιν καὶ ἐν τοῖς θεοῖς τὸ ὑποκείμενον ὕλη.
- ια. Πῶς εἴρηται ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς· τὸ γὰρ ζῶον τὸ καθόλου ἦτοι 10 οὐδὲν ἔστιν, ἢ ὕστερον.
- 20 ιβ. Πῶς οἶόν τε ἅμα τὸν αὐτὸν ἤδυσθαι καὶ λυπεῖσθαι, εἰ ἐναντία ταῦτα.
- ιγ. Ὅτι μὴ ὁμοίως κατὰ τε τὰς ἄλλας αἰρέσεις καὶ κατ' Ἐπίκουρον εἰσά- 15 γεται τὰ χρώματα, ὡς ἔλεγεν Κησωρῖνος ὁ Ἀκαδημαϊκός.
- ιδ. Ὅτι καθ' οὐδὲ μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν ἔστιν, οὐδὲν οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις παρέχουσιν ἀγαθόν.
- 25

1 ἀφροδισίως V, sed idem inde a libro secundo ἀφροδισιεύς [σχολικῶν] inde a libro secundo σχολικῶν V 4 συστήσαι τὸ B² Sp.: συστήσαιτο libri Ἀριστοτέλην a Sp. 5 τίνων εἰσιν οἱ ὄρισμοί titulus capiti tertio praefixus 8 τε καὶ tit. 10 ὕδωρ semel a Sp. ἢ Vict. a Sp.: οὐ codd. 11 εἰ μὲν a 13 ἐναντίω a τὸ τε μέγα tit. καὶ τὸ om. a 14 ταῦτα V 15 μὴ V 17 τέτταρα a θεοῖς σώμασι tit. 18 ἢ ὕλη Vict. Sp. 19 τοῖς] τῷ a tit. Sp. 21 τε] τὰι sic V 22 αἰρέσεις om. tit. 24 οὐς tit. a Sp.: οὐ V

- Ⓢ ιβ. Ὅτι εἰ ἡ αὐτὴ ὕλη καὶ ἐν τοῖς θεοῖς, ἔσται κάκεινα φθαρτά. 20
 ις. Λέξεως ἐξήγησις εἰρημένης ἐν τῷ ᾧ Φυσικῆς ἀκροάσεως περὶ τοῦ τὰ
 ἐναντία πως τὰς ἀρχὰς ποιεῖν πάντας.
 ιζ. Ὅτι μὴ τὸ εἶδος ἐν τῇ ὕλῃ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ. 25
 5 ιη. Ὅτι μὴ οἶόν τε τὸν κόσμον ἀφθαρτον εἶναι διὰ τὴν βούλησιν τοῦ
 θεοῦ, εἰ εἶη φθαρτὸς τῇ ἑαυτοῦ φύσει. |
 ιθ. Πῶς ἡ αὐτὴ δύναμις ἅμα τῶν ἐναντίων εἶναι λέγεται. 3
 κ. Διὰ τί τοῦ θέρους ὑπνωτικώτεροί ἐσμεν, εἰ ὁ ὕπνος διὰ τὴν τοῦ συμ-
 φύτου ἡμῖν θερμοῦ εἰς τὸ ἐντὸς ἀντιπερίστασιν. 5
 10 κα. Ἐν τίνι κατηγορίᾳ ἡ κίνησις.
 κβ. Εἰ τὸ κινούμενον ἐπὶ τινος κατὰ τὸ πρότερον μῦριον αὐτοῦ πρότερον
 κινεῖται.
 κγ. Πῶς εἰ φθαρτὴ ἡ γῆ, οὐκ ἐνδέχεται αὐτὴν καὶ ἅμα ποτὲ φθαρῆναι. 10
 κδ. Ἐξήγησις λέξεως ἐκ τοῦ ᾧ Φυσικῆς ἀκροάσεως ἐπὶ τέλει εἰρημένης,
 15 δι' ἧς λέγει εὐρεθεῖσαν τὴν ὕλην λῦσαι καὶ τὰς τῶν ἀρχαίων
 ἀπορίας.
 κε. Εἰς τὰ περὶ προνοίας τινὰ συντελοῦντα. 15
 κς. Πῶς τὸ εἶδος ἐν τῇ ὕλῃ, πότερον καθ' αὐτό, ἢ κατὰ συμβεβηκός. |

I. Διὰ τίνων ἄν τις συστήσῃ τὸ πρῶτον αἷτιον κατὰ Ἀριστοτέλη. 11

- 20 Εἰ αἰ οὐσίαι πᾶσαι φθαρταί, φθαρτὰ πάντα ἔσται· ἀχώριστα γὰρ τὰ 7
 ἄλλα τῆς οὐσίας. οὐκ ἔστι δὲ πάντα φθαρτά, οὐδ' αἰ οὐσίαι πᾶσαι φθα-
 ρταί. οὐ πάντα δὲ φθαρτά, ὅτι ἀδύνατον τὴν κίνησιν φθαρτὴν εἶναι· αἰδῖος 10
 γάρ. εἰ γὰρ εἶη γενητὴ, ἐπεὶ πᾶν, γινόμενον ὑπὸ τινος, καὶ ἔκ τινος γί-
 νεται, εἶη ἂν καὶ τὰ ἐξ ὧν ἡ κίνησις. ἂ εἰ μὲν οὕτως εἶχεν, ὥστε μήτε
 25 τὸ ποιῶν μήτε τὸ πάσχον πρὸς τὸ δύνασθαι τὸ μὲν πάσχειν, τὸ δὲ ποι- 15
 εῖν δεῖσθαι τινος μεταβολῆς, ἦν ἂν καὶ | κίνησις ἤδη, ἀλλ' οὐκ ἐγένετο. 12
 εἰ δέ τι ἦν ἐμποδὼν ἐκεῖνοις, ἔδει τινὰ κίνησιν γενέσθαι, ὥστε τὸ μὲν
 ποιῆσαι, τὸ δὲ παθεῖν, καὶ γενέσθαι τὴν κίνησιν ἐξ αὐτῶν, οὕτω δὲ
 ἀνάγκη ἔσται πρὸ τοῦ γενέσθαι τὴν κίνησιν κίνησιν εἶναι οὐ γενητὴν. 5

1 θεοῖς tit. a Sp.: θεοῖσ V 2 α τῆς tit.: α περὶ a Sp. Ἀριστοτέλους περὶ tit. Sp.
 4 ἐν τῇ] αὐτῇ a 5 βούλησιν] βουλήν a Sp. 6 εἶη om. a 9 ἀντιπερίστασιν tit.
 Sp.: ἀντιπερίσταται Va 11 ἐπι V τὸ om. tit. αὐτοῦ μῦριον a Sp.
 13 φθαρτὴ tit. a Sp.: φθαρτικὴ V 14 α τῆς tit. Vict. Sp. Ἀριστοτέλους ἐπὶ tit.
 Vict. Sp. εἰρημένης tit. Vict. Sp.: εἰρημένη V: om. a 19 συστήσῃ τὸ Sp.: συστή-
 σαιτο libri 20 primum caput legitur excerptum in Pseudo-Alexandri commentariis ad
 Arist. Metaph. A 6. p. 685,29 Hayduck λαβῶν ὅτι ἡ οὐσία πρώτη τῶν ἄλλων (τοῦτο γὰρ δέ-
 δαίκεται) λέγει ὅτι· εἰ μὴ ἔστιν οὐσία αἰδῖος, ἀλλὰ πᾶσαι φθαρταί τα V 21 οὐδ' Sp.
 22. 23 οὐ—αἰδῖος γάρ] ὅτι δὲ οὐ πάντα τὰ παρὰ τὴν οὐσίαν ἐστὶ φθαρτά, δηλον. ἡ γὰρ κί-
 νησις δέδεικται ὅτι αἰδῖος καὶ ἀφθαρτος Ps. Al. 23 πᾶν τὸ γινόμενον a Sp. 24 α V
 Ps. Al.: ἀλλ' GB² (in lit.) SFLa Sp. 26 ἡ κίνησις Ps. Al. 27 ἐμποδῶν Va
 29 alterum κίνησιν add. v. c. V: om. ex parte libri Ps. Al.

ἀλλ' ἡ κίνησις ἐν τῷ κινουμένῳ, ὥστε καὶ ἡ αἰδῖσις ἐν τῷ αἰδῖως κινουμένῳ· οὐ γὰρ οἷόν τε αἰδῖον τι κίνησιν κινεῖσθαι μὴ αἰδῖον ὄν. εἰ γὰρ τις λέ-
 γοι, αἰδῖον εἶναι κίνησιν τῷ ἄλλο ἐξ ἄλλου σῶμα διαδόχῃσθαι αὐτήν, 10
 πρῶτον μὲν οὐ συνεχῆ τὴν κίνησιν ποιήσει καὶ μίαν (ἡ γὰρ συνεχῆς ἐνός
 5 ὄντος τοῦ κινουμένου αὐτήν), ἔτι ἐνδοχόμενον ἔσται τὸ ἐπιλιπεῖν τὴν κίνησιν,
 εἰ μὴ τι ἄλλο αἰδῖον ὄν τῆς εὐτάκτου τε καὶ ὀρισμένης τῶν κινουμένων 15
 διαδοχῆς αἴτιον εἶη, αἰδῖον σῶμα τὸ τὴν αἰδῖον κίνησιν κινούμενον. ἀλλὰ
 μὴν αἰδῖσις καὶ συνεχῆς μόνη τῶν κινήσεων ἡ κυκλοφορία. τὸ ταύτην κι-
 νούμενον αἰδῖον. καὶ ἄριστον δὴ τῶν σωμάτων τοῦτο· τὸ γὰρ αἰδῖον τῶν 20
 οὐκ αἰδῖων ἄμεινον. καὶ τὸ τὴν πρώτην κινήσεων ἀπασῶν κινούμενον καὶ
 ἔμψυχον. τὴ γὰρ ἄριστον τῶν σωμάτων ἔμψυχον, ἄμεινον γὰρ σῶμα τὸ
 ἔμψυχον τοῦ ἀψύχου, τὸ δὲ κυκλοφορητικὸν σῶμα ἄριστον, ὥστε καὶ ἔμ- 25
 ψυχον· τὸ γὰρ τῶν σωμάτων ἀπάντων ἄριστον ἔμψυχον, τὸ δὲ κυκλοφο-
 ρητικὸν σῶμα τοιοῦτον. ἀλλὰ μὴν πᾶν τὸ κινούμενον ὑπό τινος κινεῖται,
 15 καὶ τοῦτο ὄν καὶ τὸ κατὰ ψυχὴν | κινούμενον πᾶν ὑπό τινος, εἴ γε τὸ μὲν 13
 κατὰ ψυχὴν κινούμενον καθ' ὄρμην κινεῖται, ἡ δὲ ὄρμη κατ' ἔφεσιν τινος.
 ὥστε εἶη ἂν καὶ τὸ αἰδῖον σῶμα καθ' ὄρμην καὶ κατ' ἔφεσιν τινος κινού-
 μενον. τοῦ δὲ καθ' ὄρμην καὶ κατ' ἔφεσιν κινουμένου δεῖ εἶναι τι, οὐ 5
 ἐπιμέμενον τοῦτο κινεῖται τὴν αἰδῖον κίνησιν, αἰδῖον καὶ αὐτὸ ὄν καὶ ἐνεργ-
 20 γεία. πᾶν γὰρ τὸ κινητικὸν τινος ἐνεργεία τι ὄν κινεῖ, καὶ τὸ αἰεὶ καὶ
 συνεχῶς κινεῖν αἰεὶ τὸ αὐτὸ ἔσται ἐνεργεία, ἄμειρον παντάπασιν δυνάμειος. 10
 εἰ γὰρ ἔσται δυνάμει, οἷόν τε ἔσται καὶ τὴν κίνησιν φθαρῆναι, μὴ ὄντος
 ἐνεργεία τοῦ κινήσοντος αὐτήν. ἀλλὰ καὶ ἀκίνητον ἔσται. εἰ γὰρ καὶ
 τοῦτο κινήσει κινούμενον, δεήσει καὶ τούτῳ πάλιν ἄλλου κινουόντος τινος. 15
 25 ἀλλ' εἰ ἀκίνητον, ἀσώματον. πᾶν γὰρ σῶμα καθ' ὃ σῶμα κινητόν. ἔσται
 τις αἰδῖσις οὐσία ἀπλή καὶ ἀκίνητος ἐνεργεία (αἰτία), οὐσα τῆς τοῦ κυκλοφο-

1 ἀλλ'—αἰδῖως κινουμένῳ] ἐπεὶ οὖν αἰδῖσις ἡ κίνησις, ἡ δὲ κίνησις ἐν τῷ κινουμένῳ τὸ εἶναι
 ἔχει, καὶ τὸ κινούμενον ἄρα τὴν αἰδῖον κίνησιν αἰδῖον ἔστιν Ps. Al. 4 ἡ VB: εἰ FGLSa
 Sp. ἔστι conī. Sp. 5 αὐτήν ἔστιν· ἔπειτα ἐνδ. Ps. Al. ἔσται τό] ἔστιν Ps. Al.
 ἐπιλιπεῖν V: ἐπιλείπειν B: ἀπολιπεῖν Ps. Al. 6 ὄν et te om. Ps. Al. 7 αἰδῖον δὲ B²
 pr. αἰδῖον] ἐν ἄρα καὶ αἰδῖον ἔστι τὸ Ps. Al. κινούμενον σῶμα Ps. Al. 8 ταύτην
 ἄρα a Sp.: ἄρα ταύτην Ps. Al. 9 pr. αἰδῖον] τὴν κίνησιν σῶμα αἰδῖον Ps. Al. ἀρι-
 στον a τοῦτο om. a 10 τῶν κινήσεων Ps. Al. a Sp. 11 pr. ἔμψυχον] ἔμ-
 ψυχον δὴ τοῦτο Ps. Al. pr. τὸ] τ in lit. V 13 δε V 14 το V 15 καὶ τοῦτο
 ὄν καὶ τὸ VFGL (sed καὶ τό): καὶ τὸ B²S²a Sp.: καὶ διὰ τοῦτο οὖν καὶ τὸ Ps. Al.
 ψυχὴν ἄρα a Sp. γε] δὲ a Sp. τὸ μὲν] τὸ Ps. Al. a Sp. 16 κατὰ τὴν Ps.
 Al. a 17 καὶ a Sp. alt. καὶ infra versum V 18 τοῦ B² conī. Sp.: τὸ libri
 Ps. Al. κινουμένου B²S²a Sp.: κινούμενου VB¹ Ps. Al. δεῖ VB¹ Ps. Al.: ὄντος δεῖ
 B²S²a Sp. εἶναι VB Ps. Al. conī. Sp.: δε εἶναι FGSLa 20 αἰεὶ ἄρα Ps. Al.
 καὶ ἄμειρον a Sp. 22 ἔσται εἰ a Sp. post δυνάμει inserit οὐδέμια δε δυνάμει, ὡς
 ἐν τῇ Περὶ οὐρανοῦ (I, 12) δέδεικται, ἐπ' ἄπειρόν ἐστιν, εἰ οὖν ἔχει δυνάμει τοῦ μὴ εἶναι, ἔσται
 ποτὲ ἐνεργεία μὴ ὄν, ὥστε Ps. Al. 23 post αὐτήν inserit ἄμειρόν ἄρα παντάπασιν ἔστι
 δυνάμειος Ps. Al. 24 τούτῳ FGS Ps. Al. a Sp.: τοῦτο VBL τινος] τινος καὶ
 τοῦτο εἰς ἄπειρον Ps. Al. 25 ἔστι καὶ ἀσώματον Ps. Al. γὰρ V 25. 26 ἔσται
 ἄρα αἰδῖσις τις Ps. Al. 26 τις VB¹: τις ἄρα FGSA Sp.: ἄρα τις B² ἐνεργεία a Sp.:
 ἐνεργεία V: ἐνεργεία FBL αἰτία adl. Ps. Al.

ρητικῶ σώματος ἀδίδου τε καὶ συνεχούς κινήσεως. κινήθησεται δ' ὑπ' 20
 αὐτοῦ τὸ θεῖον σῶμα τῷ νοεῖν τὸ αὐτὸ καὶ ἔφρουν καὶ ὄρεξιν ἔχειν τῆς
 ὁμοιώσεως αὐτοῦ. πᾶν γὰρ τὸ κινούμενον ὑπ' ἀκινήτου τινὸς κερωρι-
 σμένου τοῦτον κινεῖται τὸν τρόπον. ἡ δεῖξις κατὰ ἀνάλυσιν. οὐ γὰρ οἷον
 5 τε τῆς πρώτης ἀρχῆς ἀπόδειξις εἶναι, ἀλλὰ δεῖ ἀπὸ τῶν ὑστέρων τε καὶ 25
 φανερωῶν ἀρξάμενους κατὰ τὴν πρὸς ταῦτα συμφωνίαν ἀναλύσει χρω[μένους 14
 συστήσαι τὴν ἐκείνου φύσιν. ὅτι δὲ καὶ πρῶτον νοητὸν καὶ μάλιστα, καὶ
 πρῶτον ὄρεκτὸν καὶ μάλιστα τὸ κινήτικόν τῆς κύκλω κινήσεως εἶδος, ἐν-
 τεῦθεν ἂν δεικνύοιτο. κυρίως νοητὸν τὸ εἶδος. ἡ γὰρ ὕλη, οὐδὲν οὔσα 5
 10 τῶν ὄντων ἐνεργεία, κατ' ἀναλογίαν ἐστὶν νοητή, καὶ ὡς ὁ Πλάτων φησὶ
 νόθῳ λογισμῶ, τὸ δὲ εἶδος νοητὸν ἐνεργεία τι ὄν, καὶ τῶν εἰδῶν μᾶλλον
 νοητὸν τὸ ἐν οὐσίᾳ, ἢ τὸ ἐν ἄλλῳ τινί, ὅτι καὶ μᾶλλον, καὶ τῶν ἐν τῇ 10
 οὐσίᾳ τὸ μάλιστα ἀπλοῦν καὶ ἀεὶ ὄν ἐνεργεία· μάλιστα γὰρ νοητὸν τοῦτο
 τῷ τε μάλιστα εἶναι ἀεὶ ὄν ἐνεργεία καὶ τῷ τῇ ἑαυτοῦ φύσει τὸ ἀπλοῦν
 15 νοητόν. καὶ γὰρ τὰ ἐν τοῖς συνθέτοις τότε νοητά, ὅταν ὁ νοῦς αὐτὰ χω- 15
 ρίσῃ τῶν ἐν οἷς ἐστὶ καὶ ὡσπερ ἀπλᾶ αὐτὰ θεωρῇ. τοιαύτη δὲ ἡ κινή-
 τικὴ τοῦ παντός οὐσία· μάλιστα αὕτη νοητή. ἀλλὰ μὴν καὶ μάλιστα
 ὄρεκτική· μάλιστα γὰρ ὄρεκτὸν τῇ αὐτοῦ φύσει τὸ τῇ αὐτοῦ φύσει καλὸν 20
 μάλιστα. τοιοῦτον δὲ τοῦτο· τὸ γὰρ καλὸν ἐν τῷ εἶδει μᾶλλον ἢ ἐν τῇ
 20 ὕλῃ. ἐν γὰρ τῷ ποιοῦντι μᾶλλον ἢ ἐν τῷ πάσχοντι, καὶ ἔστι πάσχον
 μὲν τὸ δυνάμει τι ὄν, ποιοῦν δὲ τὸ ἐνεργείᾳ ὄν. καὶ ἐν τῷ ὀρισμένῳ
 μᾶλλον ἢ ἐν τῷ ἀορίστῳ· ἐν τῷ εἶδει τὸ καλὸν μᾶλλον, ἢ ἐν τῇ ὕλῃ, 25
 καὶ ἐν εἶδει τῷ ἐν οὐσίᾳ μᾶλλον ἢ ἐν τινὶ ἄλλῳ | τῶν γενῶν. διὰ γὰρ 15
 25 καὶ ἄμοιρον τοῦ δυνάμει καλὸν μάλιστα. τοιαύτη δὲ οὔσα δέδεικται ἡ
 προσηρημένη φύσις, κυρίως καὶ πρώτως αὕτη ὄρεκτικὴ τε καὶ νοητή. 5

1 συνεχούς] χ in lit. V ὑπ' αὐτοῦ conī. Sp. 2 θεῖον] κυκλοφορητικόν Ps. Al.
 τὸ αὐτὸ VB¹: τε αὐτὸ FGB²S Ps. Al. a Sp.: fortasse τοῦτο: τε αὐτὸ conī. Sp.
 3 ὁμοιώσεως] οἰκειώσεως Ps. Al. 3. 4 κερωρισμένον Sp. 4 ἡ δὲ Ps. Al.
 post ἀνάλυσιν add. γέγονεν Ps. Al. 5 τῆς πρώτης ἀρχῆς VBSGL Ps. Al. a: τῆ πρώτης
 τῆς ἀρχῆς F: τῆς πρώτης Sp. 7 ἐκείνου Ps. Al. 8 κυκλωκινήσεως a.
 10 ἐνεργεία V Πλάτων] Tim. 52^b νόθῳ B² Ps. Al. Vict. Sp.: τῷ libri 11 ἐνε-
 ργεία V 12 prius τὸ corr. ex τε V ἢ] καὶ καθ' αὐτὸ ὄν, ἢ Ps. Al. τινὶ ὄν
 Ps. Al. μᾶλλον ἐστὶ Ps. Al.: fortasse μᾶλλον (ἀπλοῦν) τῇ om. a 14 alterum
 τῷ] τὸ a 14. 15 τὸ ἀπλοῦν νοητόν VGFS¹B¹L: τὸ ἀπλοῦν εἶναι καὶ ἀπλοῦν μάλιστα
 νοητόν S²a: ἀπλοῦν εἶναι· τὸ γὰρ ἀπλοῦν μάλιστα νοητόν B²: τὸ μάλιστα ἀπλοῦν εἶναι καὶ
 μάλιστα νοητόν conī. Sp.: ἀπλοῦν καὶ νοητόν εἶναι Ps. Al.: fortasse (εἶναι) τὸ ἀπλοῦν
 νοητόν 15 τότε εἶσι Ps. Al. a Sp. 15. 16 χωρῆσῃ BFS Ps. Al. a Sp.: χωρῆσῃ G:
 χωρῆσαι V 16 ὡσπερ] ὡς περι B² θεωρῇ τοιαύτη Ps. Al.: ἐνεργῆ τοιαύτη VBS²a Sp.:
 ἐνεργῆται αὕτη FGS⁴L 17 μάλιστα αὕτη VB: μάλιστα αὕτη FGS⁴L: μάλιστα ἄρα αὕτη
 S²B² (sed αὕτη) a Sp.: λέγω δὴ χωριστὴ καὶ ἀπλῆ καὶ ἐνεργεία αὕτη ἄρα μάλιστα ἐστὶ Ps. Al.
 18 γὰρ VB Ps. Al. Sp.: γὰρ τὸ FGSA: γὰρ τοι L 21 μὲν om. Ps. Al. 22 ἐν
 δὲ τῷ εἶδ. a εἶδει ἄρα Ps. Al. 23 εἶδει GSB²FLa Sp.: ἰδίωι V: ἰδι/// B
 24 τᾶλλα a 26 κυρίως ἄρα καὶ Ps. Al. a

II. Περὶ χρώματός τινα.

Τὸ χρῶμα ὥρισато Ἀριστοτέλης πέρας τοῦ ὥρισμένου διαφανοῦς ἢ
 διαφανές. τοῦ γὰρ σώματος καθόσον μὲν σῶμα πέρας ἐπιφάνεια, καθόσον
 δὲ διαφανές χρῶμα. διὸ καὶ ἅμα ἐστὶ τὸ χρῶμα τῇ ἐπιφανείᾳ. ἐπεὶ γὰρ 10
 5 παντὸς σώματος ὡς σώματος πέρας ἐπιφάνεια, καὶ τὸ διαφανές δὲ σῶμά
 ἐστὶ, καὶ τούτου πέρας ὡς σώματος ἢ ἐπιφάνεια. ἔστι δὲ αὐτοῦ καὶ ὡς
 διαφανοῦς πέρας τὸ χρῶμα, καὶ ἅμα ἐστὶν αὐτοῦ τὰ πέρατα ἄμφω, εἴ γε 15
 πέρατα οὐκ ὄντα τὰ αὐτὰ ἀλλήλοις. πᾶν μὲν γὰρ χρῶμα ἐν ἐπιφανείᾳ γε
 καὶ σὺν ἐπιφανείᾳ, οὐ μὴν πᾶσα ἐπιφάνεια σὺν χρώματι, ὅτι μὴδὲ πᾶν
 10 σῶμα διαφανές ὥρισμένον. τοῦ γὰρ διαφανοῦς σώματος τὸ μὲν ὥρισμέ- 20
 νον, τὸ δ' ἀόριστον. τὸ μὲν οὖν ἀόριστον διαφανές (ὅποιά ἐστὶν ὁ τε ἀήρ
 καὶ τὸ ὕδωρ), ὥσπερ οὐδὲ ἐπιφάνειαν οἰκείαν τε καὶ ὥρισμένην ἔχει (ὀρί-
 ζεται γὰρ τὰ ὑγρά τε καὶ ἀόριστα σώματα τοῖς περιέχουσιν), οὕτως οὐδ'
 οἰκείον ἔχει χρῶμα, ἀλλ' ἔστιν τῶν ἀλλοτρίων χρωμάτων διάκονόν τε καὶ 25
 15 δεκτικὸν ὥσπερ καὶ σχημάτων (καὶ | ἐδλόγως ἢ φύσις ἄχρουν ἐποίησεν 16
 τὸ διακονησόμενον τοῖς ἀλλοτρίοις χρώμασιν διαφανές, διαφανές μὲν ὅπως
 ἢ δεκτικὸν χρωμάτων, ἀόριστον δὲ καὶ ἄχρουν, ὅπως μὴ τὸ οἰκείον αὐτοῦ
 χρῶμα τῇ μίξει τῇ πρὸς τὰ ὀρώμενα δι' αὐτοῦ ἐμποδίξῃ τὴν ἀληθῆ μῆ- 5
 νυσιν αὐτῶν), τὸ δ' ἐν τοῖς ὥρισμένοις τε καὶ στερεοῖς σώμασιν, ὡς ὀρι-
 20 σμένον ἔχει τὸ ὡς σώματος σχῆμά τε καὶ πέρας, οὕτω δὲ καὶ τὸ ὡς δια-
 φανοῦς, καὶ ἔστιν ὡς διαφανοῦς αὐτοῦ πέρας χρῶμα. τὸ γὰρ χρῶμα πέρας 10
 ὀρισμένου διαφανοῦς. οὔτε γὰρ πᾶν σῶμα διαφανές (οὐδὲ γὰρ πᾶν δεκτι-
 κὸν χρωμάτων), οὔτε πᾶν διαφανές ὥρισμένον. τὰ δὲ ἐν βάθει τῶν ὀρι-
 σμένων διαφανῶν οὕτως ἔχει χρῶμα ὡς ἐπιφανείαν τε καὶ σχῆμα. καὶ 15
 25 τῶν διαφανῶν δὲ ὥρισμένων τὰ μὲν μᾶλλον ἐστὶ, τὰ δ' ἥττον τοιαῦτα.
 μάλιστα μὲν γὰρ διαφανῆ τὰ λαμπρά τε καὶ λευκὰ σώματα, ἧς φύσεως
 ἐστὶ τὸ πῦρ (ξανθὸν γὰρ τῇ μίξει τοῦ καπνοῦ μέλανος ὄντος φαίνεται),
 δευτέρως δὲ καὶ τρίτως ἐστὶ διαφανῆ κατὰ τὴν πρὸς τοῦτο ἀπόστασιν, ὅσα 20
 δὲ μέλανα τῶν σωμάτων, ταῦτα, ὄντα ἐν στερέσει χρώματος, καὶ τῆς δια-
 30 φανείας ἐστέρηται. ἐπεὶ γὰρ τῶν τε ὄντων τὸ χρῶμα καὶ τῶν ἐν ἄλλοις
 εἶναι πεφυκότων, εἶναι τι ἔδει καὶ σῶμα, ἐν ᾧ τὸ χρῶμα, καὶ ἔστι τοῦτο 25
 τὸ διαφανές σῶμα. ὅλη γὰρ τοῦτο προσεχῆς χρώματος, τὸ μὲν ἐνεργείᾳ
 διαφανές ἔχον αὐτὸ ἐνεργείᾳ, τὸ δὲ δυνάμει ὡς ὅλη ὃν δεκτικὸν τῶν τε 17

2 Ἀριστοτέλης] de sensu 3. 439^b11

conī. Sp. 6 ὡς VB: τοῦ FGSLa Sp.

de an. 11 7. 418^a26: σῶμα VBLSa

των a 17 ἢ a 18 τ' ὀρώμενα a

Vict. Sp.: δεῖ VFLSa: δὴ in lit. B²

24 ἔχει BGSFLa: ἔ| V (χει add. man. rec.)

33 δὲ δυνάμει FGLS¹: δὲ δυναμῖς (διαφανές m. rec. in mg.) V:δὲ διαφανές δυνάμει B: δὲ
 διαφανές δυνάμει S²aἢ SB²La Sp.: ἢ V: ἢ B¹

4 ἐπεὶ] ἐπὶ

8 χρῶμα G Trendelenburg ad Arist. de

γε] τε conī. Sp.

14 χρωμάτων] σωμά-

22 οὐδὲ γὰρ conī. Sp.: οὔτε γὰρ libri

26 ἧς φύσεως] τῇ φύσει, ὡς FGSL

δὲ δυνάμει B: δὲ

ἐναντίων χρωμάτων ἀλλήλοις καὶ τῶν τούτοις μεταξύ. καὶ ἐν παντὶ σώ-
 ματι χρῶμα ἔχοντι ἢ ὄντι χρώματος δεκτικῷ ἔστι μεμιγμένη καὶ ἡ τοῦ
 διαφανοῦς φύσις. ἐν οἷς μὲν οὖν σώμασιν, οἷσι διαφανέσιν ἔχουσί τι δια- 5
 φανές ἐν αὐτοῖς, τὸ πέρας φανερόν ἐστι καὶ ὠρισμένον (ἔστι δὲ ἐν τοῖς
 5 στερεοῖς τοῦτο), ἔστιν ἐν τούτοις καὶ χρῶμα φανερόν τε καὶ οἰκείον, καὶ
 ἔστιν ἐν μόνοις τούτοις κυρίως λεγόμενον χρῶμα, καὶ μᾶλλον ἐν οἷς τὸ 10
 μᾶλλον. τὸ δὲ ἀρίστον διαφανές οὐδὲν μὲν οἰκείον οὐδ' ὠρισμένον ἔχει
 χρῶμα τῷ διὰ μονότητα μηδὲν κατέχειν τε καὶ στέγειν δύνασθαι, τῷ δ'
 ἀλλοτρίων χρωμάτων γίνεσθαι δεκτικόν τε καὶ διάκονον οὐδὲν μὲν αὐτῶν 15
 10 παθητικῶς ἀναλαμβάνει, κινούμενον δ' ὑπ' αὐτῶν κατὰ τὴν παρουσίαν τε
 καὶ ποιὰν σχέσιν πρὸς ταῦτα τῶν ἐχόντων χρῶμα οἰκείον σωμάτων, ἔστ'
 ἂν ἡ ὁραῖσθαι αὐτῷ διὰ τῆς κινήσεως τῆς γινομένης ὑπὸ τῶν ἐκείνοις
 ὄντων χρωμάτων ἐν αὐτῷ, διακονεῖσθαι τοῖς τῶν ζῶων ὀρατικοῖς ὡς ἀντι- 20
 λαμβάνεσθαι δι' αὐτοῦ τῶν χρωμάτων, τοῦτο δὲ ποιεῖν οἶον (τε) τὸ δια-
 15 φανές † ἐφ' ᾧ τι ὑφ' οὗ πρώτου κινουμένῳ ἐν αὐτῷ ὑπὸ παρουσίας τῶν
 φωτίζειν φύσιν ἐχόντων πάσχον καὶ δεχόμενον αὐτὸ ὡς οἰκείον χρῶμα.
 οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῦτο οἰκείον αὐτοῦ χρῶμα, ἀλλ' ἔστ' ἂν μὲν αὐτῷ παρῆ 25
 τὸ φωτίζειν πεφυκός, ἔχει τὸ φῶς, ἀπελθόντος δὲ καὶ τὸ ἐν τούτῳ | φῶς 18
 πέπυται. ἔστ' ἂν οὖν ἡ πεφωτισμένον καὶ τὰς τῶν ἄλλων χρωμάτων
 20 ποιότητάς τε καὶ διαφορὰς ὁμοίως δεχόμενον, ὡς καὶ τὸ φῶς, διάκονον
 γίνεται ταῖς ὀρατικοῖς αἰσθήσεσιν οἷσιν καὶ αὐταῖς ἐξ ὁμοίως διαφανοῦς 5
 σώματος διὰ τοῦ γινομένου πάθους ἐν ταῖς ὀψεσιν ὑπὸ τοῦ ἐκτός ὄντος
 αὐτῶν διαφανοῦς κινουμένου τὸν προειρημένον τρόπον ὑπὸ τῆς παρουσίας
 τῶν χρωμάτων. ὡς δ' ἐν τῷ ἀρίστῳ διαφανεῖ καὶ διὰ μονότητα μηδὲν 10
 25 χρῶμα παθητικῶς ἀναλαμβάνονται ἢ μὲν παρουσία τοῦ φωτίζειν πεφυκότης
 φωτὸς αἰτία, ἢ δ' ἀπουσία σκότους, οὕτω καὶ ἐν τοῖς ὠρισμένοις σώμασιν
 ἢ μὲν πλείων μῖξις καὶ παρουσία τοῦ μάλιστα διαφανοῦς σώματος (τοιού-
 τον δέ, οὗ ἔστι τὸ λευκὸν οἰκείον χρῶμα· μάλιστα γὰρ τοῦτο χρῶμα καὶ 15
 μάλιστα ὀρατὸν) τοῦ τε μᾶλλον κεχρῶσθαι τοῖς σώμασιν αἰτία καὶ τοῦ
 30 μᾶλλον ὀρατοῖς εἶναι, ἢ δὲ παντελῆς ἀπουσία τούτου τοῦ μέλανος αἰτία,
 ὃ στερήσει χρώματος ἔοικε μᾶλλον ἢ χρώματι, τὰ δὲ μεταξύ χρώματα 20
 κατὰ τὴν ποιὰν μῖξιν τῶν τε διαφανῶν καὶ τῶν μὴ τοιούτων ἔχει τὴν γέ-
 νεσιν καὶ τὴν γε διαφορὰν. ἔστι δὲ τῶν ἀπλῶν σωμάτων μάλιστα μὲν τὸ

1 ἀλλήλοις (ἀντικειμένων) Vict. Sp. μεταξύ V 3 fortasse (ἡ) ἔχουσί 4 αὐτοῖς V
 8 διαφανότητα a τῶν B² 9 γινόμενον B² μὲν supra v. V 10 κινούμενον
 corr. ex κινούμενον V 11 fortasse τοῦτο scil. τὸ ἀρ. διαφ. σωμάτων om. a Sp.
 12 αὐτῷ] fortasse αὐτὰ 13 fortasse διακονεῖται 14 διατοῦ V¹ οἶόν τε τὸ FG:
 οἶον τὸ SLa: οἶοιο V¹B: οἶοιο V² 15 ἐφ' ᾧ τι ὑφ' οὗ πρώτου VFG (ἐν φωτὶ G²) B:
 ἐφ' ᾧ τι πρώτῳ LSa: ἐν φωτὶ πρώτῳ Vict. Sp.: temptavi πεφωτισμένον· οὗ πρώτου
 γινομένου ἐν αὐτῷ ὑπὸ παρουσίας κτλ. ἐν αὐτῷ om. SLa Sp. 16 φύσιν] ὡς v. V
 17 οἰκείον V 18 το V 20 δεχομενον V το V 22 γινουμένου V 23 αὐ-
 τῶν seripsi: αὐτῷ libri: αὐτοῖς Vict. Sp. 24 δ' om. a μονότητα corr. ex μονό-
 τητα V 26 σκότους] σκότος: α: σκότος Vict. Sp. 29 κεχρῶσθαι FGSLa: κεχω-
 ρίσθαι VB 33 γε om. a Sp. ἔτι γε a το V

πῦρ ὁρατόν τε τῇ αὐτοῦ φύσει καὶ οὕτως διαφανές ὡς προσεῖπον (τοιού- 25
 τόν ἐστιν, ὡς καὶ φωτίζειν δύνασθαι τὸν ἀέρα καὶ παρέχειν αὐτῷ τὴν
 καθό ἐστι τελειότητα· τὸ γὰρ φῶς ἐντελέχεια καὶ εἶδος | τοῦ ἀορίστου 19
 διαφανοῦς ἢ διαφανές), ἤμιστα δὲ τοιοῦτον ἢ γῆ. τῇ δὲ τούτων ποιᾶ μίξει
 5 πρὸς ἄλληλα καὶ τῇ τῶν γεννωμένων ἐκ τῆς τούτων μίξεως ἢ τῶν χρω-
 μάτων τῶν παρὰ τὰ πρῶτα (πρῶτα δ' ἐστὶν ἐν τοῖς ἀπλοῖς καὶ πρῶτοις 5
 σώμασιν) γένεσις τε καὶ διαφορά. ὡς γὰρ ἐπὶ τῆς ὁσμῆς τὰ μὲν ἐν αὐ-
 τοῖς τὴν ὁσμὴν ἔχει, ὅσα τοιαύτην ἔχει τὴν γένεσιν καὶ τὴν σύστασιν,
 ὅποιαν φαμέν εἶναι τὴν ὁσμῆς γεννητικὴν, τὸ δὲ τί ἐστὶν ἄσμμον μὲν καθ' 10
 10 αὐτό, δεκτικὸν μέντοι καὶ μηρυτικὸν τῶν ὁσμῶν τῶν ἐν ἄλλοις (διόσμον
 καλεῖται), οὕτως καὶ χρῶμα μὲν ἔχει τὰ ὠρισμένα διαφανῆ (αὕτη γὰρ
 φύσις χρώματος), δεκτικὸν δ' ἐστὶ καὶ διάκονον χρώματος τὸ ἄχρουν καὶ
 κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἀόριστον διαφανές. ὡς οὖν ἐρωτη- 15
 15 θέντες, τί ποτ' ἐστὶν ἐπιφάνεια, λέγομεν στερεοῦ πέρας, οὕτως καὶ περὶ
 15 χρώματος ἐρωτώμενοι τί πότε' ἐστὶν, εὐλόγως ἂν λέγοιμεν αὐτὸ πέρας δια-
 φανοῦς ὠρισμένου, ἐπεὶ ὃν λόγον ἔχει ἐπιφάνεια πρὸς τὸ ὠρισμένον σῶμα, 20
 τοῦτον ἔχει τὸν λόγον χρῶμα πρὸς τὸ διαφανές τὸ ὠρισμένον.

[Ἄμεινον τέτακται τοῦτο τὸ πρόβλημα ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ 'Λέξεων
 τινων ἐκ τοῦ Περὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητοῦ ἐξήγησις καὶ ἐπιδρομή'.] 25

20

III. Τίνων εἰσὶν οἱ ὀρισμοί.

Οἱ ὀρισμοὶ τῶν μὲν καθέκαστα οὐκ εἰσὶν, ὅτι | ταῦτα μετὰ συμβεβη- 20
 κῶτων τινῶν τὸ εἶναι τοιαῦτα ἔχει καὶ οὐκ ἀεὶ τῶν αὐτῶν, ἀλλὰ μετα-
 πιπτόντων, καὶ αἰσθήσεων μᾶλλον, ἢ λόγου δηλώσαντος αὐτὰ δεομένων
 (ἀλλ' οὐδὲ κινουῦ τινος τῶν καθέκαστα κεχωρισμένου καὶ ὄντος ἀσωμάτου 5
 25 τινὸς φύσεως καὶ αἰδίου· πῶς γὰρ ἂν εἴη δίπουν ἀσωμάτον τι, ἢ πῶς
 θνητὸν αἰδίον; λέγομεν δὲ ὀριζόμενοι τὸν ἄνθρωπον ποτὲ μὲν ζῶον πεζὸν
 δίπουν, ποτὲ δὲ ζῶον λογικὸν θνητόν), ἀλλ' εἰσὶν οἱ ὀρισμοὶ τῶν ἐν τοῖς 10
 καθέκαστα κοινῶν, ἢ τῶν καθέκαστα κατὰ τὰ ἐν αὐτοῖς κοινά. ἐν γὰρ
 τοῖς καθέκαστα τὰ μὲν ἐστὶν ἴδια καὶ καθέκαστά [ἐστὶ], τὰ δὲ κοινὰ καὶ
 30 πρὸς ἄλληλα, (ᾧ) ἐν πᾶσιν, οἷς ἂν ἦ κοινά τε ὄντα καὶ ἀδιάφορα [καὶ]
 κατὰ τὴν αὐτῶν φύσιν, τοῦ ὁμοίας τε καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως εἶναι πάντα 15
 τὰ ἔχοντα αὐτὰ ἐστὶν αἷτια. τὸ γὰρ ζῶον λογικὸν θνητόν, εἰ μὲν λαμ-

2 δ' ἐστὶν B² παρέχειν FGB²S (corr. ex πάσχειν) a Sp.: παρέχει VB¹ 3 fortasse
 ἐστὶ (διαφανές) 4 ἢ corr. ex ἦ V ποιῶ a ποιᾶ—τῶν om. S 5 καὶ τῇ τῶν
 γεννωμένων VLG: καὶ τί τῶν γεννωμένων F: καὶ τῇ τῶν γινόμενων B Vict.: καὶ τι τούτων
 γινόμενων S²a (γεννωμένων punctis notatum S¹) 7 αὐτοῖς V 9 ὅποιαν corr. ex
 ὅποιαν V: ὅποια a ὁσμῆς V² Vict. Sp. B: ὁσμῆν V¹FGLa: ὁρμῆν S γεννητικὴν a
 10 διόσμον VF: διὸ ἄσμμον V¹ (γρ.) GLBSa Sp.: fortasse διὸ διόσμον 12 alterum
 καὶ om. a Sp. 13 αὐτοῦ V 15 πέρας FGSLa Vict. Sp.: περὶ V 17 τοῦτον]
 v s. v. V 23 αἰσθήσεως a Sp. δηλώσαντος corr. in δηλώσαντος V¹ 25 αἰ-
 δίου] ου in lit. V 27 λογικον V 29 ἐστὶ om. B 30 ᾧ ἐν scripsi: ἄπερ
 ἐν B²S²a Sp.: ἐν libri 31 καὶ post ἀδιάφορα del. B² ὁμοίας] ὁμοια B²

βάνοιτο μετὰ τῶν ὕλικῶν περιστάσεών τε καὶ διαφορῶν, μεθ' ὧν ἡ ὑπό-
 στασις αὐτῶν, αἷ εἰσιν ἄλλου ἄλλαι, ποιεῖ τὸν Σωκράτη καὶ τὸν Καλλίαν 20
 καὶ τοὺς καθέκαστα ἀνθρώπους, εἰ δὲ χωρὶς τούτων λαμβάνοιτο, κοινὸν
 γίνοιτο, οὐχ ὅτι μὴ ἔστιν ἐν ἐκάστῃ τῶν καθέκαστα ἀνθρώπων (μετὰ τού-
 5 των γὰρ τὰ ἴδια τῶν καθέκαστά ἐστιν), ἀλλ' ὅτι ἐστιν ἐν πᾶσιν τὸ αὐτό. 25
 τοῦ δὴ τοιούτου καὶ οὕτω κοινού, διόπερ πολλοῖς τῶν καθέκαστα ταυτῶν,
 οἱ ὅρισμοί. διὸ οὔτε ἀσωμάτου τινὸς φύσεως καὶ τῶν καθέκαστα κεχω-
 ρισμένης οἱ τῶν τοιούτων | ὅρισμοί. τοῦ γὰρ ἀνθρώπου ὅρισμός, τὸ ζῶον 21
 πεζὸν δίπουν, κοινόν ἐστιν, ἐν πᾶσιν ὃν τοῖς καθέκαστα ἀνθρώποις ὀλό-
 10 κληρον ἐν ἐκάστῃ, κοινὸν τῷ ἐν πλείοσιν εἶναι τὸ αὐτό, ἀλλ' οὐ τῷ μέρους
 αὐτοῦ μετέχειν ἕκαστον. ἕκαστος γοῦν τῶν ἀνθρώπων ζῶον πεζὸν δίπουν 5
 ἐστί. διὸ οὐδὲ τῶν κοινῶν ὡς κοινῶν οἱ ὅρισμοί, ἀλλὰ τούτων, οἷς κοινοῖς
 καθ' ἐκάστην φύσιν εἶναι συμβέβηκεν. καὶ γὰρ ἐνὸς ὄντος ἐν ὑποστάσει
 ἀνθρώπου μόνου ὁ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου λόγος· οὐ γὰρ διότι ἐν πολλοῖς 10
 15 ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος αὐτοῦ, ἀλλὰ διότι κατὰ τὴν τοιαύτην φύσιν ὁ ἀνθρω-
 πος ἀνθρωπός ἐστιν, εἴτε πλείους εἴεν κεκοινωνηκότες τῆσδε τῆς φύσεως
 εἴτε μὴ. λέγονται δὲ τῶν νοημάτων καὶ τῶν κοινῶν οἱ ὅρισμοί, ὅτι νοῦ 15
 τὸ χωρῖσαι τὸν ἀνθρωπον ἀπὸ τῶν σὺν οἷς ὑφέστηκεν ἄλλων καὶ καθ'
 αὐτὸν λαβεῖν, ὁ δὲ τοῦ ὑφεστῶτος μὲν μετ' ἄλλων, νοουμένου δὲ χωρὶς
 20 ἐκεῖνων καὶ ἄλλων καὶ οὐχ ὡς ὑφέστηκεν ὅρισμός νοήματος εἶναι δοκεῖ
 καὶ κοινού, ὅτι χωρὶς τῶν συμβεβηκόντων τὸ τοιοῦτον ἐν ἐκάστῃ νοούμενον 20
 κοινόν τί ἐστί καὶ ἐν πλείοσι ταυτῶν. ἀφάρτα δὲ τὰ κοινὰ τῇ τῶν κα-
 θέκαστα ἐν οἷς ἐστὶν ἐκ διαδοχῆς αἰδιότητι, τοῦ γὰρ ἐν τῇ τῶν καθέ-
 25 κάστα γενέσει πάντων ὁμοίου τε καὶ ταυτοῦ μένοντός ἐστι. τοιαῦτα γὰρ 25
 25 τὰ κοινὰ, οὐκ ἐν τοῖς συνυπάρχουσιν ἀλλήλοις τῶν καθέκαστα μόνους ὄντα
 καὶ διὰ τοῦτο ὄντα κοινὰ, ἀλλ' ἐν πᾶσι τοῖς ὁμοειδέσιν. διὸ καὶ οὐδὲν
 κεικάλυται θνητὸν τι ὃν αἰδιόν εἶναι· θνητὸν γὰρ ὃν ὡς καθέκαστα αἰδιόν 22
 ἐστίν.

IV. Σχόλιον ἐν διαλόγῳ περὶ τοῦ, εἰ πάντα γίνοιτο καθ' εἰμαρ-
 30 μένην, ἀναιρεῖσθαι τὸ δυνατόν τε καὶ ἐνδεχόμενον. 5

1. Α. Ἄρά σοι δοκεῖ τὰ καθ' εἰρμόν αἰτίων γινόμενα οὕτως γίνεσθαι
 ὡς πάντων τε αὐτῶν προκαταβεβληθῆσθαι τὰς αἰτίας καὶ ἐξ ἀνάγκης ἕκαστον
 αὐτῶν ἔπεσθαι τῷ αἰτίῳ προκαταβεβλημένῳ; 10

B. Πῶς γὰρ ἄλλως οἶόν τε γίνεσθαι λέγειν τὰ τοῦτον γινόμενα τὸν
 35 τρόπον;

2 σωκράτην a 4 γίνεταί B²: ἂν γίνοιτο conī. Sp. καθ' ἕκαστον a 7 for-
 tasse οὐδέ 11 ἕκαστος] ἕκαστον V¹G 13 καθεκάστην a Sp. 18 τὸ V
 ἄλλων S²a Sp.: ἄλλοις VFGBS¹L 19 ἄλλως B²S² 20 ὁ ὅρισμός a 28 for-
 tasse ἐστίν <κατ' εἶδος> 29 cf. quae disputavi de hoc capite in Mus. Rhen. 44,

619 sq. ἀιολόγω V 31 αἰτίων (accentus et a? m²) V 33 αἰτίῳ V¹

34 ἄλλως FGSLB²a Sp.: ὄλωσ εἰ VB¹

A. Τὸ δ' ἐξ ἀνάγκης ἐπόμενον αἰτίῳ τινὶ ὀρισμένῳ τε καὶ προκατα-
βεβλημένῳ ἄρ' οὐ δοκεῖ σοι κεκωλῦσθαι ὑπ' αὐτοῦ ἄλλως πως μὴ γίνε- 15
σθαι ἢ ἔχειν παρὰ τὴν πρὸς αὐτὸ ἀκολουθίαν;

B. Δοκεῖ καὶ τοῦτο.

5 A. Ἄλλὰ μὴν ὃ μὴ γίνεται τῷ κεκωλῦσθαι γενέσθαι, οὐκ ἂν δυνα-
τὸν ἐκεῖνο γενέσθαι λέγοιτο, εἴ γε δυνατὸν ἔστι τοῦτο ὃ οἶόν τε γενέσθαι 20
ἀκώλυτον ὄν; καθ' οὗς γὰρ δυνατὸν γενέσθαι τὸ μὴ κεκωλυμένον, τὸ κε-
κωλυμένον γενέσθαι οὐκ ἂν εἴη δυνατόν· τοῦτο δὲ κεκώλυται γενέσθαι.

B. Ὅρθῶς μοι καὶ τοῦτο δοκεῖς λέγειν. 25

10 A. Ἄλλ' εἰ ταῦτα τοῦτον ἔχειν σοι δοκεῖ τὸν τρόπον, δῆλον ὡς συγ-
χωροῖς ἂν καὶ τῷ τούτοις | ἐπομένῳ. ἔστι δὲ τοῦτο, τῶν γινομένων 23
κατὰ εἰρημὸν αἰτίων καὶ κατ' αἰτίας προκαταβεβλημένας μηδὲν ἄλλως γίνε-
σθαι δυνατόν. ἔπιτο δ' ἂν τούτῳ κειμένῳ τὸ καθ' οὗς πάντα γίνεται
καθ' εἰμαρμένῃν μόνῃ εἶναι ταῦτα δυνατά, ὅσα γίνεται, τῷ πᾶν τὸ μὴ 5
15 γινόμενον μὴ γίνεσθαι διὰ τὸ [μὴ] κεκωλῦσθαι γενέσθαι ὑπὸ τῶν προκατα-
βεβλημένων τῶν γινομένων αἰτίων.

B. Πῶς γὰρ οὐ συγχωροῖς ἂν οἷς φθάνω συγχεχωρηκῶς. 10

A. Ἄλλὰ μὴν ἔκειτο ἡμῖν καὶ τὸ πάντα τοῦτον γινόμενα τὸν τρόπον
ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι.

20 B. Ἐκειτο γάρ.

A. Οἷς πάλιν ἔποιτ' ἂν τὸ μόνῃ εἶναι ταῦτα δυνατά, ὅσα ἐξ ἀνάγκης 15
γίνεται. εἰ γὰρ μόνῃ μὲν δυνατά τὰ γινόμενα, τὰ δὲ γινόμενα πάντα καθ'
εἰρημὸν αἰτίων γίνεται, τὰ δ' οὕτως γινόμενα ἐξ ἀνάγκης γίνεται, δῆλον ὡς
μόνα ἂν εἴη δυνατά τὰ ἐξ ἀνάγκης γινόμενα.

25 B. Λέγεις ὀρθῶς. 20

A. Ἀλλὰ μὴν καθ' οὗς πάντα καθ' εἰμαρμένῃν γίνεται, κατὰ τού-
τους πάντα καθ' εἰρημὸν αἰτίων γίνεται.

B. Πῶς γὰρ ἄλλως.

30 A. Καθ' οὗς ἄρα πάντα καθ' εἰμαρμένῃν γίνεται, κατὰ τούτους μό- 25
νον, ὃ ἐξ ἀνάγκης γίνεται, ὡς τὸ ἔστιν ἢ ἔσται, τοῦτο μόνον δυνατόν εἶναι
κατ' αὐτούς. |

B. Ἀνάγκη γάρ. 24

A. Ἄλλὰ μὴν τὰ ἐξ ἀνάγκης γινόμενα οὐχ οἶόν τε μὴ γενέσθαι· ὃ
γὰρ οἶόν τε [μὴ] γενέσθαι, ἐνδέχεται τοῦτο καὶ μὴ γενέσθαι, τὸ δὲ ἐνδεχο-

2 πῶς (acc. del. m²) V: fortasse πως (ᾗ) 6 λέγοιτο corr. ex λέγοι τε V δ ante
δυνατόν transposuit a 8 δυνατόν] a s. v. V: δε V 10 δοκεῖ om. FGSLa Sp.
ante δῆλον iteratum δοκεῖ del. V: om. BR: δοκεῖ δῆλον FGSLa 13 κειμένῳ] φ in
lit. V 14 μόνῃ VBR²S²: πάντα FGS¹L: μόνον a Sp. τῷ VBR: αὐτῷ FGSLa Sp.
15 μὴ del. V: om. libri 18 ἀλλαμὴν V 19 ἀνάγκη////κῆσ V 22 μὲν δύ-
ναται a 24 μόνῃ] a in lit. V 30 fortasse γίνεται, (γίνεται)· ὡς θ' ὃ ἔστιν ἢ
ἔσται, cf. l. c. 622 ἢ τὸ ἔσται a εἶναι δυνατόν a 31 αὐτούς (ἀνάγκη). B.
Ἀνάγκη con. Sp. 33 οὐχ] fortasse οὕτως μὴ delendum videtur cf. iy,
καὶ om. R

μενον μὴ γενέσθαι δυνατόν μὴ γενέσθαι, ὥστε τὸ ἀναγκαιῶς γινόμενον ἔσται ἢ δυνατόν μὴ γενέσθαι.

B. Ὅρθῶς λέγεις.

A. Ἄλλ' εἰ δυνατόν μὴ γενέσθαι τὸ ἀναγκαιῶς γινόμενον μόνον, εἴη ἂν καὶ δυνατόν γενέσθαι τὸ ἀναγκαιῶς μὴ γινόμενον μόνον, οὕτω τε ἔσται τῆ ἀναγκαιῶς γινομένῃ ἐπόμενον τὸ ἀναγκαιῶς μὴ γίνεσθαι, εἴ γε τὸ μὲν δυνατόν γενέσθαι καὶ μὴ γενέσθαι δυνατόν, ἐπὶ δὲ μόνου τοῦ ἀναγκαιῶς γινομένου τὸ δυνατόν ἀληθεύεται. οὐ ὄντος ἀτόπου ἔποιτ' ἂν τοῖς πάντα γίνεσθαι καθ' εἰμαρμένην λέγουσιν τὸ δυνατόν εἶναι μόνον τὸ γινόμενον ἐξ ἀνάγκης, τοῦ ἐξ ἀνάγκης μὴ τοῦ ὡς βιαίου, ἀλλὰ τούτου λαμβανομένου, οὐ τὸ ἀντικείμενον ἀδύνατον, καίτοι κατὰ μόνους τοὺς πάντα καθ' εἰμαρμένην γίνεσθαι λέγοντας οὐκ ἄλλο τι τοῦ ἀναγκαιῶς γινομένου τὸ γινόμενον οὔτε γινόμενον ἐξ ἀνάγκης, οὐδ' ἔστιν τὸ μὲν ἐξ ἀνάγκης γινόμενον ὡς φασιν τὸ γινόμενον βία, τὸ δ' ἀναγκαιῶς τὸ κατὰ τὴν τῶν αἰτίων ἀκολουθίαν. γνώριμον δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ μηδὲ γίνεσθαι τι δύνασθαι βία καθ' οὗς καθ' εἰμαρμένην πάντα γίνεται. εἰ γὰρ τὰ καθ' εἰμαρμένην γινόμενα καθ' εἰρμὸν αἰτίων γίνεται καὶ κατὰ τάξιν θεῖαν τινά, οὐδὲν δὲ τῶν κατὰ τάξιν γινομένων τοιαύτην βία γίνεται, οὐδὲν ἂν τῶν καθ' εἰμαρμένην γινομένων βία γίνοιτο. καὶ γὰρ εἴ τινες μὴ δοκοῦσιν τοῖς περὶ αὐτοὺς γινομένοις εὐαρεστεῖν, καὶ τοῦτο παρὰ τῆς εἰμαρμένης καὶ τῆς θεῆς τάξεως ἔχουεν ἂν. τί γὰρ ἄλλο λέγειν οἶόν τε τοῖς πάντα λέγουσιν τὰ γινόμενα γίνεσθαι κατὰ τινας ἀπαραβάτους αἰτίας καὶ τοῦτο ὀνομάζουσιν εἰμαρμένην; τὸ γὰρ λέγειν "τὴν εἰμαρμένην ποιεῖν τινὰ τοιαῦτα, ἃ χωρὶς βίας οὐ πέισται τοῖς αἰτίαις", παντάπασιν ἀλλότριον ἂν εἶναι δόξαι θεῆς τάξεως πάντων (ὁὐ) καθ' εἰμαρμένην γινομένων ἀναιρεῖται τὸ βία τι γίνεσθαι. εἴη γὰρ ἂν καὶ τοῦτο καθ' εἰμαρμένην τάξιν ὡς προεῖρηται. κατὰ γὰρ τοὺς οὕτω λέγοντας πάντα γίνεσθαι καὶ αὐτὸ τὸ μὴ βούλεσθαι ἔπεσθαι τῆ ποιῶντι ἔσται καθ' εἰμαρμένην, ὅπως οὐ παντάπασιν ἄλογον λέγειν κατηγορησάσθαι τινὰς ὑπὸ τινων προκαταβεβλημένων αἰτίων ἀντιπράσσειν τοῖς ἀναγκαιῶς ἐσομένοις;

B. Ἀλογώτατον μὲν οὖν.

A. Καὶ γὰρ ἔτι πρὸς τούτοις, εἰ τὰ καθ' εἰμαρμένην γινόμενα καὶ

2 δυνατόν VFBR: ἀδύνατον GSLa Sp. 3 ὀρθῶς—γενέσθαι (4) om. F 4 δυνατόν VB: ἀδύνατον SLFGa Sp.: μὴ δυνατόν R μόνον om. R 5 ἀναγκαιῶς B² conii. Sp.: ἀναγκαιῶν libri 6 γίνεσθαι] γενέσθαι a γε] τε R 8 fortasse ἀτόπου (ἀτοπώτερον) γένοιτ' ἂν cf. l. c. p. 624 10 ἀνάγκης] να in lit. V 12 λέγοντα γίνεσθαι οὐκ R 13 οὔτε γινόμενον VB¹S¹RL: οὔτε τὸ γινόμενον B²S²a Sp.: fortasse ἅτε γινόμενον B 15 βία V 16 πάντα γινόμενα R 18 ἂν τῶν (ἂν τῶ m² in lit.) B: θᾶπτον | VR: ἄρα τὸν F: ἄρα τῶν GSLa Sp. 18. 19 γινόμενον a 19 γένοιτο a 21 οἶόν τε B²GFLa Sp.: οἶονται sic V: οἶονται B¹R 23. 24 πέισεται FGS¹L Sp.: πέισεσθαι VBRS²a 24 δόξαι B² conii. Sp.: δόξῃ VB¹R: δόξει GSLa 25 δὲ V²BR Vict.: οὖν G: om. V¹LFSa 26 τὴν τάξιν Vict. 28 ὅπως VFB¹LR: ὃ πῶς GB²Sa: fortasse καὶ πῶς 29 ἀντιπράττειν a 30 ἐσομένοις RB: ἐσομένοις V: ἐπομένοις SLGa Sp.

κατὰ πρόνοιαν γίνεται, πῶς εὐλογον κατὰ πρόνοιάν τινας ἀντιπράσσειν τοῖς 25
καλῶς γινομένοις καὶ εὐτάχτως τοῖς κατὰ πρόνοιαν; |

B. Ὁρθῶς λέγεις.

26

2. A. Καὶ γὰρ εἰ ἀναγκαῖον μὴ γενέσθαι ταῦτα τῷ κεκωλυῖσθαι
5 γενέσθαι οὐ γίνεται, ταῦτα οὐδὲ δυνατὰ γενέσθαι, εἴ γε δυνατὸν (δ) οἶόν τε
γενέσθαι ἀκώλυτον (ῶν).

5

B. Ὁρθῶς λέγεις.

A. Ἄ ἄρα ἀναγκαῖον μὴ γενέσθαι, ταῦτ' οὐκ ἔστι δυνατὰ γενέσθαι·
περὶ ὧν δὲ οἶόν τε προλέγοντας ὅτι μὴ ἔσται ἀληθεύειν, ταῦτα ἀνάγκη μὴ
10 γενέσθαι, εἴ γε περὶ ὧν προλέγων τις ὡς ἐσομένων ἀληθεύει, ταῦτ' ἀναγ- 10
καῖον γενέσθαι.

B. Πῶς γὰρ ἄλλως;

A. Περὶ ὧν οἶόν τε προλέγοντα ὅτι μὴ ἔσται ἀληθεύειν, ταῦτ' οὐκ
ἔσται δυνατὰ γενέσθαι.

15 B. Πῶς γὰρ ἂν εἶη δυνατὰ γενέσθαι, ὧν τὰ ἀντικείμενα ἐξ ἀνάγκης 15
γίνεται;

A. Ἄλλ' εἰ περὶ πάντων τῶν παρὰ τὴν εἰμαρμένην οἶόν τε προ-
λέγοντα ὅτι μὴ ἔσται ἀληθεύειν, οὐδὲν τῶν παρὰ τὴν εἰμαρμένην δυνατὸν
ἔσται γενέσθαι.

20

20 B. Ὁρθῶς λέγεις.

A. Ἄλλὰ μὴν καὶ περὶ ὧν οἶόν τε προλέγοντα ὅτι ἔσται ἀληθεύειν,
ταῦτα ἀνάγκη γενέσθαι· ἂ δ' ἀνάγκη γενέσθαι, ταῦτ' οὐχ οἶόν τε μὴ γε-
νέσθαι.

25

B. Οὐ γὰρ οἶόν τε.

25 A. Περὶ ὧν οἶόν τε προλέγοντα ὅτι ἔσται | ἀληθεύειν, ταῦτ' οὐχ 27
οἶόν τε μὴ γενέσθαι καὶ περὶ πάντων τῶν γινομένων οἶόν τε προλέγοντας
ὅτι ἔσται ἀληθεύειν.

B. Πῶς γὰρ ἄλλως ἐνδέχεται λέγειν;

A. Οὐδὲν τῶν καθ' εἰμαρμένην γινομένων οἶόν τε μὴ γενέσθαι.

5

30 B. Οὐ γὰρ οἶόν τε.

A. Ἄλλ' εἰ δυνατὸν μὲν (δ) οἶόν τε καὶ μὴ γενέσθαι, οὐδὲν δὲ τῶν
καθ' εἰμαρμένην οἶόν τε καὶ μὴ γενέσθαι, οὐδὲν ἂν τῶν καθ' εἰμαρμένην 10
γινομένων δυνατὸν εἶη. πᾶν γὰρ οἶόν τε καθ' οὐδὲ πάντα τὰ γινόμενα καθ'

1 πῶς RB²SGFLa: ὅπως VB¹ κατὰ] καὶ τὰ R τινας] νας in lit. V 3 ὀρθῶς]
ἄρα ὡς V¹ (corr. V²) 4 ταῦτα] ταυτα V: fortasse ἂ cf. l. c. p. 625 5 ταυτα V¹
οὐδὲ δυνατὰ FSB² La Sp.: οὐδ' ἀδύνατα VB¹ R: οὐδὲ δύναται G δ οἶόν τε B² Vict. Sp.:
οἶόν τε VRB¹: ὅτε FSLa 6 ὄν add. B² Sp. 9 προλέγοντα conl. Sp. ἔσται
B²S²a Sp.: ἔστι VB¹S¹RL 13 τοῦτ' a 15 ὧν δ' vel ἄρα conl. Sp. 20 ὀρθῶς—
γενέσθαι (22) om. R 22 γενέσθαι V οὐχ] οὐ in lit. V 24 οὐ—γενέσθαι (26)
om. R 25 ἄρα add. post ὧν a Sp. 26 οἴονται sic V¹ (corr. V²) γενο-
μένων a προλέγοντα conl. Sp. 29 οὐδὲν ἄρα a γινομένων a 31 μὲν
δ conl. Sp.: μὴ R: μὲν libri δὲ om. R 32 οἶόν τε—εἰμαρμένην om. R
μὴ s. v. V 33 ἂν εἶη L οὐς VRB¹a: οὐς δὲ B²: οὐ LF: fortasse πᾶν γάρ,
(εἰ) καθ' οὐς τὰ om. BR

είμαρμένην γίνεται, οὐδὲν τῶν γινομένων ὡς δυνατόν καὶ μὴ γενέσθαι γίνε-
ται. ἐδείχθη δ' ὅτι μὴδὲ τῶν παρὰ τὴν εἰμαρμένην δυνατόν τι ἔστιν. 15
οὐδὲν δυνατόν ἔστιν, εἴ γε πᾶν μὲν ἢ καθ' εἰμαρμένην ἢ παρὰ τὴν
εἰμαρμένην, οὐδέτερον δὲ δυνατόν αὐτῶν.

5 3. Β. Καὶ γὰρ εἰ τὸ καθ' εἰμαρμένην γινομένον δυνατόν τις λέγοι,
τὸ ἀναγκαίως γινομένον δυνατόν ἂν εἶη λέγων. ἀλλ' εἰ τὸ δυνατόν γενέ- 20
σθαι δυνατόν καὶ μὴ γενέσθαι, τὸ ἀναγκαίως γινομένον εἶη ἂν δυνατόν μὴ
γενέσθαι. εἰ δὲ τὸ παρὰ τὴν εἰμαρμένην δυνατόν τις λέγοι, συμβήσεται
10 πάλιν τούτῳ τὸ ἀδύνατον γενέσθαι δυνατόν γενέσθαι λέγειν. περὶ οὗ γὰρ 25
ὁ προλέγων ὅτι μὴ ἔσται ἀληθεύει, πῶς οἶόν τε τοῦτο λέγειν ἐνδέχεσθαι
γενέσθαι; δῆλον γάρ ὅτι, εἰ καὶ δυνατόν ἄλλως | ἦν τῇ ἑαυτοῦ φύσει, ἀλλὰ 28
τῷ κεκωλυῖσθαι αὐτὸ ἀληθὲς ἦν προλεγόμενον ἐπ' αὐτοῦ τὸ μὴ ἔσσεσθαι.

4. Α. Καὶ γὰρ εἰ [μὴ] ἔστι δυνατόν τοῦτο, οὗ ὑποτεθέντος εἶναι
οὐδὲν ἀδύνατον συμβήσεται, παντὶ δέ, ᾧ τὸ ἀντικείμενον προλεγόμενον ἀλη- 5
15 θές ἔστιν, ὑποτεθέντι εἶναι ἀδύνατον (συμβήσεται) τὸ ἅμα τὸ αὐτὸ εἶναι
τε καὶ μὴ εἶναι, οὐδὲν ἂν τῶν ἐφ' ὧν τῆς ἀντιφάσεως εἰς τὸ μέλλον θά-
τερον μέρος ἀφωρισμένως ἀληθές ἔστιν, εἶη ἐνδεχόμενος. ἐπὶ πάντων δέ
φασι θάτερον μέρος τῆς ἀντιφάσεως ἀφωρισμένως ἀληθὲς εἶναι. 10

B. Φασὶ γάρ.

20 Οὐδὲν οὖν ἔστιν ἐνδεχόμενον· οὔτε γάρ, καθ' ὧν ἀληθὲς τὸ ἔσται,
ἐνδεχόμενον, ὅτι μὴ οἶόν τε αὐτὰ μὴ γενέσθαι, οὔτε ἐφ' ὧν ψεῦδος τὸ 15
[οὐκ] ἔσται, [ἔσται] ὅτι μὴ οἶόν τέ τι τούτων γενέσθαι. εἰ γὰρ τις ἐφ'
οὗ ψεῦδος ἐν τῶν λεγομένων (ἢ τὸ γενέσθαι ἢ) τὸ μὴ γενέσθαι, λέγοι τὸ
ἔτερον τούτων ἐνδεχόμενον, ἢ τὸ γενέσθαι ἢ τὸ μὴ γενέσθαι, ἔπιτο ἂν
25 τούτῳ ἀμφοτέρω λέγειν ἐνδεχόμενα. τό τε γὰρ ἐνδεχόμενον γενέσθαι ἀλη- 20
θὲς τῷ ἐνδέχεσθαι καὶ μὴ γενέσθαι, καὶ ὃ ἐνδέχεται μὴ γενέσθαι, τοιοῦτον
τῷ ἐνδέχεσθαι γενέσθαι. οὕτω δὲ ἔσται ἐφ' οὗ τὸ γενέσθαι ἐνδεχόμενον,

1 fortasse γίνεται, (ἐξ ἀνάγκης γίνεται), οὐδὲν γινομένων V 1. 2 γίνεται V: δύνα-
ται BSGFLRa Sp. 2 τι ἔστιν B² Sp.: τε ἔστιν libri 3 οὐδὲν ἄρα a Sp. ἢ V¹
(corr. m²) 6 λέγειν a Sp. 7 γενέσθαι δυνατόν, τὸ L 8 τὸ om. a Sp.
γενέσθαι] γε in lit. V 9 τὸ τὸ conī. Sp. 10 ὁ corr. ex οὗ V² 11 ἑαυ-
τῶν a 12 ἐπ' VRB: ὑπ' FSLGa: fortasse περὶ 13 μὴ ἔστι VB¹: μὴ ἔσται R: ἔστι
B²GFSa Sp.: fortasse μὲν ἔστι cf. l. c. p. 627 sq. οὐ a 15 (συμβήσεται) τὸ scripsi:
τὸ V¹FSLa Sp.: τῷ V² Vict. BR ἀδύνατον—εἶναι om. G 16 ἂν τῶν scripsi: ἀ-
τῶν libri 17 ἀληθὲς τῆς ἀντιφάσεως ἀφωρισμένως ἀληθὲς S²a (τῆς—ἀληθες punctis
notat Vict. εἶη ἐνδεχομένως scripsi: εἰ ἐνδεχομένων V¹: ἢ ἐνδεχόμενον V²B: ἐν-
δεχόμενον G Vict. Sp.: εἰς δεχόμενον F: εἰς δεχομένων LS¹: ἢ δεχομένων S²a: ἔστιν—
ἀληθὲς (18) om. R 20 οὖν S²GLa Sp.: ὃ VFBS¹: om. R 20 οὔτε—ἐνδεχόμενον
(21) om. R τὸ ἔσται VB: τὸ ἔσται τὸ GF: ἔσται τὸ LSa: τὸ ἔσται ἔσται Sp.
21 fortasse ταῦτα 22 οὐκ deleui ἔσται deleui cf. l. c. p. 628 sq. 23 ψεῦδος
B²G Sp.: ψεῦδος VFBS¹RLa ἐν scripsi: μὲν libri ἢ τὸ γενέσθαι ἢ addidi
λέγοι τὸ BFR Sp.: λέγοιτο VLa 24 τούτων ἐν | των a 25 τούτῳ B²GF Vict.
Sp.: τούτο VRB¹LSa ἐνδεχόμενον a 27 γε τῷ L ἐνδέχεσθαι GF Sp.: ἐν-
δέχεται VRBSLa

ἐπὶ τούτου καὶ τὸ μὴ γενέσθαι τοιοῦτον, καὶ ἐφ' οὗ τὸ μὴ γενέσθαι, 29
 ἐπὶ τούτου καὶ τὸ γενέσθαι ἐνδεχόμενον. ὁμοίως δὲ τοῦ αὐτοῦ ἐνδεχομένου
 γενέσθαι τε καὶ μὴ γενέσθαι, πῶς οὐκ ἄτοπον ἐπὶ τούτων τὸ ἕτερον μῦθον 5
 τῆς προλεγομένης ἀντιφάσεως ἀφωρισμένως ἀληθὲς εἶναι [τε] λέγειν, θά-
 5 τερον δὲ ψεῦδος, ὁμοίως τοῦ προκειμένου ἄμφω δυναμένου; ἀκολουθεῖ γὰρ
 τοῖς τὰ γινόμενα τοῦτον τὸν τρόπον γίνεσθαι λέγουσιν τὸ ὁμοίως ἀληθῆ
 τῆν τε καταφασιν καὶ τὴν ἀπόφασιν ἐπὶ τῶν οὕτω γινομένων γίνεσθαι λέ- 10
 γειν ἢ ὁμοίως αὐτῶν ἑκατέραν ψευδῆ.

V. Διὰ τί ἡ αὐξήσις κατὰ τὸ εἶδος μόνον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ κατὰ
 10 τὴν ὕλην.

Εἰ αὖξεται τὸ ὑποκείμενον τῷ αὖξεσθαι λεγόμενον (ὑπομένει δὲ καὶ ἡ 15
 ὕλη, οὐ μόνον τὸ εἶδος· οὐ γὰρ δὴ πᾶσα ἀλλάσσεται), διὰ τί κατὰ τὸ εἶδος
 μόνον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ κατὰ τὴν ὕλην ἢ αὐξήσις; οὐ γὰρ πᾶσα ἡ ὕλη ἢ ἐν
 τοῖς αὐξομένοις ἀλλάσσεται, ἀλλὰ μένοντός τινος ἐξ αὐτῆς ἄλλη προσγίνε- 20
 15 ται· οὐδὲ γὰρ ἂν ἐσώζετο τὴν ἀρχήν, οὐδ' ἂν τὸ εἶδος ἔμενεν τῆς προϋ-
 παρχούσης ὕλης. οὐ γὰρ ἐν τῷ τοσῆδέ τινι εἶναι τῇ ὕλῃ τὸ εἶναι ὕλην,
 ὡσπερ οὐδὲ τῇ σαρκί. ἢ οὗο ὄντων περὶ τὸ αὐξόμενον ποιῶν τε καὶ ποσοῦ 25
 (τόδε γὰρ τὸ αὐξόμενον, τὸ δὲ τόδε συναμφοτέρος οὐσία), καὶ τοῦ μὲν ποσοῦ
 20 ὡς ὕλης ὑποκειμένου, τοῦ δὲ εἶδους τὴν τοῦ ποιοῦ χῶρον ἔχοντος, τὸ μὲν
 20 ποσόν οὐ μένει ταῦτόν, τὸ δὲ ποιόν τὸ ὡς εἶδος τοῦ αὐξομένου μένει. 30
 ἐπεὶ τοῖνον τὸ ποιόν, ὃ καὶ εἶδος ἐστὶ, μένει, τὸ δὲ ποσόν οὐ μένει, καὶ
 αἴτιον τοῦ μὴ μένειν αὐτὸ ταῦτόν ἢ τῆς ὕλης ῥύσις, διὰ τοῦτο κατὰ μὲν 5
 τὴν ὕλην οὐκ αὖξεται τὰ αὐξόμενα, κατὰ δὲ τὸ εἶδος. τοῦτο γὰρ ταῦτόν
 μένον. τοῦ γὰρ καθ' αὐτὸ ὑφεστώτος ἢ αὐξήσις κατὰ τὸ μένον ἐν αὐτῷ
 25 γίνεται, καθ' αὐτὸ δὲ ὑφεστώτος τὸ συναμφοτέρον, ὃ κατὰ τὸ εἶδος μένει.
 ἢ γὰρ ὕλη τὸ ῥέον, ἐπεὶ, εἰ καὶ ὑπομένει τις ὕλη ἐν τῷ αὐξομένῳ, ἀλλ' 10
 οὐκ ἔστι ταύτης κατηγορησάμενη τὸ γυξήσθαι, τῷ κατ' αὐτὴν ἐκάστοτε, εἰ καὶ
 ὑπέμεινεν, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ῥεῖν τε καὶ ἀλλάσσεσθαι. οὐ γὰρ ἔστιν ἐν
 τῷ γυξήμένῳ λαβεῖν τινα ὕλην, ἣτις διὰ παντός ἢ αὐτὴ μένουσα ἐν αὐτῷ 15
 30 κατ' ἀριθμὸν προσθήκη ἔσχεν τινὰ κατὰ ποσόν. ἦν γὰρ ἂν λάβη, καὶ
 αὕτη ῥεῖ καὶ μεταβάλλεται, καὶ οὐδὲν αὐτῆς ταῦτο κατ' ἀριθμὸν μένει·
 τὸ δὲ εἶδος ταῦτο μένει, ἔστ' ἂν σώζηται τὸ πρᾶγμα. 20

3 τὸ ἕτερον GFS¹L: τὸ ἐφ' ὃν VRB¹: τὸ μὲν ἐν B²S²a Sp. 4 τε om. FSa Sp.: del.
 B: τὸ R 6 λέγουσι γίνεσθαι a Sp. 7 pr. τήν] τῆ in lit. V alt. τὴν om. a
 13 γάρ] ρ in lit. V 16 τοσῆδε V 17 σαρκί VFB: σαρκί ἐν (ἐν om. FL) τῷ
 τοσῆδε εἶναι τὸ σαρκί εἶναι GS¹ (in mg.) La Sp. 18 τοδε V τὸ δὲ τόδε a Sp.:
 τὸ τοδε V: τὸ τόδε B¹GFL: τὸ τὸ δὲ S¹: τὸ δὲ δὲ S² συναμφοτέρος VS²a Sp.: συναμφο-
 20 τερον S¹GFL 23 γάρ τὸ ταῦτόν a Sp. 24 κατὰ τὸ VB conl. Sp.: κατὰ ταῦτο GSLa:
 καταυτό F 25 ὑφεστώτος VB¹S¹a: ὑφεστὸς Viet. Sp.: ὑφεστώς GFLB²S² 26 εἰ
 καὶ Viet. Sp.: καὶ VGFS¹a 27 τὸ] τῷ B¹ τῷ κατ' αὐτὴν (καθ' αὐτὴν G, κατὰ
 τὴν Sa) ἐκάστοτε εἰ καὶ VGFB¹SLa: τῷ ἐκάστοτε καὶ ταῦτόν εἰ καὶ Viet. Sp. 29 ταῦτῳ
 conl. Sp. 30 ἦν VB: τινα ἦν GFSa Sp.: τινα ἦν L 31 αὐτῆ F

VI. Πῶς εἰ μᾶλλον τὸ ὕδωρ ὕδωρ κατὰ τὸ ψυχρὸν ἢ κατὰ τὸ ὑγρὸν, ἢ μὲν εἰς τὸ θερμὸν αὐτοῦ ἐκ τοῦ ψυχροῦ μεταβολὴ οὐ φθείρει αὐτό, ἢ δὲ ἐκ τοῦ ὑγροῦ εἰς τὸ στερεὸν φθείρει. 25

Εἰ μᾶλλον τὸ ὕδωρ ὕδωρ ἐστὶν κατὰ τὸ ψυχρὸν ἢ τὸ ὑγρὸν, ὡς πῦρ
 5 μὲν κατὰ τὸ θερμὸν | μᾶλλον ἢ ξηρὸν, ἀῆρ δὲ κατὰ τὸ ὑγρὸν μᾶλλον ἢ 31
 θερμὸν, γῆ δὲ κατὰ τὸ ξηρὸν μᾶλλον ἢ ψυχρὸν, τί δήποτε κατὰ μὲν τὸ
 ὑγρὸν μεταβάλλον οὐκ ἔστιν ὕδωρ (οὐ γὰρ ὕδωρ ὁ κρύσταλλος), κατὰ δὲ 5
 τὸ ψυχρὸν μεταβάλλον ὕδωρ ἔτι μένει; ὕδωρ γάρ ἐστι καὶ θερμὸν γενό-
 μενον. καίτοι οὐ τὸ πῦρ μεταβάλλον κατὰ τὸ θερμὸν πῦρ ἔτι, οὐθ' ὁ
 10 ἀῆρ εἰ κατὰ τὸ ὑγρὸν μεταβάλλοι, ἀλλ' οὐδὲ γῆ μένει ἢ κατὰ τὸ ξηρὸν
 μεταβάλλουσα. ἐπιζητήσαι δ' ἂν τις καὶ τοῦτο ἐπ' αὐτοῦ, τί δήποτε, εἰ 10
 κατὰ τὸ ψυχρὸν αὐτῷ τὸ εἶναι, ἢ κατὰ τὸ ψυχρὸν ἐπίτασις φθείρει αὐτό,
 εἴ γε πῆγνυται μὲν διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν ψυχρότητα, παγὲν δὲ οὐκέτι
 ἐστὶν ὕδωρ ἐνεργεία. οὐδὲ γὰρ ἢ κατὰ τὸ θερμὸν ἐπίτασις πυρὸς φθαρτικὴ, 15
 15 οὔτε ἢ κατὰ τὸ ὑγρὸν ἀέρος, οὔτε γῆς ἢ κατὰ τὸ ξηρὸν, οὐθ' ὅλως ἄλλου
 τινὸς ἢ κατὰ τὸ οἰκῆτον εἶδος ἐπίτασις φθορᾶς αἰτία. (ᾗ) ἐπεὶ ἢ κατὰ τὸ
 ψυχρὸν εἰς τὸ θερμὸν μεταβολὴ τοῦ ὕδατος ἀέρος ἐστὶ γεννητικὴ (οὐδὲν 20
 γὰρ οἶόν τε ἄλλο σῶμα ἐξ ὕδατος κατὰ μόνην τὴν ἐκ τοῦ ψυχροῦ γενέ-
 σθαι μεταβολήν), οὐκ ἔστι δὲ ἀῆρ θερμὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑγρὸς, καὶ τό
 20 γε εἶναι αὐτῷ ἀέρι κατὰ τὴν ὑγρότητα μᾶλλον, ἔστι δ' οὐχ ὅμοιον τὸ 25
 ὑγρὸν ἔν τε ὕδατι καὶ ἀέρι (τὸ μὲν γὰρ ὕδωρ παχύτερον, διὸ καὶ ἀνα-
 πηστικόν, ἢ δὲ τοῦ ἀέρος ὑγρότης λεπτή), οὐ μόνον δεῖ τῆς | κατὰ τὸ 32
 ψυχρὸν τῷ ὕδατι μεταβολῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς κατὰ τὸ ὑγρὸν. καὶ μάλιστα
 ἐπεὶ ἢ τοιαύτε ὑγρότης εἰδοποιὸς τοῦ ἀέρος, εἰς δὲ ἢ κατὰ τὸ ψυχρὸν τοῦ
 25 ὕδατος μεταβολή, ἢ δὲ κατὰ τὸ ὑγρὸν τῷ ὕδατι μεταβολὴ ὑπὸ τοῦ θερ- 5
 μοῦ καὶ τοῦ ἐν τούτῳ ξηροῦ γίνεται λεπτόνως αὐτὸ καὶ τὴν ἐν αὐτῷ
 παχύτητα μεταβάλλοντος, ἥτις μεταβολὴ δεῖται χρόνου, διὰ τοῦτο, μέχρις
 ἂν ἢ ἐν τῷ ὕδατι γενομένη θερμότης τὴν ὑγρότητα εἰς τοσοῦτον μετα- 10
 βάλλῃ, ὡς εἶδος ἀέρος γενέσθαι, ὕδωρ ἔτι μένει ὄν, οὐ τοιοῦτο μὲν ὅποιον
 30 τὸ εἰλικρινὲς ὕδωρ, ἀλλὰ λεπτότερον. λεπτότερον γὰρ τὸ αὐτὸ ὕδωρ θερ-
 μανθὲν ἢ πρὸ τοῦ, καὶ τὰ ἀποψυχθέντα δὲ πάλιν ὕδατα λεπτότερα τῶν
 τὴν ἀρχὴν μὴ θερμομασμένων. ὁδὸς γὰρ τῷ ὕδατι τῆς εἰς ἀέρα μεταβολῆς 15
 ἢ θερμότης, καὶ οὐχ ὅμοιον τὸ ὕδωρ θερμομασθὲν τε καὶ πρὸ τοῦ. ὡς δ'
 ἢ θερμότης τὴν ὑγρότητα λεπτόνει, οὕτως πάλιν ἢ ψυχρότης παχύνει τε
 35 καὶ συνίστησιν. καὶ ἐπεὶ ἢ τοιαύτη τοῦ ὑγροῦ σύστασις ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ 20
 ἐν χρόνῳ καὶ αὐτὴ γίνεται, διὰ τοῦτο οὐδὲ ὁ ἀῆρ ψυχθεὶς ὕδωρ εὐθύς,

1 ὕδωρ semel a Sp. ἢ κατὰ Vict.: οὐ κατὰ VFSLa: οὐ Ga 7 οὐκ ἔστιν ὕδωρ
 om. a 10 μεταβάλλοι corr. ex μεταβάλλει F: μεταβάλλει L et conl. Sp. 11 ἐπι-
 ζητήσαι V 16 ἢ add. B²S²a 17 γεννητικὴ a Sp. 19. 20 τὸ γε V² Vict.
 Sp.: τὸ τε V¹FSLa 21. 22 ἂν ἀπληστικόν a 22 δεῖ] δ' εἰ V¹ (corr. V²)
 33 ἢ a 36 καὶ αὐτὴ Vict. Sp.: καὶ αὐτὴ V: καὶ αὐτὴ B: ἢ τοιαύτη GFSLa

ἀλλ' ἀγρ μένει, ἔστ' ἂν τὸ ὑγρὸν ἔτι λεπτόν ῃ. ἡ δὲ κατὰ τὸ ὑγρὸν
 μεταβολή, οὐκ ὄν ὄντως εἰδοποιὸν τοῦ ὕδατος ὡς τὸ ψυχρὸν, τὸ ὕδωρ φθεί- 25
 ρειν δοκεῖ, ὅτι μὴ μόνον εἰς γῆν μεταβολή τῷ ὕδατι γίνεται κατὰ τὴν
 ὑγροῦ μεταβολήν, ἀλλὰ καὶ εἰς κρύσταλλον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οὗτος ὕδωρ
 5 πῶς | ἔτι. ἀνάλογον γὰρ τῷ ὕδατι τῷ θερμῷ ὁ κρύσταλλος. ἄμφω γὰρ 33
 πεπονθὸς τι ὕδωρ καὶ ἐν μεθορίῳ τὸ μὲν ὕδατός τε καὶ ἀέρος, τὸ δ' ὕδα-
 τός τε καὶ γῆς. ἔστι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων σωμάτων τῶν ἀπλῶν τὴν εἰς 5
 τὰ παρακείμενα αὐτοῖς μεταβολήν κατὰ τὴν θατέρου τῶν εἰδοποιούντων
 αὐτὰ μεταβολήν ἰδεῖν δεομένην χρόνου. οὐ γὰρ ὡς δοκεῖ κατὰ θατέρου 5
 10 αὐτοῖς ἢ μεταβολή μόνον, ἀλλὰ καὶ κατ' ἄμφω. τῷ δὲ τὴν κατὰ θατέρου 10
 μεταβολήν μὴ εἰς τὸ ἐναντίον γίνεσθαι, ἀλλ' ἢ εἰς ἄνεσιν ἢ ἐπίτασιν τῆς
 αὐτῆς ποιότητος, κατὰ τὴν εἰς τὸ ἐναντίον τῶν ἐν αὐτῷ μεταβολήν μόνον
 μεταβάλλειν δοκεῖ. οὔτε γὰρ εὐθύς γῆ τὸ πῦρ, ἐὰν ψυχθῆ (θεῖ γὰρ ποιᾶν
 γενέσθαι τὴν ξηρότητα· διὸ οὔτε καπνὸς οὔτε αἶθαλος ἤδη γῆ), ἀλλ' οὐδ' 15
 15 ἂν εἰς ὑγρὸν μεταβάλῃ τὸ πῦρ μόνον, ἀγρ ἤδη· δεῖ γὰρ οὕτω καὶ ποιᾶς
 θερμότητος. διὸ ἐν μεθορίῳ τινὲ πρῶτον γίνεται. ὁ δ' αὐτὸς καὶ ἐπὶ τῶν
 ἄλλων λόγος. τοῦ δὲ ὕδατος εἶδος οὐχ ἀπλῶς τὸ ψυχρὸν, εἰ καὶ κατὰ 20
 τοῦτο μᾶλλον, ἀλλὰ τὸ ψυχρὸν μετὰ τοῦ ὑγροῦ. ἔστ' ἂν οὖν σώζεσθαι
 δύνηται τὸ ὑγρὸν, ὄντος ἐν αὐτῷ τοῦ ψυχροῦ, εἶδος τὸ ψυχρὸν τοῦ ὕδατος·
 20 τὸ δὲ φθαρτικὸν τοῦ ὑγροῦ ψυχρὸν οὐκ ἔτι οἶόν τε ὕδατος εἶδος εἶναι. τὸ 25
 τοιοῦτο δὴ ψυχρὸν εἶδος αὐτοῦ, οὐ ἢ ἐπίδοσις οὐκ ἔστιν ὕδατος τουτέστιν
 ὑγρότης φθαρτικῆ. |

VII. Πῶς οὐκ ἐναντία τὰ τε μέγα καὶ τὸ μικρὸν, εἴ γε εἰς 34
 ἐναντία μὲν ἢ μεταβολή, τὸ δ' ἀξέομενον καὶ μειούμενον εἰς
 25 ταῦτα μεταβάλλει.

Εἰ τοῖς κινουμένοις πᾶσιν ἐξ ἐναντίου εἰς ἐναντίον ἢ μεταβολή, τὰ δ' 5
 ἀξέομενα καὶ μειούμενα κινεῖται, εἴη ἂν καὶ τούτοις ἐξ ἐναντίων εἰς ἐν-
 ἀντία ἢ μεταβολή. γίνεται δ' αὐτοῖς ἢ μεταβολή εἰς μέγεθος καὶ μικρό-
 τητα· τῷ μὲν γὰρ ἀξέομένῳ εἰς μέγεθος ἢ ἐπίδοσις, τῷ δὲ μειουμένῳ εἰς 10
 30 μικρότητα ἢ συστολή. ἐναντίον (ἄρα) τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν. ἀλλ' οὐ δοκεῖ,
 ὡς διὰ πλειόνων Ἀριστοτέλης ἐν Κατηγορίαις ἔδειξεν. ἢ οὐχ ἀπλῶς εἰς
 μέγεθος καὶ μικρότητα (ἢ) μεταβολή τοῖς ἀξέομένοις τε καὶ μειουμένοις, 15

1 fortasse ἢ δὲ (τοῦ ὕδατος) 2 ὄντως] fortasse οὕτως 4 (τοῦ) ὑγροῦ Diels 5 πῶς V
 κρύσταλλος] κ in lit. V 6 πεπονθὸς τι] ὅς τι in lit. V 14 οὔτε αἶθαλος ἤδη Vict. Sp.:
 οὔτε θάλας ἤδη V¹: οὔτε αἶθρα ἤδη V²B: οὔτε θαλὸς ἤδη G: οὐ θαλὸς ἤδη F: οὐθαλος ἤδη
 SLa γῆ om. FSLa 15 μόνον V¹GFSB²a: μένον B¹? V² 17 τοῦ δὲ V²B Vict.
 Sp.: τοῦ V¹GVSLa 19 εἶδος V²BG Vict. Sp.: εἶδους V¹FSLa 20 ψυχρὸν om. a Sp.
 alt. τὸ] τὸ ψυχρὸν a Sp. 22 ὑγρότης V²B Vict. Sp.: ὑγρότης V¹FSLa 28 με-
 ταβολή] μετα|λή V¹ (corr. V²) 29 alt. τῷ] τοῦ a μειουμένῳ] μειουμένου a
 30 ἄρα add. B²S²a 31 Ἀριστοτέλης ἐν Κατηγορίαις] Cat. 6. 4^b 20 ἢ] ἢ V¹
 (corr. V²) 32 ἢ V²B: om. V¹GFSLa

ἀλλὰ τοῖς μὲν ἀξιομένοις κατὰ φύσιν (ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ τῆς θεραπευτικῆς
 ψυχῆς κεκοινωνηκότα) εἰς τελειότητα καὶ τέλειον μέγεθος ἢ ἐπίδοσις, τὰ
 δὲ μειούμενα ἐξίσταται τῆς τελειότητος καὶ εἰς τὸ ἀτελὲς συστέλλεται. εἰς 20
 τὸ τέλειον οὖν μέγεθος καὶ τὸ ἀτελὲς αὐτοῖς ἢ μεταβολὴ γίνεται, ταῦτα
 5 δὲ ἐναντία, εἰ καὶ μὴ τὸ μέγα τῷ μικρῷ ἀπλῶς ἐναντίον ἔλεγεν. καὶ ἔτι
 τὴν κίνησιν εἰς τὰ ἐναντία μεταβολὴν λέγει τὰ ἐναντία κοινότερον λαμβάνων.
 ἐναντία γὰρ ἕθος αὐτῷ λέγειν καὶ τὴν στέρησιν καὶ ἕξιν καὶ τὰ πρὸς τι 25
 ἀντικείμενα. | τὴν γοῦν ὑπερβολὴν καὶ τὴν ἔλλειψιν ἐν τοῖς Ἑθικοῖς ἐν- 35
 ἀντία λέγει κατὰ τὸ πρὸς τι ἀλλήλοις ἀντικείμενα. καὶ τὸ μέγα οὖν καὶ
 10 τὸ μικρὸν ὄντα πρὸς τι λέγοιτ' ἂν ἐναντία, οὐ τὰ κυρίως ἐναντία, ἀλλ' ὡς 5
 τὰ πρὸς τι. ἢ οὐδὲ γίνεται κατ' αὐτὸν κινήσεις κατὰ τὸ πρὸς τι. οὐ γὰρ
 δεξιὸν τι γίνεταί τινος πάντως κινήθην αὐτό, θερμὸν δὲ τι γίνεσθαι ἢ ἄνω
 οὐχ οἷόν τε μὴ κινήθην. ἢ εἰ καὶ μὴ αὐτὸς ὁ δεξιὸς γενόμενος διὰ μετα- 10
 βολῆς τῆς κατὰ τὴν σχέσιν τοιοῦτος ἐγένετο (διὰ τοῦτο γὰρ οὐκ ἔστι
 15 κατὰ τὸ πρὸς τι κινήσεις, ὅτι μὴ γίνεται κατὰ ταύτην τὴν σχέσιν μεταβολὴ
 κινήσεως τῷ μεταβάλλοντι κατὰ τὴν σχέσιν· οὐ γὰρ ὡς κατὰ τόπον γί-
 νεται μεταβολὴ αὐτοῦ τοῦτον τὸν τρόπον ἀλλάσσοντος καὶ μεταβάλλοντος 15
 κατὰ τόπον, ὁμοίως καὶ ἢ κατὰ ποιότητα καὶ ἢ κατὰ ποσόν, οὕτως δὲ καὶ
 ἢ κατὰ τὸ πρὸς τι, ἢ κατὰ τὴν σχέσιν ὑπαλλαγὴ γίνεται καὶ κινουμένων
 20 τῶν ὑπαλλασσόντων τὴν σχέσιν κατὰ τὴν σχέσιν· καὶ γὰρ μὴ κινουμένων 20
 ἢ σχέσεις ἀλλάσσεται) οὐκ ἐπεὶ μὴ οὕτως οὖν ἢ κατὰ σχέσιν ὑπαλλαγὴ γί-
 νεται, διὰ τοῦθ' οἷόν τε ἀλλαγὴν σχέσεως γενέσθαι χωρὶς κινήσεως. δεξιὸς
 γὰρ οὐκ ἂν τις ἄλλου γένοιτο μὴ γενομένης κατὰ τόπον ἀμφοῖν κινήσεως 25
 ἢ θατέρου· ἀλλ' οὐδὲ διπλάσιον ἂν γένοιτο | ἄλλο ἄλλου μὴ κατὰ τὸ ποσόν 36
 25 γενομένης κινήσεως. ὣστ' εἰ καὶ μὴ ἔστι κινήσεις κατὰ τὸ πρὸς τι, ἀλλὰ
 διὰ κινήσεώς γέ τινος ἢ εἰς τὰς διαφόρους σχέσεις μεταβολή. ὥστε κατὰ
 γε τοῦτο οὐθὲν ἂν κωλύοι καὶ τὴν εἰς μέγα καὶ μικρὸν μεταβολὴν κατὰ 5
 σχέσιν ἀλλήλοις ἀντικείμενα διὰ κινήσεως γίνεσθαι, συγχωρουμένου τοῦ καὶ
 τὰ ὡς πρὸς τι ἀντικείμενα ἐναντία λέγεσθαι καὶ εἶναι καὶ τὰς εἰς ταῦτα
 30 μεταβολὰς ἐναντία. ἢ οὐ λέγεται ὑπ' αὐτοῦ τὰ πρὸς τι ἐναντία. οὐδὲ γὰρ 10
 ἢ ὑπερβολὴ καὶ ἢ ἔλλειψις ἐναντία ὑπ' Ἀριστοτέλους λέγεται καθὼ πρὸς
 τι ἐστίν, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ λέγεσθαι μὲν αὐτὰ πρὸς ἄλληλα (ἢ γὰρ ὑπερ-
 βολὴ ἐνδεΐας ὑπερβολή, καὶ ἢ ἐνδεια ὑπερβολῆς ἐνδεια), ἐναντία δ' εἶναι 15
 μὴ κατὰ τὴν σχέσιν ταύτην, ἀλλὰ καθόσον τὸ μὲν τοῦ συμμετρου πλεόν
 35 ἐστίν· τὸ (μὲν) γὰρ μᾶλλον τοιοῦτο, τὸ δὲ ἕλαττον τοῦ συμμετρου· τοιοῦτον
 γὰρ τὸ ἐλλείπον. οὐ γὰρ τὰ ὅπως οὖν ὑπερβάλλοντα καὶ ἐλλείποντα ἐν- 20
 ἀντία λέγει, ἀλλὰ τὰ πρὸς τὸ σύμμετρον οὕτως ἔχοντα, πρὸς δ' οὐκέτι

5 εἰ] ἢ FG² Vict. μὴ τὸ VB Sp.: τὸ GF: τὸ μὴ SLa ἐναντίον VS²a Sp.: ἐναντία
 GFS¹L μὲν ἔλεγεν L ἔτι B²S²a Sp.: ὅτι VGFBS¹L 8 ἐν τοῖς Ἑθικοῖς] Eth.
 Nic. II, 8. 1108^b13 9 λέγειν V 13 fortasse ἀλλ' εἰ καὶ 17 τοῦτου τὸν
 τόπον coni. Sp. καὶ add. V²BS²a Sp. 18 τόπον Vict. Sp.: τὸ ποῖον V¹: τὸ ποῖον
 F: τὸ ποῖον V²SGBLa 21 οὖν ante ἐπεὶ colloc. Sp.: om. a 24 ἄλλου δὲ a
 27 οὐδὲν a Sp. 31 alt. ἢ om. a 35 τὸ μὲν GFSLa Sp.: τὸ VB

σώξει τὴν κατὰ τὸ πρὸς τι σχέσιν οὐδέτερον αὐτῶν. καὶ τὸ λευκὸν δὲ
καὶ τὸ μέλαν, καθὼ μὲν ἐναντία ἀλλήλοισι, λέγεται πρὸς τι καὶ οὐκ ἐναντία,
καθὼ δὲ τὸ μὲν λευκὸν τοιόνδε χρώμα, τὸ δὲ μέλαν τοιόνδε, ἐναντία, ἀλλ'
οὐ πρὸς τι. τὰ γὰρ ἐναντία καθόσον μὲν δηλοῖ φύσεις τινὰς | πλείστον 25
5 ἀλλήλων διαφερούσας, οὐ πρὸς τι· καθόσον δὲ οὕτως ὀνομάζεται, πρὸς τι
ἐστίν.

VIII. Πρὸς τὸ μὴ εἶναι τὸ εἶδος ἐν τῇ ὄλῃ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ.

Πρὸς τὸ μὴ εἶναι τὸ εἶδος ἐν τῇ ὄλῃ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ, μηδὲ τὴν 5
ψυχὴν ἐν τῷ σώματι ἦν λεγόμενον, ὅτι πρὸς τὸ εἶναι τῇ ὄλῃ ἐνεργεία τὸ
10 εἶδος αἴτιον (οὐ γὰρ οἶόν τε εἶναι αὐτὴν ἐν ὑποστάσει χωρὶς τοῦ εἶδους),
τὸ δ' ἐν ὑποκειμένῳ ὃν ἔν τινί ἐστιν ἐνεργεία ὄντι ὃ δύναται εἶναι καὶ 10
χωρὶς τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῷ ὄντος. πρὸς ὃ ἀντέπιπτεν τὸ καὶ τὰ σώ-
ματα βοηθεῖσθαι μὲν πρὸς τὸ εἶναι ἐν ὑποστάσει ὑπὸ τῶν συμβεβηκότων,
εἴ γε πᾶν σῶμα ἀνάγκη μετὰ σχήματος εἶναί τινος καὶ χρώματος, ὁμολο- 15
15 γείσθαι δὲ ταῦτα ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι τῷ σώματι. οὐκ αὐταρχες οὖν πρὸς
τὸ μὴ εἶναι ἐν ὑποκειμένῳ τινὶ τὸ συντελεῖν τῷ ὑποκειμένῳ αὐτῷ εἰς τὸ
εἶναι ἐν ὑποστάσει. ἢ εἰ μὲν τι ἀπλῶς συντελεῖ τινι εἰς τὸ εἶναι ἐν ὑπο- 20
στάσει, οὐ κεκώλυται τοῦτο ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι αὐτῷ, ὡς ἐδείχθη ἐπὶ
τοῦ σώματος καὶ τῆς ποιότητος, ἧς χωρὶς ἀδύνατον εἶναι τι ἐν ὑποστάσει
20 σῶμα· εἰ δέ τι εἴη ὡς μέρος συντελοῦν τούτῳ ἐν ᾧ ἐστι, τοῦτο οὐχ οἶόν 25
τε ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι τούτῳ οὐ ἐστὶ μέρος. τὸ δὲ εἶδος τούτῳ ἐν ᾧ
ἐστίν, ὡς | μέρος συντελοῦν φαίνεται. δεῖ μὲν γὰρ τὴν ζήτησιν τοῦ πό- 38
τερον ὡς ἐν ὑποκειμένῳ τινί ἐστι τὸ προκείμενον ἢ μὴ ποιεῖσθαι λαβόν-
τας τι πρᾶγμα, ἐν ᾧ ἐστὶ μὲν τοῦτο περὶ οὐ ἢ ζήτησις, ζητεῖται δὲ τὸ 5
25 πῶς ἐστίν ἐν αὐτῷ. ὃ γὰρ δεικνύς ὅτι τὸ λευκὸν ἐν σώματι ὡς ἐν ὑπο-
κειμένῳ, λαβών τι σῶμα, ἐν ᾧ τὸ λευκὸν ἐστὶ, καὶ δείξας ὃν ἐν τῷ σώ-
ματι αὐτὸ μῆτε ὡς μέρος μῆθ' ὡς δυνάμενον χωρὶς αὐτοῦ εἶναι ἔδειξεν,
ὅτι ἐστίν ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῷ. οὕτω δὲ δεῖ καὶ τὸν ζητοῦντα περὶ τοῦ 10
εἶδους, πότερον ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν ἢ μὴ, λαβεῖν τι τοιοῦτο, ἐν ᾧ ἐστὶ
30 μὲν ἥδη τὸ εἶδος, ζητεῖται δὲ τὸ πῶς. ἐν μὲν οὖν τῇ ὄλῃ, εἰ καθ' αὐ-
τὴν λαμβάνοιτο, οὕτω ἐστὶ τὸ εἶδος (οἷο οὐδ' ἂν ζητοῖτο, πῶς ἐστίν ἐν 15
αὐτῇ τὸ μηδὲ τὴν ἀρχὴν ὃν ἐν αὐτῇ), ἐπεὶ δὲ ἐστίν ἐν τῇ συναμφοτέρῳ
οὐσίᾳ τὸ τοιοῦτον εἶδος, χρῆ τοιοῦτό τι προχειρισσαμένους ἐπ' αὐτοῦ τὴν
ζήτησιν ποιεῖσθαι. ἀλλὰ μὴν ἦν ἂν λάβωμεν συναμφοτέρον οὐσίαν, ἐν 20

3. 4 ἄλλου a 9 ἐνεργεία V 10 οἶόν τε corr. ex οιονται V¹ 11 υποκειμενω V
12 υποκειμένου V¹ (corr. V²) 16 μὴ del. Sp. 18 οὐ γὰρ B² 20 τούτῳ] τοῦτο a
22. 23 πότερον] ο in lit. V: corr. ex πρότερον B: πρότερον FLA 24 τι VS²a Sp.:
τὸ FS¹L 27 ἔδειξεν in lit. V 28 δὲ δεῖ καὶ V Viet. Sp.: δέδεικται FS (in mg.
δεῖ) La 29 τι τοιοῦτο GFSa Sp.: τι τοῦτο VB 30 ζητεῖται VS²a Sp.: ζητεῖ FS¹L
31 ζητοῖτο VB conl. Sp.: ζητοῖ τὸ GFSa 32 τῷ G ὃν ἐν B²S²a Sp.: ἐν
VB¹S¹GL τὸ — ἐστίν om. F

αὐτῇ τὸ εἶδος τὸ ὄν ἐν αὐτῇ ὡς μέρος ἐστὶ τοῦ συναμφοτέρου. καὶ γὰρ ἡ ψυχὴ ἐν τῇ ὀργανικῇ σώματι. ἐν ᾧ ἐστίν, οὕτως ἐστίν ὡς μέρος. εἰ δ' ὡς μέρος, οὐκ ἂν εἶη ὡς ἐν ὑποκειμένῳ ὄν τούτῳ, ἐν ᾧ ἐστίν οὕτως 25 [ἔστιν], οὐθ' ἡ ψυχὴ οὔτε τι εἶδος ὅλων. ἢ ἔρει τις καὶ τὸ λευκὸν τοῦ 5 μὲν λευκοῦ σώματος εἶναι μέρος, ἐν ὑποκειμένῳ δ' εἶναι τῷ σώματι ᾧ 39 συντελεῖ πρὸς τὸ εἶναι ἐν ὑποστάσει. διὸ καὶ τὸ εἶδος τῆς μὲν συναμφοτέρου οὐσίας μέρος ἐσσεῖσθαι, ἐν δὲ τῇ ὕλῃ ἢ συντελεῖ πρὸς ὑπαρξίν, εἶναι ἐν ὑποκειμένῳ. ἀρ' οὖν χρὴ λέγειν δεῖν μὲν τὸ ἐν ᾧ ζητεῖται, εἰ ἐστὶ 5 τι ὡς ἐν ὑποκειμένῳ, πάντως εἶναι τὸδε τι καὶ ἐνεργεῖα ὑπάρχον (οὐ γὰρ 10 ὁμῶς ἐν τῷ μὴ ὄντι οἶόν τε εἶναι ἐν ὑποκειμένῳ), τῶν δὲ τούτῳ συντελούντων πρὸς τὸ εἶναι ἐν ὑποστάσει τε καὶ κατ' ἐνεργεῖαν τῷ εἶναι ἐν αὐτῷ, ὅσα μὲν ἐν αὐτῷ μόνον εἰς τὸ (ἐν) ὑποστάσει εἶναι συντελεῖ, μηκέτι δὲ καὶ τὸ τῷδὲ τινὶ εἶναι, (ταῦτα ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῷ εἶναι) (καθ' ἃ γὰρ 15 τι σῶζον τὴν οἰκείαν φύσιν οἶόν τε μεταβάλλειν, ταῦτα ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν 15 αὐτῷ), ὅσα δὲ μὴ μόνον εἰς τὸ ὑφesseῖσθαι, ἀλλὰ πολὺ πρότερον εἰς τὸ τῷδὲ τινὶ εἶναι συντελεῖ τινι, καθ' ἃ μεταβάλλοντα οὐκέτ' οἶόν τε μένειν τοῦτο δ' ἔην, ταῦτα δὲ μηκέτι ἐν αὐτῷ εἶναι ὡς ἐν ὑποκειμένῳ. πῶς γὰρ ἂν εἶη 20 ἐν ὑποκειμένῳ ἀνθρώπῳ τοῦτο οὐ ἢ ἀπουσία φθειρῶν τὸν ἀνθρώπου; διὸ ἢ μὲν γραμματικῇ ἐν ὑποκειμένῳ τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἔχοντι αὐτήν, καίτοι 20 συντελοῦσαν αὐτῷ πρὸς τὸ γραμματικῇ εἶναι (οὐ γὰρ ἐν τῇ τῆς γραμματικῆς ἀπουσίᾳ καὶ ἀνθρώπου εἶναι παύεται), ἢ δὲ ψυχῇ οὐκέτ' ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῷ, ὅτι πρὸς τὸ εἶναι ἀνθρώπῳ ἢ συντέλεια αὐτῆς, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸ ποιῶ ἢ ποσῶ εἶναι ἢ ποῦ ἢ τινι τῶν τοιούτων ὄντων τὸ εἶδος τὸ φυσικόν, εἴ γε κατὰ τὸ εἶδος ἐκάστῳ τὸ εἶναι τοῦτο ὅ ἐστιν. ἐν μὲν 40 25 οὖν τῷ συναμφοτέρῳ τε καὶ τῷδὲ τινὶ ἄντι διὰ τοῦτο τὸ εἶδος οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ. μέρος γὰρ τῆς οὐσίας τῆς ἐκάστου οὕτως ἐν αὐτοῖς ὄν, οὐδὲ ἐν 5 τῇ ὕλῃ δὲ μόνον, ὅτι μηδὲ τὴν ἀρχὴν αὕτη οὕτως ὑποκείμενον ὡς τὸδε τι, μὴ ἔχουσά πω ἐν αὐτῇ τὸ εἶδος, ἐν δὲ τοῖς οὕτως οὖσι τὸ ἐν ὑποκειμένῳ. τι γὰρ δεῖ εἶναι καὶ τὸδε τι ἐν ᾧ τὸ ἐν ὑποκειμένῳ τοιούτων 30 γὰρ τὸ μέρη ἔχον. ἔτι εἰ τὸ μὲν ὑποκείμενον τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ ὄντος 10 αὐτῷ διαφέρει τῷ τὸ μὲν ὑποκείμενον δύνασθαι καὶ ἄνευ τῶν ἐν ὑποκειμένῳ ὄντων αὐτῷ εἶναι (καὶ γὰρ εἰ μὴ οἶόν τε κηρὸν εἶναι χωρὶς σχήματος, ἀλλὰ χωρὶς γε τούτου τοῦ σχήματος, ὃ νῦν ἔχει, οἶόν τε αὐτὸν 15 εἶναι), τὸ δὲ ἐν ὑποκειμένῳ ὄν μὴ δύνασθαι χωρισθέντος τοῦ ὑποκειμένου 35 αὐτῷ εἶναι (τὴν δὲ ὕλην καὶ τὸ εἶδος ἀδόνατον χωρὶς ἀλλήλων εἶναι τῷ

1 ταύτη con. Sp. ὡς VB: τὸ ὄν ὡς GFSa Sp.: τὸ ὄν ἐν L 4 ἔστιν del. Sp.
οὔτε τι B² Vict. Sp.: οὐκέτι VFa: οὐκέστι L 7 ἢ VF: ἡ S: ἡ La Sp. 10 οἶονται V¹
(corr. V²) 12 ἐν add. Vict. Sp. 13 τῷδὲ τινὶ V²B: τῷ δὲ τινὶ V¹: τὸδε τι GSA Sp.:
τὸ δ' ἔτι F ταῦτα ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῷ εἶναι add. B²S²a Sp. καθ' ἃ V²B¹S² Vict.
Sp.: κατὰ V¹GFS¹La 15. 16 τῷδὲ τινὶ V²B: τῷ δὲ τι V¹: τὸδε τι GFSa Sp. 16 με-
ταβάλλον B²S²a Sp.: μεταβάλλοντα VFB¹S¹ 20 συντελοῦσα FSB²a Sp. τὸ scripsi:
τῷ libri 23 ὄντων VB¹: om. GFS¹L: ὄντων τοιούτων γὰρ B²S²a: ὄν, τῶν τοιούτων
γὰρ Sp. 28 πω VB: πω SGLa Sp. αὐτῇ V alt. τὸ om. a 29 δεῖ]
δ' a ᾧ V²B Vict. Sp.: τῷ V¹GFS¹La 35 αὐτῷ] αὐτὸ a Sp.

πρὸς ἄλληλα αὐτὰ λέγεσθαι, τὰ δὲ πρὸς ἄλληλα λεγόμενα ἅμα εἶναι τῆ 20
 φύσει, εἴ γε πρὸς τί ἐστιν, οἷς τὸ εἶναι ταυτὸν ἐστὶ τῷ πρὸς τί πως ἔχειν),
 οὐδ' οὕτως ἂν τὸ εἶδος εἶη ἐν ὑποκειμένῳ τῆ ὕλη. ἡ δὴ δύναται καὶ ἐπὶ
 τῆς ὕλης λέγεσθαι, ὅτι χωρὶς μὲν εἶδους οὐχ ὅσα τε εἶναι, ὥσπερ οὐδὲ ὁ
 5 κηρὸς χωρὶς σχήματος, χωρὶς δὲ τοῦ εἶδους τοῦδε οἷόν τε αὐτὴν εἶναι, 25
 ὡς καὶ τὸν κηρὸν χωρὶς τοῦδε τοῦ σχήματος. ἡ εἰ ἡ ψυχὴ οὐκ ἐν ἄλλῳ
 τινὶ σώματι ὅσα τε εἶναι ἢ γενέσθαι, ἢ ἐν τῷ ὀργανικῷ, τούτου δ' ἐστὶ
 μέρος, οὐκ | ἂν εἶη ἐν ὑποκειμένῳ, τῶν δὲ σχημάτων ἕκαστον οὐκ ἐν 41
 ἀφωρισμένῳ γίνεται σώματι. ἔτι ὁ ἀνθρωπὸς ἐστὶ μὲν καὶ μετὰ ψυχῆς,
 10 ἐστὶ δὲ καὶ μετὰ χρώματός τε καὶ σχήματος, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως, ἀλλὰ μετὰ
 μὲν ψυχῆς ὡς μέρους καὶ μάλιστα εἰς τὸ ἀνθρώπων εἶναι συντελούσης. ἐν 5
 ᾧ γὰρ ἂν ἡ ἢ τοιαύτη ψυχὴ, τοῦτ' ἀνθρώπος. οὐκέθ' οὕτω τὸ χρῶμα
 καὶ τὸ σχῆμα ἐν τῷ ἀνθρώπῳ· οὐ γὰρ πᾶν τὸ ἔχον τοιοῦτον σχῆμα ἢ
 χρῶμα ἀνθρώπος. διὸ τὰ μὲν ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῷ, οὐκέτι δὲ καὶ ἡ 10
 15 ψυχὴ. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν φυσικῶν εἰδῶν.

IX. Πῶς οὐχὶ τῆ εὐεξία ἡ νόσος ἀντίκειται μᾶλλον τῆς καχεξίας.

Ἐξητήθη, πῶς οὐχὶ τῆ εὐεξία οὕτῃ ἐπιτεταμένη ὑγεία ἡ νόσος μᾶλλον 15
 τῆς καχεξίας ἀντίκειται, εἴ γε τὰ ἐναντία πλεῖστον ἀλλήλων διέστηκεν ἐν
 τῷ αὐτῷ γένει. εἰ γὰρ ἡ καχεξία ἐν ὑγιαίνοντι γίνεται, εἶη ἂν ἀνειμένη
 20 τις οὐσα ὑγεία, οὕτω δὲ ἔσται τῆ ἐπιτεταμένη ὑγεία ἢ ἀνειμένη ὑγεία
 ἐναντία. ἄτοπον δὲ τῆ μὲν ὑγεία τὴν νόσον λέγειν εἶναι ἐναντίον, μηκέτι 20
 δὲ τῆ ἐπιτεταμένη ὑγεία τὴν νόσον ἢ τὴν κατὰ τὴν νόσον ἐπίτασιν. αὕτη
 γὰρ ἔσται πλεῖστον αὐτῆς διεστῶσα. ἡ εἰ μὲν περὶ ταυτὸν ἐγένετο ἢ τε
 ὑγεία καὶ ἡ εὐεξία, ἔτι δ' ἡ νόσος καὶ | ἡ καχεξία, ἦν ἂν ὑγιᾶς τὸ λεγό- 42
 25 μενον. ἐπειδὴ δεῖ περὶ ταυτὸν τὰ ἐναντία γίνεσθαι. εἰ δ' ἐν ἄλλῳ μὲν ἡ
 ὑγεία, ἐν ἄλλῳ δὲ ἡ εὐεξία, καὶ ἐν ᾧ μὲν ἡ ὑγεία, ἐν τούτῳ καὶ ἡ νόσος,
 ἐν ᾧ δὲ ἡ καχεξία, ἐν τούτῳ καὶ ἡ εὐεξία, οὐτ' (εὐεξία) ὑγεία (ἂν) εἶη ἐπι- 5
 τεταμένη, οὐτ' ἐναντίον αὐτῆ εἶη ἡ νόσος, τὴν ἀρχὴν μηδὲ γινομένη περὶ
 τὰ αὐτὰ αὐτῆ. γίνεται γὰρ ἡ μὲν ὑγεία καὶ νόσος περὶ τὰς δυνάμεις τῶν
 30 πρώτων σωματίων ἐξ ὧν τὰ ζῶα, ἅπερ ἐστὶ τὰ στοιχεῖα, ὧν δυνάμεις 10
 θερμότης ψυχρότης ὑγρότης ξηρότης. ἐν μὲν γὰρ τῆ τῶν δυνάμεων τού-
 των πρὸς ἄλληλα συμμετρία ἡ ὑγεία, ἐν δ' ἀσυμμετρία τῶν αὐτῶν τού-

3 ἡ a 5 οἶονται V¹ (corr. V²) 6 fortasse ἀλλ' εἰ 7 ἡ ἐν V²BS²a Sp.: ἐν V¹GFL
 ἐστὶ VB: οὐκ (in mrg. οὐ G²) ἐστὶ G²FSa Sp.: οὐκέτι G¹ 8 ὑποκειμένῳ V σχημα-
 των V 12 ἂν ἡ ἢ B²S²a Sp.: ἂν ἡ GFS¹L: ἂν ἡ VB οὐκέθ' οὐκέτι δὲ Vict.
 οὕτω δὲ V²B 18 διέστηκεν in lit. B²S²a Sp.: καθέστηκεν VGS¹FL 25 ταυτὸν τὰ
 ἐναντία] τὸν τὰ ἐν in lit. V 27 εὐεξία, οὐτ' (εὐεξία) ὑγεία (ἂν) Sp.: εὐεξία ὑγεία V¹:
 εὐεξία ἢ δ' εὐεξία ὑγεία V²B: εὐεξία· οὕτε (νόσος post οὕτε del. S) ὑγεία ἂν GFSLa: εὐεξία
 οὐδ' εὐεξία ὑγεία ἂν Vict. 28 αὐτῆ εἶη ἡ νόσος GL: αὕτη εἶη ἡ νόσος FSa: αὕτη εἰ
 ἡ νόσος V: αὐτῆ εἶη νόσος B: τούναντίον αὐτῆ εἶη νόσος Sp. 29 τὰ αὐτὰ αὕτη (αὐτῆ
 m²) V: τὰ αὐτὰ αὕτη GFLa: τὰ αὐτὰ αὐτῆ (αὐτῆ m¹) B²: αὐτὰ αὕτη Sa: ταυτὰ αὐτῆ Sp.
 30 δυνάμεις a

των ἢ νόσος. ἡ δὲ εὐεξία καὶ καχεξία περὶ ταῦτα γίνεται, περὶ ἃ καὶ 15
 ἡ ἰσχὺς τε καὶ ἡ ἀσθένεια. ἔοικε γὰρ ἡ μὲν εὐεξία τῇ ἰσχύϊ, ἡ δὲ καχεξία
 τῇ ἀσθενείᾳ· ὅ τε γὰρ ἰσχύων πλεόν τῆς κατὰ τὴν ἀπλήν ὑγίαν ἰσχύος
 ἐξ ἐπιμελείας εὐδέκτης καλεῖται καὶ ὁ εὐδέκτης οὕτως ἰσχύει, καὶ ὁ ἀσθενέ- 20
 5 στερως ἢ κατὰ τὴν τῶν ἀπλῶς ὑγιαίνοντων ἰσχύον καχεκτικῆς κατ' ἐκεῖνο.
 ἀλλὰ μὴν ἡ ἰσχύς καὶ ἡ ἀσθένεια ἐν συμμετρίᾳ τῶν ἡμοιομερῶν ἐν τοῖς
 ζυφοῖς μερῶν καὶ ἀσυμμετρίᾳ τὸ εἶναι ἔχουσιν, ἡ μὲν ἰσχύς ἐν τῇ τούτων
 συμμετρίᾳ, ἡ δ' ἀσθένεια ἐν τῇ τῶν αὐτῶν ἀσυμμετρίᾳ, ὥστε καὶ ἡ εὐεξία 25
 καὶ ἡ καχεξία ἐν τούτοις | ἂν γίνοντο, καὶ εἴη ἂν ὡς ἀσθένεια ἰσχύϊ, 43
 10 οὕτω καχεξία εὐεξία ἐναντίον. διὸ καὶ εἰ μὲν ἦν περὶ ἃ ἡ ὑγεία, περὶ
 ταῦτα καὶ ἡ εὐεξία, εἶχεν ἂν λόγον λέγειν τὴν εὐεξίαν ἐπιτεταμένην ὑγίαν,
 ἐπεὶ δὲ μὴ περὶ ταῦτ' ἔστιν, οὐκ ἂν δεόντως οὕτως λέγοιτο, ἢ εἴπερ ἄρα 5
 τῷ γίνεσθαι τὴν εὐεξίαν ἐπὶ προῦποκειμένη πάντως ὑγείᾳ προσθήκης μὲν
 τινος τῷ ὑγιαίνοντι γινομένης, ἀλλ' οὐ κατὰ ὑγίαν οὐδὲ τὴν κατὰ ταύτην
 15 συμμετρίαν. 10

X. Πῶς εἰ τέσσαρα τὰ αἷτια, οὐκ ἔσται καὶ ἐν τοῖς θείοις σώ-
 μασι τὸ ὑποκείμενον ὕλη.

Εἰ τῶν φυσικῶν ἀρχῆ καὶ στοιχεῖα ταῦτα περὶ ὧν εἶρηκεν ἐν τῇ 15
 Φυσικῇ ἀκροάσει Ἀριστοτέλης, ἔστι δὲ ταῦτα ἡ τε ὕλη καὶ τὸ εἶδος καὶ
 20 τὸ ποιητικὸν καὶ τὸ οὐ ἔνεκα, τὸ κυκλοφορητικὸν σῶμα ἦτοι οὐκ ἔσται
 φυσικὸν σῶμα, ἢ ἔσται ὕλη καὶ τὸ ὑποκείμενον ἐν ἐκείνῳ, ἢ οὐκ ἔσται
 πάσας τὰς ἀρχὰς τῶν φυσικῶν λέγων. τί γὰρ τὸ ὑποκείμενον ἐκείνῳ; 20
 ἀλλὰ μὴν φυσικὸν σῶμα κάκεινο. πᾶν γὰρ σῶμα ἢ φυσικὸν ἢ μαθηματι-
 κόν, οὐκ ἔστι δὲ μαθηματικὸν ἐκεῖνο, ἐπεὶ πᾶν τὸ ἐν κινήσει τῇ ἐξ αὐτοῦ
 25 σῶμα φυσικόν, ἐν κινήσει δὲ ἐκεῖνο, εἴ γε καὶ ἀεικίνητον καὶ τὴν | αἰτίαν 25
 τῆς κινήσεως ἔχον ἐν ἑαυτῷ. <ἦ> εἰ ἡ φύσις κατ' αὐτὸν ἀρχῆ κινήσεως 44
 καὶ στάσεως, ἐν οἷς ἔστι πρότως καὶ οὐ κατὰ συμβεβηκός, οὐκ ἔχει δὲ
 ἐκεῖνο ἀρχὴν στάσεως ἐν ἑαυτῷ, οὐδ' ἂν φύσιν ἔχοι. εἰ δὲ μὴ φύσιν 5
 ἔχοι, οὐδ' ἂν φυσικὸν σῶμα εἴη. ἀλλ' εἰ μὴ φυσικόν, ποῖόν τι; οὐ γὰρ
 30 δὴ μαθηματικόν, ἐπεὶ ἔμφυχόν ἐστι, πᾶν δὲ σῶμα ἔμφυχον φυσικόν. οὐ
 φυσικὸν δ' ὄν σῶμα οὐκ ἔχει τὸ ὑποκείμενον ὕλην, εἴ γε ἡ ὕλη τὸ παρὰ 10
 μέρος τῶν ἐναντίων δεκτικόν. ἢ εἰ μὲν τὴν ὕλην ἔλεγε εἶναι μόνον τὸ
 ἔσχατον ὑποκείμενον τῶν ἐναντίων παρὰ μέρος δεκτικόν, οὐκ ἂν ἦν ἐν τῇ

1 fortasse ταῦτ', item 11 et 12 2 καὶ om. a 3 ἀπλήν] ἡ in lit. V 12 ἀσα V¹
 (corr. V²) ἡ—ἀρα superflua 13 πάντος V¹ (corr. V²) 14 οὐ κατὰ V² GFSB²a: οὐδὲ
 κατὰ V¹ B¹: fortasse οὕτε κατὰ ὑγίαν οὕτε 17 ἢ ὕλη BL Vict. 18 fortasse ἀρχαί
 ταῦτα] τὰ a Sp. 19 Φ. Ἀ.] phys. ausc. II, 3. 194^b16 ἡ ὕλη τε καὶ a Sp. 22 τὰς]
 ἴσ (ἴσως?) ταύτας Vict. λέγειν a 24 αὐτοῦ V¹ (corr. V²) 25 γε ἐκεῖνο V¹ (corr. V²)
 ἀεικίνητον V² B: ἀκίνητον V¹ FSLa: ἀεὶ κινήτων Vict. Sp. 26 εαυτῷ sic, ε infra v. V
 ἡ εἰ ἡ V² GBS² L: εἰ ἡ V¹ S¹ F: ἡ ἡ a: ἡ εἰ Vict. Sp. 29 ποῖόν τι V² B: ποῖόν τι V¹ G:
 τὸ ποῖόν τι FL: ποῖον δὴ Sa Sp. 30 ἢ ἐπεὶ V¹ (et ἦ, margini adscriptum, et prius ἐ
 punctis notat V²) B: /// ἐπεὶ G: ἐπεὶ SFa Sp. οὐ in mg. V¹

ὕλην περιειλημμένον τὸ ὑποκείμενον τῷ πέμπτῳ σώματι, εἰ δ' ὀρίζεται τὴν
 ὕλην καὶ οὕτως, ἔσχατον ὑποκείμενον ἀρρῦθμιστον καθ' αὐτό, εἴη ἂν ἐν 15
 τῇ οὕτως ὕλη λεγομένη περιειλημμένον καὶ τὸ ἐν τῷ θείῳ σώματι ὑπο-
 κείμενον. κοινότερος γὰρ οὗτος ὁ λόγος τῆς κατὰ τὸ ὑποκείμενον ἀρχῆς
 5 καὶ περιέχων ἐν ἑαυτῷ ἀμφοτέρω τὰ ὑποκείμενα. οὐκ εἰ ἕτεροι δὲ ἀλλή- 20
 λων αἱ ὕλαι, ἧ τε ἐν τῷ θείῳ σώματι ὑποκειμένη καὶ ἧ ἐν τοῖς ἐν γενέσει
 καὶ φθορᾷ, ἧδη καὶ σύνθετοι. εἰ μὲν γὰρ ἦν τι αὐταῖς ἐν τι ὑποκείμενον,
 ἔδει αὐταῖς διαφορῶν, καθ' ὅς εἰδοποιηθεῖσαι ἔχουσαι ταῦτ' ὑποκείμενον 25
 ἀλλήλων διαφέρουσι· εἰ δὲ εἰσιν ἕτεροι, πάντη οὐκ ἀνάγκη αὐτάς κατὰ
 10 τινὰς εἰδοποιούς διαφορὰς ἀλλήλων | διαφέρειν· οὐδὲ γὰρ τὸ εἶδος καὶ ἧ 45
 ὕλη, ἐπεὶ ἕτερα ἀλλήλων, διὰ τοῦτο καὶ σύνθετα.

XI^a. Πῶς εἴρηται ἐν τῷ ᾧ Περὶ ψυχῆς· τὸ γὰρ ζῶον τὸ καθόλου
 ἦτοι οὐδὲν ἐστὶν ἢ ὕστερον. 5

Ἐζητεῖτο πῶς εἴρηται ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ ψυχῆς ὑπ' Ἀριστοτέλους,
 15 τὸ γὰρ ζῶον τὸ καθόλου ἦτοι οὐδὲν ἐστὶν ἢ ὕστερον. ὅτι μὲν
 οὖν δύναται παραδείγματι τῷ ζῶῳ κεκρῆσθαι τῶν ἐπὶ τῆς ψυχῆς καὶ τῶν 10
 οὕτω λεγομένων καθόλου ὡς τὸ πρῶτον ἔχειν καὶ δεύτερον, βουλόμενος
 ὅπως ἔχει δεῖξαι, εἴρηται μοι ἐν τῷ εἰς ἐκεῖνο τὸ βιβλίον ὑπομνήματι.
 ἐνεστί μέντοι τὸ εἰρημένον καὶ ἐπὶ τοῦ ζῶου καὶ ἐπὶ τῶν κυρίως ὄντων 15
 20 γενῶν ἐφαρμύζον δεῖξαι. ἐπεὶ γὰρ τὰ γένη καθόλου, τὸ δὲ καθόλου τινῶν
 ὄν, ὄν τι καθόλου ἐστίν. οὐ γὰρ δὴ μηδὲν τι ὄν καθόλου τέ ἐστὶ καὶ
 γένος καὶ συνωνύμως κατηγορεῖται, ἀλλὰ δεῖ τι εἶναι πρᾶγμα, ὃ τὸ καθό-
 λου συμβέβηκεν, καὶ ἔστιν ἐκεῖνο μὲν πρᾶγμα τι ὃ τὸ καθόλου συμβέβηκεν, 20
 τὸ δὲ καθόλου οὐ πρᾶγμα τι κυρίως, ἀλλὰ συμβεβηκός τι ἄλλῳ. οἷον τὸ
 25 ζῶον πρᾶγμα τί ἐστὶ καὶ φύσεώς τινος δηλωτικόν, σημαίνει γὰρ οὐσίαν
 ἔμψυχον αἰσθητικὴν, ὃ κατὰ μὲν τὴν αὐτοῦ φύσιν οὐκ ἔστι καθόλου. οὐδὲν 25
 γὰρ ἦττον ἔσται καὶ εἰ ἐν κατ' ἀριθμὸν ὑποτεθεῖη ζῶον εἶναι. ὑπάρχει 46
 δὲ αὐτῷ ὄντι τοιοῦτον ἐν πλείοσιν εἶναι καὶ κατ' εἶδος ἀλλήλων διαφέρουσιν.
 συμβέβηκεν οὖν αὐτῷ τοῦτο. ὃ γὰρ μὴ ἐν τῇ οὐσίᾳ τινὸς ὄν ὑπάρχει
 30 αὐτῷ συμβεβηκός. ἐπεὶ τοίνυν τὸ γένος τὸ τοιοῦτο οὐ πρᾶγμα τι, ἀλλὰ 5
 συμβεβηκός πρᾶγματι, εἶπεν αὐτὸ Ἀριστοτέλης “ἢ μηδὲν εἶναι”, ἐπεὶ

2 ἀρρῦθμιστον V²B Sp.: ἀρῦθμιστον V¹F: ἀρῦθμιστόν GSLa καθ' αὐτό V²B² Sp.: κατ'
 αὐτό (αυ in lit.) V¹GFSB¹La 3 ὕλη om. FS¹L 4 ὁ λόγος οὗτος a Sp. 9 διέ-
 φερον B² 12 περὶ ψυχῆς] de an. I, 1. 402^b7 16 τῶν GFSLa Sp.: τὸ (ὁ in ras.
 m²) B: τῶν sic V 18 ἔχει GFBSa Sp.: ἔχει (ἧ in lit.) V 20 τὸ scripsi: τὰ
 libri cf. 23, 23 τινῶν ὄν, ὄν τι scripsi cf. ib.: τινῶν ὄντα G¹LS: τινῶν ὄντι VB¹:
 τινῶν ὄντων B²a: τινῶν ὄν τῶν S²: τι ὄντα G²: τι ὄντων ὄντα F alt. καθόλου om. L
 23 πρᾶγμα τι V²GLa Sp.: πρᾶγμα τι V¹: πρᾶγματι F 26 αὐτοῦ V¹ (corr. m²)
 27 ὑποτεθεῖη Sp.: ὑποτεθεῖη VGB: ὑποτεθεῖη FSLa ὑπάρχει V²BS²a Sp.: ὑπάρχειν
 S¹V¹GFL 29 fortasse τὸ γὰρ 30 τὸ τοιοῦτο V²BS²a Sp.: τοιοῦτο V¹S¹GFL
 cf. 24, 1 31 συμβεβηκός V¹ πρᾶγμα τι a Sp.: πρᾶγματι τι Trendelenburg de
 an.² p. 167

μὴ κυρίως (ὄν· τὸ γὰρ ὡς) γένος ζῶον βουλόμενος δηλῶσαι προσέθηκεν
 τῷ ζῶον τὸ καθόλου, εἰπὼν τὸ γὰρ ζῶον τὸ καθόλου. τοῦτ' οὖν τὸ 10
 ὡς γένος ζῶον ἦτοι οὐδέν ἐστιν, ἐπεὶ μὴ φύσιν τινὰ οἰκείαν σημαίνει, ἀλλ'
 ἔστιν σύμπτωμα ἐπὶ τινι γινόμενον πράγματι, ἢ εἰ καὶ τὸ οὕτως ὄν ὄν τις
 5 λέγοι, ὕστερον ἔσται ἐκείνου ᾧ ὑπάρχει. δεῖ γὰρ εἶναι πρῶτον τὸ πᾶν 15
 τοῦ συμβεβηκότος αὐτῷ. ὅτι δὲ ὕστερον τοῦ πράγματος, δῆλον. ζῶου
 μὲν γὰρ ὄντος οὐκ ἀνάγκη τὸ ὡς γένος ζῶον εἶναι (δύναται γὰρ πρὸς ὑπό-
 θεσιν καὶ ἐν τι ζῶον εἶναι, ἐπεὶ [τὸ] μὴ ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ τὸ καθόλου),
 εἰ δὲ εἶη τὸ ὡς γένος ζῶον, ἀνάγκη καὶ τὸ ζῶον εἶναι. καὶ ἀναιρουμένης 20
 10 μὲν οὐσίας ἐμψύχου αἰσθητικῆς οὐδ' ἂν τὸ ὡς γένος ζῶον εἶη (οὐ γὰρ
 οἶόν τε τὸ μὴ ὄν ἐν πλείοσιν εἶναι), εἰ μέντοι ἀναιρεθῆι τὸ ὡς γένος
 ζῶον, οὐκ ἀνάγκη καὶ τὴν οὐσίαν ἐμψυχὸν αἰσθητικὴν ἀνηρῆσθαι· εἶη γὰρ 25
 ἂν ὡς εἶπον καὶ ἐν ἐνί, καὶ ἔστι διὰ ταῦτ' εἰρημένον | τὸ ἦ οὐδέν ἐστιν 47
 ἢ ὕστερον. ὕστερον δ' ὄν τοῦ πράγματος ᾧ συμβεβηκεν, πάλιν αὐτὸ
 15 πρῶτον ἐκάστου τῶν (ἐν μέρει καὶ) ὑπ' αὐτὸ γίνεται, διότι τὸ μὲν γένει
 εἶναι ἔστιν ἐν τῷ κατὰ πολλῶν καὶ διαφερόντων κατηγορεῖσθαι, τὸ δ' ἐν 5
 μέρει εἶναι ἔστι τὸ μετὰ πολλῶν εἶναι ὑφ' ἐν τι ἢ γένος ἢ εἶδος. διὸ
 ἀναιρουμένη μὲν ἐνί τῶν ὑπὸ τὸ κοινὸν οὐ συναναιρεῖται τὸ κοινόν, διότι
 ἔστιν ἐν πλείοσιν· εἰ δ' ἀναιρεθῆι τὸ κοινόν, οὐδ' ἂν τῶν ὑπὸ τὸ κοινόν 10
 20 εἶη τι, οἷς τὸ εἶναι ἐν τῷ ἐκείνῳ ἔχει ἐν αὐτοῖς.

XI^b. [Ἄλλως τὸ αὐτὸ ἐπιμελέστερον τεταγμένον.]

Ἐζητεῖτο πῶς εἶρηκεν ἐν τῷ ᾧ Περί ψυχῆς Ἀριστοτέλης τὸ γὰρ 15
 ζῶον τὸ καθόλου ἦτοι οὐδέν ἐστιν ἢ ὕστερον. ὅτι μὲν δύναται
 παραδείγματι τῷ ζῶον κεχρῆσθαι τῶν ἐπὶ τῆς ψυχῆς καὶ τῶν οὕτω λεγο-
 25 μένων καθόλου ὡς τὸ πρῶτον ἔχει καὶ δεύτερον, βουλόμενος πῶς ἔχει
 δεῖξαι, εἰρηγαί μοι ἐν τῷ εἰς ἐκεῖνο τὸ βιβλίον ὑπομνήματι. εἰπὼν γὰρ 20
 ὅτι χρῆ εὐλαβεῖσθαι ἄσχετον καταλιπεῖν τὸ πότερον τῷ εἶδει μόνον δια-
 φέρουσιν ἀλλήλων αἰ ψυχὰι ἢ καὶ τῷ γένει· εἰ γὰρ τοῦτο διαρισθῆι, οὐ
 λήσθη' ἡμᾶς, πότερον εἰς τις λόγος ψυχῆς κοινός τε καὶ γενικός. εἰ δὲ 25

1 μὴ] μὲν a ὄν τὸ γὰρ ὡς add. V²BS^a Sp. et v. 24,3 προτέθηκεν a 2 τῷ
 καθόλου a 8 ἐπεὶ V²B et v. 24,5: ἐπεὶ τὸ V¹GFSLa 9 εἰ δὲ εἶη τὸ ὡς V²B Vict.
 (Vict. fort. εἶη ἦ) Sp. et v. 24,10: ἔδει ἢ τὸ (το V¹) ὡς V¹GFSLa 10 αἰσθητικῶς FS¹L
 οἶονται V¹ (corr. V²) 13 διὰ τοῦτ' conl. Sp. cf. 24,10 15 ἐν μέρει καὶ add. Vict.
 et v. 24,17 αὐτὸ] αὐτοῦ GF¹ 18 οὐ συναναιρεῖται Vict. et v. 24,20: οὐκ ἀναιρεῖται
 libri 20 αὐτοῖς V: ἑαυτοῖς v. 24,22 21 Ἄλλως κτλ.] quae secuntur ad verbum con-
 gruunt cum antecedentibus, i. e. 21,14—22,20 = 22,22—26 et 23,21—24,21. accedunt
 22,26—23,21, ubi accuratius exponitur ὅτι δύναται παραδείγματι τῷ ζῶον κεχρῆσθαι κτλ.
 qua de re in priore capite satis habuit ad commentarium de anima provocare 22 εἰρηγαί
 GFSLa vid. v. 21,14 ἀριστοτέλη SL: ἀριστοτέλει G Sp.: ἀριστοτέλη a γὰρ om. a
 23 μὲν οὖν Vict. 24 παραδείγματι a τῶν G Sp. v. 41,16: τὸ VBS¹: τὸ τῶν F:
 τῷ S²La 26 εἰπὼν] 402^b3. subintellegas οὕτως ἐξήτησε 27 καταλιπεῖν τῷ a
 27. 28 διαφέρουσιν μόνον a

μὴ | ὁμογενεῖς εἶεν, ἐκάστου γένους ψυχῆς ἴδιος ἔσται. τὸ γὰρ κοινὸν 48
 ψυχῆς ὄνομα μόνον ἐστίν, οὐκέτι δὲ καὶ πρᾶγμα τι. δεικνύς δὲ πῶς ἴδιος
 ἐκάστης, παραδείγμασιν ἐχρήσατο ὑπὸ ἓν γένος οὖσιν, ὃ καὶ ἀσαφέστερον 5
 τὸ λεγόμενον ἐποίησεν. εἰ γὰρ εἶη ταῦτά φησι μὴ ὁμογενῆ, ὁ ἵππος καὶ
 5 ὁ κύων καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ θεός, ὡς γένος αὐτῶν τὸ ζῶον εἶναι, ἴδιος
 ἐκάστου αὐτῶν λόγος ἔσται, τὸ δὲ ζῶον τὸ κοινῶς κατ' αὐτῶν κατηγορού-
 μενον ἤτοι οὐδεμίαν οἰκείαν σημαίνει φύσιν, ἀλλ' ἔσται ὁμώνυμον, ἢ εἰ 10
 καὶ σημαίνει, (ἔχει) ὡς δοκεῖ ἔχειν ἐπὶ τῶν πολλαχῶς λεγομένων τῶν ἐν
 οἷς ἐστὶ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον. τὸ γὰρ κοινῶς ἐν τοῖς οὕτως ἔχουσι
 10 κατηγορούμενον σημαίνει μὲν τινα φύσιν, οὐ μὴν ἐν πᾶσιν ὁμοίως ἔχουσαν 15
 τοῖς ὧν κατηγορεῖται· διὸ ὕστερον τοῦτο τῶν ὑπ' αὐτό. τὸ μὲν γὰρ ὡς
 γένος τινῶν κατηγορούμενον ἀναιρούμενον συναναιρεῖ αὐτῷ πάντα τὰ ὑφ'
 αὐτό, ὧν οὐδενὶ ἀναιρούμενων συναναιρεῖται, διὸ πρῶτον τῇ φύσει, τὸ δ' 20
 ἐν οἷς τὸ πρότερον καὶ ὕστερόν ἐστιν, ἀναιρούμενῃ τῷ πρώτῳ ἔχοντι τὸ
 15 ὑπ' αὐτοῦ σημαίνοντα συναναιρεῖται, διὸ οὐκέτι πρῶτον ἀλλ' ὕστερον
 γίνεται. τοιοῦτον δὲ δεῖξει καὶ τὴν ψυχὴν ὄν. διὸ εἰκότως προτίθεται τὴν 25
 περὶ αὐτοῦ ζήτησιν, ποιησάμενος δὲ τὸν λόγον ἐπὶ ζήφου, ἐπεὶ ὧν ἐμνη-
 μόνησεν ὑπὸ τὸ ζῶον ἦν, προσέθηκεν τὸ ὁμοίως | δὲ καὶ ἐπ' τι κοινὸν 49
 ἄλλο κατηγοροῦντο, δεικνύς ὅτι πᾶν, εἴ τι οὕτως κοινῶς τινῶν κατηγορεῖ-
 20 ται ὡς μὴ εἶναι γένος αὐτῶν, ἢ οὐδὲν ἔσται ἢ ὕστερον, ὡς προείρηται.
 τοῦτο μὲν οὖν ἐν ἐκείνῳ εἴρηται. ἔνεστι μέντοι τὸ εἰρημένον καὶ ἐπὶ τοῦ 5
 ζήφου καὶ ἐπὶ τῶν κυρίως γενῶν ὄντων ἐφαρμόζον δεῖξαι. ἐπεὶ γὰρ τὰ
 γένη καθόλου, τὸ δὲ καθόλου τινῶν ὄν, ὅν τι καθόλου ἐστίν. οὐ γὰρ δὴ
 μηδὲν τι ὄν καθόλου τέ ἐστὶ καὶ γένος καὶ συνωνύμως κατηγορεῖται [ὄν 10
 25 μὲν τι τὸ γένος, ὄν μέντοι τόνδε τὸν τρόπον]. τὸ μὲν ὑποκείμενον ὡς τὸ
 καθόλου συμβεβηκε πρᾶγμα τί ἐστὶ, τὸ δὲ καθόλου τὸ ἐκείνῳ συμβεβηκός
 οὐ πρᾶγμα τι καθ' αὐτό ἐστὶν, ἀλλὰ συμβεβηκός τι ἐκείνῳ, οἷον ζῶον 15
 πρᾶγμα τί ἐστὶ καὶ φύσεώς τινος δηλωτικόν, σημαίνει γὰρ οὐσίαν ἔμφυχον
 αἰσθητικὴν, ὃ κατὰ μὲν τὴν αὐτοῦ φύσιν οὐκ ἔστι καθόλου. οὐδὲν γὰρ
 30 ἤττον ἔσται, καὶ εἰ ἐν κατ' ἀριθμὸν ὑποθεθεῖ ζῶον εἶναι. ὑπάρχει δὲ
 αὐτῷ ὄντι τοιοῦτον ἐν πλείοσιν εἶναι καὶ κατ' εἶδος ἀλλήλων διαφέρουσιν. 20
 συμβεβηκεν οὖν αὐτῷ τοῦτο. ὃ γὰρ μὴ ἐν τῇ οὐσίᾳ τινὸς ὄν ὑπάρχει

1 ἐστὶν FS¹ 2 ὀνόματι V² πρᾶγμα τι Sp.: πράγματι libri 3 fortasse σα-
 φέστερον 5 κύων a ὡς VFB: ὡστε GSa Sp.: φησὶ L 7 ἤτοι] ἤτοι οὐδὲν
 ἐστὶν GFSLa: ἤτοι οὐδὲν ἐστὶν καὶ Viet. Sp. 8 (ἔχει) ὡς scripsi: (ἔσται) ὡς B²S²a Sp.
 ἐν] καὶ a 12 post ἀναιρούμενον del. m² συναναιρούμενον V αὐτῷ V² 13 ἀναι-
 ρουμένην a Sp. 14 καὶ τὸ a Sp. 15 σημαίνοντα οὐ συναναιρεῖται B² 16 δ' ἔδειξε
 conl. Sp. 17 ἐπεὶ ὧν VB: ἐπιῶν GL: ἐπὶ ὧν FSa Sp. 8τι ὑπὸ conl. Sp. 21 τοῦτο]
 τὸ a ἐν om. a ἐκείνῳ VB scil. ὑπομνήματι cf. 22,26: ἐκείνοις LGFSa Sp. 22 ὄντων
 γενῶν supra 23 ὄν, ὄν τι] ὄν. ὄντι VB: ὄντι SGFLa: ὄντων Viet. Sp. 24 ἔσται a Sp.
 24. 25 ὄν μὲν τι—τρόπον circumscripti et desunt 22,21, ubi cf. quae adduntur 25 ὄν
 μέντοι VS¹GFL: οὐδέ τι S²a: ὄν δέ τι (τι del. m²) B Viet. Sp. τὸ μὲν—ἐκείνῳ] cf.
 21, 22—24 26 πρᾶγμα τι Sp.: πρᾶγμα a: πράγματι libri 27 πραγματι V¹ (corr. V²)
 κατὰ συμβεβηκός a Sp. 30 κρείττον FS¹L.

αὐτῷ συμβεβηχός. ἐπεὶ γοῦν τὸ γένος τοιοῦτον οὐ πρᾶγμα τι, ἀλλὰ συμ-
 βεβηχός πράγματι τι, εἶπεν αὐτὸ Ἀριστοτέλης ἢ μὴδὲν εἶναι, ἐπεὶ μὴ 25
 κυρίως ὄν· τὸ γὰρ ὡς γένος ζῶν βουλόμενος δηλώσει προσέθηκε τῷ ζῶν
 τὸ καθόλου, εἰπὼν τὸ γὰρ | ζῶν τὸ καθόλου. τοῦτο οὖν τὸ ὡς γένος 50
 5 ζῶν ἤτοι οὐδὲν ἔστιν, ἐπεὶ μὴ φύσιν τινα οἰκείαν ἔχει, ἀλλ' ἔστιν σύμ-
 πτωμα ἐπὶ τι γινόμενον πράγματι, ἢ εἰ καὶ τὸ οὕτως ὄν (ὄν) τις λέγει,
 ὕστερον ἔσται ἐκείνου ἢ ὑπάρχει. δεῖ γὰρ εἶναι πρῶτον τὸ πρᾶγμα τοῦ ὅ
 συμβεβηχότος αὐτῷ. ὅτι δ' ὕστερον τοῦ πράγματος, δῆλον. ζῶν μὲν
 γὰρ ὄντος οὐκ ἀνάγκη τὸ ὡς γένος ζῶν (εἶναι) (δύναται γὰρ πρὸς ὑπό-
 10 θεσιν καὶ ἔν τι ζῶν εἶναι, ἐπεὶ μὴ ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ τὸ καθόλου), εἰ 10
 δὲ εἶη τὸ ὡς γένος ζῶν, ἀνάγκη καὶ τὸ ζῶν εἶναι. καὶ ἀναιρουμένης μὲν
 οὐσίας ἐμφύχου αἰσθητικῆς οὐδ' ἂν τὸ ὡς γένος ζῶν εἶη (οὐ γὰρ οἶόν
 τε τὸ μὴ ὄν ἐν πλείοσιν εἶναι), εἰ μέντοι ἀναιρεθείη τὸ ὡς γένος ζῶν, 15
 οὐκ ἀνάγκη καὶ τὴν οὐσίαν ἐμψυχον αἰσθητικὴν ἀνηρῆσθαι, εἶη γὰρ ἂν
 15 ὡς εἶπον καὶ ἐν ἐνί, καὶ ἔστι διὰ ταῦτ' εἰρημένον τὸ ἢ οὐδὲν ἔστιν ἢ
 ὕστερον. ὕστερον δὲ ὄν τοῦ πράγματος ἢ συμβέβηκε, πάλιν αὐτὸ πρῶ-
 τον ἐκάστου τῶν ἐν μέρει καὶ ὑπ' αὐτὸ γίνεται, διότι τὸ μὲν γένει εἶναι 20
 ἔστιν ἐν τῷ κατὰ πολλῶν καὶ διαφερόντων κατηγορεῖσθαι, τὸ δ' ἐν μέρει
 εἶναι ἔστι τὸ μετὰ πολλῶν εἶναι ὑφ' ἔν τι ἢ γένος ἢ εἶδος. διὸ ἀναιρου-
 20 μένῃ μὲν ἐνί τῶν ὑπὸ τὸ κοινὸν οὐ συναναιρεῖται τὸ κοινόν, (διότι ἔστιν 25
 ἐν πλείοσιν,) εἰ δ' ἀναιρεθείη τὸ κοινόν, οὐδ' ἂν τῶν ὑπὸ τὸ κοινὸν εἶη τι,
 οἷς τὸ εἶναι ἐν τῷ ἐκεῖνο ἔχειν ἐν ἑαυτοῖς. |

XII. Πῶς οἶόν τε ἅμα τὸν αὐτὸν ἦδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι, εἰ 51
 ἐναντία ταῦτα.

25 Εἰ ἀδύνατον ἅμα τὰ ἐναντία τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν, πῶς οἶόν τε ἅμα
 τὸν αὐτὸν ἦδεσθαι τε καὶ λυπεῖσθαι, ὃ συμβαίνει τοῖς διψῶσιν τε καὶ πί- 5
 νουσιν, ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς πεινώσιν τε καὶ ἐσθίουσιν, ἔτι δὲ τοῖς ψωριῶσιν
 τε καὶ κνωμένοις; ἢ γὰρ οὐκ ἐναντίον ἦδονὴ λύπη, ἢ οὐκ ἀληθές τὸ μὴ
 οἶόν τε ἅμα τῷ αὐτῷ τὰ ἐναντία ὑπάρχειν. (ἢ) οὔτε τὸ ἀδύνατον ἅμα 10
 30 τῷ αὐτῷ τὰ ἐναντία ὑπάρχειν ἀπλῶς ἀληθές, ἀλλὰ κατὰ ταῦτό, οὔθ'

1 γοῦν] τοῖνον 21,30 πρᾶγμα τι Sp. et 21,30: πρᾶγμα VGFBLSa: πράγματι Vict.
 3 ὄν — ὡς desunt 22, 1 4 ὡς om. V¹ (add. V²) 5 ἐπεὶ μὴ Vict. et 22,3: ἢ
 εἰ μὴ V¹: εἰ μὴ V²GFBLSa ἔχει] σημαίνει 22,3 6 ὄν add. B² Vict. et 22,4
 8 ὅτι] τὸ α δῆλον del. SB²: om. a 9 ὡς in lit. V εἶναι add. Vict. Sp.
 10 καὶ] καθ' a 17 αὐτὸ GFLSa Sp. et 22,15: αὐτοῦ VB 18. 19 ἔστιν ἐν—
 εἶναι om. V¹GFS¹L exh. V²S²a Sp. et 22,16 20. 21 διότι ἔστιν ἐν πλείοσιν add. Vict.
 et 22,18 21 οὐδ' εἶη δ' a 21. 22 τι οἷς V²Ba Sp.: τισ οἷς V¹: τισ' οἷς F: τισεις
 LS¹: τισοῖς S² 25 οἶονται V¹ 26 prius τε om. a Sp. συμβαίνει V¹
 26. 27 πινῶσιν V¹ (corr. V²) τε om. a Sp. 27 δέ] τε a Sp. κνωμένοις]
 κνηθομένοις GLFS 28 ἦδονὴ λύπη GFSa Sp.: ἢ κοινή λύπη V¹: ἢ ἦδονὴ τῇ λύπη
 V²B: λύπη L 21 ἢ οὔτε B²

ἀπλῶς ἡδονὴ λύπη ἐναντία, οὐ γὰρ πᾶσα ἡδονὴ πάση λύπη ἐναντία. οὐ
 γὰρ τῇ ἀπὸ τοῦ θεωρεῖν ἡδονῇ ἢ ἀπὸ τοῦ διψῆν λύπη ἐναντία, ἀλλ' ἢ
 ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἡδονὴ τῇ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ λύπη ἐναντία, ὡς καὶ ἀδύνατον 15
 ἅμα τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν. οὔτε γὰρ ἅμα ἡδεσθαι τε καὶ λυπεῖσθαι ἐπὶ τῷ
 5 θεωρεῖν, ὅτι ἡ διάμετρος ἀσύμμετρος τῇ πλευρᾷ, οἷόν τε διὰ τὸ αὐτό, οὔτε
 τὸν πεινῶντα ἐπὶ τῷ πεινῆν ἅμα οἷόν τε καὶ ἡδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι, λυ- 20
 πούμενον μέντοι ἐπὶ τῷ πεινῆν ἅμα ἡδεσθαι ἐπὶ τῷ ἐσθίειν οὐκ ἀδύνατον.
 οὐ γὰρ ἐναντία τῇ τοιαύτῃ ἡδονῇ ἢ τοιαύτῃ λύπῃ. ἢ μὲν γὰρ λύπη ἐπὶ
 τῇ ἐνδεΐᾳ, ἢ δὲ ἡδονὴ ἐπὶ τῇ τῆς ἐνδεΐας θεραπεία, διὸ καὶ ἔστ' ἂν μὲν 25
 10 ἢ δεόμενον θεραπείας, θεραπευόμενον ἡδεται, ἅμα δὲ δεΐται θεραπείας καὶ
 ἔστιν ἐν λύπῃ. ὅτι γὰρ οὐκ ἀπὸ τοῦ | αὐτοῦ ἢ τε λύπη καὶ ἢ ἡδονή, 52
 ὁτλον ἐκ τοῦ τοὺς πεινῶντας μὲν, μὴ τρεφομένους δέ, λυπεῖσθαι μόνον,
 καὶ ἐκ τοῦ τοὺς τρεφομένους μειοῦν τὴν λύπην. οὕτω τὸ μὲν εἶναι ἐνδεᾶ
 λύπης μόνης αἴτιον, τὸ δ' ἀναπληροῦσθαι ἡδονῆς, καὶ οἱ ψωριῶντες καὶ 5
 15 κνήμενοι οὐ διὰ τὸ κνῆσθαι λυποῦνται, ἀλλὰ διὰ τὸ ἔτι δεῖσθαι τοῦ κνῆ-
 σθαι, ὥσπερ καὶ οἱ τρεφόμενοι ἐπὶ τῷ ἔτι εἶναι ἐνδεεῖς λυποῦνται, οὐκ ἐπὶ
 τῷ τρέφεσθαι.

XIII. Ὅτι μὴ ὁμοίως κατὰ τε τὰς ἄλλας αἰρέσεις καὶ κατ' Ἐπίκου- 10
 ρον εἰσάγεται τὰ χρώματα, ὡς ἔλεγεν Κηνσωρῖνος ὁ Ἀκαδημαϊκός.

20 Ὅτι μὴ ὁμοίως κατ' Ἐπίκουρον εἰσάγεται τὰ χρώματα, ὡς ἔλεγεν 15
 τις παριστάμενος αὐτοῦ τῇ δόξῃ, καὶ κατὰ τὰς ἄλλας αἰρέσεις. ὁ μὲν γὰρ
 ἐν τοῖς στοιχείοις, (ᾧ) ἀρχὰς ὑποτίθεται τῶν ἀπάντων, οὐδὲν τούτων φησὶν
 εἶναι, καθ' οὓς δὲ στοιχεῖα τὰ τέσσαρα, κατὰ τούτους ἐν τοῖς στοιχείοις 20
 ἐστὶν καὶ ταῦτα. διὸ κατὰ μὲν τούτους ἐκ προὔπαρχόντων χρωμάτων γί-
 25 νεταί τινα χρώματα, καθ' ὅν δὲ μὴ ἔστιν ἐν τοῖς στοιχείοις ταῦτα, ἐκ μὴ
 προὔπαρχόντων ἢ γένεσις αὐτῶν. ὡς οὖν, εἰ ὑπέθετό τις ἄτομα εἶναι
 σώματα ἀρχὰς τῶν ὄντων, μὴ μόνον ἔχοντα σχήματα καὶ μέγεθος καὶ 25
 ἀντιτυπίαν, ἀλλὰ καὶ χρῶμα, οὐχ | ὁμοίως κατὰ τε τοῦτον ἢ τῶν χρωμά- 53
 των γένεσις (ἐκ προὔπαρχοντος γὰρ χρώματος καὶ ὄντος ἐν τοῖς στοιχείοις),
 30 καὶ καθ' ὅν τὰ ἄτομα ταῦτα στοιχεῖα οὐκ ἔχει χρῶμα, οὕτως οὐδ' εἰ μὴ
 ἄτομά τις τὰ στοιχεῖα λέγοι, λέγοι δὲ τὰ τέσσαρα τῷ ἐν τούτοις εἶναι μετὰ 5

1 ἐναντία] ἐναντίον a Sp. 6 πεινῶντα corr. ex πινῶντα V 8 τοιαύτη B² coni.
 Sp.: αὐτῇ libri 12 πεινῶντας BV²: πινῶντας V¹: πεινόντας F: πεινοντας Sa: πίνον-
 τας L 13 οὕτω] οὐ τῶν V¹ (corr. V²) εἶναι ἐνδεᾶ Sp.: εἶναι ἐνδε//α V: εἰ ἐνδεᾶ G:
 εἶναι ἐνδεᾶ FSLa: ἐνδεᾶ B: ἐν ἐνδεᾶ B² 15 κνῆσθαι V¹: κνᾶσθαι V²B: κνῆθεσθαι
 GFSa (item v. 7) λυποῦνται] λυ in lit. V 16 ὥσπερ] οὕτω a Sp. 18 αἰρέ-
 σεις om. V, sed exhibet tabula 20 χρώματα] τα in lit. V 22 ἐν VBF: οὖν ἐν
 S²a Sp.: οὐκ ἐν GL στοιχεῖοις (ᾧ) ἀρχὰς seripsi: στοιχεῖοις ἀρχὰς V¹S¹GFL: (ἀτόμοις)
 στοιχεῖοις (ἄπερ) ἀρχὰς V²S²Ba Sp. 25 ὅν V²BS²a Sp.: δ V¹GFS/L ταῦτα in
 lit. V ἐκ μὴ VB: ἐκ FL: οὐκ ἐκ Sa Sp. 26 ὡς in lit. B Vict. Sp.: πῶς VFLa
 27 σχήματα V¹: σχῆμα V²GSLa Sp. 30 οὐδ' εἰ V²GFBsa Sp.: οὐ δεῖ L: οὐδὲ V¹
 31 λέγοι semel a τῷ] fortasse καὶ

τῶν ἄλλων καὶ τὰ χρώματα, οὐδ' οὗτος ἂν ὁμοίως Ἐπικούριον τὴν τῶν
 χρωμάτων εἰσάγοι φύσιν. ὡς γὰρ τὰ γινόμενα ἐκ τῶν στοιχείων οὐκ ἂν
 εἶχεν ἀντιτυπίαν μῆδ' ὅλως ἐν τοῖς στοιχείοις οὕσης ἀντιτυπίας, οὕτως οὐδ' 10
 ἂν χρωμά τι τῶν γινομένων ἔχοι μηδενὸς ὄντος στοιχείοις χρώματος. τὸ
 5 δὲ ζητεῖν πόθεν ἐν τοῖς στοιχείοις πυρί τε καὶ τοῖς ἄλλοις τὰ χρώματα,
 ἴσον ἂν εἶη τῷ ζητεῖν, πόθεν ἐν τοῖς ἀτόμοις τὰ σχήματα. τὸ δὲ ταῦτα 15
 μὲν ὑπὸ τινων εἶναι λέγεσθαι γενητὰ καὶ φθαρτὰ, ἀγενήτους δὲ τὰς ἀτό-
 μους ὑπὸ τῶν [ἐν] ἐκείνοις στοιχείοις χρωμένων, οὐδὲν πλέον· καὶ γὰρ
 καθ' οὗς τὰ στοιχεῖα ταῦτα γενητὰ καὶ φθαρτὰ, κατὰ τούτους τῷ ἀριθμῷ 20
 10 τὸ γενητὸν ἔχει ταῦτα καὶ τὸ φθαρτὸν, ἀφθαρτα δὲ καὶ ἀγένητα κατ' εἰ-
 δός ἐστιν. εἰς ἄλληλα γὰρ μεταβάλλει καὶ ἐξ ἀλλήλων γίνεται, ὥστε καὶ
 ἐν τῇ τούτων γενέσει ἐκ προὔπαρχόντων ἢ γένεσις. ὥσπερ οὖν τῶν ἄλλων,
 οὕτως δὲ καὶ τῶν χρωμάτων. | 25

XIV. Ὅτι καθ' οὗς μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν ἐστίν, οὐδὲν οἱ θεοὶ 54
 15 τοῖς ἀνθρώποις παρέχουσιν ἀγαθόν.

Εἰ οἱ θεοὶ προνοοῦσι τῶν ἀνθρώπων, ἀγαθόν τι αὐτοῖς παρέχουσιν. 5
 πᾶν γὰρ τὸ προνοοῦν τινος ἀγαθόν τι τῷ προνοουμένῳ περιποιεῖ, ὡς τὸ
 μὴ ἀγαθόν τι περιποιεῖν τινι τοῦτο οὐδ' ἂν προνοοῖ αὐτοῦ. ἀλλὰ μὴν
 καθ' οὗς μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν, οὐδὲν οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις περιποι-
 20 οῦσιν, ὡς δεῖξω. [καθ' οὗς [οὐ] μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν, οἱ θεοὶ οὐ προ-
 νοοῦσι τῶν ἀνθρώπων. ὅτι δὲ μηδὲν παρὰ θεῶν ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις
 κατὰ τοὺς προειρημένους γίνεται, δῆλον ἐντεῦθεν.] τὸ καλὸν ἐφ' ἡμῖν, δ
 ἐφ' ἡμῖν ἐστίν, τοῦτο δι' ἑαυτῶν κτώμεθα, δ δι' ἑαυτῶν κτώμεθα, τοῦθ' 15
 ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου περιγίνεται. τὸ καλὸν ὑπ' οὐδενὸς ἡμῖν ἄλλου περι-
 25 γίνεται. εἰ ὑπὸ μηδενός, οὐδ' ὑπὸ τῶν θεῶν. ἀλλὰ μὴν ταῦτον ἀγαθόν
 τε καὶ καλόν. καθ' οὗς μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν, οὐδὲν ἀγαθὸν τοῖς ἀν-
 20 θρώποις ὑπὸ τῶν θεῶν περιγίνεται.

XV. Ὅτι εἰ ἡ αὐτὴ ὕλη καὶ ἐν τοῖς θεοῖς ἔσται, κάκεινα φθαρτὰ.

Ἡ ὕλη ἤτοι ἡ αὐτὴ ἐν τε τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ 25
 30 ἢ ἑτέρα. ἀλλ' εἰ μὲν | ἡ αὐτὴ, ἔσται κάκεινα φθαρτὰ, εἴ γε οἷς τὸ δυ- 55
 νάμει ὑπόκειται, ταῦτα φθαρτὰ (ὡς δέδεικται ὑπ' Ἀριστοτέλους ἐν τε ἄλ-

1 ἂν ὁμοίως FSLa Sp.: ἀνομοίως VG 4 χρώματι a 5 ἐν τοῖς στοιχείοις V²B:
 στοιχείοις V¹GFSa Sp. ante καὶ τοῖς add. καὶ ὕδατι B Vict. Sp. 6 τῷ G²a Sp.: τὸ
 VBFL 8 ἐν del. V² Sp.: om. B ἐκείνοις V¹GFSLa Sp.: ἐκεῖνας V²B χρωμένων]
 γρωμ sic V¹ cui V² in lacuna, non litura, ca. X litterarum add. enw sive enow: χρωμένων
 B Vict. Sp.: χρώμα μὲν οὖν GFSLa 10 ἐγένητα a: ἀγένητα Sp. 11 μεταβάλλοι a
 18 προνοοῖ VB: προνοοῖτο F²a: προνοοῖ τὸ L Sp. 20 οὐ delevi: οὐ V¹GFSL: γὰρ B:
 γὰρ οὐ V²S²a: οὖν Vict. Sp., ceterum καθ' οὗς — ἐντεῦθεν (22) insiticiūm 24 ἄρα ὑπ'
 B²S²a Sp. 26 ἄρα μόνον BS²a Sp. 28 καὶ om. a Sp. θεοῖς καὶ τοῖς ἐν γενέ-
 σει καὶ φθορᾷ conl. Sp. 29 ἢ ante αὐτὴ om. V¹ (add. V²) 31 τε τοῖς a

λοις καὶ δὴ καὶ ἐν τῷ πρώτῳ Περι οὐρανοῦ), εἰ δ' ἄλλη, δῆλον ὡς δι-
 οῖσαι ἢ ὑποκειμένη ὕλη τοῖς ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ τῆς τοῖς θεοῖς ὑποκει- 5
 μένης. εἰ δὲ τοῦτο, ἔξει τινα διαφορὰν πρὸς αὐτήν. οὕτω δὲ οὐδ' ἂν
 ἄπειρος ἔτι εἶη οὐδ' ἀπλή. ἢ οὔτε πᾶν τὸ διαφέρον τινὸς διαφορᾷ δια-
 5 φέρει, εἰ γέ ἐστι ἢ κυρίως διαφορὰ, καθ' ἣν τὸ γένος εἰς τὰ οἰκεία εἶδη 10
 διαιρεῖται (τὸ γούν μὴ ὄν τοῦ ὄντος διαφέρει μὲν, ἀλλ' οὐ τῷ διαφορὰν
 ἔχειν, ἀλλ' οὐδ' ἐπεὶ διαφέρει τινός, ἤδη καὶ σύνθετον διὰ τοῦτο γίνεται),
 ἀλλ' οὐδὲ τὰ ὄντα ἀλλήλων, ἐπεὶ κατὰ τὰς κατηγορίας διαφέρει, ἤδη καὶ 15
 διαφοραῖς διοίσει, ὅτι μὴδ' ὑπὸ γένος τι κοινόν ἐστι τὰ δέκα γένη. δέ-
 10 δεικται γὰρ ὅτι μὴ γένος τὸ ὄν. ἔτι πολλὰ ὄντα τῷ μὴ ἔχειν τι διαφέρει
 τῶν ἐχόντων αὐτά, ὡς τὸ μὴ ἔχειν φέρ' εἰπεῖν τρίχας ἢ χεῖρας ἢ τι τοι-
 οὔτο. τὸ δὲ μὴ ἔχειν τι καὶ τὸ ἐστερηθῆναι οὐ ποιότητος. ἔτι δὲ οὐ πᾶσα 20
 διαφορὰ ποιότητος· εἰ γὰρ ἡ διαφορὰ ἐστι καθ' ἣν ἀντιδιαιρεῖται ἀλλήλοις
 (τὰ) ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους εἶδη, εἶη ἂν τοῦ εἶδους ἐκάστου ἢ διαφορὰ οὐ
 15 ἐστι διαφορὰ, καθ' ἣ τὸ εἶναι ἐστὶν αὐτῷ τοῦτω ὃ ἐστὶ δηλωτική. ἀλλὰ 25
 μὴν πάντων τῶν συνεστώτων φύσει, (οἷς) οὐχ ἡ ὕλη μόνον οὐσία, ἀλλὰ
 καὶ τὸ εἶδος, ἐν τούτοις ἡ διαφορὰ δηλωτική εἶη | ἂν οὐσίας τινὸς ἀλλ' 56
 οὐ ποιότητος, καὶ (τὰ) κατὰ τὰς τοιαύτας διαφορὰς ἀλλήλων διαφέροντα
 οὐσία, ἀλλ' οὐ ποιότητι διαφέρουσι, ὥστε, καὶ τῆς ὕλης οὐσης οὐσίας ἐν τῇ
 20 οὐσίᾳ τῷ εἶναι αὐτὴν τῶν ἐναντίων δεκτικὴν, ὃ λέγων κατὰ τοῦτο διαφέρειν 5
 τήνδε τὴν ὕλην ἐκείνης οὐ ποιότητι ἂν διαφέρειν λέγοι. ἐπεὶ οἱ τιθέμενοι
 τὴν ὕλην τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικὴν ἄπειρον αὐτὴν εἶναι λέγουσι, δῆλον
 ὡς οὐ φασιν εἶναι ποιότητα αὐτῆς τὸ τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικὴν. εἰ δὲ 10
 μὴ ποιότητος τοῦτο τῆς ὕλης, οὐδ' οἱ λέγοντες τῷ τοῦτ' ἔχειν τὴν ὕλην
 25 τὴν ὑποκειμένην τοῖς ἐν γενέσει διαφέρειν τοῦ τοῖς θεοῖς ὑποκειμένου κατὰ
 ποιότητα αὐτὴν ἐροῦσιν διαφέρειν. εἰ γὰρ τὸ τῶν ἐναντίων δεκτικὸν ποιό- 15
 τητα ἔχει, καθὼ ἐστὶ τοιοῦτον, οὐ διότι διαφέρει ἢ τοῦτο ἔχουσα τῆς μὴ
 ἐχούσης, ἐν ποιότητι ἔσται, ἀλλ' ὅτι ἐν τῇ οἰκείᾳ φύσει ἔχει αὐτήν, ἣν
 ἀνάγκη φυλάττειν αὐτήν, ἐάν τε διαφέρῃ τινός, ἐάν τε μὴ.

1 περὶ οὐρανοῦ] de caelo I, 10. 279^b4 sq. 3 οὕτω] τω in lit. V αὐτήν] ἐαυτήν
 a Sp. 4 ἢ a 5 εἰ] fortasse ἢ ἢ om. a Sp. 9 κοινά V¹ (corr. V²) 9. 10 δέ-
 δεικται] cf. e. c. Metaph. B, 3. 998^b22 10 τῷ V²FBSLa Sp.: τῶν V¹ τὸ L 12 pr.
 δέ] δ in lit. V 13 εἰ γὰρ ἢ B²S²a Sp.: οὐ γὰρ εἰ VFB¹S¹L: οὐ γὰρ ἢ G 13 post
 ἀλλήλοις interpungit Sp. 14 τὰ ἐκ V²BS²a Sp. εἶδη V² Vict. S² Sp.: ἤδη B: εἰ
 δὲ V¹GFS¹L: εἰ δὴ a εἶδους] δ in lit. V 14. 15 οὐ ἐστὶ V²B Vict. Sp.: οὐκ
 ἔστι V¹GFSLa 15 το V τοῦτω V²B: τοῦτο V¹GFSa Sp.: fortasse τοῦτου
 ὃ ἐστὶ V¹FS¹G¹L: οὐ ἐστὶ V²BS²a Sp.: ὅτι ᾽στι G² 16 μὴν V²GFSLB²a Sp.: μὴ V¹B¹
 οἷς add. V²BS²a οὐσία om. FLS¹ 17 εἶδος ἐν BS²a Sp.: εἶδος οὐσα ἐν V¹
 (οὐσα corr. in οὐσία, deinde del. V²) GFS¹L καὶ om. S¹ οὐσίας τινὸς V²BS²a
 Sp.: οὐσία τίς V¹GFS¹L 18 ποιότητος V²S²a Sp.: ποιότητος V¹GFS¹L τὰ add. V²B
 20 τῷ V²B Vict. Sp.: τὸ V¹GFSLa 22 εἶναι αὐτὴν a Sp. 23 τὸ GFSLa Sp.:
 τῷ VB 24 ποιότητος VFB: ποιότητος GL: ποιότητα Sa 27 ἔχει VBFS¹L: οὐκ
 ἔχει G: οὐκ ἔχει S²a Sp. 28 ἔχει αὐτήν, ἣν (acc. et spir. supra ἣν in lit.) B: ἔχειν
 αὐτὴν ἣν V: ἔχει αὐτὴν GFL: αὐτὴν Sa: αὐτὴν ἔχει Vict. Sp.

XVI. Λέξεως ἐξήγησις εἰρημένης ἐν τῷ \bar{a} τῆς Φυσικῆς ἀκροά- 20
σεως Ἀριστοτέλους περὶ τοῦ τάναντία πως τὰς ἀρχὰς ποιεῖν
πάντας.

Ἔστι μὲν οὖν τάναντία πως πάντες ποιοῦσι τὰς ἀρχὰς, δὴ- 25
5 λον. καὶ τοῦτ' εὐλόγως· δεῖ γὰρ τὰς ἀρχὰς μήτε ἐξ ἀλλήλων 57
εἶναι μήτε ἐξ ἄλλων, καὶ ἐκ τούτων πάντα. τοῖς δ' ἐναντίοις
τοῖς πρώτοις ὑπάρχει ταῦτα, διὰ μὲν τὸ πρῶτα εἶναι μὴ ἐξ ἄλ- 5
λων, διὰ δὲ τὸ ἐναντία μὴ ἐξ ἀλλήλων. ἠπόρησε τί πότε ἔστι τὸ
εἰρημένον διὰ ταύτης τῆς λέξεως, καὶ διὰ τί ἡ οὐκ ἐξ ἀλλήλων τὰ ἐναντία,
10 ἢ οὐκ ἐξ ἄλλων (καὶ) τὰ πρότερα. τό τε γὰρ ἐξ ἀλλήλων τὰ ἐναντία γί- 10
νεσθαι αὐτὸς ὀλίγον προσελθὼν λέγει (δειξας γὰρ τινα ἐπήνεγκεν· εἰ τοί-
νυν τοῦτ' ἔστιν ἀληθές, ἅπαν ἂν γίνοιτο τὸ γινόμενον καὶ φθει-
ροῖτο τὸ φθειρόμενον ἢ ἐξ ἐναντίων <ἦ> εἰς ἐναντία καὶ τὰ τού-
των μεταξύ. τὰ δὲ μεταξύ ἐκ τῶν ἐναντίων ἐστίν, οἷον χρώ- 15
15 ματα ἐκ λευκοῦ καὶ μέλανος, ὥστε πάντα ἂν εἴη τὰ φύσει γινό-
μενα ἢ ἐναντία ἢ ἐξ ἐναντίων), τό τε λέγειν τὰ πρῶτα ἐναντία μὴ
ἐξ ἄλλων γίνεσθαι ἀπορήσαι τις ἂν, πῶς λέγεται. καθόσον μὲν γὰρ πρῶτα 20
ὑπόκειται ἐναντία, οὐκ ἂν εἴη γινόμενα ἐκ τινων προὑπαρχόντων ἐναντίων
(οὐκέτι γὰρ ἂν αὐτὰ πρῶτα εἴη), πῶς δ' εἰ μὴ τοῦτο γίνοιτο, αἰδία ἔσται
20 τὰ πρῶτα ἐναντία; ἢ γὰρ δεήσει αὐτὰ εἰς ἄλληλα μεταβάλλειν, ὅπως γί- 25
νοιτό τι ἐξ αὐτῶν (οὕτως δὲ οὐκέτ' ἂν σώζοιτο οὐδὲ αἰεὶ | μένοι, οὐδ' ἂν 58
ἄφθαρτα εἴη οὐδ' ἀμετάβλητα εἰς ἄλληλα), ἢ εἰ αἰεὶ μένοι τὰ αὐτά, οὐ
κατὰ μεταβολὴν ἂν οὐδὲ κατ' ἀλλοίωσίν τινα τὰ γινόμενα γίνοιτο, ἀλλὰ
συνθέσει τε καὶ συγκρίσει καὶ διακρίσει τῶν πρώτων πρὸς ἄλληλα καὶ ποιᾷ 5
25 θέσει καὶ τάξει. οὐχ οὕτω δ' ἔχειν αὐτῷ δοκεῖ. ἢ ἐξ ἀλλήλων μὲν οὐ
φησι γίνεσθαι τὰ ἐναντία, ὅτι μὴ οὕτως γίνεσθαι ἐξ ἀλλήλων δύναται
ὡς ὑπομενόντων (οὐ γὰρ ὑπομένει τὸ ἕτερον τῶν ἐναντίων θάτερον), δοκεῖ 10
δὲ πᾶν γινόμενον ἐκ τινος ὡς ὑπομένοντος αὐτοῦ γίνεσθαι, ὡς προῖων
αὐτὸς δεῖκνυσί τε καὶ διορίζει. εἰ δ' οὕτω μὲν ἐξ ἀλλήλων μὴ γίνεται,
30 κατὰ δὲ τὴν τοῦ ὑποκειμένου παρὰ μέρος εἰς ἐκάτερον αὐτῶν μεταβολὴν γί- 15

1 ἐν τῷ \bar{a} τῆς Φυσικῆς ἀκροάσεως] Phys. ausc. I, 5. 188*26 (v. 9 cf. ib. 188^b21)
4 τάναντία Sp.: ἐναντία VBA: ἐναντίας GFSL 5 τοῦτ' τὸ α 7 ὑπάρχειν α 8 μὴ
V¹ in mg. ἠπόρησε (supra ε paullulum rasum) VB: ἠπόρηται GFSLa Sp.
ποτ'] infra ο paullulum rasum V 9 ἦ om. α Sp. 10 καὶ add. Vict. Sp.
11 προσελθὼν V¹ (corr. V²) ἐπήγαγεν α Sp. 13 ἦ add. Sp. 16 ἐναντίων] αν
supra versum V τὸ δὲ Vict. 19 δ' εἰ] δεῖ α 21 οὐδὲ αἰεὶ μένοι G Vict.: οὐδὲ
εἰ μένοι VSBA: οὐδεῖμενοι FL 22 μένοι (μένει B) τὰ αὐτά BGFSLa Sp.: μὲν, τὰ
(τὸ supra τὰ V¹) αὐτα sic V quod quomodo correxerit V² incertum 23 ἂν V²B Vict.:
ὄν V¹: om. GFSLa 25 οὕτω δ'] οὕτως V¹ (corr. V²) fortasse θάτερον (γινόμενον)
27 ὑπομένει] ei in lit. V fortasse θάτερον (γινόμενον) 29 διορίζει] Phys. Ausc.
I, 7. 189^b30 sqq. μὴ γίνεται V: οὐ γίνεται BS²: μὴ γίνοιτο GFS¹La 30 ὑποκειμένου
V¹ (corr. V²) μεταβολὴν B²: μεταβολὴ libri

νεται, οὐδὲν κωλύσει καὶ τὰ πρῶτα ἐναντία μεταβάλλοντα εἰς ἄλληλα κατὰ
 τοῦτον τὸν τρόπον αἴτια γενέσεως γίνεσθαι τοῖς μετὰ ταῦτα. ἀλλ' εἰ οὕτως
 μεταβάλλει, πῶς ἂν ἔτι αἰδία μένοι ἢ τίνι ἂν διαφέρουσι τῶν μὴ πρώτων
 ἐναντίων; καὶ γὰρ ἡ τούτων εἰς ἄλληλα μεταβολὴ τοῦτον γίνεται τὸν τρό- 20
 5 πον. ἢ διαφέρουσι ἂν τὰ πρῶτα τῶν ἐναντίων τῶν μὴ πρώτων πρώτον μὲν
 τῶν ἐξ ἐκείνων μὲν τὰ γινόμενα πάντα γίνεσθαι, ἐκ γὰρ εἴδους τινὸς καὶ
 στεργήσεώς τινος παρὰ μέρος ἐν τῇ ὕλῃ γινομένων αἰ πάντων γενέσεις καὶ 25
 φθοραί, οὐκέτι δ' ἐκ λευκοῦ καὶ μέλανος ἢ γλυκέος καὶ πικροῦ ἢ τινων
 ὁμοίων τούτοις ἐναντίων. ἔτι αὐτὰ μὲν ταῦτα ὕστερα ἐναντία, εἰ καὶ |
 10 εἰς ἄλληλα μεταβάλλει, τῶν γίνεσθαι παρὰ μέρος ἐν τῇ ὕλῃ, ὃ ἔχει καὶ 59
 τὰ πρῶτα ἐναντία, ἀλλὰ καὶ ἡ γένεσις τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς ἐξ ἐκείνων. διὰ
 γὰρ ποιᾶς ἕξεώς τε καὶ στεργήσεως ἢ τε τῶν χυμῶν γένεσις καὶ ἡ τῶν 5
 χρωμάτων καὶ τῶν ἀνάλογον τούτοις ἐναντίων, ἐξ οὐδεὸς δὲ μεταβάλλον-
 τος τὰ πρῶτα ἐναντία γίνεται. διὸ καὶ αἰδία κατὰ τοῦτο τῶν μὴδὲν αὐτῶν
 15 προεπινοεῖσθαι πρῶτον ἐξ ὧν ἡ τῶνδε γένεσις. δεῖκνύοιτο δ' ἂν καὶ αἰ-
 δία. οὐ γὰρ εἰ τὰ καθ' ἕκαστα εἶδη καὶ αἰ στεργήσεις δεῖκνυνται παρὰ 10
 μέρος εἰς ἄλληλα μεταβάλλοντα, διὰ τοῦτο οὐκ αἰδία, ἀλλ' ἐὰν αἰ φαίνον-
 ται ἀναγκαίως περὶ τῇ ὕλῃ ἐκάτερον αὐτῶν ὄν, εἴη ἂν αἰδία ἢ τε ἕξις καὶ
 ἡ στεργήσις, εἰ καὶ μὴ ἦδε ἡ ἕξις μὴδὲ ἦδε ἡ στεργήσις αἰδία. ὅτι δὲ 15
 20 ἀναγκαῖον αἰ ταῦτα εἶναι, δῆλον πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ τὴν ὕλην αἰδίων οὖσαν
 μὴ δύνασθαι ποτε χωρὶς εἴδους εἶναι, ἢ ἐπινοῖα μόνον, δεύτερον ἐκ τοῦ
 δυνάμει τὰ ἀντικείμενά τε καὶ τὰ ἐναντία οὖσαν αὐτὴν, τῶν μὴ δύνασθαι 20
 ἅμα ἐν τοῖς ἐναντίοις εἶναι ἐνεργεῖα, ἀνάγκη ἔχειν, ὅταν θάτερον αὐτῇ
 τῶν ἐναντίων παρῆ, δυνάμει θάτερον εἶναι. τὸ δὲ δυνάμενον (εἰ) ἐν στε-
 25 ρήσει τότε ἐστὶν ἐκείνου οὐ δύναται, ἀνάγκη τὴν ὕλην αἰ μετὰ εἴδους 25
 τινὸς εἶναι καὶ στεργήσεως. εἰ δ' αἰ μετ' ἀμφοτέρων καὶ οὐδέποτε ἔστιν,
 ὅτε ἡ ληφθεῖσα ὕλη ἢ πάντα, ἃ δυνάμει, ἅμα ἐνεργεῖα | ἔσται, ἢ πάντα 60
 ἃ δύνονται δυνάμει. οὐδὲν δὲ ὧν δύναται ἐνεργεῖα (οὐδὲν γὰρ ἂν αὐτὴ εἴη),
 ἀναγκαῖον τὰ πρῶτα ἐναντία αἰδία εἶναι.

30 XVII. Ὅτι μὴ τὸ εἶδος ἐν τῇ ὕλῃ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ.

5

Εἴ τι εἶδος τινος ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν, ἤτοι ἐν τῇ ὕλῃ ἐν ὑποκει-

1 [ἀλληλα] ἄλλ in lit. V 3 πῶς ἂν ἔτι αἰδία μένοι (μένει B) VB: πῶς ἂν αἰτία αἰε δια-
 μένει F: πῶς ἂν αἰτία αἰε διαμένοι GSLa Sp. 5 πρώτων Sp.: πρώτων V: πρώτων
 LBSa: πρώτων F 6 primum τὸ, deinde τοῦ denique τῷ B 9 ταῦτα V¹B¹: ταῦτα
 τὰ V²B²: τὰ GFL: om. Sa Sp. 11 ἐξ ἐκείνων αὐτοῖς a 13 καὶ τῶν om. a
 16 εἶδη] δ in lit. V 17 αἰε] fortasse καὶ 18 ὄν εἴη V Vict. Sp.: ἐν εἴη F Sa:
 ἐν εἴη L 19 μὴ ἦδε B²S²a Sp.: μὴ ἦδε V: μὴ ἦ δὲ B¹: μὴδὲ GFS¹L alt. ἦδε]
 ἦδε B² Vict. Sp.: ἦ δὲ V: ἦ δὲ B¹: om. GFS¹La μὴδὲ—στεργήσις om. S² 21 ἐκ τοῦ
 VB: ἐκ τοῦ μὴ GFSLa: ἐκ τοῦ εἰ μὴ Vict. Sp. 22 τῶν μὴ Vict.: τὸ μὴ libri
 23 ἐνεργεῖα ἀνάγκη ἔχειν VB¹: ἀνάγκη ἔχειν GFS¹L: ἐνεργεῖα ἀνάγκη B²S²a Sp. 24 εἰ
 addidi οὐ] fortasse ὃ 27 δυνάμει V¹: δύνεται V²FGLBSa Sp. 28 ὧν FGSLa
 Sp.: ὄν VB αὐτὴ B: αὐτὴ sic V: αὐτὴ FLa Sp.: αὐτὴ G

μένω ἐστὶ τῇ πρώτῃ, ἣ ἐν τῷ σώματι οὐ εἶδος ἐστίν, ἣ ἐν τῷ εἰς τοῦτο μεταβάλλοντι σώματι. οὔτε δὲ ἐν τῇ πρώτῃ ὕλη οἶόν τε τι ἐν ὑποκει- 10 μένω εἶναι, ὅτι μὴδὲ τὴν ἀρχὴν ὑπόκειται ἡ τοιαύτη ὕλη ἐνεργεία, ἀλλὰ δεῖται πρὸς τὸ εἶναι ἐν ὑπάρξει τοῦ εἶδους (οὔτε γὰρ τὴν ὕλην χωρὶς εἶ- 5 δους οἶόν τε ἐν ὑποστάσει εἶναι οὔτε τὸ εἶδος ἄνευ τῆς ὕλης· ἐκάτερον γὰρ αὐτῶν τοῦ ἐτέρου δεῖται πρὸς τὸ εἶναι ἐνεργεία τε καὶ ἐν ὑπάρξει· 15 δεῖ δὲ τὸ ἐν ᾧ τί ἐστίν ὡς ἐν ὑποκειμένῳ, αὐτὸ εἶναι πρῶτον ἐνεργεία, μὴδὲν πρὸς τὸ εἶναι ὃ ὑπόκειται βροηθούμενον ὑπὸ τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ ὄν- τος αὐτῷ), ἀλλ' οὐδὲ ἐν ᾧ ἐστὶ σώματι καὶ οὐ εἶδος ἐστίν, οἶόν τε αὐτὸ 20 ἐν ἐκείνῳ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι. μέρος γὰρ ἐστὶ τούτου, εἴ γε κατὰ τοῦτ' ἐστὶν ἐκείνῳ τὸ εἶναι. ἀλλ' οὐδ' ἐν τῷ εἰς τοῦτο μεταβάλλοντι σώματι εἶη ἄν, ὅτι μὴδὲ ἐστὶν ἐκεῖνο τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ἐφθάρη. ἣ γὰρ 25 κατὰ τὰ εἶδη τῶν σωμάτων μεταβολὴ φθορά. οὐδὲν εἶδος ἐνυλόν | τι 61 καὶ τινος ὄν οἶόν τε εἶναι ἐν ὑποκειμένῳ. εἰ δὲ τοῦτο, εἶδος δὲ καὶ ἣ 15 ψυχὴ τοῦ ἐμφύχου σώματος, οὐδὲ αὐτὴ ἄν εἶη ἐν ὑποκειμένῳ (οὔτε γὰρ ἐν τῷ ζῳῳ· μέρος γὰρ ἡ ψυχὴ τοῦ ζῳου κυριώτατον), οὔτε ἐν τῷ εἰς 5 τὸ ἐμψυχον σῶμα μεταβάλλοντι σώματι. πῶς γὰρ ἄν ἐν τῷ ἐφθαρμένῳ; φθορὰ γὰρ ἐκείνῳ ἐγένετο ἢ εἰς τὸ ἐμψυχον μεταβολή. ὅπως τε ἀδύνα- τον εἶναι τὴν ψυχὴν ἐν τινὶ ὃ μὴ ψυχὴν ἔχει. ὃ δὲ τὴν ἀρχὴν μὴ ἐστίν 20 ἐν τινὶ, οὐδ' ἄν ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῷ εἶη. εἰ δὲ ἐν μὲν ᾧ ἐστὶ σώματι, 10 εἶδος ἐστὶν ἐκείνου καὶ μέρος, ἐν ᾧ δὲ μὴ ἐστὶ τὴν ἀρχὴν, οὐδ' ἄν ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῷ εἶη, οὐκ ἄν ἡ ψυχὴ ἐν ὑποκειμένῳ τινὶ εἶη.

XVIII. Ὅτι μὴ οἶόν τε τὸν κόσμον ἄφθαρτον εἶναι διὰ τὴν βού- 15 λησιν τοῦ θεοῦ, εἰ εἶη φθαρτὸς τῇ αὐτοῦ φύσει.

25 Τὸ δυνατόν ἢ εἶναι ἢ γενέσθαι ἐπὶ τούτων κατηγορεῖται κυρίως, ἐπὶ τῶν ἐνδεχομένων καὶ μὴ εἶναι καὶ μὴ γενέσθαι ταῦτα ἃ λέγεται δυνατὰ 20 εἶναι ἢ γενέσθαι. λέγομεν γοῦν δυνατόν εἶναι οἶόν τε εἶναι ἢ γενέσθαι ἀκώλυτον ὄν. οὐ γὰρ τῷ πάντως γενέσθαι ἢ τοῦ δυνατοῦ κρίσις, ἀλλὰ τῷ μὴ κεκωλυθῆναι γενέσθαι αὐτό. δυνατόν γὰρ οὐδὲν ἤττον τὸ μὴ κωλυό- 25 30 μενον ὑπὸ τινος περιστάσεως γενέσθαι πρὸς ὃ τὴν ἐπιτηθεϊότητα ἔχει, κἂν 62 μὴ γένηται. δυνατός γὰρ Δίων γραμματικὸς γενέσθαι, ἔστ' ἂν ἦ, κἂν μὴ γένηται, εἰ μὴ εἶη τὸ δύνασθαι γενέσθαι γραμματικὸν αὐτὸν κεκωλυμένον.

1 pr. ἦ] ἦτοι a 7 αὐτὸ V¹GFSLa Sp.: αὐτῷ V²B 8 μὴδὲν B²S^a Sp.: μὴδὲν
VB¹S¹L ὄν V¹ (corr. V²) 9 ἀλλ' οὐδὲ ἐν ᾧ ἐστὶ σώματι καὶ οὐ εἶδος ἐστίν B² (post
verba γρ. οὕτως) S^a Sp.: ἀλλ' ὅτ' ἐν ἐστὶ καὶ οὐ εἶδος ἐστίν VB¹FGS¹L καὶ del. Sp.
11 οὐδὲν V¹ (corr. V²) 13 οὐδὲν V¹GFS¹L: οὐδὲν δὲ V²B²: οὐδὲν ἄρα S^a Sp.
τι] τε B² 14 οἶόνται V¹ (corr. V²) τε GFSLa Sp.: δὲ VB Vict. 15 αὐτῇ
La Sp.: αὐτῇ V: αὐτῇ S: αὐτῇ F γὰρ om. a: fortasse οὐδὲ γὰρ 24 εἰ εἶη] ἦ
εἰ a αὐτοῦ VB: ἑαυτοῦ FSa Sp. et tabula 25 δυνατον sic V (sub o litura)
27 οἶόν VB: τὸ οἶόν FGSLa Sp.: ὃ οἶόν Vict. οἶόν τε εἶναι del. B² 28 τὸ ἀκό-
λυτον V²BS^a Sp. 30 ὑπὸ in lit. V 32 εἶη] ἡ s. v. V

εἰ δὲ τοιοῦτον δῆλον ὄν, ἀληθεύουσιν ἂν τὸ δυνατόν γενέσθαι τόδε τι ἐπὶ 5
τούτων. ἢ δυνατόν τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ μὴ γενέσθαι. ὁ δὲ ἐξ ἀνάγκης τι ἢ
ἔστιν ἢ γίνεσθαι, τοῦτο οὐκ ἀληθὲς λέγειν δύνασθαι γενέσθαι, εἰ μὴ τις τῷ
δυνατῷ ἀντὶ τοῦ ἀναγκαίου χρωῖτο. καὶ τὸ ἀδύνατον τὸ γινόμενον τοιοῦτον 10
5 διὰ τὸ κεκωλῦσθαι, καὶ μεταπίπτειν τοῦ δυνατοῦ διὰ τὴν κωλύουσαν αὐτῷ
γενέσθαι περίστασιν τοῦτο, ὁ ἦν δυνατόν κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, εἴη ἂν
ἐπὶ τούτων γινόμενον τε καὶ λεγόμενον, ἃ καὶ πρὸς τὸ γενέσθαι καὶ πρὸς 15
τὸ μὴ γενέσθαι τὴν ἐκ τῆς οἰκείας φύσεως παρασκευῆν τε καὶ ἐπιτηδεύό-
τητα ἔχει. διὸ τὸ μὲν ἄχρρον, δυνατόν (ὄν) καυθῆναι καὶ μὴ καυθῆναι,
10 ἀδύνατον γίνεσθαι καυθῆναι, ἂν ἐν τῇ ἀτόμῳ γένηται, καὶ ἡ ψήφισ δύνατῆ 20
οὔσα ὁραθῆναι τε καὶ μὴ ὁραθῆναι ἀδύνατος ὁραθῆναι γίνεσθαι, ὅταν ἐν τῷ
βυθῷ γένηται, τῷ κεκωλῦσθαι εἰς ἐνέργειαν ἐλθεῖν τὴν πρὸς τὸ ἕτερον ὄν
ἐδύνατο ἐπιτηδεύότητα. οὐκέτι δὲ ἡ διάμετρος ἀδύνατος σύμμετρος εἶναι τῇ 25
πλευρᾷ διὰ τὸ κεκωλῦσθαι (τὴν γὰρ ἀρχὴν ἀνεπίδεκτός ἐστι τοῦ σύμμετρος
15 εἶναι τῇ | πλευρᾷ δύνασθαι) εἶναι λέγεται, ἀλλ' ἀσύμμετρον αὐτὴν ἐξ 63
ἀνάγκης εἶναι λέγοντες τὸ σύμμετρον αὐτῆς ἀδύνατον κατηγοροῦμεν, καὶ
τὸ θεῖον ἐξ ἀνάγκης ἀφθαρτον εἶναι λέγοντες ἀδύνατον αὐτὸ φασιν εἶναι 5
τῇ αὐτοῦ φύσει φθαρῆναι. διττῶν τοίνυν τῶν ἀδυνατῶν ὄντων, τῶν μὲν
φύσει, τῶν δὲ διὰ τὸ κεκωλῦσθαι, καὶ φύσει μὲν ὄντων ἀδυνατῶν τούτων,
20 (οἷς) τισιν ὑπάρξουσιν τὰ ἀντικείμενα αὐτοῖς ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχει, διὰ δὲ τὸ
κεκωλῦσθαι τούτων, ἃ ἔχοντα πρὸς τὸ γενέσθαι φυσικὴν ἐπιτηδεύότητα ὑπὸ 10
τινος περιστάσεως ἐν αὐτοῖς γενέσθαι κεκώλυται, καὶ μόνων ἀδυνατῶν γί-
νεσθαι δυναμένων διὰ τὸ κεκωλῦσθαι τῶν ἐνδεχομένων τι ἢ δυναμένων,
[ὅτι δυναμένων] ἀλλ' οὐκ ἐξ ἀνάγκης, εἰ μὲν ὁ κόσμος γενητός ὢν ἔχει 15
25 ἐν ἑαυτῇ δύναμιν καὶ τοῦ φθαρῆναι καὶ τοῦ μὴ φθαρῆναι, δύναται ἂν ὑπὸ
τινος κωλυθείς φθαρῆναι ἀδύνατος φθαρῆναι γενέσθαι, εἰ δὲ ἐστὶν ἐξ
ἀνάγκης καὶ ἐν τῇ φύσει παντός τοῦ γενομένου τὸ φθαρῆναι, ἐξ ἀνάγκης ἂν 20
ὑπάρχοι παντὶ τῷ γινομένῳ τὸ δεῖν αὐτὸ φθαρῆναι. ὧ δὲ ἐξ ἀνάγκης τὸ
φθαρῆναι, τοῦτ' ἀδύνατον μὴ φθαρῆναι διὰ τὸ τὴν φύσιν αὐτοῦ ἀνέφικτον
30 αἰδιότητος εἶναι, ὥστε καὶ ὁ κόσμος φθαρτός ὢν ἐξ ἀνάγκης, εἴ γε καὶ 25

1 ὄν V¹: ὄν GFL: ὅτι V²BS²a: om. S¹ 2 ἢ (prius) VLa: ἡ S: ἡ B (acc.
et spir. in lit.) F: εἰ Sp.: fortasse ἃ 5 το sic V¹ μεταπίπτειν V²B conl. Sp.
(vel μεταπίπτειν): μεταπίπτοντα V¹FSa: μεταπίπτοντος G (corr. ex μεταπίπτωντος) L
αὐτὸ V²B 6 ὁ ἦν] οὗν Vict.: οὗν δυνατόν ὄν Sp. sed omnia sana 7 πρὸς τὸ
ante μὴ om. a Sp. 9 ὄν add. V²BS²a Sp. 10 ἂν V²B: ἂν V¹: ἐάν GFSA Sp.
ἡ s. v. V ψήφισ GF Sp.: ψήφισ V (inter o et s paullulum rasum) B: ψήφισ Sa
δυνατῆ] α s. v. V 15 εἶναι om. a Sp.: εἶναι λέγεται om. B ἀλλ' ἀσύμμετρον
V²B Sp.: ἀλλὰ σύμμετρον V¹GFSLa 17 αὐτόν a Sp. 18 διττῶν] διτ in lit. V
20 οἷς τισιν V²B Vict. Sp.: τισιν V¹GFSLa ὑπάρξουσιν scripsi: ὑπάρξεων V¹FSG¹La
Sp.: ὑπάρξεως G: ὑπάρξεσι Vict.: ὑπάρξει V²B: τὸ ἐν ὑπάρξει εἶναι conl. Sp. ὑπάρ-
χει VGFSA Sp.: ὑπάρχοι L: οὐκ ὑπάρχει V²B Vict. 21 τὰ ἔχοντα a 22 μόνων
V¹GFSA Sp.: μόνον V²B 22. 23 γίνεσθαι VB: γενέσθαι GFSLa Sp. 23 δυναμέ-
νων] fortasse γινόμενων 24 ὅτι δυναμένων (ω in lit.) V¹: ὅτι δυνάμει ἦν GFSLa
Sp.: del. V²: om. B recte ut videtur 28 ᾧδε V¹ //ἀνάγκη sic V

γεννητός, κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἀνεπίδεκτός ἐστιν ἀιδιότητος. τὸ δ' οὕτως | ἀνεπίδεκτον ἀιδιότητος κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἀδύνατον ἀιδιότητα 64
 δέξασθαι. τὸ δ' οὕτως ἀδύνατον, πᾶσιν ὃν ἀδύνατον, καὶ τοῖς θεοῖς ἂν
 εἶη τοιοῦτον. οὔτε γὰρ τὸ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχον τινὶ οἶόν τε ὑπάρχειν αὐ- 5
 5 τῷ κωλυθῆναι ποτε οὐκ ἦν οὕτως ὑπάρχον, οὔτε τὸ ἀδύνατον ὑπάρχειν
 δυνατὸν ὑπάρχον γενέσθαι. μόνον γὰρ ἐκεῖνα κωλυθῆναι ὑπάρχειν τισὶν
 οἷά τε, πρὸς ἃ καὶ τοῦ ἔχειν αὐτὰ καὶ τοῦ μὴ ἔχειν φυσικὴν παρασκευὴν
 ἔχει, καὶ ἃ χωρὶς τοῦ κωλύεσθαι δύνανται ἐν αὐτῷ μὴ γενέσθαι. ἃ ἐστὶν 10
 10 ἐξ ἀνάγκης τισὶ παρακλουθιοῦντα, οὐχ οἶόν τε ταῦτα κωλυθῆναι γενέσθαι.
 ἔσται γὰρ οὕτω ταῦτὸν ἅμα γινόμενόν τε καὶ μὴ γινόμενον, γινόμενον μὲν
 διότι ἀναγκαῖον ἦν γενέσθαι, οὐ γινόμενον δὲ διότι ἦν κεκωλυμένον, τοῦτο 15
 δὲ ἀδύνατον. ἀδύνατον καὶ τὸ φθαρτὸν κωλυθῆναι φθαρῆναι, ἐπειδὴ ἀναγ-
 καῖον τῷ φθαρτῷ τὸ φθαρῆναι καὶ ἀδύνατον τὸ μὴ φθαρῆναι. ἔσται
 γὰρ οὕτως ἅμα φθειρόμενός τε καὶ μὴ φθειρόμενος. ὅτι δὲ τὰ ἀδύ- 20
 15 νατα τῇ αὐτῶν φύσει καὶ τοῖς θεοῖς ἐστὶ τοιαῦτα, καὶ Πλάτων αὐτοὺς
 μαρτυρεῖ, δι' ὧν λέγει· “ἀλλ' οὐτ' ἀπολέσθαι τὰ κακὰ δυνατόν, ᾧ
 Θεόδωρος· ὑπεναντίον γὰρ τι τῷ ἀγαθῷ ἀεὶ εἶναι ἀνάγκη, οὐτ' ἐν θεοῖς 25
 20 αὐτὰ ἰδρῶσθαι, τὴν δὲ θνητὴν φύσιν καὶ τόνδε τὸν τρόπον περιπολεῖ ἐξ
 ἀνάγκης”. |

20 XIX. Πῶς ἡ αὐτὴ δύναμις ἅμα τῶν ἐναντίων εἶναι λέγεται. 65

Ἡ αὐτὴ δύναμις εἶναι τῶν ἐναντίων λέγεται, οὐχ ὡς ἅμα δυναμένων
 καὶ τῶν ἐναντίων περὶ τὸ τὰς δυνάμεις ἔχον αὐτῶν γενέσθαι (τοῦτο γὰρ 5
 ἀδύνατον), ἀλλ' ὅτι μὴ οὕτως ἔχειν τὸ τῶν ἐναντίων ἔχον τὰς δυνάμεις,
 ὡς πρῶτον μὲν ὀφείλειν τόδε τῶν ἐναντίων δέξασθαι, μετὰ δὲ τοῦτο τόδε.
 25 ἐν παντὶ γὰρ χρόνῳ ἐνδέχεται τὸ ἐν μηδετέρῳ ὃν τῶν ἐναντίων ἐν ὅπο- 10
 10 τερφοῦν αὐτῶν γενέσθαι, οὐκ ἀφωρισμένως ἐν ταῖδε. οὐδὲ καὶ λέγεται ἅμα
 ἔχειν τὰς τῶν ἐναντίων δυνάμεις. τὸ γὰρ ἐνδέχεσθαι, ὅσον ἐπὶ τῇ φύσει
 τοῦ ἐναντία δεχομένου, ὅτε τὸ ἕτερον (ἐν) αὐτῷ γίνεται, μὴδὲν ἕττον ἀντὶ 15
 15 τοῦτου τὸ ἕτερον ἐν αὐτῷ γενέσθαι, δεικτικὸν τοῦ ἅμα αὐτῶν τὰς δυνάμεις
 30 ἔχειν. παρὰ γὰρ τὰ ποιητικὰ αὐτῶν τόδε τι πρῶτον τῶν ἐναντίων ἐν τῷ

1 γεννητός a Sp. 2 αὐτοῦ V¹ (corr. V²) ἀιδιότητα] alterum ι in lit. V
 4. 5 αὐτὸ V²B 5 οὐκ ἦν V¹G¹FS¹L: καὶ οὐκ εἶναι V²S²Ba Sp.: οὐ εἶναι G²: fortasse
 οἷς ἦν 8 ἃ δὲ ἐστὶν V²B²S²a Sp. 12 ἅρα καὶ S²V²a Sp. 13 καὶ—φθαρῆ-
 ναι in mg. V¹: in textu G²S²L: om. F 15 αὐτῶν V¹ (corr. V²) Πλάτων]
 Theaetetus 176^a 16 ἀπολέσθαι V¹ (corr. V²) 17 ἀεὶ V²S²Ba Sp.: λέγειν
 FS¹L ἀνάγκη εἶναι a Sp. 18 ἰδρῶσθαι V¹ (corr. V²) τόπον] τρόπον a
 περιπολεῖ V¹ Vict. Sp.: περιπολεῖν V²BG²FS¹La 20 λέγεται εἶναι a Sp. 21 δύ-
 ναμις (ἅμα) conl. Sp. τῶν ἐναντίων εἶναι a Sp. ἅμα om. G²FS¹L 22 καὶ
 VG²L: del. S²B²: om. a 23 μὴ οὕτως ἔχειν] fortasse δὴ οὕτως ἔχει: οὕτως ἔχει
 conl. Sp. ἔχον] ἔχειν FS¹L 26 καὶ οὐκ V²BS²a Sp. 28 τοῦ τὰ a Sp.
 ἐν add. B²S²La Sp. αὐτῷ] αὐ in lit. V 29 δεικτικὸν scripsi: δεκτικὸν
 VFB¹S¹GL: αἰτιον B²S²a Sp.

ἀμφοτέρων δεκτικῶ γίνεται τῷ παρῆναι τοῦτο, τὸ δὲ μὴ τοιαύτην σχέσιν ἐσχηκέναι πρὸς αὐτό, ἢ μετὰ ἰσχυροτέρας δυνάμεως αὐτὸ κινεῖν. εἰ γὰρ 20 μὴ ἅμα τὰς δυνάμεις εἶχεν αὐτῶν, ἀλλ' ἐν ἄλλῳ καὶ ἐν ἄλλῳ χρόνῳ, ἀδύνατον ἂν ἦν ποτε τὸδε τι τῶν ἐναντίων δέξασθαι αὐτό, οὐ τῷ ἕτερον
 5 αὐτῶν ἐν αὐτῷ προλαβὼν εἶναι, ἀλλὰ καὶ μηδ' ἑτέρου παρόντος καὶ παρόντος 25 αὐτῷ τοῦ ποιητικοῦ τῷ μὴ ἔχειν τὴν δύναμιν τοῦ τότε δέξασθαι αὐτό. εἰ 66 δὲ μηδ' εἰς χρόνος ἔστιν, ἐν ᾧ τὸ δεκτικὸν τῶν ἐναντίων ὁμοίως κεκώλυται τι αὐτῶν ἔχειν * * * μόνον γὰρ τότε τὸ ἕτερον αὐτῶν κωλύεται ἐν τῷ δεκτικῷ γενέσθαι, ὅταν ὑπὸ θατέρου τὸ δεκτικὸν αὐτῶν προληφθῆ τῷ ἀδύνατον 5
 10 εἶναι τὰ ἐναντία συνυπάρχειν ἀλλήλοις. οὐδὲν μέντοι κεκώλυται καθόσον ἐπὶ τῇ τοῦ δεκτικοῦ φύσει, φθεῖραν τὸ προὑπάρχον τῷ δεκτικῷ δύναμιν ἔχειν τὸ τοῦτο ποιητικὸν αὐτὸ ἐν αὐτῷ γενέσθαι. καὶ γὰρ εἴ τί ἐστι ἐν 10 τῷ ἑτέρῳ τῶν ἐναντίων, τότε δύναμιν ἔχει τοῦ μεταβάλλειν εἰς θάτερον (εἰ γὰρ μὴ ἔχει τὸ ἐν τῷ ἑτέρῳ τῶν ἐναντίων ὄν δύναμιν τοῦ μεταβάλ-
 15 λειν εἰς θάτερον, μένοι ἂν ἐν τῷ ἑτέρῳ ἀδύνατον ὄν εἰς τοῦτο μεταβάλλειν 15 ἔτι), εἰ δὲ μεταβάλλει, ὁῦλον ὡς τῷ δύναμιν ἔχειν τοῦ δέξασθαι καὶ (τὸ ἐναντίον) μεταβάλλοι ἂν πᾶν εἰς αὐτό. ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ ὄντος ἐν αὐτῷ ἐναντίου δύναμιν ἔχει. οὐ γὰρ δὴ μὴ δυνάμενον εἶναι ἐν αὐτῷ ἐστι ἐν αὐτῷ. ὅτε τοῦ ἑτέρου τῶν ἐναντίων τὴν δύναμιν ἔχει, τότε καὶ 20
 20 θατέρου, ὥστε ἅμα μὲν ἀμφοτέρων· καὶ ὅτε τοῦ ἑτέρου καὶ τοῦ ἑτέρου, τότε θάτερον προειληφέναι, οὐδὲν ἤττον, ὅσον ἐπὶ τῇ τοῦ δεκτικοῦ φύσει, δεδωνημένου ἂν καὶ τούτου προειληφέναι, γίνεται τούτων ὄν δύναται, τὸ 25 μὲν ἔχον τὸ δὲ ἔξον. |

XX. Διὰ τί τοῦ θέρους ὑπνωτικώτεροί ἐσμεν, εἰ ὁ ὕπνος διὰ τὴν 67
 25 τοῦ συμφύτου ἡμῖν θερμοῦ εἰς τὸ ἐντὸς ἀντιπερίστασιν.

Εἰ ὁ ὕπνος διὰ τὴν τοῦ συμφύτου ἡμῖν θερμοῦ εἰς τὸ ἐντὸς ἀντι- 5
 περίστασιν, τοῦ δὲ θέρους ἀντιπερίεστηκε μᾶλλον τὸ θερμὸν εἰς τὸ ἐκτός, διὰ τί τοῦ θέρους ἐσμὲν ὑπνωτικώτεροι; εἴ γε ὁ ὕπνος γίνεται τῷ κατέ-

1 τὸ δὲ μὴ V¹GFL: τῷ δὲ μὴ S¹: οὐ τῷ μὴ V²B¹: οὐ τῷ B²S²a Sp. 4 αὐτὸ] οὐ τῷ
 Vict. (sic) 4 οὐ τῷ] οὕτω a 5 αὐτῶν V²B² Sp.: αὐτῷ V¹GFSB¹La αὐτῷ V
 7 νῦν δὲ οὐδαὶ χρόνος ἔστιν conl. B² 8 excidit tale quid οὐδὲ τὰ ἐναντία ὁμοίως
 κεκώλυται ἐν τῷ δεκτικῷ γενέσθαι δεκτικῷ] φ in lit. V 11 δεκτικῷ V²B²S²a Sp.:
 ζωτικῷ V¹B¹: ζῶφ μικρῷ GFS¹L fortasse (τῷ) δύναμιν 12 τὸ τοῦτο V¹GSa: τὸ τοῦτο
 V²B: fortasse (τούτου) τὸ τοῦτο ἔχ. τοῦ ποι. conl. Sp. εἴ τί ἐστι ἐν scripsi: εἴ
 τέ ἐστι ἐν VFS¹B¹GL (sed εἴτε FS ἔν τε B¹): ὅτε δὲ ἐν S²a Sp.: ὅτε ἐστὶν ἐν B² 16 ἔχων]
 ἔ in lit. V 16. 17 καὶ τὸ (ἐναντίον) scripsi: καὶ τοῦ V: καὶ τοῦ μὴ GFS¹L: καὶ τοῦ
 μεταβάλλειν V²BS²a Sp. 17 μὴν] η in lit. V ὄντως V¹ 18. 19 αὐτῷ ἐστι ἐν
 αὐτῷ VGFB conl. Sp.: ἐν ἂν τῷ ἐν αὐτῷ Sa: ἐν τῷ ἐστὶν ἐν αὐτῷ L 19 ὅτε γὰρ V²BS²a
 Sp. 21 τὸ τε (τῷ) conl. Sp. προειληφέναι] infra alterum e paullulum erasum V
 22 τούτου] fortasse τοῦτο 25 ἀντιπερίστασιν (post medium e paullulum rasmus) VS²Ba
 Sp.: ἀντιπερίσταται FS¹L 26. 27 ἀντιπερίστασιν VS²a Sp.: ἀντιπεριστήσι FS¹L
 27 δε V¹ 28 εἶγε VGFS¹L: ἢ B² (in lit.) S²a Sp.: fortasse (ἢ) εἶγε

χεσθαι ὑπὸ τῆς κατενεχθείσης ἀναθυμιάσεως ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐπὶ τὸν
 θώρακα τὸ σύμφυτον ἡμῖν θερμὸν (ἢ γὰρ τούτου αὐτόθι συστολή αἰτία 10
 τῆς ἀργίας ταῖς αἰσθησασιν), ἧτις γίνεται κατοχῇ τοῦ θερμοῦ περὶ τὸν θώ-
 ρακα, ἕως ἂν ἡ κατενεχθεῖσα ἀναθυμιάσις οὕσα παχεῖα ὑπὸ τῆς κατεχο-
 5 μένης ὑπ' αὐτῆς θερμότητος ἀθρόας αὐτόθι συνεσταλαμένης πεφθῆ ἢ τε καὶ 15
 λεπτονθεῖσα διακριθῆ, † κατ' αὐτὴν κατὰ φύσιν αἰτία τοῦ ὕπνου καὶ τοῦ
 ἐν τῷ χειμῶνι καὶ τοῦ ἐν τῷ θέρει γινομένου. τοῦ μὲν χειμῶνος τῷ ὑπὸ
 τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος ὄντος ψυχροῦ ἐπιψύχεσθαι τὴν ἐπιφάνειαν οὐχ 20
 ὁμοίως τὸ σύμφυτον ἡμῖν θερμὸν ἐπ' αὐτὴν ἐπιρρεῖ τε καὶ χεῖται ἐπ'
 10 αὐτῇ, ἀλλ' ἔστιν ἕδον περὶ τὸν θώρακα καὶ τὴν καρδίαν πλείον συνη-
 θροισμένον (διὸ ὑπὸ τῆς καταφερομένης ἀναθυμιάσεως οὔτε ὁμοίως κρατεῖται, 25
 κρατηθέν τε τῷ πλήθει ταχέως πέσσει τε καὶ λεπτόνεται τὴν κατέχουσαν
 ἀναθυμιάσιν αὐτό· διὸ οὔτε ῥάδιον οἱ τοῦ χειμῶνος ὕπνοι οὔτε πολυχρόνιοι)
 τοῦ δὲ θέρους | διὰ τὴν τῆς ἐπιφανείας μανότητα τὴν γινομένην ὑπὸ τῆς 68
 15 ἐν τῷ περιέχοντι ἀέρι θερμότητος τὸ σύμφυτον ἡμῖν θερμὸν πλείον ἐπ'
 αὐτὴν φερόμενον καὶ διαπνεόμενον ἔλαττόν ἐστι περὶ τε τὸν θώρακα καὶ 5
 τὴν καρδίαν· διὸ ὑπὸ τῆς καταφερομένης ἀναθυμιάσεως κρατούμενόν τε
 καὶ κατεχόμενον ῥάδιως, ἔτι τε μὴ δυνάμενον ὁμοίως αὐτὸ διακρίνειν τε
 καὶ λεπτόνεται δι' ὀλιγότητα, ἐπὶ πλείονα χρόνον κρατούμενον ὑπ' αὐτοῦ,
 20 αἴτιον γίνεται πλειόνων ἡμῖν ὕπνων τοῦ θέρους. ἴσως δὲ καὶ ἡ τῶν νο- 10
 κτῶν βραχύτης φαντασίαν ἡμῖν [πλείω] παρέχει τοῦ δοκεῖν τοῦ θέρους κοι-
 μᾶσθαι πλείω διὰ τὸ καὶ τῆς ἡμέρας ἐπιλαμβάνειν τι. εἴη δ' ἂν καὶ δι'
 ἀσθένειαν τῶν αἰσθητηρίων τὴν γινομένην ὑπὸ τῆς περιεχοῦσης ἡμᾶς τοῦ 15
 θέρους θερμότητος πλείων ὁ ὕπνος γινόμενος τοῦ θέρους. ἐξηροτέρων γινο-
 25 μένων ὑπὸ τῆς ἔξωθεν θερμότητος αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο μὴ δυναμένων
 ἐνεργεῖν, ἢ εἰς ὕπνον γίνεται καταφορὰ τοῦ ἐν αὐταῖς ὄντος οἰκείου τε καὶ 20
 ἐμφύτου θερμοῦ ἐξασθενοῦντος πρὸς τὴν ἐνέργειαν τῷ ὑπὸ τοῦ ἔξωθεν
 θερμοῦ πλείονος ὄντος κρατεῖσθαι, ὃ καὶ τὸ τῶν λύγων φῶς ὀρῶμεν πά-
 σχον ὑπὸ τοῦ φωτός τοῦ τῆς ἡμέρας.

30 XXI. Ἐν τίνι κατηγορίᾳ ἡ κίνησις.

25

Τὴν κίνησιν εἴ τις μὴ παραδέχοιτο ἐν τοῖς ποσοῖς τῷ ἐν <ταῖς> Κατη-
 γορίαις αὐτὴν ἐν τοῖς | ποσοῖς μὴ κείσθαι, λέγοιτ' ἂν εἶναι πρὸς τι. ᾧ 69
 δέ τι οὔση τῇ κινήσει ὑπάρχει τὸ πρὸς τι εἶναι, εἴη ἂν πάθος. εἰ γὰρ
 τὸ κινεῖσθαι πάσχειν τί ἐστι, πάθους δὲ παρουσία τὸ πάσχον πάσχει, καὶ

3 ἧτις] ι in lit. V κατοχῇ VL: κατοχῆ in lit. S²a Sp. 6 κατ' αὐτὴν V¹FS¹L:
 καὶ αὐτῇ V²B: καὶ αὐτῇ B²S²a Sp.: fortasse καὶ <ἡ> αὐτῇ ἡ 7 ἀλλὰ τοῦ
 B²S²a Sp. τῷ ὑπὸ V²BS²a: τοῦ ὑπὸ V¹GFS¹: τοῦ πο L 12 πέσσει τε V²B: πε-
 σεῖται V¹GFS¹L: ἐκπεσεῖται S²a: ἐκπέσεται Sp. λεπτόνεται V²Ba Sp.: λεπτονεῖ V¹
 13 διὸ οὔτε] ὁ οὐ in lit. V 21 πλείω circumscripsi 23 ἢ ὑπὸ V¹
 (corr. V²) 24 γὰρ γινομένων B²S²a Sp. 26 αὐταῖς sic V 27 τῷ V²BS²a
 Sp.: τὸ V¹GFS¹L 31 ταῖς add. V²BS²a Sp. 34 πάθους δὲ παρουσία] οὐς δὲ π
 in lit. V

ἔστι τὸ κινούμενον κινήσεως παρουσίᾳ κινούμενον, ἢ κινήσις ἂν πάθος εἴη. 5
 τὸ δὲ πάθος ποιότης· τρίτον γὰρ εἶδος ποιότητος παθητικαὶ ποιότητες καὶ
 πάθη. ἢ μὲν οὖν ἀτελής ἐνέργεια πάθος οὐσα εἴη ἂν ποιότης, ἢ δὲ τέ-
 λειος ἐνέργεια τί ἂν εἴη καὶ ὑπὸ κατηγορίαν τίνα; ἢ εἰ ἢ τοιαύτη ἐνέρ- 10
 γειά τε καὶ ἐντελέχεια εἶδος, τῶν δὲ εἰδῶν τὰ μὲν φυσικά, τὰ δὲ τεχνικά,
 καὶ ἔστι τὰ μὲν φυσικά εἴδη οὐσίαι, τὰ δὲ τεχνικὰ ποιότητες, εἴη ἂν καὶ
 τῶν ἐνεργειῶν αὕτη διαφορά. ἔστι δὲ καὶ τῶν φυσικῶν εἰδῶν ποιότητες, 15
 ἃ μὴ εἰς τὴν οὐσίαν τῶν ὑποκειμένων συντελεῖ, ἀλλ' εἰς τὸ τοιῷδε εἶναι.
 τί οὖν χρὴ λέγειν τὸ φῶς εἶναι, ἐπεὶ καὶ αὐτὸ ἐντελέχεια τοῦ διαφανοῦς
 10 ἢ διαφανές; ἢ εἰ μὴ φύσει τοῦ διαφανοῦς εἶδος τὸ φῶς, μηδὲ οὐσία τις 20
 γίνεται αὐτοῦ (οὐ γὰρ σύνοσσι τῷ διαφανεῖ οὐδ' ἐν τῇ οὐσίᾳ ἐστὶν αὐ-
 τοῦ, ἀλλὰ παρουσίᾳ τινὸς ἐν αὐτῷ γίνεται καὶ κατὰ σχέσιν ἄλλου πρὸς
 ἄλλο), εἴη ἂν πάθος τι καὶ αὐτὸ γινόμενον κατὰ σχέσιν καὶ παρουσίαν
 τινὸς ἐν τῷ διαφανεῖ, ἀνάλογον ὄν χρώματι, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης εἶπεν· 25
 15 οἷον γὰρ τὸ χρῶμα τὸ φῶς εἶπεν τοῦ διαφανοῦς. |

XXII. Εἰ τὸ κινούμενον ἐπὶ τινος κατὰ πρότερον μῦριον αὐτοῦ 70
 πρότερον κινεῖται.

Εἰ τὸ κινούμενον ἐπὶ τινος μεγέθους κατὰ πρότερον μῦριον αὐτοῦ πρό-
 τερον κινεῖται (διὰ τοῦτο γὰρ ἐν χρόνῳ πᾶσα κίνησις, ὅτι μὴ οἷόν τε ἅμα 5
 20 τὸ κινούμενον ἐπὶ παντὸς τοῦ ὑποκειμένου ἀθρόως κινήθη, ἀλλὰ δεῖ τὸ
 μὲν τι αὐτοῦ πρῶτον διελθεῖν τὸ δὲ ὕστερον), εἰ δὴ τοῦτο, καὶ κατὰ τὸ
 πρότερον μῦριον τοῦ μεγέθους πρῶτον κινεῖται τὸ κινούμενον, εἰ ἐπ' ἄπει- 10
 ρον ἐν τῷ μεγέθει τὸ πρότερον, πᾶν τὸ κινούμενον ἄπειρα ἔσται κινού-
 μενον, καὶ πᾶν τὸ κεινημένον ὅσον δὴ διάστημα ἄπειρα πρότερα [καὶ
 25 ἄπειρα] μῦρια κεινημένων· ἀλλὰ ἀδιεξίτητα τὰ ἄπειρα. ἤτοι οὖν οὐκ
 ἐπ' ἄπειρον ἢ τομῇ τῶν συνεχῶν, ἢ οὐ κατὰ τὸ πρότερον πρότερον 15
 ἢ κινήσις. ἢ γίνεται μὲν κατὰ τὸ πρότερον μῦριον τοῦ μεγέθους πρότερον
 ἢ κινήσις, οὕτω μέντοι κατὰ τὸ πρότερον μῦριον, ὡς ἐστὶν ἐν τῷ συνεχεῖ
 τὸ μὲν πρότερον μῦριον, τὸ δὲ ὕστερον. οὐ γὰρ ἄλλως μὲν ἐστὶν ἐν ἐκεῖνῳ, 20
 30 ἄλλως δὲ αὐτὸ τὸ κινούμενον δίεσιν λαμβάνον. πῶς οὖν ἐστὶν ἐν τῷ συν-

2 παθητικαὶ VSLa: καὶ post lacunam, non lituram ca. X litterarum B¹, quam explet B²
 3. 4 τέλειος VB: τελεία GFSa Sp. 4 τί Sp.: ἔτι V¹: ἔτι libri εἰ ἢ] εἴη a
 7 αὕτη sic V¹: αὕτη GFBSLa: αὕτη ἢ conī. Sp.: an ἢ αὕτη? ἔστι VFG¹S¹L: εἰσὶ
 G²BS²a Sp. 8 τοιῷδε VB¹: τοιῷσδε GFS¹: τοιῷσδε B²S²La Sp. 9 φως V
 ἢ V¹ (corr. V²) 10 ἢ εἰ] εἴη a εἶδος] εἶδους a 13 ἄλλο B²S²La Sp.: ἄλλου
 (supra o paululum rasum) VSB¹ ἂν om. a παρουσίᾳ conī. Sp. 14 τὸ
 post γὰρ del. B² 14 Ἀριστοτέλης] de anima II, 7, 418^b 11 16 κατὰ (τὸ) conī.
 Sp. 24 καὶ ἄπειρα circumscripsi 25 x. ἔσται. ἀλλὰ V²BS²a Sp. ἀδιεξίτητα
 V²BS²a Sp.: ἀδιεξιδίτητα V¹: ἀδιεξίτητα LFG (sed ἢ F, in lit. l G) S¹ 26 ἄπειρον
 VGFS¹L: ἄπειρα BS²a Sp. ἢ τὸ μὴ a κατὰ τὰ FSL πρότερον semel L
 27 ἢ κινήσις πρότερον a Sp. 29 ἐστὶ μὲν a Sp. 30 λαμβάνον τι. πῶς a Sp.
 οὖν] v in lit. V

εχῆι τὸ πρότερον καὶ ὕστερον μόριον; ἄρα γε ἐνεργεία; ἢ οὐκέτ' ἂν ἦν
 συνεχῆς οὐδέν, εἰ ἦν αὐτοῦ τὰ μέρη διηρημένα καὶ ἐνεργεία ἐν τῷ ὄλῳ. 25
 τῷ γὰρ ἀδιαίρετον εἶναι τὸ μέγεθος τούτῳ ἔν. εἰ γὰρ ἦν διηρημένον, |
 οὔτ' ἂν αὐτὸ ἔν τι μέγεθος ἦν οὔθ' ἡ κίνησις μία. εἰ δὲ μὴ ἐνεργεία 71
 5 τὰ μόρια τὰ ἐν τῷ ὄλῳ ἔστί, λείπεται δυνάμει αὐτὰ εἶναι ἐν τῷ ὄλῳ τε
 καὶ συνεχεῖ, καὶ τὸ πρότερον δὴ καὶ τὸ ὕστερον ἔσται ἐν τῷ συνεχεῖ δυ- 5
 νάμει οὐκ ἐνεργεία. καὶ τὸ κινούμενον δὴ ἐπ' αὐτοῦ οὕτως κατὰ τὸ πρό-
 τερον πρότερον κινήσεται, ὡς ἔστιν καὶ ἐν τῷ μεγέθει· δυνάμει δέ ἔστιν,
 οὕτως ὅν καὶ αὐτὸ ἐπ' αὐτοῦ κινήσεται. τοῦτο δὲ ποιήσει, εἰ μὴ ὡς δι- 10
 10 αἰροῦν αὐτὸ κινῶτο καὶ ἐνεργεία ποιῶν πρότερόν τι ἐν αὐτῷ καὶ δεύτερον,
 κινούμενον δὲ οὕτως, ὅταν κινήθῃ ἐπὶ τοῦ μεγέθους, ὡς εἶχεν τὸ μέγεθος
 τὰ πρότερα ἐπ' ἄπειρον, οὕτως ἔσται καὶ αὐτὸ κεινημένον αὐτά. δυνάμει 15
 15 ὅς εἶχεν ἐκείνο ἐπ' ἄπειρον τὰ πρότερα, καὶ τοῦτ' ἔσται τὰ δυνάμει ἐπ'
 ἄπειρον πρότερα διεληλυθός, θ οὐκ ἦν ἀδύνατον. οὐ γὰρ ἔκειτο τὰ δυ-
 20 νάμει ἄπειρα ἀδιέξίττητα εἶναι, ἀλλὰ τὰ ἐνεργεία. διαιρεῖ δὲ καὶ ὁ ἀξιώων
 ἀριθμῆναι τὰ πρότερα α διέξεισιν τὸ κινούμενον.

XXIII. Πῶς εἰ φθαρτὴ ἡ γῆ, οὐκ ἐνδέχεται αὐτὴν καὶ ἄμα
 ποτὲ φθαρῆναι.

Εἰ ἐνδέχεται τήνδε τὴν βῶλον φθαρῆναι κατὰ τόνδε τὸν κολωνόν, καὶ 25
 20 οὕτω διεξιούσιν ἐπὶ παν|τὸς μέρους τῆς γῆς ἀληθῆς τὸ ἐνδέχεσθαι αὐτὸ 72
 φθαρῆναι, ἐνδέχοιτο ἂν καὶ πᾶσαν τὴν γῆν φθαρῆναι. εἰ δὲ τοῦτο, ἐνδέ-
 χοιτο ἂν μὴ εἶναι γῆν, ὅπερ ἀδύνατον. οὐδὲ γὰρ ὁ κόσμος εἶη (ἂν) ἀναι-
 ρουμένου τοῦ περὶ θ ἡ φορὰ αὐτῷ. ἢ οὐκ ἔπεται τῷ πᾶσαν ἐνδέχεσθαι 5
 φθαρῆναι τὴν γῆν τὸ καὶ ἄμα. τοῦτο γὰρ ἀδύνατον, εἰ ἀπὸ τῆς τῶν οὐρα-
 25 νίων κινήσεως, (ὡς) ἐκ γῆς εἰς ἄλλο τι γίνεται μεταβολή, οὕτως καὶ ἐξ ἄλλου
 τινὸς εἰς γῆν. καὶ ἐπ' ἀνθρώπων δὲ ὁ αὐτὸς λόγος. οὐ γὰρ, εἰ πάντες 10

1 ἢ V²BSa Sp.: ἡ V¹: ἡ L ἦν V²B: ἢ V¹GFSa Sp.: ἡ L ἔστ' ἂν ἢ sive ἔτ' ἂν εἶη
 2 εἰ ἦν V²B: εἶη ἂν V¹FGSLa: εἰ εἶη conl. Sp. 3 μέγεθος τούτῳ ἔν. εἰ γὰρ ἦν
 διηρημένον Schwartz: μέγεθος τούτῳ· ἐνὶ γὰρ ἦν διηρημένον V¹S¹GFL: μέγεθος ἐπινοία γὰρ
 ἦν διηρημένον B¹: μέγεθος ἐπινοία γὰρ ἦν διηρημένον τούτῳ ἔστι συνεχῆς. εἰ (ἐν a, corr.
 Vict.) γὰρ ἦν ἐνεργεία διηρημένον B²S²a Sp. 7. 8 πρότερον πρότερον (alterum in lit.)
 VB: alterum om. FSGLa Sp. 8 καὶ—μεγέθει om. F δέ ἔστιν V²B Vict. Sp.: τέ ἔστιν
 V¹GS (sed te in lit. S¹) L: τέ ἔστιν ἔστιν a 8 post ἔστιν add. ἐν τῷ μεγέθει S²B²a
 ὅν V¹FSLa: οὖν V² Vict. Sp. 11 ἐπὶ VS²a Sp.: ὑπὸ FSL 12 αὐτὸ s. v. V
 αὐτά B²S²a Sp.: αὐτὸ VB¹: om. S¹LF 13 ἐκεῖνα conl. Sp. πρότερα ἐπ' ἄπει-
 ρον a Sp. 14 ἐκεῖ τὸ V¹ (corr. V²) L 17. 18 πῶς—φθαρῆναι repetitum ante
 εἰ (19) B 19 τὴν om. GFSLa Sp. 20 οὕτω διεξιούσιν B: οὕτω δι' ἐξιούσιν V²:
 οὕτωσ εἰ ἔξουσιν V¹: οὕτωσῖ ἔξουσιν GFSLa Sp. 22 ἂν add. Sp. 23 φορὰ BS²
 Sp.: φθορὰ (θ erasum) VGFS¹La 24 τὸ καὶ V: τε καὶ GFS¹La: τὸ S²B Sp.: τε τὸ
 a Sp. ἀδύνατον, εἰ ἀπὸ scripsi: ἀδύνατον διὰ τὸ V¹GFS¹L: ἀδύνατον εἰ γὰρ πάντα διὰ
 τὸ (τὸ del. V² Sp. om. B) V²BS²a Sp. 25 ὡς addidi γῆς εἰς GF: τῆς εἰς
 VS¹B¹L: τῆς τινος εἰς S²B²a Sp. μεταβολή S¹FL: μεταβολῆς VBS²a Sp.

φθαρτοί, καὶ ἅμα πάντες. ὁ δὲ τῇ ἐπαγωγῇ δεικνὺς διὰ τοῦ ἕνα ἕκαστον
 τῶν δεικνυμένων ἐνδέχσθαι αὔριον φθαρῆναι, καὶ πάντας ἅμα ἐνδέχσθαι
 αὔριον φθαρῆναι, <οὐχ> ὑγιῶς λαμβάνει. καὶ γὰρ εἰ λάβοι πάντας, οὗς 15
 ἐπεξῆλθεν, αὔριον ἀθρόους φθαρῆσθαι, οὐκ ἴδῃ καὶ πάντας εἴληφεν τῷ
 5 μὴ ἐπεξεληλυθέναι πάντας. ἔτι τε οὐδὲ οὗς ἐπεξῆλθεν, οὕτως ἔλαβεν ὡς
 ἀθρόως ἐνδεχομένους αὔριον φθαρῆναι, ἀλλ' ὡς ἕνα ἕκαστον. διὸ οὐ συν- 20
 ἄξει τὸ πάντας ἀθρόους, ἀλλὰ τὸ πάντας ὡς ὄντινασὺν αὐτῶν, ὡς καὶ ἐπὶ
 τῆς ἐπ' ἄπειρόν τε καὶ πάντη τομῆς. πάντη γὰρ τμητὸν τὸ συνεχές, οὐχ
 ὅτι ἅμα πάντη, ἀλλ' ὅτι καθ' ὅτιον. ἴσως δὲ οὐδὲ ὁμοίως γῆν τε ἀναγ- 25
 10 καῖον εἶναι καὶ ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὴν μὲν γῆν ἀπλῶς ἀνάγκη εἶναι, τὸν δὲ
 ἄνθρωπον ἐξ ὑποθέσεως. διὰ τοῦτο γὰρ οὐχ ἀπλῶς ἀναγκαῖα ἡ λέγουσα
 πρότασις τὸν ἄνθρωπον ἐξ ἀνάγκης ζῶον εἶναι, ἀλλὰ μετὰ διορισμοῦ τοῦ 73
 ἔστ' ἄν ἄνθρωπος ἦ.

XXIV. Ἐξήγησις λέξεως ἐκ τοῦ πρώτου τῆς Φυσικῆς ἀχροά-
 15 σεως Ἀριστοτέλους ἐπὶ τέλει εἰρημένης, δι' ἧς λέγει εὐρεθεῖσαν 5
 τὴν ὕλην λῦσαι καὶ τὰς τῶν ἀρχαίων ἀπορίας.

Διαφέρειεν (ἄν) αἱ δεῖξεις αἱ δύο εἰρημέναι ἐν τῷ πρώτῳ Φυσικῆς
 ἀχροάσεως ἐπὶ τέλει τοῦ βιβλίου, δι' ὧν εἰπὼν περὶ τε τῆς ὕλης καὶ τῆς 10
 στερήσεως φησιν εὐρεθεῖσαν ταύτην τὴν φύσιν λύειν καὶ τὴν τῶν ἀρχαίων
 20 ἀπορίαν, δι' ἣν ἀνήρουν γένεσιν καὶ φθορὰν τῷ δεῖν μὲν τὸ γινόμενον ἢ
 ἐξ ὄντος ἢ ἐκ μὴ ὄντος γίνεσθαι, μῆτε <δὲ> ἐξ ὄντος δύνασθαι (προῦ- 15
 πάροχοι γὰρ ἂν ὁ γίνεται, εἰ γίνεται μὲν τὸ μηδὲπω ὄν, τὸ δὲ ἐξ ὄντος
 γινόμενον ἐκ φθάνοντος εἶναι λέγοιτ' ἄν), μῆτε ἐκ μὴ ὄντος τῷ μηδὲν ἐκ
 μὴ ὄντος γίνεσθαι. ἄς δὴ τῆς ἀπορίας ταύτης λύσεις εἴρηκεν, εἰσὶν ἡ μὲν 20
 25 διὰ τοῦ καθ' αὐτὸ τε καὶ κατὰ συμβεβηκὸς ἢ ὄντος ἢ μὴ ὄντος, ἡ δὲ διὰ
 τοῦ δυνάμει τε καὶ ἐνεργείᾳ. εἰσὶ δὲ αὗται, εἴ τις τὴν ὕλην λαβῶν λέγει
 ἐκ ταύτης καθ' αὐτὸ μὲν οὔσης κατὰ συμβεβηκὸς δὲ μὴ οὔσης τὰ γινόμε-
 30 να γίνεσθαι, καὶ ὁμοίως ἐκ ταύτης πάλιν γίνεσθαι τὰ γινόμενα δυνάμει 25
 μὲν οὔσης ἐντελε|χείᾳ δὲ μὴ οὔσης. καθ' αὐτὸ μὲν οὔσης, ἐπεὶ τῇ ἑαυ- 74
 30 τῆς φύσει ὄν τι ἢ ὕλη, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ μὴ οὔσης, διότι ἡ στέρησις
 καθ' αὐτὸ μὴ ὄν οὔσα συμβεβηκεν αὐτῇ· οὐ γὰρ ἄλλως ἐκ τῆς ὕλης οἶόν 5
 τε γενέσθαι τι, εἰ μὴ εἴη αὐτῇ συμβεβηκυῖα ἡ στέρησις τοῦ γίνεσθαι μέλ-

1 ἕνα V²BS²a Sp.: ἕν V¹GFS¹L 2 αὔριον ἐνδέχσθαι a 3 <οὐχ> ὑγιῶς B²GF
 Vict. Sp.: ὑγιῶς V²S¹B²L: ὑγιῶς V¹B¹: οὐχ ὅτι ὡς S²a 4 φθαρῆσθαι] αἱ in
 lit. V 5 ἐξεπεληλυθέναι V¹ (corr. V²) 7 καὶ om. a Sp. 9. 10 ἀναγ||αῖον
 sic V 11 λέγουσα V¹ (corr. V²) 13 ἦ VB Sp.: εἴη SFGLa 14. 15 ἐκ
 τοῦ—Ἀριστοτέλους] Phys. ausc. I, 8. 191a23 17 ἄν add. B²S²a Sp. αἱ δύο αἱ
 a Sp. πρώτῳ τῆς φ. a Sp. 18 ἐπὶ τῷ τ. a Sp. 19 φύσιν V¹GFS¹L: ὕλην
 BS²a Sp. 21 δὲ V²BS²a Sp.: om. VGFS¹L 23 εἶναι τῷ μ. a Sp. 24 εἴρηκεν
 λύσεις a Sp. 29 ἐπὶ scripsi: ἐπὶ libri 30 ὄν τι ἢ ὕλη Diels: ὄν τῇ ὕλη V¹FS¹L:
 ὄν γὰρ τι ἢ ὕλη V²BS²a Sp. διότι δὲ ἡ GFS¹L 31 οὔση V²B 32 αὐτῇ
 V²B: αὐτῆ sic V¹: αὐτῆ GSLa Sp. γίνεσθαι om. FS¹L

λοντος. καὶ δυνάμει μὲν οὐσης, ἐπειδὴ δυνάμει ἐστὶν ὕλη τοῦτο ὃ γίνεται· ἐνεργεία δὲ μὴ οὐσης, ὅτι οὐδέπω ἐστὶν ὃ γίνεται· οὐ γὰρ ἂν ἐγένετο. αὐταὶ δὲ διαφέρουσι ἄν ἀλλήλων τῷ τὴν μὲν πρώτην ἀπὸ τοῦ ὑπο-
 5 κειμένου τῇ γενέσει καὶ προϋπάρχοντος τῇ φύσει γεγονέναι (τοιαύτη γὰρ ἡ ὕλη τῇ αὐτῆς φύσει, ἐξ ἧς γίνεται ὃν μὲν τι κατὰ τὴν αὐτῆς φύσιν, μὴ ὃν δὲ κατὰ τὴν συμβεβηκυῖαν αὐτῇ στέρησιν), τὴν δὲ δευτέραν ἀπὸ τῆς
 15 σχέσεως αὐτῆς τῆς πρὸς ὃ γίνεται. τῷ γὰρ δύνασθαι μὲν γενέσθαι, εἰς ὃ μεταβάλλει, μηδέπω δὲ εἶναι ἐν τούτῳ τὸ γινόμενον ἐξ αὐτῆς γίνεται. εἴτε γὰρ ἦν ἡδὴ ἐν αὐτῷ, οὐκ ἂν ἐγένετο, εἴτε μὴ ἦν μὲν, ἦν δὲ ἀδύνατον,
 20 ἀδύνατον εἰς αὐτὰ μεταβάλλειν· οὐδὲν γὰρ τῶν ἀδυνάτων γίνεται. τῷ δύνασθαι μὲν εἰς ὃ γίνεται μεταβάλλειν, μηδέπω δὲ εἰς αὐτὸ ἐνεργεία μεταβεβληκέναι τούτῳ τὸ γινόμενον ἐξ αὐτῆς γίνεται. ὑπάρχει δὲ
 25 αὐτῇ τὸ μὲν δύνασθαι παρὰ τῆς οικείας φύσεως (ἐν τούτῳ γὰρ αὐτῇ τὸ ὕλη εἶναι), τὸ δὲ μηδέπω ἐνεργεία εἶναι παρὰ τῆς στερήσεως. δύνανται
 30 τις ἐπὶ τῆς πρώτης λύσεως τὰ εἰρημένα διαίρειν, ὡς τὸ μὲν αὐτῆς | ἐπὶ 75 τῆς στερήσεως εἰρησθαι λέγειν, τὸ δὲ ἐπὶ τῆς ὕλης, οὐσης γὰρ τῆς μὲν στερήσεως καθ' αὐτὸ μὲν μὴ ὄντος, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ ὄντος, διότι ὄντι οὐση τῇ ὕλη συμβέβηκε, τῆς δ' ὕλης καθ' αὐτὴν μὲν οὐσης, κατὰ
 5 συμβεβηκὸς δὲ μὴ οὐσης, διότι ἡ στέρησις αὐτῇ μὴ ὄν οὐσα συμβέβηκε. τὸν γὰρ λύοντα τὴν τῶν ἀρχαίων ἀπορίαν ἐρεῖν καὶ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἀπλῶς γίνεσθαι τὰ γινόμενα καὶ ἐκ τοῦ ὄντος ἀπλῶς, καὶ ἰδίᾳ μὲν μηδέ-
 10 τερον αὐτῶν ἱκανὸν πρὸς γενέσθιν τινα εἶναι (μητε γὰρ τὸ μηδ' ὄν ἀπλῶς, ὅτι μηδὲ ὄν ἐκ τοῦ οὐτω μὴ ὄντος γίνεται, μητε τὸ ὄν καθ' αὐτό· ἡδὴ γὰρ ἂν εἶναι), ἀμφοτέρω δὲ γίνεσθαι τῆς γενέσεως αἷτια, ἀλλὰ τὸ μὲν μὴ ὄν
 15 καὶ τὴν στέρησιν μὴ καθ' αὐτό. (καθ' αὐτό) γὰρ ἂν ἐκ ταύτης ἐγένετο, εἰ ὅσοι ὑπομένουσα μετέβαλλεν εἰς τοῦναντίον αὐτῇ. τοῦτο δ' ἀδύνατον· οὐ γὰρ οἶόν τε ὑπομένειν καὶ ὑποκαῖσθαι τι τὸ τῇ αὐτοῦ φύσει μὴ ὄν, οὐδὲ τὸ ἐναντίον τι εἶναι οἶόν τε σωζόμενον δεῖσθαι τὸ ἐναντίον αὐτῷ. κατὰ συμβεβη-
 20 κὸς δὲ τὸ γινόμενον ἐκ ταύτης γίνεται τῷ ἐξ οὗ γίνεται (γίνεται δὲ ἐκ τῆς ὕλης) ἐκείνῳ τὴν στέρησιν ἐξ ἀνάγκης δεῖν συμβεβηκέναι (καὶ οὕτως μὲν ἡ γενέσις ἐκ τοῦ μὴ ὄντος καθ' αὐτό· καθὼς γὰρ ὄν πως· τοιοῦτο δὲ τῷ
 25 τῷ ὄντι συμβεβηκέναι), ἐκ δὲ τῆς ὕλης γίνεσθαι μὲν καθ' αὐτὴν τὰ γινόμενα (ὄν γὰρ οὐσα κατὰ τὸν ἑαυτῆς λόγον ὑπομένει τε καὶ σώζουσα τὴν

1 μὲν γε B² ἡ ὕλη a Sp. 3 αὐταὶ V¹ ἂν om. a Sp. 7 αὐτῆς] αὐ s. v. V μὲν γίνεσθαι a Sp. 9 ἀδύνατον (ἀδύνατον) GFSa Sp.: ἀδύνατον (ον in lit.) VB 10 αὐτό conl. Sp. 11 οὖν δύνασθαι a Sp. γίνεται VB: δύνανται GFSLa Sp. μεταβάλλειν μηδέπω] λειν μ in lit. V 13 alt. αὐτῆ] αὐτῆ VS²: αὐτῆ FL: αὐτῆς a Sp. alt. τὸ om. FL 15 δὲ τις V²BS²a Sp. 16 γὰρ VS²a Sp.: δὲ FSL 18 ὄντι om. a Sp. αὐτὴν BGFSLa Sp.: αὐτῆς V 19 αὐτῆ VBS²a Sp.: αὐτῆ S'GF: αὐτῆ L οὐσα V¹SGFLa: οὐση V²B 20 γὰρ om. B²S²a Sp. (δύνασθαι) ἐρεῖν a Sp. ἀπλῶς ὄντος a Sp. 22 τίνος a Sp. μὴ ὄν FSB²a Sp. 23 μηδὲ ὄν VGFS'B¹L: μηδὲν B²S²a Sp. 25 στέρησιν κατὰ συμβεβηκὸς μὴ FS'G (z. s. in mg.) καθ' αὐτό addidi ἢ ante γὰρ add. V²BS²a Sp. 26 μετέβαλλεν a Sp. αὐτῆ V¹ 27 οὐδὲ Schwartz: οὐτε libri 30 δεῖν om. a Sp. 31 ὄντος ὄν καθ' a ὄν πως VS² Vict. Sp.: ἂν πως FSL: πως a τῷ] τὸ a

ἑαυτῆς φύσιν δέχεται | τοῦ γινομένου τὸ εἶδος) * * * πρὸς ἣν μεταβολὴν ἡ 76
 στέρησις αὐτῆ τοῦ γινομένου συντελεῖ προϋπάρχουσα καὶ συμβεβηκυῖα αὐτῆ·
 πᾶσι γὰρ τοῖς ἐξ ὕλης γινομένοις ἡ γένεσις κατὰ τὴν ἐκ τῆς στέρησεως,
 εἰς ἃ γίνεται, μεταβολὴν. διὸ οὔτε ἐκ τῆς στέρησεως καὶ τοῦ μὴ ὄντος 5
 5 καθ' αὐτὸ ἡ γένεσις (καθὸ γὰρ ὄν πως· ὄν γὰρ πως τῷ τῆ ὕλη ὄντι
 οὔση συμβεβηκέαι), οὔτε ἐκ τῆς ὕλης καὶ τοῦ ὄντος καθ' αὐτό, εἴ γε
 καθ' ὃ ἐστι [μὲν] στέρησις, ἡ εἰς τὸ εἶδος αὐτῆς μεταβολή. 10

XXV. Εἰς τὰ περὶ προνοίας τινὰ συντελοῦντα.

Τῶν οὐσιῶν κατὰ Ἀριστοτέλη ἡ μὲν ἐστὶν ἀσώματός τε καὶ ἄνευ
 10 σώματος εἶδος τι ἄυλον καὶ χωριστόν, ἐνεργεῖα τις οὐσα πάσης δυνάμεως 15
 κεχωρισμένη, ἣν οὐσίαν καὶ νοῦν καλεῖ, νοῦν δὲ τὸν κατ' ἐνεργεῖαν, αἰεὶ
 γὰρ νοοῦντα καὶ νοοῦντα τὸ τῶν ὄντων ἄριστον, τοῦτο δ' ἐστὶν αὐτός.
 αὐτὸν δὴ αἰεὶ νοεῖ ὁ νοῦς οὗτος· τὸ γὰρ μάλιστα νοητὸν ὁ μάλιστα νοῦς 20
 νοεῖ, μάλιστα δὲ νοητὸν τὸ χωρὶς ὕλης εἶδος. τῆ γὰρ αὐτῆς φύσει ἡ τοι-
 15 ᾶδε οὐσία νοητῆ (τὰ μὲν γὰρ ἔνυλα εἶδη νοητὰ μὲν ἐστὶν, ἀλλ' οὐ τῆ αὐ-
 τῶν φύσει, [ἀλλ'] οὐδὲ καθ' αὐτά, ἀλλ' ὁ νοῦν αὐτὰ νοῦς νοητὰ αὐτὰ ποιεῖ 25
 χωρίζων αὐτὰ τῆς ὕλης τῆ ἐπινοία καὶ ὡς | ὄντα καθ' αὐτὰ λαμβάνων), 77
 τὸ γὰρ πάσης ὕλης καὶ πάσης δυνάμεως εἶδος κεχωρισμένον τῆ αὐτοῦ
 φύσει νοητὸν ἐστὶ κυρίως. ἀλλὰ μὴν ἡ τοιαύτη οὐσία ὁ προειρημένος
 20 νοῦς ἐστὶν, διὸ ἑαυτὸν νοεῖ. καὶ γὰρ εἰ ἡ τοιαύτη οὐσία μηδὲν ἔχουσα 5
 δυνάμει αἰεὶ ἐνεργεῖα ἐστὶ νοητῆ, ἐνεργεῖα δὲ ἐστὶ νοητὸν τὸ αἰεὶ κατ' ἐνερ-
 γειαν νοοῦμενον, εἴη ἂν νοοῦμενον ὑπὸ τοῦ νοῦ τοῦ ἀδιόου τε καὶ ἐνεργεῖα,
 τοιοῦτον δὲ ἡ προειρημένη οὐσία ἦν, πρώτη οὐσία νοῦς τε ὁ πρῶτος καὶ 10
 νοητὸν τὸ πρῶτον καὶ νοῦς αἰεὶ νοῦν καὶ ἐν τούτῳ τὴν οὐσίαν ἔχων. πᾶς
 25 μὲν γὰρ νοῦς ὅταν ἐνεργῆ, αὐτὸν νοεῖ τῷ γίνεσθαι πως ἐνεργῶν (ὃ) αὐτὸς
 τῷ νοουμένῳ, εἴ γε τῆ τοῦ νοουμένου λήψει τὸ νοεῖν γίνεται, τὸ δὲ τὸ 15
 εἶδος νοουμένου λαβὼν γίνεσθαι πως τὸ νοοῦμενον. τὸ δὲ 'πῶς' εἶπον ὅτι
 ἐφ' ὧν μὲν τὸ νοοῦμενον ἔνυλον, ἐπὶ τούτων οὐχ ἀπλῶς ὁ νοῦν νοῦς τὸ
 νοοῦμενον γίνεται τῷ μὴ μετὰ τῆς ὕλης τὸ εἶδος λαμβάνειν, ἐφ' ὧν δὲ 20
 30 τὸ νοοῦμενον εἶδος ἐστὶν ὕλης κεχωρισμένον, ἐπὶ τούτων ἀπλῶς γίνεται ὁ
 νοῦν νοῦς ὁ αὐτὸς τῷ νοουμένῳ. ὅταν δὲ προσῆ καὶ αὐτῷ τῷ νοοῦντι

1 lacunam ind. Schwartz 2 αὐτῆ] αὐτῆ V¹ 5 ὄν πως V²BS²a Sp.: ὄντως V¹S¹: ὄντος
 FGL 7 ἐστὶ V²Ba Sp.: ἐστὶ μὲν V¹GFSL 8 cf. quae disputavi de hoc capite in
 Mus. Rhen. XLV p. 223 sqq. 9 Ἀριστοτέλην a Sp. 10 ἐνεργεῖα VF: ἐνεργεῖα La Sp.:
 ἐνεργεῖα S 13 αὐτὸν V¹ (corr. V²) 14 δὴ αἰεὶ GFSL: δὴ αἰεὶ VB¹: δὴ B²S²a Sp.
 16 ἀλλ' om. Sp. 17 ὄντα V²S²Ba Sp.: ὄντως VGFS¹L 18 γὰρ] δὲ a Sp.
 αὐτοῦ V¹ 23 ἣν πρώτη V²B: ἣν πρώτῃν V¹L: ἣν πρώτῃν GFS¹: ἣν ἣν πρώτη S²a:
 ἣ πρώτη conl. Sp. 24 πᾶς V²Sa Sp.: πᾶν GF ὁ νοῦς a Sp. 25 αὐτὸν V¹
 ὁ add. B²S²a Sp. αὐτὸς VS²a Sp.: αὐτὸν GFS¹L 26 γίνεσθαι] v s. v. V 27 ὅτι]
 τῷ S²B²a Sp.: τὸ B¹ 28 νοῦν νοῦς V²GFSBa Sp.: νοῦς νοῦς V¹ τὸ om. a Sp.
 29 λαμβάνειν] λαμβάν in lit. V

νοῦ αὐτῷ τε εἶναι (καί) καθ' αὐτόν, τότε πάντῃ γίνεται νοῦν ἑαυτόν, μάλιστα
 ἂν προσῆ τὸ μῆδ' ἄλλο τι εἶναι τὸ χωριστόν τε τῆς ὕλης καὶ νοητὸν καθ' 25
 αὐτὸ παρὰ τὸν νοῦν. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἐνόλων τῷ εἶδει τὰ αὐτά, οὐ τῷ
 ἀριθμῷ, γίνεται τὰ τοῦ αὐτοῦ εἶδους κεκοινωνή|κότα, παρὰ τῆς ὕλης τὴν 78
 5 κατὰ τὸν ἀριθμὸν διαφορὰν ἔχοντα, ὅσα δὲ τὰ αὐτὰ ὄντα εἶδη αὐλά ἐστίν,
 ταῦτα οὐ κατὰ τὸ εἶδος μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἐστὶ τὰ αὐτά.
 Ἐν γὰρ τῷ ἀριθμῷ τὰ πάντα, ὡς αἰ συντιθέμεναι στιγμαί τε καὶ γραμμαι 5
 καὶ ἐπίπεδα. καὶ τοιαύτη μὲν, ὡς διὰ βραχέων ἐπιδειξασθαι, ἡ πρώτη τε
 καὶ ἀσώματος καὶ ἀκίνητος καὶ αἰδίου οὐσία, καὶ μετ' ἐκείνην τὸ θεῖον
 10 σῶμα τὸ κυκλοφορητικὸν ἔμφυχον καὶ κατὰ ψυχὴν κινούμενον. καὶ ἐπεὶ 10
 πᾶν τὸ κατὰ ψυχὴν κινούμενον ἐφέσει τινὸς ἢ ἀποστροφῆ κινεῖται, καὶ τὸ
 κυκλοφορητικὸν δὲ σῶμα κατὰ ψυχὴν κινεῖται τὴν κίνησιν τὴν κύκλω, ἢ
 μόνῃ κινήσειον πασῶν αἰδιότης τέ ἐστὶ καὶ συνεχῆς καὶ ὁμαλὴ τις, δῆλον 15
 ὡς καὶ τοῦτ' εἶη ἂν ἐφέσει τινὸς αὐτῷ κινούμενον. ἀλλὰ μὴν (εἰ) πᾶσα
 15 σωματικὴ οὐσία ὑστέρα τοῦ σώματος ἐκείνου, οὐδενὸς τούτων ἐφέσει κινεῖ-
 σθαι οἶόν τε αὐτό. τῆς ἄρα πρώτης οὐσίας αἰδίου τε καὶ ἀκίνητου λεί-
 πεται ἐφιέμενον αὐτὸ κινεῖσθαι τὴν αἰδιὸν περιφορὰν. ἡ δ' ἔφεσις αὐτῷ 20
 οὐ τοῦ λαβεῖν αὐτό, ἀλλὰ τοῦ ὁμοιωθῆναι κατὰ δύναμιν αὐτῷ, ὁμοιοῦται
 δ' αὐτῷ κατὰ τὴν κίνησιν (τῷ τε αἰδίῳ καὶ τῇ ὁμοιότητι καὶ ὁμαλότητι
 20 τῆς κινήσεως· στάσει γὰρ ἔοικέ πως ἡ περιφορὰ ἢ αἰεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ 25
 ὡσαύτως ἔχουσα). ἔτι τε ὁμοιωσίς ἐστὶ τῷ τελείῳ καὶ ἡ καθόλου ἦν δύ-
 ναται ἕκαστον τῶν ὁμοιοῦ(σθαι ἐπιε)μένων αὐτῷ (τελειοῦσθαι) τελειότης,
 τελειότης δὲ τοῦ | κυκλοφορητικῷ σώματος ἢ τοιαύτη περιφορὰ. πλειό- 79
 νων δὲ σφαιρῶν οὐσῶν τῶν τοῦ θείου σώματος ἢ μὲν πρώτη τε καὶ ἐξω-
 25 τάτω ἀπλῆν τε καὶ μίαν κινεῖται κίνησιν ἐκείνης ἐφέσει τῆς οὐσίας, αἰ δὲ 5
 μετὰ ταῦτα ἑπτὰ κινοῦνται μὲν καὶ τούτων ἕκαστη ἐφέσει τε καὶ ὀρέξει
 τῆς οὐσίας, ὅποιας καὶ ἡ πρὸ αὐτῶν, οὐ μὴν μόνῃν τήνδε κινοῦνται, ἀλλ'
 ἐξ ἑαυτῶν κινεῖται ἕκαστη. ἦν κινεῖται καὶ περιφέρεται ἀνάπαλιν ἐκείνη
 τῷ τὴν θέσει τε καὶ τάξει τοιαύτην ἔχειν, κινεῖται δὲ καὶ δευτέραν κίνησιν 10
 30 ὑπὸ τῆς πρώτης περιφερομένη τὴν αὐτὴν ἐκείνη. τῆς δὲ διπλῆς τούτοις
 αἰτία κινήσεως τὸ δεῖν μὲν εἶναι τι καὶ ἄλλο σῶμα παρὰ τὸ αἰδιόν τε

1 αὐτῷ τε GFBSL: αὐτῷ τε sic V¹: αὐτόν τε Vict. καὶ add. Sp. καθ'
 αὐτόν V: κατ' αὐτόν Fa 2 ἂν V²FBS¹L: δ' ἂν B²S²a: ἂν V¹ τῆς] καὶ a Sp.
 3 γὰρ s. v. V 5 εἶδη] ἦδη a 7 ἔν GB Vict.: ἐν V¹FSLa Sp.: ἐν V² 9 καὶ
 μετ' ἐκείνην VGFB¹S¹L: μετ' ἐκείνην δὲ B²S²a Sp. cf. l. c. p. 231 11 ἐπιστροφῆ B²
 καὶ om. FS¹L 13 ὁμαλὴ τις BV²S²a Sp.: ὁμαλότης V¹: ὁμαλῆς GFS¹L 14 αὐτῷ
 VB¹: αὐτό G: αὐτο- FS¹L: om. B²S²a Sp. εἰ BV² Vict. Sp.: ἡ S²a: om. V¹GFS¹L
 17 περιφορᾶν] φορᾶ in lit. V 19 τε] fortasse γὰρ cf. l. c. 224 τε καὶ ὁμαλ.
 GFSa 20 πως] π in lit. V 21 ὁμοιωσίς ἐστὶ scripsi: ὁμοιωσίστε V¹: ὁμοιωσίς
 V²GFSBa Sp. καθόλου ἦν VGFB¹S¹L: καθόσον B²S²a Sp. 22 ὁμοιοῦ(σθαι ἐπιε)-
 μένων scripsi: ὁμοιοῦμένων libri τελειοῦσθαι addidi 24 δε] τε a 25 κίνη-
 σιν ἐκείνης] v ἐκ in lit. V 26 ἕκαστη GFSBLa Sp.: ἕκαστη V 27 τῆς scripsi:
 τινος libri τήνδε] νδ in lit. V 28. 29 ἐκείνη τῷ τὴν GFSLa Sp.: ἐκείνη τῆ
 τῶν V¹: ἐκείνη τῆ τῷ V²: ἐκείνη τῷ B 30 ἐκείνη V¹ (corr. V²)

καὶ θεῖον, ὃν ἐν γενέσει τε καὶ φθορᾷ, ἐπεὶ πρὸς τὴν αἰδίον αὐτοῖς περι- 15
 φορὰν συντελεῖ καὶ τὸ τοῖονδε σῶμα, οὐχ οἷόν τε δὲ εἶναι τὸ τοιοῦτο
 σῶμα κατ' εἶδος αἰδίον μένειν μὴ ταῖς ἐκείνων παικίλαις κινήσεσι κυβερ-
 νώμενον. τούτων δὲ τοῦτον ἐχόντων τὸν τρόπον, εἰ μὲν τις βούλοιο λέ- 20
 5 γειν προνοεῖσθαι πᾶν τὸ διὰ τι καὶ παρά τινος ὁπωσοῦν τὸ μεταβάλλειν
 ἔχον καὶ τὸ κινεῖσθαι, εἴη ἂν πᾶσα σωματικὴ οὐσία ἢ τ' αἰδῖος καὶ ἢ ἐν
 γενέσει καὶ φθορᾷ ὑπὸ τῆς πρώτης οὐσίας τῆς αἰδίου τε καὶ ἀκινήτου καὶ
 ἀσωμάτου προνοουμένη. εἰ δὲ τις ταῦτα μόνον προνοεῖσθαι λέγοι, ὧν χάριν 25
 τὸ προνοεῖν αὐτῶν λεγόμενον ἐνεργεῖα τινὰς ἐνεργείας κινούμενον, μόνον 80
 10 ἂν εἴη [κατ' Ἀριστοτέλη] τὸ ὑπὸ σελήνην σῶμα προνοούμενον, τοῦτο δ'
 ἐστὶ τὸ ἐνωλόν τε καὶ ἐν γενέσει καὶ ἐν φθορᾷ, ἐπειδὴ τῆς τούτου χάριν
 τεταγμένης μεταβολῆς καὶ αἰδίου κατ' εἶδος διαμονῆς κεῖνται κινεῖσθαι τοῦ 5
 κυκλοφορητικοῦ σώματος αἰ μετὰ τὴν πρώτην τε καὶ ἀπλανῆ καλουμένην
 ἐπὶ σφαῖραι τὴν κίνησιν τὴν δευτέραν, διότι γὰρ ἔδει τοῖς γινομένοις καὶ
 15 φθειρομένοις παικίλης κινήσεως. οὐ γὰρ οἷόν τ' ἦν ὡσαύτως ἔχοντα πάντα 10
 τὰ θεῖα ὁμοῦ μὲν γενέσεως ὁμοῦ δὲ φθορᾶς τεταγμένης αἷτια τοῖς τῆδε
 γίνεσθαι, δι' ἃς γενέσεις καὶ φθορὰς τοῦτον γινομένας τὸν τρόπον αἰδία
 καὶ ταῦτα κατ' εἶδος μένει, μὴ οὔσης τινὸς καὶ ἐν ἐκείνοις παικίλης κί- 15
 νήσεως.

20 XXVI. Πῶς τὸ εἶδος ἐν τῇ ὕλῃ, πότερον καθ' αὐτὸ ἢ κατὰ
 συμβεβηκός.

Εἰ μὲν λέγοι τις ἐν τῇ ὕλῃ γίνεσθαι τὸ εἶδος καθ' αὐτό, ἔσται ἐν τῇ
 οὐσίᾳ τῆς ὕλης τὸ εἶδος καθ' αὐτό, εἰ τὸ καθ' αὐτό ὑπάρχον τινὶ ἐν τῇ 20
 οὐσίᾳ αὐτοῦ. ἀλλ' εἰ τοῦτο, συμφθεῖροιτ' ἂν ἢ ὕλη τῷ εἶδει φθειρομένη.
 25 ἢ καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ ἐστὶ τῆς ὕλης τὸ εἶδος. οὐ γὰρ οἷόν τε | ὕλην εἶναι 81
 ἄνευ τοῦ οἰκειοῦ εἶδους, ἀλλὰ φθαρέντος τοῦ εἶδους ἢ χωρισθέντος οὐκέθ'
 οἷόν τε ἐκείνην τὴν ὕλην εἶναι, ἣς ἦν εἶδος ἐκεῖνο, ἀλλὰ ἅμα ἐστίν, ὥστ'
 εἰς τὸ εἶναι ὕλην συμβάλλεται αὐτῇ ἢ παρουσία τοῦ εἶδους. καθ' αὐτό 5

2 δὲ εἶναι scripsi: δὲ τὴν V¹: δὲ V²BS²a Sp.: δὲ ἦν GFS¹L 3 τῶν ἐκείνωσ V¹
 (corr. V²) 5 τὸ V¹GFSB²a Sp.: τόδε B¹V² διὰ τι V²FBa Sp.: διατι V¹: δια τι GS
 7 γενέσει] νεσ in lit. V τε om. FSa Sp. 8 χάριν] ρ in lit. V 9 προνοοῦν I. c.
 p. 229 otiose corrigebam λέγομεν conl. Sp. κινούμενον (scil. ἐστίν) libri: κινουμένων
 conl. Sp. 10 ἂν εἴη V²B Sp.: ἂν εἰ S²a: ἀεὶ V¹GFS¹L ἀριστοτέλην a Sp. κατὰ
 Ἀριστοτέλη delevi cf. I. c. p. 229 sq. 12 διαμονῆσ sic V¹ κείνται] κινεῖται a 15 οὐ
 γὰρ οἷόν τ' ἦν GFSa Sp.: οὐ γὰρ οἷον τὴν V¹: οὐχ' οἷόν τ' ἦν V²B 16 αἷτια τοῖς VG:
 αἷτια τοῖς FL: αἷτιατοῖς Sa Sp.: αἷτιατὰ τοῖς conl. Sp. τῆδε V 17 γενέσθαι a Sp.
 <τε> καὶ a Sp. 18 μὴ οὔσης V¹GFS¹L: μενούσης V²BS² Sp.: μενούσας Vict.: om. a
 20. 21 πῶς—συμβεβηκός repetit ante εἰ (22) B 25 ἢ GFSB² in lit. a Sp.: ἢ sic V¹:
 ἢ V² ἐστὶ] ἔτι a: ἐπὶ L 26 τοῦ om. a Sp. 27 ἅμα] ἄλλη conl. Kroll *De Q.*
Aurelii Symmachii studiis (Vratisl. 1891) p. 43, II 27. 28 ὥστ' εἰς] ὡς τις a
 28 ὕλην V: τῇ ὕλην B²S²a Sp.: ὕλην B¹S¹: ὕλην GFL αὐτῇ V²B Sp.: αὐτῇ V¹: αὐτῇ
 SLa Kroll: αὐτῇ F ἢ ante καθ' del. V¹: ἢ καθ' a: εἰ καθ' conl. Sp.

οὐν ὑπάρχει τὸ εἶδος τῆ ὕλη ὡς ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτῆς ὄν, ὥσπερ καὶ τῷ
 ζῳίῳ ὁ ἄνθρωπος καὶ παντὶ τῷ ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ ὄντι καθ' αὐτὸ ὑπάρ-
 χοντι αὐτῷ. ἔτι τε οὐκ ἔσται ἐν τῇ αὐτῆς φύσει ἔχουσα τὸ τῶν εἰδῶν
 δεκτικόν, ἀλλ' αὐτὰ τὰ εἶδη. ἔτι ἦτοι ἐκάστη ὕλη ἅμα τὰ εἶδη πάντα 10
 5 ἔξει, ὁ ἀδύνατον (ἔστι γὰρ καὶ ἐναντίωσις ἐν τοῖς ἐνόλοις εἰδέσιν, ὡς ἐπὶ
 τῶν στοιχείων ὁρῶμεν, ἐξ οὗ δῆλον ὅτι μὴ πάντα ἐν τῇ αὐτῇ· ἔτι (εἰ)
 εἶχε πάντα ἢ αὐτῇ, οὐκ ἂν ἦν ἢ κατὰ γένεσιν μεταβολή). εἰ δ' ἄλλη 15
 ἄλλο, ἄφθαρτον ἂν ἕκαστον ἦν τῶν ἐνόλων. εἰ δ' ἦν φθαρτόν, καὶ ἡ ὕλη
 ἂν συνεφθείρετο, ἐδείχθη δ' αἰδιος οὕσα. ἀλλ' οὐδ' ὡς τὰ συμβεβηκότα
 10 τῇ ὕλη τὰ εἶδη ἐστὶν ἐν αὐτῇ. ἔσται γὰρ ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῇ, καὶ ἦτοι 20
 οὐσία ὄντα συμβεβηκότα ἔσται, ὁ ἄτοπον, ἢ εἰ συμβεβηκότα εἶχε καὶ τῆς
 φύσεως τῶν συμβεβηκότων, ἔσται ἢ οὐσία συναμφότερος ἐξ ὕλης καὶ συμ-
 βεβηκότος, οὕτω δ' οὐκ ἔσται ἀπλῶς ἢ συναμφότερος οὐσία οὐσία, ἀλλ' 25
 ὥσπερ τῶν κατὰ τέχνην γινομένων ἕκαστον. ἔτι εἰ μὲν ἦν ἢ ὕλη χωρὶς
 15 εἶδους εἶναι δυναμένη, ἐδύνατ' ἂν ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι αὐτῇ τὸ εἶδος, εἰ
 δὲ | σὺν εἶδει ἢ ὑπόστασις αὐτῇ, καὶ ἔστιν οὕτως ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῇ 82
 γινόμενον τὸ εἶδος, ὡς οὕση μετ' εἶδους καὶ ἐν ὑποστάσει καὶ ἥδη σώμα-
 τι, ἦτοι ἐν ἐκείνῳ ἔσται τῷ σώματι τῷ ἔχοντι τὸ εἶδος, ἐξ οὗ τῇ ὕλη 5
 (ἢ) εἰς τοῦτο μεταβολή (ὁ ἀδύνατον· πῶς γὰρ οἶόν τε ἐν τῷ φθειρομένῳ
 20 τῇ εἰς τοῦτο μεταβολῇ λέγειν εἶναι τοῦτο, (ὁ) οὐχ οἶόν τε ἐκείνου σωζο-
 μένου γίνεσθαι ἐν αὐτῇ;) ἢ ἐν τῇ τοῦτο ἐχούσῃ τὸ εἶδος εἰς ὁ μεταβέ-
 βληκεν. ἀλλ' οὐδ' ἐν τούτῳ οἶόν τε, εἴ γε τοῦτο μὲν τὸ σῶμα ἐκ τῆς 10
 ὕλης καὶ τούτου τοῦ εἶδους τὸ εἶναι ἔχει, οὐδὲν δὲ αὐτὸ αὐτῷ συμβέβηκεν.
 καὶ ἦν ἐν ὑποκειμένῳ τὸ μὴ ὡς μέρος ὄν ἐν ᾧ ἔστιν, τὸ δ' εἶδος τοῦτο
 25 μέρος ἐστὶ τοῦ ὑποκειμένου. μήποτ' οὖν οὕτως συμβεβηκὸς ἐν τῇ ὕλη τὸ 15
 εἶδος, καὶ ἐν ὑποκειμένῳ καθ' αὐτὸ οὕτως, ὡς λέγεται καθ' αὐτὰ ὑπάρ-
 χειν τινὶ τὰ ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ ὄντα, ἀλλ' ἐπεὶ ἦν καὶ ἄλλος τρόπος τοῦ
 καθ' αὐτό, οὗ καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Θεόφραστος ἐν τοῖς Ὑστέροις ἀναλυτι- 20
 κοῖς μνημονεύουσιν, οὗτος δ' ἐστὶν καθ' ὃν ἐλέγξτο καθ' αὐτὸ ὑπάρχειν
 30 τινί, οὗ ἐν τῷ ὀρισμῷ τὸ ᾧ ὑπάρχει παραλαμβάνεται, καθ' ὃν τρόπον
 τοῦ καθ' αὐτὸ ὁ περιττὸς ἀριθμὸς καὶ ἄρτιος ὑπάρχουσιν τῷ ἀριθμῷ (ἐκά- 25
 τερον γὰρ αὐτῶν ὀρίζομενοι τῷ ἀριθμῷ ἐν τῷ ὀρισμῷ χρώμεθα αὐτῶν

2 exspectas p̄n τὸ ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ ὄν τι et ὑπάρχον [τι] αὐτῷ (ὑπάρχον τι αὐ. Kroll)
 3 αὐτῆς V 4 ἦτοι] fortasse οὐκέτι 6 εἰ om. V¹ (add. V²) 8 ἄφθαρτον] φθαρτόν coni.
 Sp. εἰ δ' ἦν V²BS^{2a} Sp.: ἢ εἰ L: ἢ εἰ GFS¹: εἶη V¹ 10 αὐτῇ V² Sp.: αὕτη Fa: αὕτη
 V¹: αὕτη L 15 αὐτῇ a Sp.: αὕτη sic V: αὐτῇ L 16 αὐτῇ (prius) V² Sp.: αὕτη V:
 αὕτη SLa: αὐτῇ F αὐτῇ (alterum) V^{2a}: αὐτῇ FL: αὕτη V¹ 19 ἢ εἰς V²B Sp.: εἰς
 V¹GFSLa 20 ὁ add. V²B Sp. 22 οὐδ' ἐν τούτῳ V²GFS²L: οὐδὲν τούτῳ V¹B¹S:
 οὐδὲν τούτῳ B²: οὐδὲ τούτῳ S^{2a}: οὐδὲ τοῦτο Sp. 23 τοῦ τούτου a Sp.: τοῦ ταύτην coni.
 Sp. αὐτῷ V¹ (corr. V²) 24 ἦν V¹GFS¹L: ἐστὶν V²BS^{2a} τούτου a Sp.
 25 μήποθ' V¹ (corr. V²) οὕτως] οὕτε B²: οὐ Schwartz, quod placet 26 καθ' αὐτό
 οὕτως scripsi: οὕτως καθ' αὐτό V²GFSBLa Sp.: κατ' αὐτό οὕτως V¹ οὕτως] οὕτε B
 28. 29 Ὑστέροις ἀναλυτικοῖς] Anal. post. I, 4 73^a34 sqq. 31 αὐτό V²BS^{2a} Sp.: αὐτόν
 V¹FSL 32 ἐν τῷ s. v. V αὐτῶν V: om. a Sp.

λέγοντες τὸν | μὲν περιττὸν ἀριθμὸν εἰς ἄνισα διαιρούμενον, τὸν δ' ἄρτιον 83
ἀριθμὸν εἰς ἴσα διαιρούμενον). δοκεῖ γὰρ καὶ ἐν τῷ τοῦ ἐνόλου εἵδους λόγῳ
(ἦ) ὕλη παραλαμβάνεσθαι, ἐν ἧ ἔστι. παντὶ μὲν γὰρ ἐνόλῳ κατὰ τὸ εἶδος 5
ὁ λόγος (κατὰ γὰρ τοῦτ' αὐτῷ τὸ τί ἦν εἶναι), οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς ὕλης
5 ἀναγκαῖον μνημονεύειν αὐτόν· καὶ γὰρ σαρκὸς καὶ ὄστοῦ, ἀλλὰ καὶ χειρὸς
καὶ προσώπου οἱ λόγοι τοιοῦτοι. καὶ τὴν ψυχὴν δὲ ὀριζόμενοι εἶδος οὖσαν 10
ἔνυλον ἐν τῷ ὀρισμῷ αὐτῆς καὶ τὸ οὗ ἔστι παραλαμβάνομεν. τοῦτο γὰρ
σημαίνεται ὑπὸ σώματος φυσικοῦ ὀργανικοῦ. καὶ ὡς ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν οὐ
πᾶς μὲν ἀριθμὸς περιττός, οὐδὲ πᾶς ἀριθμὸς ἄρτιος, πᾶς μέντοι ἄρτιος 15
ἀριθμὸς, καὶ πᾶς περιττός ὁμοίως ἀριθμὸς καὶ οὗτος, οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ
εἵδους καὶ τῆς ὕλης οὐ πᾶσα μὲν ὕλη μετὰ τοῦδέ τινος τοῦ εἵδους, πᾶν
δὲ ἔνυλον εἶδος ἐν ὕλῃ, καὶ ὡς ἐπ' ἐκείνων ὁ μὲν ἀριθμὸς οὐκ ἀπόλλυται
ἐν τῇ εἰς τὸ ἄρτιον ἢ περιττὸν μεταβολῇ, τὸ δ' ἄρτιον καὶ περιττὸν ἐν 20
αὐτῷ παρὰ μέρος φθίρεται τῇ εἰς τὰ εἶδη μεταβολῇ, [τὰ μέντοι εἶδη παρὰ
15 μέρος φθίρεται.] οὕτω καὶ ἡ ὕλη οὐκ ἀπόλλυται ἐν τῇ εἰς τὰ εἶδη μετα-
βολῇ, τὰ μέντοι εἶδη παρὰ μέρος φθίρεται ἐν τῇ τῆς ὕλης εἰς αὐτὰ με- 25
ταβολῇ. |

3 ἡ V²BS²a Sp.: om. V¹GFL 5 αὐτόν, scil. τὸν λόγον scripsi: αὐτῶν V¹GFS¹L:
αὐτῆς V²BS²a Sp. 6 οἱ λόγοι τοιοῦτοι V¹GFSLa Sp.: del. V²: om. B δὲ ὀριζό-
μενοι V²GFSBLa Sp.: διοριζόμενοι V¹ 10 ἀριθμὸς V καὶ οὗτος οὕτως V¹GS¹L:
καὶ οὗτος οὗτος F: καὶ οὕτως V²S²a: οὕτως B conl. Sp. 11 πᾶσα μὲν] α μ in lit. V
12 ἀπόλλυται V²B (prius λ in lit. 2 litt.) G²Sa Sp.: ἀπολέλυται V¹G¹FL 14. 15 τὰ—
φθίρεται circumscriptis Schwartz; cf. v. 16 16 εἶδη] ἦδη a

- α. Ὅτι ἔπεται τοῖς καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸν χρόνον ἐξ ἀδιαιρέτων συντι- 20
θεῖσι τὸ πάντα τὰ κινούμενα κατὰ τοῦ ἀμεροῦς ἰσοταχῶς κινεῖ-
σθαι.
- 5 β. Ἐξήγησις λέξεως ἐν τῷ α' περὶ ψυχῆς | τέλους εἰρημένης εἰς ἀναί- 4
ρεσιν τοῦ τὴν ψυχὴν αὐτοκίνητον εἶναι.
- γ. Τίς ἢ ἀπὸ τῆς κινήσεως τοῦ θεοῦ σώματος ἐγγινομένη δύναμις τῷ
γεινιωῶντι αὐτῷ θνητῷ τε καὶ ἐν γενέσει σώματι. 5
- δ. Ὅτι εἰ τοῦ ἐφ' ἡμῖν τὸ ἀντικείμενον μὴ ἐφ' ἡμῖν, οὐδὲ [τὸ] αὐτὸ
10 ἐφ' ἡμῖν, οὐδὲ τὸ ἐφ' ἡμῖν ἐφ' ἡμῖν ἐστι.
- ε. Περὶ τοῦ ὅτι καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν καθ' εἰμαρμένην.
- ς. Πῶς καὶ ἀκίνητον εἶη ἂν τὸ πρῶτον κινῶν, εἴ γε ὡς φησιν ἕκαστόν 10
ἐστὶν ὧν ἐστὶν ἔργον ἕνεκα τοῦ ἔργου, θεοῦ δ' ἐνέργεια ἀθανασία,
τοῦτο δ' ἐστὶ, ζωὴ αἰδίου, ὥστ' ἀνάγκη τῷ θεῷ κινήσιν αἰδίου
15 ὑπάρχειν. 15
- ζ. Τίς ἔσται ἡ ὕλη, εἰ παρὰ μὲν τῆς στερήσεως ἔχει τὸ ἄποιος εἶναι
καὶ ἀσχημάτιστος, παρὰ δὲ τοῦ εἶδους τὸ πεποιῶσθαι καὶ ἐσχη-
ματίσθαι.
- η. Πῶς οὐκ αὐτὸ δι' αὐτοῦ ὠρίσατο τὴν ψυχὴν ὀρισάμενος ἐντελέχειαν 20
20 σώματος φυσικοῦ ὀργανικοῦ δυνάμει ζωὴν ἔχοντος.
- θ. Πῶς οὐ πρὸς τι ἢ ψυχῇ, εἰ ἐντελέχεια σώματος τοιούτου.
- ι. Ὅτι μὴ αὐτοκίνητος ἢ ψυχῇ. 25
- ια. Διὰ τί τὸ γινόμενον ἐκ τῆς στερήσεως ὡς μεταβάλλον ἅμα καὶ ἐκ
τοῦ ἐναντίου αὐτῷ | μεταβάλλει, εἶγε μὴ ταῦτόν ἢ τε στερήσις 5
25 καὶ τὸ ἐναντίον.

2 ante τὸ litt. erasa V 5 ψυχῆς Ἀριστοτέλους tit. Sp. 9 τοῦ] τοῦτο tit. Sp.
pr. τὸ] οὗ τὸ tit.: ὄν τὸ Vict. 9 alt. τὸ om. tit.: del. Sp. οὐδὲ τὸ ἐφ' ἡμῖν del.
Vict. 12 καὶ om. tit. ἂν κατὰ Ἀριστοτέλη tit. αὐτὸς φησιν tit.: φησιν αὐ-
τὸς Vict. Sp. 16 τί ἐστὶ tit. εἰ] ἢ tit. 19 ὁ τὴν tit. 20 ὀργάνικοῦ V
23 ὡς om. tit. καὶ om. tit. 24 αὐτοῦ tit.

- ιβ. Ὅτι οὐ δεῖκνυται διὰ τοῦ συστέλλεσθαι τὰ σώματα εἰς ἑαυτὰ τὸ σῶμα
χωρεῖν διὰ σώματος.
- ιγ. Πρὸς τοὺς ἐκ τῶν τριγώνων τὰ σχήματα καὶ τὰ εἶδη τῶν σωμάτων 5
συγκεῖσθαι λέγοντας, οὐ τὰ σώματα.
- 5 ιδ. Εἰ τὰ κοινὰ νοήματα οὐ σῶμα, οὐδ' ἂν τὸ κοινὸν σῶμα, σῶμα εἶη
ᾧστ' οὐδ' ὄρισμὸς αὐτοῦ σώματος ὄρισμὸς ἔσται. 10
- ιε. Πῶς λέγομεν τὴν αὐτὴν δύναμιν ἅμα τῶν ἐναντίων εἶναι.
- ις. Πῶς οὐχ ὁμοίως ταῖς στοχαστικαῖς τέχναις καὶ ἄλλαι τέχναι τέλους 15
ἔξουσι τὸ πάντα τὸ παρ' αὐτάς ποιεῖν πρὸς τὸ τοῦ προκειμένου
10 τυγχάνειν.
- ιζ. Ὅτι οὐκ, εἰ ἔστιν τοῦ ὡς ὑπεκκαύματος πυρὸς ὃ καὶ στοιχειῖόν ἐστιν
[ὃ καὶ] θερμότερόν τι ἄλλο πῦρ, διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν μίξει τοῦ 20
ἐναντίου τοιοῦτον ἐκαῖνο εἶναι.
- ιη. Περὶ τοῦ τὴν φύσιν ἀρχὴν κινήσεως εἶναι.
- 15 ιθ. Ὅτι εἰ ὁ κόσμος αἰθίος, τὸ δὲ κόσμῳ εἶναι αὐτῷ ἢ τάξις ἐστίν, εἶη
ἂν ἐν τῇ οἰκείᾳ οὐσίᾳ αὐτοῦ καὶ τοῦτο. 25
- κ. Πῶς τὸ μεταβάλλον εἰς τι καθ' ἣν ἔχει δύναμιν τηρεῖ τὴν δύναμιν 6
καὶ μετὰ τὸ μεταβάλλειν εἰς ὃ μετέβαλλεν.
- κα. Ὅτι μὴ κατὰ συμβεβηκὸς ἢ πρόνοια κατὰ Ἀριστοτέλη.
- 20 κβ. Ἐξήγησις λέξεως ἐκ τοῦ δευτέρου Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς ἄλλως 5
ἔχουσα παρὰ τὴν ἐν τῷ εἰς αὐτὸ ὑπομνήματι.
- κγ. Περὶ τῆς ἡρακλείας λίθου.
- κδ. Λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ δευτέρου Περὶ ψυχῆς μετ' ὀλίγον τῆς ἀρχῆς. 10
- κε. Ἄλλης λέξεως ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐξήγησις.
- 25 κς. Ἄλλη ἐκ τοῦ αὐτοῦ λέξις.
- κζ. Ἄλλη ἐκ τοῦ αὐτοῦ λέξις.)
- κη. Ὅτι μὴ ἢ ὅλη γένος.

I. Ὅτι ἔπεται τοῖς καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸν χρόνον ἐξ ἀδιαιρέτων 84
30 συντιθεῖσι τὸ πάντα τὰ κινούμενα κατὰ τοῦ ἀμεροῦς ἰσοταχῶς 6
κινεῖσθαι.

Ἐπεται τῷ καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸν χρόνον ἐξ ἀδιαιρέτων συγκεῖσθαι 10
λέγειν τὸ πάντα τὰ κινούμενα κατὰ τοῦ ἀμεροῦς ἰσοταχῶς κινεῖσθαι· εἰ

1 δι' αὐτοῦ a 2 διὰ σώματος χωρεῖν tit. 3 τοὺς Πλατωνικοὺς τοὺς ἐκ tit.
5. 6 οὐ — ἔσται] τὰ δὴ νοήματα οὐ σώματα οὐδ' ἂν τὸ κοινὸν εἶη σῶμα, νόημά τε ὃν τοῦ
κοινοῦ | σώματος οὐδ' ὄρισμὸς οὐκ ἔστι σώματος ὄρισμὸς tit. a Sp. 8 καὶ αἱ ἄλλαι tit.
9 τὰ παρ' tit. 11 οὐκ, εἰ a Sp.: οὐκ V: εἰ tit. 12 ὃ καὶ om. tit. Sp. 13 εἶναι
om. tit. ὑπάρχειν ἀρχὴν κινήσεως tit. 15 εἰ om. tit. αἰθίος ἐστὶ τὸ tit.
19 Ἀριστοτέλην a Sp. 20 φθορᾶς Ἀριστοτέλους ἄλλως tit. 21 αὐτὸ tit. a Sp.:
αὐτῷ V 22 λίθου διὰ τί ἔλκει τὸν σίδηρον tit. Sp. 23 ψυχῆς Ἀριστοτέλους μετ'
tit.: ψυχῆς εἰρημένης μετ' Vict. ἀρχῆς εἰρημένης tit. 24 ἐκ τοῦ αὐτοῦ λέξεως
corr. in λέξεως ἐκ τοῦ αὐτοῦ V ἄλλης λέξεως ἐκ τοῦ δευτέρου τῶν περὶ ψυχῆς Ἀρι-
στοτέλους ἐξήγησις tit. 26 add. Vict. 27 add. Sp. 28 καὶ τὸ] κατὰ a
32 κατὰ τοῦ ἀμεροῦς B²HS^a a Sp.: τὸ ἀμερὲς VGB¹S¹F

γάρ εἴη τὸ μὲν θᾶττον τὸ δὲ βραδύτερον κατὰ τοῦ ἀμεροῦς κινούμενα, εἴτα
τὸ κινούμενον ἐν τῷ ἀδιαιρέτῳ χρόνῳ κεκίνηται κατ' αὐτοῦ, τὸ βραδύ- 85
τερον ἐν πλείονι κινεῖσθαι κατ' αὐτοῦ καὶ διαιρετῷ· εἰ δ' ἐν διαιρετῷ
χρόνῳ, διαιρετὸν ἔσται καὶ τὸ μέγεθος, ἐφ' οὗ ἡ κίνησις. εἰ γὰρ τις
5 λέγει τὸ βραδέως κινούμενον μὴ κινεῖσθαι κατὰ τοῦ ἀμεροῦς μηδὲ ἐν τῷ 5
ἀμερεῖ χρόνῳ, οὗτος οὐδ' ὅλως (ἄν) λέγει κινεῖσθαι τὸ βραδύ, εἴ γε τὸ μὲν
πᾶν μέγεθος ἐξ ἀμερῶν σύγκειται καὶ ὁ πᾶς χρόνος, οὐχ οἷόν τε δὲ
κινηθῆναι τὸ βραδύ κατ' οὐδενὸς ἀμεροῦς. διὸ ἰσοταχῶς ἄν κινοῖτο πάντα 10
τὰ κατὰ τοῦ ἀμεροῦς κινούμενά. εἰ δ' ἐπὶ τοῦ ἀμεροῦς ἰσοταχῶς, καὶ
10 ἐπὶ τοῦ παντὸς ἄν μεγέθους ἰσοταχῶς ἄν κινοῖτο, εἴ γε πᾶσι τοῖς μεγέ-
θεσιν ἐξ ἀμερῶν ἡ σύνθεσις. τὸ γὰρ † λεπτόν ἡμῶν ἀμερὲς πᾶν ὁμοίως
καὶ ἰσοταχῶς κινεῖσθαι, βραδύτερον δὲ ἄλλο ἄλλου δοκεῖ κινεῖσθαι διὰ τὰς 15
ἀντικοπὰς τῶν ἐν αὐτῷ ἀτόμων ἐφιστάμενον, πλάσμα τε αὐτό, προσέτι τε
πῶς οὐ φαίνεται τὰ οὕτως κινούμενα * * * ἡ κίνησις αὐτοῖς γίνεται βραδεῖα
15 αὐτῇ, ἀλλ' ἔνστασις αὐτὰ κωλύει συνεχῶς κινεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ εἰ πολυ- 20
πλασίως τὸ θᾶττον θᾶττον. ἔσται γὰρ οὕτως καὶ βραδέως κινούμενον πλείω
χρόνον ἔστος ἢ κινούμενον. εἰ γὰρ εἴη ὥρα μὲν (μιᾶ) τὸ θᾶττον κινού-
μενον τὸ διάστημα διεληλυθὸς, αὐτὸ δὲ τοῦτο ὥραις ἔ τὸ βραδέως, δεήσει 25
αὐτὸ μιᾶ μὲν κινεῖσθαι, ταῖς δὲ τέσσαρσιν | ἐστάναι. ἀτοπον δὲ ποσῷ 86
20 τῷ πλείονι χρόνῳ ἔστος [ῆ] ἔστος μὲν μὴ φαίνεσθαι, κινούμενον δὲ ταῖς ἔ
ὥραις, καὶ τοῦτο ὁμαλῶς.

II. Ἐξήγησις λέξεως ἐν τῷ (ᾠ) Περὶ ψυχῆς Ἀριστοτέλους εἰρη- 5
μένης εἰς ἀναίρεσιν τοῦ τὴν ψυχὴν εἶναι αὐτοκίνητον. ἔστι δὲ ἡ
λέξις ἧδε· 'Ἀλλὰ μὴν καὶ εἰ κινεῖται αὐτὴ αὐτῇ, καὶ αὐτὴ κινοῖτ'
25 ἄν, ὥστ' ἐπεὶ πᾶσα κίνησις ἔκστασις ἔσται τοῦ κινουμένου εἰ κι- 10
νεῖται, καὶ ἡ ψυχὴ ἐξίσταται ἄν ἐκ τῆς οὐσίας, εἰ μὴ κατὰ συμ-

1. 2 κινούμενα εἴτα τὸ κινούμενον VGB¹FSH: κινούμενα εἰ τὸ τάχιον (θᾶττον Vict. τάχιν a)
κινούμενον B²S²a: κινούμενον εἰ τὸ θᾶττον κινούμενον Sp. 2 αὐτοῦ (θᾶττον) conl. Schwartz
3 πλείονι ἀνάγκη B² Vict. Sp.: fortasse πλείονι (δοκεῖ κε) κινησθαι διαιρετῷ B²S²a:
διαιρετοῦ VHB¹: ἀδιαιρέτου H (γρ.) FS¹G: ἐν διαιρετῷ conl. Sp. 6 ἄν om. libri
λέγει B conl. Sp. 7 πᾶν Diels: τι ἢ del. v. c. VB² Sp.: τοι ἢ F 10 τοῦ del. B²S²: om.
a Sp. ἄν post παντὸς del. S²: om. Ba Sp. 11 ἡμῶν ἀμερὲς VHGB¹FS¹: κατὰ μὲν τοῦ
ἀμεροῦς S²a Sp.: γρ. ὡς δοκᾷ: τὸ γὰρ λέγειν (bene addidisset τὸ κινούμενον) κατὰ μὲν τοῦ
ἀμεροῦς B² in mg. 12 δοκεῖν Sp. recte 13 ἐφισταμένων GF: ἐνισταμένων conl.
Schwartz πλάσμα τε V: πλάσμα τε G: πλάσματε SBFH: πλασματῶδες ἔσται S²a Sp.
14 πῶς B in lit. S²a Sp.: φῶς VFS¹H fortasse κινούμενα (οὐχ ὁμαλῶς κινεῖσθαι· οὐ
γὰρ) ἢ κίνησις. lacunam Schwartz indicavit ἢ] εἰ Vict. Sp. βραδεῖα V 15 αὐτῇ]
αὕτη a Sp. ἔνστασις Schwartz: ἔκστασις libri εἰ B² Sp.: ἢ libri 17 ἐστος Sp.:
ἐστος libri μιᾶ add. S²B²a Sp. 19 ποσῷ τῷ GFSa Sp.: πῶσφ τῷ VB: τὸ πῶσφ
τῷ H: τὸ πολλῷ Schwartz: πως τὸ τῷ Diels 20 ἢ del. Sp. 22 ἐν τῷ (ᾠ) Περὶ
ψυχῆς] de an. I, 3. 406^b 11 a add. Vict. 24 εἰ B: ἢ Vict.: ἢ libri κινεῖται
VHGFSB¹: κινεῖ B²: εἰ κινεῖ γε Vict. αὐτῇ αὐτῇ H: αὐτῇ αὐτῇ V: αὕτη αὕτη Sa:
αὕτη αὐτῇ GBF: αὐτῇ αὐτῇ Vict. Sp. καὶ (alt.) B (post lit. I. litt.) a: ἢ καὶ VH:
ἢ καὶ GFS 25 εἰ] ἢ Sp.

βεβηχὸς αὐτὴν κινεῖ. ἀλλ' ἔστιν ἡ κίνησις τῆς οὐσίας αὐτῆς καθ' αὐτὴν.'

Ἡ ψυχὴ, φησίν, εἰ κινεῖ αὐτὴν, ἦτοι κατ' ἄλλο μὲν τι κινεῖ, κατ' 15
 ἄλλο δέ τι κινεῖται, καὶ οὕτως ἔσται αὐτοκίνητος, ὥστε καὶ τὸ ζῶον αὐτο-
 5 κίνητόν φαμεν. τῷ γὰρ τὸ μὲν αὐτοῦ κινεῖν τὸ δὲ κινεῖσθαι τὸ ὅλον αὐτο-
 κίνητον. κινεῖ μὲν γὰρ τὸ ἐν αὐτῷ ἡ ψυχὴ, κινεῖται δὲ τὸ σῶμα, καὶ 20
 οὔτε ἡ ψυχὴ διότι κινεῖ κινεῖται, οὔτε τὸ σῶμα· κινεῖται γάρ. καὶ τῶν
 τῆς ψυχῆς δυνάμεων, εἰ οὕτως εἶη κινουμένη, ἡ μὲν (ἔστι) κινούσα ἡ δὲ
 κινουμένη, οὔτε τῆς | κινούσης καθὼ κινεῖ κινουμένης, οὔτε τῆς κινουμένης 87
 10 καθὼ κινεῖται κινούσης. ἔσται οὖν οὕτως τὸ πρῶτον κινοῦν ἀκίνητον καὶ
 ἐπὶ τῆς ψυχῆς. εἰ γὰρ πάλιν ἡ κινούσα δύναμις κινεῖσθαι λέγοιτο, ἦτοι 5
 ὑφ' αὐτῆς ἢ ὑπ' ἄλλης ἔσται κινουμένη. εἰ μὲν οὖν ὑπ' ἄλλης, ἐπ'
 ἄπειρον προσελύσεται ἢ ἔσται τι πρῶτον κινοῦν μὲν ἀκίνητον δέ, εἰ δ' ὑφ'
 αὐτῆς, εἶη ἂν οὕτως αὐτοκίνητος, ὡς καθὼ κινεῖ. ἄμεινον τοῖνον αὐτὴν
 15 τὴν ψυχὴν οὕτω λέγειν αὐτοκίνητον. ἀλλ' εἰ ἡ ψυχὴ οὕτως αὐτοκίνητος 10
 λέγοιτο, ὡς καθὼ κινεῖ κατὰ τοῦτο κινεῖσθαι, εἰ καθὼ ψυχὴ κινεῖ, καθ' ὃ
 ψυχὴ καὶ κινήθησεται. εἰ γὰρ εἶη κατ' ἄλλο τι κινουμένη, οἷον φέρε εἰ-
 πεῖν κατὰ τόπον, οὐ κατὰ τὸ αὐτὸ κινήσει τε καὶ κινήθησεται. καθ' ὃ 15
 γὰρ ψυχὴ κινούσα, οὐ καθὼ ψυχὴ ἔσται κινουμένη, εἴ γε κατὰ τόπον· οὐ
 20 γὰρ κατὰ τόπον ἡ ψυχὴ. οὕτω δ' ἔσται κατ' ἄλλο μὲν κινούσα, κατ'
 ἄλλο δὲ κινουμένη, οὐχ οὕτως (δὲ) ἐλέγετο κινεῖσθαι ὑφ' αὐτῆς. καθὼ 20
 ψυχὴ κινήθησεται. ἀλλ' εἰ πᾶν τὸ κατὰ τι κινουμένον τε καὶ μεταβάλλον
 ἐξίσταται τοῦ καθὼ κινεῖται, τὸ μὲν κατὰ τόπον τοῦ τόπου, τὸ δὲ κατὰ
 πάθος τοῦ πάθους, τὸ δὲ κατὰ μέγεθος τοῦ μεγέθους, καὶ τὸ κατὰ ψυχὴν 25
 25 κινουμένον ἐξίσταται τοῦ ἐν τούτῳ, ὥστε καὶ ἡ ψυχὴ εἰ καθὼ ψυχὴ ἔστιν
 ἀεὶ κινεῖται, ὑφ' αὐτῆς καὶ μὴ κατὰ συμβεβηχὸς | ἐξίσταται ἂν τῆς οὐσίας 88
 τῆς ἐν ἧ ἔστι καὶ τῆς ψυχῆς καθ' ἣν τὸ εἶναι αὐτῆ.

III. Τίς ἡ ἀπὸ τῆς κινήσεως τοῦ θεοῦ σώματος ἐγγινομένη
 δύναμις τῷ γεινιῶντι αὐτῷ θνητῷ τε καὶ ἐν γενέσει σώματι. 5

30 1. Τίς ἡ ἀπὸ τῆς κινήσεως τοῦ θεοῦ σώματος γινομένη δύναμις τῷ
 γεινιῶντι αὐτῷ θνητῷ τε καὶ ἐν γενέσει σώματι; ἀρά γε ἄλλη τίς ἔστιν
 αὕτη φύσις παρὰ τὴν οἰκείαν ἐκάστου τῶν φυσικῶν σωμάτων, ἣν ἀρχὴν 10
 κινήσεώς τε καὶ ἡρεμίας φαμέν, ἧ ὑπάρχει πρῶτον καθ' αὐτὸ καὶ μὴ

1 αὐτὴν] αὐτὴν V 3 αὐτὴν] ἐαυτὴν Vict. Sp.: αὐτὴν a 4 ὥστε] ὡσπερ a Sp. bene
 5 αὐτοῦ κινεῖν VBG: αὐτοκινεῖν S: αὐτὸ κινεῖν a Sp. ὅλον φαμέν a Sp. pr. τὸ
 del. B² 7 σῶμα διότι κινεῖται κινεῖ· κινεῖται a Sp. 8 ψυχῆς οὖν a Sp.
 εἰ B² Vict. Sp.: ἡ V: ἡ SHFa ἔστι add. a Sp. 14 κινεῖ κινουμένη a Sp.
 16 εἰ B² Vict. Sp.: ἡ VBF: ἡ Sa 17 εἶη om. a Sp. 21 οὕτως δὲ a Sp.
 καθὼ ἄρα a Sp. 25 τοῦ B Vict. Sp.: τῷ H: τὸ VFSa 27 αὐτῆ corr. in αὐτῆς ut
 videtur V 28 cf. ea quae disputavi de hoc capite in Mus. Rheu. XLIV p. 139 sq.
 29 τε om. a 30 ἐγγινομένη a Sp. 33 ἡρεμίας V ut solet ἐν φ̄ Vict. Sp.
 πρῶτον] πρῶτως a Sp.

κατὰ συμβεβηχός; καὶ γὰρ εἰ τῷ γεινιῶντι αὐτῷ γίνεται σῶματι, ἤδη ἂν
 εἶη τοῦτο ἔχον οἰκείαν φύσιν ὃν τε ἐνεργεῖα σῶμα· πᾶν γὰρ σῶμα ἐνερ-
 γεία θνητὸν ἀπλῶν τί ἐστιν ἢ ἐκ τούτων σύνθετόν τε καὶ μικτόν, τούτων
 δὲ ἕκαστον οἰκείαν ἔχει τινὰ φύσιν [ἢ καὶ δι' ἐκείνην ἐστὶν ἐνεργεῖα τοι-
 5 οὔτων], εἶη τε ἂν οὕτω πρῶτον ἀπολαῖον τὸ πῦρ τῆς τοιαύτης ἐκ τοῦ 20
 θεοῦ δυνάμεως, ἔπειτα τοῖς μετ' αὐτὸ διαδιδὸν αὐτήν, ὡς πάντα τὰ σώ-
 ματα τῇ τοιαύτῃ διαδόσει μεταλαμβάνειν αὐτῆς, τὰ μὲν πλείον τὰ δὲ ἕλατ-
 τον. ἀλλ' εἰ τοῦτο, ἐπιζητήσαι τις ἂν τί συντελεῖ τῶν σωματίων ἐκάστω ἢ 25
 τοιαύτη δύναμις τε καὶ φύσις. κατὰ γὰρ τὴν πρῶτην φύσιν τὴν ἐγγινο- 89
 10 μένην αὐτὴν ἐκάστω, καθ' ἣν τὸ μὲν ἐστὶ πῦρ, τὸ δὲ ἀήρ, τὸ δὲ ὕδωρ,
 τὸ δὲ γῆ, ἢ ἐπὶ τοὺς οἰκείους αὐτοῖς τόπους κίνησις γίνεται, καθ' ἣν ἕκα- 5
 στον αὐτῶν τῆς ἰδίας τυγχάνει τελειότητος. ὁμοίως δὲ εἰ καὶ ἐν τοῖς συν-
 θέτοις γίνωτο σώμασι, καὶ ἐν ἐκείνοις οὐ πρὸς τὸ εἶναι ἄνθρωπον ἢ ζῶον
 ἢ φυτὸν ἕκαστον αὐτῶν συντελοῖ ἂν τι· ἤδη γὰρ οὖσι αὐτοῖς ἐγγίνοιτ' ἂν 10
 15 ὡς τῷ πυρὶ καὶ τῶν ἀπλῶν ἐκάστω· οὕτω δ' ἂν οὐκέθ' ἢ δύναμις ἐκείνη
 αἰτία γίνωτο τοῦ τὰ μὲν ἔμψυχα εἶναι, τὰ δὲ ἄψυχα τῶν σωματίων, καὶ
 τῶν ἐμψύχων τὰ μὲν τὴν θρεπτικὴν ψυχὴν μόνην ἔχοντα, τὰ δὲ καὶ τὴν
 αἰσθητικὴν, τὰ δὲ πρὸς τούτοις καὶ τὴν λογικὴν· αὕτη δ' ἔχειτο τῆς κατ' 15
 αὐτὰς διαφορᾶς ἔχειν τὴν αἰτίαν· διὰ γὰρ ταύτης τῆς δυνάμεως πρόνοια
 20 ἔχειτο λογικὸν ζῶον τὸν ἄνθρωπον ποιούσα, καὶ διὰ τοῦτο ἐλέγετο πάντα,
 ὅσα διὰ τὸν λόγον τε καὶ τὸν νοῦν οἶα τε ὑπάρχειν τῷ ἀνθρώπῳ, ταῦτόν 20
 ἔχει παρὰ τῆς θείας προνοίας. μήποτ' οὖν χρὴ λέγειν τοῖς μὲν ἀπλῶς
 σώμασι προϋπάρχουσι τήνδε τὴν δύναμιν ἐγγίνεσθαι τε καὶ προσγίνεσθαι,
 δι' ἣν αἰτίαν αὐτὰ μὲν οὐδέν τι θεῖον αὐτοῖς ἔχει πως· τοιοῦτο γὰρ ἢ 25
 25 ψυχὴ ἐστίν, ἄμοιρα παντάπασιν, ὅτι μὴ | ἐστὶν αὐτῶν ἐν τῇ οὐσίᾳ ἢ τοι- 90
 ἄδε δύναμις ἐξωθεν αὐτοῖς καὶ προϋπάρχουσι προσγινομένη, ἀλλ' ἐστὶν
 ἀπλῶς σώματα· ὅσα δ' ἐκ τῆς τούτων φυσικῆς μίξεώς τε καὶ κράσεως
 γίνεται, τούτων δ' ἐν τῇ γενέσει κατασπειρομένην καὶ τὴν θεῖαν δύναμιν 5
 καὶ φύσιν ἀμείνω καὶ τελειότερα ταῦτα ποιεῖν τὰ σώματα, συνεισφερόντων
 30 καὶ τῶν ἀπλῶς σωματίων εἰς τὴν γένεσιν τῶν ἐξ αὐτῶν γινομένων σωμα-

1 εἰ BS²HF^{1a} Sp.: εἶη sic V: εἶη FS 3 ἀπλῶν scripsi: ἀπλῶς VFHB¹S¹: ἀπλοῦν B²:
 ἀπλῶς ὃν S^{2a}: ἀπλοῦν ὃν Vict. 4. 5 ἢ καὶ—τοιούτων emblema esse docui l. c. 139 sq.
 5 ἀπολαβόν a Sp. 6 αὐτὸ H: αὐτόν sic V: αὐτόν FSBa Sp. διαδιδὸν V
 αὐτήν Vict. Sp.: αὐτὴ V: αὐτῇ F: αὐτῆ Sa 7 πλείον Sp.: πλέον H: πλείω VFBSa
 12 fortasse τηλειότητος. (οὐκ ἄρα ἢ δύναμις ἐκείνη τελείως ἤδη προσγινομένη σώμασι
 αἰτία ἂν εἶη αὐτῶν τῆς τελειότητος)· ὁμοίως δὲ scripsi: τὸ libri: τῷ conī. Sp.
 14 συντελοῖ ἂν τι Vict. post litteras V(aria) L(ectio): τελειαντῆ V: τελειῶν τῇ F: τέλειαν
 τῇ S: τέλειαν τῇ a: τελοῖ ἂν τῇ sic H: om. in spatio 9 litt. vacuo rel. B 17 ἐμ-
 ψύχων G mg. Vict.: ἀψύχων libri ἔχειν conī. Sp. 21. 22 ταῦτόν [ἔχει] ταῦτα ἔχειν
 Vict. Sp.: fortasse ταῦτ' αὐτόν ἔχειν 22 μήποτ' Vict.: μήτ' libri 23 προσγίνεσθαι
 Vict. Sp.: προγίνεσθαι libri 24 αὐτοῖς] ἐν αὐτοῖς Sp. recte conī. 25 ἄμοιρα GFShA:
 ἀμοιρα V: ἦς ἄμοιρα Vict. Sp.: ἐστὶν colloc. post ἄμοιρα H: fortasse (καὶ) πῶς; τοιοῦτο
 γὰρ ἢ ψυχῆ, (ἦς) ἐστὶν ἄμοιρα 26 προσγινομένη Sp.: προσγινόμενης libri 27 τῆς
 s. v. V 29 ποιεῖν S²Ba Sp.: ποιεῖ VHGFS¹ 30 καὶ Vict.: ἢ libri

των καὶ τὴν θεῖαν δύναμιν, ἧς μεταλαμβάνουσι κατὰ τὴν γειννίασιν. δι' 10
 ἣν δύναμιν οὐκέτι ταῦτα μόνῃς τῆς κατὰ τὴν βροπὴν κινήσεως ἀρχὴν ἐν
 αὐτοῖς ἔχει, ἀλλὰ τινα καὶ ψυχικὴν προσεβλήθη τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν γένεσιν
 ἔχουσαν ἀπὸ τῆς θείας δυνάμεως. ἧτις φύσις τε καὶ ψυχὴ κατὰ τὴν 15
 5 ποσότητα τῶν ἀπλῶν σωμάτων, ἐξ ὧν ἐστὶ τὸ ἔχον αὐτὴν σῶμα (ὧν τὸ
 μὲν ἐπὶ πλεόν [δὴν] κοινωνεῖ τῆς θείας δυνάμεως τῷ ἐγγυτέρῳ τε εἶναι τῷ
 θείῳ σώματι καὶ εἶναι λεπτομερέες τε καὶ καθαρώτερον, τὸ δ' ἐπ' ἔλαττον 20
 διὰ τε τὸ ἀπόστημα τὸ πλεῖον καὶ διὰ τὴν τῆς συστάσεως παχύτητα), διά-
 φορον καὶ αὐτὴ γίνεται. ὅσα μὲν γὰρ τῶν συνθέτων σωμάτων τὸ πλεῖ-
 10 στον γῆς ἔχει, † ταυτὸν γῆς τινος κοινωνεῖ ψυχικῆς δυνάμεως τῷ καὶ τὸ
 τὴν πλείστην μοῖραν τῆς οὐσίας αὐτῶν σῶμα | ἔλαττον τῆς θείας μετα- 25
 λαμβάνει δυνάμεως· ὅσα δὲ πλεῖον ἐν αὐτοῖς ἔχει τῆς πυρώδους τε καὶ 91
 θερμῆς οὐσίας, ταῦτ' ἐστὶ ψυχῆς τελειότερας μεταλαμβάνοντα τῷ τὸ πλεο-
 νάζον σῶμα ἐν αὐτοῖς ἐπὶ πλεόν τῆς θείας μεταλαμβάνει δυνάμεως. οὕτω 5
 15 δ' ἂν εἴη δευτέρα φύσις, ἣν εἰρήκαμεν θεῖαν δύναμιν εἶναι ἐγγινομένην
 τοῖς ὑπὸ σελήνην σώμασι διὰ τὴν πρὸς ἐκείνην γειννίασιν, ὡς ὕλη χρω-
 μένη τοῖς ἀπλῶς φυσικοῖς σώμασι πρὸς τὴν τῶν τελειότερων τε καὶ ἐμ- 10
 ψύχων γένεσιν σωμάτων. τὰ μὲν οὖν κατὰ κράσιν τῶν ἀπλῶν σωμάτων
 καὶ κατ' ἀλλοίωσιν γινόμενα σύνθετα σώματα τῷ ἔχειν καὶ τὴν τοιαύτην
 20 δύναμιν ἐν τῇ τῶν ἐχόντων αὐτὴν σωμάτων μίξει συγχινομένην πως καὶ 15
 μιγνυμένην κατ' αὐτὴν τελειότερα γίνεται σώματα καὶ θειότερας φύσεως
 καὶ ἀρχῆς κεκοινωνηκότα, ὅσα δὲ συνθέσει τε καὶ παραθέσει τῶν ἀπλῶν
 σωμάτων γίνεσθαι δοκεῖ σώματα σύνθετα, ταῦτα οὐκέτι τῆς τοιαύτης κοι-
 25 νωνεῖν δυνάμεώς τε καὶ φύσεως οἶά τε, ὧν ἕκαστον τῶν ἀπλῶν σωμάτων 20
 ἐνεργεῖα σώζει τὴν αὐτοῦ φύσιν ἐν τῇ τοιαύτῃ μίξει καὶ συνθέσει. οὐ γὰρ
 εἰς τὴν τῶν οὕτως συνθέτων σωμάτων οὐσίαν ἢ θεῖα δύναμις συντελεῖ
 μένουσα ἐν ἐκάστῳ αὐτῶν, ὅποια καὶ πρὸ τῆς συνθέσεως αὐτῶν. | 25
 2. Ἡ τῆς πρὸς ἄλληλα δύναται τις λέγειν [καὶ τῆς] τῶν ἀπλῶν σωμάτων 92
 γενέσεως τὴν ἀπὸ τῶν θείων δύναμιν αἰτίαν εἶναι αὐτὴν γινομένην αὐτῶν
 30 εἰδός τε καὶ φύσιν. ἢ γὰρ ὕλη (ἢ) κατὰ τὸν ἑαυτῆς λόγον ἄποιός τε οὕσα 5
 καὶ ἀσχηματίστος ὑπὸ τῆς ἀπὸ (τῆς) τῶν θείων σωμάτων δυνάμεως γινο-
 μένης ἄνευ τῆς ἐνεργείας σῶμα ἔστι τε καὶ γίνεται, εἰδοποιεῖται τε καὶ
 σχηματίζεται, ὡς τὸ μὲν πρὸς τῷ θείῳ σώματι αὐτῆς καὶ γειννῶν [τι]

3 αὐτοῖς V 6 δὴν del. Sp. ἐγγυτέρῳ] ἐγγύτερον Vict. Sp. τε scripsi: τὸ libri: αὐτὸ
 vel del. Sp. 9 αὐτὴ scripsi: αὐτῆς libri 10 γῆς HBF: τὸ ἦ (sic) γῆς V: τὸ ἦ γῆς
 S: τὸ γῆς a Sp. ταυτὸν—τινος] fortasse ταῦτ' εἰ καὶ τινος τῷ καὶ τὸ] fortasse τῷ
 (εἶναι) κατὰ 11 αὐτῶν scripsi: αὐτῷ VFHSA: αὐτῶν (εἶναι) Vict. Sp. 11. 12 με-
 ταλαμβάνων Vict.: μεταλαμβάνειν H 12 πλεῖον conl. Sp.: πλείονος libri 13 ταῦτ'
 ἐστὶ scripsi: ταύτης τῆς libri: ταῦτα τῆς Sp. μεταλαμβάνοντα scripsi: μεταλαμβάνειν
 libri: μεταλαμβάνει Sp. τῷ τὸ Vict. Sp.: τοῦτο VFHSA: τοῦ B 14 αὐτοῖς] αὐτῷ
 conl. Sp. 15 fortasse εἴη (ἢ) 21 κατ' Vict.: καὶ libri 24 ὧν] διότι Vict. Sp.
 25 αὐτοῦ V 28 ἢ GF: ἦς sic V: ἦς SBHA: ἦν Vict. Sp. 28 καὶ τῆς delevi
 30 ἢ addidi 31 ἀπὸ (τῆς) scripsi δυνάμεως] δυνάμεων a 32 ἄνευ
 τῆς] fortasse ἄνωθεν 33 γειννῶν V τι del. Sp.

ἐκείνῳ πλείονος τῆς θείας μεταλαμβάνον δυνάμεως εἰδοποιεῖσθαι θερμότητι 10
καὶ ξηρότητι (ταῦτα γὰρ τὰ πρῶτα τῶν ἀπ' ἐκείνων ἐν τοῖς θνητοῖς πά-
θη), τὸ δὲ πλεῖον ἀφυστός τῶν ταύτης τῆς μεταβολῆς τε καὶ γενέσεως
αἰτίων αὐτῇ θείων σωμάτων ἢ πάντῃ τοῖς (εἶδεσι) τούτων ἐναντίως εἶδο- 15
5 ποιεῖσθαι, ἢ τὸ μὲν τι τούτων, τὸ δὲ τι τῶν τούτοις ἐναντίων εἶδός τε καὶ
πάθος λαμβάνειν κατὰ τὴν ἐκείνων ἄλλοτε ἄλλοίαν πρὸς τὰ τῆδε σχέσιν
διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ τοιοῦτου κίνησιν κύκλου διαφόρως εἰδοποιούμενον. τοιαύτη 20
γὰρ ἡ τοῦ ζῳδιακοῦ διάθεσις, ἐφ' οὗ κινούμενα ἥλιός τε καὶ σελήνη καὶ
τὰ ἄλλα τὰ πλανᾶσθαι τῶν ἀστέρων λεγόμενα τῷ μὲν τινι τῆς ὕλης μέρει,
10 ὃ μᾶλλον ἢ καὶ ἐγγυτέρω πρόσσειν, ἐκάστῳ θερμότητός τε καὶ ξηρότητος 25
αἴτια γίνεται, ἐν οἷς τὸ εἶναι τῷ πυρί, | τῷ δὲ θερμότητός τε καὶ ὑγρό- 93
τήτος, ἥτις φύσις ἀέρος, τῷ δ' ὑγρότητός τε καὶ ψυχρότητος, ἣ ἐστὶν
ὕδατος φύσις, τῷ δὲ τῆς ἔτι καταλειπομένης ἐκ τῶν ἀπλῶν τῶν πρῶτων
οὐο ἐναντιώσεω, ἥπερ ἐστὶ ψυχρότης τε καὶ ξηρότης, ἃ τὴν τῆς γῆς 5
15 συνίστησι φύσιν. καὶ τοιαῦτα μὲν τὰ ἀπὸ τῆς θείας δυνάμεως εἶδη ἐν τῇ
ὕλῃ ἀπλᾶ τε καὶ πρῶτα εἶδη γενόμενα τῆς τῶν ἀπλῶν σωμάτων οὐσίας
τε καὶ φύσεως αἴτια, τὰ δ' ἐκ τῆς τούτων γινόμενα μίξεώς τε καὶ κρά- 10
σεως ἅτε πλείονων κοινωνοῦντα δυνάμεών τε καὶ διαφορῶν σωμάτων σύν-
θετά τε ἤδη γίνεται καὶ τελειότερα, καὶ ἡ τελειότης δὲ καὶ τὸ εἶδος αὐ-
20 τοῖς διαφέρων γίνεται κατὰ τε τὴν ἐν τοῖς πρῶτοις εἰρημένῃ τῶν ἐν τῇ 15
μίξει τῶν σωμάτων διαφορᾶν. ἔστι γὰρ αὐτῶν τὰ μὲν λεπτότερα καὶ ποιη-
τικώτερα (τοιαῦτα γὰρ, ὅσα ἐγγυτέρω κεῖται τῆς τῶν θείων κινήσεως), τὰ
δὲ παχυμερέστερα καὶ παθητικώτερα, ὅσα πλέον ἀφίστηκε τῆς ἐκείνων
φορᾶς. ὅσα μὲν γὰρ τῶν ἐν τῇ μίξει τε καὶ κράσει πλεῖον ἔχει τῶν λε- 20
25 πομερῶν τε καὶ καθαρωτέρων σωμάτων, τούτων τελειότερον τὸ εἶδος, ὅσα
δὲ τοῦ μὲν τοιοῦτου σώματος ἔλαττον ἐν αὐτοῖς ἔχει, πλεῖον δὲ τοῦ πα-
θητικοῦ τε καὶ παχυμερεστέρου, τούτων καὶ τὸ εἶδος ἀτελέστερον. | 25

IV. Ὅτι, εἰ τοῦ ἐφ' ἡμῖν τὸ ἀντικείμενον μὴ ἐφ' ἡμῖν, οὐδ' αὐτὸ 94
[ἐφ' ἡμῖν, οὐδὲ] τὸ ἐφ' ἡμῖν ἐφ' ἡμῖν ἔσται.

30 Εἰ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ τοῦτο, οὗ τὸ ἀντικείμενον [μὴ] ἐφ' ἡμῖν, τὸ οὗ τὸ 5
ἀντικείμενον μὴ ἐφ' ἡμῖν, ἐκεῖνο οὐκ ἐφ' ἡμῖν. τοῦ δ' ἐφ' ἡμῖν τὸ ἀν-

2 ἐν τοῖς G²: αὐτοῖς sic V: αὐτοῖς G¹BFSa: τοῖς conl. Sp. 4 αὐτῇ HB: αὐτῆ V: αὐτῆ
GSa θείων scripsi: οἷον libri τοῖς (εἶδεσι) scripsi: post τοῖς rasura 4—5 litt. V
ἐναντίως scripsi: ἐναντίων libri: ἐναντίας Sp. 4. 5 εἰδοποιεῖται Vict. 5 τούτοις scripsi:
τούτων libri ἐναντίων F¹H Sp.: ἐναντίον VSGF²a 17 τοιοῦτου) οὐρανίου Schwartz
8 διάθεσις] θέσις Vict. 9 ἄστρων Sp. 10 pr. καὶ om. a Sp. 11 αἴτια V 13 τῆς
Vict.: τοῖς libri καταλειπομένης Sp.: καταλειπομένοις libri 14 ἥπερ Vict.: ἄπερ libri
19 δὲ scripsi: τε (sic) VH: τε SBa Sp.: om. F 19. 20 αὐτοῖς καὶ τὸ εἶδος m¹ signis
adpositis ita colloc.: καὶ τὸ εἶδος αὐτοῖς V: αὐτοῖς καὶ τὸ εἶδος B: καὶ τὸ εἶδος αὐτοῖς
FSGa Sp. 21 διαφορᾶν FGa Sp.: διαφοραὶ (sic) V: διαφορᾶ BH: διαφορᾶ S 26 ἀ-
τοῖς V 28 εἰ τοῦ ἐφ' ἡμῖν τὸ tabula: εἰ τοῦτο (εἰ H) ἐφ' ἡμῖν οὗ τὸ libri
οὐδὲ τὸ αὐτὸ tabula 29 ἐφ' ἡμῖν, οὐδὲ circumscripsi 30 μὴ del. V²S²: om. a Sp.
οὗ το V 31 τοῦ V²S²B: τοῦτο V¹S¹GHa Sp.: τὸ VH: οὗ τὸ SHa Sp.

τικείμενον οὐκ ἐφ' ἡμῖν, τῷ γὰρ ἐφ' ἡμῖν τὸ οὐκ ἐφ' ἡμῖν ἀντι-
 κείμενον. οὐδὲ τὸ ἐφ' ἡμῖν. εἰ δὲ τὸ ἐφ' ἡμῖν μὴ ἐφ' ἡμῖν, οὐ-
 δὲν ἔστιν ἐφ' ἡμῖν. καθ' ὃ ἐφ' ἡμῖν ἔστιν, οὐ καὶ τὸ ἀντικείμενον 10
 ἐφ' ἡμῖν, κατὰ τούτους οὐδὲν ἔστιν ἐφ' ἡμῖν. (ῥ) ψεῦδος τὸ εἰ μὴ
 5 [τὸ] ἐφ' ἡμῖν τὸ εἶναι ἐφ' ἡμῖν, οὐδὲν ἔστιν ἐφ' ἡμῖν. τὸ μὲν γὰρ ἐφ'
 ἡμῖν τι εἶναι ἐν τῇ φύσει ἡμῶν καὶ τῇ οὐσίᾳ ὃν οὐκ ἐφ' ἡμῖν ἔστι, 15
 ὥσπερ οὐδὲ τὸ λογικοῖς εἶναι, τὰ μέντοι πράγματα οἷς χρώμεθα κατὰ τὸ
 ἐφ' ἡμῖν, ταῦτα ἐφ' ἡμῖν. τούτων γὰρ καὶ τὰ ἀντικείμενα ἐφ' ἡμῖν. τὸ
 μὲν γὰρ ἐφ' ἡμῖν τι εἶναι οὐκ ἐφ' ἡμῖν, τὸ δὲ περιπατῆσαι ἐφ' ἡμῖν, ὅτι
 10 καὶ τὸ μὴ περιπατῆσαι. καὶ γὰρ ἴδιον τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐφ' ἡμῖν οὐκ 20
 ἐφ' ἡμῖν διὰ τούτου, τὸ δὲ ἐφ' ἡμῖν † δῆλον. ὡς οὖν τὰ ἀντικείμενα ἐφ'
 ἡμῖν, ταῦτα καὶ αὐτὰ ἐφ' ἡμῖν, ὅτι μὴ ἐφ' ἡμῖν ἐν τοῖς πρακτοῖς. οὐ
 πρακτὸν | δὲ τὸ εἶναι τι [τὸ] ἐφ' ἡμῖν ἐν τοῖς βουλευτοῖς καὶ τοῖς ἐνδε- 95
 χρομένοις καὶ ἄλλως ἔχειν. οὐκ ὄντος δὲ ἐν τούτοις τοῦ εἶναι τι ἐφ' ἡμῖν
 15 εἰκότως ἢ μὲν δυνάμεις, καθ' ἣν ἔστιν ἐφ' ἡμῖν, οὐκ ἐφ' ἡμῖν, πρὸς (ἀ) 5
 δὲ χρώμεθα τῇ τοῦ ἐφ' ἡμῖν τι εἶναι δυνάμει, ἐφ' ἡμῖν ταῦτα, ὥσπερ
 καὶ ἢ μὲν χρῆσις τοῦ λόγου ἐφ' ἡμῖν, οὐκ ἐφ' ἡμῖν δὲ ἢ δυνάμεις τῆς
 χρήσεως.

V. Περὶ τοῦ ὅτι καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν καθ' εἰμαρμένην. 10

20 Τῷ ἐφ' ἡμῖν τι εἶναι ἀντίκειται τὸ μὴδὲν εἶναι ἐφ' ἡμῖν. † ἀδύνατον
 τὸ οὖν τῷ ἐφ' ἡμῖν τι εἶναι [τὸ] ἀντικείμενον ἀδύνατον. ἀλλὰ μὴν ὃ
 τὸ ἀντικείμενον ἀδύνατον, τοῦτο καθ' εἰμαρμένην, εἴ γε ταῦτα καθ' εἰμαρ- 15
 μένην γίνεται, οἷς τὰ ἀντικείμενα ἀδύνατόν ἔστιν ἢ εἶναι ἢ γενέσθαι. τὸ
 οὖν ἐφ' ἡμῖν τι εἶναι καθ' εἰμαρμένην. τῷ δὲ ἐφ' ἡμῖν τι εἶναι καθ'
 25 εἰμαρμένην σώζοιτο ἂν τὸ ἐφ' ἡμῖν τι εἶναι κατὰ τοὺς ἅπαντα γίνεσθαι
 καθ' εἰμαρμένην λέγοντας. ἢ οὐκ ἀληθὲς τὸ ὃ τὸ ἀντικείμενον ἀδύνατον, 20
 τοῦτο εἶναι καθ' εἰμαρμένην. εἰ μὲν γὰρ ταῦτόν ῥη τὸ ἐξ ἀνάγκης τῷ
 καθ' εἰμαρμένην, (ῥ) ἂν ὥσπερ τοῦ ἐξ ἀνάγκης ὀρισμὸς τὸ ὃ τὸ ἀντι-
 κείμενον ἀδύνατον, | οὕτως καὶ τοῦ καθ' εἰμαρμένην. ἐπὶ πλέον δὲ τὸ ἐξ 96
 30 ἀνάγκης τοῦ καθ' εἰμαρμένην· οὐ γὰρ πᾶν τὸ ἐξ ἀνάγκης καθ' εἰμαρ-

2 οὐδὲ αὐτὸ τὸ G: οὐδὲ τὸ αὐτὸ (αὐτὸ s. v.) F ἡμῖν V¹FS: ἡμῖν ἄρα ἐφ' ἡμῖν B²S²a Sp.:
 ἡμῖν ἄρα V²B¹ Vict. H 3 δ V¹: οὐς ἄρα V²B²S²Ha Sp.: δ ἄρα G: οὐς οὖν ἄρα F
 4 pr. ἐφ'] μὴ ἐφ' Vict. τοῦτο Diels ἢ add. V²S²BHa Sp. 5 τὸ ἐφ' VB¹S¹H Vict.:
 ἐφ' B²S²a: μὴ τὸ ἐφ' ἡμῖν τι conl. Sp. 10 καὶ τὸ μὴ B²S²a Sp.: μὴ καὶ τὸ VHB¹FS¹
 11 ἐφ' ἡμῖν (μ in lit.) δῆλον ὡς οὖν τὰ VHB: ἐφ' ἡμῖν ἐφ' ἡμῖν δῆλον ὡς οὖν τὰ H (γρ.) GFSa:
 ἐφ' ἡμῖν ἐφ' ἡμῖν δῆλον οὖν ὦν τὰ Vict. Sp.: apodoseos initium videtur δῆλον ὡς ὦν τὰ,
 protasis fortasse καὶ γὰρ εἰ δὲ' οὐ τ. ἀ. τ. ἐφ' ἡμῖν [οὐκ] ἐφ' ἡμῖν δ. τ. τὸδε ἐφ' ἡμῖν
 12 μὴ] exspectas τὰ 13 alt. τὸ del. Sp. fortasse (οὐδ') ἐν 14 τοῦ Sp.: τὸ
 libri 15 δ add. Vict. 20. 21 ἀδύνατόν (sic) τὸ οὖν V: ἀδύνατον τὸ οὖν HFS¹B¹:
 τὸ οὖν B²S²a Sp.: fortasse καὶ δυνατόν. τὸ οὖν 21 τὸ post εἶναι del. Sp. 24 τῷ
 seripsi: τὸ libri 25 σώζοιτο] σώζοι τὸ V: σώζοι ἂν τοὺς Sp. κατὰ τοὺς ἅπαντα
 seripsi: κατ' ὕψαν (sic, supra τ m¹ α) πάντα V: κατὰ οὐσίαν πάντα ceteri 27 τὸ]
 τῷ H 27. 28 τῷ καθ' VB Vict. Sp.: τὸ καθ' HSA: τὸ οὐ καθ' F 28 ῥη add. Sp.
 τοῦ om. a τὸ ὃ τὸ H Vict. B Sp.: τὸ ὃ τὸ: sic V: τῷ τὸ FSA

μένην. τέσσαρα γοῦν τὰ δις δύο ἐξ ἀνάγκης, οὐ μὴν καθ' εἰμαρμένην, εἴ γε ἐν τοῖς γινομένοις τὸ καθ' εἰμαρμένην, ὥστ' οὐκέτ' ἂν ὀρισμὸς εἴη 5 τοῦ καθ' εἰμαρμένην ὁ λόγος ὁ λέγων, οὗ τὸ ἀντικείμενον ἀδύνατον, ἀλλ' ὑπάρχοι μὲν ἂν καὶ τοῦτο τοῖς καθ' εἰμαρμένην, ἐπεὶ καὶ αὐτὰ ἀναγκαῖα, οὐ μὴν ὡς ἐπ' ἴσης αὐτοῖς εἶναι. εἰ δὲ μὴ ἐπ' ἴσης, οὐκ ἐπιστρέφει. οὐ 10 δεῖται πάντως ἢ τὸ ἀντικείμενον ἀδύνατον, τοῦτο καθ' εἰμαρμένην, ἀλλὰ ἀναγκαῖον τοῦτο, οὗ γὰρ ὀρισμὸς ὁ προσηρημένος λόγος. τὸ ἐφ' ἡμῖν δὴ ἐστὶν ἀναγκαῖον μὲν, ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῇ οὐσίᾳ τινὸς ὄν ἀναγκαιῶς αὐτῇ 15 ὑπάρχει, οὐ μὴν καθ' εἰμαρμένην. οἷς γὰρ καθ' εἰρμὸν αἰτίων γινομένοις 10 τὸ ἀντικείμενον ἀδύνατον, ταῦτα εἴη ἂν καθ' εἰμαρμένην.

VI. Πῶς ἀκίνητον εἴη ἂν κατὰ Ἀριστοτέλην τὸ πρῶτον κινουῦν, 20 εἴ γε, ὡς αὐτὸς φησιν, [ἧ] ἕκαστον ἐστὶν ὧν ἐστὶν ἔργον ἕνεκα τοῦ ἔργου, θεοῦ δὲ ἐνέργεια ἀθανασία, τοῦτο δὲ ἐστὶ ζῶη αἰδῖος, ὥστε ἀνάγκη τῷ θεῷ κίνησιν αἰδῖον ὑπάρχειν.

15 Ἡ οὐκ ἐστὶν ἐκεῖνο, ὧν ἐστὶν ἔργον τι, εἴ γε | ἔργον μὲν τὴν 25 ἐνέργειαν λέγει τὴν ὡς τέλος, τῷ δὲ οὐδὲν τέλος ἐστίν. ἡ γὰρ οὐσία 97 αὐτοῦ ἐνέργεια ἐστὶν, ἀλλ' οὐκ ὄν τι ἄλλο, ἔπειτα ἐνέργεια. δῆλον δὲ τοῦτο δι' ὃ ἐπήνεγκεν ὃ ἐστὶν, ἔπει δὲ ὁ οὐρανὸς τοιοῦτος. σῶμα ἄρα 5 θεῖον', ἐκεῖνο γὰρ οὐ τοιοῦτον.

20 VII. Τί ἐστὶ ἡ ὕλη εἰ παρὰ μὲν τῆς στέρησεως ἔχει τὸ ἄποιος εἶναι καὶ ἀσχημάτιστος, παρὰ δὲ τοῦ εἶδους τὸ πεποιῶσθαι καὶ 10 ἐσχηματίσθαι.

Ἦλη εἰ παρὰ μὲν τῆς στέρησεως ἔχει τὸ ἄποιος εἶναι καὶ ἀσχημά-
τιστος, παρὰ δὲ τοῦ εἶδους τὸ πεποιῶσθαι καὶ ἐσχηματίσθαι, τῷ αὐτῆς
25 λόγῳ τί ἐσται; ἡ τούτων τῶν ἀποφάσεων ἐν τῇ τῆς ὕλης φύσει· κατὰ γὰρ 15 τὸν αὐτῆς λόγον οὔτε ἄποιος οὔτε ποιᾶ, ὡς ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὸν αὐτοῦ λόγον οὔτε ἄμουσος οὔτε μουσικός. ὁπότερον γὰρ, εἰ εἶχεν ἐν τῷ ἰδίῳ λόγῳ, οὐκ ἂν ἦν ἐν τῷ ἐτέρῳ γενόμενον. οὕτως οὖν καὶ τῇ ὕλῃ εἴη ἂν τὸ ὕλη εἶναι οὐκ ἐν τῷ ποιῷ εἶναι, ἀλλ' ἐν τῷ ἐπιτηδεύειν ἔχειν καὶ 20 δύναμιν, καθ' ἣν ἐστὶ δεκτικὴ ποιότητων. τὸ δ' ἄποιον αὐτῇ συμβέβηκεν

5 ἀντιστρέψει B² conl. Sp. recte 6 δεῖται γοῦν Vict.: δ' εἴ τι B²: δεῖ γοῦν εἶναι Sp.:
fortasse οὐδ' ἀεὶ καὶ 7 οὐ Vict.: οὐ libri 9 ὑπάρχει] εἰ in lit. V εἰρμὸν
Vict.: εἰμαρμένην libri αἰτίων a Sp. 12 ὡς αὐτὸς φησιν] de caelo II, 3.
286^a8 sqq. ἕκαστον B² Sp.: ἡ ἕκαστον VFSH (in mg.) B^{1a} 13 ἐνεργεῖα a
20 ἔσται Vict. tab.: ἐστὶ libri εἰ Vict. tab.: ἡ libri 23 εἰ Vict.: ἡ libri
25 ἐστὶν B ἡ S¹GF: ἡ V¹: οὐ γὰρ ἐκ BV²S²a Sp.: οὐ γὰρ ὡς Vict.: ἡ (οὐδετέρα)
Schwartz recte ἐν τῇ V¹G¹S¹Fa: ἡ V²B Vict. Sp. φύσει V¹G¹S¹Fa: φύσις V²B
Vict. Sp. 27 εἴ] ἂν εἰ V²S²Ba: ἂν Sp. 28 γενόμενον Sp.: γενόμενος libri
29 ποιῷ V¹Sa Sp.: ποιᾶ V²B: ἀποῖω GF 30 αὐτῇ V²B Sp.: αὐτῆς V¹G¹S¹Fa

οὐκ ὄν αὐτῆς συμπληρωτικὸν τῆς οὐσίας, ὡς καὶ παντὶ τῷ δεκτικῷ τινὸς
 τὸ μὴ εἶναι τοῦτο | οὐ ἔστι δεκτικόν. οὐσα δ' ἐν τῷ μεθωρίῳ τούτῳ εἶη 98
 ἄν καὶ ἀφθαρτος. ᾧ γὰρ ἐν τῷ δύνασθαι τινα δέχεσθαι παρὰ μέρος τὸ
 εἶναι, τοῦτο [ἐν τῷ μὴ εἶναι ἕν τι αὐτῶν] οὐτ' ἐν τῷ μὴ εἶναι ἕν τι
 5 αὐτῶν οὐτ' ἐν τῷ εἶναι ἐξίσταται τῆς οὐσίας οὐσίας. οὐ γὰρ ἀπόλλυσι 5
 τὸ δύνασθαι ἐν ᾧ ἄν ἦ που τῶν ὧν ἐδύνατο· οὐ γὰρ ὅποσον τοῦτο ἐδύνατο.
 ἢ εἰ ἀπόφασις τις ἔστιν ἐπὶ τῆς ὕλης, ὅτι ἡ ὕλη οὐκ ἔστι ποιὰ τῇ αὐ-
 τῆς φύσει, τὸ δ' οὐ ποῖον ἄποιόν ἔστι [ἐπὶ τῆς ὕλης δεκτικῆς οὐσης ποιῶ- 10
 τητος], εἶη ἄν ἡ ὕλη τῇ αὐτῆς φύσει ἄποιος. ἢ οὐκ ἔστι ταῦτόν εἰπεῖν
 10 ἐπ' αὐτῆς 'οὐκ ἔστι ποιὰ τῇ αὐτῆς φύσει' καὶ 'ἔστιν οὐ ποιὰ τῇ
 αὐτῆς φύσει' τὸ μὲν γὰρ 'ἔστιν οὐ ποιὰ τῇ αὐτῆς φύσει' κατάφασις 15
 οὐσα ἢ ἐκ μεταθέσεως λεγομένη, ἢ ἴσον δύναται τῇ στερήσει, τὸ δ' 'οὐκ
 ἔστι τῇ αὐτῆς φύσει ποιὰ' ἀπόφασις, ἥτις οὐκέτι ἴσον τῇ στερήσει
 δύναται, ὅ ἔστιν ἐπὶ τῆς ὕλης ἀληθές. ἢ γὰρ ἐπιτηδειότης ἢ πρὸς τι με-
 15 ταξὺ ἐκείνου τε καὶ τῆς στερήσεως αὐτοῦ, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα τῷ ἐν ᾧ 20
 ἔστιν ἢ ἐπιτηδειότης ἀδύνατον εἶναι χωρὶς θατέρου. οὐ γὰρ ταῦτόν εἶη
 ἐπιτηδειότης τῇ στερήσει· ἢ μὲν γὰρ ὑπομένει, ὡς προεῖρηται, ἢ δὲ στέ-
 ρησις φθείρεται. διὸ τὸ μὲν μὴ εἶναι ποιὰν ἐν τῇ φύσει αὐτῆς, οὐκέτι 25
 δὲ καὶ τὸ ἄποιον. Ἀριστοτέλης ἐν πρώτῳ τῶν Πρωτέρων ἀναλυτικῶν |
 20 περὶ τῶν προειρημένων οὕτω λέγει· "διαφέρει δέ τι [ἔτι] ἐν τῷ κατα- 99
 σκευάζειν (ἢ ἀνασκευάζειν) τὸ ὑπολαμβάνειν ἢ ταῦτόν ἢ ἕτερον ση-
 μαίνειν τὸ μὴ εἶναι [καὶ] τὸδε καὶ εἶναι μὴ τοῦτο, οἷον τὸ μὴ εἶναι 5
 λευκὸν τῷ εἶναι μὴ λευκόν. οὐ γὰρ ταῦτόν σημαίνει, οὐδ' ἔστιν
 ἀπόφασις τοῦ εἶναι λευκόν (τὸ εἶναι μὴ λευκόν, ἀλλὰ τὸ μὴ εἶναι
 25 λευκόν)". ἔστι δὲ λέγειν, ὅτι εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ἀληθές ἐπὶ τῆς ὕλης
 τὸ τῇ αὐτῆς φύσει ἄποιον αὐτὴν εἶναι, ἀλλ' οὐκ ἐν τῇ αὐτῇ οὐσία 10
 αὐτῆς τοῦτο, ἀλλὰ συμβέβηκεν αὐτῇ, ὥσπερ ποτὲ καὶ τὸ ποιότητα
 ἔχειν, ὡς καὶ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ τὸ ἄμουσον καὶ μουσικόν, καὶ ὁ κηρὸς
 δὲ ἀσχημάτιστος ὦν τῇ αὐτοῦ φύσει σχηματιζόμενος οὐ φθείρεται, ὅτι 15
 30 μένει τούτῳ τὸ κηρῷ εἶναι.

4 ἐν τῷ — αὐτῶν del. V²: exh. GFS: om. Ba Sp.: ἐν τι αὐτῶν notat lineola sub-
 ducta S² 5 ἀπόλλυσι V²GBS²Ha Sp.: πολλοὺς ὁ V¹FS¹ 6 fortasse δύνασθαι (τὸ
 γενέσθαι) που τῶν] τούτων Sp. ὅποιον] οὐ ποῖον Sp.: οὐ ποῖον Vict.: οὐ γὰρ,
 ὅτι ποῖον, Diels 7 ἢ εἰ Sp.: εἰ sic V: εἶη FSHB: εἰ G: εἰ εἶη a 8 οὐ ποῖον
 Sp.: ὅποιον libri ἐπὶ — ποιότητος circumscripsit Schwartz 12 ἢ] ἢ a: ἢ Vict.
 15 τῷ] τὸ Vict. Sp. 16 (ἄν) εἶη conl. Sp.: ἢ Schwartz 19 ἐν πρώτῳ τῶν Πρ. ἀ.]
 Anal. pr. I, 46. 51^b 20 ὅτι del. Vict. Sp. 21 ἢ ἀνασκευάζειν add. Vict. cum
 Aristotele 22 σημαίνειν Sp. ex Arist.: σημαίνει ἢ libri pr. καὶ del. Sp.: om.
 Arist. τοῦ Arist. εἶναι μὴ τοῦτο Arist.: μὴ εἶναι τοῦτο VFGBH: τοῦτο
 μὴ εἶναι Sa: εἶναι μὴ τὸδε Vict. Sp. 23 οὐδ' Vict. cum Arist. Sp.: οὐ γὰρ VFSBa
 24. 25 τὸ εἶναι — λευκόν Vict. add. cum Arist. 26 αὐτῇ del. Vict. 28 τὸ] τῷ a:
 om. Vict. Sp.

VIII. Πῶς οὐκ αὐτὸ δι' αὐτοῦ ὠρίσατο ὁ τὴν ψυχὴν ὀρισάμενος ἐντελέχειαν σώματος φυσικοῦ ὀργανικοῦ δυνάμει ζωὴν ἔχοντος. 20

Εἰ τὸ δυνάμει ζωὴν ἔχον σημαίνει τὸ δυνάμενον ζῆν, τὸ δὲ δυνάμενον ζῆν ἐστὶ τὸ δυνάμενον ψυχὴν ἔχειν, πῶς οὐκ αὐτὸ δι' αὐτοῦ | ὠρί- 100
 5 σατο ὁ τὴν ψυχὴν ὀρισάμενος ἐντελέχειαν σώματος φυσικοῦ ὀργανικοῦ δυνάμει ζωὴν ἔχοντος; ἢ οὐ κέχρηται ἐν τῷ τῆς ψυχῆς ὀρισμῷ τῷ δυνάμει ζωὴν ἔχοντι, ἀλλὰ πρότερον λαβὼν τὸ "δυνάμει ζωὴν ἔχοντος", ὕστερον ὅτε 5
 λοιπὸν τὸν ὅλον λόγον ἀποδίδωσι, μετέλαβε τὸ ὀργανικὸν εἰς τὴν εὔρεσιν καὶ λῆψιν τοῦ ὀργανικοῦ χρῆσάμενος τῷ δυνάμει ζωὴν ἔχοντι· τὸ δ' ὀ-
 10 γανικὸν ἐστὶν ὃ ἔχει μῦρια διαφερούσαις ἐνεργεῖαις ὑπηρετεῖσθαι δυνάμενα, ᾧ ἴσον ἔλαβεν καὶ τὸ δυνάμει ζωὴν ἔχον. ἔτι εἰπὼν ἐντελέχειαν τὴν 10
 ψυχὴν τοῦ σώματος δυνάμενον ζωὴν ἔχειν οὐ δι' αὐτοῦ τὴν ἀπόδοσιν πεποιήται. τὴν γὰρ τοῦ σώματος φύσιν, ἐν ᾧ ἡ ψυχὴ, ὅποια ἐστίν, ἐδήλωσεν. οὐκ ἄρα τὴν ψυχὴν ἐδήλωσεν, οὐδὲ τὴν ψυχὴν ὠρίσατο δι' αὐτῆς. 15
 15 ἔτι οὐκ ἔστι ταῦτόν ψυχὴ καὶ ζωὴ, ἀλλὰ τὸ μὲν ἐνεργὲς ἡ ζωὴ, ὅτι ἡ δι' αὐτοῦ τροφὴ τε καὶ αὔξεισις, τὸ δὲ δυνάμει ζωὴν ἔχον λέγοιτ' ἂν τὸ ὀργανικὸν ἔχον δι' αὐτοῦ [πρὸς] τὸ δύνασθαι τρέφεσθαι τε καὶ αὔξεσθαι, 20
 ὃ οὐκ ἔστιν ἴσον τῷ τὴν ψυχὴν ἔχειν.

IX. Πῶς οὐ πρὸς τι ἡ ψυχὴ, εἰ ἐντελέχεια σώματος τοιούτου.

20 Ἡ τὸ μὲν ἐντελέχεια ἴσον ἐστὶ τῷ εἶδος, τὸ δὲ εἶδος οὐ πρὸς τι, εἰ 25
 καὶ ὅτι μάλιστα τινὸς | ἐστίν. οὐ γὰρ εἴ τί τινὸς ἐστίν, εὐθύς ἐστὶ τοῦτο 101
 καὶ πρὸς τι. καὶ γὰρ ἡ ἐπιφάνειά τινος οὐσα οὐ πρὸς τί ἐστίν. ἀλλὰ καὶ τὰ μέρη τῶν δευτέρων οὐσιῶν τινὸς μὲν ἐστίν, οὐ μὴν ἐστὶ καὶ πρὸς
 τι. πρὸς τι γὰρ ἐστίν οἷς τὸ εἶναι ταῦτόν ἐστι τῷ πρὸς τί πως ἔχειν, ἡ 5
 25 δὲ ψυχὴ σώματος μὲν ἐστὶ τοιοῦδε ἐντελέχεια, οὐ μὴν τὸ εἶναι αὐτῆ ἐν τῷ πρὸς τί πως ἔχειν ἐστίν. οὐσα γὰρ τι τοῦ σώματος ἐστίν, ὡς καὶ ἡ κεφαλὴ οὐσά τί ἐστίν κεφαλωτοῦ κεφαλῆ. τὸ μὲν γὰρ ὅμοιον καθὼ ὅμοιον, 10
 καὶ τὸ ἴσον καθὼ ἴσον ἐν τῇ πρὸς ἃ λέγεται σχέσει τὸ εἶναι ἔχει, καὶ οὐδὲν ἄλλο παρὰ τὴν πρὸς ὃ λέγεται σχέσιν δηλοῖ, ἡ δὲ ψυχὴ καὶ ἡ κεφαλὴ
 30 αἰκίαν τινὰ φύσιν καὶ οὐσίαν σημαίνουσιν, ἣ συμβέβηκεν ἄλλου εἶναι, οὐκ 15
 εἴ τι δὲ ἄλλου ἐστίν, ἥδη καὶ πρὸς τί ἐστίν.

1 ὀρισάμενος] de an. II, l. 412_b5 6 τῆς s. v. V 7 λαβὼν] cf. l. c. 412_a27
 8 ὅλον λόγον V (i. mg.: ὅρον λόγον) BSGF: ὅρον B²S²a Sp. εἰς G²B²S²a Sp.: ὡς
 VG¹FB¹S¹H 10 ἔχει Sp.: ἔχειν libri 12 [ζωὴν] ω s. v. V αὐτοῦ V (et 16)
 13 ὅποια HS²B²a Sp.: ὁποῖος VFS¹B¹G 14 οὐκ ἄρα scripsi: οὐ γὰρ libri
 οὐδὲ FB² Vict. Sp.: οὐ VHSB¹a 15 ἔτι Vict.: ἔστιν libri ἡ δι' αὐτοῦ κτλ.
 cf. l. c. 412_a14 16 λέγοιτ' F Sp.: λέγοι libri 17 πρὸς del. B²S²: om. a
 Sp. τρέφεσθαι om. a τε om. a Sp. 20 τῷ Vict.: τὸ libri 25 αὐτῆ
 conl. Sp.: αὐτὴν libri 28 ὃ Diels

X. Ὅτι μὴ αὐτοκίνητος ἡ ψυχὴ.

Ψυχὴ ἐστὶ καθ' ὃ τὸ ζῶον ζῶόν ἐστι. καθ' ὃ γὰρ διαφέρει ἐνουπάρχον
 αὐτῷ τὸ ζῶον τοῦ μὴ ζῴου, κατὰ τοῦτο ζῶον· κατὰ δὲ τὴν ψυχὴν ἐνου- 20
 πάρχουσαν αὐτῷ διαφέρει τὸ ζῶον τοῦ μὴ ζῴου, κατὰ τὴν ψυχὴν τὸ
 5 ζῶον ζῴόν ἐστι. καθ' ὃ δὲ τὸ ζῶον (ζῴόν) ἐστὶν, εἶδος τοῦτο αὐτοῦ. πᾶν
 γὰρ καθ' ὃ λέγεται τε καὶ ἐστὶν τόδε τι, εἶδος τοῦτο· καὶ γὰρ τῶν κατὰ 25
 τέγγην γινομένων ἕκαστον (καί) τῶν κατὰ φύσιν κατὰ τὸ | εἶδος ἐστὶν 102
 τοῦτο (ὅ) ἐστὶ. καὶ τὸ ζῶον δὲ ζῴόν ἐστὶ κατὰ τὸ εἶδος, ἣν δὲ κατὰ
 τὴν ψυχὴν ζῶον, εἶδος οὖν ἡ ψυχὴ. ἀλλὰ μὴν τό τινος εἶδος ἔνυλον εἰ-
 10 δός ἐστὶν, ἡ ψυχὴ δὲ τινος εἶδος ἐστὶν, τοῦ γὰρ ζῴου. ἡ ψυχὴ οὖν ἔνυλον 5
 (ὄν) εἶδος ἀδύνατον αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἶναι. ὃ γὰρ ὕλης δεῖται πρὸς τὸ
 εἶναι ταύτης τι ὄν, ἀδύνατον τοῦτο χωρισθὲν αὐτῆς αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἶναι.
 ἡ δὲ ψυχὴ ἔνυλον εἶδος ἐστὶν· ψυχὴν οὖν ἀδύνατον αὐτὴν καθ' αὐτὴν εἶναι 10
 ποτε. ὃ δ' ἀδύνατόν ἐστὶ τὸ καθ' αὐτὸ κινεῖσθαι τὴν ψυχὴν ἢ ἀδύνατόν
 15 ἐστὶ καθ' αὐτὴν εἶναι· τὴν ψυχὴν ἄρα ἀδύνατόν ἐστὶ καθ' αὐτὴν κινεῖ-
 σθαι. ὃ δὲ μὴ καθ' αὐτὸ κινητόν, (οὐχ) οἷόν τε εἶναι (αὐτοκίνητον.) ἡ 15
 δὲ ψυχὴ καθ' αὐτὴν οὐ κινεῖται, ἡ ψυχὴ ἄρα οὐκ ἔστιν αὐτοκίνητος.

XI. Διὰ τί τὸ γινόμενον ἐκ τῆς στερήσεως μεταβάλλον ἄμα ἐκ
 τοῦ ἐναντίου αὐτοῦ μεταβάλλει, εἴ γε μὴ ταυτὸν ἦ τε στέρησις 20
 20 καὶ τὸ ἐναντίον.

Διὰ τί τὸ γινόμενον ἐκ τῆς στερήσεως μεταβάλλον ἄμα καὶ ἐκ τοῦ
 ἐναντίου αὐτοῦ μεταβάλλει, εἴ γε μὴ ταυτὸν ἐστὶν ἡ στέρησις καὶ τὸ ἐναν-
 τίον; τὸ μὲν γὰρ ἐναντίον εἶδος τι, ἡ δὲ στέρησις ἀπουσία τούτου οὐ 25
 κατὰ τὴν ἑαυτοῦ | φύσιν τὸ ὑποκείμενόν ἐστὶ ἐπιδεικτικόν. ἀρ' οὖν τὸ 103
 25 τούτου αἴτιον ἡ ὕλη, ἡ τῶν οὐσιῶν τῶν ἐν γενέσει τε καὶ φθορᾷ κοινῆ
 πασῶν αὐτῶν οὐσα καὶ ὑποκειμένη αὐτοῖς, δυνάμει πάντα ἐστὶ τῷ εἰς ἕκαστον 5
 αὐτῶν μεταβάλλειν δύνασθαι (διὰ τοῦτο γὰρ λέγεται δυνάμει πάντα εἶναι),

4 τὴν ψυχὴν V¹GFS: δὲ τὴν ψυχὴν V²B: τὴν ψυχὴν ἄρα S²B²a 5 ζῶον add. B²S²a
 Sp. 7 καὶ add. V²BS²a Sp. 8 ἐστὶ (ὅ) ἐστὶ scripsi: ὅπερ ἐστὶ BS²a Sp. δὲ] δὴ
 V¹ (corr. V²) 9 οὖν V¹SGa Sp.: ἄρα V²BH 11 ὄν add. Diels: post εἶδος V²BS²a Sp.
 13 εἶδος] εἰ in lit. V 14 τοῦτο τὸ F ψυχὴν δὲ GFS ἐστὶ τὸ κα] punctis, [ὅ] αὐτὸ
 κινεῖσθαι τὴν ψυχὴν lineola subducta delevisse videtur V²: ἐστὶ—ψυχὴν om. Ba del. S²
 post ψυχὴν add. αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἶναι, ἀδύνατον καὶ καθ' αὐτὸ κινεῖσθαι V²S²: post ψυχὴν
 add. αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον καὶ καθ' αὐτὸ κινεῖσθαι. ἀδύνατον δὲ καθ' αὐτὴν εἶναι
 τὴν ψυχὴν, τὴν ψυχὴν ἄρα Ba Sp. 15 pr. ἐστὶ] δὲ V² εἶναι—καθ' αὐτὴν om. Ba
 (qui corrupti loci sensum certe restituisse videntur) Sp. 16 οὐχ add. S²Ba Sp.
 post εἶναι add. αὐτοκίνητον S²Ba Sp. 19 ἡ τε] ἐστὶν ἡ a Sp. 22 αὐτοῦ V²S²a Sp.:
 αὐτῆ FS¹: αὐτῆ sic V¹ 23 οἷ] οὐ V¹ (corr. V²) 24 δεκτικόν coni. Sp. τὸ coni.
 Sp.: τόδε libri (τόδε τούτου αἴτιον; ἡ ὕλη [ἡ] Schwartz) 25 ἡ V²a Sp.: ἡ V¹: ἡ
 HGS κοινῆ a 27 λέγεται μὲν V²S²Ba Sp. εἶναι addidi: erasum videtur V

οὐδὲν μέντοι τούτων τῶν ἐξ αὐτῆς γινομένων <καὶ> εἰς α μεταβάλλει ἐν τῷ οἰκείῳ λόγῳ καὶ ἐν τῇ οἰκείᾳ οὐσίᾳ ἔχει, ἀλλ' ἔστιν ἀπάντων αὐτῶν χωριστὴ τῷ λόγῳ, τῇ μέντοι ὑποστάσει τε καὶ ὑπάρξει ἀχώριστός ἐστιν 10 αὐτῶν τῷ αἰεὶ τι αὐτῶν ἔχειν ἐνεργεία, καὶ μετὰ τοῦ σὺν τούτων τινὶ εἶ-
 5 ναι ἐνεργεία τε καὶ (ἐν ὑποστάσει) εἶναι καὶ ἐν ὑπάρξει; οὔτε γὰρ τῶν εἰδῶν τι ὧν ὕλη δεκτικὴ ἄνευ τῆς ὕλης οἷόν τε εἶναι ἐν ὑπάρξει, οὔτε 15 τὴν ὕλην ἄνευ τινὸς εἶδους, ἀλλ' ἔστιν ἀχώριστα ἀλλήλων πρὸς ὑπαρξίν. οὔσα οὖν αἰεὶ μετὰ τινος εἶδους, ὧν ἐστὶ δεκτικὴ τῶν εἰδῶν, ἐν οἷς οὐκ ἔστι, τότε ἐστερηθῆναι λέγεται τῷ δυνάμιν ἔχουσα τῆς εἰς αὐτὰ μεταβολῆς 20 μὴ εἶναι ἐν (αὐτοῖς.) διὸ καὶ ὅταν εἷς τι μεταβάλλῃ, ἐκ τῆς οἰκειᾶς ἐκεῖ-
 10 νου εἰς ὃ μεταβάλλει στερήσεως μεταβάλλειν λέγεται τῷ κατὰ μὲν τὴν πρὸς τοῦτο δυνάμιν γενέσθαι τὴν εἰς τοῦτο μεταβολὴν αὐτῆ. ἦν δὲ ἡ πρὸς τοῦτο δυνάμιν αὐτῆ κατὰ τὴν τούτου στέρησιν. οὔτε γὰρ εἰ παρῆν 25 αὐτῆ, ἐστέρητο ἂν αὐτοῦ, οὔτε εἰ μὴ, ἦν ἐπιτηδειότιστα ἔχουσα τὴν πρὸς 104
 15 αὐτό. τῷ οὖν μὴ κατ' ἄλλην τινα δυνάμιν ἢ τὴν κατὰ τοῦτο τὴν εἰς τοῦτο αὐτῆ γίνεσθαι μεταβολὴν, τούτῳ ἕκαστον τῶν γινομένων ἐκ τῆς οἰ-
 5 κειᾶς στερήσεως λέγεται γίνεσθαι κατὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ ὑποκειμένου τῆς 5 τούτου στερήσεως. διὸ καὶ κατὰ συμβεβηχὸς ἡ στέρησις ἐκάστου τῶν γι-
 20 στοιχεῖον αὐτοῦ γινομένην κυρίως διὰ τὸ προϋπάρχειν ἐν αὐτῇ τὴν στέ- 10 ρησιν αὐτοῦ, τούτῳ κατὰ τοῦτο εἰς αὐτὸ μεταβάλλειν. διὰ τοῦτο † ἐξ οὗ γίνεται τὸ θερμὸν θερμοῦ ἀλλ' ὅτι οὐκ ἐκ γλυκέως, ὅτι τὸ 'οὐκ ἐκ θερ-
 15 μοῦ' δηλωτικὸν ἐστὶ τοῦ 'ἐκ τοῦ ἐν στερήσει θερμοῦ ὄντος' καὶ κατὰ 15 τὴν στέρησιν ταύτην μεταβάλλοντος. οὐ γὰρ κατὰ τὴν πρὸς γλυκύτητα
 25 δυνάμιν ἢ εἰς τὸ θερμὸν μεταβολή, οὐδὲ κατὰ τὴν ταύτης στέρησιν. καὶ διὰ τοῦτο μὲν ἐκ στερήσεως, τῷ δὲ τὴν ὕλην εἰδοποιεῖσθαι τοῖς 20 ἐναντίοις καὶ τούτων εἶναι παρὰ μέρος δεκτικὴν. τῶν γοῦν πρώτων
 ἐξ αὐτῆς γινομένων σωματικῶν εἶδη δύο, αἱ πρώται τῶν αἰτιῶν ἐναν-
 30 τιώσεων, θερμότητος καὶ ψυχρότητος, καὶ ξηρότητος καὶ ὑγρότητος. 25 καὶ τούτοις ὀρίζεται τὰ ἀπλᾶ σώματα. ἐπεὶ τοίνυν τούτων δεκτικὴ 25
 καὶ εἴ ἐστι μετὰ τινος τούτων ἢ τινων, ἀναγκαῖόν ἐστιν αὐτῆν, 105
 ὅταν μὴ ἔχῃ τι τούτων ἀλλ' ἐν στερήσει ἢ αὐτῶν, † ἐν τοῖς ἐναν-

1 οὐδὲν B Vict. Sp.: ἡ οὐδὲν ἢ GFSa: et ante οὐδὲν videtur εἶναι erasum esse et post οὐδὲν lit. 2 litt. V (καὶ) add. V²BS²a 2 οὐσία V 4 μετὰ τοῦ del. Sp.
 τινὶ V²S²HBa Sp.: τι V¹GFS¹ 5 ἐνεργεία V καὶ (ἐν ὑποστάσει) εἶναι scripsi: καὶ εἶναι V¹GFS¹: ἐστὶ V²HS² a Sp. 9 ἐστερηθῆναι Sp.: ἐστερεῖσθαι Vict.: στερεῖσθαι VFSBHa: στε-
 10 ρῆσθαι G 10 ἐν αὐτοῖς V²S²BHa Sp.: ἐν τούτοις G: ἐν τούτοις F: ἐν V¹S¹ μετα-
 11 βάλλει Vict. 13 αὐτῆ] αὐτῆ GSa Sp. 14 αὐτῆ V² Sp.: αὐτῆ V¹GSa Sp.: αὐτῆ H
 14 (παρῆν), ἦν (ἂν) conl. Sp. 16 αὐτῆ Sp.: αὐτῆ libri 21. 22 ἐξ οὗ — γλυκέως] ἐξ οὗ (οὗ B¹S²) θερμοῦ γίνεται τὸ θερμὸν οὐκ ἐκ γλυκέως (γλυκέως S²B²a Sp.) V²S²Ba Sp.
 23 ἐκ τοῦ del. V²S²: om. Ba 27 post δεκτικὴν: ἐξ ἐναντίου λέγεται γίνεσθαι add. V²S² (sed γενέσθαι S²a) Ba Sp. 28 αἰτιῶν V¹H: αἰτιῶν S¹F: del. S²V²: om. Ba Sp.
 30 τούτων ἐστὶ δεκτικὴ V²HB 31 καὶ εἴ V¹FS: καὶ ἡ Vict.: καὶ V²Ba: ἡ conl. Sp. (καὶ ἡ in textu) 32 αὐτῶν] αὐτοῦ B: αὐτῶν σὺν θατέρῳ εἶναι τῶν ἐναντιῶν Vict. Sp.

τίοις αὐτῶν γένεσιν οὖσιν ἔσται ἐξ ἀνάγκης ἐν τῇ τούτων στερήσει. καθὼ
 γὰρ ἔστιν ἐν τῷ ἐναντίῳ τοῦ θερμοῦ, ἔστιν ἐν στερήσει αὐτοῦ, καὶ ἔως 5
 ἂν ἐν ἐκείνῳ ἤ, [ἤ] μένει καὶ ἐν στερήσει. τῷ οὖν τῇ τοῦ ἐναντίου
 παρουσίᾳ τὴν τοῦ ἐναντίου στερῆσιν συνεζεύχθαι καὶ ἀναγκαίως καὶ θταν ἐκ
 5 τῆς στερήσεως αὐτοῦ εἰς τὴν ἕξιν μεταβάλλῃ, κατ' ἐκεῖνο δὲ παρὸν αἴτιον 15
 ἦν τῷ ὑποκειμένῳ τοῦ εἶναι, ἐν τῇ τούτῳ γίνεται στερήσει.

XII. Ὅτι οὐ δεῖνυται διὰ τοῦ συστέλλεσθαι τὰ σώματα εἰς
 ἑαυτὰ τὸ σῶμα διὰ σώματος χωρεῖν. 15

Οὐ γὰρ τὰ συστελλόμενα (καὶ) εἰς ἑαυτὰ ἀναχωροῦντα συστέλλεται
 10 σώματος χωροῦντος διὰ σώματος. συστέλλεται γὰρ τοῦτο δὲ ἐνεργείᾳ ἔτι ὄν
 μένον ἐπὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας (εἰς) ἐλάττονα ὄγκον συναίεται ἢ ὑπὸ τινος ἢ 20
 ὑφ' ἑαυτοῦ. πάντα δὲ τὰ τοῦτο πάσχοντα ἀποκρίσει τινὸς τοῦτο ποιεῖ (ἢ
 γὰρ τοῦ πνεύματος χωριζομένου τὸ λοιπὸν σῶμα εἰς τὴν τέως ὑπ' ἐκεῖνου
 χώραν κατεχομένην συνέρχεται, ἢ τοῦ ὕγραυ τοῦ ἐν αὐτοῖς παρεσπαρ- 25
 15 μένου), ἢ δὲ ὕλη οὐδὲ τὴν ἀρχὴν συστέλλεται τῷ μηδ' ἐνεργείᾳ ὑφε- 106
 στάναι. γίνεται δὲ τὰ ὑπ' αὐτῆς σώματα ποτὲ μὲν ἐπὶ μείζονος ὄγκου,
 ποτὲ δ' ἐπ' ἐλάττονος τῷ τῶν σωμάτων τὰ μὲν εἶναι παχύτερά τε καὶ
 στερεώτερα, τὰ δὲ λεπτότερα τε καὶ ὑγρότερα, ὧν τὰ μὲν παχύτερά τε καὶ 5
 στερεώτερα εἰς τὸν ἴσον ὄγκον πλείονος ὄγκου δεῖται, τὰ δὲ ὑγρότερα τε
 20 καὶ λεπτότερα ἐλάττονος. διὸ ποτὲ μὲν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὕλης ἔστιν σῶμα
 πλείονα κατέχον τόπον, ποτὲ δὲ ἐλάττονα τῷ τὴν αὐτὴν ὕλην τῶν ἑκα- 10
 τέρου τῶν σωμάτων ποιητικῶν ποιότητων εἶναι δεκτικὴν. εἰ μὲν οὖν ἐν
 τῇ τῶν σωμάτων χωρήσει δι' ἀλλήλων ἐγένετο φθορά τις [καὶ] ἢ μεταβολὴ
 εἰς παχυμερέστερα σώματα, ἴσως ἂν ἐδόνατο ὄν τέως τὸ ἔτερον κατεῖχεν 15
 25 τόπον, τοῦτον ὕστερον κατέχειν τὸ ἐκ τῆς ἀμφοτέρων μίξεως γινόμενον,
 εἰ δὲ τὰ αὐτὰ μένει (ἐκάτερον [δὲ] γὰρ αὐτῶν δοκεῖ σώζειν [ἢ] τὴν
 ἑαυτοῦ φύσιν), πῶς ἂν † ἔτι γίγνοιτο τοῦτο γίνεσθαι; ἔτι ἔνια μιγνύ- 20
 μενα, οὐ μόνον οὐ παχύτερον ἀλλὰ καὶ λεπτότερον † αὐτὸ ἢ πρόσθεν ἦν
 ποιεῖ, ὥστε ἔδει αὐτὸ ἐπὶ μείζονος γινόμενον ὄγκου καὶ τόπον κατέχειν
 30 πλείονα. |

1 οὖσιν V¹GFS¹: οὖσα V²BS²a Sp.: οὖσαν H 3 ἢ V²B Sp.: ἢ ἢ V¹: ἢ εἰ G: ἢ ἢ
 F: ἢ ἢ Sa 9 καὶ add. Schwartz 10 ἔτι ὄν VB: αἴτιον GSFa: τι ὄν H Vict.
 Sp. 11 εἰς add. B²S² a Sp. ὑπὸ Sp.: ἀπό libri 13 πνεύματος] ματος
 s. v. V 16 ὑπ' αὐτῆς Vict.: ὑφ' αὐτῆς libri: intellegerem ἐπὶ τῆς αὐτῆς (ὕλης), ut
 v. 20 17 τε καὶ scripsi: τὰ δὲ libri 19 ὄγκου] τόπου coni. Sp.: immo τόπον
 πλείονος ὄγκου 22 ποιητικῶν Vict.: ποιητικὴν libri 23 ἢ scripsi: καὶ ἢ libri
 24 ἔτερον κατεῖχεν Vict. Sp.: ἔτερον κατέχει B²S²: ὕστερον κατέχειν (κατέχει B¹S¹)
 VHGFBS¹: ἔτερον κατέχειν a 25 τὸ] τὸτ' a Sp. 26 δ a: del. Sp.
 αὐτῶν Sp.: αὐτοῖς libri ἢ del. Sp. 27 γίνεσθαι] δ γίνεται Vict.: φ γίνεται
 Sp.: ἂν ἐνδέχοιτο τ. γ., ἐπεὶ Diels recte 28 ἀλλὰ s. v. V - post λεπτότερον
 excidisse coni. Sp. παχύτερον γὰρ οὐ λεπτότερον 29 δεῖ coni. Sp.

XIII. Πρὸς Πλατωνικοὺς τοὺς ἐκ τῶν τριγώνων τὰ σχήματα 107
καὶ τὰ εἶδη τῶν σωμάτων συγκεῖσθαι λέγοντας, οὐ τὰ σώματα.

Ἐν πάσῃ μεταβολῇ ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον, οὗ τὸ μεταβάλλειν κατηγο- 5
ρεῖται (ἔν τε γὰρ τῇ φορᾷ τὸ φερόμενον ὑπόκειται καὶ ἐκεῖνο τὸ μετα-
5 βάλλον, ἐν τε τῇ ἀεξήσει τε καὶ μειώσει τὸ αὐξόμενον τε καὶ μειούμενον,
καὶ ἐν τῇ κατ' ἀλλοίωσιν τὸ ἀλλοιούμενον), ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ κατὰ γένεσιν 10
καὶ φθορὰν μεταβολῇ ἐξ ὑποκειμένου τινὸς ἢ μεταβολῇ (οὐ γὰρ [μῆ] ἐκ
τοῦ μῆ ὄντος ἢ γένεσις καὶ εἰς τὸ μῆ ὄν ἢ φθορά), καὶ ἔστιν ἐν ταύτῃ
τῇ μεταβολῇ τὸ ὑποκείμενον ἢ ὑποκείμενον. καὶ ἐπὶ τῆς τῶν ἀπλῶν δὴ 15
10 σωμάτων γενέσεώς τε καὶ φθορᾶς ὑποκεῖσθαι τι δεῖ καὶ τοῦτο εἶναι ὕλην
αὐτῶν. ἐξ οὗ γὰρ πρώτου ἐνυπάρχοντός τινος γίνεται καὶ εἰς ὃ ἔσχατον
διαλύεται, τοῦτο ὕλη αὐτῶν ἐκεῖνων. καὶ τὰ ἀπλᾶ δὴ σώματα ἐξ οὗ 20
πρώτου ὑποκειμένου γίνεται, καὶ εἰς ὃ ἔσχατον διαλύεται, τοῦτο ὕλη αὐ-
τῶν. ἀλλὰ μὴν εἰ τοῖς ἀπλοῖς σώμασιν ὑποκείμενον τὰ τρίγωνα (ἐκ τού-
15 των γὰρ πρώτων ἢ γένεσις αὐτῶν κατ' αὐτούς, καὶ εἰς ταῦτα ἔσχατα ἢ
ἀνάλυσις), τὰ τρίγωνα ὕλη τῶν ἀπλῶν σωμάτων, | εἶδος δὲ ἢ ποιά καὶ 25
ποσὴ τούτων σύνθεσις. εἰ δὲ τοῦτο, τὰ σώματά ἐστιν, ἀλλ' οὐ τὰ εἶδη 108
τῶν σωμάτων τὰ γινόμενα ἐκ τῶν τριγώνων κατ' αὐτούς. εἰ γὰρ εἴη τις
αὐτοῖς καὶ ἄλλη ὕλη ὑποκειμένη, εἴη δὲ καὶ τὰ τρίγωνα, οὐκ ἂν ὕλας ἔχοι, 5
20 οὐδετέρας εἰς οὐδετέραν ἀναφέρεσθαι δυναμένης. εἰ δὲ λέγοιεν τὴν ὕλην
κατὰ ταῦτα * καὶ γίνεσθαι κατὰ μὲν τάδε τὰ τρίγωνα καὶ ὧδε σχηματι-
σθεῖσαν πῦρ, κατὰ δὲ τάδε γῆν, τί δήποτε ἢ γῆ ἀμετάβλητος αὐτοῖς 10
εἰς τὰ ἄλλα γενήσεται, ὁμοίως τῆς ὑποκειμένης ὕλης τῇ γῆ δυναμένης καὶ
κατὰ τὸ τοῦ πυρὸς καὶ κατὰ τὰ τῶν ἄλλων σωμάτων εἰδοποιᾶ σχηματίζε-
25 σθαι τρίγωνα; οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐπὶ τῶν τριγώνων αὐτὰ ἦν τὰ τρίγωνα μεταβάλ- 15
λοντα, ἀλλ' ἢ ὑποκειμένη ὕλη ἐσχηματίζετο κατὰ ταῦτα * * * εἰς ἄλληλα,
μενούσης τῆς ὑποκειμένης ὕλης, ὁμοίως ἂν εἰς ἄλληλα πάντα μεταβάλλῃ,
† οὐ φησὶ δ' αὐτὰ ὁμοίως εἰς ἄλληλα μεταβάλλειν δῆλός ἐστιν ὕλην αὐ-
τοῖς ὑποτιθεῖς τὰ τρίγωνα, ἐπεὶ μὴ ὁμοίως οἶά τ' ἐστὶ συντίθεσθαι τε 20
30 καὶ σχηματίζεσθαι, οὐδ' εἰς ἄλληλα ἔτι μεταβάλλειν αὐτὰ φησιν. εἴ τι
παρὰ τῆς ὕλης ἔχουσιν· εἰ γὰρ καὶ τὴν βαρύτητα παρὰ τῶν τριγώνων·
τὸ γὰρ ἐκ πλειόνων τῶν αὐτῶν συγκείμενον βαρύτερον λέγειν οὐκέτ' ἂν, εἰ 25
γίγνεται ἐκ τῆς ἐκεῖνων συνθέσεως τὸ μαθηματικὸν | σῶμα· εἰ δὲ μῆ, 109
[ἐκεῖνο τὸ φυσικόν] παρὰ τῶν τριγώνων αὐτοῖς τὸ φυσικοῦ εἶναι σώμασιν.

1 τοὺς Πλ. a Sp. Πλ. om. tab. 4 καὶ scripsi: κατ' libri 7 μῆ del. V²B Sp.: ἢ Vict.
9 τῇ μεταβολῇ G Sp.: ἢ μεταβολῇ VHFBSa: ἢ ὕλη Diels ἢ] ἢ sic V: ἔχουσα ἢ B 11 πρὸ
τοῦ a εἰς ὃ Vict.: εἰς τὸ libri 13 ὃ] τὸ a 14 εἰ Sp.: ἐν libri 15 πρώτων Sp.:
πρώτον libri 19 ἔχοιεν conl. Sp. 20 ἂν φέρεσθαι a 21 fortasse supplendum σχημα-
τίζεσθαι 22 γῆν scripsi: τήνδε libri: τὴν γῆν Vict. 24 τὰ Schwartz: τὸ libri 25 αὐτὸ a
26 supplet εἰ δ' οἶά τ' ἦν μεταβάλλειν Schwartz: εἰ δὲ μεταβάλλοι ταῦτα Diels 27 μετα-
βάλλοι Schwartz 28 φήσας Schwartz 30 εἴ τι] fortasse ἔτι τι 31 εἰ] fortasse οὐ
33 ἂν <εἴη> Sp. bene 34 ἐκεῖνο τὸ φυσικόν del. Schwartz

XIV. Εἰ τὰ κοινὰ νοήματα, τὰ δὲ νοήματα οὐ σώματα, οὐδ' ἂν τὸ κοινὸν εἶη σῶμα, νόημά τε ὃν τοῦ κοινοῦ σώματος οὐδ' ὅρισμός οὐκ ἔστι σώματος ὁρισμός.

Ἡ τὰ κοινὰ οὐχ ἀπλῶς νοήματα, ἀλλὰ ἀπὸ τινων καὶ περὶ τινων, ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ καθέκαστα. γίνεται δὲ ἀπὸ τούτων τῶν οὐκ ὄντων κοινῶν τῷ ἀφαιρεῖσθαι αὐτῶν τῇ ἐπινοίᾳ, ταῦτα δὲ καθ' αὐτὰ διαφέροντα ἀλλήλων καθέκαστά ἐστιν, ὧν ἀφαιρεθέντων τὸ καταλειπόμενον νόημα. ἢ ἐν ἅπασιν τὸ κοινόν ἐστιν, ἢ τῷ μὴ οὕτως ὑφεστάναι, ὡς νοεῖται, δοκεῖ τὴν ὑπόστασιν ἔχειν ἐφ' ὧν λέγεται, καὶ ἔστιν ὁρισμός τοῦ τοιοῦτου καὶ τοῦτου τὸν τρόπον νοουμένου καὶ διὰ τοῦ νοήματος εἶναι δοκοῦντος, οὐ τοῦ νοήματος, ἀλλὰ τοῦ οὕτω νοουμένου. μηρυτικός γὰρ ὁ ὁρισμός τοῦ ἀπὸ τοῦ πράγματος τοῦ ὀριζομένου νοήματος γεγονότος. σημεῖα γὰρ τὰ μὲν νοήματα τῶν πραγμάτων, οἱ δὲ λόγοι τῶν ἀπ' ἐκεῖνων νοημάτων, ὥστε καὶ ὁ τοῦ σώματος ὁρισμός εἶη ἂν τοῦ νοήματος μηρυτικός, ἢ λέγομεν ἀπὸ τοῦ σώματος κατὰ ἀφαίρεσιν τῶν ὑπαρχόντων τοῖς καθέκαστα σώμασιν, ὧν ἀφαιρεθέντων τὸ καταλειπόμενον κοινὸν καὶ ταῦτόν ἐστιν ἐν ἅπασιν τοῖς σώμασιν. ὧν δὲ τῆς τοῦ σώματος φύσεώς τε καὶ οὐσίας μηρυτικός οὐκ ἂν εἶη ἀσωμάτου, οὐδ' ἐπεὶ ἀσώματος οὗτος, καὶ τὸ νόημα τὸ ἀπὸ τοῦ σώματος διὰ τοῦτο ἄτοπὸν τι λέγεται. ὁ μὲν γὰρ ὁρισμός λόγος, οὐ λόγος δὲ τὸ σῶμα. καὶ ἐν πᾶσι δὴ οὐ τοῦ σημαυνομένου τὸ σημαινόμενον, ἐπεὶ αὐτὸ τοῦτο τίς ἀξιώσει καὶ τὸν τοῦ λευκοῦ λόγον λευκὸν εἶναι καὶ τὸν τοῦ βαρέος βαρύν; ὅτι μὲν γὰρ οὐ τοῦ νοήματος ὁ ὁρισμός, ὁ μὲν λέγει 'τὸ τριχῆ διεστός ἀπτόν', οὐ τοιοῦτο δὲ τὸ νόημα· καὶ ὁ μὲν 'ζῷον λογικὸν θνητόν', οὐδὲν δὲ τούτων ἐν τῷ νοήματι.

XV. Πῶς λέγομεν τὴν αὐτὴν δύναμιν ἅμα τῶν ἐναντίων εἶναι.

Ὅταν λέγωμεν τὴν αὐτὴν δύναμιν εἶναι τῶν ἐναντίων, οὐ τοῦτο λέγομεν, ὅτι τῇ αὐτῇ δυνάμει καὶ περιπατεῖ τις καὶ ἤρμεϊ, καὶ λέγει καὶ σιγᾷ. οὐ γὰρ καθ' ἣν δύναμιν κινεῖται, κατὰ ταύτην καὶ ἤρμεϊ (οὕτω γὰρ ἂν γίνετο καὶ τὸ κινεῖσθαι ταῦτόν τῷ ἤρμεϊν. εἴ γε ὧν ἡ δύναμις ἢ αὐτῇ, τούτων καὶ ἡ ἐνέργεια ἢ αὐτῇ), ἀλλ' ἔστι | τὸ λεγόμενον ἴσον τῷ ὃ τὸ ἐναντίον τινὶ δύναται, τοῦτο καὶ τὸ ἐναντίον ἐκείνῳ δύναται. ὃ γὰρ

1 titulum tabula sic exhibet εἰ τὰ κοινὰ νοήματα οὐ σῶμα, οὐδ' ἂν τὸ κοινὸν σῶμα σῶμα εἶη, ὥστ' οὐδ' ὁρισμός αὐτοῦ σώματος ὁρισμός ἔσται 2 (σῶμα) εἶη et [τε] ὃν Schwartz ὃν—οὐδ' ὧν τοῦ κοινοῦ ὁ coni. Sp. οὐκ ἔστι] αὐτοῦ Schwartz
6 κοινῶν τῷ Sp.: κοινὸν τὸ (vὸν in ras.) VSFH: κοινὸν τῷ G 8 νοεῖται] εἰ in lit. V 9 ἐφ' ὧν coni. Sp.: ἐνίων VS: ἐνίων Fa: ἐνίων δὲ B 10 νοουμένου V
15 σωματος V 17 ὧν] ὧν a τῆς BHGSa Sp.: τοῖς VF 18 ἀσώματος] σώματος Diels 19 ἄτοπὸν] ἀπτόν Diels 20 σημαυνομένου] νοουμένου B²S²a Sp.
21. 22 λευκὸν om. a 24 καὶ ὁ μὲν] ὁ δὲ coni. Sp. 26 λέγομεν a 29 εἰ γε G Vict. Sp.: εἰ δὲ VHSFBa

πρὸς θάτερον τῶν ἐναντίων ἐπιτηδειότητα ἔχει, ἐξ ἀνάγκης καὶ πρὸς θά-
 5 τερον· συνεισάγει γὰρ ἡ θατέρου δύναμις τὴν θατέρου. ἡ αὐτὴ οὖν ἀντὶ
 τοῦ ἴση. τῷ γὰρ τὸ δυνάμιν τινος ἔχον μηδέπω μὲν εἶναι ἐν ἐκείνῳ,
 δύνασθαι δὲ μεταβάλλειν εἰς αὐτὸ τὸ [δὲ] μεταβάλλον εἰς τι ἐξ ἐναντίου
 10 τινὸς αὐτῷ μεταβάλλει. καὶ γὰρ τὸ μεταξύ ἐναντίον αἰεὶ τῷ τὸ εἰς τὸ ἐν-
 10 αντίον τινὶ μεταβάλλειν μέλλον ἐν τῷ ἐναντίῳ αὐτοῦ εἶναι· ἐκ τούτου γὰρ
 ἡ μεταβολή. τὸ δ' ὄν ἐν τινι καὶ ἀποβάλλον αὐτό, ὡς δέχεσθαι αὐτοῦ
 τὸ ἐναντίον, [ἦ] ἀμφοτέρων δυνάμιν ἔχει τῷ ἐκάτερον αὐτῶν παρὰ μέρος
 15 κατέχειν καὶ ἀποβάλλειν δύνασθαι. τῷ οὖν συνεισάγειν τὴν τοῦ ἐτέρου
 10 δύναμιν καὶ τὴν θατέρου, τούτῳ ἡ αὐτὴ δύναμις τῶν ἐναντίων λέγεται. τὸ
 δὲ πῦρ οὐκέτι τοῦ ψυχροῦ δύναμιν ἔχει θερμὸν ὄν, ὅτι μηδὲ θερμὸν οἶον
 τε δυνάμει εἶναί τότε πῦρ [τε] ὄν † ἀλλὰ ἡ ἐνεργεῖα τοιοῦτον. καὶ καθόλου
 20 ἀληθὲς τὸ οὐ τις δύναμιν ἔχει, τούτου δύνασθαι καὶ τὸ ἀντικείμενον. ἡ γὰρ
 ἐξ ἀνάγκης ἐν αὐτῷ ἔσται καὶ οὐ δυνήσεται ἔτι αὐτό, εἰ δύναται τοῦτο,
 15 δυνήσεται αὐτὸ τότε | μὴ ἔχειν αὐτὸ δύναμιν ἔξει. εἰ δὲ τὸ μὴ ἔχειν
 ἀντίκειται τῷ ἔχειν, τὸ δύναμιν ἔχον τινὸς καὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτῷ
 δύναμιν ἔχει. οὐκ ἀνάγκη δὲ τῶν ἐναντίων καὶ τὰς δυνάμεις ἐναντίας λέ-
 5 γειν. τὰ μὲν γὰρ ἐναντία ἀδύνατον ἅμα τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν, αἱ δὲ τῶν
 ἐναντίων δυνάμεις ἅμα εἰσὶν ἐν τῷ δυναμένῳ αὐτά, ὅταν ἐν μηδετέρῳ πως
 20 αὐτῶν ἦ ἐνεργεῖα. ὅτε γὰρ κηρὸς δύναται καὶ τρίγωνος γενέσθαι, τότε
 δύναται καὶ περιφερῆς. πρὸ τοῦ γοῦν ἐν μηδετέρῳ τούτων εἶναι τῶν σχη-
 10 μάτων οὐδὲν μᾶλλον εἰς τὸ ἕτερον αὐτῶν μεταβάλλειν (δύναται·) ἔχον
 μέντοι ἀμφοτέρων ἅμα τὰς δυνάμεις οὐχ οὕτως ἔχει ὡς καὶ ἀμφοτέρα
 ἅμα δέξασθαι δυνάμενον. οὐδὲν γὰρ ἅμα τῶν ἐναντίων ἐστὶ δεκτικόν, καὶ
 15 τοὶ ἅμα αὐτῶν τὰς δυνάμεις ἔχον. εἰ γὰρ μὴ ἔχοι ἡ ὕλη ἅμα πρὸς τὰ
 ἐναντία ἐπιτηδειότητα, ἀλλὰ νῦν μὲν αὐτῶν τόδε δύναται, νῦν δὲ τόδε, οὐκ
 ἂν εἶη ἔτι κατὰ τὸν αὐτῆς λόγον ἅποιος * * * παρουσίᾳ τινος καὶ διαφορᾷ
 20 νῦν δὲ τὸ μὲν τῶν ἐναντίων, νῦν δὲ τὸ ἕτερον δυνήσεται. διὸ τὰς μὲν τῶν
 ἐναντίων δυνάμεις οὐ ῥητέον ἐναντίας, εἴ γε αὐταὶ μὲν συνυπάρχουσι, οὐχ
 30 οἶόν τε δὲ συνυπάρχειν τὰ ἐναντία, τὰς δ' ἐπ' αὐτῶν εἰς τὴν ἐνεργεῖαν
 προόδους ἐναντίας ἐροῦμεν ὁἷ καὶ αὐτάς. | 25

- 1 ἔχει, (ἔχει) coni. Sp. 3 ἔχον Sp.: ἔχειν libri 4 δὲ del. Sp. 5 τῷ τὸ
 Sp.: τὸ libri: τῷ Vict. 6 αὐτοῦ δεῖν εἶναι Vict. Sp. 8 ἡ del. B² Sp.
 10 τὴν Sp.: τοῦ libri τούτῳ ἡ αὐτὴ Sp.: τούτων αὐτὴ VHB: τούτων αὐτὴ SFA
 11 μηδὲ Sp.: μήτε libri 12 alt. τε] γε vel del. Sp.: fortasse πῦρ γε ὄν, (μὴ δυνάμει),
 ἀλλὰ [ἦ] ἐνεργεῖα τοιοῦτον ἀλλὰ ἡ VHSBa: ἀλλὰ ἡ G: ἀλλ' αἰ Vict. Sp.
 13 δύνασθαι Schwartz: δύναται libri ἡ V 14 αὐτό] αὐτῶ a e] καὶ εἰ
 Vict.: ἡ εἰ coni. Sp. bene 15 αὐτὸ τότε] καὶ αὐτὸ τῷ τε Vict. Sp. fortasse
 (ἦ) εἰ δύναται, τοῦτο δυνήσεται [αὐτὸ] τότε (< ὅτε) 17 τῶν ἐναντίων FG Vict. Sp.:
 τῷ ἐναντίῳ VHBSa 18 ἀδύνατον GB²Sa Sp.: δυνατὸν VHB¹ 19 ἐναντίων] τι
 in lit. V μηδετέρῳ coni. Sp. 20 ἡ ἐνεργεῖα Sp.: ἡ ἐνεργεῖα libri 22 δύ-
 νεται add. Vict. 23 ἔχει ὡς Sp.: ἐκείνως libri 25 ἔχοι Sp.: ἔχον libri
 27 lacunam ind. Schwartz 28 pr. δὲ Vict. transposuit ante τινος (27) 30 ἐναντία
 S¹B¹a Sp.: αἴτια VB¹GS¹

XVI. Πῶς οὐχ ὁμοίως ταῖς στοχαστικαῖς τέχναις καὶ αἱ ἄλλαι 113
τέχναι τέλος ἔξουσιν τὸ πάντα τὰ παρ' αὐτάς ποιεῖν πρὸς τὸ
τοῦ προκειμένου τυγχάνειν.

Εἰ τῶν στοχαστικῶν τεχνῶν τέλος εἶναι τις λέγει τὸ πάντα τὰ παρ' 5
5 αὐτάς ποιεῖν πρὸς τὸ τοῦ προκειμένου τυγχάνειν, πῶς οὐχ ὁμοίως καὶ αὐ-
ται τοῦ οἰκείου τεύξονται τέλους ταῖς οὐ στοχαστικαῖς τῶν τεχνῶν; δοκοῦσι
δὲ κατὰ τοῦτο μάλιστα διαφέρειν τῶν ἄλλων αἱ στοχαστικαὶ [καί] τῇ μὴ 10
ὁμοίως τοῦ τέλους τυγχάνειν. καθ' οὗς μὲν τέλος ἐστὶν αὐταῖς τὸ τυχεῖν
τοῦ προκειμένου, διαφέρουσι ἂν ταύτη· καθ' οὗς δὲ τὸ προκειμένον ἐστὶν 15
αὐταῖς τέλος, εἰ καὶ τὰ τοῦ τέλους μὴ ὁμοίως τυγχάνει, οὐ διαφέρουσι (ἀν) 15
αὐτῶν κατὰ τὸ μὴ ὅμοιον αὐταῖς τὸ τέλος ἔχειν. ἐκεῖναι μὲν γὰρ τῇ τοῖς
κατὰ τὴν τέχνην γινομένοις ἐπσεσθαι τὸ οὐ χάριν γίνονται, καὶ τὴν ἀπο-
τυχίαν αὐταῖς τοῦ προκειμένου κατὰ τὴν διαμαρτίαν τῶν γινομένων, οὐ 20
τεχνικῶς γινομένων, ἐπσεσθαι, τέλος ἔχουσι τὸ τυχεῖν τοῦ προκειμένου·
15 ἴσον γὰρ ἐν ἐκείναις τῇ πάντα τὰ παρ' αὐτάς ποιῆσαι πρὸς τὸ τυχεῖν
τοῦ προκειμένου τὸ καὶ τυχεῖν αὐτοῦ· ταῦτα γὰρ ποιούντων τὰ παρ'
αὐτάς γίνεται. ἐπὶ δὲ τῶν στοχαστικῶν τῇ μὴ πάντως τοῖς γινομένοις 25
κατὰ τὴν τέχνην ἐπσεσθαι τὸ | οὐ χάριν, διὰ τὸ δεῖσθαι πρὸς τὸ τυχεῖν 114
ἐκεῖνου πολλῶν, ἃ μὴ ἐστὶν ἐπὶ μόνῃ τῇ τέχνῃ, εἶτι δὲ καὶ αὐτὰ τὰ κατὰ
20 τὴν τέχνην γινομένα μὴ ὠρίσθαι, μηδὲ τῶν αὐτῶν εἶναι ποιητικὰ τῇ μὴ
πάντῃ ὁμοίως ἔχουσι προσφέρεισθαι, ἀλλὰ πάντα ἢ γέ τινα καὶ ἄλλως ἐν 5
αὐταῖς οὐχ ὡς προσεδοκᾶτο ἔσσεσθαι, οὐ τὸ τυχεῖν τοῦ προκειμένου τέλος
ἐστίν, ἀλλὰ τὸ ἀποπληρῶσαι τὰ τῆς τέχνης. ἢ τέλος μὲν καὶ ταύταις τὸ
τυχεῖν τούτου οὐ χάριν πάντα τὰ παρ' αὐτάς ποιῶσι, διὰ τοῦ πάντα τὰ 10
25 παρ' αὐτάς ποιῆσαι, ἔργον δὲ ἴδιον αὐτῶν τὸ πάντα τὰ παρ' αὐτάς πρὸς
τὸ τυχεῖν τοῦ προκειμένου ποιῆσαι τῇ μὴ μόνον τοῦτο ἀρκεῖν πρὸς τὸ
τοῦ προκειμένου τυχεῖν, ἀλλὰ δεῖν καὶ ἄλλων τινῶν, ἃ οὐκ ἐστὶν ἐπὶ τῇ 15
τέχνῃ.

XVII. Ὅτι (οὐκ,) εἰ ἐστὶν τοῦ ὡς ὑπεκκαύματος πυρός, ὃ καὶ
30 στοιχειῶν ἐστι, θερμότερόν τι ἄλλο πῦρ, διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν
μίξει τοῦ ἐναντίου τοιοῦτον ἐκεῖνο.

Οὐκ ἐπεὶ μᾶλλον θερμὸν τοῦ ὡς στοιχείου πυρός, ὃ καὶ ὑπέκκαυμα 20
λέγεται, ἢ ζέσεις τοῦ πυρός, ὁποῖόν ἐστι καὶ τὸ παρ' ἡμῖν πῦρ, ἧδη ἐν

7 καὶ del. Vict. 10 εἰ καὶ τὰ τοῦ Vict.: οὐ καὶ τὰ τοῦ VHBSFa: οὐκ ἀπὸ τοῦ G:
εἰ καὶ τοῦ Sp. ἂν add. Sp. 11 ἐκεῖναι] ἐκεῖναις Vict. (?) τῇ τοῖς Vict.
Sp.: τούτοις libri 15 αὐτάς Sp.: αὐτῶν libri 17 αὐτάς Sp.: ἑαυτοῖς libri
19 μόνῃ a 21 ἀλλὰ πάντα scripsi: διὰ πάντα libri (διαπαντα sic V) ἢ γέ scripsi:
ἦδὲ libri (ἦδε V): ἢ διὰ Vict. 24 αὐτάς Vict.: αὐτοῦ (οὐ in lit. V) libri 25 αὐτάς
Sp.: αὐτοῖς libri 29 οὐκ add. a Sp. et tab.

ἐκείνῳ τὸ ἔλαττον θερμὸν μίξει τοῦ ἐναντίου. ἡ γὰρ φλόξ ἔλαττον μὲν
 θερμὸν τοῦ πεπωρωμένου σιδήρου, ἀλλ' οὐ ψυχρότερος μίξει, ἀλλ' ἔστιν ἡ | 25
 ἐπίτασις ἐν τῷ σιδήρῳ παρὰ τὴν τῆς ὕλης στερεότητά τε καὶ ἀντιτυπίαν. 115
 τῷ γὰρ ἀντιβατικῇ εἶναι καὶ μὴ εἰκτῇ καὶ τὸ ἐν αὐτῇ θερμὸν τοιοῦτον
 5 παρέχεται. καὶ τὸ ὡς στοιχεῖον δὴ πῦρ, τὴν φύσιν ὃν μανόν τε καὶ ἔτηρον 5
 καὶ ἄμικτον ὕλης χορηγίαν παρέχειν δυναμένης τοιοῦτω πυρί, οὕτω θερμὸν
 ἔστιν. ἀμέλει ταῦτα αὐτοῦ ἐξάπτεται, ὅσα ἐν αὐτῷ πύλῃσιν τινα ἔχει καὶ
 πυκνότητα καὶ τῷ τοιοῦτω πυρὶ τροφήν. διὸ καὶ εὐλογώτερον ἂν τις λέ-
 γοι τὸ τοιοῦτο πῦρ μεμιχθαι τῷ ἐναντίῳ. τροφῆς γὰρ τοῦτο δεῖται καὶ 10
 10 σῴζεται, ἕως ταύτην ἔχῃ, τροφή δὲ τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ. ἔτι οὖν ἐπεὶ
 ὕλη τὸ τοιοῦτο πῦρ, ἔχει ἂν τι καὶ τοῦ ἐναντίου αὐτῷ ὃ φέρων εἰς αὐτὸ
 μεταβάλλει. τὸ δὲ οὐκ ἐπὶ τροφῇ πῦρ, ἀλλ' εἰλικρινές τε καὶ καθαρὸν 15
 ἄμικτον τοῦ ἐναντίου, τὸ καθ' αὐτὸ ὑφεστός, ὡς καὶ τῶν ἄλλων στοιχείων
 ἕκαστον.

15 XVIII. Περὶ τοῦ τὴν φύσιν ὑπάρχειν ἀρχὴν κινήσεως.

Ὅτι μὲν ἡ φύσις ἀρχὴ κινήσεως, δῆλον ἐκ τοῦ τῆς κινήσεως ἀρχῆ 20
 διαφέρειν τὰ φυσικὰ τῶν μὴ φυσικῶν σωμάτων, ἧ δὲ διαφέροντα τὰ φυ-
 σικὰ τῶν μὴ φυσικῶν φυσικὰ ἔστι, τοῦτο εἶναι τὴν φύσιν. ὅσα μὲν οὖν
 σώματα γενητά ἔστιν ὄντα φυσικὰ, τούτοις ἡ γένεσις ἐν ἀλλοτρίοις γίνεται 25
 20 τόποις, καὶ ἔστιν ἡ κίνησις αὐτοῖς συνεργούσα | πρὸς τὸ ἐν τῷ οἰκείῳ 116
 γενέσθαι τόπῳ, ἐν ᾧ γενόμενα ἡρεμεῖ τε κατὰ τόπον καὶ ἔστι καθὼ ἔστι
 γινόμενα τελειότητι (εἶχε γὰρ ἐν αὐτοῖς καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπὶ τοῦτο κι-
 νήσεως), τοῖς δ' ἀγενήτοις τε καὶ τῇ ἑαυτῶν φύσει τελείους σώμασιν καὶ 5
 οὖσιν ἐν τῷ κατὰ φύσιν αὐτοῖς τόπῳ ἡ φύσις, τοῦτ' ἔστιν ἡ ἐν αὐτοῖς
 25 ἀρχὴ τῆς κινήσεως, οὐκ εἰς τὴν ἐξ ἀτελείας εἰς τελειότητα μεταβολὴν
 συντελεῖ, οὐδὲ εἰς τὸ ἐπὶ τὸν κατὰ φύσιν αὐτοῖς τόπον ἐνεχθῆναι (τέλειά 10
 τε γὰρ ἔστι καὶ οὐδέποτε ἐξίσταται τοῦ κατὰ φύσιν ἑαυτοῖς τόπου), ἀλλ'
 εἰς τὸ διὰ τῆς κατ' αὐτὸν ἐνεργείας ὁμοιοῦσθαι τῷ τῶν ὄντων ἀρίστῳ,
 τῇ αἰδίῳ τε καὶ συνεχεῖ καὶ ὁμαλῇ κινήσει, μιμούμενα τό τε ἐνεργεία
 30 δεῖν εἶναι αὐτοῦ καὶ τὸ ἀκίνητον καὶ τὴν στάσιν. διὰ μὲν τοῦ κινεῖσθαι 15
 τὸ ἐνεργεία εἶναι αὐτοῦ (ἐνέργειά τις ἡ κίνησις· ἔδει γὰρ τὰ μιμού-
 μενα τὸ ἀπλῶς ἐνεργεία ὃν καὶ μηδαμῶς κοινωνοῦν δυνάμειος δι' ἐνεργείας
 τῆς κατὰ φύσιν αὐτοῖς τοῦτο ποιεῖν), διὰ δὲ τοῦ συνεχῶς [ἧ] καὶ τεταγ- 20
 μένως καὶ ὁμοίως ἀεὶ κινεῖσθαι τὴν αἰδίον αὐτοῦ μεμιμῆται φύσιν. οὕτε
 35 γὰρ μὴ κινούμενον ἦν ἂν σῶμα φυσικόν, ὃ κυριώτατον τῶν σωμάτων, οὕτε
 κινούμενον τοῦ στήναί ποτε καὶ μὴ συνεχῶς κινεῖσθαι εὐλογον αἰτίαν ἔχει· 25
 οὕτε γὰρ παρὰ τοῦ τόπου, οὕτε παρὰ τοῦ κινεῖσθαι παρὰ | φύσιν, οὕτε 117

6 fortasse <ούχ> οὕτω 10 ἔχει a Sp. 11 αὐτὸ V 12 ἐπὶ τροφῇ scripsi: ἐπὶ τροφῇ
 V: ἐπιτροφή a: ἔστι τροφή Sp. 13 τὸ] expectas καὶ 22 γενόμενα conl. Sp. ἐν τε-
 λειότητι Vict. αὐτοῖς V 26 τελεία a Sp. 27 ἑαυτοῖς] αὐτοῖς conl. Sp. 30 δεῖν
 del. vel ἀεὶ Sp. bene 31 γὰρ τις B² Vict. Sp. fortasse αὐτοῖς 33 ἧ del. Sp.
 34 οὕτε scripsi: οὐδὲ libri

παρὰ τῆς διὰ τὸ θνητὸν ἀσθενείας. διὸ κινούμενα συνεχῶς κατὰ τὴν ἐν αὐτοῖς φύσιν διὰ τῆς ἐν τῇ κινήσει μονῆς τὴν ἐκεῖνου μιμῆται στάσιν. ὅτι δ' οὐ τὸ κινεῖσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ συνεχῆ τε καὶ αἰδίον κινεῖσθαι 5 κίνησιν κατὰ φύσιν αὐτοῖς, δείκνυσι καὶ τὸ σχῆμα ἔχειν αὐτὰ σφαιρικόν, 5 ἐπεὶ τὸ μὲν ἀριστόν τε καὶ τελειότατον τῶν σχημάτων τῷ ἀρίστῳ τῶν σωματίων κατὰ φύσιν, τῷ δὲ τοιούτῳ σχήματι παρὰ φύσιν ἢ στάσις· διὸ 10 οὐδὲ βάσιν ἔχει τινὰ καθ' ἣν στήσεται.

XIX. Ὅτι (εἰ) ὁ κόσμος αἰδίος ἐστὶ, τὸ δὲ κόσμῳ εἶναι αὐτῷ ἢ τάξει ἐστίν, εἴη ἂν ἐν τῇ οἰκείᾳ οὐσίᾳ αὐτοῦ καὶ τοῦτο.

10 Εἰ ὁ κόσμος αἰδίος τῇ ἑαυτοῦ φύσει, τὸ δὲ κόσμῳ εἶναι ἐστὶ τὸ ἐν 15 τοῖσδε τάξει εἶναι τινι, εἴη ἂν καὶ τὴν τάξιν παρὰ τῆς ἑαυτοῦ φύσεως ἔχων. εἰ δὲ τοῦτο, οὔτε πρὸς τὸ εἶναι οὔτε πρὸς τὴν τάξιν ἦν ἔχει δεῖσι' ἂν τοῦ προνοήσαντος. ἀλλὰ μὴν πᾶν τὸ προνοῶν ἢ τοῦ εἶναι (τὸ) προ-
νοούμενον προνοεῖ ἢ τοῦ εἶναι, ὧν πρὸς μηδέτερον δεόμενος τοῦ προ-
15 νοήσαντος ὁ κόσμος οὐδ' ἂν προνοοῖτο ὅλως. ἢ πᾶς μὲν ὁ κόσμος οὐ δεῖται τινος προνοήσαντος, οὔτε πρὸς τὸ εἶναι, οὔτε πρὸς τὸ εἶναι, ἢ
25 δεξιόθεν πρᾶναι ἐν τῷ κόσμῳ γίνεται μέρους μὲν τινος ἐν τῷ | κόσμῳ 25
προνοούντος, μέρους δὲ τινος προνοουμένου. ὅσον μὲν γὰρ αὐτοῦ σῶμα 118
ἀγέννητόν τε καὶ ἀφθαρτόν ἐστι, καὶ αἰετὰ κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν τε καὶ ψυχὴν
20 τεταγμένον, καὶ τὴν αὐτοῦ κίνησιν κινούμενον ἐφέσει μιμήσεως τοῦ πρώ- 5
του θεοῦ, τοῦτ' οὐδὲν δεῖται τοῦ προνοήσαντος, ἐν τῇ οἰκείᾳ φύσει τὴν τε
κατὰ τὸ εἶναι καὶ τὴν κατὰ τὸ εἶναι τελειότητα ἔχον, ὅσον δὲ αὐτοῦ
γεννητόν τε καὶ φθαρτόν καὶ τῆς παρ' ἄλλου βοηθείας δεόμενον πρὸς' τε τὸ 10
εἶναι καὶ πρὸς τὴν διὰ τῆς εὐτάχτου μεταβολῆς κατ' εἶδος αἰδιότητα, τοῦτ'
25 ἐστὶ τὸ προνοούμενον ὑπὸ τῆς τοῦ θεοῦ μέρους τοῦ κόσμου κινήσεως εὐ-
τάχτου καὶ ποιᾶς σχέσεως πρὸς αὐτὸ κυβερνώμενον· [ὑφ' ἧς, ἐφ' ὅσον 15
ἐνδέχεται θνητόν τι ὄν, μετέχον τάξεως, παρ' ἐκεῖνων αὐτῆς τυγχάνον [δι'
αὐτῆς] φυλάσσει δι' αὐτῆς τὴν κατ' εἶδος ἀφθαρσίαν.

XX. Πῶς τὸ μεταβάλλον εἰς τι καθ' ἣν ἔχει δύναμιν, τηρεῖ 20
τὴν δύναμιν καὶ μετὰ τὸ μεταβάλλειν, εἰς δὲ μετέβαλλεν.

Πῶς τὸ μεταβάλλον εἰς τι τῷ δύναμιν ἔχειν πρὸ τοῦ μεταβάλλειν εἰς
αὐτὸ τῆς εἰς αὐτὸ μεταβολῆς [κινεῖται] τηρεῖ [τε] τὴν δύναμιν τὴν τοῦ
γίνεσθαι ἐκεῖνο πάλιν ἐξ οὗ μετέβαλλεν; καὶ γίνεται πάλιν ἐκεῖνο, | ὡς 119

2 μόνης a 8 εἰ add. B² tab. Sp. 11 τινι ante τάξει colloc. a Sp. 13 προνοή-
σαντος v. c. VSGFa Sp.: προνοήσαντος V¹B 13 τὸ add. Sp. 14 προνοεῖ Sp.: προνοεῖ-
ται libri 16 προνοήσαντος a Sp. 19 et 20 αὐτοῦ V 21 θεοῦ conl. Sp.
26 ποιᾶ σχέσει Sp. αὐτὸ Sp.: αὐτοῦ libri ὑφ' deleui 27 καὶ παρ' Vict.
27. 28 δι' αὐτῆς del. S²B² om. a Sp. 30 (et 33) μετέβαλλεν a Sp. 32 κινεῖται et
te del. Sp. 33 γίνεσθαι scripsi: δύνασθαι libri πάλιν scripsi: πᾶν libri καὶ γί-
νεσθαι Vict. Sp. signum interr. posui post μετέβαλλεν, post ἐκεῖνο libri

λέγει Ἀριστοτέλης ἐπὶ τοῦ κόσμου, εἰ γενητὸς εἴη· διὰ τοῦτο γὰρ φησιν αὐτὸν
καὶ φθαρῆσθαι. οὐ γὰρ οὕτως ἔχοντα ὁράται τὰ γινόμενα· οὔτε γὰρ τὸ
βάρυρον τὸ ἐκ τοῦ τοιοῦδε ξύλου γερονδὸς φυλάσσει τὴν δύναμιν ἔτι τοῦ τοι- 5
οῦτο γενέσθαι ξύλον, οὐδ' εἰς ταῦτὸ ἡ μεταβολὴ τε καὶ φθορά, οὐθ' ὁ ἐκ
5 τινων κατὰ μεταβολὴν γινόμενος ἄνθρωπος πάλιν εἰς ἐκεῖνα φθείρεται, ἐξ
ᾧν ἡ γένεσις αὐτῶ, τόδε τὸ ἔμμηγον καὶ τόδε τὸ σπέρμα. ἢ τὰ μὲν 10
κατὰ τὰς τέχνας γινόμενα οὐκ ἀνακάμπει πάλιν ἐπὶ τὰς ὕλας, ὅτι μὴδὲ
ἦν τῆς τέχνης ἔργον ἡ ὕλη, ἐξ ἧς ἐποίει τὸ ἔργον, ἀλλὰ μὴδ' ἦν ἀντι-
κειμένη τῷ ἔργῳ γινομένῳ, εἰς ὃ ἡ μεταβολὴ τῷ γινομένῳ. ἔχον δὲ τὸ 15
10 ὑποκείμενον φυσικόν τε ἢν δύναμιν τοῦ δέξασθαι τε τοῦτο τὸ εἶδος καὶ μὴ,
καὶν δέξεται, φυλάσσει τὴν δύναμιν τὴν τοῦ χωρίζεσθαι τοῦ εἶδους ὃ ἐδέ-
ξατο, χωρίζεται τε αὐτοῦ καὶ φθείρεται, καὶ γίνεται αὐτῷ ἡ φθορὰ ὡσπερ
οὐ καὶ ἡ γένεσις ὑπὸ ἐξωθέν τινος ἢ τινος τοιοῦτου, εἰ ὡς τεχνικὸν φθεί- 20
ροίτο, ἢ ὑπὸ φύσεως, εἰ τῇ τοῦ ὑποκειμένου σώματος φυσικῇ φθορᾷ συμ-
15 φθείροίτο καὶ τὸ τῆς τέχνης ἔργον. ἐπὶ δὲ [τῆς] τῶν φύσει γινομένων,
ὡσπερ οὐκ τὸ γινόμενον, οὕτω καὶ τὸ ὑποκείμενον φύσει, καὶ ἔστι πρῶτον 25
μὲν ὑποκείμενον ἡ ὕλη, ἣτις οὐδέποτε | ἔστιν ἐνεργεῖα καθ' αὐτήν, ἐνερ- 120
γεία δὲ ὑποκείμενα τὰ στοιχεῖα, ἃ ἤδη μετὰ τινος ποιότητός τε ὄντα καὶ
ἐναντιώσεως εἰς ἄλληλα μεταβάλλει κατὰ τὰς ἐναντιώσεις, ἃς ἔχει πρὸς
20 ἄλληλα, τῆς ὑποκειμένης αὐτοῖς ὕλης κοινῆς τε οὔσης ἀπάσης καὶ ἀλλοι- 5
οὔσης τὸ εἶδος κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν τῆς ποιότητος ἐναντιώσιν. τῷ γὰρ
τόδε τι γερονέαι, ἔχειν δὲ δύναμιν καὶ τοῦ ἐν τῷ ἐναντίῳ τοῦδε εἶναι
φυλάσσοσα τὴν δύναμιν μεταβάλλει ποτὲ καὶ εἰς ἐκεῖνο· διὸ οὐδὲν ἀφθαρ- 10
τον τῶν ἀπλῶν τε καὶ γενητῶν σωμάτων. γίνεται δὲ ἐκ τῶν ἀπλῶν τού-
25 των σωμάτων καὶ τὰ σύνθετα κατὰ μίξιν τινα καὶ κράσιν καὶ συμμετρίαν
τῶν δυνάμεων, καθ' ἣν οὐκ εἰς ἓν τι τῶν ἀπλῶν μεταβολὴ γίνεται, ἀλλ' 15
εἰς τι μεταξὺ μετέχον ἀπασῶν τῶν ποιότητων τε καὶ δυνάμεων τῶν ἐν
τοῖς ἀπλοῖς σώμασιν ὑποκειμένων, ἔχοντα δὲ δύναμιν καὶ τοῦ χωρίζεσθαι
30 πάλιν ἀπ' ἀλλήλων τὰ σώματα ἀπλᾶ ἐκ τῆς τοιαύτης μίξεως ἀναλύεται
20 καὶ χωρίζεται. διὸ οὐχ οἶόν τέ τι τῶν ἐξ αὐτῶν συγκειμένων ἀφθαρ- 20
τον εἶναι. γίνεται δὲ καὶ ἡ τῶν ζώων γένεσις κατὰ συμμετρίαν τινῶν
σωμάτων ἤδη μεμιγμένων αὐτῶν (οὐ γὰρ ἀπλοῦν σῶμα τὸ ἔμμηγον), καθ'
ἣν συμμετρίαν ἔμψυχα τε γίνεται καὶ ἡνωμένα καὶ τάσδε τινὰς τὰς 25
νάμεις ἔχοντα. ἦς [ἡ] συμμετρίας λυομένης τῷ τὰ ἐξ ᾧν ἐγένετο μετα-
35 βάλλοντα μὴ | τηρεῖν τὰς δυνάμεις, καθ' ἃς ἡ συμμετρία, ἀνάλυσίς τε 121
καὶ διάλυσις αὐτῶν γίνεται οὐκ εἰς τὰ μικρέτ' ἢ αὐτοῖς σωζόμενα, οἶον
καὶ τὸ ἔμμηγον. τοῦτο μὲν γὰρ ἦν καὶ αὐτὸ σύνθετον, ἦτις σύνθεσις μετὰ 5
τὴν πρώτην μίξιν τε καὶ ἀρμονίαν τῶν ἐξ ᾧν ἡ σύνθεσις τῷ ζῳίῳ σωμά-

1 λέγει] cf. de Caelo I, 10. 279b4 fortasse γενητῶν et αὐτὸ 4 οὐδ' scripsi: οὔτ'
libri οὐθ'] οὐ γὰρ conl. Sp. 10 pr. τε del. Sp. recte τε τοῦτο Sp.:
γε τοῦτο libri 11 δέξεται B²S²a Sp.: δέχεται VB¹S¹F 13 εἰ B² Sp.: ἢ libri
14 εἰ B² Sp.: ἢ libri 15 τῆς del. Sp. 16 γιν. et ὑποκ. mutat Schwartz
22 τοῦ Vict.: τῷ libri 29 μίξεως] ω in lit. V 30. 31 ἀφθαρτον] alt. α in
lit. V 32 ἐμμένον α 34 ἦς Sp.: ἢ VS¹B¹: ἦς ἢ B²S²a 36 αὐτοῖς] fortasse αὐτὰ

των. μεταβάλλοντα δ' ἐξ ὧν ταῦτα τὰ σώματα (ταῦτα δ' ἦν τὰ στοιχεῖα
 σωζόμενα) λύεται τε ἀπ' ἀλλήλων ἀσυμμετρίας τινὸς ἐν αὐτοῖς γινομένης
 τῷ πλεονεκτῆσαντι ἐξ αὐτῶν (οὐ γὰρ δύναμιν ἔχοντα, ὥστ' ἐπ' ἄπειρον 10
 τὴν τοιαύτην συμμετρίαν φυλάσσειν), καὶ ἔστιν ἢ τε τῶν ζῶων καὶ τῶν
 5 ἄλλων τῶν συνθέτων σωμάτων φθορὰ γινομένη εἰς τὴν τῶν στοιχείων ἀνά-
 λυσιν, ἐξ ὧν κατὰ συμμετρίαν τινα τὴν πρὸς ἄλληλα τῶν στοιχείων ἢ γέ- 15
 νεσίς τε αὐτῶν καὶ ἡ σύστασις. καὶ ὁ κόσμος δὲ τῶν ἐκ τινων σωμάτων
 ἐνεργεῖα ὄντων κατὰ μεταβολὴν τινα γέγονεν † ὁῦλον ὅτι τὰ σώματα ἐκεῖνα
 σωζέται ἐν αὐτῷ, ὧν κατὰ μεταβολὴν ἢ γένεσις αὐτῶν, σωζόμενα δὲ καὶ 20
 10 δυνάμενα ἀκείνως ἔχειν, ὡς ἔχοντα μεταβάλλειν εἰς τὸν κόσμον εἶναι, πάλιν
 ἂν μεταβάλλοι, εἰς ὃν μεταβάλλοντα οὐκέτ' ἂν ὁ κόσμος εἶη, ὥσπερ
 ὁρῶμεν μεταβάλλοντα τὰ τε ἀπλᾶ σώματα εἰς ἄλληλα πρῶτα † ἦν ὑπο-
 κειμένην αὐτοῖς ὕλην εἶναι δεκτικὴν τῶν εἰδοποιούντων τὰ πρῶτα σώματα,
 καὶ τὰ σύνθετα, | ὅταν ἢ διὰ τὴν φύσιν ἢ διὰ τινα ἐξωθεν περίστασιν 122
 15 ἐπικρατήσῃ τι ἐν αὐτοῖς, ὃ λύει τὴν συμμετρίαν αὐτῶν πρὸς ἄλληλα, καθ'
 ἦν τὸ εἶναι τῷ συνθέτῳ σώματι.

XXI. Ὅτι μὴ κατὰ συμβεβηκὸς ἢ πρόνοια κατὰ Ἀριστοτέλη. 5

Πρόφην ἡμῖν γινομένων πρὸς τοὺς ἐταίρους περὶ προνοίας λόγων, καὶ
 πειρωμένου μου δεικνύναι, ὅτι τέ ἐστι κατὰ Ἀριστοτέλη ἀπὸ τῶν θείων
 20 τῶν θνητῶν ἐπιμέλειά τις καὶ πρόνοια, καὶ τίς, καὶ τίνα γινομένη τὸν τρύ- 10
 πον ὄντος ἐτόιμου λέγειν, εἶπέ τις τῶν παρόντων πρῶτον ἄξιον εἶναι μα-
 θεῖν, πῶς ἀποκρίνασθαι δεῖ πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας, πότερα χρὴ προηγου-
 μένως λέγειν τὰ θεῖα τῶνδε προνοεῖσθαι καθ' ἡμᾶς, ἢ κατὰ συμβεβηκός. 15
 25 οἱ γὰρ οὐ φάσκοντες εἶναι κατὰ Ἀριστοτέλη πρόνοιαν τὴν ὑφ' ἡμῶν λε-
 γομένην γίνεσθαι, πρόνοιαν κατὰ συμβεβηκός φασὶ γίνεσθαι λέγεσθαι. εἰ
 δὲ ἐν πᾶσιν, οἷς προστίθεται, τὸ κατὰ συμβεβηκός τοῦ μὴ κυρίως εἶναι 20
 τούτοις ἂ λέγεται σημεῖόν ἐστι, τὸ δὲ μὴ κυρίως ὂν οὐδ' ὂν πως, οὐδ'
 ἂν ἢ κατὰ συμβεβηκός λεγομένη πρόνοια εἶη πρόνοια μετὰ τοιαύτης προσ-
 θήκης λεγομένη. κατὰ συμβεβηκός τε γὰρ κεινῆσθαι λέγεται τὰ μὴ κι- 123
 30 νούμενα κυρίως τε καὶ καθ' αὐτά, καὶ κατὰ συμβεβηκός αἷτια μὲν ταῦτα,
 ἀφ' ὧν μηδεμίαν συντέλεια προηγουμένως πρὸς τὰ ὧν αἷτια εἶναι λέγεται.
 εἰ δὴ καὶ τὴν πρόνοιαν μετὰ ταύτης γίνεσθαι τῆς προσθήκης λέγομεν, ἴσως 5
 ἐξ ὧν λέγομεν αὐτοὶ περὶ προνοίας ἀναιροῦμεν ἂν τὸ εἶναι τὴν πρόνοιαν.
 ὡς γὰρ τὴν κίβδηλον δραχμὴν οὐχ οἶόν τε δραχμὴν εἶναι λέγειν τῷ ἀναι-
 35 ρητικὸν αὐτῆς εἶναι τὸ προσκείμενον, οὕτως οὐδὲ τὴν κατὰ συμβεβηκός 10

1 μεταβάλλον τὰ V ταῦτα] fortasse τοῦτο 3 ἔχοντα VFB¹S¹: ἔχει B²S² Sp.: ἔχειν a
 4 φυλάσσειν B²S²Fa Sp.: φυλάσσει VB¹S¹ 7 τῶν ἐκ VB¹S¹: τῶν εἰ B²S²a: ἐκ Vict.: εἰ
 ἐκ Sp. 8 γέγονεν] γίνεσθαι ἢ γεγονέναι Vict. 9 ὧν] ᾧ a Sp. αὐτῶν] αὐτοῦ
 Schwartz 10 ὡς] εἰς τὰ B² μεταβάλλειν] μεταβάλλει Sp.: fortasse μετέβαλλον
 11 ὅν] τὰ a: fortasse ὁ ὁ del. Diels 12 πρῶτα· ἦν sic V: πρῶτα ἦν B¹S¹:
 πρῶτα τῷ τὴν B²S²a Sp. 14 alt. ἢ SB²a Sp.: καὶ B¹V 23 προνοεῖσθαι] προνοεῖν
 τῶν conl. Sp.: προνοεῖ Schwartz, melius 24 οἱ B²S²a Sp.: εἰ VB¹S¹F 29· κει-
 νῆσθαι] pr. κ in lit. V 35 προσκείμενον a Sp. τὴν Sp.: τὸ libri

πρόνοιαν οἶόν τε λέγειν πρόνοιαν τῷ τὸ κατὰ συμβεβηκὸς ἐν πᾶσιν ἐπὶ ἀναιρέσει τοῦ ᾧ συντίθεται προστίθεσθαι.

Καὶ ἐγὼ πρὸς αὐτόν· τί δέ; ἀναγκαῖον εἶναι σοι δοκεῖ τὴν πρόνοιαν 15
θατέρῳ τούτων προσγενέσθαι, καὶ δεῖν τὸν ἀποκρινόμενον πρὸς τὸν οὕτως
5 ἐρωτῶντα ἢ προηγουμένως καὶ καθ' αὐτὸ γίνεσθαι λέγειν αὐτὴν ἢ κατὰ
συμβεβηκὸς;

Καὶ ὁς· τί γὰρ ἂν τις λέγων ἄλλο παρὰ ταῦτα δόξειεν κατὰ λόγον 20
ποιεῖσθαι τὴν ἀπόκρισιν;

Δῆλον, εἶπον, ὡς εἰ μὲν μηδὲν φαίνοιτο δυνάμενον εἶναι μεταξὺ τοῦ
10 καθ' αὐτὸ καὶ τοῦ κατὰ συμβεβηκὸς, ἀνάγκη τὸν ἀποκρινόμενον ὑγιῶς πρὸς
τὴν ἐρωτήσιν ἐν θατέρῳ τὴν πρόνοιαν τίθεσθαι, εἰ δ' ἐστὶ τι δυνάμενον 25
εἶναι τούτων μεταξύ, φανερόν ὡς ὁ τοῦτο δεῖξας εἶη ἂν δεικνύς τὴν ἐρώ-
τησιν οὐκ ἀναγκαῖαν τῷ μὴ πάντας | τοὺς δυναμένους λέγεσθαι τρόπους 124
τῆς προνοίας περιειληφέναι.

15 Καὶ τί ἂν, εἶπεν, εἶη τοιοῦτον, ὃ τῷ παραλελειφθαι παραλῦει τὸ τῆς
ἀποκρίσεως ἀναγκαῖον;

Κἀγὼ· δοκῶ μοι τοῦτο γνώριμον ἔσσεσθαι, εἴτε τοῦτον ἔχει τὸν τρό- 5
πον εἴτε καὶ μὴ, εἰ πρῶτον ὑπομνήσαιμεν ἑαυτοῦς, τίνος ποτὲ ἐκείνων ἐκά-
τερον † εἶναι μνηυτικόν, λέγω δὲ τὸ τε καθ' αὐτὸ καὶ κατὰ συμβεβηκὸς. τοῦ
20 δ' ὀρθῶς με φήσαντος λέγειν ἐπειρώμην τὸ σημαίνόμενον ὑφ' ἑκατέρου 10
τῶν ἐν τῇ ἐρωτήσει κειμένων ἐκτίθεσθαι, λέγων καθ' αὐτὸ μὲν προνοεῖν
τινος λέγεσθαι τοῦτον, ὃς ποιησάμενος σκοπὸν τὴν ὠφελίαν τοῦ προκειμένου
ἐνεργεῖ τε καὶ πράττει ταύτης χάριν τὰ δι' ὧν οἶεται τοῦ προκειμένου 15
τεύξεσθαι σκοποῦ, τέλος ποιούμενος τῶν ἐνεργειῶν τὴν ὠφελίαν τοῦ προ-
25 νοουμένου· κατὰ συμβεβηκὸς δὲ προνοεῖν λέγεται τί τινος, ὅταν, μηδὲν τοῦ
προνοεῖν οὕτως λεγομένου πράττοντος ὑπὲρ ὠφελίας τοῦ προνοουμένου, ἐκ 20
τινων ὑπ' ἐκείνου γινομένων ὠφελείσθαι τι συμβαίη, μηδὲ τὴν ἀρχὴν
γνωρίζοντος τὸ συμβαίνειν τοῦ τοῦτον προνοοῦντος τὸν τρόπον. θησαυρόν
τε γὰρ εὐρηκέναι δοκεῖ κατὰ συμβεβηκὸς ὁ πρώτως ἄλλου τινὸς ὀρύσσω 25
30 χάριν, μηδὲ εὐρήσειεν προσδοκῶν· καὶ ὑπὸ κερανοῦ τινος ἀπόλωλε κατὰ
συμβεβηκὸς τῷ τὸν κεραυτὸν μήτε | τούτου χάριν ἐνεχθῆναι, μήτε τοῦ 125
τούτου ἔσσεσθαι ἔννοιάν τινα γεγονέναι τῷ τοῦ κερανοῦ ποιητῇ εἴτε καὶ δη-
μιουργῇ. ἢ γὰρ γινώσις τινος τῶν ἐπομένων τοῖς γινομένοις ἄλλου χάριν
παραλῦει τὸ γίνεσθαι κατὰ συμβεβηκὸς αὐτὰ τῷ κατὰ συμβεβηκὸς μὲν εἶναι 5
35 τὸ παρὰ λόγον γίνεσθαι δοκοῦν, τὴν δὲ πρόγνωσιν τῶν κατὰ λόγον γινο-

2 τοῦ B²S²a Sp.: τῷ VFS¹: τὸ B¹ 7 τί G Sp.: τίς Va post ἄλλο litura
1 litt. V 15 τί ἂν Sp.: πᾶν VGFS¹B¹: παντοῖον B²S²a Sp. 18 ἐκείνων] εἰ
in ras. V 19 εἶναι] fortasse ἐστὶ 20 με Sp.: μὲν libri 22 ὠφέλειαν a Sp.
semper προκειμένου] προνοουμένου Diels recte 23 χάριν] ρ in lit. V 25 λέ-
γεσθαι conī. Sp. 27 συμβαίη S²a Sp.: συμβαίνει B²: συμβῆναι VFB¹S¹
29 ὀρύσσω Sp.: ὀρύσειεν libri 30 τινος] fortasse τις 31. 32 τοῦ τούτου scripsi:
τούτου τὸ VBSa: τούτου τί τὸ Vict.: τούτου conī. Sp. 34 αὐτὰ τῷ scripsi: αὐτῷ VB¹S¹F:
αὐτῷ. τῷ B²S²Ga Sp. 35 παρὰ λόγον a Sp.: παράλογον codd. supra τὴν B²: εἰ
τῶν s. v. V

μένων σημείον εἶναι δοκεῖν. ἥ γὰρ οὐκ ἐπὶ τούτων καὶ τῶν οὕτως γινο-
μένων κατηγοροῦμεν τὸ συμβεβηκός; 10

Κακείνος· οὐκ ἐπ' ἄλλων μὲν. τὴν γοῦν τύχην κατὰ συμβεβηκός αἰ-
τιάν εἶναι λέγοντες † οὐκ ἔλαττον αὐτὴν ὀρίζομεν τοῦ σπανίως γίνεσθαι τῷ
5 ἀπροοράτῳ.

Ἄλλὰ μὴν, ἔφην ἐγώ, τοιαύτης οὔσης τῆς τε καθ' αὐτὸ καὶ τῆς 15
κατὰ συμβεβηκός προνοίας οὐκέτ' οἰμαί σε δεήσεισθαι πολλῶν λόγων πρὸς
τὸ μὴ ἡγεῖσθαι ἱκανῶς ἔχειν τὴν ἐρώτησιν τὴν ἀξιοῦσαν τὴν πρόνοιαν εἰς
τε τὴν καθ' αὐτὸ καὶ τὴν κατὰ συμβεβηκός διαίρεσιν μόνας. 20

10 Ὅρθῶς λέγεις, εἶπεν· εἰ γὰρ τις γνωρίζει τὴν γινομένην ὠφελίαν εἰς
τινα ἐκ τῶν ὑφ' αὐτοῦ γινομένων ἄλλου χάριν, ὁῦλον ἐκ τῶν προεξημέ-
νων ὅτι μῆτε καθ' αὐτὸ μῆτε κατὰ συμβεβηκός οὗτος προνοεῖ τοῦ τούτου 25
τὸν τρόπον ὑπὸ τινος τῶν ὑφ' αὐτοῦ γινομένων ὠφελουμένου. |

Τί δέ, εἶπον ἐγώ, εἰ πρὸς τῷ γνωρίζειν τὴν ὠφελίαν τὴν γινομένην 126
15 εἰς τινα καὶ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ βούλησιν γίνοιτο, οὐ πολὺ πλεῖον ἔτι τὴν
οὕτως γινομένην πρόνοιαν ἐρεῖς ἀφεστάναι τῆς κατὰ συμβεβηκός; 5

Καὶ ὅς· πάνυ μὲν οὖν. σχεδὸν γὰρ ἡ τοῦτον γινομένην τὸν τρόπον
ὄντα καθ' αὐτὸ προνοεῖν τινος τὸ ἕνεκα τοῦ προνοουμένου πάντα ποιεῖν,
κατὰ συμβεβηκός δὲ τὸ ἕνεκα μὲν ἄλλου τινὰ ποιεῖν, οὐ γνωρίζον δὲ τὴν 10
20 εἰς τοῦτο δι' ἐκείνου γινομένην ὠφελίαν, οὐδὲ βουλόμενον. τὸ δὲ μὴ ἕνεκα
μὲν τούτου ποιοῦν, γνωρίζον δὲ καὶ βουλόμενον ὠφελεῖσθαι τοῦτο, προνοεῖ
μὲν ἂν τούτου, οὔτε δὲ καθ' αὐτὸ οὔτε κατὰ συμβεβηκός. [καὶ εἰ ὠφελοῖ 15
μὲν τοῦτο, ἐφ' ἑαυτὸ δὲ τὴν ἀναφορὰν ποιοῖτο τῆς ὠφελίας, οὐδὲ τοῦτο
καθ' αὐτὸ οὐδὲ κατὰ συμβεβηκός προνοεῖ· καὶ εἴ τι τῶν μὲν καθόλου καθ'
25 αὐτό, τῶν δ' ἐν μέρει κατὰ συμβεβηκός, οὐδὲ τοῦτο ἀπλῶς οὔτε καθ' αὐτὸ 20
οὔτε κατὰ συμβεβηκός τῶν καθ' ἕκαστα προνοεῖ, οὐ καθ' αὐτὸ μὲν, ὅτι
(οὐ) τούτων ἕνεκα, οὐ κατὰ συμβεβηκός δέ, ὅτι οὐχ ἕτερον τὸ καθόλου τῶν
κατὰ μέρος (ἐν γὰρ τούτοις αὐτῷ τὸ εἶναι) ἀποδεῖν τοῦ γίνεσθαι καθ' αὐ- 25
τὴν προηγουμένως.]

30 Τί δ' ἂν, εἶπον, λέγοις περὶ τοῦ προνοοῦντος μὲν τινων, ἐφ' ἑαυτὸν
μέντοι τὴν ἀπὸ τῶν προηγουμένων ὠφελίαν ἀναφέροντος; ὃν τρόπον ὁρῶ- 127
μεν τοὺς τε ποιμένας τῶν προβάτων προνοουμένους, καὶ τοὺς βουκόλους
τῶν βοῶν, καὶ τῶν αἰγῶν τοὺς αἰπόλους, ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ἱππονόμους
καὶ τοὺς συβώτας τῶν νεμομένων τε καὶ βοσκομένων ὑπ' αὐτῶν. 5

1 δοκεῖ Sp. quia falso interpunxit ante σημείον 4 λέγοντες εἶναι a Sp. οὐκ] ἐπ'
B²S²a Sp.; fortasse recte cf. Simpl. ad Phys. II, 5. 334, 6 sq. τοῦ] οὐ τῷ B²S²a Sp.:
τῷ Diels 5 ἀπροοράτῳ] ἀπροαιρέτῳ Vict. 9 fortasse διαιεῖσθαι 18 ὄντα καθ' αὐτὸ]
καθ' αὐτὸ ὄντα καθ' αὐτὸ Vict.: καθ' αὐτὸ ὃν τὸ καθ' αὐτὸ Sp.: sensus postulat tale quid:
(17) οὖν, εἶπεν, ἡ τοῦτον et (17. 18) τρόπον ὅτι καθ' 18 τινος ἢ τὸ a 19 τινὰ]
τινός B²S²a ποιεῖν B²S²a Sp.: ποιεῖ VFB¹S¹ 22—29 καὶ εἰ—προηγουμένως emblemata
ex 30 sqq. 24 (οὔτε) καθ' αὐτὸ οὔτε conl. Sp. 25. 26 οὔτε—οὔτε Sp.: οὐδὲ—οὐδὲ
libri 26 οὐ B²S²a Sp.: ἢ VB¹S¹ post ὅτι add. οὐ B²S²a Sp. 28 fortasse
(ὄλιγον) ἀποδεῖ 28. 29 αὐτῇ] αὐτὸ καὶ conl. Sp. recte 31 προουμένων V
32 ποιμένας] inter ι et μ 2 litt. erasae V προνοοῦντας conl. Sp. recte

Ἄλλ' οὗτοί γε, ἔφη, καὶ πᾶσά γε ἡ τοῦτον τὸν τρόπον γινομένη πρό-
νοια ὀλίγον τι διαφέρει τῆς γινομένης προηγουμένως τε καὶ καθ' αὐτήν·
τῶν γὰρ ἄλλων γινομένων ὁμοίως ὁ σκοπὸς μετατιθέμενος μόνος τῆς τοι- 10
αύτης προνοίας [δ] πρὸς τὴν καθ' αὐτὸ ποιεῖ τὴν διαφορὰν.

5 Τί δ', οὐχὶ καὶ ὁ λέγων, ἔφην, τῷ μὲν καθ' αὐτὸ γίνεσθαι τὴν πρό-
νοϊαν, τῷ δὲ κατὰ συμβεβηκός, καθ' αὐτὸ μὲν τῶν καθόλου, κατὰ συμβε- 15
βηκός δὲ τῶν ὑπ' αὐτά, ἄλλον τινὰ τρόπον προνοίας λέγει παρά τοὺς ῥη-
θέντας ἐξ ἀρχῆς;

Πῶς γάρ, εἶπεν, οὐκ ἄλλον, εἴ γε τὸ κοινὸν ἄλλο μὲν ἐκάστου τῶν
10 ὑφ' ἑαυτό, ἐν τούτοις μὲν τὸ ἕν τι εἶναι ἔχον, καὶ διὰ τοῦτο κοινωνοῦν 20
πῶς αὐτοῖς τῶν εἰς αὐτὸ γινομένων προηγουμένως;

Κἀγὼ πρὸς αὐτόν· δῆλον τοίνυν, εἶπον, ἐκ τῶν ὁμολογημένων, ὅτι
καθ' ὃν ἂν τις τῶν ὕστερον ῥηθέντων τρόπον τὴν πρόνοϊαν γίνεσθαι | 25
λέγη, οὔτε προηγουμένως οὔτε κατὰ συμβεβηκός ἂν αὐτὴν γίνεσθαι λέγοι. 128

15 Δῆλον γὰρ οὖν εἶπεν.

Ἄλλὰ μὴν, ἔφην, τούτου δήλου γεγονότος δῆλον, ὡς οὔτε ἡ πρώτη 5
εἰς ἣν ἔφης ἐρωτᾶν τινας, ἀποκρίσεως ἀξία, οὐθ' ὁ κατὰ τινὰ τούτων τῶν
τρόπων τὴν πρόνοϊαν γίνεσθαι λέγων ἀναιρεῖ τὴν πρόνοϊαν, ὡς δοκεῖ ποιεῖν
ὁ κατὰ συμβεβηκός αὐτὴν γίνεσθαι λέγων. τὸ γὰρ ἀφεμένους τούτων τινῶν 10
20 τῶν τρόπων ἀνατιθέναι τὴν ἐκ τῶν θείων τῶν ἐν γενέσει τε καὶ θνητῶν
πρόνοϊαν τοὺς θεοὺς λέγειν διὰ τὴν τῶν θνητῶν σωτηρίαν τὰς οἰκείας ἐν-
εργείας ἐνεργεῖν παντελῶς ἀλλότριον θεῶν. παραπλήσιον γὰρ τοῦτο τῷ λέ- 15
γοντι τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δεσπότας τῶν οἰκετῶν εἶναι χάριν καὶ τὰς
οἰκείας ἐνεργείας ἕνεκα τῆς ἐκείνων σωτηρίας τε καὶ τάξεως ἐνεργεῖν, εἴπερ
25 δεσπότηται τῶν ἄλλων πάντων οἱ θεοί. εἴ γὰρ ἐν πᾶσι τιμιώτερον τοῦ ἄλλου
χάριν ὄντος τὸ οὗ χάριν ἐστίν τι, εἴ γε τιμιώτερον τὸ τέλος τῶν πρὸ αὐ- 20
τοῦ, ἔσται κατὰ τοὺς οὕτω λέγοντας ὁ μὲν οἰκέτης τε καὶ δοῦλος τιμιώ-
τερος τοῦ δεσπότη, τῶν δὲ θείων τὰ θνητά. καίτοι γε ἐπὶ μὲν τῶν δοῦ-
λων καὶ τῶν δεσποτῶν ἔστιν εἰπεῖν ἀντίδοσιν αὐτοῖς τινὰ γίνεσθαι παρ' 25
30 ἀλλήλων διὰ τῶν ἐνεργειῶν ἅς ἐνεργούσιν· τὰς μὲν γὰρ τῶν δεσποτῶν
ἐνεργείας τῆς σωτηρίας | τῶν δούλων γίνεσθαι χάριν, συντελεῖν πάλιν εἰς 129
τὴν τῶν δεσποτῶν σωτηρίαν. ἐν γὰρ τῇ τῶν δούλων ἐνεργείᾳ τὴν τῶν
δεσποτῶν σωτηρίαν καῖσθαι, ὡς εἶναι ἐκάτερόν πῶς ἐκατέρου τέλος, τὸ δὲ
τὴν τῶν θεῶν σωτηρίαν δεῖσθαι λέγειν τῆς τῶν θνητῶν ἐνεργείας ἄτοπον 5
35 ἂν εἶναι δόξεις παντάπασιν.

Πῶς γὰρ οὐκ;

1 οὗτοί γε] οὔτος οὔτι γε Vict.: οὔτός γε a: οὔτος ἔφη vel οὔτοι οὔτι conl. Sp.
4 ὁ del. Schwartz 5 ἔφην Vict. Sp.: ἔφη VFB'S¹: ἔφη ἔφην B²S²a τῷ] τῶν
Sp. 6 τῷ] τῶν Sp. 10 μὲν] μέντοι Vict. Sp. recte 13 τρόπων a Sp.
γίνεσθαι del. S²: om. B 17 εἰς] ἐρώτησις conl. Sp. recte ἔφης scripsi: ἔφην
libri 18 λέγω a 22 θεῶν Sp.: θεῶν libri 31 γίνεσθαι] fortasse γινομένας
συντελεῖν δὲ πάλιν Vict. 36 οὐκ ἄτοπον; conl. Sp.

Ἄτοπον δὲ τούτῳ παραπλησίως καὶ τὸ τέλος καὶ τάγαθὸν τῶν θεῶν 10
εἶναι λέγειν ἐν τῇ τῶν θνητῶν τάξει τε καὶ προνοίᾳ, καὶ ταῦθ' ὀρώντα
πολλὰ τῶν ἐν τοῖσδε γενομένων οὐκ ἄξια τῆς θείας τάξεως. ἀλλ' εἰ τὰς
οἰκείας τὸ θεῖον ἐνεργήσῃ ἐνεργείας τῆς τῶν θνητῶν σωτηρίας, οὐχ αὐτοῦ 15
5 χάριν, παντάπασιν ἂν δόξειε τῶν θνητῶν εἶναι χάριν. ποιήσει δὲ τοῦτο
κατὰ τοὺς ἐν τῷ προνοεῖν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ τιθεμένου. τί γὰρ ἄλλο
τὸ θεῖον ἔσται κατὰ τὸν γράφοντα 'ἐπεὶ τί τὸ καταλειπόμενον ἢ τῆς 20
χιόνος, ἂν ἀφέλῃ τὸ λευκὸν καὶ τὸ ψυχρὸν; τί δὲ πυρός, ἂν τὸ θερμὸν
σβέσῃς, μέλιτος δὲ τὸ γλυκὸν καὶ τῆς ψυχῆς τὸ κινεῖσθαι καὶ τοῦ
10 θεοῦ τὸ προνοεῖν;' εἰ γὰρ ἐν τῷ προνοεῖν τὸ εἶναι θεῶν κατὰ τὸν |
οὕτω λέγοντά τε καὶ γράφοντα, πᾶν δὲ τὸ προνοοῦν προνοεῖ τινος, καὶ 130
ἔστι προνοεῖν τὸ τὰς οἰκείας ἐνεργείας ἐνεργεῖν χάριν τοῦ προνοουμένου,
πᾶσα ἂν ἀνάγκη γένοιτο ἢ ὡς θεοῦ ἐνέργεια τῷ θεῷ χάριν τῶν προνοου- 5
μένων, ἢ πῶς σοι δοκεῖ;

15 Καὶ ὅς· τί γὰρ ἄλλο λέγει ὁ τὴν οὐσίαν τῶν θεῶν ἐν τῷ προνοεῖν
τιθέμενος οὕτως, ὡς ἐν τῷ θερμῷ τὴν τοῦ πυρός;

Τί οὖν, ἔφη, οὐκ ἐν πᾶσιν ἀτελέστερα τὰ πρὸς τὸ τέλος συντελοῦντα 10
τοῦ τέλους αὐτοῦ;

Πῶς γάρ, εἶπεν, ἄλλως;

20 Τί δ', οὐχὶ καὶ πᾶν τὸ τὰς οἰκείας αὐτῷ καὶ κατὰ φύσιν ἐνεργείας
ἄλλου χάριν ἐνεργοῦν ἐκείνου χάριν ἀναγκαῖον εἶναι λέγειν, ἄλλως τε καὶ 15
ἂν ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ τὸ τοιοῦτον ἦ;

Πάνυ μὲν οὖν.

Ἄλλὰ μὴν τὸ τέλος ἄλλο τι πρόκειται, οὐ ποιεῖ χάριν ὁ ποιεῖ, καὶ
25 (ὅ) ἐν τῇ οἰκείᾳ οὐσίᾳ ἔχει τὸ εἶναι ἄλλου χάριν, τοῦτ' ἀναγκαῖον ἀτελέσ 20
τε εἶναι καὶ δεύτερον τιμῇ τούτου, οὗ χάριν ἐστίν.

Οὕτως, ἔφη.

Ἄναγκαῖον οὖν ἄρα τοῖς τοιαύτην εἶναι τὴν ἐκ τῶν θεῶν πρόνοιαν 25
τῶν θνητῶν λέγουσιν ἀτελέσ τε τὸ θεῖον τῶν θνητῶν λέγουσιν καὶ ὅν |
30 τούτων χάριν, οὗ τί γένοιτ' ἂν ἀσβεβέστερον ἢ ἀλλοτριώτερον τῆς τῶν θεῶν 131
οὐσίας τε καὶ προλήψεως;

Καὶ ὅς· ἀληθῆ μὲν λέγεις, εἶπεν, καὶ ἀνάγκη ταῦτά τε ἔπρεσθαι τοῖς 5
τοιαύτην καὶ οὕτως γίνεσθαι τὴν πρόνοιαν λέγουσιν καὶ ἄλλα τούτοις παρα-

2 ὀρώντα scripsi: ὀρών τὰ VFB¹S¹: ὀρώντας B²S²a Sp. 3 γενομένων Sp.: γενομένους
libri θείας scripsi: οἰκείας libri 4 οὐχ αὐτοῦ B²: οὐχ αὐτοῦ libri 5 δόξειε
Sp.: δόξει libri τούτο scripsi: τούτου libri: τούτων coni. Sp. 6 κατὰ τοὺς
scripsi: κατὰ τούτους VFB¹S¹: (χάριν) κατὰ τοὺς B²S²a Sp. 7 τὸν οὕτω γράφοντα Vict. Sp.
ἢ τῆς Sp. („sed melius absunt“): ἠτίς sic V: εἴ τις GFV Vict.: ἦτις SB: ἦτις a
8 ἂν ἀφέλῃ Sp.: ἂν ἀφέληται V: ἀναφέληται FSa pr. et alt. τὸ om. a Sp. 9 τῆς
om. a Sp. 10 alt. τὸ SFBa Sp.: τῷ V 13 ἀνάγκη scripsi: ἀνάγκη libri: del.
Sp. (vel τὴν—ἐνέργειαν coni.) 14 εἶναι ἢ a Sp. 15 λέγει B Sp.: λέγοι Va
16 οὕτως Sp.: ὅπως libri 20 αὐτῷ Sp.: αὐτῷ V: αὐτῶν a 24 τὸ] fortasse ᾧ
25 δ add. B²S²a Sp. 26 τί μὴ a 29 ἀτελέστε τὸ VB¹S¹: ἀτελέστερον B²S²a Sp.
alt. τῶν θνητῶν λέγουσιν] expectas λέγειν

πλήσια. πολλά γὰρ τὴν ἀρχὴν οὐδὲ γνώσεως ἀξία εἶναι δόξει τῶν ἐν-
ταῦθα γινομένων, μήτε ὑπὸ τῆς ἐκείνων γίνεσθαι προνοίας. ἄτοπον δ' ἂν 10
ἔποιτο τοῖς ἀνατιθεῖσι μὲν πάντα τῇ προνοίᾳ, λέγουσι δὲ καὶ μόνον τὸ
καλὸν ἀγαθόν, καὶ τοῦτ' ἐφ' ἡμῖν εἶναι τιθεμένοις, τινὲς ἀγαθοῦ τοῖς ἀν-
5 θρώποις κατ' αὐτοὺς † οἶόν τι γίνεσθαι τὴν θεϊάν πρόνοιαν, ἐν ᾗ τὸ
εἶναι τοῖς θεοῖς φασιν εἶναι. διὸ τὸν μὲν περὶ τούτων λόγον ὑπερβώμεθα 15
εἰς σχολὴν μακροτέραν, ὁ δὲ γε νῦν ἡμῖν προκαταβεβλημένος λόγος ἀπαι-
τεῖν μοι δοκεῖ, τίνα τρόπον οὖν χρὴ γίνεσθαι λέγειν κατὰ Ἀριστοτέλη τὴν
πρόνοιαν, ἐπεὶ μήτε καθ' αὐτὴν μήτε κατὰ συμβεβηκὸς αὐτὴν φαμεν γί- 20
νεσθαι λέγειν, εἰσὶ δὲ τινες παρὰ τούτους τρόποι προνοίας εὐρηγμένοι πλεί-
ους, ὧν τί φαμεν οἰκεῖον εἶναι τῶν θεῶν, ἀπαιτῆσαι τις ἂν.

Κἀγὼ πρὸς αὐτόν· τί δέ, οὐ τὸ προκείμενον ἦν ἡμῖν δεῖξαι τὴν ἡρω- 25
τημένην ἐρώτησιν ὑπὸ τῶν προηγουμένως λεγόντων τὰ θεῖα προνοεῖν |
τῶν ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ ἢ κενὴν γε οὖσαν καὶ μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἀπο- 132
15 κρίσεως ἀξίαν, εἴ γε πλείονων ὄντων τρόπων, καθ' οὓς οἶόν τε τὴν πρό-
νοιαν εἶναι λέγειν γίνεσθαι, ἥδε περὶ δύο μόνων ἐγίνετο, ὧν ἐδειχθη κατ' 5
οὐδέτερον οἶόν τε γίνεσθαι τὴν ἐκ θεῶν ἐπιζητουμένην πρόνοιαν;

Ἦν μὲν, ἔφη, τοῦτο, ἀλλ' ἐπεὶ ἱκανῶς παρέστησας, ὃν προσθέμην,
πρὸς ἐκείνους λόγος ἐστὶ σοι πεπληρωμένος, ἡμῶν δὲ χάριν ἀξίον σε τὰ 10
20 τοῖς δεδειγμένοις ἀκόλουθα προσθεῖναι. εἰ γὰρ φαίνοιτο κατὰ τὴν ὑπ' Ἀρι-
στοτέλους λεγομένην πρόνοιαν ἀναιρούμενα ταῦτα, ἃ ταῖς προσηρημέναις
δόξαις ἐπεσθαι δέδεικται, εἴη ἂν οὐ μικρὸν καὶ τοῦτο μαρτύριον γινόμενον 15
εἰς τὴν τῆς δόξης ὡς ἀληθοῦς σύστασιν.

Ἔστι μὲν, εἶπον, οὐ ῥάδιος ὁ περὶ τῶν τοιούτων λόγος, καὶ μάλιστ'
25 ἐπεὶ μὴ [ἐπὶ] τῶν πρὸ ἡμῶν ἔργον τις ἐποιήσατο τοῦτο δεῖξαι· οὐδεὶς γοῦν
δόξει, ὅσα καμὲ εἰδέναί μὴ προηγουμένως, τῶν προαγόντων τὸν Ἀριστοτέ- 20
λους λόγον περὶ τούτου τοῦ προβλήματος διειληφέναι, ὡς δεῖξαι τοῖς ὑφ'
αὐτοῦ λεγομένοις συνάδοντα (τὰ) ὑπ' Ἀριστοτέλους εἰρημένα. ἀλλ' ἐπεὶ σύ
τε ἀξίους ἡμᾶς τε καλῶς ἔχειν ὑπολαμβάνω, ἐφ' ὅσον οἶοί τέ εἰμεν περὶ 25
30 αὐτοῦ διαλαβεῖν, ἐπὶ τοσοῦτον προα|γαγεῖν τὸν λόγον, ἄμεινον ἡγουμένην 133
τὸ καὶ ἐπ' ὀλίγον εὐπορεῖσθαι τῶν περὶ αὐτοῦ λέγεσθαι δυναμένων, ἢ φόβῳ
τοῦ ἂν μὴ ὀνηθῆναι τέλος ἐπιθεῖναι τῷ προβλήματι, καὶ τῶν ὀλίγων ἀπο-
στῆναι, οὐκ ὀκνητέον πρὸς αὐτό. πειράσομαι δ' ὁμοῦ τῷ περὶ τούτων 5
λόγῳ καὶ τοὺς τὰ Πλάτωνος μὲν ὑπισχυομένους, σφόδρα δὲ πεπεικότας

2 μήτε] nisi plura exciderunt, legas μηδὲ (vel μήτι γε Schwartz) 5 οὐχ οἶον B²S²
a Sp. τι VB¹S¹: ται B²: τῷ S²a: τε Vict. Sp. 10 λέγειν (δεῖν) Schwartz
11 τ] τίνα a Sp. 12 δέξαι a 14 καὶ κενὴν γε B²: κενὴν τε coni. Sp.
16 εἶναι suspectum Sp. ἥδε Sp.: ἡ δὲ B²: εἰ δὲ VB¹Sa 17 ἐπιζητουμένην] ου
in lit. V 18 παρέστησας punctis notat B²: παρέστησα Vict. δ προσθέμην
(ὁ μὲν) Schwartz προσθεῖμην a: προσθεῖμην Vict. 24 μὲν ὡς εἶπον a Sp.
25 ἐπὶ del. S²: om. a Sp. 26 προηγουμένως (σχεψόμενον) Schwartz recte 28 τὰ
ὑπὸ B²S²a Sp.: ὑπὲρ VGB¹S¹ 28. 29 σύ τε] οὔτε a 30 ἡγουμένην] ἡγοῦμαι B²S²a
Sp. ab isdem perperam οὐκ ὀκνητέον πρὸς αὐτό interlocutori tribuitur additurque ἄρα post
ὀκνητέον 32 τοῦ Diels: τῷ libri 33 ὁμοῦ V

ἑαυτοὺς ὡς μηδὲν Ἀριστοτέλους περὶ προνοίας εἰρηκότους, δεικνύουσι ὅτι
μηδὲν μετ' ἐπιστάσεώς τε καὶ φροντίδος λέγουσιν.

10

XXII. Ἐξήγησις λέξεως ἐκ τοῦ δευτέρου Περὶ γενέσεως καὶ
φθορᾶς Ἀριστοτέλους ἄλλως ἔχουσα παρὰ τὴν ἐν τῷ εἰς αὐτὸ
5 ὑπομνήματι· ἡ δὲ λέξις ἐστὶν ἡδε· “εἰ μὲν οὖν εἰς ἄπειρον εἰσὶν 15
ἐπὶ τὸ κάτω, οὐκ ἔσται ἀνάγκη τὸ ὕστερον τόδε γενέσθαι ἀπλῶς,
ἀλλ' ἐξ ὑποθέσεως· αἰεὶ γὰρ ἕτερον ἔμπροσθεν ἀνάγκη ἔσται,
δι' ὃ ἐκεῖνο ἀνάγκη γενέσθαι”.

20

Εἰ ἐν οἷς τὸ ὕστερον ἐξ ἀνάγκης, (ἐν) ἐκεῖνοις μόνοις ἀληθῆς δειχθεῖη
10 τὸ ‘εἰ τὸ πρῶτον, ἐξ ἀνάγκης τὸ ὕστερον’, ἐπὶ δὲ τῆς εἰς ἄπειρον γενέσεως 134
οὐκ ἔστι τὸ ὕστερον ἐξ ἀνάγκης τῷ μηδὲ γίνεσθαι τὸ αὐτό, οὐδ' ἂν πρὸ
τοῦ ἐσχάτου γινομένου ἀπλῶς ἂν τι ἐξ ἀνάγκης γίνοιτο τῷ μόνως τὰ με- 5
ταξὺ τοῦ τελευταίου τὸ ἀναγκαῖον ἀπλῶς ἔχειν παρὰ τοῦ τέλους, εἰ τοῦτο
ἀπλῶς τὸ γινόμενον ἐξ ἀνάγκης. εἰ γὰρ ἐκεῖνο ἐξ ἀνάγκης ἀπλῶς, τότε
15 καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ ἐξ ἀνάγκης ἔσται, τῶν μεταξὺ τὸ πρὸ τῆς ἐπ' ἄπειρον γι-
νομένου ἕκαστον ἐξ ὑποθέσεως τὸ ἀναγκαῖον ἔχον. εἰ γὰρ τὸ μὲν ταῦτο 10
ἔσται, δεῖ καὶ τοῦτο ὂν πρὸ αὐτοῦ, καὶ ὁμοίως πάλιν ἐκεῖ τὸ ἀναγκαῖον
ἔξει τὸ γὰρ ἐκεῖνο ἔσται ἐξ ἀνάγκης, εἰ τὸ μετὰ τοῦτο, καὶ οὕτως προϊ-
όντων, ἐπεὶ μηδὲν ἐσχάτον ἐστὶ τοῦ ἀπείρου ἐξ ἀνάγκης μέλλοντος γίνε- 15
σθαι, ἀπλῶς ἐξ ἀνάγκης ἐγίνετο καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ, οἷς πάλιν ἐξ ἀνάγκης
γινόμενοις εἴπετο καὶ τὸ τελευταῖον ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι, εἰ τὰ πρῶτα. οὐ-
κέτ' ἐπὶ τῶν οὕτω γινομένων ἔσται λαβεῖν τὴν τοιαύτην ἀκολουθίαν τὴν 20
εἰ τὸ πρῶτον, ἐξ ἀνάγκης τὸ ὕστερον. τὸ δὲ ὥστε εἰ μὴ ἔστιν ἀρχὴ
τοῦ ἀπείρου, οὐδὲ τὸ πρῶτον ἔσται, δι' ὃ ἀναγκαῖον ἔσται γενέσθαι',
25 ἴσον ἐστὶ τῷ ὥστε εἰ μὴ ἔστι τέλος τοῦ ἀπείρου· ἀρχὴν γὰρ νῦν 25
τὸ τέλος εἶπεν, ἐπεὶ ἀπὸ τοιούτου ἀρχή, εἰ ἀναγκαῖως γίνοιτο τὸ καὶ τὰ
πρὸ αὐτοῦ πάντα ἐξ ἀνάγκης ὀφείλειν γίνεσθαι. εἰ δὲ | μὴ ἔστι τοῦτο, 135
οὐδὲ ἡ ἀκολουθία αὕτη ἐπ' αὐτοῦ ἀληθῆς ἐστὶν ἡ λέγουσα, εἰ τὸ πρῶτον
τὸ ὕστερον, τῷ τὴν τοιαύτην ἀκολουθίαν ἀληθῆ γίνεσθαι ἐν οἷς ἐστὶ τι
30 ἐσχάτον ἐξ ἀνάγκης γινόμενον τῷ ἔπεσθαι τοῦτο τῷ ἐξ ἀνάγκης γινομένῳ 5
τὰ καὶ πρὸ αὐτοῦ ἐξ ἀνάγκης τε γίνεσθαι καὶ ἀληθῆς εἶναι ἐφ' ἑκάστου
αὐτῶν τὸ εἰ τὸ πρῶτον, καὶ τὸ ὕστερον. ἀνάγκη γάρ, εἰ μέλλοι ἡ τοι-
αύτη ἀκολουθία ἀληθῆς ἔσεσθαι, εἶναι τι πέρασ ἐν τοῖς λαμβανομένοις. 10
ὅτι δ' ἀρχὴν καὶ τὸ πέρασ λέγει, ἔδειξεν δι' ὧν μετ' ὀλίγον εἶπεν οὕτως·

3 Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς] II 11. 337^b25 6 pr. τὸ] o in lit. V εἰσὶν V
τὸ Arist.: τῶν libri 8 διὸ καὶ ἐκεῖνο Vict. 9 ἐν add. a Sp. δειχθεῖη
τὸ conl. Sp.: δειχθῆ τὸ (i subser. v. c.) V: δειχθῆτο a 10 εἰ τὸ s. v. V
13 ἀπλῶς suspectum εἰ Sp.: εἶη sic V: εἶη a 14 τὸ suspectum 15 τε del.
Sp. 17 ἐκεῖ τὸ V: ἔκειτο Sa: ἐκεῖνο τὸ Vict. Sp. 18 ἔξει] εἰ s. v. V
(καὶ) γὰρ Sp. 21 τὰ V 23 pr. εἰ Sp.: εἰς libri 24 τὸ πρῶτον ἔσται] πρῶτον
ἔσται οὐδὲν Arist. 26 εἰ Sp.: εἶη sic V: εἶη a τὸ καὶ τὰ Sp.: τοῦ καὶ τὸ libri
28 ἀληθῆς] ἀληθῆς Sp. 30 τῷ ἐξ] τὸ ἐξ a οὕτως] l. c. 338^a6

‘τούτων δ’ εἴπερ ἔσται ἀδίτος, οὐκ εἰς εὐθὺ οἶόν τε διὰ τὸ μηδαμῶς εἶναι ἀρχὴν μῆτ’ ἂν κάτω, ἐπὶ τῶν ἐσομένων λαμβανομένων, μῆτ’ ἂν ἄνω ἐπὶ τῶν γινόμενων’. τὸ γὰρ ‘μῆτ’ ἂν κάτω ἐπὶ τῶν ἐσομένων’ τῆς ὡς πέρατος ἀρχῆς ἐστὶ δηλωτικόν. τὴν μὲν οὖν κάτω δεῖ εἶναι ἀρχὴν, εἰ μέλλοι τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον ἔξειν τὰ γινόμενα, ὅτι τῷ τοῦτο ὑποκειῖσθαι ἀπλῶς ἀναγκαίως ἔσσεσθαι τούτῳ ἀληθὲς ἐγίνετο, εἰ τὸ πρῶτον ἐξ ἀνάγκης, καὶ τὸ ὕστερον, τὴν δὲ ἄνω, ὅτι οὕτω δυνατὸς μεθὰ λαβεῖν τὸ εἰ τὸ πρῶτον τὸ ὕστερον. |

XXIII. Περὶ τῆς Ἡρακλείας λίθου, διὰ τί ἔλκει τὸν σίδηρον. 136

10 Ἐμπεδοκλῆς μὲν ταῖς ἀπορροαῖς ταῖς ἀπ’ ἀμφοτέρων καὶ τοῖς πόροις τοῖς τῆς λίθου συμμετέροις οὖσιν ταῖς ἀπὸ τοῦ σιδήρου τὸν σίδηρον φέρε- 5 σθαι λέγει πρὸς τὴν λίθον· αἱ μὲν γὰρ τούτου ἀπόρροιαὶ τὴν ἀέρα τὸν ἐπὶ τοῖς τοῦ σιδήρου πόροις ἀπωθοῦσί τε καὶ κινοῦσι τὸν ἐπιπωματίζοντα αὐτούς· τούτου δὲ χωρισθέντος ἀθρόα ἀπορροία βρούση τὸν σίδηρον ἔπασθαι· 10 φερομένων δὲ τῶν ἀπ’ αὐτοῦ ἀπορροιαῶν ἐπὶ τοὺς τῆς λίθου πόρους, διὰ τὸ συμμετέρους τε αὐτοῖς εἶναι καὶ ἐναρμόζειν καὶ τὸν σίδηρον σὺν ταῖς ἀπορροαῖς ἔπασθαι τε καὶ φέρεσθαι. ἐπιζητήσαι δ’ ἂν τις, εἰ καὶ συγ- 15 χωρηθεῖη τὸ τῶν ἀπορροιαῶν, τί δήποτε ἡ λίθος οὐχ ἔπασθαι ταῖς ἰδίαις ἀπορροαῖς, κινεῖται δὲ πρὸς τὸν σίδηρον. οὐδὲν γὰρ μᾶλλον ἐκ τῶν εἰρη- 20 μένων ἢ λίθος πρὸς τὸν σίδηρον ἢ ὁ σίδηρος κινήθησεται πρὸς τὴν λίθον. ἔτι διὰ τί οὐ καὶ χωρὶς τῆς λίθου κινήθησεται ποτε σίδηρος ἐπ’ ἄλλο τι 20 τῶν ἀπ’ αὐτοῦ ἀπορροιαῶν ἀθρόων φερομένων. διὰ τί γὰρ μόναι αἱ ἀπὸ τῆς λίθου ἀπόρροιαὶ κινεῖν δύνανται τὸν ἐπιπωματίζοντα τοὺς τοῦ σιδήρου πόρους ἀέρα καὶ ἐπέχοντα τὰς ἀπορροίας; ἔτι διὰ τί ἄλλο οὐδὲν πρὸς ἄλλο 25 τι οὕτω φέρεται, καίτοι πολλὰ λέγεται ὑπ’ αὐτοῦ συμμετέρους τοὺς πόρους 137 πρὸς ἀλλήλας ταῖς ἀπορροαῖς ἔχειν; λέγει γοῦν ὕδωρ οἶνω μᾶλλον ἐναριθμιον, αὐτὰρ ἐλαίῳ οὐκ ἐθέλει’. ἀλλ’ οὐ φέρεται τούτων οὐδέτερον πρὸς ἕτερον. ὁ Δημόκριτος δὲ καὶ αὐτὸς ἀπορροίας τε γίνεσθαι τίθεται καὶ τὰ 5 ὅμοια φέρεσθαι πρὸς τὰ ὅμοια, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ κοινὸν πάντα φέρεσθαι. 30 ταῦθ’ ὑποθέμενος λαμβάνει τὸ τὴν λίθον καὶ τὸν σίδηρον ἐξ ὁμοίων ἀτόμων συγχεῖσθαι, λεπτοτέρων δὲ τὴν λίθον καὶ † ὅτι εἶναι ἀραιότεραν τε καὶ 10 πολυκενωτέραν αὐτὴν εἶναι, καὶ διὰ τοῦτ’ εὐκίνητοτέραν θάττον ἐπὶ τὸν

1 δ’ εἴπερ ἔσται Vict. Arist. Sp.: δὲ περσεσθαι sic V: δὲ περ εσθαι sic B: δὲ περ ἔσσεσθαι S¹: δ’ εἴπερ ἔσσαι B²: δ’ ἐπερέσθαι GF: δ’ εἴπερ ἔσσεσθαι S^{2a} 2 κάτω ὡς ἐπὶ Vict. ex Arist. vulg. 2 διαλαμβάνομεν Vict. cf. Arist. vulg. 4 (μῆ) εἶναι con. Sp. 6 τούτῳ] τοῦτο con. Sp. (τὸ) εἰ Schwartz 7 ἄνω μῆ ὅτι Vict. ut videtur Sp. 11 τῆς om. a Sp. ταῖς] τοῖς B²S^{2a} Sp. 12 τούτου] ταύτης B²S^{2a} Sp. 22 αὐτοῦ B²S^{2a} Sp.: αὐτῆς V(ῆ puncto notatum)GB¹S¹ 26 λέγει Sp.: λέγεις libri (cf. v. 284 St.) 28 δὲ v. c. V Sp.: τε V¹GSa 29 κενὸν Diels 30 λαμβάνει Sp.: λαμβάνειν libri τὸν s. v. V 31 λεπτοτέρων con. Sp. καὶ ὅτι εἶναι VS¹B¹: καὶ τῷ εἶναι B²: καὶ τὸ εἶναι S^{2a}: εἶναι καὶ con. Sp.: καὶ ἐκείνου Diels 32 fortasse εὐκίνητοτέρα θάττον] τάτομα Diels

σίδηρον φέρεσθαι (πρὸς γὰρ τὰ ὅμοια ἢ φορά), καὶ ἐνδύομενα εἰς τοὺς πό-
 ρους τοῦ σιδήρου κινεῖν τὰ ἐν ἐκείνῳ σώματα διαδύομενα δι' αὐτῶν διὰ 15
 λεπτότητα, τὰ δὲ κινηθέντα ἔξω τε φέρεσθαι ἀπορρέοντα καὶ πρὸς τὴν λί-
 θον διὰ τε ὁμοιότητα καὶ διὰ τὸ κενὰ ἔχειν πλειώ, οἷς ἐπόμενον τὸν σί-
 5 δηρον διὰ τὴν ἀθρόαν ἔκκρισιν τε καὶ φορὰν φέρεσθαι καὶ αὐτὸν πρὸς τὴν 20
 λίθον. οὐκέτι δὲ ἢ λίθος πρὸς τὸν σίδηρον φέρεται, ὅτι μὴ ἔχει τοσαῦτα
 ὁ σίδηρος κενὰ ὅσα ἢ λίθος. ἀλλὰ τὸ μὲν τὴν λίθον καὶ τὸν σίδηρον ἐξ
 ὁμοίων συγκεῖσθαι δέξαιτ' ἂν τις, πῶς δὲ καὶ τὸ ἤλεκτρον καὶ τὸ ἄχυρον; 25
 † ὅτι δὲ καὶ ἐπ' ἐκείνων λέγεται ταύτην τὴν αἰτίαν, ἔτι πολλὰ ἐλκόμενα ὑπὸ
 10 τοῦ | ἤλεκτρον, οἷς πᾶσιν εἰ ἐξ ὁμοίων σύγκειται, κάκεινα ἐξ ὁμοίων ἀλλήλοις 138
 συγκείμενα ἔλκοι (ἂν) ἄλληλα. Διογένους δὲ ὁ Ἀπολλωνιάτης πάντα τὰ
 ἐλατὰ φησιν καὶ ἀφιέναι τινὰ ἱμάδα ἀφ' αὐτῶν πεφυκέναι καὶ ἔλκειν ἔξωθεν, 5
 τὰ μὲν πλείω, τὰ δὲ ἐλάττω, πλείστην δὲ ἀφιέναι χαλκὸν τε καὶ σίδηρον, οὗ
 σημεῖον τό τε ἀποκαίεσθαι τι καὶ ἀπαναλίσκεσθαι ἀπ' αὐτῶν ἐν τῷ πυρὶ, καὶ
 15 τὸ χριόμενα αὐτὰ ὄξει καὶ ἐλαίῳ ἰοῦσθαι· τοῦτο γὰρ πάσχειν διὰ τὸ ἔλκειν ἐξ 10
 αὐτῶν τὴν ἱμάδα τὸ ὄξος. † τὸ γὰρ τὸ πῦρ καίειν ἂν καίειν αὐτῷ· τῷ δὲ
 εἰσδύομενον εἰς ἕκαστον ἔλκειν τε καὶ ἀναλίσκεν τὸ ἐν αὐτοῖς ὑγρὸν. τοῦ
 σιδήρου ἔλκοντός τε καὶ πλείον ἀφιέντος ὑγρὸν τὴν λίθον οὖσαν ἀραιότεραν 15
 τοῦ σιδήρου καὶ γεωδεστέραν πλείον ἔλκειν τὸ ὑγρὸν τὸ ἀπὸ τοῦ παρα-
 20 κειμένου ἀέρος ἢ ἀφιέναι. τὸ μὲν οὖν συγγενὲς ἔλκουσαν ἐν αὐτῇ δέχε-
 σθαι, τὸ δὲ μὴ συγγενὲς ἀπωθεῖν. εἶναι δ' αὐτῇ συγγενῆ τὸν σίδηρον,
 διὸ τὸ ἀπὸ τούτου ἔλκειν τε καὶ δέχεσθαι ἐν αὐτῇ, καὶ διὰ τῆς τούτου 20
 ἔλξεως καὶ τὸν σίδηρον ἐπισπᾶσθαι διὰ τὴν ἀθρόαν ἔλξιν τοῦ ἐν | αὐτῷ 139
 ὑγροῦ, μηκέτι δὲ τὸν σίδηρον ἔλκειν τὴν λίθον (τῷ) μηδ' οὕτως εἶναι τὸν
 25 σίδηρον ἀραιὸν ὡς δέχεσθαι δύνασθαι ἀθρόαν τὴν ἀπ' αὐτῆς ὑγρότητα.
 ἀλλ' εἰ τοῦτο, διὰ τί μόνῃ ἢ λίθος ἔλκει τὸν σίδηρον, τῶν δ' ἄλλων οὐ- 5
 δὲν τὸ συγγενές, οἷον χαλκὸς καὶ μόλιβδος; ἀφίησι γὰρ καὶ ταῦτα ὑγρὸν
 καὶ ἔλκει, καὶ συγγενῆ τινα καὶ τούτοις ἐστίν, ὥσπερ καὶ τοῦ σιδήρου ἢ
 λίθος. ἔτι διὰ τί οὐ καὶ ἄλλα τινὰ ἢ λίθος ἔλκει τῶν στερεῶν, ἂ ἀφίησι 10
 30 πλείονα ἱμάδα, ὧν καὶ ὁ χαλκὸς ἐστίν; οὐ γὰρ διούτι ἐμμένει τὰ ἐλκό-
 μενα διὰ τὴν συμμετρίαν ἔπεται τὸ ἀφ' οὐπερ ῥεῖ τὸ ἐλκόμενον, ἀλλὰ

2 κινεῖν Sp.: κινεῖ libri 4 οἷς B²a Sp.: οἷδ' VB¹F: οἷς δ' S²: οἱ δ' S¹ 6 ἔχει] i
 puncto notatum V 8 καὶ scripsi: εἰς libri post ἄχυρον posui sign. interr., post
 αἰτίαν libri 9 ὅτι] εἰ Schwartz δὲ om. a Sp. λέγεται] λέγει a Sp.
 10 οἷς] ὡς coni. Sp. πᾶσιν εἰ VB¹F: πᾶσιν S¹: εἰ πάντα B²S²a: εἰ πάντα a coni.
 Sp. 11 ἂν addidi δὲ Sp.: τε libri cf. 72,28 16 τῷ γὰρ Sp. coni.
 alt. τὸ del. Panzerbieter (*Diog. Apoll. p. 98*) καίειν ἂν καίειν sic V: καίειν ἂν καίειν
 FGB¹S¹: καίειν τὴν ἐν αὐτῷ ἱμάδα ἂν καίειν (ix. ἀποκαίειν Sp. ix. ἀνακαίειν vir doctus
 apud Sp.) B²S²a Sp. τῷ VS¹FG: τὸ BS²a Sp. αὐτὰ τὸ δὲ (ὄξος) εἰσδύομενον
 vir doctus apud Sp.; fortasse καὶ γὰρ τὸ πῦρ καίειν ἂ καίει αὐτῶν τῷ [δὲ] 17 αὐτῷ
 B²S²a Sp. τοῦ] καὶ vel ὥστε τοῦ vir doctus apud Sp. 20 ἢ ἀφιέναι] ἢ ἂ in
 lit. V 21 τὸ δὲ Panzerbieter: τότε libri 22 διὸ scripsi: διὰ libri διὸ—
 τούτου] διὰ τοῦτο Panzerbieter: διὰ τοῦτο (τὸ ὑγρὸν) Sp. coni. 24 τῷ add. B²S²a
 Sp. μηδ' scripsi: μηθ' libri: μη Sp. τῷ σιδήρῳ Diels 29 οὐ καὶ ἄλλα B:
 οὐκέαλλα sic V: οὐκ ἄλλα GSFa Sp.

διότι ἔλκεται, καὶ ἐολογώτερόν γε, ὧν μὴδὲ ἐμμένει ἐν τῷ ἔλκοντι ἰκμάς ἀλλὰ παραπέμπεται, ταῦτα μᾶλλον κινεῖσθαι. καὶ γὰρ πλεῖον ἀπὸ τούτων 15 εἰκὸς ἔλκεσθαι τῷ τὸ ἐλκόμενον ἐν ἑαυτῷ μὴδὲ πληρούμενον ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ὅμοιον μένον ἔλκειν. ὁμοίως δὲ καθόλου ἀναγκαῖον τὸν περὶ τούτου 5 λέγοντα πρῶτον ἐξηγητέον, τίς ὁ τῆς ὀλκῆς τρόπος. ἔλκει γὰρ τὰ μὲν 20 βία καὶ ἀφῆ· ταῦτα αὐτὰ κινούμενα κινεῖ. οὐχ οὕτως δὲ ἡ λίθος· ἀκίνητος γάρ. καὶ οὔτε τοῦ σιδήρου ἀπτομένη, οὔτε σπῶσα τὸν μεταξὺ ἀέρα ἢ τὸ ὕδωρ ἐπισπᾶται αὐτὸν δι' αὐτῶν. καὶ γὰρ ἂν τὰ ἐπιτολάζοντα ἐν αὐτῷ 25 καὶ κουφότερα ἔλκοι | τῷ ἐπισπᾶσθαι τὸν μεταξὺ ἀέρα, (ὥς) τῷ θερμῷ τῷ 140 ἐν αὐτοῖς τὸ ἤλεκτρον καὶ ἡ σικύα. οὐχ οὕτως ἐκείνη. ἐν ἐκείνοις γὰρ τὸ πῦρ κινούμενον καὶ ἐξὶν σπᾶ τὸ παρακείμενον ὑγρὸν καὶ ἀπτόμενον ὡς σπώμενον τὸ συνεχὲς ἐφέλκεται, ἡ δὲ λίθος τὸν σίδηρον μόνον. εἰ γὰρ 5 ἔσπα τὸν μεταξὺ ἀέρα, ἐφέρειτ' ἂν πάντα τὰ ἐν τῷ ἀέρι κουφότερα τοῦ σιδήρου ἐπὶ τὴν λίθον πρῶτα τοῦ σιδήρου. ἔλκειν δοκεῖ καὶ ἡ ὑστέρη τὰ 15 σπέρματα καὶ αἱ φλέβες καὶ τὰ μέλη τὴν τροφήν. οὐχ οὕτως δὲ ἡ λίθος 10 ἔλκει τὸν σίδηρον. καὶ γὰρ τούτων ὅσα ἔλκει τῷ τὸν ἀέρα καὶ τὸ ὑγρὸν σπᾶν πρῶτον (τὸ) μεταξὺ τούτο ποιεῖ κατὰ συμβεβηκός. ἔλκειν δοκεῖ καὶ ὁ ἥλιος τὸ ὕδωρ (μεταβάλλον γὰρ διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ἡλίου θερμότητα ἀνα- 15 φέρεται εἰς τὸν κατὰ φύσιν αὐτῶν τόπον, ὅς ἐστιν ἄνω ἔνθα καὶ ὁ ἥλιος) 20 οὐχ ὡς ἡ λίθος· οὐ γὰρ μεταβάλλει τὸν σίδηρον. ἔλκει καὶ τὴν τροφήν τὸ ζῶον καὶ πᾶν τὸ ἐπιθυμητὸν καὶ ὀρεκτὸν οὐ τῷ ποιεῖν τὸ μεταξὺ αὐτοῦ 20 (καὶ τοῦ) ὀρεγομένου ὅμοιον ἑαυτῷ (οὐ γὰρ τροφή γίνεται τὸ μεταξὺ, οὐδ' ἔλκεται τοῦτο), ἀλλὰ κινηθὲν τὸ μεταξὺ ὑπὸ τοῦ ὀρεκτοῦ (δια)δίδωσι τὸ εἶδος ἐπὶ τὸ κινούμενον, ὡς ἐπὶ τοῦ ὄραν γίνεται. οὕτως καὶ ὁ σίδηρος ἐπὶ τὴν 25 λίθον φέρεται, οὐχ ἔλκουσαν αὐτὸν βία πρὸς ἑαυτήν, ἀλλ' ἐφέσει τούτου 25 οὐ ἐνδεῆς μὲν ἐστὶν αὐτός, ἔχει δ' αὐτὸ ἡ λίθος· δοκεῖ γὰρ καὶ ἡ λίθος σιδηροῖτις εἶναι. | ἐξικασμένη μέντοι ἦδη ἦτοι ὑπὸ χρόνου ἢ 141 ὑπὸ τινος ἄλλης αἰτίας. οὐ μόνον γὰρ τὰ αἰσθησιν ἔχοντα καὶ τὰ ἔμφυχα ἐφέσει τοῦ κατὰ φύσιν ἑαυτοῖς, ἀλλ' οὕτω πολλὰ καὶ τῶν 5 30 ἀψύχων ἔχει.

XXIV. Λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ δευτέρου Περὶ ψυχῆς Ἀριστοτέλους μετ' ὀλίγον τῆς ἀρχῆς εἰρημένης· “λέγομεν δὴ γένος ἔν τι τῶν ἄλλων ὄντων τὴν οὐσίαν, ταύτης δὲ τὸ μὲν ὡς ὕλην, ὁ 10

1 ἐμμένει Panzerbieter: ἐμμένειν libri ἡ ἰκμάς a Sp. 2. 3 ἀπὸ τούτων εἰκὸς corr. ex εἰκὸς ἀπὸ τούτων V 3 ἑαυτῷ (μὴ κατέχειν) Schwartz 4 μένον Sp.: μένειν libri 6 βία Sp.: βία libri ἀφῆ Sp.: ἀφή V: ἀφη a ταῦτα αὐτὰ scripsi: ταῦτα τὰ VGSa: ταῦτα F: ἀ καὶ αὐτὰ Sp.: ἀ (ἀς?) καὶ τὰ Vict. 7 ἡ Vict. Sp.: εἰς VSBa 8 ἂν sic V 9 ἔλκοι Vict. Sp.: ἔλκει libri ὡς addidi 10 οὐχ Sp.: οὐδ' libri οὕτω δὲ conl. Sp. ἐκείνη Sp.: ἐκείνος libri 12 σπώμενον] σπώμενον a Sp. 17 τὸ add. B²S²a Sp. 19 αὐτῶν] αὐτοῦ a Sp. 20 ὡς] οὕτως Sp. 21 οὐ τῷ ποιεῖν Vict.: οὕτω ποιεῖ libri 22 καὶ add. B²S²a Sp. τοῦ add. Diels 23 διαδίδωσι Diels: δίδωσι libri 27 σιδηροῖτις V ἐξικασμένη scripsi: ἐξικασμένης V: ἐξ ἰκασμένης a Sp. 31 δευτέρου] de an. II, 1. 412^a6 33 ἄλλων del. Vict., om. Arist. Sp.

καθ' αὐτὸ μὲν οὐκ ἔστι τόδε τι, ἕτερον δὲ μορφὴν καὶ εἶδος, καθ' ἣν ἡδὴ λέγεται τόδε (τι, καὶ) τρίτον (τὸ ἐκ τούτων.)"

(Εἰ ἡ) ὕλη καθ' αὐτὴν οὐκ οὔσα τόδε τι, καθὰ τὴν μορφὴν καὶ τὸ 15 εἶδος ἂν δέξηται τε καὶ σχῆ, ἡδὴ λέγεται τόδε, ἀπὸ τοῦδε τοῦ εἶδους ἐκά-
5 στη τῶν ἐνόλων τὸ εἶναι τούτω. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ἀπλῶν τε καὶ πρώ-
των σωματίων οὐδ' ὄλως καθ' αὐτὴν ἡ ὕλη τόδε τι τῶ τὴν πρώτην καὶ
κυρίως ὕλην τούτοις προσεχῶς ὑποκειῖσθαι, ἐπὶ δὲ τῶν συνθέτων σωματίων, 20
ἐπεὶ τούτοις μηκέτι προσεχῶς ὑποκειμένον ἡ πρώτη τε καὶ κυρίως | ὕλη, 142
ἀλλ' ἔστιν ἡ ὕλη σώματα τούτοις ὑποκειμένα, εἴ γε τὰ καλούμενα στοιχεῖα
10 ἡ τούτων ὕλη, ἔσται μὲν ἡ τούτων ὕλη τόδε τι, οὐ μὴν τὸ γενόμενον ἐξ
αὐτῶν τὸ εἶναι τοῦτο ὃ γέγονεν ἀπὸ τῆς ὕλης ἔχει καὶ τοῦ ἐκείνης εἶδους, 5
ἀλλ' ἀπὸ τοῦ εἶδους τοῦ γεγονότος ἐν τῇ ποιᾷ συνθέσει τε καὶ μίξει τῶν
ὑποκειμένων αὐτῶ σωματίων. οὐ γὰρ ἐπεὶ πῦρ καὶ ἀήρ, ὕδωρ καὶ γῆ ὕλη
σαρκί, ἡ σὰρξ ἀπὸ τούτων σὰρξ καλεῖται τε καὶ ἔστιν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ γε- 10
15 γονότος ἐν αὐτοῖς εἶδους, καθ' ὃ τὸ εἶναι ἔστι τῇ ἐξ αὐτῶν γενοῦσα σαρκί.
οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν ἐκείνα ἐν τῇ σαρκί ἔτι σώζεται. ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ
τῆς τῶν ἀπλῶν γενέσεως σωματίων ἡ ὑποκειμένη ὕλη αὐτοῖς, αὕτη δ' ἦν
ἡ πρώτη, οὐκ ἦν μὲν αὐτὴ καθ' αὐτὴν τόδε τι, ἦν μέντοι ἐν ὑποστάσει 15
ἐπ' ἄλλου τινὸς εἶδους οὔσα, καὶ κατ' ἐκεῖνο τόδε τι οὔσα (τὸ γὰρ γινό-
20 μένον πῦρ κατὰ μεταβολὴν τῆς ὕλης γίνεται ἀποβαλλούσης μὲν τὸ προῦ-
πάρχον εἶδος ἐν αὐτῇ, μεταβαλλούσης δὲ εἰς τὸ τοῦ πυρός, καὶ οὐχ ὅτι 20
ἐξ ἀέρος, ἂν οὕτω τύχη, ἡ μεταβολὴ αὕτη, τὸ πῦρ κατὰ τὸν ἀέρα τὸ εἶναι
ἔχει, ὡς γε οὐδ' ὕλης εἰς τὸ πῦρ μεταβολή), οὕτως οὐδὲ τὰ σύνθετα σώ-
ματα, οἷς ἡδὴ προσεχῶς ὕλη τόδε τί ἐστιν, τόδε τι εἶναι ἔχει ἀπὸ τοῦ 25
25 τῶν ὑποκειμένων αὐτοῖς σωματίων εἶδους, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἐξ ἐκείνων τε καὶ
ἀπ' ἐκείνων γενομένου. διὸ κατὰ παντὸς μὲν ἀληθές | ἔστιν τὸ πᾶσαν 143
συναμφοτέρον οὐσίαν ἀπὸ τοῦ εἶδους ἔχειν τὸ εἶναι τοῦτο ὃ ἐστι, τούτου
δ' οὕτως ἔχοντος ἀληθές καὶ ὃ καθ' ἐκάστην τῶν συναμφοτέρων οὐσιῶν
τό τε εἶναι καὶ τὸ λέγεσθαι ἔστι, τοῦτ' αὐτῶν εἶδος εἶναι, ὥστ' ἐπεὶ καὶ 5
30 τὸ ζῶον συναμφοτέρον οὐσία καὶ τῶ ζῶῳ αὐτῶ εἶναι τε καὶ λέγεσθαι
παρὰ τῆς ψυχῆς τε καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν ἔστιν, εἶδος ἂν εἴη ἡ ψυχὴ τῶν
ζῶων, οὕτως δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν παρὰ τὰ ζῶα ἐμφύχων. ὅτι δὲ εἶδος 10
ἡ ψυχὴ, ἔδειξεν ὁδοῦ χρησάμενος τιαύτη. ἐπεὶ τῆς οὐσίας ἡ μὲν ἔστιν
ὕλη, ἡ δὲ εἶδος, ἡ δὲ συναμφοτέρος, καὶ ἔστιν ἡ μὲν συναμφοτέρος ἐξ
35 ὕλης τε καὶ εἶδους ἔχουσα τὸ τόδε (τι) οὐ παρὰ τῆς ὕλης, ἀλλὰ παρὰ τοῦ

1 μορφὴν Sp. ex Arist.: μορφή libri 2 τι καὶ et ἐκ τούτων suppl. Vict. ex Arist.
(sed hic τὸ ἐκ) 3 (εἰ ἡ) ὕλη scripsi: ἡ ὕλη Vict.: ἡδὴ libri οὐκ om. a
καθὰ] κατὰ Vict. 4 ἂν δέξηται scripsi: ἂν δέξηται libri 8 ἐπὶ a 11 εἶδους Vict.: τόδε
τόδε (τι) conl. Sp. 4. 5 ἐκάστη Sp.: ἐκάστου libri 8 ἐπὶ a 11 εἶδους Vict.: τόδε
libri 14 alterum σὰρξ om. a Sp. 15 γενοῦσα V 17 ἦν SFa Sp.: ἦν V
19 εἶδους SFa Sp.: εἶδος V 23 ὡς γε Vict.: ὅς γε libri 24 ἀπὸ τοῦ] ἀπὸ τοῦ
a Sp. 25 ὑποκειμένων Sp.: ὑποκειμένου libri 28 ὃ scripsi: τὸ libri
ἐκάστην BS²a Sp.: ἐκάστη VS¹ 33 τιαύτη V (corr. v. c.) ἐπὶ a 35 τι add.
B³S²a Sp.

εἶδους τοῦ ἐν αὐτῇ, λαβὼν τὰ φυσικὰ σώματα οὐσίας εἶναι (ἐνεργεῖ γάρ. 15
 τὸ ἐνεργές δὲ (οὐσία)) καὶ ὅτι σύνθετος οὐσία, διελὼν τὸ φυσικὸν σῶμα
 τῷ ζωῶν ἔχειν, ἔλαβεν τὸ εἶναι τὸ φυσικὸν σῶμα τὸ ζωῶν ἔχον οὐσίαν σύν-
 θετον, οὐχ ὅτι μὴ καὶ τὸ φυσικὸν σῶμα καθ' αὐτὸ οὐσία σύνθετός τε καὶ 20
 5 συναμφοτέρος, ἀλλ' ὅτι αὐτὴ ἤδη καὶ ἐκ τίνων σύγκειται φανερά (ἐκ γὰρ
 σώματος φυσικοῦ καὶ ζωῆς ἧτις ἐστὶν ἡ ψυχὴ), λαβὼν δὲ τὸ ζωῶν ἔχον
 σῶμα συναμφοτέρον οὐσίαν εἶναι ἐξ ὕλης τε καὶ εἶδους, καὶ δεῖξας ὅτι ἡ 25
 ψυχὴ οὔτε σῶμα οὔθ' ὑποκειμένον ἐν τῷ ζῳῳ, ἔδειξεν ὅτι ἡ κατὰ τὸ εἶ-
 δος οὐσία ἐστὶ ψυχὴ. δεῖ γὰρ αὐτὴν ἢ ὡς εἶδος ἢ ὡς ὕλην εἶναι ἐν
 10 αὐτῷ. |

XXV. Ἄλλης λέξεως ἐκ τοῦ δευτέρου τῶν Περὶ ψυχῆς Ἀρι- 144
 στοτέλους ἐξηγήσῃς.

“Οὐ γὰρ τοιοῦτου σώματος τὸ τί ἦν εἶναι καὶ ὁ λόγος ἡ ψυχὴ,
 ἀλλὰ φυσικοῦ τοῦ ἔχοντος ἀρχὴν κινήσεως καὶ στάσεως ἐν 5
 15 αὐτῷ.”

Πρὸς τί τοῦ ἔχοντος ἀρχὴν κινήσεως καὶ στάσεως ἐν αὐτῷ;
 ἀλλ' εἰ τοιοῦτο τὸ φυσικόν, πῶς ἔτι φυσικόν τὸ θεῖον οὐκ ἔχον στάσεως
 ἀρχὴν ἐν αὐτῷ; ἢ ἔχει πως στάσεως ἀρχὴν, εἴ γε κατὰ μὲν τὰ μέρη 10
 κινεῖται, τὸ δ' ὅλον ὡς ὅλον ἔστηκεν· ἐν τῷ αὐτῷ γὰρ ἐστὶν ἀεὶ. ἢ οὐ
 20 περὶ παντὸς εἶπεν τοῦ φυσικοῦ σώματος, ἀλλὰ τοῦ ἐν ᾧ ἡ ψυχὴ γίνεται.
 ἢ τοῦ ἔχοντος ἀρχὴν κινήσεως καὶ στάσεως ἐν αὐτῷ οὐ περὶ φυσικοῦ 15
 σώματος λέγει, ἀλλὰ περὶ ψυχὴν ἔχοντος. ἡ γὰρ ψυχὴ ἐν τούτοις ἀρχὴ
 κινήσεώς τε καὶ στάσεως.

XXVI. Ἄλλη ἐκ τοῦ αὐτοῦ λέξις.

25 “Τὸ δὲ σπέρμα καὶ ὁ καρπὸς τὸ δυνάμει τοιόνδε σῶμα.” 20

Μάλιστα' ἂν δεικνύοιτο ἡ ψυχὴ μὴ οὔσα ἐν ὑποκειμένῳ διὰ ταύτης
 τῆς λέξεως. εἰ γὰρ τὸ ὀργανικὸν σῶμα, ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ ψυχὴ, παρὰ τῆς |
 ψυχῆς ἔχει τὸ ὀργανικὸν εἶναι καὶ οὔτε πρὸ τοῦ ἔχειν τὴν ψυχὴν ὀργα- 145
 νικὸν ἦν, οὔτε ἀπελθούσης τῆς ψυχῆς ἐστὶν ὀργανικόν, οὐκ ἂν εἴη ἐν αὐ-
 30 τῷ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ. ἀλλὰ μὴν οὐκ ἐν ἄλλῳ τινὶ ἐστὶ σώματι ἢ ἐν 5
 τούτῳ. τὸ γὰρ σπέρμα δυνάμει ἔμψυχον τῷ δύνασθαι γενέσθαι τοιοῦτο
 σῶμα, οὐ ἡ ψυχὴ τελειότης ἐστὶ, καὶ ᾧ τὸ εἶναι τούτῳ, ὅ ἐστι, παρὰ τῆς
 ψυχῆς ἐστίν.

1. 2 fortasse γάρ [τὸ], 2 ἐνεργές scripsi: ἐναργές V οὐσία add. Schwartz διε-
 λὼν δὲ τὸ Vict. Sp. 5 αὐτῇ V 11 δευτέρου] de an. II, 1. 412^b 15 13 τοιοῦδὶ
 Vict. 14 τοῦ] τοιοῦδὶ Arist. 15 (16. 18. 21) αὐτῷ V 22 τὴν ψυχὴν B²
 24 ἐκ τοῦ αὐτοῦ] de an. II, 1. 412^b 26 25 τοιοῦδὶ Arist. 32 τελειότης (s in lit.)
 B Vict. Sp.: τελειότητος libri

XXVII. Ἄλλη ἐκ τοῦ αὐτοῦ λέξις.

“Λέγωμεν οὖν τὴν ἀρχὴν τῆς σκέψεως τοῦ πράγματος λαβόν- 10
τες διωρίσθαι τὸ ἔμφυχον τοῦ ἀψύχου τῆ ζῆν [ἔχοντι σώματι.]”

Διὰ τοῦ λαβεῖν μὲν τὸ ψυχὴν ἔχον σῶμα συναμφοτέρον οὐσίαν, 15
5 δὲ συναμφοτέρον οὐσίαν ἐξ ὅλης τε καὶ εἶδους εἶναι, μὴ εἶναι τὸ σῶμα ἐν
ὑποκειμένῳ τινί, ἀλλ’ αὐτὸ εἶναι τὸ ὑποκείμενον, καὶ ἀποδοῦς λόγον τῆς
ψυχῆς ἐντελέχειαν τὴν πρώτην σώματος φυσικοῦ ὀργανικοῦ, ὡς οὐδέπω 20
ἰανῶς δεδειγμένου τοῦ τὴν ψυχὴν εἶδος εἶναι διὰ τὸ μηδὲ τὴν αἰτίαν ἐν
τῆ ἀποδομένῳ λόγῳ ἐμφαίνεσθαι, δι’ ἣν εἶδός ἐστι καὶ ἐντελέχεια ἢ
10 ψυχὴ τοῦ τοιοῦτου σώματος, | πάλιν ἀναλαβὼν ἄνωθεν αὐτὸ τοῦτο πει- 146
ρᾶται δεικνύναι, καὶ πρῶτον μὲν ἐκτίθεται τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς, καὶ
δειξὰς τὰς μὲν τινὰς αὐτῶν οὐσας πρώτας καὶ χωριστὰς τῶν ἄλλων, τὰς
δὲ δευτέρας, καὶ τάξιν τινὰ οὐσαν ἐν αὐταῖς δείξας, καὶ ὅτι τὸ μὲν ζῆν 5
τοῖς ἐμφύχοις παρὰ τῆς θρησκευτικῆς ἐστὶ ψυχῆς, τὸ δὲ ζῶν εἶναι παρὰ τῆς
15 αἰσθητικῆς, δείξας δὲ καὶ ἐπὶ τῶν αἰσθητικῶν τάξιν τινὰ οὐσαν, καὶ τὰς
μὲν πρώτας τε καὶ χωριζομένας τῶν ἄλλων, τὰς δὲ δευτέρας τε καὶ τῶν 10
πρὸ αὐτοῦ ἀχωρίστους, ζητήσας δὲ καὶ πότερον χρὴ ἐκάστης δυνάμει
ψυχῆς ψυχὴν λέγειν ἢ μόνον ψυχῆς, καὶ εἰ μόνον, πότερον τῆ λόγῳ
μόνον χωριστὸν ἢ καὶ τόπῳ, καὶ δείξας τὰς πλείστας δυνάμεις αὐτῆς 15
20 χωριζομένας λόγῳ μόνον, περὶ δὲ τοῦ νοῦ εἰπὼν εἶναι τινὰ ἀμφισβήτησιν,
εἰπὼν δὲ καὶ κατ’ εἶδος γίνεσθαι διαφορὰς τῶν ἐμφύχων, (τῆ) τὰ μὲν πάσας
ἔχειν τὰς δυνάμεις, τὰ δὲ τινὰς, τὰ δὲ μίαν μόνην, ἐπὶ τοῖσις ἔδειξε, πῶς 20
εἶδος ἢ ψυχὴ καὶ ἐντελέχεια, ὅτι γὰρ τῆ τοῦ σώματος τι εἶναι τοῦ ὑπο-
κειμένου † ὁμοία οὐσα καὶ χωριστὴ ἐστὶν αὐτοῦ. ἢ δὲ δεῖξις τοιαύτη· ἔλαβεν
25 τὸ ἐπὶ πάντων τῶν λεγόμενων εἶναι τοιοῦτων, ὅποιά ἐστὶ πρώτως τε καὶ |
δευτέρως, [καὶ] καθὼ μὲν πρώτως λέγονται, τοῦτο εἶναι εἶδος αὐτῶν, καθὼ 147
ἔδειξε, [τὸ] ὑποκείμενόν τε καὶ ὅλην τὴν ἐκεῖνο τὸ εἶδος συνέχουσιν,
καὶ τοῦτο διὰ τῆς ἐπαγωγῆς πιστωσάμενος ἔλαβεν τὸ καὶ ζῆν τὰ ἔμφυχα 5
λέγεσθαι κατὰ πρώτην μὲν τὴν ψυχὴν * * * ἔχον, οὕτως ἔχοντος ἢ μὲν
30 ψυχῆ ἐδείχθη εἶδος οὐσα τοῦ σώματος τοῦ ἔχοντος αὐτὴν, ὅλη δὲ τὸ σῶμα.

XXVIII. Ὅτι μὴ ἢ ὅλη γένος.

Κοινὰ τῆ γένει καὶ τῆ ὅλη τὸ κοινὰ εἶναι πλείονων, καὶ τὸ πρῶτα 10
τῆ φύσει τῶν ὑπ’ αὐτὰ τε καὶ [δι’] ὧν ἐστὶ κοινά, καὶ τὸ τῆ εἶδους τινὸς

1 ἐκ τοῦ αὐτοῦ] de an. II, 2. 413^a20 2 οὖν ἀρχὴν λαβόντες τῆς σκέψεως διωρίσθαι
Arist. 3 ζῆν] ζῶν B²S²a Sp. ἔχοντι σώματι om. Arist.: del. Vict. 5 (δείξας)
μὴ con. Sp. recte 15 αἰσθητικῶν Sp.: αἰσθητῶν libri 17 αὐτῶν con. Sp. 21 τῆ
τὰ scripsi: καὶ τὰ Vict. Sp. 21. 22 πάσας ἔχειν Vict. Sp.: πάσχειν libri 22 τὰ δὲ
τινας Sp.: τὰς δὲ τινὰς libri 24 ὁμοία] Sp. videtur ἀχώριστος coniecisse 25 ὅποια
a Sp. 26 καὶ delevi 27 pr. τὸ delevi 29 ψυχὴν, [κατὰ δεύτερον δὲ τὸ σῶμα τὸ
τὴν ψυχὴν] Schwartz ἔχον, οὗ οὕτως Vict. Sp. 33 δι’ del. B²

συνθέσει πρὸς αὐτὰ τὰς διαφορὰς λαμβάνειν. ὡς γὰρ κοινῆς οὐσῆς τῆς
 ὕλης τὰ εἶδη ἐν αὐτῇ γινόμενα κατὰ τὴν πρὸς ἄλληλα διαφορὰν διάφορον 15
 ποιεῖ καὶ τὸ συναμφοτέρον, οὕτως καὶ τοῦ γένους ὄντος κοινού τὰ εἶδη καὶ
 αἱ διαφοραὶ συντιθέμεναι αὐτῷ κατὰ τὴν ἐν αὐτοῖς διαφορὰν ποιοῦσι τὴν
 5 ἐν τοῖς γένεσι διαφορὰν· τὰ γὰρ αὐτὰ ἕτερα γίνεται τῇ τῶν διαφερόντων 20
 συνθέσει. ἢ εἶη ἂν αὐτῶν ἢ πρὸς ἄλληλα διαφορὰ κατὰ τὸ μὴ ὁμοίως
 ἔχειν τὸ κοινὸν πρὸς τὰ εἶδη ὧν ἐστὶ κοινόν. ἢ μὲν γὰρ ὕλη κοινὴ ὡς
 ὑποκειμένον τούτοις ὧν ἐστὶ κοινόν (ὑπόκειται γὰρ τοῖς εἶδεσιν), τὸ δὲ |
 γένος κοινόν ὡς κατηγορούμενον τῶν ὧν κοινόν ἐστίν. ἐν γὰρ τῇ ὕλη 148
 10 ὑποκειμένη τὰ εἶδη γίνεται ὡς ἐν τῷ χαλκῷ τὰ σχήματα, οὐχ οὕτως δ'
 ἐν τῷ γένει τὰ εἶδη· τὰ γὰρ γένη ὧν ἐστὶ γένη τούτων κατηγορεῖται. καὶ 5
 ἢ μὲν ὕλη ἅμα τε πᾶσα λαμβανομένη κοινὴ τῷ πάντ' ἔχειν ἐν ἑαυτῇ τὰ
 ἔνυλα εἶδη, ἀλλ' ἕκαστον αὐτῆς μόνιον καθ' αὐτὸ κοινόν καὶ αὐτὸ τῷ
 πάντων εἶναι παρὰ μέρος τῶν ἐναντιῶν δεκτικόν, τὸ δὲ γένος αὐτὸ μὲν
 15 κοινὸν τῶν οἰκείων εἰδῶν, τὸ δὲ καθ' ἕκαστα αὐτοῦ οὐ κοινόν· οὐ γὰρ 10
 οἶόν τε τὸ ἐν Σωκράτει ζῶον ἐν ἄλλῳ γενέσθαι τινί. καὶ ἢ μὲν ὕλη
 πρᾶγμα ἐστὶ καὶ ὑπόκειται συντελοῦν εἰς τὸ εἶναι αὐτῶν ἑκάστω τῷδέ
 τινι, τὸ δὲ γένος ὡς γένος λαμβανόμενον οὐ πρᾶγμα τί ἐστὶν ὑποκειμένον, 15
 ἀλλὰ μόνον ὄνομα, καὶ ἐν τῷ νοεῖσθαι τὸ κοινόν εἶναι ἔχον, οὐκ ἐν ὑπο-
 20 στάσει τινί. καὶ ἢ μὲν ὕλη καὶ καθ' ἀριθμὸν ἀφθαρτος, τὸ δὲ γένος τῷ
 εἶδει τὸ ἀφθαρτον ἔχει καὶ τῇ τῶν γινομένων ἀνεπιλείπτῳ διαδοχῇ, τὸ δὲ 20
 καθέκαστα φθαρτὸν αὐτοῦ. καὶ ἢ μὲν ὕλη τῆς συναμφοτέρου οὐσίας τὸ
 ἕτερον μόνιον ἐν τῇ τοῦ συναμφοτέρου φθορᾷ χωρίζεται τε καὶ σώζεται,
 τὸ δὲ γένος ἐστὶ μὲν καὶ ἐν ἀπλοῖς (τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν εἰδῶν καὶ τῶν 25
 25 συμβεβηκῶτων γένη· οὐ γὰρ σύνθετον οὐδὲ συναμφοτέρον ὡς ἐξ εἶδους καὶ
 ὑποκειμένου οὔτε ποιότητος οὔτε ποσότητος οὔτε τι τῶν παρὰ τὴν οὐ-
 σίαν γενῶν), ἐν δὲ τῇ συναμφοτέρῳ τε καὶ ἐνώλῳ οὐσίᾳ σύνθετον μὲν 149
 τὸ γένος καὶ τὸ κοινόν ὡς σύνθετον ἐν αὐτῇ. ὡς γὰρ τὰ καθέκαστα ἐν
 τῷ ζῳῷ σύνθετα, οὕτω δὴ καὶ τὰ εἶδη αὐτῶν καὶ τὰ γένη· τὸ γὰρ ζῷον
 30 εἶδος τι σημαίνει σὺν ὕλη, οὐ μὴν τὸ ἕτερον μέρος ἐστὶ τοῦ συναμφοτέρου 5
 ὡς ὕλη, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ζῷον εἶναι ἐστὶ τὸ εἶναι ἐξ ἀμοιβῶν. διὸ οὐδ' ἔχω-
 ρίετο τῆς ὕλης παραπλησίως· ἔχον γὰρ τι τοῦ εἶδους ἐν τῷ τοῦ οἰκείου
 λόγῳ ἐν τῇ φθορᾷ τοῦ ὄλου, ἧτις γίνεται κατὰ τὴν τοῦ εἶδους φθορὰν, 10
 καὶ αὐτὸ κατὰ τὴν τοῦ φθαρτοῦ κοινωνίαν φθεῖρεται. διὸ τὸ ἐν Σωκράτει
 35 ζῷον μόνιον πως ὄν τοῦ γένους οὐχ ὑπομένει φθειρομένου Σωκράτους.
 τοῦτό τοι κἂν πάντα τὰ καθέκαστα ζῷα φθαρῆ ἀναιρεῖται καὶ τὸ ὡς γέ- 15
 νος ζῷον ὄν, τῆς ὕλης μηδὲν τοιοῦτο πασχοῦσης. οὐδὲ τὰ εἶδη ὁμοίως

2 διαφορὰν διάφορον scripsi: διαφορὰν διαφορὰν VS: διαφορὰν διάφοραν (an alt. in lit.) B:
 διαφορὰν a: διάφορον Sp. 6 ἢ V 10 ὑποκειμένη V 13 τῷ Viet.: τὸ libri
 15 καθ' ἕκαστον conii. Sp. 21 pr. τὸ om. a Sp. 22 καθ' ἕκαστον conii. Sp.
 26 ποιότητες et ποσότητες Schwartz recte τ] τινὸς B²S²a Sp. 31 αὐτῷ conii.
 Sp. pr. τὸ Sp.: τῷ libri 31. 32 οὐδὲ χωρίζεται τῇ ὕλη conii. Sp. 32 ἐν
 τῷ οἰκείῳ conii. Sp. 36 τοῦτό τοι suspectum Spengelio, sed cf. Ind. De an.

ἔν τε τῇ ὕλῃ ἔν τε τῷ γένει. ἐν μὲν γὰρ τῇ ὕλῃ πᾶν τὸ εἶδος γίνεται
 οὕσῃ χωρὶς εἶδους κατὰ τὸν ἑαυτῆς λόγον, ἐν δὲ τῷ γένει φθάσαν ἤδη 20
 τὸ εἶδος τὸ κοινότερόν τε καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὑπὸ τὸ γένος εἶδεσι συνείλη-
 πται. διὸ οὐδὲ τὸ εἶδος πᾶν ἔτι ἐν τῷ γένει γίνεται τῷ μέρους αὐτοῦ
 5 φθάσαν τὴν τοῦ γένους συμπληροῦν φύσιν, αἱ δὲ διαφοραὶ αἱ τὸ κοινὸν τοῦ
 εἶδους διαιρουσάσαι εἰσιν αἱ τῷ γένει συντιθέμεναι. διὸ τὸ μὲν γένος ἀχώ- 25
 ριστον τούτων ὧν ἔστι γένος καὶ συμφθειρόμενον αὐτοῖς, καὶ οὐκ | εἰδῶν 150
 ἀλλὰ μέρους εἰδῶν δεκτικόν, καὶ οὐδὲ τούτων ὡς ὑποκειμένον δεκτικόν,
 ἀλλὰ τῇ νοήσει λαμβανόμενόν τε καὶ χωριζόμενον τῶν σὺν οἷς ἔστιν αὐ-
 10 τῷ τὸ εἶναι, τῆς ὕλης πρώτης οὕσης παντὸς τοῦ ἐνύλου σώματος. ἡ μὲν 5
 γὰρ οὐκ οὕσα πῶς κατὰ τὸν οἰκειῶν λόγον ἐνεργεῖα δεξαμένη τὸ εἶδος τού-
 τι γίνεται ἢ πρώτη οὕσα ἀρχὴ τοῦ τούδε τι καὶ συναμφοτέρου, τὸ δὲ γένος
 ἀπὸ τούτων τῶν ἐνύλων τε καὶ καθ' ἕκαστον τὸ εἶναι λαμβανόμενου διὰ τὸν 10
 χωρισμὸν τῶν τὴν διαφορὰν αὐτοῦ δεικνύοντων τε καὶ ποιούντων. καὶ ἡ
 15 μὲν ὕλη πᾶσι τοῖς ἐν γενέσει τε καὶ φθορᾷ αἰτία τοῦ εἶναι τε καὶ ὑφε-
 στάναι, τὰ δὲ γένη ἐν τοῖς διὰ τὴν ὕλην τὸ εἶναι τε καὶ τὴν ὑπόστασιν
 ἔχουσιν ἐπιγίνεται ἔργον [τά] τοῦ συντιθέντος αὐτὰ διὰ τοῦ τῶν ἄλλων
 τῶν συνυπαρχόντων αὐτῷ τῇ ἐπινοίᾳ χωρισμοῦ. |

13 τῶν om. a Sp. κατέκαστα con. Sp. τὸ] τοῦ Sp. aut τὸ—λαμβάνον bene
 λαμβάνει B² 17 τὰ del. B² Sp. αὐτὰ S²B²a Sp.: αὐτον ου sic V: αὐτὸν οὐ
 B¹FGS¹ 18 τῶν s. v. V αὐτῷ S²a Sp.: αὐτῶν libri

- α. Τί ἐστὶν ἀνάμνησις. 6
- β. Ἐκ τοῦ δευτέρου Περὶ ψυχῆς λέξεως ἐξήγησις, δι' ἧς λέγει “θεωροῦν
γὰρ γίνεται τὸ ἔχον ἐπιστήμην, ὅπερ οὐκ ἔστιν ἄλλοι- 20
οὔσθαι· εἰς αὐτὸ γὰρ ἡ ἐπίδοσις καὶ εἰς ἐντελέχειαν.” |
- 5 γ. Ὁμοίως ἐκ τοῦ δευτέρου Περὶ ψυχῆς λέξεως ἐξήγησις, δι' ἧς περὶ 7
αἰσθήσεως λέγει.
- δ. Πῶς καὶ ἡ πρόσοδος τοῦ ἡλίου καὶ ἡ ἀφοδος ὁμοίως αἰτία καὶ γε-
νέσεως καὶ φθορᾶς εἶη· ἡ γὰρ ἄλλου γένεσις ἄλλου φθορά. 5
- 10 ε. Ὅτι τὸ ἀπλῶς ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι καὶ μὴ ἐξ ὑποθέσεως ἐν τοῖς αἰεὶ
κύκλω γινομένοις.
- ς. Λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ τρίτου Περὶ ψυχῆς, δι' ἧς ζητεῖ, πῶς ἡ
συναίσθησις ἡμῶν γίνεται αἰσθανόμενοις. 10
- ζ. Λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ τρίτου Περὶ ψυχῆς δι' ἧς ἔδειξεν, ὅτι μὴ
15 πλείους τῶν εἰσὶν αἰσθήσεων.
- η. Εἰ αἰσθητὸν δὲ πάσαις ταῖς αἰσθήσεσι κατὰ συμβεβηκὸς αἰσθητὸν. 15
- θ. Λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ τρίτου Περὶ ψυχῆς, δι' ἧς δείκνυσιν, ὅτι ἐστὶν
ᾧ ἅμα πάντων αἰσθανόμεθα.
- ι. Περὶ θαλάσσης ἐκ τῶν Μετεωρολογικῶν.
- 20 ια. Ἐπιχειρήσις ὅτι τὰ ὀνόματα θέσει. 20
- ιβ. Ὅτι μὴ ἄπειρον τὸ ὄν.
- ιγ. Περὶ τοῦ ἐφ' ἡμῶν τινα.
- ιδ. Ἐπιδρομὴ τῶν ἐν τῷ τετάρτῳ Μετεωρολογικῶν, ἀτελής.
- ιε. Περὶ τοῦ οἶον ἀμεροῦς. | 25

2 post τί 2 litt. erasae V 3 λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ δευτέρου Π. ψ. λόγου Ἀριστο-
τέλους tit. 4 ἔχον τὴν ἐπιστήμην tit. 6 λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ δευτέρου ὁμοίως
Π. ψ. tit. 8 πῶς οὐκ καὶ tit. Sp. πρόσοδος tit.: πρόσοδος V tert. καὶ om.
tit. 9 εἶη om. tit. 11 γινομένοις ἐστὶ tit. 12 ἄλλης λέξεως tit. (nam non
sexto, sed septimo loco disputat de hoc) 15 πλείους tit. Sp.· πλείω V: πλείως a
18 τι ᾧ tit. 20 θέσει τὰ ὀνόματα tit.

I. Τί ἐστὶν ἀνάμνησις.

5

Ἄνάμνησις ἐστὶν εὖρεσις διὰ ζητήσεως φαντάσματος ὃ ἐγένετό ποτε ἐν τῷ σώματι ἐν ᾧ ἡ αἰσθητικὴ ψυχὴ.

II. Λέξεως ἐξηγήσεις ἐκ τοῦ δευτέρου Περὶ ψυχῆς λόγου Ἄρι-
5 στοτέλους, δι' ἧς λέγει “θεωροῦν γὰρ γίνεται τὸ ἔχον τὴν ἐπιστήμην, ὅπερ οὐκ ἔστιν ἀλλοιοῦσθαι· εἰς αὐτὸ γὰρ ἡ ἐπίδοσις
καὶ εἰς ἐντελέχειαν.”

Εἰπόντος Ἀριστοτέλους ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ ψυχῆς † ἐπὶ τῆς * * ἀπὸ 15
τῆς ἔξεως, ἣν εἶπεν | δευτέραν δύναμιν (πρώτη γὰρ ἦν δύναμις (ἡ) πρὸς τὴν 152
10 ἀνάληψιν τῆς ἔξεως ἐπιτηδεύτης), εἰπόντος οὖν αὐτοῦ περὶ αὐτῆς οὕτως
θεωροῦν γὰρ γίνεται τὸ ἔχον τὴν ἐπιστήμην, ὅπερ οὐκ ἔστιν
ἀλλοιοῦσθαι (εἰς αὐτὸ γὰρ ἡ ἐπίδοσις καὶ εἰς ἐντελέχειαν) ἢ 5
ἕτερον γένος ἀλλοιώσεως. διὸ οὐ καλῶς ἔχει λέγειν τὸ φρονοῦν
ὅταν φρονηῖ ἀλλοιοῦσθαι, ὡσπερ οὐδὲ τὸν οἰκοδόμον ὅταν οἰκο-
15 δομηῖ. τὸ μὲν οὖν εἰς ἐντελέχειαν ἄγον ἐκ δυνάμει ὄντος κατὰ 10
τὸ νοεῖν καὶ φρονεῖν οὐ διδασκαλίαν ἀλλ' ἐτέραν ἐπωνυμίαν ἔχειν
δίκαιον, ταῦτ' εἰπόντος αὐτοῦ ἐξηγήθη καθόλου ὑπὸ τῆς ἐξηγήσεως, εἰ
(ἡ) εἰς τὴν ἐνέργειαν μεταβολὴ κινήσεως ἐστὶν. εἰ γὰρ μὴ ἀλλοίωσις, πολὺ 15
μᾶλλον ἂν οὐκ εἴη τις τῶν ἄλλων [οὐ] κινήσεων. τὸ γὰρ ἀπὸ τῆς νοητι-
20 κῆς ἔξεως μεταβάλλον εἰς τὸ νοεῖν τε καὶ ἐνεργεῖν ἀλλοίωσις μὲν οὐκ ἂν
εἴη τις, (εἰ) ἡ μὲν ἀλλοίωσις κατὰ πάθος μεταβολή, (ἡ δὲ) οὐκ ἔστιν μετα- 20
βολὴ κατὰ πάθος, εἰ γ' ἐστὶν εἰς ταύτην ἐπίδοσις. καὶ ἔστιν ἡ ἀπὸ τῆς
ἔξεως ἐνέργεια σωστικὴ τῆς ἔξεως καὶ τελειότης αὐτῆς, εἴ γε τέλος ἐκά-
στη τὸ οὐ χάριν ἐστί, πᾶσα δὲ ξίς ἕνεκα τῆς ἐνεργείας γίνεται τῆς κατ' 25
25 αὐτήν. εἰ δὲ μὴ κατ' ἀλλοίωσιν ὁ οὕτως ἐνεργῶν κινεῖται, πολὺ | μᾶλ- 153
λον οὐδ' ἂν κατὰ τόπον ἢ κατ' αὔξησιν κινεῖτο· σωματίων γὰρ αἱ κινήσεις
τοιαῖδε. καὶ γὰρ (αἱ) ἀπὸ τῶν κατὰ τὰς τέχνας ἔξεων ἐνέργειαι γίνονται
μὲν διὰ κινήσεως, ἐπεὶ σωματικῆς ὑπηρεσίας δέονται, αὐταὶ δὲ καθὼς τε- 5
λειότητές εἰσι τῶν ἔξεων, οὐκ ἂν κινήσεις εἴεν. μήποτ' οὖν ἄμεινον γε-
30 νέσεις αὐτάς λέγειν τινάς, εἴ γε πρὸς τὴν τελειότητα τῶν οὐσιῶν ὧν εἰσι
συντελοῦσιν· οὐ γὰρ ἐκάστη τῶν διὰ γενέσεως τὸ εἶναι ἐχόντων (ἡ) ἐπὶ τὴν 10

4 δευτέρου] de an. II, 5. 417^b5 6 ἡ οὐκ Arist. 8 ἐπὶ] περὶ Sp.: fortasse περὶ (τῆς ἐνεργείας)
9 ἔξεως S² Vict.: λέξεως libri ἡ add. Diels 11 ἡ οὐκ Arist.
13 οὐ καλῶς ἔχει Vict. ex Arist. Sp.: οὐκ ἄλλως ἔχειν G: οὐκ ἄλλως ἐκεῖ VBS: οὐ καλῶς ἔχει ἐκεῖ F
λέγειν] λέγει a 16 νοοῦν καὶ φρονοῦν Arist. 17 ὑπὸ scripsi: ἀπὸ libri
17. 18 εἰ ἡ. V²B conl. Sp.: εἰ V¹FSa: ἡ G 19 οὐ del. B²S²: om. a Sp.
21 εἰ add. Vict. Sp. ἡ δὲ add. B²S²a Sp. 26 κινεῖτο σωματίων Sp.: κινεῖ τὸ σῶμα τῶν libri: κινεῖτο (κινεῖτο τὸ?) σῶμα τῶν Vict. 27 αἱ add. Sp.
28 μὲν S²a Sp.: μὲν ἡ sic V: μὲν ἡ GF: μὲν ἡ B: μὲν ἡ S¹ ἐπεὶ GFB² Vict.
Sp.: ἐπὶ VS (l in lit.) 31 οὐ] ἐν conl. Sp. (et (ἡ) ἐπὶ): ἡ Diels

τελειότητα πρόσδος τῆς γενέσεως αὐτοῦ μέρος. τρόπον οὖν τινα μέρος τῆς γενέσεως τῆς τέχνης καὶ ἢ ἀπὸ τῆς ἕξεως εἰς τὴν ἐνέργειαν μεταβολὴ γινομένη διὰ κινήσεων τινων, ἐπεὶ καὶ πᾶσα γένεσις δοκεῖ γίνεσθαι διὰ κινήσεων. ἀλλ' εἰ τοῦτο ἐπὶ τῶν τεχνῶν χρῆ λέγειν, ἀρὰ γε δεῖ τὸ αὐτὸ 15 5 τοῦτο λέγειν καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τὰς θεωρητικὰς ἐπιστήμας, ἐνεργειῶν τινων οὐσῶν καὶ αὐτῶν; πολλὸ γὰρ ἐπὶ τούτων εὐλογώτερον τὸ μὴ εἶναι κινήσιν τινα. ἀλλ' εἰ χρῆ καὶ ταῦτα γενέσεις λέγειν, πᾶσα δὲ γένεσις διὰ κινή- 20 σεως, διὰ τινων κινουμένων εἴη ἂν γινομένη τοιαύδε γένεσις. ἢ δεῖ πρῶτον γενέσθαι γνώριμον εἰς τίνος τελειότητα ἢ τοιαύδε ἐνέργεια συντελεῖ. ἢ αἰ 10 μὲν κατὰ τὰς τέχνας * * * τῶν τεχνῶν καὶ τῶν τὰς τέχνας ἐχόντων, | καθὸ 154 εἰσι τεχνῖται, ἐπὶ δὲ τοῦ νοῦ καὶ τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν θεωρητικῶν ἕξεων εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου ἂν τελειότητα συντελοῖ ἢ ἀπὸ τῶν ἕξεων τούτων ἐνέργεια, εἴ γε καὶ αἱ ἕξεις αὐταὶ τελειότητές εἰσι τῆς τοῦ ἀνθρώπου φύ- 5 σεως, καθὸ ἀνθρωπός ἐστι. κυρίως γὰρ ἀνθρωπος ὁ τὰς ἕξεις ἔχων τε 15 καὶ ἐνεργῶν κατὰ ταύτας, καθ' ὅς τῳ ἀνθρώπῳ τὸ μάλιστα καὶ κυρίως εἶναι ἀνθρώπῳ. αἱ δὲ διδασκαλίαι κινήσεις τε καὶ ἀλλοιώσεις εἰσὶ τῶν 10 ἕξεων, τούτων ποιητικαὶ δι' ὧν ἢ τοῦ ἀνθρώπου τελειότης γίνεται, εἶεν ἂν καὶ τῶν ἀπ' αὐτῶν ἐνεργειῶν αἷται, εἴ γε πᾶν τὸ τὴν ἕξιν ἔχον εὐ- 20 θὺς ἐνεργεῖ κατ' αὐτήν, εἰ μὴ τις ἐμποδίζει τῶν ἐμποδιζόντων ταῖς ἐνεργείαις ἀναίρεσις καὶ αὐτὴ γινομένη μετὰ τίνος κινήσεως. 15

III. Λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ δευτέρου ὁμοίως Περὶ ψυχῆς, δι' ἧς περὶ αἰσθήσεως λέγει, ἔστι δὲ ἡδε· “διωρισμένων δὲ τούτων λέγωμεν κοινῇ περὶ πάσης αἰσθήσεως”. 20

Εἰπὼν περὶ τῆς θεραπευτικῆς δυνάμεως τῆς ψυχῆς ἐπὶ τὸν περὶ αἰσθή- 25 σεως μέτεισι λόγον, καὶ πρῶτον μὲν καθόλου καὶ κοινῶς περὶ αἰσθήσεως λέγει, ἔπειτα ἐρεῖ προελθὼν περὶ ἐκάστης ἰδίᾳ. πρῶτον μὲν οὖν λαμβάνει, 25 ὅτι ἢ αἰσθησις γίνεσθαι ἐν τῳ κινεῖσθαι τι καὶ πάσχειν (διὰ γὰρ κινήσεως 155 τίνος καὶ πάθους γίνεσθαι δοκεῖ), λαβὼν δὲ τὸ τὴν αἰσθησιν δι' ἀλλοιώσεως καὶ πάθους γίνεσθαι ἐμνημόνευσε τοῦ πάθους καὶ τοῦ πάσχειν, ὅπως 5 30 γίνεται, ὅτι γὰρ τοῖς μὲν δοκεῖ τὸ ὅμοιον ὑπὸ τοῦ ὁμοίου πάσχειν, τοῖς δὲ τὸ ἐναντίον ὑπὸ τοῦ ἐναντίου. τούτου δ' ἐμνημόνευσεν, ἐπεὶ πρὸς τὸ ἀποδοῦναι, τί πότε ἔστιν αἰσθησις, χρήσιμον αὐτῷ τὸ κεῖσθαι, ὑπὸ τίνος πάσχει τὰ πάσχοντα, ἐπεὶ καὶ ἢ αἰσθησις κεῖται πάθος τι εἶναι καὶ διὰ 10 πάθους. πρὸ δὲ τοῦ περὶ τούτου διαρθρῶσαι πρῶτον ἀπορήσας περὶ τῆς 35 αἰσθήσεως, διὰ τί, ὄντων ἐν τοῖς αἰσθητηρίοις τῶν αἰσθητῶν, οὐκ αἰσθάνεται ἢ αἰσθησις τούτων, ἀλλὰ τῶν ἐκτὸς μόνων, καὶ λύσας τὴν ἀπορίαν 15

1 πρόσδος Diels: πρόσδος libri 3 κινήσεων Sp.: κινήσεως libri 4 fortasse κινή-
σεως, cf. v. 7 8 κινουμένων] κινήσεων Vict. unde διὰ τίνων κινήσεων conl. Sp.
τοιαύδε V ἢ Vict.: εἰ libri 10 excidisse videtur ἐνέργειαι εἰς τὴν τελειότητα συντε-
λοῖεν ἂν 11 τεχνῖται V 12 ἂν post ἀνθρώπου del. Vict. Sp. συντελοῖ ἢ V¹G:
συντελοῖ ἢ V²: συντελεῖ ἢ B: συντελοῖ FSa: συντελοῖ ἂν ἢ Vict. Sp. 16 αἰ Schwartz:
αἰ libri: εἰ Sp. 18 αἷται V 19 fortasse τι et τὰς ἐνεργείας 21 δευτέρου] de an.
II, 5. 416^b32 26 πρῶ τὸν (sic) V 27 πάσχει a 33 τὰ] τὸ a: δ Vict.

τῷ τότε δυνάμει τὴν αἰσθησιν εἶναι (ἡ γὰρ αἰσθησις πρὸς τὸ αἰσθητόν,
 αἰσθητόν δ' αὐτῇ τὸ κεχωρισμένον· οὐδὲν γὰρ ὑφ' ἑαυτοῦ πάσχει, ἡ δὲ
 αἰσθησις διὰ πάθους· ἔστ' ἂν οὖν μὴ παρῆ τὸ αἰσθητόν, δυνάμει ἡ αἰ-
 20 σθησίς ἐστι), λαβὼν δὲ τὸ διχῶς λέγεσθαι τὸ αἰσθάνεσθαι (καὶ γὰρ δυ-
 5 νάμει καὶ ἐνεργείᾳ), ἔλαβεν τὸ τῆς αἰσθήσεως τὴν μὲν εἶναι δυνάμει, τὴν
 δὲ ἐνεργείᾳ, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ αἰσθητόν. λαβὼν δὲ τὸ [τὴν αἰσθησιν] διὰ 25
 πάθους γίνεσθαι τὴν αἰσθησιν τὴν μὲν δυνάμει, τὴν δὲ ἐνεργείᾳ, ἐφεξῆς
 λέγει περὶ τοῦ πάσχοντος ὑπὸ τίνος πάσχει, ὃ πρὸ ὀλίγου ἐκίνησε. καὶ
 λαβὼν ὅτι πᾶν τὸ πάσχον πάσχει ὑπὸ τοῦ κινητικοῦ καὶ ἐνεργείᾳ ὄντος
 10 τούτου, ὃ τὸ πάσχον ὑπ' αὐτοῦ | δύναται γενέσθαι, ἔδειξεν ἐκ τούτου, ὅτι τὸ 156
 πάσχον ἔστι μὲν ὡς ὑπὸ ὁμοίου πάσχει, ἔστι δὲ ὡς ὑπὸ ἀνομοίου
 πάσχει. πάσχει μὲν γὰρ ἀνόμοιον, πεπονθὸς δὲ ὁμοίον ἐστιν. χρή-
 σιμον δ' αὐτῷ τούτῳ πάλιν πρὸς τὸ καὶ [τὸ] τὴν αἰσθησιν τὴν δυνάμει, εἰ 5
 διὰ πάθους γίνεται, πάσχουσαν μὲν ἀνομοίαν εἶναι τῷ ποιοῦντι, ὃ ἐστι τὸ
 15 αἰσθητόν, παθούσαν δὲ καὶ γενομένην ὁμοίως αὐτῷ εἶναι. οἷς ἐφεξῆς ἐπέ-
 λαβεν τὴν αἰσθησιν τὴν μὲν δυνάμει εἶναι, τὴν δὲ ἐντελεχείᾳ, (καὶ) διαί- 10
 ρεσιν ποιεῖται τοῦ δυνάμει καὶ τοῦ ἐντελεχείᾳ, βουλόμενος δι' αὐτοῦ δεῖξαι,
 ὅτι μὴ κυρίως πάσχειν λέγεται ἡ αἰσθησις καὶ κινεῖσθαι. οὐ γὰρ πάσης
 δυνάμεως ἡ εἰς ἐνεργείαν πρόοδος διὰ πάθους καὶ κινήσεως. διχῶς γὰρ 15
 20 τὸ δυνάμει ἐπιστήμον, ὁμοίως δὲ καὶ πᾶν ἄλλο, λέγεται. τὸ τε γὰρ φύσιν
 ἔχον δέξασθαι ἐπιστήμην δυνάμει ἐπιστήμον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔχον ἤδη καὶ
 δεδεδεγμένον τὴν ἐπιστήμην, μὴ ἐνεργοῦν δὲ κατ' αὐτὸ δυνάμει λέγεται ἐπι-
 στῆμον, ὅτι μὴ ὁμοίως λέγεται, ἔδειξεν. εἰπὼν δὲ καὶ τὸν ἔχοντα μὲν 20
 ἤδη τὴν ἐπιστήμην, μὴ ἐνεργοῦντα δὲ, δυνάμει ἔτι καὶ αὐτὸν ἐπιστήμονα λέ-
 25 γέσθαι, προσέθηκεν, ὅτι ὁ ἤδη θεωρῶν τε καὶ ἐνεργῶν οὗτός ἐστιν ὁ κυρίως
 λεγόμενος ἐπιστήμων, οὐκέτ' ὢν δυνάμει. ἐφ' οἷς τὴν διαφορὰν λέγων 25
 τῶν δυνάμει λεγομένων ἐπίστασθαι ἔδειξεν, ὅτι | ὁ μὲν πρῶτος λεγόμενος 157
 δυνάμει, ὁ κατὰ τὸ πεφυκέναι, οὐκ ἄλλως εἰς τὸ ἐνεργείᾳ γενέσθαι μετα-
 βάλλει, εἰ μὴ διὰ τοῦ παθεῖν τε καὶ ἀλλοιωθῆναι διὰ μαθήσεως, (ὅ) δὲ
 30 ἤδη ἔχων εἰς τὸ ἐνεργεῖν οὐ διὰ πάθους ἔτι καὶ ἀλλοιώσεως μεταβάλλει. 5
 δεῖξας δ' ὅτι μὴ παντὸς τοῦ δυνάμει εἰς τὸ ἐνεργείᾳ μεταβολὴ διὰ πάθους
 τε καὶ ἀλλοιώσεως, ἐφεξῆς καὶ τοῦ ἀλλοιοῦσθαί τε καὶ πάσχειν διαίρεσιν
 ἐποιήσατο, καὶ ἔλαβεν τὸ μὲν τι φθορὰν εἶναι ὑπὸ τοῦ ἐναντίου καὶ ἔκ- 10
 στασιν τοῦ ἐν ᾧ ἦν, ὡς πάσχει πάντα τὰ εἰς τὰ ἐναντία μεταβάλλοντα,
 35 τὸ δὲ τι πάσχειν εἶπεν εἶναι οὐ τῷ φθειρῆσθαι, ἀλλὰ τῷ σώζεσθαι καὶ

1 τότε conl. Sp.: τὸ γε libri 2 αὐτῆ α 4 λέγεσθαι Vict.: λέγεται libri 6 τὴν
 αἰσθησιν del. Schwartz 7 καὶ τὴν αἰσθησιν G: καὶ Vict. Sp. 11 et 12 πάσχει Sp.:
 πάσχειν libri ὑπὸ τοῦ Arist. 12 τὸ ἀνόμοιον Arist. 13 τὸ del. Sp. δυνάμει G²
 Sp.: δύνανται VG¹FBSa 15 ὁμοίως VFBSa Sp.: ὁμοίαν G Sp.: ὁμοιον Vict. 16 καὶ
 add. Vict. Sp. (ἐπιλαβὼν Schwartz) 20 ἐπιστήμον Sp.: ἐπιστήμονα VFBS: ἐπιστήμον α
 22 αὐτὴν Sp. 22. 23 ἐπιστήμον (in lit.) VFB Sp.: ἐπιστήμην α: ἐπιστήμων Vict.
 23 ὅτι (δὲ) conl. Sp.: fortasse (δ) ὅτι ὅτι—ἔδειξεν m¹ i. mg. V 25 ὅτι ὁ ἤδη scripsit
 (cf. l. c. 417*28): ὁ ἤδη Vict. ex Arist.: ὅτι μὴδὲ VBS¹a: ὅτι εἶδε μὴδὲ F: ὅτι εἶδε G:
 ὅτι S² 26 οὐκέτ' ὢν] οὐ καὶ τῶν Sa 29 ὁ add. Sp. 35 πάσχον α

ἐν ἐπίδοσει γενέσθαι τῇ καθὼ ἔχει ὑπὸ τοῦ ἐνεργείᾳ ὄντος καὶ ὁμοίου. ἡ 15
 γὰρ κατὰ τὴν ἕξιν καὶ τοιαύτην δυνάμιν ἐνεργεία τελειότης οὕσα τῆς ἕξεως
 οὐ κατὰ τὴν εἰς τοῦναντίον μεταβολὴν γίνεταί, ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ αὐτοῦ
 ἐξ ἀρτίας εἰς ἐνεργείαν· τὸ γὰρ ἔχον τὴν ἐπιστήμην ἐνεργοῦν γίνεται κατ' 20
 5 αὐτὴν, ὃ εἰς τὸ αὐτὸ καὶ ὅμοιον ἐπίδοσις ἐστίν. ὁμοίως δὲ εἰπὼν ὡς δύ-
 ναμις ἔχει πρὸς ἐντελέχειαν, πῶς καὶ ποία δυνάμις καὶ πρὸς ποίαν ἐντελέ-
 χειαν ἔδειξεν προσθεῖς. θεωροῦν γὰρ γίνεται τὸ ἔχον τὴν ἐπιστήμην,
 ἣτις μεταβολὴ οὐκ ἐστίν ἀλλοίωσις, εἴ γε ἡ μὲν ἀλλοίωσις ἐξ ἄλλου εἰς 25
 ἄλλο καὶ ἐξ ἐναντίου ἐστὶ μεταβολή, ἡ δ' ἐκ τοῦ οὕτω δυνάμει εἰς τὴν
 10 ἐνεργείαν (εἰς αὐτὸ γὰρ τοῦτ' ἐστίν, ὃ ἔχει καὶ καθὼ | ἔχει) ἐπίδοσις ἐστίν. 158
 ἦ, εἰ δεῖ καὶ τοῦτο ἀλλοίωσιν λέγειν, ἕτερον ἂν τι εἶη γένος καὶ ἄλλη τις
 φύσις ἀλλοιώσεως. ὅτι δὲ τὸ πάσχειν ὡς ἴσον ἔλαβεν τῷ ἀλλοιοῦσθαι
 ἔδειξεν εἰπὼν ὅπερ οὐκ ἐστίν ἀλλοιοῦσθαι· ὡς γὰρ ἴσον † εἶη ἐν αὐτῷ 5
 'ὅπερ οὐκ ἐστὶ πάσχειν'. ὃ δεῖξας προσέθηκεν, ὅτι μὴ χρὴ λέγειν τὸν
 15 φρονοῦντά τι καὶ νοοῦντα ἀλλοιοῦσθαι, εἰ δὲ μὴ ἀλλοιοῦσθαι, οὐδὲ κινεῖ-
 σθαι. εἰ γὰρ μὴ ἀλλοίωσις, δῆλον ὡς οὐδὲ κατὰ τὸπον οὐδὲ ποιὸν μετα- 10
 βολή. τοιαύτη δὲ καὶ ἡ τοῦ δυνάμει αἰσθανομένου εἰς τὸ ἐνεργείᾳ αἰσθάν-
 νεσθαι ἐπίδοσις τε καὶ μεταβολή. διὸ κοινότερον ἢ αἰσθησις ἀλλοίωσις.
 εἰπὼν δὲ ταῦτα διέξεισιν ἐπ' αὐτοῖς, ὅποια μὲν μεταβολὴ ἐκ τοῦ δυνάμει
 20 εἰς τὸ ἐνεργείᾳ ἀλλοίωσις ἐστίν, ποία δὲ οὐ. ἡ μὲν γὰρ ἐκ τῆς ἕξεως εἰς 15
 τὴν ἐνεργείαν τὴν διὰ ταύτην, ὡς τὸ νοεῖν ἔχειν καὶ τὸ φρονεῖν, ἐπεὶ μὴ
 διὰ διδασκαλίας γίνεται, οὐκ ἀλλοίωσις οὐδὲ κίνησις, ἀλλ' ἕτερον τι γένος
 μεταβολῆς (ὑπὸ γὰρ τὴν γένεσιν εἶη ἂν τοιαύτη μεταβολή, εἴ γε τὸ τελει- 20
 οῦσθαι καὶ ἡ εἰς τοῦτο ἐπίδοσις γινομένου πῶς ἐστίν), τὴν (δὲ) ἐκ τῆς ὑλι-
 25 κῆς δυνάμεως εἰς τὴν ἕξιν μεταβολήν, ἣτις γίνεται κατὰ διδασκαλίαν τινὰ
 καὶ μάθησιν, ἣτοι οὐδ' αὐτὴν διὰ πάθους γίνεσθαι ῥητέον, εἴ γε γίνεται 25
 καὶ αὐτὴ εἰς τὸ ἐνεργείᾳ τὴν ἕξιν ἔχειν καὶ τελειότητα ἐκ τῆς ὑλικῆς δυ-
 νάμεως | (γένεσις γὰρ πως καὶ ἡ τοιαύτη μεταβολή), (ἦ) εἰ καὶ τὴν τοι- 159
 αὐτὴν μεταβολὴν λέγοι τις ἀλλοίωσιν τῷ μὴ φυσικοῦ τινος εἶδους ἀνά-
 30 ληψιν εἶναι, δύο χρὴ τρόπους ἀλλοιώσεως εἶναι λέγειν, τὴν τε ἐπὶ τὰς
 ἕξεις γινομένην καὶ τὴν φύσιν τε καὶ τὸ κατὰ φύσιν (τὸ γοῦν βέλτιον μέρος 5
 ὧν δύναται τὸ δυνάμενον κατὰ φύσιν αὐτῷ), τὴν δὲ τινὰ ἀπ' αὐτῶν βελ-
 τιόνων ἕξεων εἰς τὰς στεργητικὰς διαθέσεις. εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ διορίσας
 μετῆλθεν ἐπὶ τὴν αἰσθησιν, καὶ ἔδειξεν, τίς μὲν ἡ πρώτη δυνάμις ἐστίν, καὶ 10
 35 πῶς καὶ ὑπὸ τίνος εἰς τὴν ἕξιν μεταβάλλει ἡ τοιαύτη δυνάμις, πῶς δὲ
 καὶ ὑπὸ τίνος ἡ δευτέρα εἰς τὴν ἐνεργείαν, καὶ λέγει τὴν μὲν ἐκ τῆς ὑλι-
 κῆς δυνάμεως μεταβολὴν εἰς τὴν κατὰ τὴν ἕξιν γενέσθαι ὑπὸ τοῦ γεννῶν- 15
 τος δηλονότι τὸ ζῶον (τὸ γὰρ γεννώμενον οὐδέπω τὴν ἕξιν ἔχει τὴν αἰ-

9 ἡ S²G²a Sp.: εἰ VS¹FBG¹ 11 ἀλλοίωσις a Sp. 12 ὅτι Vict.: ἐτι libri 13 εἶη
 ἐν (ἀν Vict.) αὐτῷ] fortasse εἶπεν αὐτὸ (τῷ) 18 ἀλλοιώσεως conl. Sp. 21 ἔχειν]
 fortasse ἔχει 24 ἐστὶ τὴν δὲ Sp.: ἐπὶ τὴν libri 25 μεταβολὴν Sp.: μεταβολή libri
 26 ἦτοι V αὐτὴν Vict.: ἀν τὴν libri γε Vict.: τε libri 27 αὐτὴ Vict.: αὐτὴν
 libri 28 ἦ add. Sp. 29 τῷ F Vict. Sp.: τὸ VSa 32 αὐτῷ Schwartz: αὐτῶν
 libri τὴν δε V ἀπ' αὐτῶν] ἀπό τῶν conl. Sp.: fortasse ἀπ' αὐτῶν (τῶν)

σθητικῆν, ἀλλ' ἔτι ἐστὶ δυναμένης ἕξεως δεκτικόν, γεννηθὲν δὲ ἔχει τὴν αἰσθητικὴν ἕξιν εὐθύς, ὥσπερ τὸ ἀναλαβὸν τὴν ἐπιστήμην), δείξας δὲ πῶς 20 ἐκάτερον τῶν δυνάμει ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως ἐστίν, προσέθηκεν, ὅτι καὶ τὸ κατ' ἐνέργειαν δὲ αἰσθάνεσθαι ὁμοίως λέγεται τῷ θεωρεῖν τε καὶ νοεῖν.

5 μόνον γὰρ ταύτη διαφέρουσιν ἢ τε αἰσθητικὴ καὶ νοητικὴ ἐνέργεια· ἕξωθεν γὰρ καὶ οὐκ ἐν τῷ αἰσθανομένῳ καὶ τὸ ἀκουόμενον ὑπ' αὐτοῦ καὶ τὸ 25 ὁρώμενον, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον. οὗ αἰτίαν ἀπέδωκεν, ὅτι ἢ μὲν αἰσθησις ἀντιληπτικὴ ἐστὶ τῶν | καθέκαστα, οὐχ οἷόν τε δὲ εἶναι ἐν 160 τῷ αἰσθανομένῳ, ἀλλ' οἰκείαν ὑπόστασιν ἔχει, ἢ δ' ἐπιστήμη καὶ ὁ νοῦς

10 τῶν καθόλου θεωρητικά, ἃ καθόλου οὐκ ἔχει ἰδίαν ὑπόστασιν, ἀλλ' ἐν αὐτῇ πῶς ἐστὶ τῇ διανοίᾳ, τὸ 'πῶς' προσθεῖς, ὅτι ἢ μὲν ὑπόστασις καὶ 5 τοῦτοις καὶ τοῦ εἶναι ἢ αἰτία ἐν τοῖς καθέκαστα, ὡς δὲ κοινὰ ἐν τῷ νοεῖσθαι τὸ εἶναι ἔχει, καὶ ἔστιν ὡς κοινῶν ὄντων τὸ εἶναι ἐν τῷ νοοῦντι αὐτὰ νῶ. διὸ καὶ νοεῖν μὲν ἐφ' ἡμῖν, αἰσθάνεσθαι δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν, ἐπεὶ 10 πρὸς παρὸν μὲν καὶ παρόντος ἢ αἰσθησις, οὐκ ἐφ' ἡμῖν δὲ ἢ τῶν αἰσθητῶν παρουσία, ὡς ὅτε βουλόμεθα ἔχειν αὐτά. ὡς δὲ αἰ αἰσθήσεις ἔχουσι, οὕτως καὶ αἰ τέχναι, ὅσαι περὶ αἰσθητά. οὐ γὰρ ἐπὶ τοῖς ταύτας ἔχουσι 15 τὸ ἐνεργεῖν ὅτε βούλονται, τῷ δεῖν αὐτοῖς παρεῖναι τὰ περὶ ἃ ἐνεργοῦσιν. ὑπεριδέμενος δὲ τὸ περὶ τῆς τῶν αἰσθητῶν τε καὶ νοητῶν διαφορᾶς ἐπὶ

20 πλέον νῦν λέγει τὸ μὲν νοεῖν ἐφ' ἡμῖν, τὸ δὲ αἰσθάνεσθαι οὐκ ἐφ' ἡμῖν, 20 τὰ εἰρημένα δὲ καὶ δεδειγμένα τῇ αἰσθήσει ἐφαρμόσας ἀπέδωκε τὸν κοινὸν λόγον τῆς αἰσθήσεως. ἔδειξεν γὰρ πρῶτον, ἐπεὶ διχῶς λέγεται τὸ δυνάμει (ἄλλως γὰρ λέγεται ὁ παῖς δύνασθαι στρατηγεῖν καὶ ὁ τέλειος ἄλ-

25 λως· οὗτος γὰρ οὐχ ὁμοίως τῷ τὴν μὲν ἕξιν ἔχοντι μηδέπω δὲ ἐνεργ- 25 γοῦντι), κατὰ τὸ δεύτερον σημαίνονμενον τοῦ δυνάμει τὸ δυνάμει αἰσθάνεσθαι καὶ | τὴν δυνάμει αἰσθησθαι λέγεσθαι. 'ὦν δυνάμεων' εἰπὼν, 'ἐπεὶ οὐκ 161 ὠνόμασται ἢ διαφορὰ, φανερὰ δὲ γέγονεν διὰ τοῦ λόγου, χρῆσθαι δὲ ἀναγκαιῶν καὶ τῷ πάσχειν καὶ τῷ ἀλλοιοῦσθαι ὡς κυρίως ὀνόμασιν' 5 ἐπὶ τῆς μεταβολῆς τῆς ἐκ τῆς κατὰ δύναμιν αἰσθήσεως εἰς τὴν ἐνέργειαν, ἐπεὶ

30 μὴ ἔχομεν ἄλλα τινα ὀνόματα κύρια αὐτῶν, ἤλθεν ἐπὶ τὸ λόγον ἀποδοῦναι τῆς αἰσθήσεως, καὶ εἶπεν τὸ αἰσθητικὸν δυνάμει εἶναι οἷον τὸ αἰσθητὸν ἧδη ἐντελεχεῖα ἐστίν, ὅτι πάσχει μὲν ὑπὸ τοῦ αἰσθητοῦ οὐδέπω ὅμοιον 10 ὢν αὐτοῦ, παθὸν δὲ ὁμοίωται καὶ ἔστιν οἷον ἐκεῖνο, τὸ δὲ παθὸν ὡς ἴσον πᾶν ἢ τῷ ἀλλοιωθὲν εἶπεν. ἀποδοὺς δὲ τοῦτον τὸν λόγον οὐχ ὡς κυρίως

35 ὄντος τοῦ αἰσθάνεσθαι, ἀλλὰ διὰ τὴν τῶν κυρίων ὀνομάτων ἀπορίαν (ἐδείχθη 15

1 ἔχει G Vict. Sp.: ἔτι ἔχει F: ἔτι VBa: del. S² 4 fortasse δὴ 7 ἕκαστον scripsi: ἐκάστου libri οὗ Diels: οὖν libri 8 fortasse (2) οὐχ οἷόν τε [δὲ] 11 τῇ om. a Sp. 14 αὐτὰ scripsi: αὐτῷ libri 16 βολόμεθα V αἰσθήσεις αἰ s. v. V 17 ταύτας scripsi: ταῦτα libri 18 τῷ conl. Sp.: τοῦ libri 20 fort. πλέον (λέγειν) νῦν λέγει in lit. V 21 δὲ Sp.: τε libri 26 δυνάμει αἰσθησθαι G Vict. Sp.: δυνάμει αἰσθησθαι VFBSa 28 ἐπὶ om. a Sp. 29 ἐπεὶ conl. Sp.: ἔτι εἰ VFBS: ἔτι ἐπεὶ G: ὅτι εἰ Vict.: ὅτι Sp. in textu 31.32 ἧδη ἐντελεχεῖα Sp. ex Arist.: ἧδη ἐντελεχεῖα Vict.: ἢ δὲ ἐντελεχεῖα libri 32 ἐστίν om. F, sed cf. 86,29 ὅτι scripsi: ὁ libri πάσχει GF Vict. Sp.: πᾶσ ἔχει VBSa 33 πᾶν fortasse ἄν 34 ἢ τῷ Sa: ἢ τῷ V: ἢ τῷ B¹: ἢ τῷ B²: ἢ τῷ GF: ἢ τῷ conl. Sp.: fortasse εἴη τῷ ἀπὸ δούς V 34.35 fortasse κύριον ὄντα

γάρ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἡ τοῦ οὕτω δυνάμει εἰς τὸ ἐνεργεῖα μεταβολὴ οὔτε πάθος οὔτε ἀλλοιώσις οὔτε κίνησις), ἐπὶ τὸ περὶ ἐκάστης αἰσθήσεως κατ' ἰδίαν λέγειν μετέβηεν. 20

Τὰ δὲ κεφάλαια τῶν εἰρημμένων· πρῶτον ἔλαβεν, ὅτι ἡ αἴσθησις ἐν
 5 τῷ κινεῖσθαι τε καὶ πάσχειν, μεθ' ἧ ἐζήτησεν, πῶς τὸ πάσχειν, τὸ εἰ δύ-
 ναταί τι καὶ ὑπὸ τοῦ ὁμοίου πάσχειν· ἐφ' | οἷς ἀπορήσας, διὰ τί οὐχὶ 162
 καὶ τῶν αἰσθητηρίων αὐτῶν αἴσθησις γίνεται ὄντων αἰσθητῶν, εἰς τὴν
 λύσειν τῆς ἀπορίας ἔλαβεν τὸ εἶναι τὸ δὲ δυνάμει τὴν αἴσθησιν, καὶ διὰ
 τοῦτο δεῖν αὐτῇ πρὸς τὴν ἐνεργεῖαν παρόντων τῶν αἰσθητῶν ποιεῖν δυνα- 5
 10 μένων. ἐφ' οἷς ἔλαβεν ἄκωχως ἡ αἴσθησις, ἡ μὲν δυνάμει ἡ δὲ ἐνεργεῖα',
 μεθ' ἧ εἶπεν δεῖν λέγειν ἔτι, εἰ μηδέπω διώρισται, τί διαφέρει τὸ κινεῖ-
 σθαι τε καὶ πάσχειν τοῦ ἐνεργεῖν, εἰ τὸ πάσχειν τε καὶ κινεῖσθαι κινου- 10
 μένου, ἐπεὶ καὶ λέγεται ἡ κίνησις ἐνεργεῖα τις εἶναι. ἐφ' οἷς ἔλαβεν, ὅτι
 πάντα τῷ πάσχειν καὶ κινεῖται τε ὑπὸ τοῦ ποιητικοῦ ἐνεργεῖα ὄντος τούτου,
 15 ἢ δύνανται τὸ πάσχον γενέσθαι· διὸ πάσχον μὲν ἐστὶν ἀνόμοιον, ἐπεὶ πᾶν τὸ 15
 πάσχον ἀνόμοιον, πεπονθὸς δὲ ὅμοιον, ἐπεὶ τῇ αἰσθήσει ἦν καὶ δύναμις
 καὶ ἐνεργεῖα. καὶ ἔδειξε διττὸν τὸ δυνάμει, καὶ ὅτι μὴ πάντως τῷ δυ-
 νάμει ἡ εἰς τὴν ἐνεργεῖαν μεταβολὴ δι' ἀλλοιώσεως. ἐφ' οἷς διαίρεσιν 20
 ἐποιήσατο τοῦ ἀλλοιοῦσθαι· τούτου γὰρ ὀηλωτικὸν τὸ πάσχειν. τὸ μὲν
 20 γὰρ τι πάσχειν κατὰ φθορὰν γίνεται, ἥτις ὑπὸ ἐναντίου γίνεται, τὸ δὲ τι
 πάσχειν λέγεται σωζόμενον καὶ ἐπιδιδόν εἰς τὴν αὐτοῦ τελειότητα ὑπὸ τοῦ 25
 ὁμοίου αὐτῷ· ὁμοία γὰρ πως ἡ ἀπὸ τῆς ἕξεως ἐνεργεῖα τῇ ἕξει, ἀφ' ἧς
 γίνεται, ἢ | πάσχειν οὐκ ἀλλοιώσις ἂν εἴη. ἐφ' οἷς ἔδειξεν, ὅτι ἡ κατὰ 163
 τὴν δυνάμιν αἰσθήσεως εἰς τὴν κατ' ἐνεργεῖαν μεταβολὴ οὐκ ἔστιν ἡ αὐτὴ
 25 τῇ κατ' ἀλλοιώσιν γινομένη. ἀλλ' οὐδ' οὔτω πάσχει τὸ αἰσθανόμενον, ὡς 5
 ἔπασχε τὰ φθειρόμενα, ἀλλ' ὡς τὸ εἰς ἑαυτὸ ἐπιδιδόν. καὶ τὴν τελειότητα
 διορίσας εἰπὼν δεῖν τοῖς κοινοῖς ὀνόμασι χρῆσθαι ἐν τῷ λόγῳ τῷ τῆς αἰ-
 σθήσεως, ἐπεὶ μὴ ἔχομεν τὰ κύρια τῶν σημαινομένων, ἀπέδωκεν λόγον 10
 αὐτῆς καὶ εἶπεν [τὴν αἴσθησιν] δυνάμει τὸ αἰσθητικὸν εἶναι, ὅποιόν ἐστι
 30 τὸ αἰσθητὸν ἐντελεχεῖα, πάσχον δὲ ὑφ' ἑαυτοῦ καὶ δι' ἄλλου, οὐ μὲν ὡς
 εἶπεν πρότερον γίνεσθαι τὴν κατ' ἐνεργεῖαν αἴσθησιν, πῶς δεῖ τοῦ πάσχειν
 καὶ ἀλλοιοῦσθαι ἀκούειν ἐπὶ τῆς μεταβολῆς τῆς κατὰ τὴν δυνάμιν αἰσθή- 15
 σεως εἰς τὴν ἐνεργεῖαν προειρηγῶς. ὁ δ' ἀποδοθεὶς λόγος τῆς αἰσθήσεως
 ἐστὶ τὸ αἰσθητικὸν δυνάμει ὄν οἷον τὸ αἰσθητὸν ἤδη ἐστὶν ἐντελεχεῖα, ἢ
 35 πάσχον μὲν ὑπ' αὐτοῦ οὐδέπω ὅμοιον ἐστὶ, πεπονθὸς δὲ ὅμοιον. | 20

2 τὸ Diels: τὰ libri ἐπὶ τὰ GFSa Sp.: ἐπι (ἐπει v. c.) τα sic V: ἔπειτα B 5 τὸ] καὶ conī. Sp., sed supplendum ἐζήτησε τὸ 5. 6 δυναταί V 8 τὸ δὲ] το δε (supra o ras.) V: τότε conī. Sp. cf. 83,1: τὸδε Schwartz 9 δεῖν] δεῖσθαι conī. Sp. αὐτῇ scripsi: αὐτὴν libri (cf. 85,18) 12 εἰ τὸ scripsi: ἐν τῷ libri 14 fortasse πᾶν τὸ πάσχον πάσχει τε καὶ κινεῖται ὑπὸ cf. 83,9 (πάντα πάσχει, τε del., (καὶ) ἐν. Sp.) 15 ἐστὶν scripsi: ὅτι libri: τι conī. Sp. 17 alt. καὶ del. Sp. 21 αὐτου sic V 22 αὐτῷ Sp.: αὐτοῦ libri 23 ἡ] εἰ a: fortasse ἡ (τῆς) 24 αἰσθήσεως Vict. Sp.: αἰσθήσει ἡ GFB: αἰσθήσει η sic V: αἰσθησεῖη Sa 26 ἑαυτο V ἐπιδιδόν scripsi: ἀποδεῖ libri: ἐπειδὴ Vict. 29 τὴν αἰσθησιν circumscripsi 30 fortasse ὑπ' αὐτοῦ μὲν] μεν V: μὴν Vict. Sp. 32. 33 αἰσθήσεως Vict.: αἰσθησιν libri 34 ἡδη V ἐντελεχεια V

IV. Πῶς οὐχὶ καὶ ἡ πρόσοδος τοῦ ἡλίου καὶ ἡ ἄφοδος ὁμοίως 164
αἰτία γενέσεως καὶ φθορᾶς. ἡ γὰρ ἄλλου γένεσις ἄλλου φθορά.

Εἰ προσιόντος μὲν ἐγγυτέρω τοῦ ἡλίου γένεσις ἐστίν, ἀπιόντος δὲ 5
πύρρω φθορά, ἔστιν δ' ἡ ἄλλου γένεσις ἄλλου φθορά, καὶ ἡ ἄλλου φθορά
5 γένεσις ἄλλου, πῶς οὐχ ἅμα καὶ φθορᾶς καὶ γενέσεως αἰτιός ἐστι καὶ προ-
σιῶν καὶ ἀπιῶν, εἴ γε δεῖ καὶ τὰ γινόμενα ἐξ ἄλλων τινῶν γίνεσθαι φθο- 10
ρᾶς, καὶ τὰ φθειρόμενα εἰς ἄλλων γένεσιν μεταβάλλειν; οὕτω δ' οὐδὲν ἂν
ἔτι διαφέρει ἡ πρόσοδος αὐτοῦ τῆς ἀφόδου. (ἦ) εἰ τῶν γινομένων τὰ μὲν ἐστὶ
προηγούμενα, τὰ δὲ δευτέρα καὶ τοῖς προηγούμενως γινομένοις ὑπεναντία, 15
10 εἴη ἂν ἡ μὲν τῶν προηγούμενων γένεσις κυρίως, ἣ γίνεται, προσιόντος ἐκά-
στοις τοῦ ἡλίου (καὶ ἐπεὶ ἡ τινῶν γένεσις ἄλλων ἐστὶ φθορά, εἴη ἂν φθει-
ρόμενα τὰ [φθορᾶ] τοῖς προηγούμενως γινομένοις ἐναντία), ἡ δὲ φθορά 20
τῶν προηγούμενων, ἦτις καὶ κυρίως φθορά, γένεσις δὲ τῶν τούτοις ἀντι-
κειμένων, οὐκ οὕσα κυρίως γένεσις, ἀποχωροῦντος πορρωτέρω, εἰ κατὰ φύσιν
15 αἱ γενέσεις γίνονται καὶ φθοραί, μηδενὸς ἀντιβαίνοντός τε καὶ ἀντικείμε-
τος τῶν | αἰτίων. ἐν δὲ ταῖς ἀνωμαλίαις ταῖς τοιαύταις γίνονται ἂν ποτε 165
καὶ ἔμπαλιν. λέγεται γὰρ γένεσις καὶ φθορά κυρίως ἐπὶ τῶν προηγούμενως
γινόμενων, ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ βελτίω τῶν κατ' ἀντίθεσιν γινομένων ἐξ ἄλ- 5
λῶν. καὶ γὰρ [γένεσις] αἱ τούτων γενέσεις καὶ φθοραί, [αἱ] γινόμεναι κατὰ
20 τὴν ἐνιαύσιον τοῦ ἡλίου περίοδον, προσιόντος μὲν οἷς πρόσσεισι προδήλως
γίνονται, ἀπιόντος δὲ φθείρονται καὶ θνήσκουσιν.

V. Ὅτι τὸ ἀπλῶς ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι καὶ μὴ ἐξ ὑποθέσεως ἐν 10
τοῖς ἀεὶ κύκλῳ γινομένοις ἐστίν.

Τὸ ἀπλῶς ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι τινα Ἀριστοτέλης ἐδίδαξεν ἐν τῷ Περὶ
25 γενέσεως καὶ φθορᾶς β' ἐπὶ μόνων ἀληθῆς ὄν τῶν κύκλῳ γινομένων καὶ 15
ἀκολουθούτων τῇ τῶν θεῶν σωμαίων περιφορᾷ. ἐπεὶ γὰρ τὸ ἐξ ἀνά-
γκης ὄν ἀεὶ ἐστὶ (τὸ γὰρ ἐξ ἀνάγκης τοῦ αἰδίου δηλωτικόν ἐστὶ), καὶ ἐξ
ἀνάγκης ἂν εἴη ταῦθ' ἂ γινόμενα ἀναγκαίως τε καὶ ἀεὶ γίνεται. εἰ δὲ 20
γίνεται τὰ γινόμενα πάλιν καὶ πάλιν, ταῦτα δὲ ἐστὶ τὰ ἀνακυκλούμενα,
30 ταῦτ' οὖν ἐστὶ καὶ γινόμενα ἐξ ἀνάγκης. ὅτι γὰρ μηδὲν τῶν ἐπ' εὐθείας
γινόμενων (ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ μὴ πάλιν καὶ πάλιν γινόμενα), ὅτι δὴ μηδὲν
τῶν | οὕτω γινομένων ἐξ ἀνάγκης γίνεται, οὕτως ἔδειξεν. τῶν ἐπ' εὐ- 166

2 φθορά GFSa Sp.: φορά V 3 προσιόντως V γένεσις V 8 αὐτοῦ Sp.: αὐτῷ
libri ἢ εἰ Vict. Sp.: εἰ VSB²a: ἢ GFB¹ 10 ἦ a: ἦ V: ἦ Vict.: ἦ Sp.: for-
tasse οἷς (vel ἦ κυρίως γ. cf. v. 13) προσιόντως V 11 φθορα V 12 τὰ
Vict. Sp.: τὰ φθορα sic V: τὰ φθορὰ Sa: ἐν τῇ φθορᾷ G: τὰ φθορᾶ B 16 γίνοντο coni.
Sp. 19 γένεσις et ai deleui 21 φθείρονται] τ in lit. V 24 ἐδίδαξεν] de gen.
et corr. II, 10. 336^a31 sqq. 27 ὄν om. Sp. 28 ταῦθ' ἂ Sp.: ταῦτ' ἂ Sa: ταῦτα
VFGB δὲ] δ' ἀεὶ Diels 29 fortasse γίνεται τινα γινόμενα sic V 31 καὶ
πάλιν om. a Sp. 32 ἔδειξεν] de gen. et corr. II, 11. 338^a2 sqq.

θείας γινομένων ἤτοι ἐπ' ἄπειρον τι γίνεται, ὡς αἰεὶ μὲν τινα αὐτῶ
 προσθήκην γίνεσθαι, μηδέποτε δ' αὐτὸ παύεσθαι τοῦ γίνεσθαι τελειωθέν, ἢ 5
 οὕτως ἐπ' ἄπειρον γίνεται, ὡς ἄλλο ἐξ ἄλλου γίνεσθαι καὶ μηδέποτε ἴστα-
 σθαι, ἢ πέρασ τε λαμβάνει καὶ παύεται ποτε γινομένων. οὕτε δὲ ἐν τοῖς
 5 ἐπ' ἄπειρον γινομένοις τῶν ἐπ' εὐθείας οἷόν τε γίνεσθαι ἐξ ἀνάγκης ἀπλῶς,
 οὔτε ἐν τοῖς πέρασ ἔχουσιν, διὸ τὸ ἐξ ἀνάγκης γινομένον οὕτως γίνεται, (ὡς) 10
 ἢ διὰ τὸ γινομένον λοιπὸν αἰδίον μένειν, ἢ διὰ τὸ αἰεὶ γίνεσθαι. οὐδὲν δὲ
 τῶν γινομένων οὔτε γενόμενον αἰδίον μένειν οἷόν τε, οὐτ' ἐπ' ἄπειρον γί-
 νεται. πᾶσά τε γὰρ γένεσις πεπερασμένη, καὶ μετὰ τὸ γενόμενον φθαρῆναι 15
 10 οὐκέτ' ἀνακάμπει οὐδὲ γίνεται πάλιν. τοιοῦτο γὰρ ἦν τὸ ἐπ' εὐθείας,
 ὥστε οὐδὲν τῶν ἐπ' εὐθείας γινομένων πεπερασμένως ἐξ ἀνάγκης οἷόν τε
 λέγειν γίνεσθαι. τὰ μὲν γὰρ γινομένα ἐστὶ τὰ καθέκαστα, ὁ Σωκράτης, ὁ 20
 Πλάτων, ὅδε ἵππος· τούτων οὐχ οἷόν τε πάλιν ἀνακάμπειν καὶ γίνεσθαι
 πάλιν. εἰ γὰρ ἦν τι τούτων ἐξ ἀνάγκης [τὸ] γινομένον, ἀληθὲς ἐπ' αὐτῶν
 15 καὶ τὸ 'εἰ τὸ πρῶτον, τὸ ὕστερον'. νῦν δ' οὐχ οὕτως ἔχει. κατὰ γὰρ τὸ 25
 εἶδος τὰ τοιαῦτα διαμένει ἀίδια, δ' οὐκ ἔστι γενόμενον, ἦν δὲ τὸ ζητού- 167
 μενον περὶ τῶν γινομένων. εἰ δὲ καὶ οἱ ἄνθρωποι αἰεὶ γίνονται καὶ οὐ
 διαλείπουσιν, ἀλλὰ κύκλῳ καὶ ἡ τούτων γένεσις, καθὼ ἄνθρωποι ἂν εἶεν
 ἐξ ἀνάγκης γινομένοι, * καθὼ ὁ μὲν Πλάτων, ὁ δὲ Σωκράτης. ἢ ἡ τούτων 5
 20 γένεσις ἐπ' ἄπειρον ἐπ' εὐθείας ἐστὶν ἄλλοτε ἄλλου γινομένου καὶ μηδέ-
 ποτε ἔτι τοῦ αὐτοῦ. διὸ ἐπὶ τούτου μὲν ἡ ἀκολουθία ὑγῆς ἢ 'εἰ τὸ ὕστε-
 ρον, ἐξ ἀνάγκης καὶ τὸ πρῶτον'. ὅτι (δὲ) μηδ' ἐπ' ἄπειρον οὐσης τῆς ἐπ' 10
 εὐθείας γενέσεως [εἰ] οἷόν τε τι ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι, ἔδειξεν διὰ τοῦ ἐπὶ
 τῶν ἐξ ἀνάγκης γενομένων ἀληθῆ ἀκολουθίαν εἶναι οὐ μόνον τὴν 'εἰ τὸ
 25 ὕστερον, καὶ τὸ πρῶτον' (αὕτη μὲν γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ἐνδεχομένως γινομένων
 ἀληθῆς), ἐφ' ὧν δ' ἐξ ἀνάγκης τι τῶν ὑστέρων ἀπλῶς γίνεται, ἐπὶ τού- 15
 των ἀληθῆς καὶ τὸ 'εἰ τὸ πρῶτον, τὸ ὕστερον'. τῶ μὲν γὰρ ἐξ ἀνάγκης τὸ
 ὕστερον γενέσθαι, εἶναι δ' ἀληθῆς ἐπὶ πάντων τῶν γινομένων (τὸ) 'εἰ τὸ
 ὕστερον, καὶ τὸ πρῶτον ἀνάγκῃ γενέσθαι', ἀναγκαῖον, ἐφ' ὧν τὸ ὕστερον ἐξ 20
 30 ἀνάγκης γίνεται, ἐπὶ τούτων καὶ τὸ πρῶτον ἐξ ἀνάγκης γενέσθαι. ἐπὶ δὲ
 τοῦ ἐπ' ἄπειρον γινομένου οὐδὲν ἐστὶν ὕστερον, ἐφ' οὗ ἔσται ἀληθῆς τὸ
 ἐξ ἀνάγκης αὐτὸ ἀπλῶς ἐσόμενον· οἷς δὲ τὸ ὕστερον μὴ ἐξ ἀνάγκης ἀπλῶς, 25
 ἐπὶ τούτων οὐδὲ τὸ πρὸ τοῦ ὑστέρου | οἷόν τε λέγειν ἐξ ἀνάγκης ἔσσεσθαι 168
 ἀπλῶς. τὸ γὰρ ἀναγκαῖον τοῖς πρὸ τοῦ ὑστέρου παρὰ τοῦ ὑστέρου, ὅταν
 35 ἐξ ἀνάγκης ἐκεῖνο γίνηται, μηδενὸς δὲ ὄντος ὑστέρου, ἐπὶ τῶν οὕτω γινο-
 μένων οὐδ' ἂν τῶν πρώτων τι γινομένων ἐν αὐτοῖς γίνοιτο ἐξ ἀνάγκης, 5

1 τι Sp.: ἔτι libri 5 fortasse τέ (τι) 6 fortasse διότι ὡς addidi
 8 γενόμενον scripsi: γενομένων libri 13 ὁ δὲ a fortasse τέ (τι) 14 τὸ
 delevi τὸ—ἀληθῆς] ἀληθῆς ἂν ἦν conī. Sp. 19 οὐ καθὼ conī. Sp. ἢ ἡ Sa
 Sp.: ἢ ἡ VB: μὴ ἢ G: ἢ ἢ F 21 ἔτι libri 22 δὲ add. Vict.
 23 εἰ del. Sp. 25 ἐνδεχομένως] ἐνδεχομένων a 26 ἀληθῆς] ἡς in lit. V 27 τῶ
 Sp.: τῶν libri 28 τὸ addidi 32 ἀναγκῆσ V 33 τὸ Sp.: τὸν libri
 35 γίνηται Sp.: γίνονται libri fortasse ὑστέρου (ἐξ ἀνάγκης)

ἀλλ' ἔσται ἐπ' αὐτῶν ἀληθές τὸ ἐξ ὑποθέσεως ἀναγκαῖον, τὸ εἰ τὸ ὕστερον, ἔσται ἐξ ἀνάγκης καὶ τὸ πρῶτον αὐτοῦ. ἀπορήσεις δ' ἂν τις, εἰ ἐπὶ τῶν κύκλω γινομένων καὶ ἀνακαμπτόντων πάλιν ἀληθῆς ἀκολουθία ἢ 'εἰ 10 τὸ πρῶτον, καὶ τὸ ὕστερον'. ἢ ἐπὶ τῶν ὠρισμένως γινομένων ὑπὸ τῶν κύκλω
 5 κινουμένων ἀληθῆς ἢ τοιαύτη ἀκολουθία. εἰ γὰρ τροπαὶ χειμεριναί, καὶ ἰσημερία, καὶ εἰ ἰσημερία, καὶ τροπαὶ θεριναί, καὶ εἰ τροπαὶ θεριναί, ἰση- 15 μερία, καὶ εἰ αὕτη, τροπαὶ χειμεριναί, ἀλλὰ (καὶ) εἰ χειμῶν, καὶ ἔαρ, καὶ εἰ ἔαρ, θέρος, καὶ εἰ θέρος, μετόπωρον, καὶ εἰ μετόπωρον, χειμῶν, πάλιν καὶ εἰ ἐπὶ τῶν πρώτων ῥηθέντων ἢ τάξιν ὠρισμένη καὶ ἐστῶσα καὶ οὔτε ὑπο- 20 λείπουσά ποτε οὔτε προλαμβάνουσα, ὅτι τῆς τούτων οὐσίας τε καὶ τάξεως αἰτία μόνη ἢ τῶν πρώτων κινήσεις σωμάτων, οὐδενὸς εἰς αὐτὴν ἄλλου συντελοῦντος (διὸ καὶ τὸν χρόνον ἔστιν ἐπὶ τούτων ὀρίζοντας λέγειν, πότε ἐξ ἀνάγκης ἔσται), θέρη τε καὶ μετόπωρα καὶ χειμῶνες οὐκ ἐθ' ὁμοίως 25 ἔχουσι τὸ ὠρισμένον, καίτοι γινόμενα κύκλω καὶ ἐπόμενα τῇ κινήσει καὶ
 15 αὐτὰ τῶν αἰθίων, ὅτι ταῦτα καὶ ὑπὸ τῆς | ὕλης πρὸς τὸ γίνεσθαι συνερ- 169 γεῖται πασχούσης ὑπὸ τῆς ἐκείνων κινήσεως, ἣτις ἐπεὶ μὴ πάντη ὁμοίως [ἦ] ἔπεται κατὰ τὰ πάθη ταῖς ἐκείνων κινήσεσιν τε καὶ περιφοραῖς, οὐχ ὁμοίως τοῖς καθ' ἕκαστον ὠρισταί. ἔτι δὲ μᾶλλον τὸ ἀόριστον ἐν τοῖς 5 πλείονων δεομένοις συνεργούντων αὐτοῖς πρὸς τὸ εἶναι, ὧν ἔστι καὶ ἡ τῶν
 20 ζῶων γένεσις. διὸ ἀληθές ἐπ' αὐτῶν καθόλου, ὅτι αἰθίων ἕκαστον αὐτῶν κατ' εἶδος (τούτου γὰρ αἰτία ἢ τῶν θεῶν περιφορά), τῆς δὲ τῶν καθ' 10 ἕκαστα γενέσεως, ἐφ' ὧν τὸ πλείστον δύναται ἢ τῶν προσεχῶς ποιητικῶν αἰτία, οὐκ ἐπὶ τούτων ἀληθές τὸ 'εἰ τὸ πρῶτον, ἐξ ἀνάγκης τὸ ὕστερον', ἀληθές δὲ τὸ 'εἰ τὸ ὕστερον, ἐξ ἀνάγκης καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ'.

25 VI. Λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ τρίτου Περὶ ψυχῆς Ἀριστοτέλους, 15 δι' ἧς ἔδειξεν, ὅτι μὴ πλείους τῶν πέντε εἰσὶν αἰσθησέων.

“Εἰ γὰρ παντὸς οὐ ἔστιν αἴσθησις ἀφή, καὶ νῦν αἴσθησιν ἔχουμεν (πάντα γὰρ (τὰ) τοῦ ἀπτοῦ ἢ ἀπτὸν πάθη τῇ ἀφῆ ἡμῖν 20 σθητά ἐστιν), ἀνάγκη τε εἴπερ ἐκλείπει τις αἴσθησις, καὶ αἰ-
 30 αἰσθητήριόν τι ἡμῖν ἐκλείπειν· καὶ ὅσων μὲν αὐτοὶ ἀπτόμενοι αἰσθανόμεθα, τῇ ἀφῆ αἰσθητά ἐστιν, ἣν τυγχάνομεν ἔχοντες· 170 ὅσα δὲ διὰ τῶν μεταξὺ, καὶ μὴ αὐτῶν ἀπτόμενοι τοῖς ἀπλοῖς, λέγω οἶον ἀέρι τε καὶ ὕδατι.” ἕως τοῦ “μηδ' ἕτερόν ἐστι σῶμα καὶ 5

1 ὑθέσεως V 4 τὸ om. Sp. ἢ V 5 τοιαύτη] τη in lit. V 7 καὶ add. Sp.
 8 πάλιν καὶ] sensus postulareτ ἀλλά; fortasse excidit aliquid 12 καὶ S²a: κἂν VS¹GF
 Sp. 13 τε] δὲ Vict. Sp. 16 πάντη] πάντων a Sp. 17 ἦ delevi (ἦ V) 18 τοῖς
 GS² Sp.: οἷς VFS¹a 25 ἐκ τοῦ τρίτου] de an. III, 1. 424^b 24—425^a 13 28 τὰ add.
 Vict. ex Arist. cf. 90,8 πάθη om. a 30 ἐκλείπειν GB Vict.: ἐκλείπειν sic V: ἐκ-
 λῖπειν FS: ἐκλίπειν a Sp. αὐτοὶ (ut p. 90,21 et Arist. TW) Sa: αὐτῶν Arist. vulg.:
 αὐτῇ B²: αὐτοῖς V, cf. 90,21 ἀπτόμενοι V 32. 33 ἀπλοῖς διαστήμασι λέγω δὲ οἶον Vict.
 33 λέγω] ω in lit. V: λέγω δ' Arist. τε om. Arist. ἕως τοῦ] l. c. 425^a 11 μηδ'
 ἕτερόν F: μὴ δέτερόν sic V: μηθέτερον BSa: ὥστε εἰ μὴ τι ἕτερον Vict. Sp. ex Arist.

πάθος, ὃ μηδενός ἐστί τῶν ἐνταῦθα σωματίων, οὐδεμία ἂν ἐκλείποι αἴσθησις”.

Δοκεῖ μοι ὁ νοῦς τοῦ λεγομένου συστέλλοντι εἰς τὰς κυρίας πρώτα-
 σεις τῶν λόγων τοιοῦτος εἶναι. ὣν ἔχομεν τὰ αἰσθητήρια, τούτων 10
 5 πάντων καὶ αἴσθησιν ἔχομεν. εἴ τινων μὴ ἔχομεν αἴσθησιν, τούτων
 τῷ μὴ ἔχειν τὰ αἰσθητήρια αὐτῶν οὐκ αἰσθανόμεθα. εἶπεν δὲ τὸ μὲν ἐξ
 ὧν ἔχομεν πάντων διὰ τοῦ εἰ γὰρ παντὸς οὐ ἐστὶν αἴσθησις ἀφή, 15
 καὶ νῦν αἴσθησιν ἔχομεν· πάντα γὰρ τὰ τοῦ ἀπτοῦ ἢ ἀπτὸν
 πάθη τῇ ἀφῇ ἡμῖν αἰσθητὰ ἐστίν. εἰπὼν γὰρ περὶ τῆς ἀφῆς κατέ-
 10 λιπεν τὸ ‘καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων αἰσθητηρίων τε καὶ αἰσθήσεων’ προσθεῖναι,
 ὧν πάντων ληφθέντων γίνεται καθόλου τὸ ‘εἰ ὧν | ἔχομεν τὰ αἰσθητήρια, 20
 τούτων πάντων καὶ αἴσθησιν ἔχομεν’. τὸ ‘εἴ τινων μὴ αἴσθησιν ἔχομεν, 171
 τούτων τῷ μὴ ἔχειν τὰ αἰσθητήρια αὐτῶν οὐκ αἰσθανόμεθα’ εἶπεν † πάλιν
 διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀνάγκη τε, εἴπερ ἐκλείπει τις αἴσθησις, καὶ αἰσθη- 5
 15 τήριόν τι ἡμῖν ἐκλείπειν, ὅτι συνημμένον δυνάμει προσλαμβάνει τὸ
 ἀντικείμενον τοῦ ὑποκειμένου τῷ ἐπομένῳ τὸ ‘ἀλλὰ μὴν οὐδὲν ἡμῖν αἰ-
 σθητήριον ἐλλείπει’, οὐ δειχθέντος ἔπεται τὸ μηδ’ αἴσθησίν τινα ἐκλείπειν. 10
 δυνάμει δ’ εἶπον, ὅτι μὴ ἀντικρὺς τοῦτο προσλαμβάνει, ἀλλὰ λαβῶν τίνα ἔχο-
 μεν αἰσθητήρια, καὶ δεῖξας, ὅτι πλείω τούτων οὐχ οἶόν τε ἐστὶν αἰσθητήρια, 15
 20 δείκνυσι, ὅτι μηδὲν ἡμῖν αἰσθητήριον λείπει. λαμβάνει δὲ τίνας ἔχομεν αἰσθη- 15
 σεις διὰ τῶνδε· καὶ ὅσων μὲν αὐτοὶ ἀπτόμενοι αἰσθανόμεθα, τῇ ἀφῇ
 αἰσθητὰ εἶναι, ἣν τυγχάνομεν ἔχοντες, ὅσα δὲ διὰ τῶν μεταξὺ καὶ
 μὴ αὐτῶν ἀπτόμενοι, τοῖς ἀπλοῖς, λέγω δ’ οἶον ἀέρι καὶ ὕδατι. διὰ 20
 γὰρ τούτων, ὅτι τὸ ἀπτικὸν αἰσθητήριον ἔχομεν, ἔλαβεν, καὶ πρὸς τούτω, ὅτι
 25 ὧν αἰσθανόμεθα διὰ τινος μεταξὺ, τοῖς ἀπλοῖς σώμασιν τούτων ἢ αἴσθησις
 γίνεται, ἐξ ὧν ἔχομεν αἰσθητήρια, ἐξ ὕδατός τε καὶ ἀέρος. οἷς ἀκόλουθον 25
 ὃν τὸ δεῖξαι, ὅτι τῶν ἀπλῶν σωματίων ἐκ τῶν δύο τούτων μόνων αἰσθη-
 τήρια δύναται εἶναι, ἐκ δὲ πυρὸς καὶ γῆς οὐχ | οἶόν τε εἶναι αἰσθητήριον. 172
 τούτου γὰρ δειχθέντος δεδειγμένον γίνεται καὶ τὸ μηδὲν ἡμῖν αἰσθητήριον
 30 λείπειν. ὁ δὲ τοῦτο μὲν ὕστερον δείκνυσι, πρῶτον δὲ ἐπιλαμβάνει τρία
 εἶναι τὰ αἰσθητήρια, τὴν ἀφήν καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀπλῶν, τό τε ἐκ τοῦ ὕδατος 5
 καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἀέρος, πλείω δὲ ἐστί τὰ εἶδη τῶν αἰσθητῶν, εἴ γε τὰ μὲν
 ἐστὶν ὄρατά, τὰ δ’ ἀκουστά, τὰ δ’ ὁσφρητά, τὰ δὲ γευστά, τὰ δ’ ἀπτά.
 ὅτι μηδὲ ἰσάριθμα τὰ αἰσθητήρια εἶναι τοῖς αἰσθητοῖς δείκνυσι διὰ τοῦ· 10
 35 ἔχει δ’ οὕτως, ὥστ’ εἰ μὲν δι’ ἑνὸς πλείω αἰσθητὰ ἕτερα ὄντα
 ἀλλήλων τῷ γένει, ἀνάγκη τὸν ἔχοντα τὸ τοιοῦτο αἰσθητήριον
 ἀμφοῖν αἰσθητικὸν εἶναι. ἔστι γὰρ διὰ τοῦτο λαμβάνειν τὸ ὅτι, εἴ 15
 γε εἴη τινὰ [α] διαφέροντα ἀλλήλων τῷ γένει αἰσθητὰ δι’ ἑνός τινος αἰσθη-
 τηρίου αἰσθητὰ γινόμενα, τὸ ἔχον τὸ ἐν τοῦτο αἰσθητήριον ἀμφοτέρων τῶν

1 ἔκλιποι Arist. vulg. 3 συστέλλοντι Diels: συντελοῦντι libri 5 alt. ἔχ. αἰσθ. corr. ex αἰσθ.
 ἔχ. V 6. 7 fortasse ἐξ ‘ὧν ἔχομεν’ (ἔως) ‘πάντων (καὶ ἔχομεν, αἰσθησιν)’ 9 περὶ scripsi:
 ἐπὶ libri 12 τὸ δὲ Vict. Sp. ἔχομεν coll. ante αἰσθησιν a Sp. 13 cf. Addenda 15 ἐκ-
 λείπει a 17 τὸ Vict. Sp.: τοῦ libri 18 ἀντικρὺς Sp. τούτου sic V 22 ἣν τυγχάνομεν
 B²S²a Sp.: ἐτυγχάνομεν VB¹S¹ 24 τούτω Sp.: τοῦτο libri 34 ὅτι] cf. Ind. 38 α delevi

τῷ γένει διαφερόντων αἰσθητῶν αἰσθάνεται. οὐ γάρ, ἐπεὶ δύο καὶ τῷ γένει
 διαφέροντα αἰσθητά, τὰ τε ἀκουστά καὶ τὰ ὄσφραντά, δεῖ αὐτῶν καὶ τὰ 20
 ὄργανα δι' ὧν ἐστὶν αἰσθητά διαφέροντα εἶναι (δι' ἀέρος γὰρ ἀμφοτέρων
 ἢ ἀντίληψις), ὡσθ' ὁ τοῦτον ἔχων ἀμφοτέρων ἂν διὰ τούτου ἀντιλαμβά-
 5 νοιτο. πάλιν τε αὖ, εἰ πλείω εἶη αἰσθητήρια [τὰ], δι' ὧν οἶόν τε ἐνὸς αἰ- 25
 σθάνεσθαι (ὡς ἔχειν δοκεῖ τὰ ὄσφραντά· τούτων γὰρ δοκεῖ καὶ δι' ὕδατος
 καὶ ἀέρος αἰσθησις γίνεσθαι· δι' ὕδατος μὲν γὰρ τὰ ἔνυδρα, | (δι') ἀέρος 173
 δὲ τὰ ἀναπνέοντα δοκεῖ ὁσμῆς ἀντιλαμβάνεσθαι, ἐπεὶ διὰ τούτων πάντα τὰ
 ἔτερον τούτων ἔχοντα [τὸ] αἰσθητήριον μόνον αἰσθιήσεται αὐτῶν· οὐ γὰρ δεῖ
 10 ἀμφοτέρα ἔχειν τὸ μέλλον ὁσμῆς αἰσθάνεσθαι) * * * ταῦτα λαβὼν καὶ ἀνελὼν 5
 δι' αὐτῶν τὸ ἀνάγκη εἶναι ἔ τὰ αἰσθητήρια, ἐπεὶ τοσαῦτα τῶν αἰσθητῶν
 κατὰ γένος διαφοραί, ἐφεξῆς δεῖκνυσιν, ὅτι μὴ οἶόν τε εἶναι αἰσθητήριον
 ἐξ ἄλλου τινὸς τῶν ἀπλῶν σωματίων, ἢ ἐξ ὕδατος καὶ ἀέρος, ὧν τὴν μὲν 10
 κόρην, ἢ τῶν ὀρατῶν αἰσθανόμεθα, ἐξ ὕδατος ἔχομεν, τὴν δ' ἀκοὴν ἀέρος,
 15 τὴν δ' ὄσφρησιν ἡμεῖς μὲν καὶ τὰ μὴ ἔνυδρα ἐξ ἀέρος, τὰ δὲ ἔνυδρα ἐξ
 ὕδατος. οὐτε δὲ ἐκ πυρὸς οἶόν τε αἰσθητήριον εἶναι, ὡς ἐν τῷ Περὶ αἰ-
 σθησεώς τε καὶ αἰσθητῶν δεῖξει, οὐτε ἐκ γῆς μόνης. εἰ δὲ τοῦτο, οὐχ 15
 οἶόν τε ἄλλο τι αἰσθητήριον εἶναι παρὰ ταῦτα, ἃ ἔχει τὰ τέλεια τῶν
 ζώων. οὐδὲν ἐλλείπει αἰσθητήριον τοῖς τὰς πέντε αἰσθήσεις ἔχουσιν,
 20 ὡστε οὐδ' αἰσθησις. οὐδὲν γὰρ παρὰ τὰ τέσσαρα οἶόν τε ἀπλοῦν παθη- 20
 τὸν εἶναι σῶμα, (ὡς) ἐξ ἐκείνου δύνασθαι τι αἰσθητήριον εἶναι. δεῖ μὲν
 γὰρ τὸ αἰσθητήριον πάσχειν τι ὑπὸ τοῦ αἰσθητοῦ, διὸ καὶ παθητοῦ εἶναι
 σώματος· τὸ δὲ πέμπτον σῶμα ἀπαθὲς ἐνδεδείκται. |

VII. Ἄλλης λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ τρίτου Περὶ ψυχῆς, δι' ἧς 174
 25 ζητεῖ, πῶς ἡ συναίσθησις ἡμῖν γίνεται αἰσθανομένοις.

“Ἐπεὶ αἰσθανόμεθα ὅτι ὀρώμεν καὶ ἀκούομεν, ἀνάγκη ἦτοι 5
 ὅψει αἰσθάνεσθαι ὅτι ὀρᾷ, ἢ ἑτέρᾳ.”

Ζητεῖ, πῶς ἡ συναίσθησις ἡμῖν γίνεται, ἐπειδὴν αἰσθανόμεθα τινων,
 καὶ τίνοι· αἰσθανόμεθα δὲ αὐτῶν αἰσθανόμενοι. παντὶ γὰρ αἰσθανομένῳ
 30 τινὸς πρὸς τῇ ἀντιλήψει τούτου οὐ αἰσθάνεται, γίνεται συναίσθησις τις καὶ 10
 τοῦ ὅτι αἰσθάνεται· αὕτη δὴ ἡ συναίσθησις πότερον ἡμῖν διὰ τῆς αὐτῆς
 αἰσθήσεως γίνεται, δι' ἧς καὶ τοῦ αἰσθητοῦ ἢ ἀντίληψις, ὡς τῇ ὅψει ἡμᾶς
 ὀρᾶν τε τὰ ὀρώμενα καὶ αἰσθάνεσθαι ἑαυτῶν ὀρώντων, ἢ τῇ μὲν ὅψει 15
 τῶν ὀρατῶν αἰσθανόμεθα, ἄλλη δὲ τινι αὐτοῦ τοῦ ὀρᾶν; καὶ ὅτι μὲν οὐκ

4 τοῦτο a Sp. 5 τε] δὲ a Sp. τὰ delevi: τινὰ coni. Diels 7 δι' add. Sp.
 8 ἐπεὶ διὰ scripsi: ἐπειδὴ libri τὰ Sp.: τὸ libri 9 τὸ del. Sp. 13 (ἐξ) ἀέρος
 coni. Sp. 17 δεῖξει] de sensu 2. 436 * 22 sqq. 18 ταῦτα, & scripsi: ταῦτα δ' libri:
 ταῦτα (ταῦτα) Vict. Sp. 19 οὐδὲ coni. Sp. 21 ὡς add. Vict. 24 ἐκ τοῦ τρίτου]
 de an. III, 2. 425^b 12 26 ἦτοι] ἢ τῇ Arist. 27 ὅτι] εἰ τι BS^{2a} Sp. 28 αἰσθα-
 νόμεθα a 29 τίνοι scripsi: τινι libri 29 αὐτῶν scripsi: αὐτῶν libri 31 αὕτη
 δὴ ἡ G² Sp.: αὕτη ἦδη FSA: αὕτη ἦδη sic V 34 αὐτοῦ scripsi cf. p. 92, 21: οὐ τῇ
 libri: del. Vict. Sp. οὐκ G² Vict. Sp.: οὐν καὶ libri

ἄλλη, ἔδειξε διὰ τοῦ πλείους ἔσσεσθαι τοῦ αὐτοῦ αἰσθητοῦ αἰσθήσεις, εἰ
 γὰρ ἄλλη τις ἔσται, ἢ τοῦ ὄραν αἰσθανόμεθα καὶ μὴ ἢ αὐτὴ ὄψις, 20
 (ἢ) ὄρωμεν, ἔσται ἢ τοῦ ὄραν αἰσθανομένη ἅμα καὶ χρωμάτων αἰσθανο-
 μένη. ἢ γὰρ τῆς ἐνεργείας τῆς περὶ τὰ αἰσθητὰ γινομένης αἰσθανομένη
 5 αἰσθάνοιτο (ἄν) καὶ | τούτων, περὶ ἃ ἢ ἐνέργεια ἢ κατὰ τὸ ὄραν, ἔστι δὲ 175
 ταῦτα τὰ χρώματα. οὐ γὰρ ἔστι τὸ ὄραν ἄλλο τι ἢ ἐνεργεῖν τῇ ὄψει περὶ
 τὰ ὁρατά, ὡσθ' ἢ τοῦ ὄραν αἰσθησις αἰσθησίς ἐστι τῆς γινομένης περὶ τὰ
 ὁρατά ἐνεργείας ὑπὸ τῆς ὁρατικῆς αἰσθήσεως. οὐχ οἶόν τε δὲ αἰσθέσθαι 5
 τῆς περὶ τὰδε τινὰ ἐνεργείας μὴ καὶ τῶνδε αἰσθανόμενον, περὶ ἃ ἢ ἐνέρ-
 10 γεια γίνεται. ἀλλ' εἰ τοῦτο, ἔσονται τῶν αἰσθητῶν πλείους αἰσθήσεις, αἶ
 τε αἰσθανόμεναι αὐτῶν προηγουμένως καὶ αἶ τῶν ἐνεργειῶν τῶν περὶ τὰ 10
 αἰσθητὰ τῶν αἰσθήσεων αἰσθανόμεναι. τοῦτο δ' ἄτοπον τὸ τὰ ἴδια αἰ-
 σθητὰ ἐκάστη αἰσθήσει πλείοσιν αἰσθήσεσιν αἰσθητὰ εἶναι λέγειν. προσέτι
 τε εἰ [ἢ] ἄλλη μὲν ἔστιν ἢ αἰσθανομένη, ἄλλη δὲ καθ' ἣν αἰσθανόμεθα 15
 15 ἑαυτῶν αἰσθανομένων, ἐπ' ἄπειρον προελεύσεται. καὶ γὰρ τῆς τοῦ ὄραν
 αἰσθήσεως πάλιν ἔσται συναίσθησις ἡμῖν δι' ἄλλης τινὸς αἰσθήσεως, κά-
 κείνη πάλιν, οὗ αἰσθανομένη ποιεῖ τὴν συναίσθησιν, ἄλλην τινὰ ἕξει τὴν 20
 αἰσθανομένην, καὶ τοῦτ' εἰς ἄπειρον, ἀτοπώτατον δὲ τοῦτο. καταλείπεται
 τὸ τῇ αὐτῇ τῶν τε αἰσθητῶν αἰσθάνεσθαι ἡμᾶς καὶ τῆς περὶ τὰ αἰσθητὰ
 20 ἑαυτῶν ἐνεργείας. ἀλλ' εἰ ἔστιν ἐνέργεια τῆς ὁρατικῆς δυνάμεως τὸ ὄραν, 25
 ἔσται ἢ ὄψις τῶν τε χρωμάτων ἀντιλαμβανομένη καὶ αὐτοῦ τοῦ ὄραν.
 ἀλλ' εἰ οὐ ἔστιν ἢ ὄψις αἰσθητικῆ, τοῦτ' ἀνάγκη κεχρωῶσθαι, | καὶ τὸ 176
 ὄραν, εἰ ἔστιν ὁρατόν τι, κεχρωσμένον. πρώτην λύω ἀπορίαν πρῶτον
 μὲν ἐχρήσατο τῷ τὴν ὄψιν μὴ μόνον χρωμάτων ἢ κεχρωσμένων αἰσθητι-
 25 κῆν εἶναι, ἀλλὰ καὶ τῆς στερήσεως αὐτῶν. ἐδείχθη γὰρ πᾶσα αἰσθησις 5
 αἰσθανομένη καὶ τῆς στερήσεως τῶν αἰσθητῶν ἢ αὐτῆ. τῇ γοῦν ὄψει καὶ
 φωτὸς καὶ σκότους αἰσθανόμεθα. δεῦτερον ἔλαβεν, ὅτι καὶ τὸ ὄραν κέ-
 χρωσταί πως, εἴ γε τὸ ὄραν γίνεται τοῦ αἰσθητηρίου δεξαμένου τὸ εἶδος 10
 τοῦ αἰσθητοῦ χωρὶς τῆς ὕλης τῆς ὑποκειμένης αὐτῷ, οὗ σημείον παρέθετο
 30 πολλάκις ἀπελθόντων τῶν ὀρωμένων ἔτι ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν ὑπομένειν τινὰς
 αὐτῶν αἰσθήσεις τε καὶ φαντασίας. ταῦτ' εἰπὼν εἰς λύσιν τῶν ἠπορημένων
 διὰ τῶν ἐξῆς [ἐχρήσατο εἰς λύσιν τῆς ἀπορίας], ὅτι γίνεται καὶ πῶς γίνεται, 15
 δεῖκνυσιν. λέγει τὴν τοῦ αἰσθητοῦ ἐνέργειαν καὶ τὴν τῆς αἰσθήσεως μίαν
 εἶναι κατὰ τὸν λόγον μόνον διαφερούσας, ὅτι τῇ μὲν κατ' ἐνέργειαν αἰ-
 35 σθήσει τὸ εἶναι ἔστιν ἐν τῷ ἔχειν τὸ εἶδος τοῦ αἰσθητοῦ χωρὶς τῆς ὕλης, 20

2 γὰρ] cf. Ind. ἄλλη τίς Sp. καὶ G²: εἰ libri ἢ αὐτῇ] αὐτὴ ἢ FGSa Sp. 3 ἢ
 add. Vict. 4 ἢ] καὶ Vict. Sp. 4. 5 αἰσθανομένη αἰσθάνοιτο Vict. Sp.: αἰσθανόμενοι αἰσθάν-
 νοιτο libri 5 ἄν add. Sp. 8 αἰσθέσθαι] pr. σ s. v. V 9 τῶνδε Sp.: τῷδε libri αἰ-
 σθανόμενον Schwartz: αἰσθανόμενοι libri 10. 11 αἶ τε scripsi: αὐται libri (αυται V)
 11. 12 τὰ—τῶν] τὰ αἰσθη et τῶν in lit. V 14 εἰ Sp.: εἰ ἢ V: εἴη Sa 17 ἕξει Sp.: ἕξιν libri
 18 post τοῦτο interpuncti. Spengelius post ἄπειρον 19 οὖν τὸ GF τῇ αὐτῇ Sp.: τὴν αὐτὴν
 libri 22 καὶ τὸ Sp.: τε καὶ libri 23 τι scripsi: τὸ libri: ἔσται Sp. 24 τῷ Sp.: τῇ τῶν
 libri 27. 28 κέχρωσταί Sp.: κεχρωῶσθαι libri 30 πολλάκις V 32 ἐχρήσατο—ἀπορίας cir-
 cumscripsi 33 δεῖκνυσιν] v in lit. V 34 διαφερούσαν coni. Sp. 35 εἶναι del. Vict.

τῷ δὲ κατ' ἐνέργειαν αἰσθητῷ (ἐν) τῷ ἔχεισθαι τὸ εἶδος αὐτοῦ χωρὶς τῆς
 ὕλης. εἰ γὰρ ἐστὶν ἡ κίνησις (ἡ) ὑπὸ τοῦ κινουόντος γινόμενη [ἡ] ἐν τῷ κινου-
 μένῳ καὶ τὸ πάθος τὸ ὑπὸ τοῦ ποιούντος γινόμενον ἐν τῷ ποιουμένῳ καὶ 25
 πάσχοντι, | ἀνάγκη καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ αἰσθητοῦ κίνησιν καὶ τὸ γινόμενον 177
 5 ὑπ' αὐτοῦ πάθος ἐν τῇ κατὰ δύναμιν αἰσθήσει γινόμενον ποιεῖν τὴν κατ'
 ἐνέργειαν αἰσθησιν· ὡς γὰρ ἡ ποίησις καὶ ἡ πάθησις ἐν τῷ πάσχοντι,
 ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ ποιούντι (ἦν γὰρ τὸ ποιῶν πάσχον, καὶ ταῦτὸ τὸ ποιεῖν 5
 τε καὶ πάσχειν, ὡς ἔδειξεν ἐν Φυσικῇ ἀκροάσει), οὕτως καὶ ἡ τοῦ αἰσθη-
 τοῦ καὶ ἡ τοῦ αἰσθητικοῦ. τούτων δὲ τοῦτον ἐχόντων τὸν τρόπον καὶ τῆς
 10 κατ' ἐνέργειαν αἰσθήσεως γινόμενης τῇ τῶν εἰδῶν τῶν αἰσθητῶν λήψει 10
 χωρὶς τῆς ὕλης, γένοιτο ἂν ἡμῖν εὐλόγως ἅμα τῇ αἰσθήσει τῶν αἰσθητῶν
 καὶ συναίσθησις τοῦ αἰσθάνεσθαι κατὰ τὴν αὐτὴν αἰσθησιν. τῷ μὲν γὰρ
 ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἔξωθεν ὄντων λαμβάνειν τὸ εἶδος ἢ ἐκείνων ἀντίληψις, 15
 τῷ δὲ ἐν ἑαυτῇ τὴν αἰσθησιν τὸ εἶδος ἔχειν τῶν αἰσθητῶν καὶ διὰ τοῦτο
 15 καὶ ταύτης πῶς αἰσθάνεσθαι ἢ συναίσθησις. εἰ γὰρ τὸ ὄρᾶν κατὰ τὴν
 τοῦ εἶδους τοῦ αἰσθητοῦ λήψιν γίνεται, ὁμοίως δὲ ὁ λόγος καὶ ἐπὶ τῶν 20
 ἄλλων αἰσθήσεων, λαβοῦσα τὸ εἶδος ὄρᾶ καὶ αὐτὴν ἅμα ὀρώσαν ὀρώσα
 γίνεται. ἡ μὲν δὴ συναίσθησις τοῦ αἰσθάνεσθαι γινόμενη ἐν τῷ τὴν αἰ-
 σθησιν ἅμα τε [τῇ] τοῦ αἰσθητοῦ καὶ τῆς ἰδίας περὶ τὸ αἰσθητὸν ἐνεργείας 25
 20 αἰσθάνεσθαι. διὸ ἐξ ἀνάγκης ἔπεται παντὶ τῷ αἰσθανομένῳ συναίσθάνεσθαι
 καὶ ἑαυτοῦ | αἰσθανομένου τῷ ἔπασθαι τῇ αἰσθήσει αἰσθανομένην τινὸς 178
 τῶν αἰσθητῶν ἔξω ὄντος τὸ ἅμα καὶ ἑαυτῆς αἰσθάνεσθαι.

VIII. Εἰ αἰσθητὸν δὲ πάσαις ταῖς αἰσθήσεσιν κατὰ συμβεβηκὸς 5
αἰσθητόν.

25 Εἰ μᾶλλον αἰσθήσει κατὰ συμβεβηκὸς ἐστὶν αἰσθητόν τὸ ἔχον τῶν ἰδίων
 τι ταύτῃ τῇ αἰσθήσει αἰσθητῶν συμβεβηκὸς ἑαυτῷ (διὰ γὰρ τῆς τοῦ αἰ-
 σθητοῦ ἀντιλήψεως γίνεται καὶ ἡ τοῦ κατὰ συμβεβηκὸς· οὕτω γὰρ ἡ ὄψις 10
 γλυκέος ὅτι τῷ ὠχρῷ συμβέβηκεν εἶναι γλυκεῖ τε καὶ μέλιτι), εἴ τις λέγοι
 τι πάσαις ταῖς αἰσθήσεσιν κατὰ συμβεβηκὸς εἶναι αἰσθητόν, οὗτος λέγοι
 30 ἂν, τοῦτο, ὃ φησι πάσαις κατὰ συμβεβηκὸς ταῖς αἰσθήσεσιν αἰσθητόν εἶναι, 15
 ἔχειν τινὰ συμβεβηκότητα τοιαῦτα, ὧν τὸ μὲν τῇ ἀφῆ καθ' αὐτὸ ἐστὶν αἰ-
 σθητόν, τὸ δὲ τῇ γεύσει, τὸ δὲ τῇ ὀσφρήσει, τὸ δὲ τῇ ἀκοῇ, τὸ δὲ τῇ

1 αἰσθητῷ] τῷ s. v. V ἐν add. Sp. εἶδος] εἶναι a 2 alt. ἡ add. Sp. tert.
 ἡ del. Sp. 4 ἀπὸ] ὑπὸ conl. Sp. 8 Φυσικῇ ἀκροάσει] III, 3. 202*21 sqq.
 9 αἰσθητικοῦ Vict. Sp.: αἰσθητικωτάτου libri 12 συναίσθησις Sp.: συναίσθησει libri
 17 fortasse (καὶ ἡ ὄψις) λαβοῦσα αὐτὴν V 19 τε damnat Sp. 19 τῇ
 circumscripsi αἰσθητοῦ λήψει καὶ Vict. Sp. τὸ αἰσθητὸν Sa Sp.: τοῦ αἰσθητόν
 (αἰσθητῶν?) V 21 τῷ F Sp.: τοῦ libri 22 ἑαυτῆ] ἑαυτοῦ Sp. 23 ταῖς
 om. a 25 εἰ] ἐπεὶ conl. Sp. 26 αἰσθητῶν FSa Sp.: αἰσθητόν V 29 τι
 scripsi: ὅτι libri αἰσθητόν V οὗτος Vict.: οὕτως libri 32 τῇ ante ὀσφρήσει
 infra versum V

ὄψει, ὥστ' εἴη ἂν τὸ πᾶσι κατὰ συμβεβηκὸς αἰσθητὸν τῷ πάσαις καθ' αὐτὸ εἶναι τι αἰσθητὸν ἐν αὐτῷ τούτῳ πάσαις [αὐτὸ εἶναι] κατὰ συμβεβη- 20 κὸς αἰσθητὸν, ἐκάστης αὐτῆς διὰ τοῦ οἰκείου αὐτῇ αἰσθητοῦ αἰσθανομένης αὐτοῦ. οὐ γὰρ τὸ πάσαις κατὰ συμβεβηκὸς αἰσθητὸν οὐδ' ὅλως ἐστὶν αἰ- 5 σθητὸν, ὡς ἂν δόξαι ἀπλῶς ἀκούσαντι. τὸ γὰρ μηδεμιᾶ αἰσθητὸν αἰσθήσει 25 ἀναίσθητον· οὐ ταυτὸν δὲ τὸ πάσαις ἀναίσθητον τῷ πάσαις κατὰ συμβε- 179 βηκὸς * * * αἰσθητὸν τοιοῦτον εἶναι τὸ ὑποκείμενον τοῖς πάσαις ταῖς αἰσθήσεσιν αἰσθητοῖς. τῷ γὰρ τὰ συμβεβηκότα τούτῳ αἰσθητά εἶναι 5 πάσαις, αὐτὸ δὲ μὴ, τούτῳ γίνεται πάσαις κατὰ συμβεβηκὸς αἰσθητὸν.

10 IX. Λέξεως ἐξήγησις ἐκ τοῦ τρίτου Περὶ ψυχῆς, δι' ἧς δει-
κνυσιν Ἀριστοτέλης, ὅτι ἔστιν τι ᾧ ἅμα πάντων αἰσθανόμεθα. 10

“Ἄρ' οὖν ἅμα μὲν καὶ ἀριθμῷ ἀδιαίρετον καὶ ἀχώριστον τὸ κρῖνον, τῷ εἶναι δὲ κεχωρισμένον; ἔστι δὲ πως ὡς τὸ διαιρετὸν τῶν διηρημένων αἰσθάνεται, ἔστι δὲ ὡς ἀδιαίρετον· τῷ εἶναι 15 μὲν γὰρ διαιρετόν, τόπῳ δὲ καὶ ἀριθμῷ ἀδιαίρετον· ἢ οὐχ οἶόν τε; δυνάμει μὲν γὰρ τὸ αὐτὸ καὶ ἀδιαίρετον τάναντία, τῷ δὲ εἶ-
ναι οὐ, ἀλλὰ τῷ ἐνεργεῖσθαι διαιρετόν, καὶ οὐχ οἶόν τε ἅμα λευ- 20 κὸν καὶ μέλαν εἶναι, ὥστε οὐδὲ τὰ εἶδη πάσχειν αὐτῶν, εἰ τοι- οὔτον ἢ αἰσθησις καὶ ἡ νόησις, ἀλλ' ὥσπερ ἦν καλοῦσί | τινες 180
20 στιγμῆν ἢ μίαν ἢ δύο, ταύτη καὶ διαιρετή. ἢ μὲν οὖν ἀδιαί-
ρετος, ἐν τὸ κρῖνόν ἐστι καὶ ἅμα· ἢ δὲ διαιρετὸν ὑπάρχει, δις
τῷ αὐτῷ χρῆται σημεῖω ἅμα. ἢ μὲν οὖν δυοῖς χρῆται, τῷ πέ- 5
ρατι δύο κρίνει καὶ κεχωρισμένα ἐστὶν ὡς τῷ κεχωρισμένῳ· ἢ
δὲ ἔν, ἐνὶ καὶ ἅμα.”

25 Λαβὼν ὅτι ἐκάστη αἰσθησις ἐν τῷ αἰσθητηρίῳ οὔσα, ἐν ᾧ οὔσα αἰ-
σθάνεται, τῶν τε αἰσθητῶν αὐτῇ αἰσθάνεται καὶ κρίνει αὐτῶν τὰς πρὸς 10
ἀλλήλας διαφορὰς (λευκοῦ μὲν γὰρ καὶ μέλανος ὄψις, γλυκεῖος δὲ καὶ πι-
κροῦ γεῦσις, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἐκάστη), καὶ διὰ τούτου συστήσας,
ὅτι ἡ αἰσθανομένη τινῶν καὶ τὰς διαφορὰς αὐτῶν κρίνει (οὐ γὰρ ἄλλης 15
30 μὲν τὸ αἰσθάνεσθαι τινῶν, ἄλλης δὲ τὸ κρίνειν τὰς διαφορὰς αὐτῶν, καθ'
ᾧ ἐστὶν αἰσθητά, ἀλλ' ἢ τε αἰσθανομένη τινῶν καὶ κρίνει αὐτά, καὶ ἡ
κρίνουσα τὰς διαφορὰς αὐτῶν καὶ αἰσθάνεται αὐτῶν· ταυτὸν γὰρ κρίνειν 20

2 αὐτὸ εἶναι delevi 3 αὐτῇ scripsi: αὐτῷ conl. Sp.: αὐτοῦ libri 6 δε V
πάσαις ἀναίσθητον (καὶ τὸ πάσαις κατὰ συμβεβηκὸς αἰσθητὸν) Vict. Sp. 7 αἰσθητῷ τῷ
supplet Schwartz recte 8 τούτῳ scripsi: τούτων libri: τούτου a Sp. 9 δὲ μὴ
S²a Sp.: δ' εἰ μὴ VBFS¹ τούτῳ Sp.: τούτο libri 10 ἐκ τοῦ τρίτου] de an.
III, 2. 427*2 13 κεχωρισμένον FS²a Sp.: κεχωρισμένος VBS¹ alt. δέ] δε V:
μὲν δὴ Vict.: δὴ Arist. vulg. 15 ἀδιαίρετον FSB²a Sp.: διαιρετόν VB¹ 16 αὐτὸ
διαιρετόν καὶ ἀδ. Vict. καὶ τάναντία Vict. 18 εἰ Sp.: ἡ (supra ἡ lit.) V: ἢ S¹:
εἰ ἢ S²a 20 ἢ μίαν καὶ δύο Vict.: ἢ μία καὶ ἢ δύο Arist. vulg. ἢ] ἢ V (et
21—23) 20. 21 ἀδιαίρετον Arist. vulg. 23 ὡς κεχωρισμένων Arist. vulg.
24 ἐν] ἐν libri 26 αὐτῇ a 28 τούτου Sp.: τούτο libri

τῷ αἰσθάνεσθαι· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἡ αἰσθησις κρίσις τις εἶναι δοκεῖ),
 εὐρών τι οὐ μόνον τῶν ἐναντίων ἀλλήλοισι αἰσθητῶν τὰς διαφορὰς κρίνον,
 ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν αἰσθητῶν (κρίνομεν γὰρ καὶ τὰς τῶν ὄρατῶν δια- 25
 φορὰς πρὸς τὰς τῶν γευστῶν, ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τὰς τῶν ἀκουστῶν, ἀλλὰ
 5 καὶ πρὸς τὰς τῶν ὄσφρητῶν καὶ πρὸς τὰς τῶν ἀπτῶν), πρῶτον μὲν ἔλαβεν,
 ὅτι αἰσθήσει | ταῦτα κρίνομεν (αἰσθητὰ τε γὰρ ἐσσι· καὶ ὡς αἰσθητῶν αὐ- 181
 τῶν ποιούμεθα τὴν κρίσιν), μεθ' ἧ ἔδειξεν, ὅτι μὴ οἶόν τε κρίνειν τὰς
 διαφορὰς τῶν αἰσθητῶν μὴ αἰσθανόμενον αὐτῶν ἔν τε ὄν καὶ ταῦτόν. οὐ 5
 γὰρ οἶόν τε τὸ μὴ αἰσθανόμενον πάντων κρίνειν αὐτῶν τὰς πρὸς ἄλληλα
 10 διαφορὰς· εἰ γὰρ τοῦ μὲν ἄλλο, τοῦ δ' ἄλλο αἰσθάνοιτο, οὐδέτερον αὐτῶν
 οἶόν τε γνωρίζειν, τίνι τὰ ὄν ἡσθάνοντο ἀλλήλων διαφέρει. καὶ γὰρ οὐδ' 10
 ἐν ἄλλῳ τινὶ ἦν τῇ αἰσθήσει τὸ κρίνειν ἢ ἐν τῷ αἰσθάνεσθαι. λαβὼν δ'
 ἐκ τούτων τὸ ἐν εἶναι τὸ πάντων αἰσθητῶν αἰσθανόμενον τε καὶ κρίνον
 αὐτῶν τὰς διαφορὰς, ἐφεξῆς ἔδειξεν, ὅτι καί, εἰ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ καὶ
 15 ἅμα αὐτῶν αἰσθάνεται, ὅτε κρίνει τὰς διαφορὰς αὐτῶν (εἴ γε, ὅτε κρίνει 15
 αὐτάς, τότε αἰσθάνεται, κρίνει δ' ἅμα τὰς πρὸς ἄλληλα αὐτῶν διαφορὰς),
 καὶ αἰσθάνοιτ' ἂν ἅμα τῶν κρινομένων· ἐν γὰρ τῷ αἰσθάνεσθαι τῇ αἰ-
 σθήσει τὸ κρίνειν. ταῦτα λαβὼν, τό τε μίαν αἰσθησιν εἶναι, ἢ πάντων 20
 αἰσθανόμεθα, καὶ τὸ ἅμα αἰσθάνεσθαι τούτων ὄν ἅμα κρίνει τὰς διαφορὰς,
 20 ἐπὶ τούτοις ἠπόρησεν, ἐπεὶ τὸ κατ' ἐνέργειαν αἰσθάνεσθαι ἐσσι τὸ τὸ εἶ-
 δος τοῦ αἰσθητοῦ χωρὶς τῆς ὕλης λαμβάνειν, πῶς οἶόν τε ἔν τι ὄν ἅμα 25
 πλειόνων καὶ τῶν ἐναντίων αἰσθάνεσθαι. εἰ γὰρ τοῦτο, δεήσει αὐτὸ ἅμα
 ἐναντία εἶδη τε καὶ πάθη δέχεσθαι, λευκότητα καὶ μελανίαν, | ὅταν τοῦ- 182
 των αἰσθάνηται καὶ ταῦτα κρίνη, γλυκύτητα καὶ πικρότητα, ὁμοίως τὰ ἄλλα.
 25 ἀλλὰ μὴν ἀδύνατον τὸ τὰς ἐναντίας ἅμα κινήσεις κινεῖσθαι τὸ αὐτό, εἰς
 λευκότητα ἅμα καὶ μελανίαν μεταβάλλον, καὶ τὰ ἐναντία εἶναι δεχόμενον. 5
 ταῦτα δείξας καὶ ἀπορήσας, λύων τὴν ἀπορίαν ἔλαβεν τὸ ἅμα μὲν τὸ κρι-
 νον κρίνειν τε καὶ αἰσθάνεσθαι τῶν πλειόνων, ἐν ὄν καὶ μὴ διηρημένον,
 τῷ λόγῳ κερχωρισμένον, ὡς ἐν ὄν κατ' ἄλλην μὲν δύναμιν δεκτικὸν τοῦδέ 10
 30 τινος εἶναι, κατ' ἄλλην δὲ τοῦ ἐναντίου αὐτῷ ἢ διαφέροντος, [ὡς] ἀδιαίρε-
 τον ὄν τῷ τε τόπῳ καὶ τῷ ἀριθμῷ, τουτέστιν τῷ ὑποκειμένῳ. τόπῳ γὰρ
 ἀδιαίρετον τὸ ἐν ἐν τόπῳ ὄν, τοιοῦτο δὲ συνεχὲς καὶ μὴ διηρημένον, ὃ καὶ 15
 ἐν ἐσσι τῷ ἀριθμῷ. εἰπὼν δὲ τοῦτο ὡς εἰς λύσιν τοῦ ἠπορημένου ἐπιγ-
 νεγκεν ἢ οὐχ οἶόν τε, δεικνὺς ὅτι μὴ λύεται τοῦτο τὸ ἠπορημένον. δὴ-
 35 ναται μὲν γὰρ ἐν τι ὄν κατ' ἀριθμὸν τῷ λόγῳ διαφέρειν τῷ δυνάμει ἔχειν
 διαφερούσας, καθ' ἃς τῶν ἐναντίων ἐσσι δεκτικόν, οὐ μὴν οὕτω τῶν ἐναν- 20
 τίων τὰς δυνάμεις ἔχειν, ὡς ἅμα αὐτὰ δύνασθαι δέχεσθαι. τὸ γὰρ τῶν

1 αἰσθάνεσθαι S^{2a} Sp.: αἰσθάνεται VS¹ 7 οἶον S^{2a} Sp.: ὁμοιον VBFS¹ τὰς BSa²
 Sp.: ἢ τὰς S¹F: ἢ τὰς sic V 8 μὴ Vict. Sp.: ἢ (supra ἢ lit.) VB: ἢ FSa
 ἐν scripsi: μὴ ἐν Vict. Sp.: ἢ ἐν FSa: ἢ ἐν V 13 ἐν εἶναι] ἐνεῖναι a Sp. 14 εἰ
 del. Sp. 15 pr. ὅτε Sp.: ὅτι libri 25 pr. τὸ suspectum 29 fortasse τῷ (δέ)
 λόγῳ τοῦδέ S²Fa Sp.: τότε VS¹ 30 αὐτῷ ἢ Sp.: αὐτῷ ἢ VF: αὐτῷ αὐτῷ ἢ Sa
 ὡς delevi 31 τῷ τε FSa Sp.: τότε V 32 ἀδιαίρετον FSa Sp.: διαίρετόν V
 36. 37 ἐναντίων] ἀντίων V

ἐναντίων δυνάμεις ἔχον οὐχ οὕτως ἔχειν δύναται αὐτάς, ὡς ἅμα αὐτῶν
 καὶ τὰς ἐνεργείας δέχεσθαι. ἀναγκαῖον γὰρ κατὰ τὰς ἐνεργείας αὐτὸ δια- 25
 ρεῖσθαι, ὡς ἐν ἄλλῳ μὲν χρόνῳ τὸ ἕτερον αὐτῶν γίνεσθαι, ἐν ἄλλῳ δὲ
 τὸ ἕτερον, ἢ δὲ αἰσθησις ἅμα ἔκρινεν αὐτῶν τὰς διαφοράς, ὡς ἅμα αὐτῶν
 5 αἰσθανομένη καὶ τὰ εἶδη λαμβάνουσα, | εἴ γε τὸ αἰσθάνεσθαι ἐν τῇ τῶν 183
 εἰδῶν τῶν αἰσθητῶν λήψει. ἐπεὶ δὲ καὶ νόησις δοκεῖ τῇ τοῦ εἶδους τοῦ
 νοουμένου λήψει γίνεσθαι, διὰ τοῦτο εἶπεν τὸ εἰ τοιοῦτο αἰσθησις καὶ
 ἢ νόησις. εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ δεῖξας, ὅτι μένει ἔτι ἡ ἀπορηθεῖσα ἀπορία 5
 ὡς <μὴ> δυναμένη λύεσθαι, δι' ὧν ἐπήνεγκεν, † ὡς προεῖπεν ἀλλ' ὥσπερ
 10 ἦν καλοῦσί τινες στιγμῆν ἢ μία ἢ δύο, ταύτη καὶ διαιρητή,
 καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐπὶ τούτοις, ἧτις λέξις σφόδρα ἀσαφῶς τε καὶ βραχέως 10
 εἰρημένῃ τοιοῦτο σημαίνει. ἀξιῶ τοιοῦτον εἶναι τὸ ᾧ ἢ αἰσθησις τοῖς
 ζόφοις γίνεται τῶν αἰσθητῶν, ὡς δύνασθαι ἅμα μὲν ἐν εἶναι, ἅμα δὲ πολλά,
 οὕτως ὡς καὶ τὸ σημεῖον, ὅταν ὡς πολλῶν γραμμῶν πέρασ ληφθῆ. αἱ γὰρ 15
 15 ἀπὸ τῶν τῆς περιφερείας τοῦ κύκλου ἐπὶ τὸ κέντρον ἀγόμεναι εὐθεῖαι πέρασ
 ἔχουσι πᾶσαι τὸ κέντρον τοῦ κύκλου, ἐν σημεῖον, ὃ σημεῖον ἐν ὄν καὶ
 πολλά πῶς ἐστίν, ὅταν ὡς ἐκάστης τῶν γραμμῶν ἐπ' αὐτὸ ἀγχεῖσῶν πέρασ 20
 λαμβάνηται. εἰ γὰρ τοιοῦτό τι ἢ αἰσθησις εἴη, καθὼ μὲν ἐν τι καὶ ἀδιαι-
 ρετόν ἐστίν, ἐν ἔσται τὸ κρῖνον (ἀλλὰ καὶ ἅμα κρῖνει τὰ ἐν τοῖς πέρασι
 20 τῶν γραμμῶν τῷ πάντα τὰ πέρατα ἅμα εἶναι καὶ ἐν τι), καθόσον δὲ ὡς 25
 τῆσδε καὶ τῆσδε πέρασ λαμβάνεται | καὶ τοσαῦτα λαμβάνεται, ὅσαι καὶ 184
 εὐθεῖαι, πολλά. καὶ κατὰ τοῦτο πάλιν καθόσον μὲν οὖν πολλά τὰ πέρατα
 καὶ διαφεροσῶν γραμμῶν, πολλά ἔσται τὰ κρινόμενα καὶ κεχωρισμένα καὶ
 διαφέροντα καὶ τρόπον τινὰ † οὐπω κεχωρισμένον, καθόσον τὸ κέντρον πολλά 5
 25 πῶς ἦν, ὧν ἕκαστον κριτικόν ὄν τοῦ ἐν τῇ ἰδίᾳ γραμμῇ πάθους ὄντος,
 καθόσον δὲ ἐν τὸ ἐκ πάντων ἐστίν ἀδιάφορον καὶ πάντη τὸ αὐτό, αὐτὸ ἐν
 τε ἔσται τὸ κρῖνον καὶ ἅμα κρῖνον. καὶ τὸ μὲν εἰς λύσιν εἰρημένον 10
 τῶν ἠπορημένων τοιοῦτον. τί δὲ τοιοῦτον λαμβάνειν ἔστιν ἐπὶ τῆς αἰ-
 σθήσεως, <ὡς> ἅμα ἐν τε εἶναι καὶ πολλά, ὁμοίως τῷ τοῦ κύκλου
 30 κέντρῳ τῷ ὡς πέρατι τῶν πολλῶν εὐθειῶν ληφθέντι, οὐ ῥάδιον εὐ- 15
 ρεῖν. σώμά τε γὰρ τὸ ἔσχατον αἰσθητήριον, ἐν ᾧ γίνεται τὰ τῶν αἰ-
 σθητῶν πάθη, καὶ οὐχ οἷόν τε τὰ ἀπὸ τῶν πέντε αἰσθητηρίων πάθη
 διαπεμπόμενα ἐπ' αὐτὸ ὡς διὰ γραμμῶν τῷ αὐτῷ μορίῳ τοῦ σώματος 20
 ἐπιβάλλειν. γένοιτο γὰρ ἂν πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ τὰ ἐναντία γινόμενα πάθη
 35 καὶ ἐναντίαι κινήσεις, εἴ γε διὰ τοιαύτης κινήσεως ἢ κατ' ἐνεργεῖαν αἰ-
 σθησις. οὐδὲ γὰρ τὰ ἀφ' ἐνὸς αἰσθητηρίου διαπεμπόμενα ἐπ' αὐτὸ πάθη
 οἶά τε κατὰ τὸ αὐτὸ μόριον αὐτοῦ γίνεσθαι, † οἷον, εἴ γε τῶν μὲν ἐναν- 25

1 ἔχειν Sp.: ἔχον libri 7 τοιοῦτον ἢ Sp. 8 μένει] μὲν εἴη Sa 9 μὴ add. Vict.
 δι' ὧν προεῖπεν, ἐπήνεγκεν conl. Sp.: λύων ἐπήνεγκεν, ὡς προεῖπον, Schwartz bene 10 ἢ
 μία (ἢ μια V) ai libri: ἢ μία καὶ ἢ Vict. cf. 94,21 12 σημαίνει a Sp.: σημαίνει V ᾧ
 sic V 17 αὐτὸ ἀγχεῖσῶν] αὐτὸ ἀγθ in lit. V 22 πολλά Sp.: πολλαὶ libri
 24 fortasse οὕτω κεχ. (τὸ κρῖνον) κεχωρισμένα Sp. 25 τοῦ B²a Sp.: τῇ
 VB¹FS 26 αὐτὸ ἐν Vict. Sp.: αὐτῷ ἐν libri 29 ὡς addidi 37 οἷον su-
 spectum Spengelio fortasse ἅμα cf. 97,2

τίων τὰ αὐτὰ [τὰ] αἰσθητήρια, ἀδύνατον δ' ἐν τῷ αὐτῷ αἰσθητηρίῳ κατὰ 185
 τὸ αὐτὸ μέρος ἅμα τὰ ἀπὸ τῶν ἐναντίων γίνεσθαι πάθη. ὅταν γὰρ βλέ-
 πωμεν ἅμα λευκὸν τε καὶ μέλαν, οἷς μέρεσι τῆς κόρης ἐκατέρου αὐτῶν ἡ
 5 ἔμφασις γίνεται, ὥσπερ ὁρῶμεν γινόμενον καὶ ἐπὶ τῶν κατόπτρων, * * * 5
 οὔτε ἐφ' ὃ διαδίδονται ταῦτα, τοῦτο δ' ἔστιν ὡς εἶπον τὸ ἔσχατον αἰσθη-
 τήριον, οὕτως οἷόν τε διαδιδόσθαι ὡς μὴ ἐν κερωρισμένοις αὐτοῦ γίνεσθαι
 10 μέρεσιν, ὥστ' ἐπὶ μὲν τοῦ σώματος ἀδύνατον λαβεῖν τι ὁμοῖον τῇ εἰκόνι 10
 τῇ τοῦ σημείου τε καὶ τῶν γραμμῶν ὧν πέρασ τὸ σημεῖον. ἴσως δ' ἂν
 ἐφαρμόζειν δύναιτο μᾶλλον τῇ δυνάμει τῇ τοῦ σώματος ἐκείνου, ὃ λέγομεν
 10 ἔσχατον αἰσθητήριον, οὗ ἡ αἰσθητικὴ δυνάμις εἶδος, ἣτις δυνάμις αἰσθάνε- 15
 ται καὶ κρίνει τὰ ἐν τῷ σώματι, οὗ δυνάμις καὶ εἶδος ἐστὶν γενόμενα κατὰ
 τὴν ἀπὸ τῶν αἰσθητηρίων διάδοσιν. ἡ γὰρ δυνάμις αὕτη μία οὔσα καὶ
 ὥσπερ πέρασ τοῦ σώματος τούτου οὗ δυνάμις ἐστὶν, ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦτο τὸ 20
 ἔσχατον αἰ κινήσεις φέρονται, ἀσώματός τε οὔσα καὶ ἀδιαίρετος καὶ ὁμοία
 15 πάντῃ, μία οὔσα, πολλαί πως γίνονται τῷ τῶν καθ' ἕκαστον μόριον τοῦ
 σώματος, οὗ δυνάμις ἐστὶ, κινήσεων αἰσθάνεσθαι ὁμοίως, ἂν τε κατὰ ἓν τι
 μόριον ἡ κινήσεις ἐν αὐτῷ γένηται, ἂν τε κατὰ πλείω. ἐν γὰρ τῇ τῶν 25
 πλείωνων κρίσει πολλαί πως δυνάμεις ἡ μία γίνεται ὡς ἐκάστου μορίου
 πέρασ οἴκειον λαμβανομένη. τὸ μὲν γὰρ σῶμα οὐκ ἐδύνατο ἅμα κατὰ τὸ 186
 20 αὐτὸ πλείω δέχεσθαι πάθη, διὰ τὸ ἀδύνατον εἶναι τὰ ἐναντία ἐν τῷ αὐτῷ γί-
 νεσθαι ἅμα τε (καὶ) κατ' αὐτό· ἐναντία (δὲ) τὸ εἶδος τὸ τοῦ λευκοῦ καὶ (τὸ) τοῦ 5
 μέλανος. διὸ οὐδὲν οἷόν τε σῶμα ἅμα δέχεσθαι ταῦτα, ἀλλὰ τοῦ αἰσθητη-
 ρίου ἐκείνου κατ' ἄλλο μὲν μόριον τάδε τινὰ τῶν αἰσθητῶν τῶν ἅμα προ-
 σπιπτόντων γίγνεται, κατ' ἄλλο δὲ τάδε τῶν ἀπὸ τῶν πρώτων αἰσθητηρίων
 25 ἐπ' αὐτὸ φερομένων τὸν τρόπον. ἡ δὲ δυνάμις ἡ αἰσθητικὴ οὐκέτι κεκώ- 10
 λυται ἅμα τὴν κρίσιν αὐτῶν ποιῆσθαι, ὅτι μὴ ταυτόν ἐστὶ τὸ κρίνειν τῷ
 παθεῖν. παθεῖν μὲν γάρ τι τὸ αὐτὸ ἅμα τὰ ἐναντία ἀδύνατον, ὅτι ἀδύνα-
 τον ἅμα τι δέχεσθαι τὰ ἐναντία (ἀσυνύπαρκτα δὲ τὰ ἐναντία), κρίναι δὲ 15
 ἅμα τὰ ἐναντία οὐδὲν ἀδυνατεῖ, ὅτι μὴ ἔστιν ἐν κρίσει ἐναντία τὸ τὸ λευ-
 30 κὸν λευκὸν κρίναι καὶ τὸ μέλαν μέλαν. ὡς γὰρ ἐν τῷ πάσχειν ἐναντίον
 τὸ τὰ ἐναντία [τὸ] παθεῖν τὸ αὐτὸ μέρος καὶ ἐν ταῦτῳ χρόνῳ, καὶ διὰ 20
 τοῦτο ἐν τῷ πάσχειν τοῦτο ἀδύνατον, οὕτως ἐν κρίσει πάλιν ἀδύνατον τὸ
 τὸ λευκὸν ὁμοῦ μὲν λευκόν, ὁμοῦ δὲ μέλαν ὑπολαμβάνειν εἶναι. διὸ πάλιν
 ἐν κρίσει τὸ οὕτως ἔχον ἀσυνύπαρκτον. τὸ μὲν μέλαν μέλαν, τὸ δὲ λευ- 25
 35 κὸν λευκὸν εἶπεῖν οὐκ ἀδύνατον, ὅτι μὴδ' ἐναντίον. εἰ μὲν γὰρ ἦν ἀνάγκη
 καὶ ἐν τῇ δυνάμει τῇ κρινούσῃ τὰ αἰσθητὰ τὰ εἶδη | πρώτων τῶν αἰσθη- 187

1 τὰ om. a Sp. 4 fortasse (οὔτε ἅμα ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐμφαίνεται) οὔτε 5 ἐφόδια
 διαδίδεται FSGa 8 ὧν Vict. Sp.: ὡς libri 15 fortasse γίνεται 16 κι-
 νήσεων scripsi: κινήσεως libri 19 λαμβάνοντος B² 21 καὶ ἐτ δὲ ἐτ τὸ addidi
 κατ' αὐτὸ] κατὰ ταῦτο Sp. ἐ. γὰρ τὸ B² 23 ἐκείνου Sp.: ἐκείνο libri
 25 ἐπὶ τὸν αὐτὸν φ. τόπον conl. Sp.: fortasse (παθῶν) ἐπ. αὐτὸ φ. (τοῦτον) τ. τρ.
 28 δὲ] γὰρ a Sp. 31 τὸ del. B²S²a Sp. παθεῖν κατὰ τὸ B²S²a Sp. 31 τῷ
 αὐτῷ a Sp. 35 οὐκαδύνατον V 36 αἰσθητῶ] οἱ in lit. V εἶδη] fortasse
 πάθη πρώτων] πρὸ τῶν conl. Sp. τῶν om. a Sp.

τῶν ἐγγενέσθαι, οὐδ' ἂν ἐκείνη κρίνοι ἂν [ἐν ἧ] τάναντία τῷ μὴ δέξασθαι
 τάναντία ἅμα οἷόν τε εἶναι· ἐπεὶ δ' ἐν μὲν τῷ αἰσθητηρίῳ τὰ πάθη γίνονται,
 ἡ δὲ τῶν ἐν τούτῳ γινομένων κρίσις ἐν τῇ δυνάμει (οὐ γὰρ οἷόν τε ἔτι 5
 τοῦτο τὰ πάθη δέχσθαι τὰ σωματικά ὄν ἀσώματων), οὐδὲν κεκώλυται τὰ
 5 ἐν τῷ αἰσθητηρίῳ γινόμενα κατ' ἄλλο καὶ κατ' ἄλλο μέρος ἅμα κρίνειν ἢ
 δύναιμις ἢ παντὸς αὐτοῦ. ἢ γὰρ αἰσθησις κρίσις ἐστὶ τῆς αἰσθητικῆς δυ- 10
 νάμειως τῶν αἰσθητῶν διὰ τῶν [αὐτῶν] ἐν τῷ αἰσθητηρίῳ γινομένων παθῶν
 δι' αὐτῶν, γίνεται δὲ οὕτως ἢ αὐτῇ καὶ μία δύναιμις πολλαί πως ἅμα γι-
 νομένη τῷ τῶν καθ' ἕκαστον μέρος τοῦ αἰσθητηρίου παθῶν γινομένων 15
 10 ἅμα ποιεῖν αἰσθητὴν κρίσιν. ἢ γὰρ κρίνουσα δύναιμις τὸ κατὰ τι ἐν μέρος
 τοῦ αἰσθητηρίου γινόμενον πάθος αὐτῇ κρίνει καὶ τὰ κατὰ πάντα τὰ μόρια
 ἅμα [δ'] αὐτοῦ γινόμενα πάθη, ἢ αὐτῇ καὶ μία καὶ πολλαί πως γινομένη 20
 κατὰ τὴν τῶν μερῶν τοῦ αἰσθητηρίου καθὼ πάσχει διαίρεσιν, ὡς ἐγένετο
 καὶ τὸ σημεῖον ἐν ὄν πολλὰ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν γραμμῶν διαιρούμενον
 15 ὧν [ἧ] ἐκάστη πέρας.

X. Περὶ θαλάσσης ἐκ τῶν Μετεωρολογικῶν.

25

Προδιέμενος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Μετεωρολογικῶν εἰπεῖν περὶ θαλάσσης, 188
 τίς τε ἢ φύσις αὐτῆς καὶ διὰ τίνα αἰτίαν τοσοῦτον ἄλμυρὸν ὕδατος
 ἐστὶ πλῆθος, πρῶτον τὰς περὶ αὐτῆς προκαταβεβλημένας δόξας παρέθετο,
 20 ὧν ἡ μὲν τῶν θεολόγων πηγὰς οἰκείας ἔλεγεν ἔχειν τὴν θάλασσαν, τῶν 5
 δὲ φυσικῶν οἱ μὲν αὐτὴν γεγονέναι ἔλεγον ἐκ τῆς πολλῆς ὑγρότητος τῆς
 περὶ τὴν γῆν ἀναχθείσης ὑπὸ τῆς [ἀπὸ] τοῦ ἡλίου κινήσεώς τε καὶ θερ-
 μότητος, ὑπολειφθείσης δὲ ταύτης, ἢν καλοῦμεν θάλασσαν, οἱ δὲ θερμαινο- 10
 μένης φασὶ τῆς γῆς ὑπὸ τῆς κινήσεως τοῦ ἡλίου ἰδρωτὰ ἐκκριθῆναι τὸ
 25 ὕδωρ τοῦτο, ὃ καλεῖται θάλαττα. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἄλμυρὸν τὸ ὕδωρ
 εἶναι, ὅτι καὶ ὁ ἰδρῶς. οἱ δὲ τῆς ἄλμυρότητος τὴν γῆν καὶ τὴν ποιότητα 15
 τὴν ταύτης αἰτιῶνται. τὸ γὰρ ὕδωρ βέρον δι' αὐτῆς τοιοῦτους τοὺς χυμοὺς
 λαμβάνει, ὁποίους ἂν ἔχη καὶ ἡ γῆ, δι' ἧς δίδεισὶ τε καὶ διηθεῖται. μεθ'
 30 α δειξάς, ὅτι μὴ ἔχει πηγὰς οἰκείας ἢ θάλασσα τῷ πᾶν μὲν τὸ πηγαῖον
 30 ὕδωρ, εἰ μὲν αὐτόματον ἧ, ἀπορρεῖν τε ἀπὸ τῶν πηγῶν, ἀφ' ὧν ἄρχεται, 20
 καὶ μεθίστασθαι, τὸ δ' ὅσον οὐκ ἀπορρεῖ χειρόκητον εἶναι καὶ οὐκ αὐτὸ
 φύσει (τοιαῦτα γὰρ τὰ φρέατα), τὴν δὲ θάλασσαν μῆτε τῶν χειροκμήτων
 εἶναι μῆτε τῶν φερομένων τε καὶ μεθισταμένων * * *. διὰ γὰρ τῆς θα- 25
 λάσσης κινήσεις τε καὶ ἀντιπεριστάσεις αἱ μὲν γίνονται τοῦ | αὐτοῦ ὕδατος 189
 35 μεταρρέοντος (ὃ γινόμενον ἐν πάσῃ θαλάσῃ φανερόν ἡμῖν γίνεται ἐν τοῖς

1 ἐγγενέσθαι G²S²a Sp.: ἐν γενέσει VBF¹S¹ ἐν ἧ circumscripsi: fortasse αὐτῇ 2 εἶναι
 scripsi: τι libri 5 ἢ Vict. S: ἡ V: ἧ a 7 αὐτῶν delevi 10 αἰσθητῆν] fortasse (τὴν
 τῶν) αἰσθητῶν 12 δ' delevi fortasse αὐτῷ 13 διαίρεσιν G² Vict.: διαίρεῖν libri
 15 ὧν Schwartz: ὧν ἢ libri: ὄν Vict. 17 ἐν τῷ δευτέρῳ] Arist. Met. II, 1—3 (353^a31—
 359^b26) 19 πρῶ τῶν V 22 ἀναχθείσης Schwartz: ἐνεχθείσης libri τοῦ Sp.: ἀπὸ τῆς V:
 ἀπὸ τοῦ a 29 ἔχει Sp.: ἔχη libri 30 ἀπορρεῖν Sp.: ἀπορρεῖ libri 31 μεθίστασθαι Sp.:
 μεθίσταται libri χειρόκητον V (corr. Sp. ex Arist.) οὐκ αὐτὸ (αὐτο V)] fortasse οὐ στά-
 σιμον 33 excidisse videtur τὴν αἰτίαν ἀπέδωκεν τῆς φανομένης τῆς θαλάσσης ῥύσεως

στενοῖς τῷ παρὰ τὴν γῆν ἐν τοῖς τοιοῦτοις τόποις φανεράν αὐτῆς γίνεσθαι τὴν μεταρρυσίν), εἰ δέ τις γίνεται αὐτῆς κίνησις ἀπὸ τῶν ὑψηλοτέρων ἐπὶ 5 τὰ κοιλότερα φερομένης, οὐκ ἀπ' οἰκείων πηγῶν ἀλλὰ τῇ τῶν ποταμῶν ἐπιχύσει ἀπὸ τῶν ὑψηλοτέρων ἐπιρροέντων, ἀφ' ὧν τὰς πηγὰς ἔχρυσιν, 5 ὡς τὴν τοιαύτην κίνησιν ἀπὸ πηγῶν μὲν τὴν ἀρχὴν ἔχειν, ἀλλ' οὐ τῶν 10 τῆς θαλάττης, ἀλλὰ τῶν ποταμῶν τῶν εἰς αὐτὴν ῥέοντων. ἐφ' ᾧ ἔδειξεν, ὅτι μὴ θαλάττα ἐστὶν ἀρχὴ τοῦ ὕδατος καὶ τὸ τέταρτον στοιχεῖον, ὃ τινες ὑπολαμβάνοντες ἔλεγον μὴ μόνον τοὺς ποταμοὺς εἰς τὴν θάλασσαν ἰέναι, (ἀλλὰ) καὶ ἀπὸ τῆς θαλάττης, γλυκὺ δ' ἔχειν τὸ ὕδωρ τῷ ἀπὸ τῆς γῆς 15 αὐτὸ ἡθουόμενον φέρεσθαι. ἐφ' οἷς δεικνύς, ὅτι μὴ ἔστι τὸ ὕδωρ τὸ διὰ τῆς γῆς ἄλμυρον τῇ αὐτοῦ φύσει, ἀπέδωκεν αἰτίαν τῆς ἄλμυρότητος, ὡς † λεγομένη, τὸ τοῦ ὕδατος περιχειμένου τε καὶ περιτεταμένου περὶ τὴν γῆν 20 τὸ μὲν λεπτότατον καὶ γλυκύτατον ἀνάγεσθαι καὶ ἀναθυμιάσθαι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑπὸ τῆς τοῦ ἡλίου κινήσεως, ἀτμίζον διὰ τὸ κορυφότερόν τε 15 ὄν καὶ καθαρώτερον ἐπιπολάζειν, τούτου δ' ἀναγομένου συνεχῶς καὶ πάλιν 25 μεταβάλλοντός τε καὶ καταφερομένου τὸ ἄλμυρον ὑπολείπεσθαι διὰ βάρους ἐν τῷ τοῦ ὕδατος οἰκείῳ τόπῳ. | ἐφ' οἷς ἀπορήσας πόθεν ἢ ἀρχὴ καὶ ἢ 190 αἰτία τῆς ἄλμυρότητος τῆς οὐσης ἐν τῷ ὕδατι καὶ τῆς θαλάσσης, ἔδειξεν πᾶν τὸ γινόμενον ὕδωρ ἄλμυρον οὐκ ἐκ τοιοῦτου κατὰ μίξιν τινος γίνεσθαι. 20 τό τε γὰρ σύστημα τῶν ζῴων τὸ ἐν τῇ κύστει διὰ τοῦτον τὸν χυμὸν εἶναι 5 τοιοῦτον· φαίνεται γὰρ μεμιχθαί τι αὐτῷ γεῶδες, ὃ δῆλον γίνεται ὑφ' ἑξάνων ἐν αὐτῷ. ἀλλὰ καὶ ὁ ἰδρώς μιγνόμενον ἔχει τοιοῦτον ἐν ἑαυτῷ, ὃ λαμβάνει τὸ πινόμενον ὕδωρ ἀπὸ τοῦ σώματος, διηθούμενον δι' αὐτοῦ καὶ 10 ὥσπερ πλύνον αὐτὸ καὶ καθαῖρον. τοιοῦτον δὲ καὶ τὸ διὰ τῆς τέφρας διηθούμενον. ἔστι δὲ τὸ μιγνόμενον τούτοις καὶ τῆς αὐτῆς ἰδιότητος αἴτιον τὸ ὅσον ἄπεπτον ἐν τοῖς σώμασι μένει, μὴ δυναθὲν ὑπὸ τῆς πεπτούσης 15 αὐτὸ μεταβληθῆναι θερμότητος. τοιοῦτος γὰρ ὁ τε ἰδρώς καὶ τὸ οὔρον καὶ τὸ διὰ τῆς τέφρας διηθούμενον· καὶ γὰρ ἡ τέφρα τὸ μὴ δυναθὲν τῆς γῆς ὑπὸ τοῦ πυρὸς κρατηθῆναι καὶ μεταβαλεῖν εἰς αὐτό, ἀλλὰ ἄπεπτον 20 μείναν τῆς καομένης ὕλης μόριον. ἃ κατασκευάσας ἔλαβεν, ὅτι δεῖ τοιοῦτό τι εἶναι καὶ ὃ τῷ ὕδατι μιγνόμενον τὴν θάλασσαν ἐξ αὐτοῦ ποιεῖ. εἰπὼν δὲ δεῖν ἄπεπτόν τι εἶναι περίπωμα, οὐ ἡ μίξις τῆς πρὸς τὸ ὕδωρ αἴτιον 25 αὐτῷ τῆς ἄλμυρότητος γίνεται, | δεικνύς τί πότε ἔστι τοῦτο, ἔλαβεν τὸ 191 ὥσπερ ἐπὶ τῶν σωμάτων τῶν ζῴων ἐν ταῖς τροφαῖς τε (καὶ) μεταβολαῖς 35 ἄπεπτά τινα περιττώματα γίνεται, ὧν τῇ πρὸς τὸ ὕδωρ μίξει γίνονται τινες ἄλμυραί τε ὑποστάσεις ἐν αὐτοῖς καὶ πικραί, οὕτω δὲ καὶ (ἐν τῷ) παντὶ ἀπὸ 5 πάντων τῶν φυομένων καὶ γινομένων ὑπολαμβάνειν δεῖ τοιαύτην τινα ἄπεπτον

9 ἀλλὰ add. B²F Sp. 9 γλυκὺν libri 11 γῆς in lit. V fortasse γῆς (διηθούμε-
μενον) 12 λεγομένη τὸ] λεγομένης τῷ Sp.: γενομένου τὸ G²: fortasse (μὴ) γενομένης τὸ;
cf. Arist. Met. 357^a5 τοῦ] τ in lit. V 17 ἀπορήσας V 18 καὶ delevi
20 τοῦτον] τοῦτο Sp. 24 πλύνον Sp.: πλύ|νομεν sic V: πλύνον μὲν GF: πλυνόμενον B:
πλύνομεν Sa αὐτὸ Sp. 25 δὲ in lit. V αὐτῆς] τοιαύτης Schwartz 29 τοῦ
in lit. V κρατηθῆναι] τη in lit. V 32 τῆς] fortasse ἡ 34 καὶ add. Sa Sp.
35 ὧν Schwartz: ὡς libri 36 ἐν τῷ addidi cf. Alex. in Meteor. 97^a16

ὑπόστασιν γίνεσθαι, καὶ πλήρη τὴν γῆν τοιαύτης καταμεμιγμένης ξηρᾶς
 καὶ ἀπέπτου περιπτώσεως ὁμοίως τῇ τέφρᾳ· ἦν ἐν ταῖς ὑπὸ τοῦ ἡλίου γι- 10
 νομέναις ἀναθυμιάσεσιν ἀπὸ τε τῆς γῆς καὶ τοῦ ὕδατος ἐγκαταμεμιγμένην
 ἄτε οὖσαν κουφοτέρην ἐν ταῖς εἰς ὕδωρ συστάσεσιν τε τῶν νεφῶν καὶ μετα-
 5 βολαῖς ἐγκαταμιγνυμένην καὶ συγκαταφερομένην αἰεὶ ἀρχὴν καὶ αἰτίαν εἶναι 15
 τῆς ποιότητος τοῦ τῆς θαλάττης ὕδατος, ἧς περιπτώσεως ἐν ταῖς ἀπὸ τῆς
 θαλάττης ἀναθυμιάσεσιν τὸ πλεῖστον ὑπομένον. εἶναι γάρ τι καὶ συνανα-
 φερόμενον τῷ ὕδατι καὶ μεταβάλλον εἰς γλυκὸν ἐν τῇ πέψει τε καὶ τῇ ἐκ 20
 τῶν νεφῶν μεταβολῇ, * * * τοῦτο δὲ τὸ ὑπομένον τῆς ἀλμυρότητος αἴτιον
 10 τῷ ὕδατι τῷ τῆς θαλάσσης. ὅτι δὲ σὺν τῷ ὑμένῳ ὕδατι τοιαύτη τις
 συγκαταφέρεται περιπτώσις, ἔδειξεν ἐκ τοῦ τὰ τε νότια ὕδατα μάλιστα εἶναι
 πλατέα τῷ καὶ τὸν νότον ἀπὸ τῶν μερῶν ἐκείνων τὴν γένεσιν ἔχειν, ἐν 25
 οἷς πλείων ἡ ξηρὰ ἀναθυμιάσις γίνεται, πλατύτερα δὲ καὶ τὰ πρῶτα τῶν
 μετοπωρινῶν ὑδάτων, ὅτι ἀνάγκη τὰ βαρύτερα πρῶτα | καταφέρεσθαι, 192
 15 βαρύτερα δὲ τὰ πλεῖστον τὸ γεῶδες ἐν ἑαυτοῖς ἔχοντα. ὅτι δὲ τοιοῦτο
 περιπτώμα τῇ θαλάσσει πολὺ, ἐπιστώσατο καὶ διὰ τοῦ θερμῆν αὐτὴν εἶναι.
 πάντα γὰρ ὅσα πεπύρωται ἔχει τινα δύναμιν θερμότητος ἐν αὐτοῖς, ὡς ἡ 5
 τε κονία καὶ ἡ τέφρα καὶ ἡ τῶν ζῶων ὑπόστασις, καὶ ἡ τῶν θερμότερων
 τὴν κοιλίαν ζῶων καὶ ὑπόστασις θερμότερα. ἐπιστώσατο δὲ ἀλμυρὸν γί-
 20 νεσθαι κατὰ μῖξιν τοιοῦτου τινὸς περιπτώματος καὶ ἀπὸ τῆς ἱστορίας, παρα- 10
 θέμενος λιμένας τε καὶ ποταμούς, ὧν ὄντων ἀλμυρῶν συμβέβηκεν καὶ τὸ
 ὕδωρ παχύτερον τε εἶναι καὶ γεωδέστερον, ὡς τὸ μὲν μὴ εἶναι διὰ παχύ-
 τητα καταφέρεσθαι ἐν ἑαυτῷ τὰ φύσιν ἔχοντα ἐν τῷ ὕδατι τεθέντα κάτω
 φέρεσθαι, τὰ δὲ θερμανθέντα διὰ τὴν παχύτητα ἀλλὰ ποιεῖν. 15

25 XI. Ἐπιχείρησις ὅτι θέσει τὰ ὀνόματα.

Εἰ θετικοὶ τῶν ὀνομάτων ἐσμὲν φύσει, καὶ τοῦτο παρὰ τῆς φύσεως
 ἔχομεν τὸ δύνασθαι ὀνομάζειν καὶ τίθεσθαι τὰ ὀνόματα τοῖς πράγμασιν, 20
 ὁῦλον ὡς θέσει τὰ ὀνόματα· θέσει γὰρ ἡμεῖς τιθέμεθα. οὐ γὰρ οἶόν τε
 τοῦ ὀνόματος ἐκάστου τῶν πραγμάτων ὑπάρχοντος φύσει ἡμᾶς ἐπ' αὐτοῖς
 30 τίθεσθαι αὐτά. ὡς γὰρ ἐπιστήμης | ὄντες δεκτικοὶ φύσει οὐκ ἔχομεν τὰς 193
 ἐπιστήμας φύσει, ἀλλὰ τὸ μὲν δύνασθαι δέχεσθαι ἐπιστήμην παρ' ἐκείνης
 ἡμῖν ἐστίν, οὐκ ἔτι μέντοι καὶ ἐπιστῆμαι παρ' ἐκείνης (οὐ γὰρ ἂν ἦμεν
 δεκτικοὶ τῶν ἐπιστημῶν ἀλλ' ἔχοντες αὐτάς καὶ ἐπιστήμονες), οὕτω καὶ τὸ 5
 μὲν δύνασθαι τίθεσθαι καὶ τὰ ὀνόματα παρ' ἐκείνης, οὐ μέντοι καὶ τὰ ὀνο-
 35 ματα ἔτι· οὐ γὰρ ἂν ἔθ' ἡμεῖς τοῦ τίθεσθαι αὐτὰ κύριοι. οἷς γὰρ τὸ κεί-
 σθαι φύσει, τούτοις οὐδέτι κατὰ φύσιν τὸ ὅφ' ἡμῶν τίθεσθαι. εἰ δὲ μὴ 10

5 ἐγκαταμιγνυμένην καὶ] ἐγκαταμεμιγμένην καὶ a Sp.: fortasse del. 9 fortasse (τῷ δὲ
 ἔλαττον εἶναι τοῦτο τοσοῦτον, ὅσῳ καὶ ἐν τῷ ὑμένῳ τὸ ἀλμυρὸν τοῦ γλυκέος ἔλαττον) τοῦ τῷ
 δὴ τὸ; cf. Al. in Met. 97v29 14 ὅτι Sp.: ὅταν libri 15 δὲ Sp.: τε libri
 19 θερμοθέρα] θερμο s. v. V 23 ὕδατι τεθέντα Sp.: ὕδατιτιθέντα (ὕ in lit.) VB: ὕδατι
 ἡτιθέντα Sa 27. 28 τοῖς—ὀνόματα V¹ in mg. 29 fortasse ἐκάστῳ 35 ἔτ'
 ἦμεν ἡμεῖς conii. Sp. recte 35. 36 κείσθαι Sp.: κινεῖσθαι libri

εἴη κατὰ φύσιν τοῖς πράγμασι τὸ ὑφ' ἡμῶν αὐτοῖς τὰ ὀνόματα τίθεσθαι, οὐδ' ἂν ἡμῖν εἴη κατὰ φύσιν τὸ τίθεσθαι τὰ ὀνόματα αὐτοῖς· οὐ γὰρ ταύ-
 τόν ἐστι θέσθαι ὄνομα καὶ εἰπεῖν τὸ κεῖμενον. ἔδει τε εἰ ἔκειτο φύσει τὰ 15
 ὀνόματα, καὶ τοὺς λέγοντας πάντας λέγειν τὰ αὐτά. ἀλλ' εἰ φύσει τὰ ὀνό-
 5 ματα, δεῖ καὶ τὰ στοιχεῖα δι' ὧν τάσσεται εἶναι φύσει· οὐ γὰρ ἄλλη τίς
 ἐστι τῆς διαφορᾶς τῶν κατὰ ἔθνη διαφερόντων ἐπὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων 20
 παρὰ τὴν τῶν στοιχείων τε καὶ συλλαβῶν ποιῶν σύνθεσιν. ἱκαναὶ δὲ τοῦτο
 συστῆσαι καὶ αἱ ὁμωνυμία καὶ αἱ πολυωνυμία καὶ μετονομασίαι.

XII. Ὅτι μὴ ἄπειρον τὸ ὄν.

10 Ὁ λόγος δεικνύουσι θέλων ἄπειρον τὸ ὄν | διὰ τοῦ τὸν ὑποτεθέντα εἶναι 25
 ἐν τῷ τοῦ κόσμου πέρατι ἦτοι ἐκτενεῖν ἐπέκεινα τοῦ κόσμου τὴν χεῖρα, 194
 ἢ <δι' > ὀτιδὴ κωλυθῆσεσθαι, ἀμφοτέρως δὲ ἔσσεσθαι τι ἐκτὸς τοῦ κόσμου
 (ἢ γὰρ τὸ κωλῶν ἐκτὸς ἐστίν, ἢ ἐν ᾧ ἔσται τὸ ἐκτεινόμενον), τὴν πιθανά 5
 νότητα ἔχει παρὰ τῆς φαντασίας τε καὶ αἰσθήσεως, ὥσπερ καὶ ὁ λέγων
 15 πᾶν τὸ πεπερασμένον πέρατι περαίνειν· ἀμφοτέρων γὰρ ἢ πιθανότης ἀπὸ
 τῆς αἰσθήσεως. τῷ γὰρ ἡμᾶς διὰ τὸ ἀφαντάστους εἶναι τοῦ ἀντικειμένου 10
 τοῖς ἐρωτωμένοις μηδὲν αὐτοῖς ἐξ αἰσθήσεως ἔχειν παρασχέσθαι τούτοις
 ἀντιμαρτυρούμενον ἢ τῷ λόγῳ πιθανότης. οὔτε γὰρ τινι περιπεπτώκαμεν
 τοιοῦτῳ πεπερασμένῳ, οὐ μηδὲν ἐστὶν ἐπέκεινα (τοιαῦτα γὰρ πάντα τὰ ὡς 15
 20 μέρη πεπερασμένα, ὧν ἐσμεν αἰσθανόμενοι μόνων), οὔτε προσπίπτει ἡμῖν
 τοιοῦτον, οὐ μηδὲ ἐκτὸς εἶναι δυνήσεται· ἀπάντων γὰρ ὧν αἰσθανόμεθα
 ἐκτὸς τι ὄν. διὸ δεῖ τοὺς ἐνισταμένους τοῖς τοιοῦτοις τῶν λόγων [ἦ] μὴ παρὰ
 τῶν αἰσθήσεων πειρᾶσθαι τὴν μαρτυρίαν φέρειν, ὧν ἐκτὸς ἐστὶ τὰ ζητού- 20
 μενα, ἀλλ' ἀπὸ τῆς οὐσίας τῶν πραγμάτων πειρᾶσθαι φέρειν τὰς ἐνστάσεις,
 25 προσλαβόντας ἐν αὐτοῖς ἐναργεῆς ὄν τὸ | μὴ δύνασθαι πάντα τὰ αὐτὰ ὑπάρ- 195
 χειν τῷ τε μορίῳ καὶ τῷ ὅλῳ, καὶ τῷ παντὶ καὶ ἐκάστῳ τῶν μερῶν αὐ-
 τοῦ. διὸ μηδὲ δεῖν ζητεῖν τὰς ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων μαρτυρίας περὶ τῶν
 μερῶν, οἷς εἰσι σύντροφοι, μεταφέρειν ἐπὶ τὸ πᾶν, ὃ πάσης ὄν ἐκτὸς αἰ- 5
 σθήσεως πρὸς τῷ ὑπὸ μηδεμιᾶς φαντασίας αἰσθητικῆς βροηθεῖσθαι καὶ
 30 πολλαῖς αὐτῶν ἐναντιοῦται. οὐδὲ γὰρ ἂν διεφερέν τι τὸ πᾶν τοῦ μέρους,
 εἰ ἦν ὁμοίως, ὥσπερ ἐκάστου αὐτῶν ἐκτὸς τι, οὕτω δὴ κάκεινον. * * * 10
 ὥστε κατὰ μὲν τὸν λόγον εἶναι τι καὶ πᾶν οὐ πάντα τὰ ἄλλα μέρη, ἢ δ'
 αἰσθητικῆς οὐδενός ἐστὶν ἀντιληπτικὴ τοιοῦτου, οὐ διὰ τὴν αἰσθησιν ἀποστα-
 τέον τῶν ὑπὸ τοῦ λόγου τιθεμένων. οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων οὕτω ποι- 15
 35 οῦμεν, ὅτι μηδὲ τὰ αἰσθητὰ φαμεν εἶναι μόνα· οὐδ' ἐπεὶ χρώμεθα πρὸς
 τὰς πίστεις τῶν ζητουμένων ἐπὶ πολλῶν ταῖς ἐκ τῶν αἰσθήσεων μαρτυ-

5 τάττεται a Sp. 6 fortasse <ὀνομάτων αἰτία> τῆς 10 ὁ λόγος] "Arch. in Eud.
 phys." Sp. cf. *Simpl. in Phys.* (Diels) 467,26 ἐκτενεῖν Blass: ἐκτείνειν libri 12 <δι' >
 ὀτιδὴ κωλυθῆσεσθαι Blass: ὅτι δὴ κωλυθῆσεται libri 13 pr. ἦ] ἢ V 18 ἀντιμαρτυ-
 ρούμενον, ἢ Sp.: ἀντιμαρτυρούμενή libri 20 προσπίπτει Sp.: προσπίπτειν libri
 22 ἐκτὸς τι ὄν Sp.: ἕκαστον libri ἦ (ἢ V)] del. Sp. 26 παντι V 31 excidit
 tale quid ei δὲ τοιοῦτον ἢ τοῦ παντός φύσις 35 οὐδ' del. Sp.

ρίαις διὰ τὴν συντροφίαν τε καὶ τὴν πρὸς αὐτὰ συνήθειαν, ἤδη χρὴ μό-
 ναις ταύταις χρῆσθαι μέτρῳ τῆς ἀληθείας· οὐδὲν ἂν τῶν ἀλόγων πρὸς τὴν 20
 γνῶσιν τῆς ἀληθείας διαφέρομεν, ἰκανὸν γὰρ αὐτοῖς τὸ ἐν τοῖς οἰκείοις αἰ-
 σθητοῖς ἀληθές. α δ' οὐκ ἔστιν αἰσθήσεων ἴδια, ἄτοπον τὸ τὴν ἐν τού-
 5 τοῖς ἀλήθειαν τῆς ἐκ τῶν αἰσθήσεων μαρτυρίας πᾶσαν ἡρτῆσθαι λέγειν. 25
 ὅτι μὲν οὖν εὐλόγον εἶναι τι καὶ πᾶν, οὐ μέρη τε | ὦν αἰσθανόμεθα, καὶ 196
 ὅσαι τούτων ἀρχαί τε καὶ αἰτίαι, ἰκανὸν μὲν συστήσαι τὸ ὅλον τε καὶ τὸ
 μέρος πρὸς ἄλληλα λεγόμενον. τό τε γὰρ μέρος ὅλου μέρος τινός, καὶ τὸ
 ὅλον τοῖς μέρεσι τοιοῦτον, εἴ γέ ἐστιν ὅλον, οὐ μὴδὲν τῶν μορίων ἄπε- 5
 10 στιν, ὥστ' εἰ μέρη τὰ καθ' ἕκαστά τε καὶ αἰσθητὰ ἐστίν, καὶ τὸ ὅλον οὐ
 μέρη ταῦτα (τὰ γὰρ μέρη ὅλου μέρη τινός), † ἄτοπον τῷ πᾶν τὸ ὡς μέρος
 λεγόμενον ἐπὶ τὸ ὅλον τε τὴν ἀναφορὰν ἔχειν. διὸ οὐδ' ἂν ὡς μέρους 10
 μέρη λέγηται τὰ πρῶτα ληφθέντα, ἀνάγκη κάκεινο, ἧ μέρος ἐστίν, ἄλλου
 τινός εἶναι † μέρος, εἰ μὴ ὅλον τι εἴη, ἀναιροῦτ' ἂν τὸ καὶ ταῦτα εἶναι μέρη.
 15 ἀλλ' εἰ ὅλον τι ἀναγκαῖον εἶναι εἴη, ἐφ' ὃ πᾶν τὸ ὡς μέρος ὄν τε καὶ 15
 λεγόμενον ἔχει τὴν ἀναφορὰν, ταῦτόν δὲ ὅλον τε καὶ πᾶν, εἴ γε ἐκάτερον
 αὐτῶν ὀρίζεται τῷ μὴδὲν αὐτοῦ τῶν μερῶν ἀπειναί, εἴη ἂν τι τοιοῦτο ὄν
 πεπερασμένον, εἴ γε πεπερασμένον, οὐ μὴδὲν τῶν μερῶν ἄπεστιν. τὸ δὲ
 πᾶν τοιοῦτον. οὔτε γὰρ ἄλλο τι ὄν ἐκτός αὐτοῦ ἔσται περαιῖον τε καὶ 20
 20 πεπερασμένον, οὔτε ἐκτείνειν τις εἰς τι μετ' αὐτὸ ὄν δυνήσεται τὸ κρατού-
 μενον ὑπ' αὐτοῦ. οὐκέτι γὰρ ἂν εἴη πᾶν τε καὶ ὅλον, οὐ ἔξωθέν τί
 ἐστίν ὄν. ἔξωθεν δὲ ἐστίν τι [ἐστὶ καὶ ὄν] τοῦ τε περαιῖοντος παρ' ἄλλο 25
 τι καὶ τοῦ [δὲ] καταλείποντός τι μετ' αὐτό, εἴτε τοξεύειν τις ἧ ἐκτείνειν |
 τῶν αὐτοῦ μορίων ἢ τῶν ὑπ' αὐτοῦ κρατουμένων τι δυνήσεται. ἰκανὸν 197
 25 δ' ἔτι συστήσαι ταῦτό τοῦτο καὶ τὸ τὰς ἀρχὰς τῶν ὄντων εἶναι πεπερασ-
 μένας. ἀπειρῶν γὰρ οὐσῶν οὐδὲ γνῶσις αὐτῶν ἔσται. εἰ δὲ μὴ τούτων,
 οὐδὲ τῶν ἐξ αὐτῶν γινομένων τινός, εἴ γε πᾶσα ἐπιστήμη ἐκ τῆς τῶν 5
 ἀρχῶν τοῦ ἐπιστητοῦ γνώσεως πρόβεισιν. ἔπεται δὲ τῷ ἀπειρούς εἶναι τὰς
 ἀρχὰς καὶ τὸ μὴδὲν γίνεσθαι τῶν γινομένων τεταγμένως. τίς γὰρ ἂν τάξῃ
 30 ἀπειρῶν γένοιτο; τί γὰρ ἂν εἴη τῆς ἐν τοῖς ἀπειροῖς τάξεως αἴτιον; οὔτε 10
 γὰρ φύσις ἐν αὐτοῖς ἔχει χώραν ἂν τινα, ἧς ἴδιον τὸ ἕνεκά του πάντα τὰ
 κατ' αὐτὴν γινόμενα γίνεσθαι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οὔθ' οἶόν τε γίνεσθαι

1 ἡδη Schwartz: εἰ δὲ libri δ' ἐχρῆν conl. Sp. 2 ἂν Vict.: γὰρ libri
 6 οὐ V 11 ἄτοπον] fortasse αὐτὸ ὅλον τῷ τὸ Vict. τὸ om. Sa 12 τε
 (ε corr. v. c. V): τι BF^aS^a 13 κάκεινο scripsi: κάκεινα libri ἧ BS^aFa: ἧ V: ὦν
 FSa 14 fortasse <μέρους> μέρος, (δ) εἰ μὴ ὅλου <οὔ> εἰ Vict. 15 εἴη V
 17 μ. αὐτῶν a εἴη ἂν τι] ἧ ἀντὶ τοῦ a 20 τίς εἰς τι (supra εἰς: ἔστι v. c.)
 V: τις εἰς τι BF^aS^a: τι ἐστὶ GSFa: τίς εἰς τὸ Vict. Sp. 21 ὑπ' αὐτοῦ (αὐτοῦ V)]
 ὑπ' αὐτοῦ a Sp. 22 ἐστὶ καὶ ὄν delevi δὲ ἔστιν τι ἐστὶ καὶ (καὶ supra ἐστὶ)
 ὄν τοῦ τε (o supra ε) V: τι τοῦτο GFS: δὲ ἐστὶν ὄν (haec in mg. S¹) τοῦτε (τοῦτο S¹)
 SF^aa Sp.: δὲ ἔστιν τί ὄν τοῦτε B: δὲ ἐστὶ τί ἐστὶ ὄν τοῦ τε S^a περαιῖοντος] post ε
 lit. 1—2 litt. V 23 τοῦ F^aS^aS²a Sp.: τοῦδε VBFS¹ εἴτε] fortasse εἰς δ
 24 αὐτοῦ V ἧ V 25 δ' ἔτι] δὲ a Sp. τὸ om. a Sp. 28 τῷ om. a
 29 τεταγμένως V¹GBFSa Sp.: τεταγμένον v. c. VF^aSa 31 ἂν χώραν conl. Sp.
 32 οὐθ' Sp.: οὐχ libri

ἐν μὴ δεχομένοις τάξιν πράγμασι. τί γὰρ μᾶλλον ἐν τοῖς ἀπείροις τόδε 15
 πρὸ τοῦδε, καὶ τὸ μὲν πρῶτον τὸ δ' ὕστερον, οὐ χωρὶς οὐχ οἶόν τε τὸ
 ἕνεκά του γινόμενον γενέσθαι; πῶς γὰρ ἂν ἄνθρωπος ἢ ἵππος ἢ τι τῶν
 ἄλλων τῶν φύσει γινόμενων γένοιτο, ἀναιρεθέντος τοῦ τὸ μὲν τι εἶναι πρῶ- 20
 5 τον τῶν εἰς αὐτὰ συντελούντων, τὸ δὲ δεύτερον καὶ ἄνθρωπον μὲν ἐξ ἀν-
 θρώπου, ἵππον δὲ ἐξ ἵπου γίνεσθαι κατὰ φύσιν, οὐσῶν τῶν ἀρχῶν ἀπεί-
 ρων τε καὶ τάξιν οὐ δεχομένων; τί γὰρ τὸ τὰ ἄπειρα τάξιν; εἰ δ' ἀνάγκη
 μὲν τύχη τε καὶ τῶν αὐτομάτῃ τὴν ἀπειρίαν διαικεῖσθαι, οὐχ οὕτω δὲ γι- 25
 νόμενα φαίνεται τὰ γινόμενα | (τὰ γὰρ ἢ ὁμοίως ἀεὶ ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ- 198
 10 στον γινόμενα πόρρω κεχώρισται τῶν προειρημένων αἰτίων, οὕτω δὲ ὁρά-
 ται τὰ γινόμενα κατὰ φύσιν), ἀναιροῦτ' ἂν καὶ τῶν ἀρχῶν τε καὶ τῶν
 ὄντων ἀπειρία. τί γάρ; εἰ ἀδύνατον ἄπειρον ἀπείρου μείζον εἶναι, κατὰ 5
 δὲ τὰς δόξας τῶν ἀπείρους τὰς ἀρχὰς εἶναι τιθεμένων οὐ τοῦτο μόνον,
 ἀλλὰ καὶ ἄπειρα πολλά, μᾶλλον δ' ἀπειράκις ἄπειρα ἔπεται εἶναι τε καὶ
 15 γίνεσθαι λέγειν, πῶς ἂν τις οὐκ ἀτοπωτάτην ὑπολάβῃ τήνδε τὴν δόξαν; 10
 ἄπειρον γὰρ ἀπείρου μείζον οὐχ οἶόν τε λέγειν εἶναι, εἴ γε τὸ μὲν ἄπειρον
 ἀνάγκη πανταχοῦ λέγειν εἶναι, καὶ πάντα κατέχειν τόπον. οὐκέτι γὰρ
 ἄπειρον τὸ μὴ ὄν πανταχοῦ. τὸ γὰρ ὑπολιπεῖν τινα καὶ ἄλλῃ χώραν
 πεπερασμένου, τοῦ δὲ τοιούτου οὐδὲν ὑπερέχειν οἶόν τε, οὐδὲ παρ' αὐτὸ 15
 20 ἄλλο εἶναι, μὴ ὅτι ἄπειρον, ἀλλ' οὐδὲ πεπερασμένον. οὐκέτι γὰρ ἂν εἴη
 πανταχοῦ οὕτως. ὥστε καθ' οὐς πλείω τὰ ἄπειρα, οὐδὲν ἂν εἴη κατὰ
 τούτους ἀπλῶς ἄπειρον. εἰ γὰρ πλείω τὰ ἄπειρα, οὐκέτι τὸ ἄπειρον ἔσται 20
 πανταχοῦ, ἔσται τε ἄπειρον ἀπείρου μείζον, εἴ γε τὰ τε δύο ἄπειρα ἀνάγκη
 [τε] τοῦ ἑνὸς ὑπερέχειν, καὶ ἄπειρον καὶ τὸ ἐκ τῶν δύο ἀπείρων συγκεί-
 25 μενον. πάλιν δ' αὖ τὰ τρία μείζω τῶν δύο, καὶ οὕτω προστιθέντων ἐπ' 25
 ἄπειρον ἢ αὐξήσις τοῦ ἀπείρου προελεύσεται. ἢ γὰρ οὐκ ἐροῦσιν τὰ δύο
 ἄπειρα τοῦ ἑνὸς μείζω τε καὶ πλείω, καὶ οὕτως αὐτοῖς συμβήσεται ἀμερῆ 199
 τὰ ἄπειρα λέγειν (ἐκ γὰρ τῆς τῶν τοιούτων συνθέσεως μόνων οὐδὲν μείζον
 ἐκάστου τῶν ἐν τῇ συνθέσει τὸ ἐκ πάντων συγκεῖμενον, ὃ ταῖς στιγμαῖς
 30 συμβέβηκε μόναις), ἢ, εἰ τοῦτο ἀλογώτατον, καὶ τὰ ἴσα συντιθέμενα ἀν- 5
 ἀγκη τὸ λοιπὸν ποιεῖν διπλάσιον, ἔσται τὸ ἐκ τῶν δύο ἀπείρων συντιθέ-
 μενον διπλάσιον, καὶ οὕτως ἔσται τι καὶ ἴσον ἄπειρον ἀπείρῳ, καὶ διπλά-
 σιον ἄλλο ἄλλου καὶ ἡμισυ, οὕτω δὲ καὶ τριπλάσιον (καὶ) ἐπ' ἄπειρον ἀξέ- 10
 35 μέγεθος ἐχόντων, ἀπείρων δὲ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τὴν σύνθεσιν ἄπειρόν τι
 μέγεθος ποιεῖν, οὐδὲν δὲ οἶόν (τε) τούτου τοῦ μεγέθους μείζον εἶναι, ἀνάγκη 15

3 alt. ἢ V 4 τοῦτο Sp. 10 αἰτιῶν a Sp. 12 τί γάρ; Schwartz: τε γάρ libri: del. Sp.
 15 ἂν τις Schwartz: γάρ libri (ἂν τις) τήνδε Sp.) 16 γάρ s. v. V 21 οὕτως BS^{2a}
 Sp.: οὕτως VFGS¹ post οὕτως inseruerunt: καθ' οὐς (δ' εἰς S) πλείους (πλείω G) τὰ ἄπειρα·
 οὐδὲν ἂν εἴη τὸ, deinde iteraverunt ὡς μέρος (102,11) — αἰτιον (102,30) FGS (del. S²) L
 ὥστε om. G ἢ πλείους τὰς ἀρχὰς G in mg. 22 οὐκέτι scripsi: οὔτε ὅτι VBFS¹: οὔτε
 S^{2a} Sp. 24 τε del. S^{2b2}: om. a Sp. 25 προστεθέντων con. Sp. 27 ἀμερῆ scripsi:
 μέρη libri 30 ἀλογώτατον Sp.: ἀλογώτατα libri 31 ποιεῖν Sp.: ποιεῖ libri 33 καὶ
 addidi 34 fortasse δ' <εἰ> 35 ἀπείρων Sp.: ἄπειρον libri 36 τε add. FS¹ Sp.

τῶ ἀπείρους τὰς ἀρχὰς ὑποτιθεμένων εὐθύς ταύτας ἀλλήλων ἄπτεσθαι λέ-
 γειν καὶ μηδὲν αὐτῶν εἶναι μεταξύ· * * * γίνονται ἂν οὕτως τοῦ ἐκ τῶν
 ἀπείρων συντιθεμένων γινόμενου ἀπείρου μεῖζον τὸ ἐκ τε τῶν ἀπείρων
 ἀρχῶν καὶ ἐκ τῶν μεταξύ αὐτῶν συγκείμενον. ὅτι δὲ πλείω τὰ ἄπειρα 20
 5 κατὰ τοὺς ἀπείρους τὰς ἀρχὰς λέγοντας, καὶ ἐκ τούτων γινώριμον. λέγουσι
 μὲν γὰρ τοὺς κόσμους ἀπείρους, τούτων δὲ εἰ μὲν καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἐξ
 ἀπείρων ἀρχῶν ἐστι συγκείμενος, ἀπειράκις ἄπειρα τὰ ἄπειρα ἀναγκαῖον 25
 εἶναι, ἐκάστης ἰδίᾳ τῆς ἀρχῆς τῶν | ἐν τοῖς ἀπείροις κόσμοις πρὸς ἐκά- 200
 10 στην ἄπειρον μέγεθος ποιούσης ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους τῇ κατὰ μίαν σύν-
 θεσιν, εἴ γε ἄπειρον ἀναγκαῖον εἶναι τὸ ἐξ ἀπείρων μεγέθους τι ἐχόντων
 σύγκειμενον. εἰ δὲ ἐκ πεπερασμένων ὄν, τσαυτάκις ἄπειρα τὰ ὄντα, ἐξ 5
 ὄσων ἕκαστος κόσμος πεπερασμένων στοιχείων ἐστίν. εἰ δὲ καὶ τὸ μεταξύ
 κενὸν συγκαταριθμοῖτο, πολλὸ μεῖζον ἂν ἔχοι τὸ γινόμενον γίνοιτο. εἰ δὲ
 ταῦτα παράλογα καὶ ὑπερβάλλοντα πᾶσαν ἀτοπίαν, δῆλον [δ'] ὡς ἄτοπος 10
 15 ἢ τῆς ἀπειρίας ὑπόθεσις. ἤς ἐπομένης καὶ τοῖς πᾶν τὸ πεπερασμένον παρὰ
 τὸ ἐκτὸς περαίνειν λέγουσι καὶ τοῖς ἀξιούσιν ἐκτείνειν δύνασθαι τι τὸν ἐπὶ
 τοῦ πέρατος γινόμενον ἐπέκεινα καὶ ἔξω τοῦ πέρατος, δῆλον ὡς καὶ ταῦτα 15
 ἐνέχοιτο ἂν τοῖς ἀτόποις τοῖς προειρημένοις. διὸ λύειν αὐτὰ πειρατέον
 [οὐκ] ἀπὸ τῆς οὐσίας αὐτῶν τὴν ἀρχὴν λαμβάνοντας, οὐκ ἀπὸ τῆς αἰ-
 20 σθήσεως τῆς μηδὲν εἰς τὴν γῶσιν αὐτῶν συντελούσης. εἰ μὲν οὖν τῶ 20
 πεπερασμένῳ τὸ εἶναι πεπερασμένῳ ἐστὶν ἐν τῶ θεωρεῖσθαι παρ' ἄλλο,
 λέγοιεν (ἂν τι) οἱ ἐναντίοι, ἀξιούντες παντὸς πεπερασμένου ἐκτὸς ὀφείλειν εἶναι
 τι παρ' ὃ περαῖνον φαίνεται, εἴ γέ ἐστιν ἐν τούτῳ τῶ πεπερασμένῳ τὸ εἶναι·
 εἰ δὲ ἐστὶ πεπερασμένον τὸ πέρας ἔχον καὶ τὸ | οἷόν τε εἰς ἴσα διαιρεῖ- 25
 25 σθαι καὶ τὸ ἐκ πεπερασμένου μερῶν συγκείμενον, ὧν οὐδενὶ τὸ εἶναι ἐν 201
 τῶ ἐκτὸς ἔχειν αὐτοῦ τι, οἱ λαμβάνοντες πᾶν τὸ πεπερασμένον παρὰ τι
 περαίνειν οὐ τῶν ἐν τῇ οὐσίᾳ τοῦ πεπερασμένου περιεχομένων λαμβάνοιεν 5
 ἂν τι, ἀλλὰ τι συμβεβηχὸς τούτοις, οἷς τοῦ παντὸς μέρεσιν ὑπάρχει τὸ
 πεπεράνθαι. τούτοις γὰρ ὑπάρχοντος τοῦ παρ' ἄλλο ὀρᾶσθαι, οὐ διὰ τὸ
 30 πεπεράνθαι, ἀλλὰ διὰ τὸ μέρεσιν τοῦ παντὸς εἶναι, ἀξιῶι τοῦτο μεταφέρειν 10
 καὶ ἐπὶ τὸ ὡς πᾶν πεπερασμένον, μόνοις τοῖς ὡς μέρεσι πεπερασμένοις
 τούτου παρακολουθεῖν δυναμένου, οὐχ ἧ̄ πεπερασμένα, ἀλλ' ἧ̄ μέρη. καὶ

2 excidit tale quid εἰ γὰρ λείπεται τι μεταξύ, (καὶ γίνουσι Vict.) 7 ἐστὶ συγκείμενος
 Sp.: ἐπισυγκείμενον libri ἀναγκαῖον] ἀνάγκη a Sp. 8 ἐκάστης ἰδίᾳ Sp.: ἐκάστη διὰ
 libri, sed G in mg.: ἐκάστης ἀρχῆς 9 alt. τῇ suspectum 9. 10 fortasse συνθέσει
 11 ὄν Vict.: ὧν libri 12 πεπερασμένος a Sp. 13 συγκαταριθμοῖτο] pr. a in
 lit. V ἔχοι] ἔχον sive ἔτι conī. Sp.: ἐκεῖ Schwartz 14 δ' del. Sp. 16 τοῖς
 S²a Sp.: τῆς VS¹B 19 pr. οὐκ del. S²: om. Sp. alt. οὐκ Vict.: ἀλλ' libri
 21 εἶναι πεπερασμένον B 22 λέγοιεν (ἂν τι) scripsi: καλῶς λέγοιεν Vict.: καλῶς ἂν
 λέγοιεν Sp. 23 παρ' ὃ περαῖνον G: παρ' ὃ περαίνειν Vict. Sp.: παρ' ὄπερ οἶνον
 (supra oi litura) VB: παρ' ὄπερ οἶνον (οἶνον in lit.) F: παροπέρινον S: παρ' ὄπερ εἶναι
 S²B²a 24. 25 διαιρεῖσθαι Vict.: διαιροῦνται libri 25 τὸ Sp.: τι libri
 28 τι scripsi: τινα libri fortasse οἷς (ὡς) 29 ἄλλα Sp. καὶ οὐ Vict.
 Sp.: τὸ scripsi: τοῦτο libri 30 δια V ἀξιούσι conī. Sp. 32 ἀλλ' ἧ̄
 Sp.: ἀλλὰ libri

γὰρ εἰ μὲν τὸ πεπερασμένον τῇ αὐτοῦ φύσει (τὸ) πεπεράνθαι ἔχει, τὸ δὲ πρὸς 15
 τι περαίνειν [ἐν] τῇ πρὸς ἄλλο σχέσει τοιοῦτον, οὐκ ἂν εἴη τὸ πεπερασμένον
 ἐν τῷ περαίνειν πρὸς τι ὄν ἐκτὸς αὐτοῦ. χρῆ γὰρ τὸν εἰσάγοντα διὰ τῶν
 λόγων φύσιν οὕτως ἄτοπον καὶ τοῖς οὐσί τε καὶ γινομένοις μαχομένην, ὡς 20
 5 δεῖξαιμεν, οὐκ ἐκ βραχείας πιθανότητος ποιῆσθαι τὴν κατασκευὴν τε καὶ
 τὴν πίστιν αὐτῆς, οὐδὲ ἀπὸ συμβεβηκότος τινός τισι τῶν πεπερασμένων
 τὴν φύσιν τοῦ πεπερασμένου λαμβάνοντος. οὔτε γὰρ ἔπεται τοῦτο ἐπὶ τῷ 25
 λέγοντι τὸ πᾶν εἶναι πεπερασμένον, οὔτε ἐκ τῆς αἰσθήσεως ἔχουσί τι περὶ
 αὐτοῦ τοιοῦτο | λέγειν, ἢ τε ἀπὸ τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν πεπερασμένων 202
 10 παράθεσις οὐχ ὁμοία, εἴ γε ταῦτα μὲν ὁμολογεῖται πρὸς τῷ πεπεράνθαι
 [τὸ] καὶ μέρη τοῦ παντὸς εἶναι, τὸ δὲ πᾶν οὐκ ἐπ' οἷόν τε μέρος τινός. 5
 ὅτι δὲ μὴ ἐπὶ πάντων τῇ αἰσθήσει χρηστέον, αὐτοὶ πρὸς οὐδ' ὁ λόγος
 δεικνύσασιν, ἄτομά γέ τινα μεγέθη τιθέμενοι ἐκπίπτοντα τὴν αἰσθητὴν φύσιν
 καὶ κενόν τι εἶναι λέγοντες καὶ ἀμερῆ τινα καὶ ἀσώματα καὶ κινήσεις καὶ
 15 χρόνους εἰσαγόμενοι. 10

Ὡς δὲ ἦν τούτου τοῦ λόγου ἀπὸ συμβεβηκότος τοῖς πεπερασμένοις ἢ
 ἐπιχειρήσις, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῆς οὐσίας τοῦ πεπερασμένου, καὶ ἀπὸ τῆς κατὰ
 τὴν αἴσθησιν συνηθείας, οὐκ ἀπὸ τῆς κατὰ τὸν λόγον ἀκλουθίας, οὕτω 15
 δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ δευτέρου, ὅς ἀξιοῖ τὸν ἐν τῷ πέρατι τοῦ παντὸς γενόμενον
 20 ἐκτείνειν τε ἐπέκεινα τοῦ πέρατος ἢ κωλυθῆσθαι, ἀμφοτέρως δὲ ἔσθαι
 τι τοῦ παντὸς ἐκτὸς. καὶ γὰρ οὗτος ἀπὸ τῶν [ἐκ] μερῶν πεπερασμένων τὴν 20
 ἐπιχειρήσιν ἐπὶ τὸ πᾶν μεταφέρει καὶ ἀξιοῖ τοῖς ἀπὸ τῆς περὶ ταυθ' ἡμῖν
 αἰσθήσεώς τε καὶ ἀπ' αὐτῶν φαντασίας γινομένης χρῆσθαι ὡς ἐπὶ πάν-
 των οὕτως ἐχούσης. τὸ δ' οὐχ οὕτως ἔχει. οὐ γὰρ τὸ φαινόμενον ἀλη-
 25 θές. οὐ γὰρ εἰ φαντασίαν ἑαυτοῦ τις λάβῃ ὄντος ἐν τισι τόποις, ἐν οἷς 25
 ἢ ποτε γέγονεν ἢ | οὐδὲ γέγονε τὴν ἀρχὴν, διὰ τοῦτο καὶ ἔστιν ἔνθα. 203
 [οἷόν τε] τοῦ γὰρ μὴ πᾶν τὸ φαινόμενον ἀληθές εἶναι ἰκανὰ μαρτύρια καὶ
 τὰ κοιμωμένων καὶ ἐρηγηροτότων κενὰ γινόμενα φαντάσματα, οἷς ὅμοιον καὶ 5
 τὸ ὑποτίθεσθαι ἐν τῷ πέρατι τινα γίνεσθαι τοῦ παντὸς τῶν δυναμένων ἐπέ-
 30 κεινα τοῦ πέρατος ἐκτείνειν τι κρατούμενον. τί γὰρ διαφέρει τῆσδε τῆς
 φαντασίας τε καὶ ὑποθέσεως τὸ ἐν τῷ μὴ ὄντι ἑαυτὸν γινόμενον ὑποτίθε-
 σθαι καὶ ζητεῖν, πότερον αὐτὸν προσιόντα αὐτῷ παραδέξεται ἢ οὐ παρα- 10
 δέξεται, καὶ πότερον γινόμενος ἐν αὐτῷ στήσεται (ἢ) οὐδὲν τὸ ἀντιβαῖνον
 εἴσει καὶ ἐκτεῖναι τὴν χεῖρα δυνήσεται ἢ ἐμποδῶν ἔσται τι αὐτῷ, ὅτι γὰρ
 35 τούτων ὑποθετόν τί ἐστὶ τὸ μὴ ὄν. διὸ βέλτιον τὰς τοιαύτας φαντασίας 15
 ἐλέγχειν οὕσας κενάς, ἐπομένους ταῖς διὰ τῶν λόγων ἀποδείξεισι καὶ χρω-

1 γὰρ s. v. V αὐτοῦ V τὸ add. Sp. ἔχει S² Sp.: ἔχειν libri 2 ἐν de-
 levi 3 fortasse (εἶναι) ἐν ἐκτὸς αὐτοῦ scripsi: ἐκ τοσούτου libri 4 γινομένοις BSa
 Sp.: γινομένοι sic V 7 λαμβάνοντα Schwartz ἐπὶ] fortasse ἐτι 8 τι] τῆς a
 11 τὸ del. S² Sp. 13 δεικνύσασιν scripsi: δεῖκνυσιν V: δεικνύσιν Sp. 16 δὲ ἦν
 GFSa Sp.: δε ἦν sic V: δέην B τοῖς Vict. Sp.: τι ἢ V: τι ἢ B: τι ἢ F: τι ἢ Sa
 20 τε] fortasse τι κωλυθῆσθαι Sp.: κωλυθήσεται libri 21 ἐκ delevi 22 τοῖς
 Sp.: τὰ libri 27 οἷόν τε delevi: οἷόν τε G: ᾤετο conl. Sp. 29 τῶν δυν.] δυνά-
 μενον Schwartz 33 ἢ addidi: καὶ add. Vict. 34 ἢ V 35 fortasse τούτῳ

μένους τοῖς δεδειγμένοις διὰ πλειόνων, ταῦτα δ' ἐστίν, ὅτι μὴ σῶμα οἶόν
 τέ τι ἄπειρον εἶναι μήτε τῶν ἀπλῶν μήτε τῶν συνθέτων, ἀλλὰ μηδὲ τὸ 20
 κενόν τι. καθόλου γὰρ ἀδύνατον ὑφεστάναι διάστημα ἄνευ σώματος. οὔτε
 γὰρ μῆκος οἶόν τέ τι εἶναι καθ' αὐτὸ κεχωρισμένον σώματος, οὔτε πλάτος,
 5 οὔτ' οὖν βάθος. τὰ γὰρ ὑπὸ τῶν γεωμετρῶν λεγόμενα διαστήματα ἐφ' 25
 ἓν τε καὶ δύο καὶ τρία οὐχ ὡς ὑπόστασιν οἰκείαν ἔχοντα λέγονται πρὸς
 αὐτῶν. χωρίζονται γὰρ αὐτῇ τῇ ἐπινοίᾳ τῶν φυσικῶν σωμάτων, ἃ καὶ
 κυρίως | ἐστὶ σώματα, καὶ χωρὶς σώματος λαμβάνοντες ποιοῦνται περὶ 204
 αὐτῶν τοὺς λόγους ζητοῦντες καὶ δεικνύντες, τίνα ἐστὶ τὰ ὡς τοιοῦτοις αὐ- 5
 10 τοῖς ὑπάρχειν τε καὶ συμβεβηκέναι δυνάμενα. οἱ δὲ τὸ κενὸν εἶναι τιθέ- 5
 μνοι οὐδὲν ἄλλο ἢ τρεῖς διαστάσεις ἐν ὑπάρξει λαμβάνουσιν εἶναι χωρὶς
 ὕλης [οἷ], λέγοντες εἶναι δεκτικὸν σωμάτων, οὐδὲν ἄλλ' ἢ διάστημα διαστή-
 ματός φασιν εἶναι δεκτικόν. οὐδὲ γὰρ τὸ σῶμα κατ' ἄλλο τί ἐστίν ἐν
 τόπῳ, ἢ κατὰ τὰς τρεῖς διαστάσεις τὰς ἐν αὐτῷ. οὐ γὰρ καθὸ χροῶμά 10
 15 τι ἢ χυμὸν τινα ἢ ἄλλο τι τῶν συμβεβηκόντων ἔχει τὸ σῶμα, ἐστίν ἐν
 τόπῳ, ἀλλὰ κατὰ τὰ ἐν αὐτοῖς διαστήματα, ὧν εἰ δεκτικὸν τὸ ἴσον ἐστί,
 κενὸν ἔσται τὸ διάστημα γινόμενον ἐν διαστήματι· ἀλλ' εἰ μὴ ἀρκεῖ τῷ 15
 σώματι πρὸς τὸ εἶναι τὸ οἰκείον διάστημα, ἀλλὰ ἄλλου ἴσου τοῦ ἐν αὐτῷ
 δεῖται διαστήματος, τί δὴ ποτε οὐ καὶ τὸ κενὸν ἐν ἄλλῳ τινὶ ἔσται δια-
 20 στήματι, εἴ γε τὰ διαστήματα ἄλλων δεῖται πρὸς τὸ εἶναι διαστήματα; 20
 καὶ τοὶ εὐλογον, ὡς μῆκος οὐχ οἶόν τε ὑφεστάναι χωρὶς ὕλης αὐτὸ τι καθ'
 αὐτό, ὁμοίως δὲ οὐδ' ἐπίπεδον, οὕτω μηδὲ πρὸς τοῦτο δὲ προσειληφὸς τὴν
 τρίτην διάστασιν, βάθος ἦν ὀνομάζομεν, ὁποῖόν φασὶ τὸ κενὸν εἶναι. κενὸν 25
 μὲν οὖν διὰ τοῦτο οὐκ ἂν εἴη τὸ τοῦ παντὸς ἐκτός. δέδεικται δὲ διὰ
 25 πλειόνων καὶ | ὅτι μηδὲ σῶμά τι οἶόν τε ἄπειρον εἶναι· οὐδὲ γὰρ τὰ ἀπλᾶ 205
 σώματα οἶόν τε πλείω εἶναι τῶν πέντε σωμάτων, τεσσάρων μὲν τῶν ἐν-
 ὕλων, πέμπτου δὲ τοῦ θεοῦ σώματος καὶ κυκλοφορητικοῦ, οὔτε τι τούτων 5
 ἄπειρον εἶναι. δέδεικται δὲ καὶ ὅτι, τῶν ἀπλῶν ὄντων πεπερασμένων καὶ
 τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ μέγεθος, ἀνάγκη καὶ τὰ ἐκ τῆς τούτων συνθέσεώς τε
 30 καὶ μίξεως καὶ κράσεως τὸ εἶναι ἔχοντα εἶναι καὶ αὐτὰ πεπερασμένα. δέ- 10
 30 δεικται δὲ ὅτι μηδὲ πλείους οἶόν τε κόσμους εἶναι, ἀλλ' ἀνάγκη πᾶσαν τὴν
 τῶν σωμάτων φύσιν εἶναι ἐν τῷ κόσμῳ. ὧν οὕτως ἐχόντων οὐδὲν ἂν εἴη
 τοῦδε κόσμου, δὲ καὶ πᾶν ἐστίν, ἐκτός, οὔτ' ἄλλου σώματος παρὰ ταῦτα
 εἶναι, οὔτε κενοῦ τινος διαστήματος ὄντος ἔξω τῆς διαστάσεως τῶν σωμά- 15
 35 των, ἃ πάντα ἀναρῶν ἄτοπον βραχεῖα τινὶ ἐνδόντας πιθανότητι, ἀλλὰ χρῆ
 τοὺς θαρροῦντας πρὸς τοὺς ἐξετάζοντας, εἰ ὁ γινόμενος ἐν τῷ πέρατι τοῦ
 παντὸς ἐκτείνει τὴν χεῖρα ἢ κωλυθήσεται, λέγειν ἀποκρινομένους, ὅτι οὐκ 20
 ἐκτενεῖ, ἀλλὰ κωλυθήσεται, (κωλυθήσεται) δὲ οὐχ ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, ὑπὸ
 τινος ἀντιβαίνοντος ἐκτός περικειμένου τῷ παντί, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ὑπὸ

2 τι in lit. V 10 οἷ scripsi: οἱ libri 12 οἷ deleui ἀλλ' scripsi: ἀλλ' libri
 16. 17 fortasse ἐστὶ κενόν, 18 τοῦ] fortasse τῷ 21 οὐχ' οἶόν τε Sp.: οὐ μόνον τε libri
 22 fortasse μηδ' ὁ π. τούτῳ (sic Sp.) [τὸ] 24 τὸ] fortasse τι 25 οὔτε conii.
 Sp. 31 πᾶσαν Viet.: πᾶσα libri 33 τοῦδε (τοῦ) conii. Sp. 34 εἶναι] fortasse
 ὄντος 35 ἃ πάντα Sp.: ἅπαντα libri 38 κωλυθήσεται add. Sp.

τοῦ μηδὲν εἶναι. πῶς γὰρ ἂν τις εἰς τὸ μηδὲν ἐκτείνει τι, ἢ πῶς ἂν ἐν 25
τῷ μηδὲ ὄλως ἄντι γένοιτο; τὴν ἀρχὴν | γὰρ οὐδ' ἂν ὀρμὴν τι λάβοι 206
εἰς τὸ ἐκτείνειν τι τῶν αὐτοῦ μερῶν ἐν τῷ μηδενί· τοιαύτη γὰρ ἡ τοῦ μὴ
ὄντος φύσις.

5 XIII. Περὶ τοῦ ἐφ' ἡμῖν τινα.

Ἐπεὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ ἐν λογικῇ συγκαταθέσει (διὰ τοῦτο γὰρ ἐν 5
μόνῳ τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ἐφ' ἡμῖν, ὅτι καὶ μόνος τῶν ζώων ἄνθρωπος λο-
γικός τέ ἐστι καὶ βουλευτικός), συγκατατίθεται μὲν γὰρ καὶ τὰ ἄλογα ζῶα,
ἀλλὰ ταῦτα μὲν ταῖς φαντασίαις ταῖς ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν διὰ τῶν αἰσθη- 10
σεων γινομέναις ἐν αὐτοῖς ἐπόμενα καὶ τῷ ἀπὸ τούτων ἐν αὐτοῖς γινο-
μένῳ πάθει τὰς συγκαταθέσεις ποιεῖται ἀγόμενα ὑπ' αὐτῶν, ἢ ἂν ἐκεῖνα 15
ἄγγη, ὁ δ' ἄνθρωπος, ὅταν ὡς ἄνθρωπος ποιῆται τὰς συγκαταθέσεις, δεῖται
πρὸς ταῖς φαντασίαις καὶ λόγου, ὃν ἔχων παρὰ τῆς φύσεως πρὸς τὴν τῶν
τοιούτων κρίσιν ἄνθρωπός ἐστιν, δι' οὗ λόγου κρίνει τὰ φαντάσματα. διὸ 20
καὶ βουλευομένων περὶ τῆς προσπεσούσης φαντασίας αὐτῷ μὴ τοιούτον 20
δοκῆ, ὅποιον τὴν ἀρχὴν ἐφαίνετο, οὐ συγκατατίθεται αὐτῇ, συγκατατιθέ-
μενος ἂν τῷ ὅσον ἐπὶ τῷ ἀπὸ τῆς φαντασίας πάθει, καὶ ἔστι προαίρεσις
ἢ τοιαύτη συγκατάθεσις ὄρεξις οὕσα βουλευτική. τὸ γὰρ ἐκ τῆς βουλῆς 25
περὶ τοῦ ἐκ τοῦ αἰσθητοῦ [τε] | καὶ πρὸ αὐτοῦ προκρινθὲν ἢ προαίρεσις. εἰ 207
μὲν οὖν καὶ βουλευομένοις ἡμῖν εἶπετο τῇ φαντασίᾳ συγκατατιθέσθαι, οὐκ
ἂν ἦν ἐφ' ἡμῖν οὐδ' ἢ μετὰ τῆς βουλῆς συγκατάθεσις, ἐπεὶ δὲ ἀλλοιο- 5
τέραν ἡμῖν πολλάκις τὸ βουλεύσασθαι τὴν συγκατάθεσιν ποιεῖ τὴν ἐπὶ φαν-
τασίᾳ τοῦ ἀπ' αὐτῆς πάθους, οὐκέτ' ἂν εὐλόγως ταῖς φαντασίαις λεγόμεθα 5
συγκατατιθέσθαι. ἐπεὶ μὴδὲ ταῖς φαντασίαις συγκατατιθέμεθα, ἦν δὲ τοῦ
ἐφ' ἡμῖν ἀναιρετικὸν τοῦτο, οὐδ' ἂν τὸ ἐφ' ἡμῖν εἶναι τι ἀναιροῖτο. καὶ 10
γὰρ εἰ μὲν εἶπετο πάντως ἡμῖν τὸ βουλεύεσθαι ἐπὶ πάσῃ φαντασίᾳ, ἴσως
ἂν ἐδόκει καὶ αὐτὸ οὐκ ἐφ' ἡμῖν εἶναι, ἀλλὰ σύμπτωμά τι τῆς φαντασίας
γενόμενον ὑπ' αὐτῆς, οὐ παρ' ἐκείνης τὸ εἶναι ἔχοντος ἔδοξεν ἂν καὶ ἢ 15
ἐπ' αὐτῷ συγκατάθεσις κατ' ἐκείνην γίνεσθαι, καθ' ἣν καὶ τὸ βουλεύεσθαι,
ἐφ' ᾧ ἢ ἡ συγκατάθεσις. εἰ δὲ μὴ ἢ φαντασίᾳ τοῦ βουλεύεσθαι τὸν ἄν- 20
θρωπον κυρία, ἀλλ' ἔστιν ἐπ' αὐτῷ καὶ τὸ βουλεύεσθαι καὶ τὸ μὴ 20
(πολλάκις γοῦν φαντασίαις χωρὶς τοῦ βουλεύεσθαι συγκατατιθέμεθα τοῖς
ἀλόγοις ζώοις παραπλησίως), οὐδ' ἂν ἢ τοιαύτη συγκατάθεσις τῆς φαντα-
σίας ἔργον εἶη ὑπεναντιουμένη ἐν πολλοῖς τε αὐτῇ καὶ πολλαχῶς. ὅτι δ' 25
ἡμεῖς τοῦ βουλεύεσθαι περὶ τῶν φαντασιῶν κύριοι, ὀῦλον ἐκ τε τοῦ προ-
ειρημένου τοῦ ἡμᾶς ἔχειν τὴν ἐξουσίαν τοῦ βουλεύεσθαι τε καὶ μὴ, καὶ
μὴ τὴν φαντασίαν εἶναι τούτου κυρίαν. εἰ γὰρ μὴ φαντασία, τί ἂν ἄλλο 208

7 μόνῳ Sp.: μὲν libri μόνος Sp.: μόνων libri (μόνων sic V) 16 αὐτῇ scripsi: αὐτῷ
libri 17 pr. τῷ] τὸ a Sp.: fortasse delendum 19 τε del. Schwartz 21 ἢ Schwartz:
ἦν libri 23 λεγόμεθα Sp.: λεγόμεθα libri 24 μὴδὲ] fortasse δὲ μὴ 26 μὲν F Vict.
Sp.: μὴ Va τὸ Sp.: τοῦ libri 34 αὐτῇ Sp.: αὐτῆς libri: αὐτοῖς Vict. 37 φαν-
τασία Sp.: φαντασίαν libri 37. p. 108,1 ἄλλο τεθεῖη Vict.: ἀλλοιωθεῖη libri

τεθείη παρ' ἡμᾶς τὸ κύριον τοῦδε; οὐ γὰρ ἐπεὶ κοινότερον λέγομεν φαίνε-
 σθαι ἡμῖν καὶ τὸ κατὰ τὸν λόγον εὐρεθῆν τε καὶ δόξαν, ἤδη χρὴ φαντα- 5
 σίαν τε καὶ ἐπὶ φαντασίᾳ λέγειν τὴν τοιαύτην συγκατάθεσιν, εἰ γε ἡ κυρίως
 φαντασία ἐστὶν κίνησις ὑπὸ τῆς κατ' ἐνέργειαν αἰσθήσεως. ἀλλὰ τὸ ἐπαι-
 5 νεῖσθαι μὲν τοὺς βουλευομένους, ψέγεσθαι δὲ τοὺς μὴ, σημεῖον τοῦ ἐφ'
 ἡμῖν εἶναι τὸ βουλευέσθαι καὶ μὴ τῆς φαντασίας ἔργον. οἱ γὰρ ἔπαινοι 10
 καὶ οἱ ψόγοι ἐπὶ τοῖς ἐφ' ἡμῖν, διὸ ἐπὶ ταῖς φαντασίαις οὔτε ἐπαινούμεθα
 οὔτε ψεγόμεθα, εἰ μὴ τισὶν αὐτῶν ἡμεῖς αἴτιοι, ἐπὶ δὲ ταῖς ἐπ' αὐταῖς
 συγκαταθέσεσιν ἤδη τούτων θάτερον. ψεγόμεθα γὰρ καὶ τῶν φαντασιῶν 15
 10 ἐπ' ἐκεῖναις, ὅσαι γίνονται γε δι' ἀνασκησίαν ἡμῖν τοιαῦται, ἧς ἀσκήσεως
 ἡμεῖς ἤμεν κύριοι. ἐπεὶ τὸ συμβούλους παραλαμβάνειν ἢ καὶ τοῦδε μᾶλλον
 ἢ ἀντὶ τῶνδε ἐφ' ἡμῖν, ὁῖον ὡς ἐφ' ἡμῖν καὶ τὸ βουλευέσθαι τὴν ἀρχήν. 20
 εἰ γὰρ ἐφ' ἡμῖν τὸ τοῖσδε χρῆσασθαι συμβούλοις, δι' οὗς ἡ τοιαύτη συγ-
 κατάθεσις, ἐφ' ἡμῖν καὶ τὸ βουλευέσθαι. ἐπεὶ περὶ τῶν ἐκ προνοίας
 15 ἀμαρτανομένων μειζροῦς αἰ κολάσεις ὡς κατὰ προαίρεσιν πεποηκόντων, ὁῖον 25
 ὡς καὶ πᾶν τὸ ἐκ προνοίας γινόμενον ἐφ' ἡμῖν. |

XIV. Ἐπιδρομὴ τῶν ἐν τῷ τετάρτῳ Μετεωρολογικῶν, ἀτελής. 209

Εἰπὼν ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς περὶ τῶν τεσσάρων
 στοιχείων, πυρὸς ἀέρος ὕδατος γῆς, τίς αὐτῶν ἢ κατ' εἶδος οὐσία τε καὶ 5
 20 αἰτία, δεῖξας δ' οὐσαν αὐτοῖς καὶ τὴν γένεσιν ἐξ ἀλλήλων κατὰ τὴν τῶν
 εἰδοποιουσῶν αὐτὰς διαφορῶν εἰς ἀλλήλας μεταβολήν, ἐν τούτῳ τῷ ἐπι-
 γραφομένῳ μὲν τετάρτῳ Μετεωρολογικῶν, ὅντι δὲ μᾶλλον οἰκείῳ τῇ περὶ 10
 γενέσεώς τε καὶ φθορᾶς πραγματεῖᾳ πρῶτον ὑπέμνησεν τῶν εἰδοποιουσῶν
 τὰ στοιχεῖα τὰ τέσσαρα διαφορῶν, αἱ ἦσαν δύο αἱ πρῶται τῶν ἀπλῶν ἐν-
 25 αντιώσεων, θερμότης ψυχρότης, ὑγρότης ξηρότης. τούτων γὰρ τετραχῶς 15
 συνδυαζομένων ἀλλήλοις ἕκαστον αὐτῶν εἰδοποιεῖται. μεθ' αὐτοῦ εἰδείξεν τῶν
 τεσσάρων τούτων διαφορῶν τὰς μὲν δύο ποιητικὰς οὐσας, θερμότητά τε
 καὶ ψυχρότητα, παθητικὰς δὲ τὰς δύο, τὴν τε ξηρότητα καὶ τὴν ὑγρότητα,
 καὶ ἕκαστῶν τῶν στοιχείων ἐξ ἑκατέρων τῆς ἐναντιώσεως τὴν ἑτέραν, ὡς 20
 30 καὶ τοῦ ποιεῖν καὶ τοῦ πάσχειν δύνανται ἐν ἑαυτοῖς πάντα. μεθ' αὐτοῦ προ-
 ἔθετο μὲν εἰπεῖν τὰ ἔργα τὰ γινόμενα ὑπὸ τῶν ποιητικῶν δυνάμεων, αὐ-
 ἔστιν, ὡς ἐρεῖ, πέψις, ἀπεψία, καὶ τὰ ἑκατέρου τούτων εἶδη, ἔτι δὲ τῶν 25
 πασχόντων ὑπ' αὐτῶν, ταῦτα δὲ ἐστὶ | ξηρόν τε καὶ ὑγρόν, τὰ εἶδη τε 210
 καὶ τὰς διαφοράς. καὶ πρῶτον εἰπὼν ἐν οἷς ἐστὶν τε καὶ γίνεται ἡ τοι-
 35 αὐτὴ μεταβολή, ὅτι ταῦτ' ἐστὶν τὰ πεφυκότεν καὶ τὰ ζῶα καὶ τὰ τούτων
 μέρη, ὡς [δ'] ἐκ τῆς τῶν τεσσάρων σωμάτων συνόδου τούτων ὄντων τῶν 5

6 το// V 11 ἐπεὶ Vict.: ἐπὶ libri 11. 12 fortasse καὶ τοῖσδε μᾶλλον [ἢ] ἀντὶ
 18 φθορᾶς B³S²a Sp.: διαφθορᾶς VFB¹S¹ 20 τὴν Sp.: τὰς VBSa: τὰ F 22 δε V
 23 πρῶτον] 108,28—110,26 = Arist. Meteor. IV, 1. 378b10—379b9 26 συνδυαζομέ-
 νων V 29 fortasse ἑκατέρας 30 fortasse πάντα (ἔχειν) 31 μὲν] cf. 110,27
 33 πασχόν] V 36 δ' del. Sp.

προηγουμένως γινομένων κατὰ φύσιν, καὶ ἐπὶ τούτοις ἀποδιδοῦς, τί ἐστὶν ἡ ἀπλῆ τε καὶ ἡ φυσικὴ γένεσις, ὅτι γὰρ μεταβολὴ ὑπὸ τῶν ποιητικῶν δυνάμεων θερμότητος τε καὶ ψυχρότητος τῆς ὑποκειμένης ὕλης ἐν ἐκάστη 10 φύσει κατὰ τὰς δυνάμεις τὰς παθητικὰς, ξηρότητα τε καὶ ὑγρότητα, ὅταν ἔχῃσι λόγον πρὸς ἀλλήλας, ὡς δύνασθαι τὰς μὲν ποιεῖν τε καὶ μεταβάλλειν, τὰς δὲ 5 μεταβάλλεσθαι τε καὶ πάσχειν * * *. γεννῶσι γὰρ τὸ θερμὸν καὶ τὸ 15 ψυχρὸν τὰ ὑπ' αὐτῶν κατὰ ταῦτα γεννώμενα, κρατοῦντα τῆς ὕλης, ὕλη δὲ ἐστὶν αὐτοῖς ἡ ἐτέρα ἐναντίωσις, ἣ ἐστὶ τὸ ξηρὸν τε καὶ ὑγρὸν. ὅταν δὲ μὴ κρατῇ μηδὲν ἢ τούτῳ τῷ λόγῳ πρὸς τὴν ὑποκειμένην αὐτοῖς ὕλην, 20 [ἦ] εἰ μὲν εἴη κατὰ μέρη τινὰ μὴ κρατοῦντα τῆς ὑποκειμένης ὕλης, μώλυσις τε καὶ ἀπεψία γίνεται, εἰ δ' ἐν τῇ γενέσει καθόλου γίνοιτο ἡ τοιαύτη τῶν ποιητικῶν ἀσθένεια, εἰς σῆψιν ἢ μεταβολή. (ἦ) γὰρ κατὰ φύσιν πᾶσα φθορὰ ὁδός ἐστὶν εἰς σῆψιν, κατὰ φύσιν δ' ἡ εἰς φθορὰν ὁδὸς διὰ 25 γήρωσ τε καὶ αὐάνσεως, | ὧν ἡ μὲν ξηρότης τε καὶ αὐάνσις εἴη ἂν ἐπὶ 211 τῶν φυτῶν κυριώτερον λεγομένη, τὸ δὲ γῆρας ἐπὶ τῶν ζώων, εἴ γε κατὰ μὲν τὴν ἐν τοῖς μέρεσιν ἀσθένειαν τῶν ποιητικῶν δυνάμεων * * * γίνεσθαι τὴν τε μώλυσιν καὶ ἀπεψίαν, ὧν μώλυσις μὲν πάλιν κυριώτερον ἂν ἐπὶ τῶν 5 μερῶν τῶν ζώων * * *. ἀπάντων γὰρ κατὰ φύσιν γινομένων τὸ κατὰ φύσιν τέλος σαφρότης τε καὶ σῆψις. οὐ γὰρ κατὰ φύσιν ἡ βίαιος φθορὰ. διὰ 20 τοῦτο γὰρ τὰ κατὰ φύσιν φθειρόμενα πρῶτον μὲν εἰς ὑγρότητα μεταβάλλει 10 τῷ μηκέτι κρατεῖν τὴν ἐν αὐτοῖς θερμότητα τῆς ὑγρότητος, ὡς πέττειν αὐτὴν δύνασθαι, τέλος δέ, τῆς αὐτῆς ὑγρότητος διατηρηθείσης καὶ συνεχκριθείσης, ἐκκρῖνομένης καὶ διακρῖνομένης τῇ θερμότητι, τὰ ὑπολειπόμενα 15 ξηρά. γίνεται γὰρ τῶν σηπομένων τέλος τὸ εἰς ταῦτα διαλυθῆναι, ἐξ ὧν 25 ἐγένετό τε καὶ συνέστη, ὀριζόντων καὶ μιγνόντων τῷ ξηρῷ τὸ ὑγρὸν τῶν ποιητικῶν, ἃ ἦν τὸ θερμὸν καὶ ψυχρὸν. γίνεται δ' ἡ τοιαύτη φθορὰ, τουτ- 20 ἐστὶν ἡ κατὰ φύσιν, ὅταν διὰ τὸ περιέχον κρατῇ τοῦ ὀριζόντος, ὅπερ ἦν τὸ θερμὸν προηγουμένως, τὸ ὀριζόμενον ὑπ' αὐτοῦ ὃ ἦν ὑγρὸν τε καὶ ξηρὸν, ἀναλισκομένου ὑπὸ τῆς ἐν τῷ περιέχοντι πλείονος θερμότητος τοῦ 30 ἐν τοῖς φθειρομένοις τε καὶ σηπομένοις θερμοῦ ἢ τῶν πασχόντων πλεο- 25 νεξία γίνεται. καθόλου | γὰρ σῆψις τε τῶν σηπομένων γίνεται διὰ τὸν 212 χωρισμὸν τῆς φύσεως ἐξ αὐτῶν, φύσις δ' ἐν ἐκάστῳ τῆς κινήσεως ἐν αὐτοῖς ἀρχή, ἐστὶν δ' ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ φύσιν συνεστώσι προηγουμένως τοιοῦτο θερμὸν. μεθ' ὃ λόγον ἀπέδωκε σήψεως, φθορὰν αὐτὴν εἰπὼν εἶναι τῆς ἐν 5 35 ἐκάστῳ ἢ περιέχοντι. ἐπεὶ δὲ κατ' ἔνδειαν θερμοῦ ἢ σῆψις, πᾶν δὲ τὸ τοιαύτης δυνάμεως ἐνδεὲς ψυχρὸν, ἀμφοτέρᾳ πως ποιητικὰ τῆς σήψεως

6 tale quid excidit τῆς γενέσεως καὶ φθορᾶς λόγον ἀπέδωκε 9 temptavi μηδὲν τούτῳ τῷ (μὴ) λόγῳ (ἐν λόγῳ—εἶναι?) π. τ. ὁ. ἀ. ὕ. ἔχειν, εἰ cf. Alex. ad Arist. Met. 127+9
 10 ἢ del. Sp. 12 ἢ add. Vict. 15 εἴγε] εἰ δὲ Sp. fort. recte 16 fortasse (εὐλογον) γίν. 18 fortasse ζώων (λέγοιτο, ἀπεψία δὲ ἐπὶ τῆς τροφῆς τῶν ζώων) cf. l. c. 127+16 22 ὡς διατμ. a Sp. 24 σηπομένων Vict.: σηματομένων libri fortasse ταῦτά 28 ὃ ἦν scripsi: ἡ δὲ libri: δὲ Sp. 29 γὰρ ὑπὸ Vict. 31 τε] ἐπὶ coni. Sp. 32 φύσεως Vict. Sp.: σήψεως libri ἐν θερμότητος αὐ. a 35 (θερμότητος τῆς (immo τῆ) | ἐν τῷ) περ. Vict. 36 τοιαύτης scripsi: τῆς libri, cf. l. c. 127 v 1

γίνεται, τὸ θερμὸν τε καὶ ψυχρὸν· γίνεται γὰρ ὑπὸ πλήθους ἑκατέρου τοῦ 10
 τε ψυχροῦ καὶ τοῦ θερμοῦ, ἀλλὰ ψυχροῦ μὲν οἰκείου, θερμοῦ δὲ ἀλλοτρίου.
 διὰ γὰρ τὴν τοιαύτην καὶ τοῦτον τὸν τρόπον γινομένην μεταβολὴν τὰ σηπό-
 μενα ξηρότερα γίνεται καὶ τέλος γῆ καὶ κόπρος. γίνεται γὰρ τοῦτο ὅτι 15
 5 ἐξίοντος ἐξ ἑκάστου τῶν σηπομένων τοῦ οἰκείου θερμοῦ συνεξατμίζεται
 καὶ τὸ οἰκεῖον ἐν αὐτοῖς ὑγρὸν, (δ) αἴτιον γίνεται τῆς ξηρότητος, τῷ μηκέτι
 ἐν αὐτοῖς εἶναι τὸ ἐπαγόμενον καὶ ἐπισπώμενον τὸ ὑγρὸν, ὃ ἦν ἔμφυτος 20
 ἐν ἑκάστῳ θερμότητος. προσέθηκεν δὲ ἀκόλουθον οὖσαν τοῖς προειρημένοις
 καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ μὴ ὁμοίως ἐν τοῖς ψύχεσι σήπεσθαι τινα. τῷ γὰρ
 10 ἔλαττον τοῦ χειμῶνος εἶναι τὸ θερμὸν ἐν τῷ περιέχοντι οὐχ οὕτως μα- 25
 ραίνεται τε καὶ κατισχύεται τὸ ἐν ἑκάστῳ θερμὸν οἰκεῖον, ἀλλ' οὐδὲ | τὰ 213
 πεπηγότα διὰ ψυχρότητα ὁμοίως σήπεται τῷ διὰ ψυχρότητα πλείονα μὴ
 κρατεῖσθαι ὑπὸ τῆς ἐν τῷ περιέχοντι ἀέρι θερμότητος, ἐπεὶ δὲ εἰ ἔμελλεν
 αὐτὸ κινεῖν τε καὶ μεταβάλλειν, τῷ κρατεῖν κινεῖν. ἀλλ' οὐδὲ τὰ ζέοντα 5
 15 σήπεται, διότι καὶ τῆς ἐν τούτοις θερμότητος ἐλάττων ἢ ἐν τῷ περιέχοντι
 αὐτὰ ἀέρι θερμότητος. ἀλλ' οὐδὲ τὰ κινούμενα καὶ βέοντα ὁμοίως ὑπὸ τοῦ
 ἐν τῷ περιέχοντι θερμοῦ κρατεῖται τοῖς ἀκίνητοις τε καὶ ἡρεμοῦσι. καὶ 10
 γὰρ οὕτως ἀσθενεστέρα γίνεται ἢ ἐν τῷ ἀέρι θερμότης (τῆς) ἐν τῷ κινουμένῳ.
 ἢ γὰρ κινήσις συναύξει τὸ ἐν ἑκάστῳ θερμὸν ῥιπίζουσά τε καὶ ἐξάπτουσα.
 20 τὴν δ' αὐτὴν αἰτίαν εἶπεν εἶναι καὶ τοῦ τὸ πολὺ ἤττον τοῦ ὀλίγου μετα-
 βάλλειν τε καὶ σήπεσθαι. πλείον γὰρ καὶ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐν 15
 τῷ πλείονι, διὸ κρατεῖ ταῦτα τῶν ἐν τῷ περιέχοντι δυνάμεων. αὕτη γὰρ
 αἰτία, ἧ καὶ ἡ θάλαττα καὶ τὸ ἄλλο ὕδωρ διαιρούμενον σήπεται. εἶπεν
 καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ ἐκ τῶν σηπομένων γεννᾶσθαι τινα ζῶα. ἢ γὰρ ἐκ τῶν 20
 25 σηπομένων ἐκκρινόμενη θερμότης οὖσα φυσικὴ γεννᾷ τινα καὶ συνίστησι
 τὰ ἐκκριθέντα, ἐν οἷς ἂν εὐκράτα τύχη γεγόμενα.

Εἰπὼν δὲ καθόλου περὶ τῆς κοινῆς γενέσεως καὶ φθορᾶς ὁμοίως ἦλ- 25
 θεν ἐπὶ τὸν περὶ ὧν | προσέθετο λόγον, ταῦτα δ' ἦν τὸ εἰπεῖν, διὰ τίνων 214
 αἱ προειρημέναι δυνάμεις, ἧ τε θερμότης καὶ ἡ ψυχρότης, ἐργάζονται
 30 τὴν τε γένεσιν τῶν γινομένων καὶ τὴν φθορὰν ἐκ τῶν ὑποκειμένων αὐταῖς,
 ταῦτα δ' ἦν ἐν τοῖς φυσικοῖς σώμασι τὰ ξηρά τε καὶ τὰ ὑγρά· ταῦτα γὰρ 5
 ἐκείνοις ὄλη. ἐπεὶ γὰρ πᾶσα γένεσις καὶ μεταβολὴ ὑπὸ τῶν ποιητικῶν
 δυνάμεων, ὧν τὸ μὲν θερμότης, * * * κυρίως γενέσεως αἴτιον, κρατοῦντος
 γὰρ τοῦ θερμοῦ καὶ συγκρίνοντος τὸ ξηρὸν τε καὶ τὸ ὑγρὸν πέσσοντος καὶ 10
 35 ὀρίζοντος ἢ γένεσις. εἰ δὲ μὴ κρατοῖ τούτου τῷ ψυχρὸν πλείον εἶναι, κατι-
 σχῶν τὸ ψυχρὸν τῶν ἐναντίων αἰτιῶν φθορᾶς τε καὶ σήψεως. ἐπεὶ δὲ

4 ὅτι Sp.: τοῦ libri 6 (δ) αἴτιον Vict. Sp. 13. 14 intellegerem v. 13 κινεῖσθαι
 ὑπὸ et ἐπειδὴ (ἐπεὶ γε Sp.) α ἔ. et v. 14 αὐτοῦ κρατεῖν et κινεῖν κρατεῖ (κρ. κινεῖ Sp.)
 15 διότι scripsi: διὰ libri 16 ὑπὸ τοῦ Sp.: ὑπ' αὐτοῦ libri 17 θερμοῦ S² Vict.:
 θερμοῦ libri 18 ἀσθενεστέρα scripsi: εὐσθενεστέρα libri: εὐσθενεστέρα Sp. ἢ ἡ Vict.
 Sp. τῆς addidi 20 εἶπεν om. a Sp. τοῦ τὸ Sp.: τοῦτο libri 22 αὕτη
 Fa Sp.: αὕτη V: αὕτη B: αὕτη S 23 ἧ Vict. Sp.: ἡ V: om. FSa ἢ θάλαττα Sp.:
 τὴν θάλατταν libri 27 κενῆς V 33 fortasse θερμότης, (τὸ δὲ ψυχρότης, θερμότης)
 35 τῷ] τῷ τὸ conii. Sp.

καὶ ἡ πέψις πλεοναχῶς καὶ ἡ ἀπεψία, περὶ τούτων εἰπεῖν εὐλόγως προ- 15
 ἔθετο, καὶ πρῶτον μὲν λέγει, διὰ τίνων τὸ θερμὸν τὰς κατ' αὐτὸ γινο-
 μένας ἐν τῷ ὑποκειμένῳ ποιεῖται μεταβολάς, καὶ φησιν οἰκτεῖον μὲν ἔργον
 εἶναι τῷ θερμῷ τὴν πέψιν, εἶναι δὲ τῆς πέψεως εἶδη τε καὶ διαφορὰς 20
 5 πέπανσιν ὅπτησιν ἔψησιν, τῆς δὲ ψυχρότητος οἰκτεῖον ἔργον μὲν ἀπεψίαν
 εἶναι, ταύτης δὲ εἶδη πάλιν καὶ διαφορὰς ὠμότητα μώλυνσιν στάτειςιν.
 ἐφ' οἷς εἰπὼν ὅτι μὴ οἰκτεῖα μὲν ταῦτα τὰ ὀνόματα τοῖς καθ' ὧν εἴρηται, 25
 τῷ δὲ μὴ κεῖσθαι ἐκάστην αὐτῶν ὄνομα οἰκτεῖον ἀπὸ τῶν ὀνομασμένων
 ἀνάγκη μεταφέρειν τὰ ὀνόματα καὶ ἐπὶ τὰ ὅμοια τοῖς ὀνομασμένοις, διὸ
 10 οὐ ταῦτα ἀλλὰ [τὰ] τοιαῦτα | χρῆ νομίζεσθαι εἶναι τὰ εἰρημένα, 215
 λέγει τε καὶ ὀρίζεται, τί τῶν εἰρημένων ἕκαστόν ἐστιν, καὶ πρῶτον τί ἐστὶ
 πέψις λέγει, καὶ ἐπὶ τούτοις τί ἐστὶν ἀπεψία, ἣτις ἐστὶν ἀντικειμένη τῇ κοινῇ
 πέψει. μεθ' ἧ περιὲν πεπάνσεως ποιεῖται τὸν λόγον ὑπὸ τὴν πέψιν οὔσης, 5
 καὶ μετὰ τὸν περὶ ταύτης λόγον περὶ ὠμότητος λέγει, ἣ οὔσα ὑπὸ τὴν
 15 ἀπεψίαν ἀντίκειται τῇ ἐψήσει. ἐφ' οἷς τί ἐστὶν ὅπτησις εἰπὼν, ἣ καὶ
 αὐτὴ πέψις τίς ἐστι, λέγει περὶ στατεύσεως, ἣ τῶν ὑπὸ τὴν ἀπεψίαν οὔσα 10
 τῇ ὀπτήσει ἀντίκειται. ὧν τὴν μὲν πέψιν εἶπεν εἶναι τελείωσιν ὑπὸ
 τοῦ φυσικοῦ καὶ οἰκτεῖου θερμοῦ τῶν ἀντικειμένων παθητικῶν
 (ἀντικείμενα δὲ ἦν ἀλλήλοις παθητικὰ ἢ ἐν ἐκάστη ὄλῃ ξηρότης τε καὶ 15
 20 ὑγρότης· ταῦτα γὰρ τὰ πεσσόμενα καὶ ὀρίζόμενα ὑπὸ τοῦ θερμοῦ), ἀπεψία
 δὲ ἀτέλεια δι' ἔνδειαν τῆς οἰκτείας θερμότητος, δὲ ψυχρότης ἐστίν.
 ὧν γὰρ τέλος ἡ πέψις, τούτοις ἡ ἀπεψία ἀτέλεια.

Πάλιν πέπανσιν μὲν εἶπεν πέψιν καὶ τελείωσιν τῆς ἐν τοῖς περικαρ- 20
 πίοις τροφῆς, τελείωσις δὲ τούτοις τὸ δύνασθαι ἐξ αὐτῶν γίνεσθαι ἄλλο
 25 τοιοῦτον (λέγεσθαι εἶπεν καὶ ἄλλα πέποννα κατὰ τὴν πρὸς αὐτὰ ἀναφοράν),
 ὠμότητα δὲ ἀπεψίαν καὶ ἀτέλειαν τῆς ἐν τῷ περικαρπίῳ τροφῆς. ἐφ' 25
 οἷς ἔδειξεν, ὅτι πᾶν τὸ πεπαινόμενον ἀναγκαῖον | ἔχει μὴ μόνον ὑγρό- 216
 τητα, ἀλλὰ καὶ ξηρότητα. ἐφ' οἷς ὠρίσατο τὴν ἔψησιν πέψιν ὑπὸ τῆς ἐν τῷ
 περιέχοντι ὕδατι θερμότητος τοῦ ἐν αὐτῷ ὑπάρχοντος ἀορίστου ὑγροῦ,
 30 ὅ ἐστιν ἢ πνευμά τι ἢ ὕδωρ. προσέθηκεν δὲ καὶ ἐφ' ὧν ἡ ἔψησις κατηγορεῖται 5
 κοινότερον ἔψεσθαι λεγομένων. ὠρίσατο δὲ καὶ τὴν μώλυνσιν τὴν ἐναντίαν
 ἐψήσει ἀπεψίαν εἶναι, ἐπεὶ δὲ πλεοναχῶς ἡ ἔψησις, καὶ τὴν μώλυνσιν
 τσαυταχῶς, ἐκάστη διαφορᾷ ἐψήσεως οἰκτείας τινὸς ἀντικειμένης μωλύνσεως. 10
 μεθ' ἧ τί ἐστὶν ὅπτησις εἶπεν, ὅτι γὰρ πέψις ὑπὸ θερμότητος ξηρᾶς
 35 καὶ ἀλλοτρίας. ὑπὸ ξηρᾶς δὲ εἶπεν γίνεσθαι θερμότητος τότε, ὅταν
 ξηρότερον γίνηται τὸ πεσσόμενον οὕτως. τὴν δὲ τῇ ὡς ὀπτήσει λεγο- 15

2 πρῶτον] 110, 27—111, 22 = Arist. Meteor. IV, 2. 379^b10—380^a10 5 ἔψησιν
 semper V δὲ con. Sp.: τε libri 6 διαφορὰς Sa Sp.: διαφορᾶς B²: διαφοραὶ
 VFB¹ 10 τὰ del. Sp. cf. l. c. 379^b16; ib. εἶρ. εἶδη 15 ἢ a: ἡ Vict. 18 ἐκ
 τῶν Arist. 23 πάλιν] 111, 23—112, 4 = Arist. Meteor. IV, 3. 380^a11—381^b22
 25 λέγεσθαι (δὲ) con. Sp. πέποννα Sp.: πέπαννα libri πρὸς] εἰς B 32 μώλυνσιν V
 35 ξηρᾶς καὶ ἀλλοτρίας corr. S¹ Sp.: ξηρὰ καὶ ἀλλοτρία libri 36 ξηρότερον S¹GF (Arist.
 381^a28): ξηρόν VBS²a Sp.

μένη πέψει ἀντικειμένην ἀπεψίαν οὐκ εἶπεν μὲν ὠνομάσθαι πάνυ τι, εἶναι δὲ παραπλησίαν στατεούσει, ὅταν τὸ ὑπτώμενον μεταβάλλῃ μὲν, μὴ μέντοι καὶ ὑπτηθῆ, ὃ γίνεται ἢ δι' ἔνδειαν θερμότητος τῆς μεταβαλλούσης τὸ ὑπτώμενον, ἢ διὰ πλῆθος τῆς ἐν τῷ ὑπτωμένῳ ὑγρότητος. 20

- 5 Εἰπὼν δὲ περὶ τούτων μετέλλθεν ἐπὶ τὸν περὶ τῶν παθητικῶν δυνάμεων λόγον, αἱ ἦσαν ξηρότης καὶ ὑγρότης, καὶ δεικνύς, τίνες τούτων πάλιν εἰσὶν διαφοραί, καὶ τίνα καὶ πόσα εἶδη τὰ γινόμενα ἐξ αὐτῶν, πρῶτον μὲν 25 ὑπέμνησε τοῦ ἀρχαῶς εἶναι τῶν σωμάτων, καθὼ παθητικά ἐστι, τὸ ὑγρὸν 217 τε καὶ ξηρὸν, τὰ δ' ἄλλα, ὅσα μὴ ἀρχαί, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀρχῶν ὄντα τε καὶ 10 γεγονότα, μικτὰ μὲν ἐκ τούτων εἶναι (ὁ ποτέρου γὰρ πλέον ἔχει τὸ μειγμένον, τούτῳ συντάσσεσθαι αὐτό, τὰ μὲν κατὰ τὸ ξηρὸν πλεονεκτοῦντα τῷ 5 ξηρῷ, τὰ δὲ κατὰ τὸ ὑγρὸν τῷ ὑγρῷ), πάντα δὲ τῶν τε ὑγρῶν καὶ τῶν ξηρῶν τὰ μὲν ἐντελεχεῖα ταῦτα λέγεται εἶναι, τὰ δὲ δυνάμει. ἐφ' οἷς λαβῶν, ὅτι ἡ μίξις τοῦ ὑγροῦ τε καὶ τοῦ ξηροῦ αἰτία τοῦ ὀρίσθαι τὰ ἐξ 10 αὐτῶν μειγμένα (ἀόριστον γὰρ ἐκεῖνων ἐκάτερον καθ' αὐτὸ ὄν), λαβῶν δὲ καὶ τὸ ὑγρὸν μὲν παθητικὸν τῶν στοιχείων τὸ ὕδωρ εἶναι, ξηρὸν δὲ τὴν γῆν, ἐν οἷς καὶ τὸ ψυχρὸν ὃν δοκεῖ μᾶλλον εἶναι καθ' αὐτὸ παθητικὸν ἢ ποιητικόν, προσλαβῶν τὸ πᾶν ὀρισμένον παθητὸν σῶμα ἢ μαλακὸν 15 ἢ σκληρὸν εἶναι, καὶ εἰπὼν, τί μὲν ἐστὶ τὸ μαλακόν, τί δὲ τὸ σκληρὸν 20 (σκληρὸν μὲν γὰρ τὸ ἀντιβαῖνον καὶ μὴ ὑπεῖκον κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν, μαλακὸν δὲ τὸ ὑπεῖκον κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῷ ὑπείκειν, οὐ τῷ διαιρούμενον ἀντιπεριστάσθαι), ἐξῆς, ἐπεὶ πᾶν τὸ ὀρισμένον σῶμα σκληρὸν ἢ μαλακόν, πεπηγὸς δὲ ἦδη τὸ ὀρισμένον, ἐπὶ τὸ περὶ πήξεως λέγειν ἦλθεν, καὶ ὑπομνήσας τῶν παρὰ τὴν ὕλην αἰτίων, ὅτι ἐστὶ τό τε θῆεν ἢ ἀρχὴ τῆς 25 κινήσεως καὶ τὸ εἶδος, καὶ λαβῶν ταῦτα αἷτια εἶναι τῶν | γινομένων ἀπάν- 218 των φύσει (καὶ γὰρ πήξεως καὶ διαχύσεως, καὶ τοῦ ξηραίνεσθαι καὶ τοῦ ὑγραίνεσθαι), τίνα ἐστὶ τὰ ποιητικά καὶ τίνα πάθη τε καὶ εἶδη τῶν γινομένων ἔλαβεν, ποιητικά μὲν εἰπὼν εἶναι θερμότητά τε καὶ ψυχρότητα, 5 πάθη δὲ τὰ ὑπὸ τούτων ἐπιγινόμενα τοῖς σώμασιν, τό τε θερμὸν καὶ τὸ 30 ψυχρὸν. ἐφ' οἷς ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν περὶ πήξεως λόγον, καὶ λαβῶν τὸ πήγνυσθαι ξηραίνεσθαι πως εἶναι, ἔφη δεῖν περὶ τούτου πρῶτον εἰπεῖν, 10 καὶ πρῶτον μὲν ἔλαβεν, τίνα τὰ ξηραίνόμενα, ὅτι γὰρ ὕδωρ, καὶ ὅσα ὕδατος εἶδη, καὶ ὅσα ἔχει ὕδωρ ἢ σύμφυτον ἢ ἔπακτον. ἐφ' οἷς ἐξήτησεν ὑπὸ τίνων ξηραίνεται, καὶ λαβῶν, ὅτι πάντα τὰ ξηραίνόμενα ἢ θερμαίνόμενα ἢ 35 ψυχόμενα ξηραίνεται, προσέθηκεν τὸ καὶ <τὰ> θερμαίνόμενα καὶ τὰ ψυχόμενα θερμῷ ξηραίνεσθαι ἢ τῷ ἐντὸς ἢ τῷ ἐκτός, <τῷ μὲν ἐκτός> ἀ ὑπὸ

1 μὲν s. v. V ὠνομάσθαι V 3 γίνεται Vict.: γίνεσθαι libri 5 μετέλλθεν] 112,5—113,22 = Arist. Meteor. IV, 4. 381 b 23—5, 382 b 28 6 πάλιν GFSa Sp.: π//// V: lacuna
5 litterarum B 13 fortasse λέγεσθαι 14 ὑγροῦ Vict.: ψυγροῦ libri 18 παθητὸν
παθητικὸν a Sp. 21 τῷ ὑπείκειν Vict. Sp. cf. Arist. 382 a 13: τῶν ὑπ' ἐκεῖνου libri
24 ἢ om. a Sp. 26 διαχύσεως V (litteris madore evanidis) Vict. Sp.: om. relicto spatio
9 litterarum B: διαλύσεως GFSa 30. 31 πήγεσθαι V 35 τὰ add. Sp. 36 τῷ
ἐντὸς V ἢ τῷ ἐκτός, <τῷ μὲν ἐκτός>, ἀ Sp.: τῶν ἐνεκτος ἀ V: τῶν ἐν ἐκτός ἀ FS'Ga:
τῶν ἐνεκτός ἀ B: <ἡ> τῷ ἐκτός ἀ Vict.

τοῦ περιχειμένου ξηραίνεται θερμοῦ, τῷ δ' ἐντός, ὅσα ὑπὸ ψυχροῦ. ὑπὸ γὰρ τοῦ ψυχροῦ ἀναλισκόμενον τὸ ἐνυπάρχον ἐν τοῖς ξηραينوμένοις θερμὸν 20 καὶ διαφοροῦμενον συνεξατμίζει καὶ τὸ ὑγρὸν τὸ ἐν αὐτοῖς, οὗ γινομένου ξηραίνεται.

5 Εἰπὼν δὲ τίνα τ' ἐστὶ τὰ ξηραίνόμενα καὶ ὑπὸ τίνων καὶ διὰ τίνος, ὅτι γὰρ διὰ τοῦ θερμοῦ ἢ τοῦ ἐντός ἢ τοῦ ἐκτός, μετῆλθεν ἐπὶ τὸ | 25 περὶ τῶν ὑγραينوμένων λέγειν, ἃ τοῖς ξηραينوμένοις ἐναντίον πάσχει πά- 219 θος, καὶ λαβὼν τοῦ ὑγραίνεσθαι διαφορὰς εἶναι (ὑγραίνεται γὰρ τὰ ὑγρα- νόμενα τὰ μὲν κατὰ σύστασιν, † ὑγραίνεσθαι τὸν ἀέρα, τουτέστιν εἰς ὕδωρ 5 10 μεταβάλλειν, ὃ ἦν παθητικὸν ὑγρὸν· ψυχόμενον γὰρ τὸ πνεῦμα καὶ συνι- στάμενόν τε καὶ παχυνόμενον καὶ γινόμενον τὴν εἰς ὕδωρ ποιεῖται μετα- βολήν, * * *), περὶ τήξεως καὶ τῆς τοιαύτης εἰς ὕδωρ μεταβολῆς εἶπεν ἅμα 10 ὁτλον ἔσσεσθαι καὶ περὶ πήξεως, ἐπεὶ δοκεῖ τὰ πεπηγῶτα τηκόμενα. οἷς προσέθηκε, τίνα ἐστὶν τὰ πηγνύμενα. πάντα γὰρ τὰ πηγνύμενα ἢ ὕδωρ ἢ 15 ὕδατος εἶδη ὄντα πήγνυται ἢ γῆς καὶ ὕδατος μόνων, οἷς προσέθηκεν τὸ ὑπὸ τίνων πήγνυται. ἢ γὰρ ὑπὸ θερμοῦ, ἢ ὑπὸ ψυχροῦ, ἢ ὑπὸ ὑγροῦ. διὸ 15 καὶ ὑπὸ τῶν ἐναντίων λύεται. τὰ μὲν γὰρ ὑπὸ ξηροῦ θερμοῦ παγέντα, ὃ ἐστὶ πῦρ, ὑπὸ ὕδατος λύεται, ὃ ἐστὶν ὑγρὸν τε καὶ ψυχρὸν, τὰ δὲ ὑπὸ ψυχροῦ παγέντα ὑπὸ θερμοῦ λύεται, πυρὸς γάρ. οἷς προσέθηκεν, 20 20 ὅτι ὅσα μὲν τῶν πηγνυμένων ὕδατός ἐστιν, ταῦτ' οὐ πήγνυται ὑπὸ πυ- ρός, λύεται γὰρ ὑπὸ τούτου. καὶ γὰρ εἰ πήγνυται ταῦτα τῷ τὸ ἐν αὐτοῖς θερμὸν χωρίζεσθαι, εὐλόγως ἂν λύοιτο παρουσίᾳ τούτων. ἀλλὰ τῆς τούτων 25 πήξεως τὸ ψυχρὸν πηκτικόν. διὸ μηδὲ παχύνεσθαι τὰ τοιαῦτα τῷ τὴν μὲν πάχυνσιν γενέσθαι τοῦ μὲν ὑγροῦ ἀπίοντος, συνισταμένου | δὲ 220 25 τοῦ ξηροῦ, καὶ τὸ ὕδωρ μὴ δύνασθαι μόνον τῶν ὑγρῶν παχύνεσθαι διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν ἐν αὐτῷ ξηρότητος, τὸ μὴ μεμιγμένον ἐξ ὕδατός τε καὶ γῆς ὑπ' ἀμφοτέρων πήγνυσθαι καὶ ὑπὸ θερμοῦ καὶ ὑπὸ ψυχροῦ. ἐπεὶ δὲ διὰ τοῦ 5 παχύνεσθαι ἢ τούτων πήξις, εἶπεν αὐτὰ παχύνεσθαι μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων, τοῦ τε θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ, οὐ μὴν τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλ' ὑπὸ μὲν 30 τοῦ θερμοῦ τὸ ὑγρὸν ἐξατμίζοντος, ὑπὸ δὲ τοῦ ψυχροῦ τὸ ἐν αὐτοῖς 10 θερμὸν ἐκθλίβοντος, μεθ' οὗ συνεξατμίζεσθαι τὸ ἐν αὐτοῖς ὑγρὸν. ἐφ' οἷς προσέθηκεν, τίνα μὲν τῶν μικτῶν παχύνεται, τίνα δὲ οὐ παχύνεται, ἀλλὰ πήγνυται. εἰπὼν δὲ, τίνα τε πήγνυται, καὶ πῶς, καὶ ὑπὸ τίνων, ἐφεξῆς εἶπεν περὶ τῶν λυομένων τε καὶ τηχομένων. τὰ μὲν ὑπὸ ψυχροῦ τῶν μικτῶν 15 35 παγέντα, ἐν οἷς ἐστὶ γῆς πλεόν, ὅσα μὲν τῷ θερμὸν ἐξεληλυθέναι πή- γνυται, ταῦτα λύεται τε καὶ τηκεται θερμῷ, εἰσιόντος πάλιν εἰς αὐτὰ

1 τῷ S² Sp.: τὸ libri 6 μετῆλθεν] 113, 5 — 114, 13 = Arist. Meteor. IV, 6. 382^b28 — 383^b17 7 λέγειν Ba Sp.: λέγει FS: λέγει sic V 9 ὡς ὑγραίνεσθαι Vict. Sp. 11 (νέφος) γινόμενον Diels 11. 12 fortasse μεταβολήν, (τὰ δὲ κατὰ τὸ τηκεσθαι τὸ πεπηγός) 12 τήξεως scripsi: πήξεως libri 13 καὶ περὶ πήξεως] cf. l. c. 382^b30: περὶ τήξεως Sp. 21 εἰ Sp.: ἢ libri 22 τούτου conl. Sp. 26 αὐτῷ Sp.: αὐτοῖς libri [μῆ] δὲ Sp. fortasse recte 33 πήγνυται V 34 μικτῶν Sp.: μικρῶν libri

τοῦ θερμοῦ, ὡς γίνεται ὑπὸ τοῦ πεπηγότος πηλοῦ διὰ ψυχρότητα, ὅσα 20
 δὲ διὰ ψῦξιν μὲν πέπηγεν, οὐχ οὕτως δέ, ὡς τὸ θερμὸν αὐτῶν κεραισθαι
 μόνον, ἀλλ' ὡς σὺν τούτῳ καὶ τὸ ὑγρὸν ἐξητμίσθαι, ταῦτ' οὐ λύεται, εἰ
 μὴ ὑπερβαλλούσῃ θερμότητι, ἀλλὰ μαλάττεται καὶ ἐλαύνεται ὡς σίδηρος 25
 5 καὶ κέρασ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ τήκεσθαι λέγει, διὸ καὶ προσέθηκεν, τίνα
 καὶ ἄλλα | τήκεται. (ὅσα) μὲν ὑπὸ θερμοῦ ξηροῦ πηγνόμενα, τουτέστι 221
 πυρός, τὰ μὲν ἄλυτα μένει, τὰ δ' ὑγρῷ λύεται· κέραμος μὲν ἄλυτον καὶ
 λίθοι τινές, ὧν ἡ γένεσις ὑπὸ πυρὸς γῆς συγκαυθείσης καὶ ἐνωθείσης 5
 [γίνονται], νίτρον δὲ καὶ ἄλλες λυτὰ ὑγρῷ, ὧς φησι, ψυχρῷ, λέγων τῷ
 10 ἐν τῇ οἰκείᾳ φύσει τε καὶ οὐσία ἔχοντι τὸ ψυχρὸν, ὁποῖόν ἐστι τὸ ὕδωρ.
 οὐκέτι τὸ ἔλαιον ἐν τῇ αὐτοῦ φύσει καὶ οὐσία τὸ ψυχρὸν ἔχει. διὸ οὐδ' ἐν
 τοῖς τοῦ ὕδατος εἶδεσιν ἐλάβεν αὐτό, οὐκ ἔχει δὲ τὸ ψυχρὸν ἐν τῇ αὐτοῦ 10
 φύσει, ὅτι ἔχει πολὺ ἀέρος.

Ἔσα γὰρ τῶν μεμιγμένων ὕδατος πλέον ἢ γῆς ἔχει, (παχύνεται
 15 μὲν ὑπὸ πυρός,) πῆγνυται δέ, ὅσα γῆς πλέον, δι' ὧν ἔδειξεν, ὅτι καὶ
 τὸ νίτρον καὶ οἱ ἄλλες γῆς εἰσι μᾶλλον (πηκτὰ γὰρ ἐστι τῷ θερμῷ, ὧν 15
 καὶ λίθος καὶ κέραμος). ἐξῆς περὶ ἐλαίου ἠπόρησεν (οὔτε γὰρ πῆγνυται ὑπὸ
 ψυχροῦ, δ' ἔπασχε τὰ ἐξ ὕδατος ὄντα, οὐθ' ὑπὸ θερμοῦ πῆγνυται, δ' ἴσχυε τὰ
 τὸ πλεῖον ἔχοντα γῆς, τὸ δὲ πῆγνυται μὲν ὑπ' οὐδετέρου, παχύνεται δὲ ὑπ' 20
 20 ἀμφοῖν), αἰτίαν ἀπέδωκε τὸ εἶναι πληθεῖς ἀέρος, οὗ σημεῖον παρέθετο τὸ
 ἐποχεῖσθαι τῷ ὕδατι, δ' ποιεῖ ὁ ἀγρὸς καὶ ὅσα ἔχει πολὺν ἀέρα ἐν αὐτοῖς,
 ὡς τὰ ξύλα. ἐφ' οἷς πῶς μὲν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ παχύνεται τὸ ἔλαιον εἶπεν, 25
 πῶς δὲ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ. τὸ μὲν γὰρ ψυχρὸν παχύνει αὐτὸ μετα- 222
 βάλλον τὸν ἐν αὐτῷ ἀέρα εἰς ὕδωρ τῇ ψύξει (ἡ γὰρ τοῦ ὕδατος ψύξις τῷ
 25 ἐλαίῳ παχύτερον αὐτὸ ποιεῖ), ὑπὸ δὲ πυρὸς καὶ χρόνου παχύνεται καὶ
 λευκαίνεται, (λευκαίνεται) μὲν ἐξατμίζοντος τὸ ὑπολειπόμενον ὕδα- 5
 τῶδες ἐν αὐτῷ, παχύνεται δὲ διὰ τὸ μεταβάλλειν τὸν ἀέρα τὸν ἐν αὐτῷ εἰς
 ὕδωρ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ μαραινόμενον. μαραινεται γὰρ ὑπὸ τοῦ πλείονος θερμοῦ
 τὸ ἔλαττον. μεθ' αὐτὸ καθόλου ἐλάβεν ὡς δεδειγμένον τὸ ὅσα μὲν τῶν μικτῶν 10
 30 μὴ παχύνεται ὑπὸ ψυχροῦ, ἀλλὰ πῆγνυται, μᾶλλον ταῦτα ὕδατος
 εἶναι, (τοιαῦτα οἶνος ὄξος κονία οὖρον ὄρρος), ὅσα δὲ παχύνεται
 ὑπὸ τοῦ πυρὸς μὴ ἐξατμίζομένου τοῦ ἐν αὐτοῖς ὑγροῦ, τὰ μὲν γῆς τὰ δὲ 15
 κοινὰ ὕδατος καὶ ἀέρος, μέλι μὲν γῆς, κοινὰ δὲ ἔλαιον [μέλι γάλα αἶμα].
 λέγει δὲ κοινὰ εἶναι ὕδατος τε καὶ γῆς, ὥσπερ ἦν τὸ μέλι, οὕτω δὲ καὶ τὸ
 35 γάλα, τὸ αἶμα. τοῦ δὲ τὸ γάλα ἐξ ἀμφοῖν ὄν πλεῖον γῆς ἔχειν παρέθετο δεικ- 20

1 ὑπὸ] fortasse ἐπὶ 6 ἀλλαγήκεται V ὅσα add. Vict. ex Arist. 383^b9 7 κέραμος
 Vict. cf. Arist. 383^b11: κέρασ libri 8 τῆς γῆς Arist. 9 γίνονται delevi δὲ Sp.:
 τε libri λυτὰ Vict. cf. l. c. 383^b13: αὐτὰ libri 10 οὐσία Vict.: οἰκεία libri 11 οὐδ'
 ἐν] οὐδὲν a Sp. 14. 15 παχύνεται μὲν ὑπὸ πυρὸς addidi ex Arist. 383^b18: παχύνεται τῷ
 θερμῷ add. Vict. 15 ἔδειξεν] 114,14—115,22 = Arist. Meteor. IV, 7. 383^b18—384^b23
 17 ἐξ ἧς a fortasse ἀπορήσας 19 τὸ (pr.) Sp.: τε libri 20 οὐ αἰτίαν Vict. 21 δ
 Sp.: ὄν libri 22 εἶπεν Schwartz: εἰς τὸ ἐν (ἐν V) libri 26 λευκαίνεται add. Sp. ex Arist.
 30 μᾶλλον Sp. ex Arist.: μάλα libri 31 ὄρρος Sp.: ὄρρος Vict.: ὄρος VB: ὄρος FSa
 33 μέλι γάλα αἶμα del. Sp. 34 οὕτω Sp.: τούτῳ libri 35 καὶ τὸ αἶμα Vict.

τικόν τὸ ἐὰν δὴ χωρισθῆ ὁ ὄρρος τοῦ γάλακτος ἐφομένου τοῦ γάλακτος ἐκ-
καίεσθαι αὐτό, ὡς καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐφομένων, ἃ πλεῖον γῆς ἔχει. ἐφ'
οἷς τὰς αἰτίας ἀπέδωκε τοῦ τὰ μὲν λυτὰ τῶν πεπηγότων εἶναι, τὰ δὲ ἄλυτα. 25
λυτὰ μὲν νίτρον ἄλες, ἄλυτον δὲ κέραμος, καὶ τὰ μὲν μαλακτὰ ὡς 223
5 κέρας, τὰ δὲ ἀμάλακτα ὡς κέραμος καὶ λίθος. ἡ δ' αἰτία, ἐπεὶ δύο
ἐστὶ τὰ πηγνύοντα, ὡς εἴρηται, θερμόν τε καὶ ψυχρόν, λύεσθαι αὐτὰ ποτε 5
ἀνάγκη ψυχρῷ τε καὶ θερμῷ, τὰ μὲν ὑπὸ θερμοῦ παγέντα ψυχρῷ, τὰ δ' ὑπὸ
ψυχροῦ θερμῷ. διὸ τὰ μὲν πυρὶ λύεται τὰ ὅσα ὕδατι ἐπάγῃ, τὰ δὲ ὕδατι,
ὅσα ὑπὸ πυρὸς ἐπάγῃ. ὑπὸ ὕδατος μὲν οὖν λυθίησεται, ὅσα ὑπὸ πυρὸς πέ-
10 πηγεν μόνου, ὑπὸ δὲ τοῦ πυρὸς πάλιν, ὅσων ὕδωρ τῆς πήξεως αἴτιον. εἰ δὲ 10
τινα ὑπ' ἀμφοῖν μὲν πηγνύμενα, ταῦτα ἄλυτα ἔσεσθαι μάλιστα, πηγνύται
δὲ ὑπ' ἀμφοῖν, ὅσα προθερμανθέντα πηγνύσι τὸ ψυχρόν, οὗ τὴν αἰτίαν ἀπέ-
δωκεν. ὅταν γὰρ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ τῶν ὑπὸ ἀμφοῖν πηγνυμένων ἐξατμισθῆ τὸ 15
ὑγρὸν τὸ ἐν τῷ πηγνυμένῳ, τὸ ψυχρὸν μετὰ ταῦτα συνθλίβει τε αὐτὸ καὶ
οὕτως πυκνοῖ, ὡς μηδὲ διδόναι μηδ' ὑγρῷ δίοδόν τινα, καὶ διὰ τοῦτο
ὑπ' ἀμφοῖν ἄλυτα τὰ οὕτω παγέντα. λέγει δὲ καὶ τὸν σιδηρὸν ὑπ' ἀμφοῖν 20
πήγνυσθαι, πρῶτον γὰρ ὑπὸ πυρὸς τακέντα (ἡ γὰρ γένεσις αὐτοῦ διὰ τού-
του), μετὰ ταῦτα ὑπὸ ψυχροῦ πήγνυσθαι, διὸ καὶ πρὸ ὀλίγου αὐτὸν εἶπεν
οὐ τήκεσθαι, ἀλλ' ἐλαύνεσθαι καὶ μαλάσσεσθαι. οὐδὲ τὰ ξύλα δὲ τηκτὰ 25
20 εἶπεν εἶναι, ἀλλὰ καυστά, διότι ἐκ γῆς ἐστὶν καὶ ἄερος, ἀλλ' οὐχ ὕδατος,
οὗ σημεῖον παρέθετο πάλιν τὸ ἐποχεῖσθαι αὐτὰ τῷ ὕδατι· ὁ γὰρ ἀήρ
τοιούτος. |

[Λεῖπει τινὰ ὡς προέγραψεν τῇ ἐπιδρομῇ τῶν εἰρημένων ἐν τῇ τε- 224
τάρτη τῶν Μετεωρολογικῶν Ἀριστοτέλους.]

25 XV. Περὶ τοῦ οἴνου ἐ ἀμεροῦς.

Τὰ οἴνου ἐ ἀμερῆ ἐστὶν ὅμοια ἀμερεῖ, οὐκ ἀμερῆ, ὅτι μηδ' ἄλλο τι 5
ὅμοιόν τι ἐκείνῳ ταυτόν ἐστιν, ἧ ἐστὶν ὅμοιον. ἐπεὶ ὅμοιον ἀμερές τε
φαινόμενον ἀμερές, οὐκ ἀμερές, ὡς καὶ ὁ φαινόμενος συλλογισμὸς οὐ συλ-
λογισμὸς. ἀλλ' εἰ μὴ ἀμερές, μέρη δῆλον ὅτι ἔξει, οὕτως δὲ οὐδὲν ἀμερές 10
30 ἔσται. πᾶν γὰρ τὸ λαμβανόμενον μέρος αὐτοῦ καὶ αὐτὸ οἴνου ἐ ἀμερές
ἔσται τῷ τὸ εἶναι τῷ λεγομένῳ ἀμερεῖ ἐν τῷ οἴνου ἐ ἀμερεῖ εἶναι, * * *
εἴ γε διὰ τούτου ἀπολούνται τὸ μὴ συγκαῖσθαι ἐξ ἀμερῶν τὸ μέγεθος. εἰ δὲ 15
λέγει τις αὐτὸ οἴνου ἐ μέγεθος, πάλιν οὐ μέγεθος ἔσται. εἰ δὲ πᾶν μέγεθος
μεριστόν, τὸ οἴνου ἐ μέγεθος ἀμερές ἔσται τῇ αὐτοῦ φύσει. εἰ δ' ἀμερές,
35 ἐκ τῆς τῶν ἀμερῶν συνθέσεως ἔσται τὰ μεγέθη. εἰ δὲ λέγει τις τὸ οἴνου ἐ 20

2 pr. τῶν] ὦ in lit. V τῶν om. a Sp. 4 καὶ τούτων τὰ Vict. 7 θερμῷ τε
καὶ ψυχρῷ corr. in ψυχρῷ τε καὶ θερμῷ V 9 λύθησεται V 11 μὲν Vict.: μὴ libri
18 πήγνεσθαι V 21 ἀήρ] ἀή in lit. V 23 τῇ ἐπιδρομῇ] ἐπιδρομῇ Sp. 24 Ἀρι-
στοτέλους] ἀτελής Vict. 27 ἐπεὶ] ἔτι ei conii. Sp. bene ἀμερές τε] ἀμερεῖ τὸ conii.
Sp. bene 28 fortasse (τὸ φαινόμενον ἀμερές) οὐκ 31 lacunam indicavi 33 οὐ a
35 οἴνου ἐ Sp.: οἶον libri

ἴσον δύνασθαι τῷ δυνάμει, ἔσται τὸ οἶονεὶ ἀμερὲς δυνάμει ἀμερὲς. εἰ δὲ τοῦτο, οὐδὲν ἔσται ἐνεργεία, ὃ ἔσται ἀμερὲς, εἴ γε μηδὲν τῶν δυνάμει τι ὄντων ἐστὶ τοῦτο ὃ δύναιται, ὥστε οὐδὲ τὸ οἶονεὶ | ἀμερὲς ἀμερὲς ἐστίν. 225
 5 ἀλλ' εἰ μὴ ἐνεργεία, ἀλλὰ δυνάμει τὸ οἶονεὶ ἀμερὲς ἀμερὲς ἐστίν, ἄλλο τι ὄν δυνάμει τοῦτο ἐστίν. τί οὖν ὄν ἐστὶ δυνάμει ἀμερὲς; καὶ εἰ μέγεθος ἐστὶ τὸ οἶονεὶ ἀμερὲς, ἐκ δὲ τούτων τὸ μέγεθος (ἐκ γὰρ τῶν οἶονεὶ ἀμερῶν), ὃ ἔσται πᾶν μέγεθος ἐκ μεγεθῶν συγκείμενον καὶ διαιρούμενον εἰς μεγέθη, οὕτω δὲ καὶ ἐπ' ἀπειρον ἢ τομῇ προσελύσεται. ἔτι (εἰ) τὸ οἶονεὶ ἀμερὲς ὕλη τοῦ ἀμεροῦς, πᾶσα δ' ὕλη τινὸς κατὰ τινα μεταβολὴν * * * τὸ οἶονεὶ 10
 10 ἀμερὲς ἀμερὲς ἐστίν, ἐπεὶ ὕλη τοῦ ἀμεροῦς τὸ οἶονεὶ ἀμερὲς, ἄλλο ἐστὶ τοῦ ἀμεροῦς. εἰ δὲ τοῦτο, ἦτοι συντιθέμενον ποιήσει τὸ ἀμερὲς ἢ διαιρούμενον, ἔπειταί τε πάλιν τῷ λέγειν εἰς ἀμερῆ αὐτὸ διαιρεῖσθαι τὸ ἐκ τῆς τῶν ἀμερῶν συνθέσεως γίνεσθαι τὰ μεγέθη. | 15

2 ἀμερεσ V 3 δυναται V οὐδε V οἶονεὶ F conl. Sp.: οἶον libri 4 ἀλλ' ὅτι a
 5 ὄν ἐστὶ VFSa: ὄν ἔσται B: ἔσται Vict. 6 γὰρ delevi 8 εἰ add. Diels
 9 <τοῦτ' αὐτὸ γίνεται, κατὰ τινα μεταβολήν> τὸ Schwartz 10 fortasse <καὶ> ἐπει
 11 εἰ B Vict.: ἢ V: ἢ GFS